

Publicatieblad

van de Europese Unie

C 456

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

64e jaargang

10 november 2021

Inhoud

EUROPEES PARLEMENT

ZITTING 2020-2021

Vergaderingen van 18 t/m 21 januari 2021

AANGENOMEN TEKSTEN

I Resoluties, aanbevelingen en adviezen

RESOLUTIES

Europees Parlement

Woensdag 20 januari 2021

2021/C 456/01	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (2019/2207(INI))	2
2021/C 456/02	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over het versterken van de eengemaakte markt: de toekomst van het vrij verkeer van diensten (2020/2020(INI))	14
2021/C 456/03	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de ontwikkeling van doeltreffend beleid naar aanleiding het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed (2019/2194(INI))	24
2021/C 456/04	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 inzake artificiële intelligentie: kwesties betreffende de interpretatie en toepassing van het internationaal recht, voor zover dit van toepassing is op de EU, op het gebied van civiel en militair gebruik en staatsgezag buiten de werkingssfeer van het strafrecht (2020/2013(INI))	34
2021/C 456/05	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de herziening van de richtsnoeren voor het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) (2019/2192(INI))	47

NL

2021/C 456/06	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de toepassing van het EU-recht in 2017, 2018 en 2019 (2019/2132(INI))	56
2021/C 456/07	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid — jaarverslag 2020 (2020/2206(INI))	64
2021/C 456/08	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid — jaarverslag 2020 (2020/2207(INI))	78
2021/C 456/09	Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied — jaarverslag 2019 (2020/2208(INI)) . . .	94
Donderdag 21 januari 2021		
2021/C 456/10	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over connectiviteit en de betrekkingen EU-Azië (2020/2115(INI))	117
2021/C 456/11	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over Meer vissen in de zee? Maatregelen ter bevordering van het herstel van de bestanden boven het niveau van de maximale duurzame opbrengst, met inbegrip van gebieden voor herstel van de visbestanden en beschermde mariene gebieden (2019/2162(INI))	129
2021/C 456/12	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de arrestatie van Aleksej Navalny (2021/2513(RSP))	137
2021/C 456/13	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de jongste ontwikkelingen met betrekking tot de Nationale Vergadering van Venezuela (2021/2508(RSP))	141
2021/C 456/14	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over toegang tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting voor iedereen (2019/2187(INI))	145
2021/C 456/15	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende het recht om offline te zijn (2019/2181(INL))	161
2021/C 456/16	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de herziening van de EU-lijst van belastingparadijzen (2020/2863(RSP))	177
2021/C 456/17	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het verlichten van de gevolgen van de aardbevingen in Kroatië (2021/2504(RSP))	185
2021/C 456/18	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het genderperspectief in de COVID-19-crisis en de periode na de crisis (2020/2121(INI))	191
2021/C 456/19	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de EU-strategie inzake gendergelijkheid (2019/2169(INI))	208
2021/C 456/20	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de digitale kloof tussen vrouwen en mannen dichtten: de deelname van vrouwen aan de digitale economie (2019/2168(INI))	232
2021/C 456/21	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het harde optreden tegen de democratische oppositie in Hongkong (2021/2505(RSP))	242
2021/C 456/22	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de mensenrechtensituatie in Turkije, met name het geval van Selahattin Demirtaş en andere politieke gevangenen (2021/2506(RSP)) . . .	247
2021/C 456/23	Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de mensenrechtensituatie in Vietnam, met name het geval van mensenrechtensjournalisten Pham Chi Dung, Nguyen Tuong Thuy en Le Huu Minh Tuan (2021/2507(RSP))	251

III Voorbereidende handelingen

Europees Parlement

Dinsdag 19 januari 2021

2021/C 456/24	Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de vaststelling van de wijzigingen van de Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen (Overeenkomst van Bonn), wat betreft de uitbreiding van het toepassingsgebied van die Overeenkomst en betreffende de toetreding van het Koninkrijk Spanje tot die Overeenkomst (11487/2020 — C9-0351/2020 — 2020/0205(NLE))	256
2021/C 456/25	P9_TA(2021)0002 Vrijstelling van bepaalde benchmarks voor contante wisselkoersen van valuta's van derde landen en de aanwijzing van vervangingsbenchmarks voor bepaalde benchmarks die worden uitgefaseerd ***I Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2016/1011 wat betreft de vrijstelling van bepaalde benchmarks voor contante wisselkoersen van valuta's van derde landen en de aanwijzing van vervangingsbenchmarks voor bepaalde benchmarks die worden uitgefaseerd (COM(2020)0337 — C9-0209/2020 — 2020/0154(COD)) P9_TC1-COD(2020)0154 Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 19 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2020/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2016/1011 wat betreft de vrijstelling van bepaalde benchmarks voor contante wisselkoersen van valuta's van derde landen en de aanwijzing van vervangingen voor bepaalde benchmarks die worden stopgezet, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012	257
2021/C 456/26	P9_TA(2021)0003 Instrument voor technische ondersteuning ***I Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning (COM(2020)0409 — C9-0148/2020 — 2020/0103(COD)) P9_TC1-COD(2020)0103 Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 19 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2021/... van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning	258
2021/C 456/27	P9_TA(2021)0004 Uitoefening van de rechten van de Unie voor de toepassing en handhaving van internationale handelsregels ***I Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 654/2014 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitoefening van de rechten van de Unie voor de toepassing en handhaving van de internationale handelsregels (COM(2019)0623 — C9-0197/2019 — 2019/0273(COD)) P9_TC1-COD(2019)0273 Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 19 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2021/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 654/2014 betreffende de uitoefening van de rechten van de Unie voor de toepassing en handhaving van de internationale handelsregels	259
2021/C 456/28	Besluit van het Europees Parlement geen bezwaar te maken tegen de Gedelegeerde verordening van 4 december 2020 van de Commissie tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/427 wat betreft de datum van toepassing van de wijzigingen van bepaalde gedetailleerde productievoorschriften voor biologische producten in bijlage II bij Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad (C(2020)08462 — 2020/2902(DEA))	263

Donderdag 21 januari 2021

2021/C 456/29

P9_TA(2021)0015

Invoering van specifieke maatregelen voor de aanpak van de COVID-19-crisis ***I

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 223/2014 wat de invoering van specifieke maatregelen voor de aanpak van de COVID-19-crisis betreft (COM(2020)0223 — C9-0151/2020 — 2020/0105(COD))

P9_TC1-COD(2020)0105

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 21 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2021/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 223/2014 wat betreft de invoering van specifieke maatregelen voor de aanpak van de met de COVID-19-uitbraak verband houdende crisis 264

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
- *** Goedkeuringsprocedure
- ***I Gewone wetgevingsprocedure, eerste lezing
- ***II Gewone wetgevingsprocedure, tweede lezing
- ***III Gewone wetgevingsprocedure, derde lezing

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de in de ontwerp tekst voorgestelde rechtsgrond)

Amendementen van het Parlement:

Nieuwe tekstdelen worden in **vet cursief** aangegeven. Geschrapte tekstdelen worden aangegeven met het symbool **■** of worden doorgestreept. Waar tekstdelen worden vervangen, wordt de nieuwe tekst in **vet cursief** aangegeven, terwijl de vervangen tekst wordt geschrapd of doorgestreept.

EUROPEES PARLEMENT

ZITTING 2020-2021

Vergaderingen van 18 t/m 21 januari 2021

AANGENOMEN TEKSTEN

Woensdag 20 januari 2021

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

RESOLUTIES

EUROPEES PARLEMENT

P9_TA(2021)0006

Het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten**Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (2019/2207(INI))**

(2021/C 456/01)

Het Europees Parlement,

- gezien de artikelen 2, 3, 6 en 7 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 82 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het Handvest), en met name de artikelen 4, 47, 48 en 52,
- gezien de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) waarin wordt verwezen naar wederzijdse erkenning, grondrechten en verplichtingen uit hoofde van artikel 2 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) inzake het recht op leven ⁽¹⁾,
- gezien Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten ⁽²⁾ (“EAB-kaderbesluit”),
- gezien Kaderbesluit 2008/947/JBZ van de Raad van 27 november 2008 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning op vonnissen en proeftijdbeslissingen met het oog op het toezicht op proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen ⁽³⁾,
- gezien Kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009 tot wijziging van Kaderbesluit 2002/584/JBZ, Kaderbesluit 2005/214/JBZ, Kaderbesluit 2006/783/JBZ, Kaderbesluit 2008/909/JBZ en Kaderbesluit 2008/947/JBZ en tot versterking van de procedurele rechten van personen, tot bevordering van de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op beslissingen gegeven ten aanzien van personen die niet verschenen zijn tijdens het proces ⁽⁴⁾,
- gezien Kaderbesluit 2009/829/JBZ van de Raad van 23 oktober 2009 inzake de toepassing, tussen de lidstaten van de Europese Unie, van het beginsel van wederzijdse erkenning op beslissingen inzake toezichtmaatregelen als alternatief voor voorlopige hechtenis ⁽⁵⁾,
- gezien de verslagen van de Commissie over de uitvoering van het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (COM(2005)0063 en SEC(2005)0267, COM(2006)0008 en SEC(2006)0079, COM(2007)0407 en SEC(2007)0979 en COM(2011)0175 en SEC(2011)0430),

⁽¹⁾ Zie de uitspraak van het EHRM van 9 juli 2019 in de zaak *Romeo Castaño tegen België* over schending van een procedureel aspect van artikel 2 van het EVRM (doeltreffend onderzoek).

⁽²⁾ PB L 190 van 18.7.2002, blz. 1.

⁽³⁾ PB L 337 van 16.12.2008, blz. 102.

⁽⁴⁾ PB L 81 van 27.3.2009, blz. 24.

⁽⁵⁾ PB L 294 van 11.11.2009, blz. 20.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien de herziene versie van het handboek voor de uitvaardiging en tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel,
- gezien zijn resolutie van 15 december 2011 over de detentieomstandigheden in de EU ⁽⁶⁾, van 27 februari 2014 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende de herziening van het Europees aanhoudingsbevel ⁽⁷⁾, en van 5 oktober 2017 over penitentiaire systemen en de omstandigheden in de gevangenis ⁽⁸⁾,
- gezien zijn in eerste lezing vastgestelde standpunt van 17 april 2019 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake het programma Justitie ⁽⁹⁾,
- gezien de routekaart uit 2009 van de Raad ter versterking van de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures ⁽¹⁰⁾,
- gezien Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures ⁽¹¹⁾,
- gezien Richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het recht op informatie in strafprocedures ⁽¹²⁾,
- gezien Richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming ⁽¹³⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn ⁽¹⁴⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2016/800 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure ⁽¹⁵⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2016/1919 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 betreffende rechtsbijstand voor verdachten en beklaagden in strafprocedures en voor gezochte personen in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel ⁽¹⁶⁾,
- gezien Richtlijn 2014/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken ⁽¹⁷⁾,
- gezien de in juni 2020 door de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement (EPRS) gepubliceerde studie over de Europese uitvoeringsanalyse van het Europees aanhoudingsbevel,
- gezien het verslag van de Commissie van 2 juli 2020 over de uitvoering van het kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (COM(2020)0270),
- gezien de beoordeling van de Europese meerwaarde die in januari 2014 op verzoek van de EPRS ten aanzien van het Europees aanhoudingsbevel werd uitgevoerd, en de studie van de EPRS van december 2017 naar de kosten van het niet-bestaan van Europa op het gebied van procedurele rechten en detentieomstandigheden,

⁽⁶⁾ PB C 168 E van 14.6.2013, blz. 82.

⁽⁷⁾ PB C 285 van 29.8.2017, blz. 135.

⁽⁸⁾ PB C 346 van 27.9.2018, blz. 94.

⁽⁹⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0406.

⁽¹⁰⁾ PB C 295 van 4.12.2009, blz. 3.

⁽¹¹⁾ PB L 280 van 26.10.2010, blz. 1.

⁽¹²⁾ PB L 142 van 1.6.2012, blz. 1.

⁽¹³⁾ PB L 294 van 6.11.2013, blz. 1.

⁽¹⁴⁾ PB L 65 van 11.3.2016, blz. 1.

⁽¹⁵⁾ PB L 132 van 21.5.2016, blz. 1.

⁽¹⁶⁾ PB L 297 van 4.11.2016, blz. 1.

⁽¹⁷⁾ PB L 130 van 1.5.2014, blz. 1.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien het eindverslag van de Raad van 27 mei 2009 over de vierde wederzijdse evaluatieronde — de praktische toepassing van het Europees aanhoudingsbevel en de bijbehorende procedures voor overlevering tussen de lidstaten,
  - gezien het verslag van de Commissie van 26 september 2019 over de uitvoering van Richtlijn 2013/48/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (COM(2019)0560),
  - gezien de conclusies van de Raad van 13 december 2018 over de wederzijdse erkenning in strafzaken — “Bevorderen van wederzijdse erkenning door vergroten van het wederzijds vertrouwen”⁽¹⁸⁾,
  - gezien de conclusies van de Raad van 16 december 2019 inzake maatregelen als alternatief voor detentie: het gebruik van niet tot vrijheidsbeneming strekkende sancties en maatregelen op strafrechtelijk gebied⁽¹⁹⁾,
  - gezien de EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers (2020-2025) (COM(2020)0258),
  - gezien de verslagen van nationale, Europese en internationale ngo’s,
  - gezien Verordening (EU) 2018/1727 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust), en tot vervanging en intrekking van Besluit 2002/187/JBZ van de Raad⁽²⁰⁾,
  - gezien de mededeling van de Commissie van 30 september 2020, getiteld “Verslag over de rechtsstaat 2020 — De situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie (COM(2020)0580),
  - gezien zijn resolutie van 7 oktober 2020 over de instelling van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten⁽²¹⁾,
  - gezien het Facultatief Protocol van 2002 bij het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing,
  - gezien de werkzaamheden van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), in het bijzonder zijn verslagen over “Rechten in de praktijk: toegang tot een advocaat en procedurele rechten in strafrechtelijke procedures en procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel” van 13 september 2019, “Strafrechtelijke-detentieomstandigheden in de Europese Unie: regels en realiteit” van 11 december 2019 en “Hechtenis en alternatieven in de EU: grondrechtenaspecten in grensoverschrijdende procedures inzake overbrenging vóór en na de terechtzitting” van 9 november 2016, en de strafdetentiedatabank die in december 2019 is opgezet,
  - gezien de verdragen, aanbevelingen en resoluties van de Raad van Europa met betrekking tot kwesties inzake detentie en samenwerking in strafzaken,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement en artikel 1, lid 1, onder e), van en bijlage 3 bij het besluit van de Conferentie van voorzitters van 12 december 2002 betreffende de procedure inzake het verlenen van toestemming voor het opstellen van initiatiefverslagen,
  - gezien het advies van de Commissie constitutionele zaken,
  - gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A9-0248/2020),
- A. overwegende dat justitiële samenwerking in de Unie een belangrijke voorwaarde is om het hoofd te bieden aan de ecologische, sociale, economische en digitale uitdagingen waarmee de Unie wordt geconfronteerd;

⁽¹⁸⁾ PB C 449 van 13.12.2018, blz. 6.

⁽¹⁹⁾ PB C 422 van 16.12.2019, blz. 9.

⁽²⁰⁾ PB L 295 van 21.11.2018, blz. 138.

⁽²¹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0251.

Woensdag 20 januari 2021

- B. overwegende dat de procedure voor het Europees aanhoudingsbevel (EAB) een vereenvoudigde, grensoverschrijdende en versnelde procedure voor gerechtelijke overlevering is, die na de terreuraanslagen van 11 september 2001 is vastgesteld en sinds de invoering ervan is uitgegroeid tot het belangrijkste en meest gangbare instrument voor wederzijdse erkenning in strafzaken;
- C. overwegende dat het EAB over het algemeen een succes is en uitleveringen heeft vervangen door overleveringen; overwegende dat de termijn voor overleveringen is ingekort tot gemiddeld 40 dagen in 2017 ten opzichte van gemiddeld 50 dagen in 2016 wanneer de betrokkene er niet mee instemt, hoewel er in sommige lidstaten sprake is van vertraging of niet-naleving van de vereisten inzake wederzijdse erkenning; overwegende dat in een aantal zeldzame gevallen lidstaten melding hebben gemaakt van procedures voor overlevering die tot 90 dagen duurden wanneer de betrokkene er niet mee instemt;
- D. overwegende dat van de 150 000 EAB's die tussen 2005 en 2016 zijn uitgevaardigd, er 43 000 zijn uitgevoerd; overwegende dat dergelijke primaire cijfers misleidend zijn ten aanzien van de gebruikte methode en het algemene succes, zoals de Commissie heeft toegelicht;
- E. overwegende dat de justitiële samenwerking in strafzaken in de EU gebaseerd is op wederzijdse erkenning, die is geformuleerd door de Europese Raad van Tampere van 1999; overwegende dat het Verdrag van Lissabon de constitutionele structuur van de EU aanzienlijk heeft gewijzigd en dat artikel 82 VWEU een expliciete rechtsgrond biedt voor regels en procedures voor wederzijdse erkenning van alle vormen van vonnissen en rechterlijke beslissingen;
- F. overwegende dat wederzijdse erkenning geen nieuw concept van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht (RVVR) is, maar oorspronkelijk in de interne markt is ontwikkeld (Cassis de Dijon-logica); overwegende dat wederzijdse erkenning in strafzaken echter een andere logica en een andere rechtsgrond heeft dan de wederzijdse erkenning van de voorschriften inzake markttoegang; overwegende dat wederzijdse erkenning in de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht dan ook specifieke kenmerken heeft, gezien de gevolgen voor grondrechten en de nationale soevereiniteit en de mate waarin erkenning moet worden gefaciliteerd door harmonisatie van het materiële en het formele strafrecht, met name ten aanzien van procedurele waarborgen; overwegende dat verdragingen in de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning in strafzaken negatieve effecten kunnen hebben, onder meer voor de toepassing ervan op andere gebieden, zoals de interne markt;
- G. overwegende dat onder wederzijdse erkenning wordt verstaan de rechtstreekse erkenning van rechterlijke beslissingen uit andere lidstaten, waarbij niet-erkenning de uitzondering is, en dat een rechterlijke beslissing niet mag worden geweigerd enkel op grond van het feit dat zij in een andere lidstaat is uitgesproken; overwegende dat de toepassing van de wederzijdse erkenning van door andere lidstaten genomen beslissingen niet verenigbaar is met de herziening van dergelijke beslissingen, tenzij dit gebeurt op de in het EAB-kaderbesluit genoemde gronden; overwegende dat de toepassing van dit instrument moet worden beheerst door samenwerking en wederzijds vertrouwen tussen de bevoegde justitiële autoriteiten; overwegende dat wederzijdse erkenning en grondrechten hand in hand moeten gaan;
- H. overwegende dat wederzijdse erkenning een hoge mate van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten vergt en bijgevolg gebaseerd moet zijn op een gemeenschappelijke interpretatie van de rechtsstaat en de grondrechten; overwegende dat de Europese Unie op dit cruciaal historisch punt over dat vertrouwen moet beschikken om de gemeenschappelijke uitdagingen met succes het hoofd te kunnen bieden; overwegende dat versterking van het vertrouwen van cruciaal belang is voor een vlotte werking van het EAB;
- I. overwegende dat de instelling van het EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en de grondrechten een belangrijke rol moet spelen bij het versterken van het wederzijds vertrouwen, aangezien het erop gericht is aan te geven op welke punten verbetering nodig is op het gebied van de rechtsstaat; overwegende dat de gebrekkige en tegenstrijdige toepassing van het EAB-kaderbesluit door bepaalde lidstaten niet bijdraagt aan de versterking van dat wederzijds vertrouwen; overwegende dat een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en de grondrechten nuttig kan zijn om elementen te verschaffen om een consistente toepassing te waarborgen wanneer de uitvoering wordt afgewezen op grond van een schending van de grondrechten, waardoor de wederzijdse erkenning tussen de lidstaten wordt versterkt;
- J. overwegende dat wederzijds vertrouwen vereist dat de lidstaten het EU-recht naleven, en met name de grondrechten die zijn verankerd in het Handvest en de rechtsstaat, zoals de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht;

Woensdag 20 januari 2021

- K. overwegende dat het EAB heeft bijgedragen aan de ontwikkeling en de consolidatie van een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht; overwegende dat artikel 6 VEU betreffende het Handvest en het EVRM, de artikelen 8, 15, lid 3, 16 en 18 tot en met 25 VWEU, de richtlijnen inzake procedurele rechten en Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad inzake de rechten van slachtoffers⁽²²⁾ allemaal cruciale elementen zijn van het kader voor de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht; overwegende dat de onjuiste toepassing van het EAB schadelijke gevolgen kan hebben voor de politieke en justitiële samenwerking in de hele Unie, voor personen en hun familie, en voor de werking van het Schengengebied en de grondrechten;
- L. overwegende dat het lidmaatschap van de Europese Unie eerbied voor een reeks waarden impliceert bij de toepassing daarvan, zoals menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van mensen die tot een minderheid behoren, zoals vastgelegd in artikel 2 VEU en in het nationaal recht van de lidstaten;
- M. overwegende dat een Unie van gelijkheid die bescherming biedt, de bescherming van alle slachtoffers van misdrijven moet waarborgen⁽²³⁾, maar ook de rechten van verdachten en beklaagden moet beschermen; overwegende dat de EU tal van instrumenten heeft aangenomen die erop gericht zijn de rechten van slachtoffers te versterken, naast de instrumenten op het gebied van detentie en overlevering van verdachten of veroordeelde personen;
- N. overwegende dat de meeste kwesties in verband met de toepassing van het EAB op bepaalde punten door het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) zijn behandeld, onder meer het ne bis in idem-beginsel⁽²⁴⁾, rechterlijke autoriteit⁽²⁵⁾, voorrang en EU-harmonisatie⁽²⁶⁾, onafhankelijkheid van de rechterlijke macht⁽²⁷⁾, grondrechten⁽²⁸⁾, dubbele strafbaarheid⁽²⁹⁾, weigeringsgronden, en de uitlevering van EU-burgers aan derde landen⁽³⁰⁾; overwegende dat rechterlijke uitspraken tegelijkertijd geen vervanging kunnen zijn van goed ontworpen wetgeving op Unieniveau;
- O. overwegende dat dubbele strafbaarheid een begrip van internationale uitlevering is en, hoewel dit nauwelijks verenigbaar is met wederzijdse erkenning, in de praktijk in beperkte mate nodig kan zijn voor gezochte personen, zoals blijkt uit de jurisprudentie van het HvJ-EU; overwegende dat dubbele strafbaarheid slechts een optionele weigeringsgrond van het EAB is, en zelden door de uitvoerende autoriteiten wordt ingeroepen; overwegende dat de lijst van strafbare feiten zonder dubbele strafbaarheid reeds een breed scala aan strafbare feiten bevat, waarvan er vele in de lidstaten nog niet zeer goed geharmoniseerd zijn, en dat een dergelijke lijst opnieuw moet worden beoordeeld en eventueel moet worden uitgebreid overeenkomstig de procedure van artikel 2, lid 3, van het EAB-kaderbesluit;
- P. overwegende dat het concept van wederzijdse erkenning geen harmonisatie van het materieel strafrecht en de bijbehorende procedures op zich vereist, maar dat de praktijk van de justitiële samenwerking uitwijst dat harmonisatie van een aantal beperkte gemeenschappelijke normen en definities noodzakelijk is om wederzijdse erkenning te faciliteren, zoals erkend in artikel 82, lid 2 VWEU; overwegende dat de afgelopen jaren enige vooruitgang is geboekt, met name de goedkeuring van zes richtlijnen betreffende de procedurele rechten, Richtlijn 2012/29/EU, alternatieve maatregelen voor het EAB zoals het Europees onderzoeksbevel (EOB) en de harmonisatie van een aantal strafbare feiten; overwegende dat de zes richtlijnen betreffende de procedurele waarborgen echter niet volledig en correct zijn uitgevoerd, wat een punt van zorg blijft;
- Q. overwegende dat de Commissie heeft benadrukt dat er problemen zijn met de toepassing van sommige bepalingen van Richtlijn 2013/48/EU, met name met betrekking tot de mogelijkheid om zowel in de uitvoerende als in de uitvaardigende lidstaat toegang te hebben tot een advocaat; overwegende dat de omzetting van de andere richtlijnen betreffende de procedurele waarborgen die specifieke bepalingen over het EAB bevatten (Richtlijn 2010/64/EU, Richtlijn 2012/13/EU, Richtlijn (EU) 2016/800 en Richtlijn (EU) 2016/1919) tot dusver onbevredigend is, onder meer wat betreft het in aanmerking nemen van het beginsel van wapengelijkheid;

⁽²²⁾ Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ (PB L 315 van 14.11.2012, blz. 57).

⁽²³⁾ EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers (2020-2025).

⁽²⁴⁾ HvJ-EU, C-261/09, *Mantello*.

⁽²⁵⁾ HvJ-EU, C-453/16 PPU, *Özcelik*; C-452/16 PPU, *Poltorak*; C-477/16 PPU, *Kovalkovas*; Gevoegde zaken C-508/18 en C-82/19 PPU, *OG en PI*.

⁽²⁶⁾ HvJ-EU, C-399/11, *Melloni* of C-42/17, *M.A.S. en M.B.*

⁽²⁷⁾ HvJ-EU, C-216/18 PPU, *Minister for Justice and Equality*.

⁽²⁸⁾ HvJ-EU, Gevoegde zaken C-404/15 en C-659/15 PPU, *Aranyosi en Căldăraru*; C-128/18, *Dorobantu*.

⁽²⁹⁾ HvJ-EU, C-289/15, *Grundza*.

⁽³⁰⁾ HvJ-EU, C-182/15, *Petruhhin*; C-191/16, *Pisciotti*; C-247/17 *Raugevicius*; C-897/19 PPU, *I.N. tegen Ruska Federacija*; enz.

Woensdag 20 januari 2021

- R. overwegende dat andere instrumenten, zoals Richtlijn 2014/41/EU betreffende het Europees onderzoeksbevel en Verordening (EU) 2018/1805 inzake de wederzijdse erkenning van bevestigingsbevelen en confiscatiebevelen⁽³¹⁾, hebben bijgedragen aan het aanpakken van enkele EAB-kwesties en de toepassing van de beginselen van wederzijdse erkenning hebben uitgebreid naar andere soorten rechterlijke beslissingen;
- S. overwegende dat in de routekaart van de EU van 2009 ter versterking van de procedurele rechten in strafzaken de kwestie van de perioden van voorlopige hechtenis wordt erkend; overwegende dat de detentieomstandigheden in veel lidstaten een probleem vormen en in overeenstemming moeten zijn met de in artikel 2 VEU verankerde waarden; overwegende dat er in sommige lidstaten problemen zijn op het gebied van de rechtsstaat, zoals blijkt uit de arresten van het EHRM;
- T. overwegende dat het Europees Parlement in zijn resolutie van 27 februari 2014 over de herziening van het EAB onder meer heeft gepleit voor de invoering van een verplichte weigeringsgrond wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van de maatregel onverenigbaar is met de verplichting van de uitvoerende lidstaat uit hoofde van artikel 6 VEU en het Handvest van de grondrechten; overwegende dat in 2017 problemen in verband met grondrechten in 109 gevallen hebben geleid tot weigering van overlevering;
- U. overwegende dat wederzijdse erkenning vereist dat beroepsbeoefenaars, waaronder ook strafrechtadvocaten, worden opgeleid in het EU-recht;
- V. overwegende dat Eurojust een cruciale rol speelt bij de facilitering en coördinatie van de uitvoering van EAB's; overwegende dat Eurojust steeds vaker om bijstand wordt verzocht bij de uitvoering van EAB's, waardoor zijn werklast aanzienlijk is toegenomen; overwegende dat Eurojust alleen al in 2019 de uitvoering van EAB's heeft gefaciliteerd in 703 nieuwe zaken en in 574 lopende zaken; overwegende dat Eurojust een onafhankelijk, op zichzelf staand agentschap is, naast het Europees Openbaar Ministerie;
- W. overwegende dat uit gegevensvergelijkingen blijkt dat het aantal EAB's jaar na jaar toeneemt;
- X. overwegende dat een geharmoniseerde uitvoering van het EAB, tezamen met de volledige en juiste omzetting van de richtlijnen betreffende de procedurele rechten, meer gebruik van alternatieve maatregelen voor het EAB en de invoering van minimumnormen van de EU voor zaken als gevangenis- en detentieomstandigheden, forumshoppen zullen voorkomen; overwegende dat een volledige en juiste uitvoering van het EAB in alle lidstaten noodzakelijk is om de werking van de relevante wetgevingsinstrumenten en de noodzaak van eventuele wijzigingen te beoordelen;

Algemene beoordeling van de uitvoering van het EAB

1. wijst erop dat het EAB een belangrijke verwezenlijking is en een doeltreffend, nuttig en onmisbaar instrument is om ernstige grensoverschrijdende misdrijven te bestrijden en de plegers van ernstige misdrijven voor de rechter te brengen in de lidstaat waar de strafprocedures hebben plaatsgevonden of plaatsvinden, en positieve gevolgen heeft voor de handhaving van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht; erkent dat het EAB de samenwerking op het gebied van overlevering aanzienlijk heeft gefaciliteerd en verbeterd; wijst er evenwel op dat de wereld de afgelopen 20 jaar een digitale transformatie heeft ondergaan die het ecosysteem voor criminaliteit heeft veranderd;
2. wijst op het bestaan van specifieke problemen; is van mening dat deze het systeem niet in twijfel trekken of in gevaar brengen, maar aantonen dat het moet worden verbeterd en geactualiseerd en dat dergelijke kwesties moeten worden aangepakt om bepaalde blinde vlekken weg te nemen en zo het algemene systeem te versterken en de eerbiediging van de rechtsstaat en de grondrechten in alle lidstaten te waarborgen; bevestigt dat het Schengengebied en de digitale transformatie tal van kansen hebben gecreëerd voor de EU-burgers; wijst er evenwel op dat open grenzen en nieuwe technologieën ook doeltreffende instrumenten vereisen om de wetshandhaving te waarborgen en ervoor te zorgen dat de rechterlijke macht ernstige grensoverschrijdende misdrijven kan vervolgen;
3. merkt op dat deze problemen hoofdzakelijk verband houden met de detentie- en gevangenisomstandigheden, de evenredigheid, de uitvoering van de procedurele waarborgen die in het EU-recht zijn verankerd in de procedure voor het EAB, met name dubbele juridische vertegenwoordiging in zowel de uitvoerende als de uitvaardigende lidstaat, opleiding,

⁽³¹⁾ PB L 303 van 28.11.2018, blz. 1.

Woensdag 20 januari 2021

specifieke kwesties met betrekking tot de rechtsstaat, de uitvoering van vrijheidsstraffen ⁽³²⁾, termijnen ⁽³³⁾ en uitspraken bij verstek; erkent dat in bepaalde gevallen de kwestie van dubbele strafbaarheid aan de orde is gesteld ⁽³⁴⁾; wijst erop dat er in andere gevallen sprake was van incoherentie bij de toepassing van de gronden voor weigering van de uitvoering van EAB's; onderstreept verder de afwezigheid van een volledig gegevenssysteem dat het mogelijk maakt betrouwbare statistieken op te stellen, zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht, van de uitgevaardigde, uitgevoerde en geweigerde EAB's; wijst erop dat deze problemen niet alleen het wederzijds vertrouwen tussen lidstaten schaden, maar ook op sociaal en economisch vlak kostelijk zijn voor de betrokken personen, hun gezinnen en de samenleving in het algemeen;

4. merkt op dat een aantal kwesties gedeeltelijk is aangepakt en dat er pogingen worden ondernomen om ze op te lossen door een combinatie van soft law (EAB-handboek), wederzijdse beoordelingen, bijstand van Eurojust, financiering van opleidingsprogramma's en toolkits voor beroepsbeoefenaars in het kader van het Eu-programma Justitie, jurisprudentie van het HvJ-EU en aanvullende wetgeving (Kaderbesluit 2009/299/JBZ en de aanneming van de richtlijnen betreffende de procedurele rechten van verdachten en beklaagden zoals vermeld in de routekaart van 2009, met name Richtlijn 2013/48/EU), maar dat andere kwesties nog steeds niet zijn opgelost;

5. wijst erop dat het EAB moet worden versterkt en verbeterd om het doeltreffender en sneller te maken en de beslissingen van de nationale rechters meer te eerbiedigen, met inachtneming van het beginsel van evenredigheid, aangezien een van de doelstellingen van een sterkere Unie vereist dat de lidstaten op het rechtssysteem en penitentiair systeem van andere lidstaten vertrouwen, waarvoor dit mechanisme onmisbaar is; wijst erop dat uitholling van de wederzijdse erkenning in strafzaken slechts kan leiden tot uitholling op andere gebieden, waardoor het moeilijker zal worden om een doeltreffend gemeenschappelijk beleid te voeren, bijvoorbeeld op het gebied van de interne markt;

6. merkt op dat de Protocolen 21 en 22 bij het VEU twee lidstaten een bijzondere status verlenen — Ierland heeft een opt-in-optie en Denemarken neemt niet deel aan het strafrecht binnen de EU — wat betekent dat zij deelnemen aan het systeem van het EAB maar niet noodzakelijk aan andere instrumenten, zoals de richtlijnen betreffende procedurele waarborgen; benadrukt hoe belangrijk het is om te zorgen voor samenhang in de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht;

7. dringt erop aan dat het EAB niet mag worden misbruikt voor lichte vergrijpen, waarbij geen reden is tot voorlopige hechtenis; herinnert eraan dat het gebruik van het EAB beperkt moet blijven tot ernstige strafbare feiten waar het strikt noodzakelijk en evenredig is; dringt erop aan dat, waar mogelijk, eerst minder ingrijpende rechtsinstrumenten worden ingezet, voordat er een EAB wordt uitgevaardigd; wijst erop dat de uitvaardigende autoriteiten evenredigheidscontroles moeten uitvoeren, waarbij zij rekening houden met (i) de ernst van het strafbare feit, (ii) de meest waarschijnlijke straf die wordt opgelegd als de betrokkene schuldig wordt bevonden aan het vermeende strafbare feit, (iii) de kans dat de betrokkene na overlevering in de uitvaardigende lidstaat wordt gedetineerd, (iv) de gevolgen voor de rechten van de gezochte persoon en zijn of haar gezinsleden, en (v) de belangen van de slachtoffers van het strafbare feit; verzoekt de lidstaten en hun justitiële autoriteiten om ontvangen EAB's onverwijld in behandeling te nemen, zodra er een EAB is uitgevaardigd, teneinde de voorlopige hechtenis tot een minimum te beperken;

8. benadrukt dat, wanneer een van de gronden voor niet-erkenning (artikelen 3 en 4 van het EAB-kaderbesluit of een van de garanties (artikel 5 van het EAB-kaderbesluit) van toepassing is, de weigering voor de uitvoering van een EAB volgens het HvJ-EU een uitzondering vormt op de wederzijdse erkenning, die strikt moet worden uitgelegd ⁽³⁵⁾;

9. wenst dat een weigering mogelijk is wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van het EAB onverenigbaar zou zijn met de verplichtingen van de uitvoerende lidstaat overeenkomstig artikel 6 VEU en het Handvest; wijst erop dat de uitvoerende lidstaat, wanneer een schending van de grondrechten de niet-uitvoering rechtvaardigt, een ernstig risico op schendingen van de grondrechten als typering moet geven en op basis van feitelijke en objectieve gegevens gronden voor de weigering tot niet-uitvoering moet vaststellen, teneinde rechtsonzekerheid en eventuele straffeloosheid te voorkomen; herinnert eraan dat het Handvest van de grondrechten, volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie, de gemeenschappelijke norm is voor de bescherming van de grondrechten in de EU ⁽³⁶⁾;

Aanbevelingen om de werking van het EAB te verbeteren

10. verzoekt de Commissie duidelijke, begrijpelijke, uitgebreide en vergelijkbare gegevens te verstrekken, aangezien de bestaande gegevens verwarrend zijn en een verkeerd beeld kunnen geven van de (niet-)efficiëntie van EAB's; vraagt de Commissie om vast te stellen hoe de lidstaten hun verplichting moeten nakomen om op systematische wijze betrouwbare en actuele gegevens te verzamelen en door te geven aan de Commissie; wenst dat de Commissie nagaat of het mogelijk is een gemeenschappelijke databank met rechterlijke beslissingen betreffende EAB's op te zetten, waarbij uitsluitend wordt gebruikgemaakt van geanonimiseerde gegevens, opdat deze gebruikt kan worden als een slim en doeltreffend hulpmiddel

⁽³²⁾ HvJ-EU, C-579/15, *Popławski*.

⁽³³⁾ HvJ-EU, C-168/13 PPU, *Jeremy F.*

⁽³⁴⁾ HvJ-EU, met richtsnoeren uit C-289/15, *Grundza*, onder verwijzing naar Kaderbesluit 2008/909/JBZ van de Raad.

⁽³⁵⁾ Zie bijvoorbeeld HvJ-EU, zaak C-216/18 PPU, *Minister for Justice and Equality*.

⁽³⁶⁾ Cf. HvJ-EU, C-399/11, *Melloni*, para. 63 en C-128/18, *Dorobantu*, para. 79.

Woensdag 20 januari 2021

om de justitiële samenwerking te beoordelen, zwakke punten in kaart te brengen en beter voorbereid te zijn op eventuele aanpassingen; herinnert eraan dat justitiële samenwerking een bepalend element is voor het waarborgen van de stabiliteit op sociaal, economisch, ecologisch en digitaal gebied; herhaalt zijn oproep aan de Commissie om de lidstaten te verzoeken om uitgebreide gegevens met betrekking tot de werking van het EAB-mechanisme en om deze gegevens in het volgende uitvoeringsverslag op te nemen;

11. is van oordeel dat er nadere horizontale maatregelen moeten worden getroffen om het in artikel 4, lid 3 VEU verankerde beginsel van loyale samenwerking te versterken en het wederzijds vertrouwen in nationale strafrechtstelsels te bevorderen en zo efficiëntere justitiële samenwerking tot stand te brengen; wijst erop dat een dubbele strafbaarheidscontrole de wederzijdse erkenning beperkt en volgens het HvJ-EU restrictief moet worden geïnterpreteerd; benadrukt echter dat er nog steeds bedenkingen zijn over het ontbreken van een goede definitie van strafbare feiten waarop de regel van dubbele strafbaarheid niet langer van toepassing is; merkt op dat wederzijdse erkenning idealiter automatisch moet werken⁽³⁷⁾, zonder dat de materiële gronden van de beschuldiging opnieuw worden beoordeeld, en dat besluiten niet mogen worden geweigerd, tenzij er redenen zijn om een van de in het EAB-kaderbesluit beschreven exclusieve weigeringsgronden in te roepen of tenzij er andere omstandigheden zijn, zoals erkend door het HvJ-EU, waarin beperkingen kunnen worden gesteld aan de beginselen van wederzijdse erkenning en wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten;

12. benadrukt dat het beginsel van wederzijdse erkenning gebaseerd moet zijn op wederzijds vertrouwen en dat dit alleen tot stand kan worden gebracht indien de grondrechten en de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures in de hele Unie worden gegarandeerd; herinnert aan het belang van de tenuitvoerlegging van de richtlijnen betreffende de procedurele rechten teneinde het recht op een eerlijk proces te waarborgen; verzoekt de Commissie in dit verband met klem erop toe te zien dat deze richtlijnen volledig en correct worden toegepast en desnoods inbreukprocedures in te leiden;

13. verzoekt de Commissie gemeenschappelijke strafbare feiten in de lidstaten te analyseren, niet alleen om beter te kunnen bepalen wanneer het EAB moet worden ingezet maar ook ten behoeve van evenredigheidsbeoordelingen; verzoekt de Commissie om vanuit formeel en materieel oogpunt de samenhang te evalueren van de lijst met 32 categorieën waarvoor geen toetsing van dubbele strafbaarheid vereist is, onder toevoeging van criteria betreffende de ernst van het strafbare feit, de grensoverschrijdende dimensie en de nadelige gevolgen ervan voor de fundamentele waarden van de Unie; acht het noodzakelijk om alle betrokken partijen meer rechtszekerheid te bieden over de toepassing ervan en zo onnodige conflicten te voorkomen; verzoekt de Commissie om, voor zover mogelijk, alle kwesties die verband houden met het opstellen van een homogene lijst van categorieën van strafbare feiten, ingedeeld in concrete strafbare feiten en rechtsgoederen, grondig tegen het licht te houden; stelt verder voor dat wordt overwogen een bijlage op te nemen met definities van iedere categorie op de lijst, dit om de interpretatie van de definities te vergemakkelijken;

14. wijst erop dat het belangrijk is om te beoordelen of er bijkomende strafbare feiten in moeten worden opgenomen of strafrechtelijke categorieën zoals milieudelicten (bijv. milieudelicten vanaf schepen), bepaalde vormen van belastingontduiking, haatmisdrijven, seksueel misbruik, gendergericht geweld, strafbare feiten die zijn gepleegd met behulp van digitale middelen zoals identiteitsdiefstal, misdrijven tegen de openbare orde waarbij gebruik wordt gemaakt van geweld of ernstige bedreigingen, misdrijven tegen de constitutionele integriteit van de lidstaten waarbij gebruik wordt gemaakt van geweld, genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, in het kader van een grotere inzet van de lidstaten voor justitiële samenwerking, de rechtsstaat en de mensenrechten; onderstreept dat een grotere mate van justitiële samenwerking met betrekking tot deze strafbare feiten de Unie zou helpen om haar prioritaire doelstellingen te verwezenlijken, alsook om een klimaat te creëren waarin de democratie en de rechtsstaat in de Unie beter worden geëerbiedigd;

15. is ingenomen met de EAB-coördinatiegroep die de Commissie onlangs heeft ingesteld; is van mening dat deze groep zal bijdragen tot het verbeteren van een snelle uitwisseling van actuele en betrouwbare informatie en goede praktijken en tot het versterken van de samenwerking, wat niet alleen moet resulteren in een uniformere toepassing van het EAB door de rechterlijke autoriteiten, maar ook in een betere uitwisseling van informatie tussen de advocaten van degenen voor wie een EAB is uitgevaardigd, zowel in de uitvoerende als de uitvaardigende lidstaat;

16. herinnert eraan dat de strafdrempel zoals deze is vastgelegd in artikel 2, lid 2, van het EAB-kaderbesluit, in beginsel bedoeld is om de evenredigheid van het EAB te waarborgen; vraagt de Commissie evenwel om na te gaan of deze strafdrempel van drie jaar voor bepaalde strafbare feiten, zoals mensenhandel, seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie, kan worden verlaagd;

⁽³⁷⁾ Zie bijvoorbeeld de mededeling van de Commissie van 26 juli 2000 over de wederzijdse erkenning van definitieve beslissingen in strafzaken (COM(2000)0495).

Woensdag 20 januari 2021

17. verzoekt de Commissie om verduidelijking van de kwestie van strafbare feiten die verwant zijn aan een primair strafbaar feit dat boven de EAB-drempel zit, bijvoorbeeld door een herziening van het EAB-handboek te overwegen of eventueel door middel van EU-instrumenten op het gebied van de harmonisatie van het strafrecht, met inbegrip van de vermelding van de toepassing van EAB's in de lidstaten in dat verband; brengt in dit verband in herinnering dat in het kader van het EAB niets geregeld is voor bijkomende of verwante strafbare feiten en dat de uitvaardigende lidstaat vanwege het specialiteitsbeginsel mogelijk niet tot vervolging van dergelijke strafbare feiten kan overgaan;

18. benadrukt dat het belangrijk is om de taken en bevoegdheden van de nationale autoriteiten en EU-instanties die betrokken zijn bij EAB-procedures nauwkeuriger te omschrijven en ervoor te zorgen dat zij gespecialiseerd zijn en praktische ervaring hebben; bevestigt dat een ruime beoordelingsmarge, met uitzondering van de gronden voor niet-erkenning zoals vastgesteld in de artikelen 3 en 4 van het EAB-kaderbesluit en toegelicht door het HvJ-EU, voor de uitvoerende autoriteit nauwelijks verenigbaar of zelfs in strijd wordt geacht met het beginsel van wederzijdse erkenning; is van mening dat bij een herziening van het EAB-kaderbesluit een procedure moet worden ingesteld waarbij een EAB zo nodig in de uitvaardigende lidstaat door een rechter, rechtbank, onderzoeksrechter of openbaar aanklager kan worden gevalideerd, overeenkomstig de jurisprudentie van het HvJ-EU, teneinde de uiteenlopende interpretaties van het begrip "rechterlijke autoriteit" te ondervangen; is van mening dat de beoordelingsbevoegdheid in gevallen van dubbele strafbaarheid moet worden beperkt indien er rechtszekerheid bestaat over welke strafbare feiten duidelijk wel en duidelijk niet binnen de definitie van dubbele strafbaarheid vallen; bevestigt dat de bevordering van de rechtsstaat, grondrechten, detentieomstandigheden en kennis van beroepsbeoefenaars van andere rechtsstelsels zal bijdragen tot de versterking van het wederzijds vertrouwen en de wederzijdse erkenning;

19. verzoekt de Commissie de omzetting van het EAB en andere instrumenten voor justitiële samenwerking te blijven beoordelen en indien nodig inbreukprocedures in te leiden;

20. verzoekt de lidstaten tijdig en naar behoren uitvoering te geven aan het EAB, de relevante arresten van het Hof van Justitie inzake het EAB en andere rechtsinstrumenten inzake strafzaken; benadrukt dat instrumenten zoals Kaderbesluit 2008/909/JBZ inzake de overbrenging van gedetineerden, Kaderbesluit 2008/947/JBZ inzake proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen, het Europees onderzoeksbevel, het Europees toezichtbevel en het Europees Verdrag betreffende de overdracht van strafvervolging⁽³⁸⁾ het EAB zowel aanvullen als daarvoor nuttige en minder ingrijpende alternatieven zijn; benadrukt dat het EAB alleen mag worden ingezet als alle andere alternatieve opties zijn uitgeput en dat lidstaten zich niet op het EAB mogen beroepen wanneer een minder ingrijpende maatregel, bijvoorbeeld een terechtzitting via videoconferentie of dergelijke middelen, hetzelfde resultaat zou opleveren; dringt er bij de autoriteiten van de lidstaten op aan waar mogelijk dergelijke alternatieve instrumenten te gebruiken in plaats van een EAB uit te vaardigen;

21. verzoekt de lidstaten erop toe te zien dat rechterlijke autoriteiten in EAB-procedures beschikbare alternatieven voor detentie- en dwangmaatregelen kunnen opdragen, met name wanneer de betrokken persoon instemt met de overlevering, tenzij een weigering strikt noodzakelijk en gerechtvaardigd is;

22. wijst op het zorgwekkende verslag van de Commissie over de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2013/48/EU; dringt er bij de Commissie op aan de naleving van de richtlijn door de lidstaten te blijven beoordelen en passende maatregelen te nemen, waaronder inbreukprocedures, om de naleving van de bepalingen van de richtlijn te waarborgen; verzoekt de Commissie met klem nauwlettender toe te zien op de volledige tenuitvoerlegging van alle richtlijnen betreffende procedurele waarborgen, zodat gezochte personen in grensoverschrijdende procedures over een doeltreffende verdediging beschikken; verzoekt de Commissie maatregelen te overwegen in verband met de gebrekkige uitvoering van de aanbeveling van de Commissie van 27 november 2013 betreffende procedurele waarborgen voor kwetsbare personen die verdachte of beklagde zijn in een strafprocedure⁽³⁹⁾, in het bijzonder met betrekking tot kwetsbare volwassenen;

23. verzoekt de lidstaten flexibiliteit aan de dag te leggen bij de EAB-taalregelingen, gemeenschappelijke praktijken te ontwikkelen en te hanteren in dit verband en tegelijkertijd, overeenkomstig Richtlijn 2010/64/EU, het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures te eerbiedigen; roept de lidstaten in dit verband op de noodzakelijke mechanismen in te voeren om vertragingen of belemmeringen te voorkomen; betreurt het feit dat het EAB-kaderbesluit geen deadlines voor het toezenden van vertaalde EAB's bevat;

24. verzoekt de Commissie te zorgen voor een uniforme toepassing en doeltreffende monitoring van de termijnen;

⁽³⁸⁾ Council of Europe Treaty No. 073, 15 mei 1972.

⁽³⁹⁾ PB C 378 van 24.12.2013, blz. 8.

Woensdag 20 januari 2021

25. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat Eurojust en het Europees justitieel netwerk voor strafzaken (EJN) over voldoende financiële middelen beschikken om het EAB in goede banen te leiden en te coördineren; merkt op dat de huidige begrotingstoewijzingen van de Commissie ten aanzien van Eurojust niet toereikend zijn gezien de uitdagingen waarvoor dit agentschap zich gesteld ziet met betrekking tot het alsmaar groeiende aantal zaken, en dat zij tot een stagnatie van de financiering hebben geleid, ondanks een toegenomen werklust; wijst erop dat het essentieel is dat de begroting van Eurojust is afgestemd op zijn taken en prioriteiten teneinde zijn mandaat te kunnen uitvoeren; herhaalt zijn verzoek om een specifiek juridisch EAB-netwerk;

26. wenst dat de Commissie en de lidstaten voorzien in passende financiering voor rechtsbijstand voor degenen die bij de EAB-procedures betrokken zijn, waaronder voor rechtskundige bijstand in zowel de uitvaardigende als de uitvoerende lidstaat voordat om overlevering wordt gevraagd, in financiering voor tolken en vertalers met passende kwalificaties, een gerichte EAB-opleiding voor beroepsbeoefenaars, met inbegrip van politie, openbaar aanklagers, de rechterlijke macht en advocaten van de verdediging, vooral op gebieden als de grondrechtelijke aspecten van het EAB, de evenredigheidsbeoordeling en alternatieve detentiemaatregelen, rechtskundige bijstand bij EAB-zaken, de aanvraagprocedure voor een prejudiciële uitspraak bij het Europees Hof van Justitie en het verkrijgen van verzekeringen bij de autoriteiten van andere lidstaten; wijst op de waarde van de programma's van het Europees netwerk voor justitiële opleiding (ENJO), zoals EAB-simulaties en taalcursussen; benadrukt dat advocaten conform het beginsel van wapengelijkheid toegang moeten hebben tot gerichte, toegankelijke en betaalbare opleidingen; verzoekt de Commissie het aanbieden van dergelijke opleidingen te bevorderen en in goede banen te leiden;

27. roept de Commissie op samen met de lidstaten het Europees netwerk voor justitiële opleiding (ENJO) en bestaande nationale opleidingsplatformen voor de rechterlijke macht te steunen en verder uit te bouwen, alsook, indien nodig, een opleidingsplatform op te zetten voor deskundigen en beroepsbeoefenaars op het gebied van instrumenten voor wederzijdse erkenning, met inbegrip van het EAB; bevestigt dat dit platform hun kennis moet verschaffen over de nauwe relatie tussen instrumenten, met inbegrip van een gemeenschappelijke ruimte voor de uitwisseling van ervaringen;

28. merkt op dat de samenwerking tussen autoriteiten, onder meer bij de eerbiediging van de grondrechten, kan worden verbeterd door gebruik te maken van beveiligde technologie en digitalisering; is ingenomen met de oprichting van de strafdetentiedatabank van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA); dringt aan op de ontwikkeling van een gecentraliseerde databank met nationale jurisprudentie inzake de toepassing van het EAB (net zoals voor andere gebieden van het EU-recht het geval is)⁽⁴⁰⁾; is van mening dat een afzonderlijke openbare databank met gegevens van EAB-advocaten zou kunnen bijdragen tot het waarborgen van het recht op toegang tot een advocaat;

29. dringt erop aan dat niet-uitgevoerde EAB's regelmatig worden herzien en dat wordt overwogen of deze, samen met de bijbehorende Schengeninformatiesysteem II- (SIS II-) en Interpol-signalerings, moeten worden ingetrokken; verzoekt tevens om EAB's en bijbehorende SIS II- en Interpol-signalerings in te trekken wanneer het EAB op een verplichte weigeringsgrond is geweigerd, zoals op grond van het beginsel *ne bis in idem*;

30. verzoekt de Commissie rekening te houden met de adviezen van de nationale parlementen overeenkomstig Protocol nr. 2 van het VEU als zij besluit om wetgevingshandelingen op het gebied van het strafrecht van de EU voor te stellen, aangezien dankzij hun medewerking kan worden gecontroleerd of het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel worden toegepast in het strafrecht van de EU;

Aanbevelingen betreffende de grondrechten

31. verzoekt de lidstaten de uit artikel 2 VEU voortvloeiende verplichtingen inzake menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en de mensenrechten, met inbegrip van de rechten van minderheden, na te komen; benadrukt dat de lidstaten moeten waarborgen dat eenieder, onder wie slachtoffers van misdrijven of in het kader van een EAB gezochte personen, van wie de rechten en vrijheden worden geschonden waarvan zij uit hoofde van het recht van de Unie zijn verzekerd, recht heeft op een doeltreffende voorziening in rechte overeenkomstig artikel 47 van het Handvest en de vaste jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie; benadrukt dat voorzieningen in de uitvoerende lidstaat, met volledige inachtneming van het recht op een doeltreffende voorziening in rechte, binnen de via het toepasselijke instrument voor wederzijdse erkenning vastgestelde termijn worden uitgevoerd of, wanneer er geen expliciete termijn wordt genoemd, tijdig genoeg om te waarborgen dat het doel van het wederzijdse erkenningsproces niet in gevaar komt;

32. merkt op dat, hoewel de toepassing van de procedure uit hoofde van artikel 7, lid 1 VEU, van invloed is op de wederzijdse erkenning, de uitvoerende autoriteit krachtens de bestaande jurisprudentie van het HvJ-EU in elk concreet geval moet beoordelen of er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de betrokkene na overlevering het risico loopt dat zijn grondrechten worden geschonden; benadrukt dat het inroepen van artikel 7, leden 1 en 2 VEU, niet neerkomt op automatische niet-erkenning met het oog op het belang van samenwerking in strafzaken en de werking van het gehele

⁽⁴⁰⁾ Zie de Europese uitvoeringsanalyse van de EPRS van juni 2020 over het EAB.

Woensdag 20 januari 2021

stelsel van rechterlijke samenwerking in de EU; wijst op de rol die Eurojust, met het oog op het vergroten van het wederzijds vertrouwen, vervult voor wat betreft de ondersteuning van de lidstaten bij de uitvaardiging of uitvoering in dit verband; beveelt derhalve aan dat er een systeem met voorlopige maatregelen wordt ingevoerd, op grond waarvan de toepassing van het instrument zelfs kan worden opgeschort, om de garanties, het wederzijds vertrouwen en de wederzijdse erkenning tussen lidstaten te versterken;

33. wijst op het verband tussen detentieomstandigheden en EAB-maatregelen en herinnert de lidstaten eraan dat zij krachtens artikel 3 van het EVRM en de relevante jurisprudentie niet alleen aan negatieve verplichtingen moeten voldoen, maar ook aan positieve verplichtingen, zoals waarborgen dat de detentieomstandigheden aan de normen voor menselijke waardigheid voldoen, en dat er een grondig en doeltreffend onderzoek wordt verricht indien er rechten worden geschonden; wenst dat de Commissie de op Unieniveau beschikbare juridische en financiële middelen onderzoekt, teneinde de detentienormen te verbeteren;

34. maakt zich ongerust over de huidige detentieomstandigheden in sommige lidstaten; is in dit verband ingenomen met de nieuwe strafdetentiedatabank⁽⁴¹⁾ van het FRA en ziet dit als een positieve eerste stap richting een betere gemeenschappelijke beoordeling van de detentieomstandigheden in de EU;

35. herhaalt zijn verzoek⁽⁴²⁾ aan de lidstaten om de gebrekkige detentieomstandigheden te verbeteren; wenst dat de Commissie de mogelijkheid om de modernisering van de detentiefaciliteiten via de EU-structuurfondsen te financieren ten volle benut; herinnert in dit verband aan de conclusies van de Raad van 2018 over het bevorderen van wederzijdse erkenning door vergroten van het wederzijds vertrouwen⁽⁴³⁾, waarin de Raad de Commissie tevens verzocht een optimale benutting van EU-fondsen te bevorderen teneinde de lidstaten te steunen bij het aanpakken van het probleem van gebrekkige detentieomstandigheden;

36. herhaalt het belang van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en de grondrechten, in de vorm van een mogelijk wetgevingsvoorstel en geschraagd door een interinstitutioneel akkoord dat uit een jaarlijkse onafhankelijke en empirisch onderbouwde evaluatie bestaat, om na te gaan of alle lidstaten zich houden aan artikel 2 VEU, alsook aan landspecifieke aanbevelingen, met als doel om het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten te versterken; merkt op dat een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en de grondrechten een belangrijk instrument zou zijn om, in het licht van de toepassing van het EAB-kaderbesluit, bij te dragen aan de versterking van het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten;

37. verzoekt de Commissie de haalbaarheid van aanvullende instrumenten inzake procedurele rechten te onderzoeken, bijvoorbeeld op het gebied van toelaatbaarheid van bewijsmateriaal en detentieomstandigheden bij voorlopige hechtenis, met name op grond van de normen van de Raad van Europa of hogere normen, onder meer inzake termijnen voor voorlopige hechtenis; is van mening dat de Commissie naar de hoogste normen moet streven en het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel moet eerbiedigen; is van mening dat het ontbreken van EU-minimumnormen voor detentieomstandigheden en voorlopige hechtenis, van de beperking van het gebruik van voorlopige hechtenis als zijnde een laatste hulpmiddel en van het overwegen van alternatieven, in combinatie met het ontbreken van een passende beoordeling van de vraag of de zaken gereed zijn voor berechting, ertoe kan leiden dat verdachten en beklaagden ongerechtvaardigde en buitenmatig lange perioden in voorlopige hechtenis doorbrengen; herinnert eraan dat deze situatie nog is verergerd door de COVID-19-pandemie; verzoekt de Commissie EU-minimumnormen te bewerkstelligen, in het bijzonder wat waarborgen voor strafprocedures en detentieomstandigheden betreft, en verzoekt de Commissie de informatievoorzieningstools ten behoeve van de nationale uitvoerende autoriteiten betreffende de omstandigheden bij voorlopige hechtenis en gevangenschap in elke lidstaat te versterken;

38. onderstreept dat er geen mechanisme is om de verzekeringen van uitvaardigende rechterlijke autoriteiten na de overlevering afdoende op te volgen; verzoekt de Commissie te bekijken of hiertoe maatregelen kunnen worden genomen;

39. verzoekt de Commissie na te gaan of het beginsel *ne bis in idem* wordt nageleefd, een evenredigheidscontrole voor de uitvaardiging van een EAB uit te voeren, gebaseerd op alle relevante factoren en omstandigheden, zoals de ernst van het strafbare feit, de vraag in hoeverre de zaak klaar is voor berechting, de gevolgen voor de rechten van de gezochte persoon, de financiële implicaties en de beschikbaarheid van een minder ingrijpende alternatieve maatregel, te voorzien in een gestandaardiseerde raadplegingsprocedure aan de hand waarvan de bevoegde autoriteiten in de uitvaardigende lidstaat en in de uitvoerende lidstaat informatie over de uitvoering van een EAB kunnen uitwisselen, in het bijzonder met betrekking tot evenredigheid, jurisdictiegeschillen en de vraag in hoeverre de zaak klaar is voor berechting, alsook een overzicht te verstrekken van mogelijke wetgevingsmaatregelen overeenkomstig artikel 82, lid 1 VWEU;

⁽⁴¹⁾ FRA — Strafdetentiedatabank 2015-2019, <https://fra.europa.eu/en/databases/criminal-detention/criminal-detention/home>

⁽⁴²⁾ Resolutie van het Europees Parlement van 5 oktober 2017 over penitentiaire systemen en de omstandigheden in de gevangenis (PB C 346 van 27.9.2018, blz. 94).

⁽⁴³⁾ PB C 449 van 13.12.2018, blz. 6.

Woensdag 20 januari 2021

40. verzoekt de lidstaten het Facultatief Protocol bij het VN-Verdrag tegen foltering te ratificeren;
41. wijst erop dat tekortkomingen in de justitiële samenwerking, waaronder in het EAB, in strijd kunnen zijn met de belangen van slachtoffers en kunnen leiden tot ontzegging van toegang tot de rechter en tot gebrekkige bescherming van slachtoffers; benadrukt dat straffeloosheid als gevolg van tekortkomingen in de justitiële samenwerking zeer nadelige gevolgen kan hebben voor de rechtsstaat, de rechtsstelsels en het vertrouwen van de bevolking in instanties, alsook voor slachtoffers en de samenleving in het algemeen;
42. benadrukt dat de informatie die aan beklaagden wordt verstrekt over hun procedurele rechten in strafzaken volgens het FRA niet alleen in omvang verschilt, maar ook in de manier waarop deze wordt overgebracht; verzoekt de lidstaten in waarborgen te voorzien om er zeker van te zijn dat individuele personen doeltreffend worden voorgelicht over hun procedurele rechten als ze ervan worden verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd;
43. wijst op de normen van het EHRM en de voorschriften van Richtlijn 2013/48/EU en Richtlijn 2010/64/EU; herinnert eraan dat het de kwaliteit van de rechtskundige bijstand ten goede komt wanneer er voldoende tijd is om een zaak voor te bereiden en de stukken van de zaak snel en volledig toegankelijk zijn; benadrukt dat de toegang tot vertolkingsdiensten bij het begin van de procedure en het faciliteren van de communicatie met advocaten een essentiële waarborg, alsook een vereiste van Richtlijn 2010/64/EU, is voor een eerlijke procedure, gezien het grensoverschrijdende karakter van EAB-procedures, waarbij beklaagden vaak niet de taal van de uitvoerende lidstaat beheersen; vraagt de Commissie en de lidstaten met klem om erop toe te zien dat het recht op toegang tot een advocaat en tot rechtsbijstand in zowel de uitvaardigende als uitvoerende lidstaat zowel in de wet als in de praktijk gewaarborgd is;

Naar een coherent EAB-rechtskader

44. wijst erop dat het EAB doeltreffend is; is van mening dat de belangrijkste problemen van het EAB, hoewel er ook enkele vraagtekens zijn geplaatst bij de naleving van de waarden en grondrechten van de EU, verband houden met de samenhang en de doeltreffendheid ervan, waar ruimte is voor verbetering;
45. dringt erop aan dat de Commissie voor een samenhangend beleid inzake wederzijdse erkenning zorgt, dat de jurisprudentie van het HvJ-EU, de huidige stand van de harmonisatie van het strafrecht en de bijbehorende procedures van de lidstaten alsook de in het Handveste erkende grondrechten in aanmerking neemt;
46. verzoekt de Commissie een “cross-case” studie naar instrumenten voor wederzijdse erkenning uit te voeren om afwijkingen te voorkomen, onderlinge coördinatie te waarborgen en te zorgen voor een juist samenspel; verzoekt de Commissie in het bijzonder na te gaan hoe het instrument in de praktijk door de verschillende lidstaten wordt toegepast en daarbij de goede praktijken in kaart te brengen die maken dat bepaalde lidstaten in veel gevallen overgaan tot uitvoering, alsook de specifieke problemen in de landen waar het uitvoeringspercentage van de EAB's bijzonder laag ligt;
47. wijst erop dat de gesignaleerde problemen bij de uitvoering van het EAB-kaderbesluit kunnen worden aangepakt door middel van een combinatie van praktische maatregelen (opleiding van beroepsbeoefenaars), soft law (handboeken en aanbevelingen), zeer gerichte wetgeving (definitie van rechterlijke autoriteit, *ne bis in idem*, grondrechten, enz.) en in de tweede plaats — via middelen die noodzakelijk worden geacht en rekening houdend met de negende wederzijdse evaluatieronde — door gerichte wetgeving aan te vullen (voorlopige hechtenis); is van mening dat de Commissie moet toewerken naar een volledige en juiste uitvoering van het EAB in alle lidstaten, met inachtneming van de jurisprudentie van het HvJ-EU;
48. beveelt aan op middellange termijn een EU-wetboek voor justitiële samenwerking in strafzaken mogelijk te maken, waarin de bestaande wetgeving op systematische wijze wordt samengebracht, om zodoende rechtszekerheid en de samenhang van de diverse EU-instrumenten te waarborgen;

Brexit

49. roept de Commissie op de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk voort te zetten en daarbij het behoud van de normen inzake de procedurele en grondrechten van verdachten en beklaagden na te streven; vreest dat er sinds de invoering van het EAB nauwelijks nog iets rest van de in het Verenigd Koninkrijk bereikte resultaten;

o

o o

50. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de regeringen en parlementen van de lidstaten.
-

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0007

Versterking van de eengemaakte markt: de toekomst van het vrij verkeer van diensten

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over het versterken van de eengemaakte markt: de toekomst van het vrij verkeer van diensten (2020/2020(INI))

(2021/C 456/02)

Het Europees Parlement,

- gezien Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt ⁽¹⁾ (“de dienstenrichtlijn”),
- gezien Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties ⁽²⁾ (“de richtlijn beroepskwalificaties”),
- gezien Richtlijn 2014/67/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 inzake de handhaving van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012 betreffende de administratieve samenwerking via het Informatiesysteem interne markt ⁽³⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2018/957 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 tot wijziging van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten ⁽⁴⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2018/958 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 betreffende een evenredigheidsbeoordeling voorafgaand aan een nieuwe reglementering van beroepen ⁽⁵⁾ (“de richtlijn evenredigheidsbeoordeling”),
- gezien Verordening (EU) 2018/1724 van het Europees Parlement en de Raad van 2 oktober 2018 tot oprichting van één digitale toegangspoort voor informatie, procedures en diensten voor ondersteuning en probleemoplossing en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012 ⁽⁶⁾ (“de richtlijn één digitale toegangspoort”),
- gezien Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg ⁽⁷⁾ (“de richtlijn grensoverschrijdende gezondheidszorg”),
- gezien zijn resolutie van 12 december 2018 over het pakket eengemaakte markt ⁽⁸⁾,
- gezien de studie in opdracht van de Commissie interne markt en consumentenbescherming van februari 2019, getiteld “Contribution to Growth: The Single Market for Services — Delivering economic benefits for citizens and businesses”,
- gezien de mededeling van de Commissie van 19 april 2018 getiteld “Een Europese detailhandel die past bij de 21e eeuw” (COM(2018)0219),
- gezien de mededeling van de Commissie van 10 maart 2020 getiteld “In kaart brengen en aanpakken van belemmeringen voor de eengemaakte markt” (COM(2020)0093),
- gezien de mededeling van de Commissie van 10 maart 2020 getiteld “Langetermijnactieplan voor een betere uitvoering en handhaving van de regels inzake de eengemaakte markt” (COM(2020)0094),

⁽¹⁾ PB L 376 van 27.12.2006, blz. 36.

⁽²⁾ PB L 255 van 30.9.2005, blz. 22.

⁽³⁾ PB L 159 van 28.5.2014, blz. 11.

⁽⁴⁾ PB L 173 van 9.7.2018, blz. 16.

⁽⁵⁾ PB L 173 van 9.7.2018, blz. 25.

⁽⁶⁾ PB L 295 van 21.11.2018, blz. 1.

⁽⁷⁾ PB L 88 van 4.4.2011, blz. 45.

⁽⁸⁾ PB C 388 van 13.11.2020, blz. 39.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien de mededeling van de Commissie van 13 mei 2020 getiteld “Naar een gefaseerde en gecoördineerde aanpak van het herstel van het vrije verkeer en de opheffing van de binnengrenscontroles — COVID-19” (C(2020)3250),
  - gezien de Aanbeveling van de Raad van 26 november 2018 betreffende de bevordering van automatische wederzijdse erkenning van kwalificaties van hoger onderwijs, hoger secundair onderwijs en opleiding en de resultaten van leerperiodes in het buitenland ⁽⁹⁾,
  - gezien de brief van de ministers-presidenten van de lidstaten van 26 februari 2019 aan de voorzitter van de Europese Raad over de toekomstige ontwikkeling van de eengemaakte markt,
  - gezien het speciaal verslag van de Europese Rekenkamer van 14 maart 2016 getiteld “Heeft de Commissie gezorgd voor een doeltreffende tenuitvoerlegging van de dienstenrichtlijn?”,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het advies van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken,
  - gezien het verslag van de Commissie interne markt en consumentenbescherming (A9-0250/2020),
- A. overwegende dat de dienstenrichtlijn en de richtlijn erkenning beroepskwalificaties belangrijke instrumenten zijn om het vrij verkeer van diensten binnen de Europese Unie te waarborgen, maar dat het potentieel van de eengemaakte markt voor diensten nog steeds voor een deel onbenut blijft;
- B. overwegende dat diensten goed zijn voor 73 % van het bbp van de EU en voor 74 % bijdragen aan de werkgelegenheid ⁽¹⁰⁾, wat blijkt uit het feit dat maar liefst negen van de tien nieuwe banen in de Europese Unie in deze sector worden gecreëerd, terwijl het aandeel van de diensten in de handel binnen de EU slechts ongeveer 20 % bedraagt, en daarmee maar 6,5 % van het bbp van de EU genereert; overwegende dat uit studies blijkt dat de potentiële voordelen van de verdieping van de eengemaakte markt voor diensten door een doeltreffende tenuitvoerlegging en een betere harmonisatie van de regelgeving wel 297 miljard EUR kunnen bedragen, wat overeenkomt met 2 % van het bbp van de EU; overwegende dat 27 % ⁽¹¹⁾ van de toegevoegde waarde van de in de EU vervaardigde producten wordt gegenereerd door diensten en dat 14 miljoen banen in de dienstensector de productie ondersteunen; overwegende dat er een aantal diensten zijn die complexe toeleveringsketens kennen en daardoor minder aan handel zijn blootgesteld;
- C. overwegende dat een evenwicht tussen economische vrijheden, sociale rechten, de belangen van consumenten, werknemers en bedrijven en het algemeen belang primordiaal is voor het kader van de eengemaakte markt; overwegende dat het afstemmen van economische groei op kwalitatieve ontwikkelingsaspecten, zoals verbetering van de kwaliteit en veiligheid van het bestaan en hoogwaardige diensten, van cruciaal belang is voor de evaluatie van de ontwikkeling van de eengemaakte markt en moet leiden tot een verdere verbetering van de rechten van consumenten en werknemers;
- D. overwegende dat consumenten baat hebben bij hoogwaardige diensten en dat versnippering van de eengemaakte markt door ongerechtvaardigde nationale regelgeving en bepaalde commerciële praktijken, die onder meer leiden tot minder concurrentie, niet alleen nadelig is voor het bedrijfsleven, maar ook voor consumenten, die hierdoor minder keuze hebben en hogere prijzen betalen;
- E. overwegende dat de dienstenrichtlijn, die ongeveer twee derde van de dienstenactiviteiten bestrijkt, in overeenstemming met de bijzondere regelgevingskaders van algemeen belang, artikel 2 van Protocol nr. 26 bij het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en artikel 14 VWEU, sociale diensten, gezondheidsdiensten en andere openbare diensten geheel of gedeeltelijk uitsluit van het toepassingsgebied ervan; overwegende dat diensten van algemeen belang indien nodig door de lidstaten moeten worden aangeboden, besteld en georganiseerd in overeenstemming met de plaatselijke behoeften en omstandigheden om op een zo lokaal mogelijk niveau tegemoet te komen aan de behoeften van de gebruikers;
- F. overwegende dat de EU momenteel te kampen heeft met een recessie en een stijgende werkloosheid als gevolg van de COVID-19-pandemie, en dat de verdieping van de eengemaakte markt voor diensten een belangrijke methode is om de handelsstromen van de EU te vergroten en de waardeketens te verbeteren en zo bij te dragen tot economische groei;

⁽⁹⁾ PB C 444 van 10.12.2018, blz. 1.

⁽¹⁰⁾ Eurostat, *The European economy since the start of the millennium*, Europese Unie, Brussel, 2018.

⁽¹¹⁾ Rytter Synesen, E. en Hvidt Thelle, M., *Making EU Trade in Services Work for All*, Copenhagen Economics, Copenhagen, 2018.

Woensdag 20 januari 2021

- G. overwegende dat werknemers in de dienstensector die tijdens de hele COVID-19-pandemie in de Europese Unie onvermoeibaar hebben gewerkt, onevenredig worden getroffen door ernstige economische onzekerheid of blootstelling in de frontlinie; overwegende dat deze kwestie op EU-niveau moet worden aangepakt;
- H. overwegende dat de lidstaten de herziene detacheringsrichtlijn⁽¹²⁾ correct en tijdig moeten uitvoeren en monitoren, teneinde gedetacheerde werknemers tijdens hun detachering te beschermen en onterechte beperkingen van de vrijheid van dienstverrichting te vermijden, door te voorzien in verplichte bepalingen met betrekking tot arbeidsvoorwaarden en de bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers;
- I. overwegende dat een meer geïntegreerde en onderling verbonden dienstenmarkt nodig is om te voldoen aan de voorwaarden uit hoofde van de Europese pijler van sociale rechten, de klimaatverandering aan te pakken, een duurzame economie, met inbegrip van digitale handel, tot stand te brengen en het volledige potentieel van de Europese Green Deal te benutten;
- J. overwegende dat de verschillende keuzes op regelgevingsgebied op zowel EU- als nationaal niveau en de gebrekkige en ontoereikende omzetting en uitvoering van de bestaande regelgeving een hiaat op het gebied van handhaving met zich brengen, aangezien bepalingen die niet naar behoren worden uitgevoerd, ook niet doeltreffend kunnen worden gehandhaafd; overwegende dat coherente en duidelijke regelgeving een voorwaarde is om belemmeringen voor het vrije verkeer van diensten weg te nemen; overwegende dat inbreuken op de regelgeving inzake diensten met de bestaande handhavingsmechanismen moeilijk op te sporen en aan te pakken zijn, met name op lokaal niveau;
- K. overwegende dat administratieve procedures, uiteenlopende nationale regelingen en met name belemmeringen voor de toegang tot noodzakelijke informatie het moeilijk maken om grensoverschrijdend handel te drijven, met name voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's); overwegende dat bestaande instrumenten ter ondersteuning van de behoeften van kleinere bedrijven, zoals het Uw Europa-bedrijvenportaal, Solvit-centra voor de behandeling van zaken, de één-loketten, e-overheidportalen, de digitale toegangspoort en andere instrumenten, beter moeten worden gepromoot om de grensoverschrijdende handel in diensten te bevorderen;
- L. overwegende dat er geen systematisch EU-breed gegevensverzamelingsstelsel voorhanden is om toereikende informatie te verschaffen over mobiele werknemers of hen in staat te stellen de situatie omtrent hun socialezekerheidsdekking vast te stellen en aanspraak te maken op verschillende opgebouwde rechten; overwegende dat toegang tot informatie over toepasselijke regels, in combinatie met doeltreffende naleving, toezicht en handhaving, noodzakelijke voorwaarden zijn voor eerlijke mobiliteit en de bestrijding van misbruik van het stelsel; overwegende dat bijgevolg digitale technologie, die het toezicht op en de handhaving van wetgeving ter bescherming van de rechten van mobiele werknemers kan vergemakkelijken, moet worden bevorderd en gebruikt, met inachtneming van de regels inzake gegevensbescherming;
- M. overwegende dat het ontbreken van instrumenten voor automatische erkenning van opleidingen, kwalificaties, vaardigheden en competenties tussen lidstaten ongunstig is voor de mobiliteit van studenten, stagiairs, afgestudeerden en gekwalificeerde arbeidskrachten en dat dit de overdracht van ideeën binnen de EU, de innovatiekansen voor de economie van de EU en een echte geïntegreerde eengemaakte markt in de weg staat;

Belemmeringen binnen de eengemaakte markt wegnemen

1. benadrukt dat het bevorderen van de eengemaakte markt, met inbegrip van het vrij, eerlijk en veilig verkeer van diensten en personen, de bescherming van consumenten en de strikte naleving van de EU-regelgeving van het allergrootste belang zijn om de economische crisis als gevolg van de COVID-19-pandemie aan te pakken; dringt er bij alle lidstaten op aan de onterechte en onevenredige belemmeringen voor het vrij verkeer van diensten binnen de eengemaakte markt zo snel mogelijk weg te nemen; betreurt dat het door de Commissie voorgestelde herstelplan niet voorziet in specifieke financiering voor het verkeer van diensten, waardoor het belang van dit verkeer als instrument voor economisch herstel niet wordt erkend;
2. benadrukt dat bedrijven en werknemers in de hele Europese Unie over vrij verkeer moeten kunnen beschikken om hun diensten aan te bieden, maar dat ontoereikende tenuitvoerlegging en handhaving van de regelgeving inzake de eengemaakte markt, ontoereikende elektronische procedures, ongerechtvaardigde regelgevingsbeperkingen voor dienstverleners en belemmeringen voor de toegang tot gereguleerde beroepen belemmeringen blijven creëren die burgers van banen beroven, consumenten van keuzes, en ondernemers, met name kmo's, micro-ondernemingen en zelfstandigen, van

⁽¹²⁾ Richtlijn 96/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (PB L 18 van 21.1.1997, blz. 1).

Woensdag 20 januari 2021

kansen; verzoekt de lidstaten onnodige eisen te schrappen en het documentatieproces voor grensoverschrijdende verlening van diensten te digitaliseren; benadrukt het toenemend belang van serviceverlening, d.w.z. de groeiende rol van diensten in de productiesector; en beklemtoont dat belemmeringen voor de handel in diensten steeds vaker tot belemmeringen bij de productie leiden; benadrukt dat de volledige uitvoering en handhaving van de dienstenrichtlijn de handelsbelemmeringen kan terugdringen en de handel binnen de EU in de dienstensector kan doen groeien; verzoekt de Commissie een schema met specifieke maatregelen vast te stellen met betrekking tot de conclusies van de mededelingen van de Commissie van 10 maart 2020 over het in kaart brengen en aanpakken van belemmeringen voor de eengemaakte markt (COM(2020)0093) en over een langetermijnnactieplan voor een betere uitvoering en handhaving van de regels inzake de eengemaakte markt (COM(2020)0094);

3. is ingenomen met het feit dat de harmonisatie van kwalificaties door middel van wederzijdse erkenning, geïnspireerd door de richtlijn erkenning beroepskwalificaties, succesvol is geweest voor meerdere beroepen, en moedigt de lidstaten aan de regels voor de toegang tot en de uitoefening van specifieke activiteiten of beroepen te herzien en te coördineren; benadrukt dat het niveau van beroepskwalificaties beter moet kunnen worden vergeleken om te zorgen voor een vlottere overgang naar wederzijdse erkenning van opleidingstitels ten behoeve van de dienstensector in de hele EU;

4. benadrukt dat de Europese beroepskaart slechts voor vijf gereguleerde beroepen wordt gebruikt en bijgevolg niet ten volle wordt benut; dringt er bijgevolg bij de Commissie op aan de Europese beroepskaart voor meer beroepen beschikbaar te maken, onder meer specifiek voor engineering;

5. herinnert aan de specifieke status van gereguleerde beroepen in de eengemaakte markt en aan hun rol bij het beschermen van het algemeen belang; benadrukt dat deze specifieke status niet mag worden gebruikt voor de instandhouding van ongerechtvaardigde nationale monopolies op het gebied van dienstverlening, wat de versnippering van de eengemaakte markt tot gevolg heeft;

6. wijst erop dat de automatische wederzijdse erkenning tussen de lidstaten van opleidingen, kwalificaties, vaardigheden en competenties ook gunstig zal zijn voor de interne markt en het vrij verkeer van werknemers en diensten; is ingenomen met het feit dat de lidstaten de automatische wederzijdse erkenning van in het buitenland verworven kwalificaties en de resultaten van studieperioden in het buitenland willen bevorderen; verzoekt de lidstaten evenwel de wederzijdse erkenning uit te breiden naar alle onderwijsniveaus en de nodige procedures zo spoedig mogelijk te verbeteren of in te voeren;

7. dringt erop aan dat het Europese kwalificatiekader wordt bevorderd en de toepassing ervan in de hele Europese Unie wordt vereenvoudigd, zodat het een algemeen aanvaard erkenningsinstrument wordt; is ingenomen met de inspanningen van de Commissie om onnodige beperkingen op beroepskwalificaties weg te nemen, en is van mening dat zij actief en waakzaam moet blijven bij de uitvoering van haar inbreukbeleid wanneer lidstaten de EU-regelgeving inzake de erkenning van kwalificaties niet naleven;

8. betreurt dat er nog steeds ongerechtvaardigde juridische complicaties en administratieve belemmeringen voor overheidsopdrachten op het gebied van diensten binnen de EU bestaan als gevolg van de uiteenlopende nationale tenuitvoerlegging van Richtlijn 2014/24/EU⁽¹³⁾; verzoekt de Commissie verdere sectorspecifieke harmonisatie van en richtsnoeren inzake openbare aanbestedingsprocedures te monitoren en aan te moedigen, met als uiteindelijk doel de potentiële voordelen te benutten en de kosten van grensoverschrijdende aanbestedingen voor kmo's, micro-ondernemingen en zelfstandigen te verminderen; wijst op het belang van diensten die een meetbare vermindering van de ecologische voetafdruk van de EU mogelijk maken ("groene diensten"), en dringt er bij de lidstaten op aan het bewustzijn te vergroten en beter gebruik te maken van bestaande regelingen ter bevordering van duurzame diensten bij overheidsopdrachten, teneinde een circulaire en duurzame economie tot stand te brengen;

9. herinnert eraan dat de dienstenrichtlijn tot doel heeft hoogwaardige diensten te waarborgen, de versnippering van de interne markt te verminderen, de integratie en versterking van de eengemaakte markt te verdiepen op basis van transparante en eerlijke concurrentie, het pad te effenen voor bedrijven om hun potentieel ten volle te benutten en ten dienste te staan van de consumenten, en bij te dragen aan duurzame ontwikkeling en aan de groei van het concurrentievermogen van de economie in de EU;

10. is van mening dat de ontwikkeling van diensten die verband houden met revolutionaire of opkomende technologieën samen moet gaan met een passende marktomvang om de investeringen te rechtvaardigen en de groei van de betrokken bedrijven te ondersteunen; merkt op dat de versnippering van de interne markt dergelijke investeringen vaak ontmoedigt;

⁽¹³⁾ Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65).

Woensdag 20 januari 2021

11. betreurt dat veel innovatieve of groeiende bedrijven zich buiten de EU willen vestigen zodra zij een bepaalde omvang hebben bereikt, maar toch op de eengemaakte markt actief blijven; is van mening dat de verwezenlijking van de vrijheid van dienstverrichting kan bijdragen tot de terugkeer van de productie naar de Europese Unie en tot het concurrentievermogen van EU-bedrijven op de wereldmarkten;

12. wijst erop dat twee derde van de dienstenactiviteiten onder het toepassingsgebied van de dienstenrichtlijn valt, en moedigt de Commissie aan de tenuitvoerlegging ervan te evalueren en te verbeteren om het rechtskader voor de eengemaakte markt te versterken;

13. herinnert eraan dat grensoverschrijdende gezondheidsdiensten binnen de werkingssfeer van de vrijheid van dienstverrichting vallen overeenkomstig de richtlijn beroepskwalificaties, de richtlijn evenredigheidsbeoordeling en de jurisprudentie van het Hof van Justitie, op voorwaarde dat de bijzondere aard van gezondheidsdiensten wordt erkend en de volksgezondheid wordt beschermd; merkt op dat de richtlijn grensoverschrijdende gezondheidszorg ook op basis van artikel 114 VWEU werd aangenomen; benadrukt dat nationale regelingen geen bijkomende belemmeringen voor de verlening van grensoverschrijdende gezondheidsdiensten mogen creëren ten opzichte van de richtlijn grensoverschrijdende gezondheidszorg, in overeenstemming met de jurisprudentie van het Hof van Justitie over de toepassing van de Verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van diensten; benadrukt dat ook ongerechtvaardigde en onevenredige belemmeringen op nationaal niveau moeten worden weggenomen en dat tegelijkertijd een hoogwaardige gezondheidszorg voor alle EU-burgers moet worden gewaarborgd;

14. herinnert eraan dat de beginselen van de dienstenrichtlijn en de richtlijn beroepskwalificaties het vrij verkeer van diensten vergemakkelijken; verzoekt de Commissie geactualiseerde richtsnoeren inzake de dienstenrichtlijn uit te brengen om de handhaving, harmonisatie en naleving in alle lidstaten en bij alle dienstverleners te bevorderen;

15. erkent de speciale status van de diensten van algemeen belang en de noodzaak deze in het openbaar belang te waarborgen, zoals bepaald in een arrest van het Hof van Justitie, met inachtneming van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid, zoals vastgelegd in protocol nr. 26 VWEU betreffende de diensten van algemeen belang; betreurt evenwel het feit dat sommige lidstaten nog steeds ongerechtvaardigde redenen van openbaar belang gebruiken om hun binnenlandse markt af te sluiten voor diensten die wellicht niet als diensten van algemeen belang of diensten van algemeen economisch belang kunnen worden beschouwd;

16. benadrukt dat vereisten zoals ongefundeerde territoriale beperkingen, ongerechtvaardigde taalvereisten en onderzoek naar de economische behoefte, indien buitensporig toegepast, ongerechtvaardigde en onevenredige belemmeringen voor het grensoverschrijdend handelsverkeer vormen;

17. benadrukt dat COVID-19 niet mag worden aangevoerd als rechtvaardiging om het vrij verkeer van diensten op de eengemaakte markt te beperken, tenzij dit afdoende kan worden gemotiveerd, en draagt de Commissie op waakzaam te blijven ten aanzien van elk misbruik van deze rechtvaardiging;

18. betreurt het feit dat, hoewel het de speciale status van openbare diensten en de noodzaak deze in het openbaar belang te waarborgen erkent, de lidstaten het begrip niet-economische diensten van algemeen belang soms gebruiken om bepaalde sectoren van het toepassingsgebied van de regels van de interne markt uit te sluiten, hoewel dit niet gerechtvaardigd wordt door het algemeen belang; onderstreept dat dit begrip verder moet worden gedefinieerd om nationale versnippering en interpretatieverschillen te voorkomen;

19. is ingenomen met de richtsnoeren van de Commissie betreffende seizoenarbeiders van 16 juli 2020 in verband met de uitoefening van het vrije verkeer van grensarbeiders, gedetacheerde werknemers en seizoenarbeiders in de context van de COVID-19-pandemie in de EU, en doet een beroep op de lidstaten ervoor te zorgen dat grensarbeiders en seizoenarbeiders de grens kunnen oversteken, en tegelijkertijd veilige arbeidsomstandigheden te waarborgen;

20. constateert dat de Commissie heeft besloten haar voorstel voor een kennisgevingsprocedure met betrekking tot diensten in te trekken; betreurt het feit dat op wetgevingsgebied geen resultaat kon worden bereikt op basis van het voorstel van het Parlement dat tot doel had de invoering van onnodige regelgevingsbelemmeringen in de dienstensector te voorkomen middels een partnerschapsbenadering tussen de lidstaten en de Commissie;

21. constateert dat de Commissie onlangs heeft besloten haar voorstellen voor een e-kaart voor diensten in te trekken; herinnert eraan dat de Commissie interne markt en consumentenbescherming deze voorstellen heeft verworpen die waren bedoeld om de resterende complexe administratieve formaliteiten voor grensoverschrijdende dienstverleners aan te pakken; dringt aan op een nieuwe evaluatie van de situatie om de bestaande administratieve problemen op te lossen met inachtneming van de dienstenrichtlijn, alsmede de beginselen van evenredigheid en subsidiariteit;

Woensdag 20 januari 2021

22. dringt er bij de lidstaten op aan te zorgen voor een goede tenuitvoerlegging en naleving van de huidige wetgeving, de Commissie, overeenkomstig artikel 15, lid 7, van de dienstenrichtlijn, in kennis te stellen van nieuwe wetten en ontwerp wetten of wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die vereisten bevatten als bedoeld in artikel 15, lid 6 van de dienstenrichtlijn, met vermelding van de redenen voor die vereisten, ongerechtvaardigde vereisten te vermijden en ongecompliceerde elektronische procedures aan te bieden om de voor grensoverschrijdende dienstverlening vereiste documenten aan te vragen, en zo te zorgen voor gelijke concurrentievoorwaarden voor bedrijven en werknemers, waarbij tegelijkertijd het hoogst mogelijke niveau van consumentenbescherming wordt geboden;

23. benadrukt dat meer grensoverschrijdende mobiliteit kan worden verwezenlijkt door de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning en de coördinatie van de regels in alle lidstaten; onderstreept dat de Europese Unie de activiteiten van de lidstaten op het gebied van sociaal beleid ondersteunt en aanvult, overeenkomstig artikel 153 VWEU, waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat de krachtens artikel 153 vastgestelde bepalingen van de EU het recht van de lidstaten om de fundamentele beginselen van hun socialezekerheidsstelsel vast te stellen onverlet moeten laten en geen aanmerkelijke gevolgen mogen hebben voor het financiële evenwicht van dat stelsel, en niet mogen beletten dat een lidstaat maatregelen met een hogere graad van bescherming handhaaft of invoert welke met de Verdragen verenigbaar zijn;

24. benadrukt dat mensen met een handicap tegen meervoudige obstakels aanlopen die het voor hen moeilijk of onmogelijk maken de voordelen van het vrije verkeer van diensten ten volle te benutten; verzoekt de lidstaten de Europese toegankelijkheidswet onverwijld uit te voeren, teneinde belemmeringen voor mensen met een handicap daadwerkelijk weg te nemen en ervoor te zorgen dat er toegankelijke diensten beschikbaar zijn en dat diensten worden geleverd onder geschikte voorwaarden; onderstreept dat het van het hoogste belang is een volledig toegankelijke eengemaakte markt te verwezenlijken die garant staat voor de gelijke behandeling en inclusie van mensen met een handicap;

25. verzoekt de Commissie de lidstaten van gestructureerde bijstand en richtsnoeren te voorzien over de uitvoering van ex-ante-evaluaties voor de nieuwe nationale regelingen inzake diensten in overeenstemming met de richtlijn evenredigheidsbeoordeling;

26. roept de nationale parlementen ertoe op actief steun te verlenen aan de handhaving van de bestaande regels en gebruik te maken van hun toetsingsbevoegdheden jegens nationale autoriteiten;

27. dringt er bij de belanghebbenden, het bedrijfsleven en de sociale partners op aan hun rol te blijven vervullen bij de oproep aan de regeringen om de dienstensector in de EU nieuw leven in te blazen, en zowel de sectorale als de sectoroverschrijdende interoperabiliteit te intensiveren op gebieden als milieu, vervoer en gezondheidszorg, teneinde onderling verbonden grensoverschrijdende diensten te kunnen realiseren; onderstreept dat een duurzame, eerlijke en op regels gebaseerde eengemaakte markt voor diensten met hoge sociale normen en milieunormen, hoogwaardige diensten en eerlijke concurrentie door alle belanghebbenden dient te worden bevorderd;

Handhaving van de huidige regelgeving waarborgen

28. merkt op dat het vrij verkeer van diensten centraal staat in de eengemaakte markt en aanzienlijke economische voordelen kan opleveren, alsmede hoge normen inzake de bescherming van het milieu, de consument en werknemers, zolang het evenwicht tussen de markteconomie en de sociale dimensie van de Europese Unie in acht wordt genomen, overeenkomstig artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, mits de bevoegde overheden, de nationale rechtbanken en de Commissie zorgen voor voldoende en actieve handhaving, en bedrijven de nationale en EU-regelingen naleven; onderstreept dat de grenzen tussen de lidstaten open moeten blijven ter waarborging van de grondbeginselen van de EU; onderstreept dat elke tijdelijke herinvoering van controles aan de binnengrenzen gedurende een crisissituatie, zoals een gezondheidscrisis, met zorg moet gebeuren en alleen als laatste redmiddel moet worden gebruikt op basis van zorgvuldige coördinatie tussen de lidstaten, aangezien grenscontroles de grondbeginselen van de EU in gevaar brengen, en benadrukt tevens dat naarmate nationale afzonderingsmaatregelen worden opgeheven, de onmiddellijke aandacht moet uitgaan naar de opheffing van de grenscontroles;

29. wist erop dat bedrijven en consumenten in de gehele Europese Unie baat hebben bij de adequate uitvoering en handhaving van bestaande wetgeving; moedigt de Commissie ertoe aan alle haar ter beschikking staande middelen te gebruiken om de bestaande regels volledig op te leggen en snel over klachten te beslissen, zodat vanuit het oogpunt van de eindgebruiker kwesties doeltreffend worden aangepakt; dringt erop aan de beoordeling van alternatieve geschillenbeslechtingsmechanismen en de inbreukprocedures rigouzeus en zonder onnodige vertraging toe te passen, telkens wanneer inbreuken op de toepasselijke wetgeving worden vastgesteld die in strijd zijn met de goede werking van de eengemaakte markt, en onevenredige lasten worden ingevoerd;

30. onderstreept dat de lidstaten uitsluitend dwingende redenen van algemeen belang mogen aanhalen, wanneer hiervoor legitieme gronden bestaan; benadrukt echter het recht van de lidstaten om de dienstensector in het algemeen belang te reguleren ter bescherming van de consumenten en de kwaliteit van de dienstverlening;

Woensdag 20 januari 2021

31. verzoekt de Commissie beter toezicht te houden op de prestaties en het niveau van kwaliteit dat de lidstaten aan de dag leggen bij de omzetting, uitvoering en handhaving van wetgeving, met inbegrip van een jaarlijks verslag over deze kwesties, en samen met de lidstaten, sociale partners en andere belanghebbenden transparante en participatieve evaluaties te ontwikkelen, die zowel op kwalitatieve als kwantitatieve criteria zijn gebaseerd;

32. betreurt het feit dat maar liefst twintig lidstaten te laat waren bij de omzetting van de dienstenrichtlijn in nationaal recht; herinnert eraan dat het bereik van instrumenten, zoals het éénloketsysteem, nog altijd beperkt is en dat dienstverleners nog steeds onvoldoende op de hoogte zijn van alle hun ter beschikking staande mogelijkheden; verzoekt de Commissie derhalve belanghebbenden onder meer door middel van advertenties op het internet te informeren over de door de richtlijn geboden mogelijkheden;

33. benadrukt dat de totstandbrenging van een dynamische markt en een gelijk speelveld voor de grensoverschrijdende verlening van diensten van de informatiemaatschappij een sleutelrol vervult bij het toekomstig concurrentievermogen van de economie van de EU; doet een beroep op de Commissie en de lidstaten om de resterende belemmeringen voor de grensoverschrijdende verlening van diensten van de informatiemaatschappij aan te pakken in het kader van het wetgevingspakket inzake digitale diensten;

34. verzoekt de Commissie om meer daadkracht teneinde te zorgen voor een efficiënte coördinatie en uitwisseling van informatie tussen de lidstaten, teneinde overlapping van procedures en controles bij grensoverschrijdende dienstverlening te voorkomen;

35. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan de structuur en werkwijze van de nieuwe taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt (SMET) vast te leggen, met inbegrip van de praktische dimensie ervan, en een schema met specifieke maatregelen op te stellen in overeenstemming met de door de SMET vastgestelde prioriteiten⁽¹⁴⁾ door een nieuw langetermijnactieplan op te stellen voor een betere uitvoering en handhaving van de regels inzake de eengemaakte markt, om het potentieel van de eengemaakte markt voor diensten zo groot mogelijk te maken; is van oordeel dat de SMET een meerwaarde kan bieden door te zorgen voor samenhang bij de uitvoering van alle strategieën voor de eengemaakte markt en het uitwisselen van gegevens en cijfers over de resultaten; moedigt de SMET ertoe aan een open en transparante databank in te richten over specifieke nationale niet-tarifaire belemmeringen en lopende inbreukprocedures;

36. onderstreept het belang van prejudiciële beslissingen voor de totstandbrenging van EU-recht; betreurt het feit dat, hoewel de duur van de prejudiciële procedure reeds aanzienlijk is verkort, de gemiddelde duur van 14,4 maanden⁽¹⁵⁾ nog steeds lang is; doet een beroep op het Hof van Justitie om na te gaan hoe de duur nog verder kan worden verkort ter voorkoming van problemen voor dienstverleners en ontvangers van diensten in de eengemaakte markt; onderstreept dat prejudiciële beslissingen een belangrijke weerslag hebben op de ontwikkeling van de eengemaakte markt en het terugdringen van ongerechtvaardigde belemmeringen in deze markt;

Meer informatie en duidelijkheid inzake regelgeving door het versterken van de rol van de één-loketten

37. merkt op dat de COVID-19-pandemie het gebrek aan duidelijkheid in de regelgeving voor het voetlicht heeft gebracht, alsook het gebrek aan communicatie tussen de lidstaten over de snel veranderende regelgeving; benadrukt het grote belang van één digitale toegangspoort en de één-loketten als een onlinetoegangspunt voor nationale en EU-informatie, procedures en ondersteunende diensten in de eengemaakte markt, zoals voorzien in de dienstenrichtlijn;

38. beveelt de lidstaten aan de digitale toegangspoort op een kmo- en consumentvriendelijke manier ten uitvoer te leggen en hun één-loketten te veranderen van louter regelgevingsportalen in volledig functionerende portalen; is van mening dat dit kan worden bereikt door op de toegangspoort gebruikersgerichte informatie, ondersteunende diensten en vereenvoudigde procedures ter beschikking te stellen en de digitale toegangspoort te koppelen aan de één-loketten en zo ervoor te zorgen dat de toegangspoort zoveel mogelijk als een virtueel éénloketsysteem fungeert en dat gebruikersgerichtheid centraal staat; stelt voor de ontwerpnormen van de Europa Web Guide over te nemen om een gebruikersvriendelijke en herkenbare interface voor alle één-loketten te waarborgen;

39. beveelt de Commissie en de lidstaten aan om via één digitale toegangspoort systematisch gebruikersvriendelijke informatie te verstrekken over alle nieuwe EU-regelgeving die rechten of verplichtingen voor consumenten en bedrijven creëert; beveelt hiertoe aan dat de Commissie en de lidstaten vaak de belanghebbenden raadplegen; onderstreept dat transparantie, gelijke behandeling en non-discriminatie van essentieel belang zijn voor het vrij verkeer van diensten;

⁽¹⁴⁾ Mededeling van de Commissie getiteld "In kaart brengen en aanpakken van belemmeringen voor de eengemaakte markt" (COM(2020)0093).

⁽¹⁵⁾ Hof van Justitie van de Europese Unie, The Year in Review: Annual Report 2019.

Woensdag 20 januari 2021

40. stelt vast dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat alle haalbare administratieve procedures die betrekking hebben op de vestiging van bedrijven en de vrijheid van dienstverlening, binnen een digitale omgeving kunnen worden afgewikkeld, overeenkomstig de verordening inzake één digitale toegangspoort; dringt bij de lidstaten erop aan hun digitaliseringswerk te versnellen, vooral voor procedures die gevolgen hebben voor bedrijven en consumenten, teneinde hen in staat te stellen de administratieve procedures op afstand en online af te wikkelen; spoort de Commissie ertoe aan erop toe te zien dat de betrokken partijen hun inspanningen verdubbelen, en met name de ondermaats presterende lidstaten actief te ondersteunen;

41. beveelt aan dat de Commissie de nationale autoriteiten in elke lidstaat bijstaat bij het verbeteren van de één-loketten teneinde de communicatie in het Engels, naast de plaatselijke taal, tussen de betrokken autoriteiten te vergemakkelijken, en als bemiddelaar op te treden wanneer deadlines niet worden nagekomen of verzoeken niet worden beantwoord; onderstreept dat het éénloketsysteem aan consumenten, werknemers en bedrijven de volgende informatie en ondersteuning moet verschaffen, met naleving van korte termijnen:

- de nationale en EU-voorschriften die bedrijven in de betrokken lidstaat moeten toepassen, alsook informatie voor werknemers, met inbegrip van informatie over het arbeidsrecht, gezondheids- en veiligheidsprotocollen, de toepasselijke collectieve overeenkomsten, de organisaties van sociale partners en de begeleidingsstructuren voor arbeidskrachten en werknemers, zodat zij zich kunnen informeren over hun rechten en misstanden kunnen melden;
- de maatregelen die bedrijven moeten nemen om aan deze voorschriften te voldoen, samengevat per procedure, met stapsgewijze richtsnoeren;
- de documenten waarover bedrijven moeten beschikken, en binnen welke termijn;
- de autoriteiten die bedrijven moeten contacteren om de nodige vergunningen te krijgen enz.;

42. onderstreept dat de één-loketten alle nodige informatie moeten verstrekken over bedrijfsgerelateerde vereisten voor bedrijven in de betrokken lidstaat; merkt op dat hieronder bijvoorbeeld de vereisten betreffende beroepskwalificaties vallen, alsook verplichtingen ten aanzien van btw (tarieven, registratievoorschriften, rapportageverplichtingen enz.), inkomstenbelasting, sociale zekerheid en arbeidsrechtelijke verplichtingen; benadrukt dat alle relevante regelgevings- en administratieve informatie, evenals alle relevante documenten die door elk één-loket worden verstrekt, in de Engelse taal beschikbaar moeten zijn, indien mogelijk en passend, evenals in de plaatselijke taal;

43. beveelt aan dat de één-loketten beter met elkaar verbonden worden en informatie uitwisselen over vereisten en procedures waaraan bedrijven in hun lidstaten moeten voldoen, alsmede sectorspecifieke informatie over beroepskwalificaties; beveelt voorts aan dat de één-loketten ondersteuning bieden aan buitenlandse bedrijven die in de betrokken lidstaat zaken willen doen, alsook aan plaatselijke bedrijven die diensten en goederen naar andere lidstaten willen uitvoeren door hen de uitgewisselde informatie en de nodige contactgegevens te verschaffen; moedigt de Commissie in dit verband ertoe aan naar verdere synergieën te zoeken met bijvoorbeeld de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) teneinde deze uitwisseling van informatie te bevorderen; doet een beroep op de Commissie om in samenwerking met de lidstaten na te gaan of de één-loketten meer middelen nodig hebben om deze taken uit te voeren;

44. dringt aan op samenwerking tussen de één-loketten van de lidstaten om ervoor te zorgen dat bedrijven, werknemers en andere belanghebbenden snelle, correcte, volledige en actuele informatie krijgen in de plaatselijke taal en het Engels;

45. verzoekt de Commissie een coördinerende rol te vervullen bij het delen van informatie tussen de één-loketten en waar nodig de lidstaten door middel van richtsnoeren te helpen de procedures te vereenvoudigen, met name voor kmo's; onderstreept dat deze coördinatie ook het delen van kennis tussen de lidstaten moet waarborgen, ook over mobiele werknemers, zowel met betrekking tot optimale praktijken inzake communicatie, als met betrekking tot administratieve vereisten en onnodige vereisten in verband met de eengemaakte markt;

46. benadrukt dat alle één-loketten gemakkelijk toegankelijk moeten zijn via de digitale toegangspoort, en volledig toegankelijke informatie en administratieve diensten van de lidstaten moeten verstrekken in begrijpelijke taal, met behulp van goed opgeleide helpdeskmedewerkers, die doeltreffende gebruikersvriendelijke ondersteuning bieden;

47. dringt bij de lidstaten erop aan zich ten volle in te zetten voor de digitalisering van overheidsdiensten en alle componenten van het systeem voor de elektronische uitwisseling van socialezekerheidsgegevens ten uitvoer te leggen, teneinde de samenwerking tussen de lidstaten en de socialezekerheidsinstellingen te versterken en de vrije en eerlijke mobiliteit van EU-werknemers te bevorderen; verzoekt de lidstaten de samenwerking en de informatie-uitwisseling met betrekking tot de socialezekerheidsstelsels te verbeteren;

Woensdag 20 januari 2021

48. verzoekt de Commissie en de lidstaten het gebruik van digitale instrumenten te bevorderen, en verzoekt de lidstaten om de arbeidsinspecties voldoende middelen ter beschikking te stellen om alle vormen van misbruik te kunnen aanpakken; verzoekt de Commissie te komen met een initiatief voor een socialezekerheidsnummer van de EU, teneinde werknemers en bedrijven rechtszekerheid te bieden, en tegelijkertijd onderaannemingspraktijken doeltreffend te controleren en socialezekerheidsfraude zoals schijnzelfstandigheid, schijndetachering en brievenbusmaatschappijen te bestrijden; verzoekt de lidstaten voorts ervoor te zorgen dat de controles op evenredige, rechtvaardige en niet-discriminerende wijze worden uitgevoerd; dringt er bij de Commissie op aan de ELA zo snel mogelijk volledig operationeel te maken om te zorgen voor een betere coördinatie tussen de nationale arbeidsinspecties en om grensoverschrijdende sociale dumping aan te pakken;

49. dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat in alle nieuwe richtlijnen, verordeningen of aanbevelingen betreffende de eengemaakte markt voor diensten de verplichting wordt opgenomen om de één-loketten in hun functies te versterken en toereikende middelen te reserveren voor het uitvoeren van eventuele aanvullende functies in het kader van de dienstenrichtlijn waarbij de toewijzing van functies en bevoegdheden aan de instanties binnen de nationale stelsels onverlet wordt gelaten;

Evalueren: scorebord van de eengemaakte markt en restrictiviteitsindicatoren

50. steunt het voorlopige initiatief van de Commissie om het scorebord van de eengemaakte markt te actualiseren aan de hand van een nieuwe reeks indicatoren waarmee de tenuitvoerlegging door de lidstaten van de relevante regelgeving voor de eengemaakte markt kan worden geëvalueerd; moedigt de Commissie ertoe aan de gepubliceerde gegevens aan te vullen met relevante gegevens van IMI, Solvit, het centrale klachtenregister van CHAP en andere relevante bronnen; benadrukt dat speciale aandacht moet uitgaan naar de kwaliteit van de uitvoering;

51. beveelt aan dat in het geactualiseerde scorebord van de eengemaakte markt de nadruk komt te liggen op de melding van relevante kwesties vanuit het oogpunt van de eindgebruiker en dat wordt nagegaan of bekommernissen en klachten worden geregeld, bijvoorbeeld in het kader van Solvit of het Netwerk van Europese consumentencentra; betreurt voorts dat het Solvit-instrument in de lidstaten nauwelijks wordt gebruikt en vaak over weinig geavanceerde digitale mogelijkheden beschikt; benadrukt dat het niveau van transparantie inzake inbreuken op de vrijheid van dienstverrichting verhoogd moet worden; is van mening dat het scorebord van de eengemaakte markt passende informatie moet bevatten, met inbegrip van het aantal klachten, het aantal gestarte procedures, de sector waarin de inbreuk heeft plaatsgevonden, het aantal afgewikkelde zaken, en het resultaat of de reden van afsluiting van de zaak;

52. dringt bij de Commissie erop aan een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatiemethode in te voeren in samenspraak met alle betrokken belanghebbenden waarbij met name aandacht moet worden besteed aan het algemeen belang en de kwaliteit van de verrichte dienst; benadrukt dat de methode voor het vaststellen van kwalitatieve indicatoren transparant moet zijn en de verschillen in regelgeving vooraf en achteraf moet evalueren; wijst erop dat het belangrijk is na te gaan of de desbetreffende EU-richtlijnen op tijd worden uitgevoerd en op de wijze die de EU-medewetgevers beoogden;

53. beveelt aan dat een geactualiseerd scorebord van de eengemaakte markt de kwaliteit van de tenuitvoerlegging koppelt aan bestaande restrictiviteitsindicatoren, en beperkingen van de dienstverlening in nieuwe en bestaande beleidsdomeinen en de verschillende niveaus van tenuitvoerlegging en handhaving van de EU-regelgeving in kaart brengt; beveelt voorts aan dat het Europees Semester ook wordt gebruikt voor het versterken van de eengemaakte markt, nu het wegnemen van de meest problematische regelgevende en administratieve lasten nog altijd een punt van aandacht is; spoort de Commissie ertoe aan in haar landspecifieke aanbevelingen aandacht te besteden aan de activiteiten van de lidstaten voor de middellange termijn die gericht zijn op het wegnemen van de resterende administratieve en regelgevende belemmeringen in de eengemaakte markt voor diensten;

54. is van mening dat de Europese Commissie bij het beoordelen van de vooruitgang van de lidstaten met betrekking tot het doorvoeren van structurele hervormingen, hun prestaties moet evalueren ten aanzien van de verwezenlijking van het potentieel van de eengemaakte markt en het streven naar een duurzame economie;

55. verzoekt de Commissie de bestaande indicatoren bij te werken en nieuwe indicatoren in te voeren om de lidstaten te helpen vast te stellen op welk gebied inspanningen kunnen worden geleverd om de resultaten van hun beleid te verbeteren, en om hun inspanningen bij de reductie van beperkingen te volgen;

56. dringt er bij de lidstaten op aan jaarlijkse nationale streefcijfers voor de openstelling van de handel in diensten vast te stellen en in dit verband evaluaties uit te voeren; beveelt de Commissie aan het scorebord van de eengemaakte markt te gebruiken om, in navolging van het Europees innovatiescorebord, te laten zien hoe open de handel in diensten in de lidstaten is, zodat de lidstaten geloofwaardige, concrete en meetbare toezeggingen kunnen doen teneinde beter te presteren op het gebied van tenuitvoerlegging en handhaving waar het de handel in diensten binnen de EU betreft;

Woensdag 20 januari 2021

o

o o

57. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0008

Ontwikkeling van doeltreffend beleid naar aanleiding van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de ontwikkeling van doeltreffend beleid naar aanleiding het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed (2019/2194(INI))

(2021/C 456/03)

Het Europees Parlement,

- gezien de preambule van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), waarin is vermeld dat de ondertekenaars zijn “geïnspireerd door de culturele, religieuze en humanistische tradities van Europa” en verlangen “de solidariteit tussen hun volkeren te verdiepen met inachtneming van hun geschiedenis, cultuur en tradities”, en gezien artikel 3, lid 3, van het VEU,
- gezien artikel 167 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en met name artikel 22 daarvan,
- gezien het Verdrag betreffende de bescherming en de bevordering van de diversiteit van cultuuruitingen, aangenomen door de Algemene Conferentie van de Unesco tijdens haar 33e zitting op 20 oktober 2005 ⁽¹⁾,
- gezien de Overeenkomst inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld, aangenomen door de Algemene Conferentie van de Unesco tijdens haar 17e zitting op 16 november 1972 ⁽²⁾,
- gezien het Verdrag inzake de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed, aangenomen door de Algemene Conferentie van de Unesco tijdens haar 32e zitting op 17 oktober 2003 ⁽³⁾,
- gezien het Verdrag inzake de bescherming van cultureel erfgoed onder water, aangenomen door de Algemene Conferentie van de Unesco tijdens haar 31e zitting op 2 november 2001 ⁽⁴⁾,
- gezien het Verdrag van Den Haag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict ⁽⁵⁾,
- gezien de Overeenkomst inzake de middelen om de onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendomsoverdracht van culturele goederen te verbieden en te verhinderen, aangenomen door de Algemene Conferentie van de Unesco tijdens haar 16e zitting op 14 november 1970 ⁽⁶⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 15 november 2018 over het werkplan voor cultuur 2019-2022,
- gezien de mededeling van 22 mei 2018 van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over een nieuwe Europese agenda voor cultuur (COM(2018)0267),
- gezien het verslag van 28 oktober 2019 van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de uitvoering, resultaten en algehele beoordeling van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018 (COM(2019)0548),

⁽¹⁾ <https://en.unesco.org/creativity/convention>

⁽²⁾ <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

⁽³⁾ https://ich.unesco.org/doc/src/2003_Convention_Basic_Texts_2018_version-EN.pdf

⁽⁴⁾ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000126065.locale=en>

⁽⁵⁾ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000082464.locale=en>

⁽⁶⁾ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000133378.locale=en>

Woensdag 20 januari 2021

- gezien de mededeling van 11 december 2019 van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité, en het Comité van de Regio's getiteld "De Europese Green Deal" (COM(2019)0640),
- gezien Richtlijn 2014/60/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de teruggave van cultuurobjecten die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht, en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012 ⁽⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 8 september 2015 met de titel "Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa" ⁽⁸⁾,
- gezien zijn verslag van 23 november 2018 over de nieuwe Europese agenda voor cultuur,
- gezien zijn resolutie van 19 september 2019 over het belang van Europese herinnering voor de toekomst van Europa ⁽⁹⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 25 november 2014 over participatief beheer van cultureel erfgoed ⁽¹⁰⁾,
- gezien de resolutie van de Raad van 26 juni 2000 inzake de conservering en opwaardering van het Europese cinematografische erfgoed ⁽¹¹⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 21 mei 2014 over cultureel erfgoed als strategische hulpbron voor een duurzaam Europa ⁽¹²⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 8 juni 2018 over de noodzaak cultureel erfgoed op alle beleidsgebieden van de EU op de voorgrond te plaatsen ⁽¹³⁾,
- gezien het Kaderverdrag van de Raad van Europa over de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving (Verdrag van Faro) van 13 oktober 2005 ⁽¹⁴⁾,
- gezien het werkdokument van de diensten van de Commissie van 5 december 2018 over een Europees actiekader voor cultureel erfgoed (SWD(2018)0491),
- gezien de resolutie van 22 november 2019 van de Raad van de Europese Unie en van de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over de culturele dimensie van duurzame ontwikkeling (13956/19),
- gezien de Eurobarometer-enquête over cultureel erfgoed (Special Eurobarometer 466) ⁽¹⁵⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie van 22 juli 2014 getiteld "Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa" (COM(2014)0477),
- gezien het advies van het Comité van de Regio's van november 2014 naar aanleiding van de mededeling van de Commissie getiteld "Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa" (2015/C 195/04) ⁽¹⁶⁾,
- gezien Besluit (EU) 2017/864 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 over een Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed (2018) ⁽¹⁷⁾,

⁽⁷⁾ PB L 159 van 28.5.2014, blz. 1.

⁽⁸⁾ PB C 316 van 22.9.2017, blz. 88.

⁽⁹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0021.

⁽¹⁰⁾ PB C 463 van 23.12.2014, blz. 1.

⁽¹¹⁾ PB C 193 van 11.7.2000, blz. 1.

⁽¹²⁾ PB C 183 van 14.6.2014, blz. 36.

⁽¹³⁾ PB C 196 van 8.6.2018, blz. 20.

⁽¹⁴⁾ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=199>

⁽¹⁵⁾ <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc /download/DocumentKy/80882>

⁽¹⁶⁾ PB C 195 van 12.6.2015, blz. 22.

⁽¹⁷⁾ PB L 131 van 20.5.2017, blz. 1.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien de aanbeveling van de Commissie van 27 oktober 2011 betreffende de digitalisering en onlinetoegankelijkheid van cultureel materiaal en digitale bewaring (2011/711/EU) ⁽¹⁸⁾,
- gezien de verklaring van 9 april 2019 betreffende de samenwerking in verband met de bevordering van de digitalisering van cultureel erfgoed ⁽¹⁹⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over het werkprogramma 2020 van de Commissie, getiteld "Een Unie die de lat hoger legt" (COM(2020)0037),
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 19 september 2018 over de bijdrage van Europese plattelandsgebieden aan het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018 door te zorgen voor duurzaamheid en cohesie tussen stad en platteland (NAT/738-EESC-2018-01641),
- gezien de Verklaring van Davos van 2018 "Naar een kwalitatief hoogstaande *Baukultur* voor Europa" ⁽²⁰⁾,
- gezien de Verklaring van Leeuwarden van 23 november 2018 over het aangepaste hergebruik van gebouwd erfgoed ⁽²¹⁾,
- gezien de verklaring die op 3 mei 2019 werd aangenomen tijdens de informele vergadering van de ministers van de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor culturele en Europese aangelegenheden na de brand in de Notre-Dame van Parijs ⁽²²⁾,
- gezien het Europees Cultureel Verdrag van de Raad van Europa van 19 december 1954 ⁽²³⁾,
- gezien de oproep tot actie van Berlijn van Europa Nostra (Cultural Heritage for the Future of Europe) van 22 juni 2018 ⁽²⁴⁾, en het manifest van Parijs van Europa Nostra (Relançons l'Europe par la culture et le patrimoine culturel! (Laten we Europa weer op gang brengen door middel van cultuur en cultureel erfgoed!)) van 30 oktober 2019 ⁽²⁵⁾,
- gezien de studie getiteld "Cultural Heritage Counts for Europe" (Cultureel erfgoed telt voor Europa) van 2015 ⁽²⁶⁾,
- gezien de Verklaring van Barcelona over toerisme en cultureel erfgoed, getiteld "Better Places to Live, Better Places to Visit" ((Betere plaatsen om te wonen, betere plaatsen om te bezoeken) van 11 oktober 2018 ⁽²⁷⁾,
- gezien de studie getiteld "Safeguarding cultural heritage from natural and man-made disasters" (Bescherming van cultureel erfgoed tegen natuurrampen en door de mens veroorzaakte rampen) van 2018 ⁽²⁸⁾,
- gezien het document van de Internationale Raad voor Monumenten en Landschappen (ICOMOS) van 2019, getiteld "European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage" (Europese kwaliteitsbeginselen voor door de EU gefinancierde ingrepen die gevolgen kunnen hebben voor cultureel erfgoed) ⁽²⁹⁾,
- gezien het Internationaal Handvest inzake de instandhouding en de restauratie van historische monumenten en plaatsen (het Handvest van Venetië van 1964) ⁽³⁰⁾,
- gezien de Overeenkomst van Granada van 1985 inzake het behoud van het architectonische erfgoed van Europa ⁽³¹⁾,

⁽¹⁸⁾ PB L 283 van 29.10.2011, blz. 39.

⁽¹⁹⁾ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=58564

⁽²⁰⁾ https://davosdeclaration2018.ch/media/Brochure_Declaration-de-Davos-2018_WEB_2.pdf

⁽²¹⁾ https://www.ace-cae.eu/uploads/tx_jidocumentsview/LEEWARDEN_STATEMENT_FINAL_EN-NEW.pdf

⁽²²⁾ <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/europe/news/article/declaration-adopted-during-the-informal-meeting-of-european-union-member-state>

⁽²³⁾ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=018>

⁽²⁴⁾ <https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/09/Berlin-Call-Action-Eng.pdf>

⁽²⁵⁾ https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2019/11/Paris-Manifesto_English.pdf

⁽²⁶⁾ http://blogs.encatc.org/culturalheritagecountsforeurope/wp-content/uploads/2015/06/CHCfe_FULL-REPORT_v2.pdf

⁽²⁷⁾ <https://onedrive.live.com/?authkey=%21ALGmRQscySOLV5Q&cid=19E1928B8C6B7F5A&id=19E1928B8C6B7F5A%21157090&parId=19E1928B8C6B7F5A%21105860&o=OneUp>

⁽²⁸⁾ <https://op.europa.eu/portal2012-portlet/html/downloadHandler.jsp?identifier=8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1&format=pdf&language=en&productionSystem=cellar&part=>

⁽²⁹⁾ http://openarchive.icomos.org/2083/1/European_Qualit/y_Principles_2019_EN.PDF

⁽³⁰⁾ https://www.icomos.org/charters/venice_e.pdf

⁽³¹⁾ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007a087>

Woensdag 20 januari 2021

- gezien het Verdrag van Valletta van 1992 inzake het behoud van het archeologisch erfgoed van Europa ⁽³²⁾,
  - gezien de Europese Erfgoedprijzen / Europa Nostra-prijzen,
  - gezien de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN, met name doelstellingen 4, 11 en 13,
  - gezien de cluster “Cultuur, creativiteit en inclusieve samenleving” van Horizon Europa, pijler 2 ⁽³³⁾,
  - gezien Verordening (EU) nr. 1295/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van het programma Creatief Europa (2014-2020) en tot intrekking van de Besluiten nr. 1718/2006/EG, nr. 1855/2006/EG en nr. 1041/2009/EG ⁽³⁴⁾,
  - gezien Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad ⁽³⁵⁾,
  - gezien Verordening (EU) nr. 1301/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en specifieke bepalingen met betrekking tot de doelstelling “Investeren in groei en werkgelegenheid”, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1080/2006 ⁽³⁶⁾,
  - gezien zijn resolutie van 11 september 2018 over taalgelijkheid in het digitale tijdperk ⁽³⁷⁾,
  - gezien zijn resolutie van 13 november 2018 over minimumnormen voor minderheden in de EU ⁽³⁸⁾,
  - gezien zijn resolutie van 11 september 2013 over Europese talen die met uitsterven worden bedreigd en taalkundige verscheidenheid in de Europese Unie ⁽³⁹⁾,
  - gezien Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van Horizon 2020 — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020) en tot intrekking van Besluit nr. 1982/2006/EG ⁽⁴⁰⁾,
  - gezien de toezeggingen die de commissaris voor Innovatie, Onderzoek, Cultuur, Onderwijs en Jeugd heeft gedaan tijdens de aan haar benoeming voorafgaande hoorzitting op 30 september 2019 voor het Europees Parlement,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie cultuur en onderwijs (A9-0210/2020),
- A. overwegende dat het materieel, immaterieel, natuurlijk en digitaal cultureel erfgoed van Europa een bron van rijkdom is die uit het verleden is geërfd, die getuigt van de Europese geschiedenis, cultuur en tradities in al hun verscheidenheid en die in de loop der tijd voortdurend wordt verrijkt, en overwegende dat dit erfgoed moet worden bewaard om te worden overgedragen aan de toekomstige generaties;
- B. overwegende dat het Europees cultureel erfgoed een bron is voor herinnering, collectief geheugen en kennis die ons gevoel van samenhang versterkt;

⁽³²⁾ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007bd25>

⁽³³⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/presentations/horizon_europe_en_investing_to_shape_our_future.pdf

⁽³⁴⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 221.

⁽³⁵⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 320.

⁽³⁶⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 289.

⁽³⁷⁾ PB C 433 van 23.12.2019, blz. 42.

⁽³⁸⁾ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 13.

⁽³⁹⁾ PB C 93 van 9.3.2016, blz. 52.

⁽⁴⁰⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 104.

Woensdag 20 januari 2021

- C. overwegende dat de cultuur en het cultureel erfgoed helpen om onze identiteit te versterken en om de sociale samenhang, de stabiliteit en het begrip in de samenleving te bevorderen;
- D. overwegende dat cultureel erfgoed een waarde op zich is, divers is en meerdere lagen (lokaal, regionaal, nationaal, Europees en mondiaal) en vormen (materieel, immaterieel, natuurlijk, digitaal en gedigitaliseerd) heeft die met elkaar verbonden zijn;
- E. overwegende dat het cultureel erfgoed een belangrijke bijdrage levert aan de culturele en creatieve sectoren in en buiten Europa;
- F. overwegende dat meer dan 300 000 mensen in Europa werkzaam zijn in de erfgoedsector en dat 7,8 miljoen banen in Europa indirect met deze sector verbonden zijn;
- G. overwegende dat tijdens het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed (EYCH) in 2018 meer dan 23 000 evenementen hebben plaatsgevonden, waarbij meer dan 12,8 miljoen mensen (2,5 % van de bevolking van de EU-28)⁽⁴¹⁾ in de lidstaten werden bereikt⁽⁴²⁾;
- H. overwegende dat de strategische visie van het EYCH, die is verwoord in het motto “Ons erfgoed: waar verleden en toekomst elkaar ontmoeten”, nog steeds geldt als een leidend beginsel voor het vervolg en gericht is op het opbouwen van banden tussen het Europese culturele erfgoed en de huidige culturele productie, en op het bevorderen van de participatie van de Europese burgers;
- I. overwegende dat de activiteiten van het EYCH gericht waren op de jongeren en op interactieve en creatieve projecten;
- J. overwegende dat het EYCH 2018 werd gehouden in een jaar met belangrijke historische jubilea; overwegende dat er in dat jaar tal van nationale en internationale vieringen en herdenkingsevenementen hebben plaatsgevonden, die een aanzienlijke voetafdruk op de Europese culturele kaart hebben achtergelaten;
- K. overwegende dat het EYCH onder meer heeft geleid tot de oprichting van een Europees netwerk van belanghebbenden met blijvende banden; overwegende dat dit netwerk duurzaam en robuust moet zijn;
- L. overwegende dat lokale en pan-Europese non-gouvernementele organisaties (ngo's) en maatschappelijke organisaties een immense bijdrage hebben geleverd aan het welslagen van het EYCH;
- M. overwegende dat, volgens de Eurobarometer-enquête over cultureel erfgoed, 84 % van de respondenten in de lidstaten van mening is dat cultureel erfgoed belangrijk is voor hen persoonlijk en voor hun lokale gemeenschap, terwijl acht op tien (80 %) het belangrijk vinden voor de Europese Unie als geheel;
- N. overwegende dat bijna een derde van de locaties op de Unesco-werelderfgoedlijst zich in de EU-27 bevindt, waaronder 326 cultureel belangrijke plaatsen, 26 natuurgebieden en vijf gemengde locaties; overwegende dat Europa in zijn geheel goed is voor bijna de helft van de werelderfgoedlijst van Unesco;
- O. overwegende dat de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid van de Unesco ten minste 131 onderdelen bevat die aan landen van de EU-27 zijn toegeschreven;
- P. overwegende dat Europa en Noord-Amerika goed zijn voor 52 % van de inschrijvingen in het internationale “Memory of the World”-register van de Unesco;
- Q. overwegende dat tot nu toe aan 48 Europese locaties het Europees erfgoedlabel is toegekend;
- R. overwegende dat nagenoeg negen op tien (88 %) van de bevroegde Europeanen van mening zijn dat het cultureel erfgoed van Europa op school moet worden onderwezen⁽⁴³⁾;

⁽⁴¹⁾ Berekeningen gebaseerd op: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_and_population_change_statistics

⁽⁴²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0548&from=NL>, blz. 4.

⁽⁴³⁾ <https://ec.europa.eu/culture/nl/cultural-heritage/cultural-heritage-eu-policies/cultureel-erfgoed-en-onderwijs>, blz. 68.

Woensdag 20 januari 2021

- S. overwegende dat het EYCH 2018 heeft aangetoond dat cultureel erfgoed als basis kan dienen voor internationale projecten waarbij burgers van alle leeftijdscategorieën betrokken zijn en waarin zij contact kunnen leggen met deskundigen; overwegende dat deze projecten een goed instrument zijn gebleken om het bewustzijn van de gemeenschappelijke Europese culturele geschiedenis te vergroten;
- T. overwegende dat de opkomst van de digitalisering nieuwe mogelijkheden en uitdagingen creëert voor de culturele en creatieve sectoren in Europa;
- U. overwegende dat in het werkplan voor cultuur 2019-2022, dat op 21 december 2018 door de Raad werd aangenomen, duurzaamheid in het cultureel erfgoed is opgenomen als de eerste van de vijf prioriteiten voor Europese samenwerking bij de vorming van het cultuurbeleid;
- V. overwegende dat de COVID-19-uitbraak de meeste culturele evenementen heeft verstoord en een ernstige belemmering heeft gevormd voor de mogelijkheid om een groot deel van het Europees cultureel erfgoed te bezoeken, te beleven en te bestuderen, en overwegende dat digitale middelen vaak de enige mogelijke manier zijn om toegang te krijgen tot culturele evenementen; overwegende dat beperkingen op of een verbod van openbare bijeenkomsten en evenementen, sluitingen van musea en reisbeperkingen zeer schadelijke gevolgen hebben gehad voor kunstenaars en culturele actoren;
- W. overwegende dat er in het kader van de lopende onderhandelingen over het MFK voor de periode 2021-2027 een mogelijkheid bestaat om nieuwe en gunstige voorwaarden vast te stellen voor investeringen in cultureel erfgoed uit de Europese structuur- en investeringsfondsen;

De waarde van cultureel erfgoed erkennen

1. is van mening dat cultureel erfgoed een bron van onschatbare waarde is, die ons in staat stelt na te denken over de geschiedenis en hiermee kritisch om te gaan en ons niet alleen helpt inzien dat we verschillende herinneringen hebben, maar ook dat we met elkaar verbonden zijn door gemeenschappelijke banden, en dat cultureel erfgoed zodoende diversiteit, dialoog, cohesie, solidariteit en wederzijds begrip bevordert en de kennis van onze tastbare, immateriële, natuurlijke en digitale rijkdommen verrijkt;
2. erkent de rol van cultureel erfgoed bij het stimuleren van creativiteit, innovatie en duurzaamheid en het bevorderen van intellectuele vermogens; is van mening dat cultureel erfgoed ook een bron van inspiratie en plezier kan zijn en kan bijdragen aan recreatieve activiteiten;
3. beklemtoont dat talen de rijkdom en diversiteit van het Europees cultureel erfgoed mogelijk maken en bevorderen, aangezien moedertalen dragers zijn van waarden en kennis en vaak worden gebruikt om immaterieel cultureel erfgoed door te geven; vraagt de Commissie en de lidstaten met aandrang dat zij meer actie ondernemen om de taaldiversiteit in het digitale tijdperk te beschermen, te ontwikkelen en te bevorderen, onder meer door voldoende middelen uit te trekken voor maatregelen inzake talen die als bedreigd worden beschouwd en door de burgers van de EU bewust te maken van de taalkundige en culturele rijkdom die de betrokken gemeenschappen vertegenwoordigen;
4. herinnert de Commissie en de lidstaten eraan dat zij het cultureel erfgoed van minderheden in Europa volledig moeten opnemen in elk beraad over het Europees erfgoed, met de verbintenis de bijdrage van die minderheden aan de culturele, taalkundige en artistieke rijkdom en diversiteit van de Unie te erkennen en te bevorderen, en het streven om gezamenlijke en gecoördineerde maatregelen voor het duurzame beheer en de bevordering van deze culturen vast te stellen en uit te voeren;
5. benadrukt de rol van Europese en pan-Europese culturele evenementen en traditionele culturele festivals bij de bewustmaking van de culturele rijkdom en diversiteit van Europa; moedigt de lidstaten aan dergelijke activiteiten te bevorderen en te ondersteunen en hun tradities te beschermen; vraagt de Commissie met aandrang dat zij overweegt dergelijke initiatieven te financieren;

Onderwijs en vaardigheden

6. beklemtoont het belang van alle vormen van onderwijs — formeel, niet-formeel en informeel — over cultureel erfgoed en geesteswetenschappen, onder meer geschiedenis en filosofie, op alle leeftijden; is van mening dat speciale aandacht moet worden besteed aan leerlingen en studenten met een handicap en kansarmen; herhaalt dat het belangrijk is diverse kunstvormen, zoals muziek, film, theater, literatuur, design en architectuur op te nemen in de schoolprogramma's of in begeleidende activiteiten van leerplannen; is van mening dat verschillende bestaande materialen die ter gelegenheid van het EYCH zijn geproduceerd, zoals de relevante eTwinning-kit, actiever moeten worden gepromoot; vraagt dat de Commissie het cultureel erfgoed meer integreert in haar strategie voor een Europese onderwijsruimte, om studenten te helpen een sterk gevoel van Europees burgerschap te ontwikkelen;

Woensdag 20 januari 2021

7. meent in dit verband dat het Huis van de Europese geschiedenis voldoende financiële middelen moet krijgen, zodat het een kennis- en samenwerkingscentrum kan worden voor jonge onderzoekers, docenten en studenten uit de hele EU en ook kan dienen als een instrument voor de bevordering van het Europees cultureel erfgoed; vindt het noodzakelijk aanvullende manieren te ontwikkelen om de toegang tot het Huis te bevorderen, onder meer door middel van digitale rondleidingen, zodat het ten volle zijn rol kan vervullen als toegangspoort voor alle publieksgroepen om te leren over gedeelde Europese ervaringen en hun uiteenlopende interpretaties; pleit er in dit verband voor om, afhankelijk van de financiële draagkracht, een pan-Europees samenwerkingsnetwerk van centra in het kader van het Huis tot stand te brengen;
8. wijst op de steeds grotere rol die digitaal onderwijs kan vervullen bij het leren over en door middel van cultureel erfgoed; merkt op dat er hoogwaardige e-learninginitiatieven, waaronder open onlinecursussen voor een groot publiek (MOOC's), moeten worden ontwikkeld om het leren over cultureel erfgoed toegankelijker te maken en de vaardigheden in verband met erfgoed in heel Europa te verbeteren; is in dit verband van mening dat het actieplan voor digitaal onderwijs een aanzienlijke bijdrage kan leveren aan dit doel en vraagt dat bij de geplande bijwerking van het plan steun voor onderwijs over cultureel erfgoed wordt opgenomen;
9. maakt zich zorgen over het groeiend gebrek aan geschoolde ambachtslieden, restaurateurs en erfgoeddeskundigen, en over de problemen bij het aantrekken van jongeren om dit soort vaardigheden te verwerven; wijst op het gebrek aan een systematische aanpak en efficiënte mechanismen zoals opleidingen in traditionele technieken voor het overbrengen van de relevante vaardigheden en kennis, waardoor het Europees erfgoed in gevaar komt; is van mening dat het behoud van het cultureel erfgoed in de toekomst alleen mogelijk is als de relevante vaardigheden en kennis volledig worden bewaard, onder meer via digitale middelen, en worden doorgegeven; vraagt dan ook dat de Commissie ervoor zorgt dat in toekomstige initiatieven voor het behoud van het cultureel erfgoed ook het behoud van de nodige praktijken en kennis wordt opgenomen; herinnert aan de waarde van uitwisselingen en benadrukt in dit verband het belang van het Erasmus +-programma, dat ook de mobiliteit van leerlingen mogelijk maakt;
10. wijst er nogmaals op dat de sociaaleconomische omstandigheden en arbeidsvoorwaarden, alsook het genderevenwicht in de erfgoedsector moeten worden verbeterd en dat er meer mobiliteitskansen moeten geboden aan operatoren en werknemers in deze sector, inclusief personen met een handicap; wijst in dit verband op het belang van de erkenning van beroepskwalificaties;
11. benadrukt dat de bewustmakingsinspanningen met betrekking tot de waarde van het cultureel erfgoed voor Europa moeten worden voortgezet en dat de burgers en de belanghebbenden op lokaal niveau moeten worden bereikt; benadrukt het belang van een betere kennis van het Europese culturele erfgoed om de sociale cohesie te bevorderen en merkt op dat de toegang tot dergelijke kennis met name de sociale en culturele integratie van burgers met een migrantenachtergrond en hun gezinnen ten goede zou komen;
12. is ingenomen met het voorstel van de Commissie om binnen het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) een nieuwe kennis- en innovatiegemeenschap (KIG) op te zetten op het gebied van de culturele en creatieve sector, die de sociale diversiteit weerspiegelt en waar cultureel erfgoed ook moet worden gezien als bron van inspiratie voor hedendaagse creaties en oplossingen;

Digitaal cultureel erfgoed

13. erkent het belang van digitaal cultureel erfgoed, waarbij steeds meer mensen, waaronder ook mensen uit kansarme milieus en personen met een handicap, ongeëvenaarde mogelijkheden en gelijkwaardige toegang hebben tot cultureel materiaal; erkent dat digitaal cultureel erfgoed steeds meer relevant is geworden, met name tijdens pandemieën en de hiermee gepaard gaande lockdowns, waarbij virtuele museumrondleidingen en tentoonstellingen, digitale bibliotheken, online-encyclopedieën en soortgelijke digitale oplossingen en virtuele communicatiemiddelen troost bieden en de enige manier zijn om toegang te krijgen tot en zich bezig te houden met cultureel erfgoed en cultuur in het algemeen; beklemtoont dat het belangrijk is cultureel materiaal te digitaliseren, niet alleen om het te bewaren voor toekomstige generaties (de opslagfunctie), maar ook om het vlotter toegankelijk te maken voor het publiek door cultureel erfgoed online te brengen;
14. wijst erop dat relevante technologische vooruitgang, bijvoorbeeld op het gebied van digitale enquêtes, 3-D-modellering en -printen, toegevoegde realiteit (AR), virtuele realiteit (VR) en de rol van artificiële intelligentie (AI) en big data, nieuwe mogelijkheden schept, niet alleen om het cultureel erfgoed vast te leggen, te bewaren en te visualiseren, maar ook om het te verwerken, te analyseren en te reconstrueren en om toepassingen voor cultureel erfgoed te ontwikkelen;
15. benadrukt het belang van het Europeana-project, dat dient als digitale bibliotheek, archief, museum en educatief platform van Europa; vraagt dat extra inspanningen worden geleverd om het platform verder te ontwikkelen, onder meer door voldoende middelen voor het platform uit te trekken en het meer onder de aandacht te brengen van het grote publiek en de leerkrachten;

Woensdag 20 januari 2021

16. is van mening dat het te digitaliseren materiaal onbevooroordeeld moet worden geselecteerd zodat de geloofwaardigheid van digitale archieven en verzamelingen gegarandeerd is;
17. benadrukt dat ook het bestaan en de waarde van gedigitaliseerde archieven moet worden bevorderd en dat de digitale vaardigheden van het publiek moeten worden verbeterd, zodat meer gebruik wordt gemaakt van digitale inhoud;
18. is van mening dat online-encyclopedieën waardevolle bronnen van geverifieerde en betrouwbare informatie zijn, die de toegang tot cultureel erfgoed mogelijk maken en een rol spelen bij het behoud en het bevorderen ervan en dat zij ook een essentieel instrument zijn om van oorsprong digitaal cultureel erfgoed te classificeren en duurzaam toegankelijk te maken; is van mening dat meer middelen moeten worden uitgetrokken om online-encyclopedieën te promoten, te ontwikkelen en te verbeteren;
19. beklemtoont dat interoperabiliteit essentieel is om ervoor te zorgen dat digitale inhoud op lange termijn bruikbaar en herbruikbaar is; benadrukt in dit opzicht de rol van normen en kaders;
20. vraagt dat de lidstaten en de relevante sectoren meer samenwerken voor de veralgemeende bevordering van gedigitaliseerd cultureel erfgoed; is verheugd over de Verklaring van samenwerking ter bevordering van de digitalisering van cultureel erfgoed, die momenteel door bijna alle EU-lidstaten is ondertekend;
21. onderstreept dat er een omvattend EU-kader met passende financiering moet worden ontwikkeld voor de bescherming en bevordering van gedigitaliseerd en van oorsprong digitaal cultureel erfgoed; merkt op dat er behoefte is aan nationale beleidsmaatregelen voor behoud, met selectiebeslissingen die gebaseerd zijn op duidelijk omschreven beginselen en die op verantwoorde wijze worden genomen; wijst op de onschatbare bijdrage die digitale curatoren kunnen leveren om ervoor te zorgen dat digitaal cultureel erfgoed wordt beschermd en beschikbaar is voor een Europees en mondiaal publiek in verschillende talen; neemt met belangstelling kennis van de vele projecten voor digitalisering die al worden uitgevoerd uit hoofde van het EFRO en dringt erop aan dat de volgende programmeringsperiode de continuïteit van dit soort financiering mogelijk maakt;
22. dringt erop aan dat de aanbeveling van de Commissie betreffende de digitalisering en onlinetoegankelijkheid van cultureel materiaal en digitale bewaring van 27 oktober 2011 grondig wordt bijgewerkt, om de technologische vooruitgang en uitdagingen en mogelijkheden van het afgelopen decennium te weerspiegelen; meent evenwel dat de nadruk op digitaal erfgoed niet ten koste mag gaan van de bescherming van bestaand materieel en immaterieel cultureel erfgoed en de daarmee samenhangende banen;

Economisch potentieel en duurzaamheid

23. beklemtoont dat de erfgoedsector een bijdrage levert aan de economische ontwikkeling, met aanzienlijke overloopeffecten in andere economische sectoren; wijst opnieuw op de nauwe samenhang tussen cultureel erfgoed, zowel materieel als immaterieel, toerisme en duurzame ontwikkeling;
24. erkent dat duurzaam cultureel toerisme een aanzienlijk potentieel heeft om groei en banen in de EU te genereren, aangezien al vier op tien toeristen hun bestemming kiezen op basis van het cultureel toeristisch aanbod; wijst er echter op dat de bevordering van cultureel toerisme op inclusieve wijze moet gebeuren ten aanzien van lokale gemeenschappen en economieën en levenswijzen en tradities, en dat er een evenwicht moet worden gevonden tussen de economische, sociale, culturele en milieubehoefte; merkt op dat slechts een miniem deel van de economische waarde die door het aanbod aan cultureel erfgoed wordt gegenereerd, naar deze sector terugvloeit, wat betekent dat er nieuwe, alternatieve en stabiele financieringsbronnen nodig zijn om te kunnen blijven fungeren als katalysator voor duurzaam toerisme;
25. wijst erop dat het bestaan van sites die als cultureel erfgoed worden aangemerkt, voor veel mensen een motivatie vormen om op reis te gaan en bij te leren over andere culturen en samenlevingen; herinnert eraan dat 72 % van de deelnemers aan een enquête in de leeftijdsgroep van 15 tot 24 jaar aangeeft dat de aanwezigheid van cultureel erfgoed een rol kan spelen bij het kiezen van een vakantiebestemming; benadrukt in dit opzicht de rol die het initiatief DiscoverEU kan spelen; merkt evenwel op dat het initiatief tot nu toe niet alle jongeren in gelijke mate ten goede komt; verzoekt de Commissie op zoek te gaan naar manieren om jongeren uit een kansarm milieu, uit plattelandsgebieden en afgelegen regio's in de lidstaten beter te betrekken bij het initiatief, evenals jongeren uit lidstaten die geen goede spoorverbindingen met andere EU-landen hebben;
26. dringt er bij de lidstaten op aan sterke mechanismen in te stellen ter voorkoming van de overexploitatie van cultureel erfgoed, onder meer door slecht beheerde toeristenstromen; waarschuwt voor de invloed van kortzichtige commerciële belangen die de authenticiteit van cultureel belangrijke plaatsen en gebruiken in gevaar kunnen brengen en de kwaliteit ervan kunnen aantasten; is in dit verband verheugd over het programma "Cultural Heritage In Action", dat via leren onder gelijken wil bijdragen aan de versterking van het beleid inzake cultureel erfgoed op lokaal en regionaal niveau; wijst op zijn bereidheid om het programma te monitoren en te ondersteunen indien het succesvol blijkt;

Woensdag 20 januari 2021

27. erkent dat de Culturele Hoofdsteden van Europa een belangrijke rol vervullen bij de bevordering van steden en regio's, aangezien deze, door een economisch kader op te bouwen rond hun culturele, artistieke en sociale projecten, het begrip duurzaam toerisme integreren en hun materieel en immaterieel erfgoed, tradities en innovaties versterken, zodat alle burgers, in Europa en daarbuiten ervan kunnen profiteren en het kunnen waarderen;

28. beveelt aan inspanningen te blijven leveren om reizen naar minder bekende en minder populaire bestemmingen en plattelandsgebieden aan te moedigen, en om reizen tijdens het laagseizoen te bevorderen om zo de duurzaamheid en toegankelijkheid van toerisme te bevorderen, met name voor personen met een handicap en ouderen; benadrukt de rol die het Elfpo kan spelen bij de ondersteuning van lokale initiatieven op het gebied van toerisme, met name via het Leader-programma; roept op tot een adequate financiering van dit programma voor de programmeringsperiode 2021-2027;

29. maakt zich zorgen over de gevolgen die vervuiling, vandalisme, diefstal, slecht beheerd toerisme en ongebreidelde stedelijke ontwikkeling hebben voor het cultureel erfgoed, evenals over de gevolgen van de opwarming van de aarde en de klimaatverandering, met name als gevolg van extreme weersomstandigheden die zich steeds vaker voordoen, met inbegrip van stortregens, hittegolven, overstromingen, brandgevaar en het risico op stormen; benadrukt de noodzaak van actie, onder meer door het delen van kennis tussen de lidstaten, en verzoekt de Commissie concrete maatregelen voor te stellen voor het behoud en de bescherming van cultureel erfgoed met het oog op deze natuurlijke en door de mens veroorzaakte gevaren;

30. onderstreept de rol van de maatschappelijke organisaties en de betekenis en de waarde van vrijwilligerswerk voor de bescherming en zelfs de ontdekking van cultureel erfgoed en benadrukt het belang ervan, evenals de kennis, deskundigheid en energie die vrijwilligers hiervoor inzetten; verzoekt de Commissie en de lidstaten de acties in dit verband te blijven steunen; wijst op de rol die het Europees Solidariteitskorps kan spelen om jongeren te betrekken bij het behoud en de renovatie van het Europese erfgoed en bij de bewustmaking van het publiek; is verheugd over de specifieke oproep voor cultureel erfgoed in het kader van dit initiatief;

31. maakt zich daarnaast zorgen over de bedreiging van cultureel erfgoed als gevolg van terrorisme in Europa en daarbuiten; veroordeelt de vernietiging van plaatsen die van belang zijn voor cultureel erfgoed; is van mening dat de EU een actievere rol moet spelen bij het bevorderen van restauratie, behoud en bescherming van cultureel erfgoed in de wereld;

32. is van mening dat de EU de bescherming van cultureel erfgoed moet opnemen als een van de voorwaarden voor de kandidaat-lidstaten;

33. herhaalt dat de illegale handel in en het verhandelen van cultuurgooederen, ook via digitale kanalen, een ernstig wereldwijd probleem is, dat maatregelen vereist die niet alleen door de lidstaten onderling maar ook op internationaal niveau moeten worden gecoördineerd; merkt op dat bij elke reflectie over het Europees erfgoed een nieuwe blik moet worden geworpen op de kwestie van werken en cultuurgooederen die in tijden van oorlog zijn geroofd, gestolen of illegaal zijn verkregen; herhaalt zijn steun voor de actieve bevordering van herkomstonderzoek in het kader van de EYCH;

Naar een strategische aanpak van cultureel erfgoed

34. verzoekt de Commissie een meer geïntegreerde benadering van het cultureel erfgoed te volgen, waarbij materieel, immaterieel, natuurlijk en digitaal erfgoed gelijk worden behandeld, en deze dimensies te zien als onderling en onlosmakelijk verbonden;

35. beklemtoont dat er een permanent platform, met een centrale rol voor maatschappelijke organisaties, voor medewerking en coördinatie op gebied van het beleid inzake cultureel erfgoed op alle niveaus, en met name op EU-niveau, moet worden opgericht en dat dit platform naar behoren moet worden ondersteund;

36. erkent het Europees actiekader voor cultureel erfgoed; wijst erop dat de in dit kader ondernomen acties moeten worden uitgevoerd en gepaard moeten gaan met toereikende middelen;

37. is van mening dat de bevindingen en aanbevelingen van de relevante studies in opdracht van de Commissie tot uiting moeten komen in haar maatregelen voor het behoud van cultureel erfgoed;

38. herhaalt zijn vraag aan de Commissie om één enkel EU-portaal, genaamd "Know Europe", op te zetten, waarop informatie wordt samengebracht van alle EU-programma's die cultureel erfgoed financieren, en om binnen de Commissie een gemeenschappelijke aanpak te volgen door middel van betere samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen in verband met cultureel erfgoed;

39. vindt het jammer dat de communicatie over het Europees erfgoedlabel nog onvoldoende is ontwikkeld en vraagt om steun voor de oprichting van een netwerk van de betrokken sites; is van mening dat locaties die dit label al hebben gekregen, moeten worden gepromoot en logistieke ondersteuning moeten krijgen;

Woensdag 20 januari 2021

40. roept op tot een strategische samenwerking tussen de Europese Unie en andere internationale organisaties, met name Unesco en de Raad van Europa, om de inspanningen en gemeenschappelijke normen voor het behoud en de bevordering van het cultureel erfgoed beter te coördineren en beste praktijken uit te wisselen;
41. merkt op dat nagenoeg driekwart van de bevroegde Europeanen van mening is dat de overheid meer middelen moet toewijzen aan cultureel erfgoed; beklemtoont dat de EU meer middelen moet uittrekken voor activiteiten in verband met cultureel erfgoed;
42. wijst op de noodzaak om de financiering voor cultureel erfgoed en cultuur in het algemeen te verhogen in het meerjarig financieel kader (MFK) voor de periode na 2020; herhaalt zijn oproep om in het volgende MFK het budget voor het programma Creatief Europa te verdubbelen en het budget voor het Erasmus+-programma te verdrievoudigen; benadrukt het potentieel van Creatief Europa om banden te leggen tussen levende kunst en materieel en immaterieel cultureel erfgoed; vraagt dat de begrotingstoewijzing voor erfgoedonderzoek in Horizon Europa versterkt wordt; merkt op dat er synergieën nodig zijn met andere sectorale beleidsmaatregelen en ook met de structuurfondsen, de verschillende programma's van de Unie, waaronder Horizon Europa, Creatief Europa en LIFE, en de financieringsregelingen om cultureel erfgoed echt op de voorgrond te plaatsen; merkt op dat het belangrijk is het potentieel van de Europese structuurfondsen en investeringsfondsen voor het behoud van het cultureel erfgoed te vergroten; herhaalt zijn standpunt dat investeringen in infrastructuur voor cultuur en duurzaam toerisme als kleinschalige investeringen moeten worden beschouwd en in aanmerking moeten komen voor steun mits de cofinanciering uit het EFRO niet meer bedraagt dan 10 miljoen euro, en dat wanneer infrastructuur als mondiaal cultureel erfgoed wordt beschouwd, het plafond moet worden opgetrokken tot 20 miljoen euro;
43. is van mening dat in de Europese Green Deal maatregelen moeten worden opgenomen die de gevolgen van de klimaatverandering voor het cultureel erfgoed verzachten en dat erkend moet worden dat cultureel erfgoed een belangrijke rol kan vervullen bij het verwezenlijken van de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen door middel van onderwijs, onderzoek en de heraanpassing van duurzame Europese traditionele praktijken;
44. vindt het een goede zaak dat de culturele en creatieve sectoren tijdens de COVID-19-crisis snel hebben gereageerd en hun solidariteit hebben betuigd door het cultureel erfgoed op grote schaal en vrijelijk online beschikbaar te stellen aan het publiek; is verontrust over de enorme impact die de gevolgen van de COVID-19-crisis zullen hebben op het cultureel erfgoed en de culturele en creatieve sectoren; vraagt dat de Commissie een uitgebreide analyse laat uitvoeren van de gevolgen van de pandemie voor de betrokken sectoren en de sector van het cultureel erfgoed in het bijzonder; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan om adequate en gerichte financiële steun te bieden om de crisis in deze sectoren te verlichten en de mensen die in deze sectoren werken te helpen, onder meer door mensen met atypische vormen van werk toegang te geven tot sociale uitkeringen;
45. dringt erop aan dat extra inspanningen worden geleverd om voort te bouwen op het momentum van het EYCH en dat op basis hiervan duurzaam lokaal, regionaal, nationaal en Europees beleid wordt ontwikkeld, aangezien dit op zijn beurt een positieve economische, culturele en sociale bijdrage zou leveren en zou helpen om een gevoel van samenhang te creëren tussen alle burgers in de Europese culturele ruimte, alsook van gedeelde verantwoordelijkheid voor het behoud, de verrijking en de bevordering van het cultureel erfgoed; verzoekt de Commissie te overwegen om in de toekomst nog een Europees Jaar van het cultureel erfgoed te organiseren;
46. vraagt dat de culturele dimensie van de Europese integratie, met inbegrip van erfgoed, wordt opgenomen in de strategische onderwerpen voor bespreking tijdens de komende conferentie over de toekomst van Europa;

o

o o

47. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.
-

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0009

Artificiële intelligentie: kwesties betreffende de interpretatie en toepassing van het internationaal recht

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 inzake artificiële intelligentie: kwesties betreffende de interpretatie en toepassing van het internationaal recht, voor zover dit van toepassing is op de EU, op het gebied van civiel en militair gebruik en staatsgezag buiten de werkingssfeer van het strafrecht (2020/2013(INI))

(2021/C 456/04)

Het Europees Parlement,

- gezien de preambule en de artikelen 2, 3, 10, 19, 20, 21, 114, 167, 218, 225 en 227 van het Verdrag van de Europese Unie,
- gezien het petitierecht zoals verankerd in de artikelen 20 en 227 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming ⁽¹⁾ (richtlijn inzake rassengelijkheid),
- gezien Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep ⁽²⁾ (richtlijn inzake gelijke behandeling in arbeid),
- gezien Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) ⁽³⁾ (AVG), en Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad ⁽⁴⁾,
- gezien Verordening (EU) 2018/1488 van de Raad van 28 september 2018 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing ⁽⁵⁾,
- gezien het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad van 6 juni 2018 tot vaststelling van het programma Digitaal Europa voor de periode 2021-2027 (COM(2018)0434),
- gezien zijn resolutie van 16 februari 2017 met aanbevelingen aan de Commissie over civielrechtelijke regels inzake robotica ⁽⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 1 juni 2017 over de digitalisering van de Europese industrie ⁽⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 12 september 2018 over autonome wapensystemen ⁽⁸⁾,
- gezien zijn resolutie van 11 september 2018 over taalgelijkheid in het digitale tijdperk ⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ PB L 180 van 19.7.2000, blz. 22.

⁽²⁾ PB L 303 van 2.12.2000, blz. 16.

⁽³⁾ PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB L 119 van 4.5.2016, blz. 89.

⁽⁵⁾ PB L 252 van 8.10.2018, blz. 1.

⁽⁶⁾ PB C 252 van 18.7.2018, blz. 239.

⁽⁷⁾ PB C 307 van 30.8.2018, blz. 163.

⁽⁸⁾ PB C 433 van 23.12.2019, blz. 86.

⁽⁹⁾ PB C 433 van 23.12.2019, blz. 42.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien zijn resolutie van 12 februari 2019 inzake een alomvattend Europees industriebeleid inzake artificiële intelligentie en robotica ⁽¹⁰⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie van 11 december 2019 aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de Europese Green Deal (COM(2019)0640),
- gezien het witboek van de Commissie van 19 februari 2020 over kunstmatige intelligentie — een Europese benadering op basis van excellentie en vertrouwen (COM(2020)0065),
- gezien de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 19 februari 2020 over een Europese datastrategie (COM(2020)0066),
- gezien de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 19 februari 2020 getiteld “De digitale toekomst van Europa vormgeven” (COM(2020)0067),
- gezien het verslag van 8 april 2019 van de door de Commissie in juni 2018 opgerichte deskundigengroep op hoog niveau inzake artificiële intelligentie getiteld “Ethische richtsnoeren voor betrouwbare artificiële intelligentie”,
- gezien het Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden van de Raad van Europa, het Twaalfde Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden,
- gezien het Europees Ethisch Handvest over het gebruik van kunstmatige intelligentie in gerechtelijke systemen en hun omgeving, dat in december 2018 door de werkgroep Efficiëntie in Justitie van de Raad van Europa (CEPEJ-GT-QUAL) is goedgekeurd,
- gezien de aanbeveling van de Raad van de OESO inzake artificiële intelligentie die op 22 mei 2019 is aangenomen,
- gezien artikel 54 van zijn Reglement,
- gezien de adviezen van de Commissie buitenlandse zaken, de Commissie interne markt en consumentenbescherming, de Commissie vervoer en toerisme en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken,
- gezien het verslag van de Commissie juridische zaken (A9-0001/2021),

Inleiding

- A. overwegende dat artificiële intelligentie (AI), robotica en aanverwante technologieën snel worden ontwikkeld en rechtstreekse gevolgen hebben op alle aspecten van onze samenlevingen, met inbegrip van elementaire sociale en economische beginselen en waarden;
- B. overwegende dat AI een revolutie ontketent op het gebied van militaire doctrine en uitrusting door een grondige wijziging van de manier waarop legers te werk gaan, vooral door de integratie en het gebruik van nieuwe autonome technologieën en systemen;
- C. overwegende dat het mensen zijn die zogenaamde “artificiële intelligentie”, robotica en aanverwante technologieën ontwikkelen en ontwerpen en dat hun keuzes bepalen of de mogelijkheden van de technologie ten goede komen aan de samenleving;
- D. overwegende dat een gemeenschappelijk Uniekader betrekking moet hebben op de ontwikkeling, de uitrol en het gebruik van AI, robotica en aanverwante technologieën en de eerbiediging van de menselijke waardigheid en mensenrechten moet waarborgen, zoals verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie;
- E. overwegende dat de Unie en haar lidstaten een bijzondere verantwoordelijkheid hebben om ervoor te zorgen dat AI, robotica en aanverwante technologieën — aangezien deze grensoverschrijdend kunnen worden gebruikt — op de mens gericht zijn, d.w.z. dat zij in wezen bedoeld zijn voor gebruik ten dienste van de mensheid en het algemeen welzijn, teneinde een bijdrage te leveren aan het welzijn van hun burgers en het algemeen belang; overwegende dat de Unie de lidstaten, met name degene die al hebben nagedacht over de mogelijke ontwikkeling van juridische normen of wetswijzigingen op dit gebied, moet helpen om dit te bewerkstelligen;

⁽¹⁰⁾ PB C 449 van 23.12.2020, blz. 37.

Woensdag 20 januari 2021

- F. overwegende dat de Europese burgers baat kunnen hebben bij een passend, doeltreffend, transparant en samenhangend regelgevingskader op het niveau van de Unie, met dusdanig duidelijke voorwaarden dat bedrijven in staat zijn toepassingen en bedrijfsmodellen te ontwikkelen, en tegelijkertijd te waarborgen dat de Unie en de lidstaten de controle behouden over de vast te stellen regelingen en niet gedwongen zijn door andere partijen opgestelde normen in te voeren of te accepteren;
- G. overwegende dat ethische richtsnoeren, zoals de beginselen die zijn goedgekeurd door de deskundigengroep op hoog niveau inzake artificiële intelligentie, een goed uitgangspunt vormen maar niet toereikend zijn om ervoor te zorgen dat bedrijven eerlijk handelen en doeltreffende consumentenbescherming garanderen;
- H. overwegende dat deze bijzondere verantwoordelijkheid inhoudt dat met name gekeken moet worden naar alle aspecten in verband met de interpretatie en toepassing van het internationaal recht waar deze betrekking hebben op de actieve deelname van de EU aan internationale onderhandelingen, voor zover de EU gevolgen ondervindt van de civiele en militaire toepassingen van dit soort AI, robotica en aanverwante technologieën, en dat aspecten in verband met het staatsgezag over dergelijke technologieën buiten de werkingssfeer van het strafrecht vallen;
- I. overwegende dat het van essentieel belang is een passend en alomvattend rechtskader te bieden met betrekking tot de ethische aspecten van deze technologieën en de regels inzake aansprakelijkheid, transparantie en verantwoordingsplicht (met name ten aanzien van AI, robotica en de daarmee samenhangende technologieën die een verhoogd risico met zich meebrengen); overwegende dat dit kader de intrinsieke Europese en universele humanistische waarden moet weerspiegelen en van toepassing zijn op de hele waardeketen van ontwikkeling, toepassing en gebruik van AI; overwegende dat dit ethisch kader van toepassing moet zijn op de ontwikkeling (met inbegrip van onderzoek en innovatie), de uitrol en het gebruik van AI, met volledige inachtneming van het Unierecht en de in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie vastgelegde waarden;
- J. overwegende dat het doel hierbij moet zijn vast te stellen óf, en in welke mate, de regels van het internationaal publiek- en privaatrecht en het EU-recht geschikt zijn voor deze technologieën, alsmede voor het voetlicht te brengen welke uitdagingen en risico's de technologieën in kwestie vormen voor het staatsgezag, zodat zij op correcte en evenredige wijze kunnen worden beheerd;
- K. overwegende dat de Europese Commissie de militaire aspecten van het gebruik van artificiële intelligentie in haar witboek niet aankaart;
- L. overwegende dat een geharmoniseerde Europese benadering op dit gebied alleen mogelijk is na de voorafgaande vaststelling van een gemeenschappelijke definitie van AI en indien maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de fundamentele waarden van de Europese Unie, de beginselen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het internationaal humanitair recht worden gerespecteerd;
- M. overwegende dat AI ongekeerde kansen biedt om de prestaties in de vervoerssector te verbeteren, omdat AI kan worden gebruikt om uitdagingen in verband met de gestegen vraag naar reizen evenals veiligheids- en milieukwesties aan te pakken, en om alle vervoerswijzen slimmer, efficiënter en gebruiksvriendelijker te maken;
- N. overwegende dat toepassing van AI op defensiegebied op EU-niveau onontbeerlijk is voor de ontwikkeling van de capaciteiten van de EU in deze sector;

Definitie van artificiële intelligentie

1. is van oordeel dat er een gemeenschappelijk Europees rechtskader dient te worden vastgesteld met geharmoniseerde definities en gemeenschappelijke ethische beginselen, met inbegrip van het gebruik van AI voor militaire doeleinden; verzoekt de Commissie derhalve de volgende definities vast te stellen:

- “AI-systeem”: een door software gestuurd of een in hardware geïntegreerd systeem dat intelligent gedrag vertoont, onder meer door het verzamelen en verwerken van gegevens, het analyseren en interpreteren van zijn omgeving, en het — met een zekere mate van autonomie — ondernemen van actie om specifieke doelstellingen te verwezenlijken;
- “autonomie”: een AI-systeem dat werkt door bepaalde input te interpreteren en door een reeks vooraf vastgestelde instructies te gebruiken, zonder tot deze instructies beperkt te zijn, hoewel het gedrag van het systeem wordt beperkt door en gericht is op het verwezenlijken van de opgedragen doelstelling en andere relevante door zijn ontwikkelaar gemaakte ontwerpkeuzen;

2. benadrukt dat het veiligheids- en defensiebeleid van de Europese Unie en haar lidstaten gebaseerd is op de beginselen die zijn verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en in het VN-Handvest — in dat laatste worden alle staten verzocht zich in hun onderlinge betrekkingen te onthouden van dreiging met, of gebruik van geweld — en op het internationaal recht, op de beginselen van de mensenrechten en de eerbiediging van de menselijke waardigheid,

Woensdag 20 januari 2021

en op een gemeenschappelijk begrip van de universele waarden van de onschendbare en onvervreembare rechten van de mens, vrijheid, democratie, gelijkheid en de rechtsstaat; benadrukt dat alle defensiegerelateerde activiteiten binnen het kader van de Unie deze universele waarden in acht moeten nemen en tegelijkertijd vrede, stabiliteit, veiligheid en vooruitgang in Europa en in de wereld moeten bevorderen;

Internationaal publiek recht en militair gebruik van artificiële intelligentie

3. is van mening dat elk militair en civiel gebruik van AI onder beduidende controle van de mens moet plaatsvinden, zodat de mens te allen tijden in staat is de technologie te corrigeren, een halt toe te roepen of uit te schakelen in het geval van onvoorzien gedrag, onvoorziene interventie, cyberaanvallen of inmenging door derden met op AI gebaseerde technologie of indien derden dergelijke technologie aanschaffen;

4. is van oordeel dat de eerbiediging van het internationaal publiekrecht, met name het humanitair recht, dat ondubbelzinnig van toepassing is op alle wapensystemen en hun operatoren, een fundamentele vereiste is waar de lidstaten aan moeten voldoen, met name bij het beschermen van de burgerbevolking of het nemen van voorzorgsmaatregelen in het geval van een aanval, zoals een militaire of cyberaanval;

5. benadrukt dat AI en de daarmee samenhangende technologieën ook een rol kunnen spelen bij irreguliere of niet-conventionele oorlogsvoering; oppert dat onderzoek, ontwikkeling en gebruik van AI in deze gevallen onderworpen moeten zijn aan dezelfde voorwaarden die bij conventionele conflicten gelden;

6. benadrukt dat het gebruik van AI de mogelijkheid biedt om de veiligheid van de Europese Unie en haar burgers te versterken en dat het voor de EU van essentieel belang is om in toekomstige internationale debatten over dit onderwerp een geïntegreerde benadering te hanteren;

7. dringt er bij de AI-onderzoeksgemeenschap op aan dit beginsel te integreren in alle hierboven genoemde op AI gebaseerde systemen die bedoeld zijn voor militair gebruik; is van mening dat geen enkele autoriteit een afwijking van deze beginselen kan toestaan of een dergelijk systeem kan certificeren;

8. herhaalt dat autonome besluitvorming de mens niet van zijn verantwoordelijkheid mag ontslaan en dat mensen altijd de eindverantwoordelijkheid moeten dragen voor beslissingen zodat er een verantwoordelijke voor elke beslissing kan worden aangewezen;

9. benadrukt dat de lidstaten, partijen bij een conflict en individuen bij het gebruik van AI voor militaire doeleinden te allen tijde hun verplichtingen uit hoofde van het toepasselijke internationaal recht moeten nakomen en ter verantwoording moeten kunnen worden geroepen voor handelingen die voortvloeien uit het gebruik van dergelijke systemen; benadrukt dat de verwachte, onvoorziene of ongewenste handelingen en gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van op AI gebaseerde systemen, te allen tijde de verantwoordelijkheid van de lidstaten, partijen bij een conflict en individuen blijven;

10. is verheugd over de mogelijkheden voor het gebruik van AI-systemen bij opleiding en oefeningen, en stelt dat dit potentieel niet onderschat mag worden, met name gezien het feit dat de EU oefeningen van een zowel civiele als militaire aard uitvoert;

11. benadrukt dat tijdens het ontwerp, de ontwikkeling, de tests, de uitrol en het gebruik van op AI gebaseerde systemen te allen tijde terdege rekening moet worden gehouden met de potentiële risico's, met bijzondere aandacht voor incidentele burgerslachtoffers en letsel, het niet bedoelde verlies van van mensenlevens en schade aan civiele infrastructuur, alsook met risico's die verband houden met onbedoeld gebruik, manipulatie, proliferatie, cyberaanvallen, inmenging door derden met op AI gebaseerde autonome technologie of verwerving door derden van dergelijke technologie;

12. herinnert eraan dat het beginsel van nieuwheid, overeenkomstig het advies van het Internationale Gerechtshof van 8 juli 1996, niet kan worden ingeroepen ter ondersteuning van een afwijking betreffende de naleving van de huidige normen van het internationaal humanitair recht;

13. is van mening dat AI niet alleen militaire operaties ten goede zal komen, maar ook het militair personeel, omdat op grote schaal gezondheidsgegevens kunnen worden verwerkt, het toezicht op de gezondheid kan worden uitgebreid, risicofactoren kunnen worden geïdentificeerd met betrekking tot hun omgeving en arbeidsomstandigheden, en passende waarborgen kunnen worden voorgesteld om de gevolgen voor de gezondheid van militair personeel te beperken;

Woensdag 20 januari 2021

14. benadrukt dat de regelgevende maatregelen moeten worden ondersteund door beduidende certificatie- en monitoringsystemen, evenals mechanismen voor duidelijke controleerbaarheid, verklaarbaarheid, verantwoordingsplicht en tracerbaarheid, teneinde ervoor te zorgen dat het regelgevingskader als gevolg van technologische ontwikkelingen niet achterloopt;

15. benadrukt dat de Europese Unie in een uiterst geconnecteerde wereld betrokken moet zijn bij de opzet van een internationaal rechtskader voor het gebruik van artificiële intelligentie: dringt er bij de EU op aan de leiding te nemen en, samen met de Verenigde Naties en de internationale gemeenschap, een actieve rol aan te nemen in de bevordering van dit mondiale kader voor het gebruik van AI voor militaire en andere doeleinden, en te waarborgen dat dit gebruik binnen de strikte grenzen blijft die zijn vastgesteld in het internationaal recht en het internationaal humanitair recht, in het bijzonder de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949; wijst erop dat dit kader nooit inbreuk mag plegen op de eisen van het publieke geweten en de menselijkheid uit hoofde van de Martens-clausule en in overeenstemming moet zijn met de veiligheidsvoorschriften en vereisten met betrekking tot de consumentenbescherming; dringt er bij de EU en de lidstaten op aan robuuste bewakings- en evaluatiesystemen voor de ontwikkeling van AI-technologieën op te stellen, met name degene die worden gebruikt voor militaire doeleinden in autoritaire staten;

16. benadrukt dat robotica het niet alleen mogelijk maakt dat militair personeel op afstand kan opereren, maar ook in betere zelfbescherming voorziet, bijvoorbeeld bij werkzaamheden op verontreinigde terreinen, het blussen van branden, het ruimen van mijnen te land of ter zee, en verdediging tegen droneaanvallen;

17. benadrukt dat bij de ontwikkeling, de uitrol, het gebruik en het beheer van AI de in de EU-Verdragen verankerde grondrechten, waarden en vrijheden moeten worden geëerbiedigd, en roept de lidstaten op geen risicovolle AI-systemen in te zetten die een bedreiging vormen voor de grondrechten; neemt kennis van de publicatie van het Witboek van de Commissie over kunstmatige intelligentie en spoort aan tot diepgaander onderzoek naar het potentiële risico voor de grondrechten die voortvloeien uit het gebruik van AI door overheidsinstanties en agentschappen, organen en instellingen van de Europese Unie;

18. verzoekt de Commissie onderzoek naar en discussies over mogelijkheden om AI te gebruiken voor noodhulp, crisispreventie en vredeshandhaving aan te jagen;

19. is ingenomen met de oprichting van een VN-groep van regeringsdeskundigen (GGE) inzake het bevorderen van verantwoordelijk gedrag van staten in de cyberruimte in de context van de internationale veiligheid, en verzoekt de EU volledig deel te nemen aan de werkzaamheden van deze groep;

20. verzoekt de vicevoorzitter van de Commissie/de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (HV/VV) het pad te effenen voor mondiale onderhandelingen met het oog op de invoering van een regeling voor de beheersing van op AI gebaseerde wapens en de actualisering van alle bestaande verdragsinstrumenten inzake wapenbeheersing, ontwapening en non-proliferatie om rekening te houden met op AI gebaseerde systemen bij oorlogsvoering; dringt erop aan dat in het gemeenschappelijk standpunt van de Raad tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie ten volle rekening wordt gehouden met en wordt voorzien in op AI gebaseerde wapensystemen;

21. herhaalt dat deze voorschriften te allen tijde de beginselen, als bedoeld in het verdrag van Rome van 17 juli 1998, inzake een verbod op volkerenmoord, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden in acht moeten nemen;

22. wijst op het duidelijke risico dat gepaard gaat met door mensen genomen beslissingen als deze uitsluitend zijn gebaseerd op gegevens, profielen en aanbevelingen die door machines zijn gegenereerd; wijst erop dat het algemeen ontwerp van AI-systemen ook richtsnoeren voor menselijk toezicht en menselijke controle moet omvatten; dringt aan op een verplichting inzake transparantie en verklaarbaarheid van AI-toepassingen en op het feit dat menselijke tussenkomst noodzakelijk is, evenals andere maatregelen, zoals onafhankelijke audits en specifieke stresstests, om de naleving te faciliteren en af te dwingen; benadrukt dat dergelijke audits periodiek door een onafhankelijke autoriteit moeten worden verricht die toezicht houdt op risicovolle AI-toepassingen die door overheidsinstanties of het leger worden gebruikt;

23. benadrukt dat het belangrijk is na te gaan hoe risicovolle AI-technologieën tot besluiten komen; herinnert eraan dat de beginselen van non-discriminatie en evenredigheid in acht moeten worden genomen en dat vragen betreffende oorzakelijk verband, aansprakelijkheid, verantwoordelijkheid, transparantie, verantwoordingsplicht en verklaarbaarheid moeten worden verduidelijkt om te bepalen of en in welke mate de staat als actor in het internationaal publiekrecht, maar ook bij de uitoefening van zijn eigen gezag, kan handelen met de ondersteuning van op AI gebaseerde systemen met een zekere autonomie, zonder verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht, zoals een eerlijke rechtsbedeling, te schenden;

Woensdag 20 januari 2021

24. benadrukt dat het belangrijk is te investeren in menselijke vaardigheden, met inbegrip van digitale vaardigheden, om zich aan te passen aan de wetenschappelijke vooruitgang op het gebied van op AI gebaseerde oplossingen voor uitvoerders van geregementeerde beroepen, met inbegrip van activiteiten in verband met de uitoefening van staatsgezag, zoals de rechtsbedeling; verzoekt de lidstaten en de Commissie hier bij de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2005/36/EG⁽¹¹⁾ terdege rekening mee te houden;

25. dringt erop aan dat AI-systemen altijd moeten voldoen aan de beginselen van verantwoordelijkheid, billijkheid, bestuurbaarheid, voorzorg, verantwoordingsplicht, toerekenbaarheid, voorspelbaarheid, traceerbaarheid, degelijkheid, betrouwbaarheid, transparantie, verklaarbaarheid, het vermogen om mogelijke veranderingen in de omstandigheden en de operationele omgeving op te sporen, het onderscheid tussen strijders en niet-strijders, en evenredigheid; wijst erop dat het laatste beginsel de rechtmatigheid van militair optreden ondergeschikt maakt aan de eerbiediging van een evenwicht tussen het doel en de gebruikte middelen, en dat het beoordelen van deze evenredigheid altijd door een mens moet gebeuren;

26. benadrukt dat bij het gebruik van op AI gebaseerde systemen op het gebied van veiligheid en defensie alomvattende situatiekennis van de menselijke operator, de voorspelbaarheid, betrouwbaarheid en veerkracht van het op AI gebaseerde systeem, evenals het vermogen van de menselijke operator om mogelijke veranderingen in de omstandigheden en de operationele omgeving op te sporen, en zijn vermogen om tussen te komen in een aanval of deze te beëindigen, nodig zijn om ervoor te zorgen dat de beginselen van het internationaal humanitair recht, met name onderscheidingsvermogen, evenredigheid en voorzorgsmaatregelen bij een aanval, volledig worden toegepast in de hele commando- en controlestructuur; benadrukt dat op AI gebaseerde systemen de verantwoordelijke persoon in staat moeten stellen betekenisvolle controle uit te oefenen, volledige verantwoordelijkheid voor de systemen op zich te nemen en zich voor elke inzet ervan te verantwoorden; verzoekt de Commissie de dialoog, nauwere samenwerking en synergie tussen de lidstaten, onderzoekers, academici, het maatschappelijk middenveld en de particuliere sector, met name toonaangevende bedrijven, en de strijdkrachten te bevorderen zodat wordt gewaarborgd dat de besluitvormingsprocessen voor regelingen in verband met defensiegerelateerde AI inclusief zijn;

27. wijst erop dat het Parlement heeft aangedrongen op het opstellen en vaststellen, op korte termijn, van een gemeenschappelijk standpunt over dodelijke autonome wapensystemen (LAWS) om de ontwikkeling, de productie en het gebruik van LAWS te voorkomen waarmee aanvallen kunnen worden uitgevoerd zonder beduidende menselijke controle, en op het openen van doeltreffende onderhandelingen over een verbod op dergelijke systemen; herinnert in dat opzicht aan zijn resolutie van 12 september 2018 over autonome wapensystemen; wijst erop dat de term “dodelijke autonome wapensystemen” (LAWS) verwijst naar wapensystemen die zonder beduidende menselijke controle in staat zijn kritische functies uit te voeren, zoals het selecteren en aanvallen van individuele doelen; benadrukt dat het besluit om een doelwit te kiezen en door middel van wapensystemen met een bepaalde mate van autonomie dodelijke actie te ondernemen altijd moet worden genomen door menselijke operatoren die betekenisvolle controle en toezicht en het vereiste beoordelingsvermogen hanteren overeenkomstig de beginselen van evenredigheid en noodzakelijkheid; benadrukt dat op AI-systemen op dit gebied in geen geval menselijke besluitvorming mogen vervangen;

28. constateert voorts dat er op internationaal niveau gediscussieerd en overeenstemming bereikt moet worden over autonome wapensystemen als een bijzondere categorie van AI op militair gebied, met name in het VN-forum inzake het conventionele wapensverdrag; vestigt de aandacht op het feit dat er tot op heden in het kader van het lopende internationale debat over LAWS geen overeenstemming is bereikt over de regulering van opkomende militaire technologieën; wijst erop dat de EU er pas onlangs ermee heeft ingestemd de gevolgen van AI-ontwikkelingen en digitalisering voor de defensiesector te bespreken; is van mening dat de EU een cruciale rol kan spelen bij het helpen harmoniseren van de standpunten van de lidstaten ten aanzien van militaire AI, om het internationale debat te kunnen leiden;

29. benadrukt het belang van een EU-brede strategie tegen LAWS en een verbod op zogenaamde “killer robots”;

30. benadrukt dat de AI die wordt gebruikt in een militaire context moet voldoen aan een minimale reeks vereisten, zo moet AI het onderscheid kunnen maken tussen strijders en niet-strijders en strijders op het slagveld, kunnen herkennen wanneer een strijder zich overgeeft of buiten gevecht is, mag AI geen willekeurige effecten hebben, geen onnodig menselijk lijden veroorzaken, niet partijdig zijn en niet met opzettelijk onvolledige gegevens zijn getraind, en moet AI worden toegepast in overeenstemming met de beginselen van het internationaal humanitair recht, het beginsel van militaire noodzaak en het beginsel van voorzorg vóór interventie;

31. is van mening dat de inzet van dodelijke autonome wapensystemen fundamentele ethische en juridische vragen opwerpt met betrekking tot de mate van controle die mensen over deze systemen kunnen uitoefenen, en vereist dat op AI gebaseerde technologieën geen autonome beslissingen mogen maken die betrekking hebben op de beginselen van onderscheid, evenredigheid en voorzorg;

⁽¹¹⁾ Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties (PB L 255 van 30.9.2005, blz. 22).

Woensdag 20 januari 2021

32. dringt aan op transparante, risicobeperkende maatregelen op internationaal niveau voor de ontwikkeling en het gebruik van militaire AI, met name ten aanzien van de beginselen van territoriale integriteit en niet-interventie en het gebruik van geweld; benadrukt dat het van belang is ook de militaire aspecten in aanmerking te nemen bij het aanpakken van juridische en ethische kwesties in het Europees kader voor AI; herinnert aan zijn standpunt over een verbod op de ontwikkeling, de productie en het gebruik van LAWS; betreurt dat er geen specifieke mondiale verdragen betreffende het gebruik van deze wapens bestaan;

33. is zich ervan bewust dat de moderne wapenwedloop die is ontstaan doordat de belangrijkste militaire natiestaten die LAWS ontwikkelen vooruitlopen op de vorderingen met betrekking tot en de effectieve, universele toepassing en handhaving van gemeenschappelijke regels en rechtskaders, omdat de informatie over de ontwikkeling en de uitrol van deze systemen geclassificeerd is en de natiestaten een inherent belang hebben bij het creëren van de snelste en meest doeltreffende offensieve capaciteit, ongeacht de huidige en eventuele toekomstige rechtskaders of beginselen;

34. is van oordeel dat LAWS alleen als laatste redmiddel mogen worden ingezet en alleen indien zij onderworpen zijn aan een voldoende strenge menselijke controle die inhoudt dat een mens te allen tijde de bediening ervan kan overnemen, aangezien beduidende menselijke interventie en menselijk toezicht van essentieel belang zijn voor het nemen van beslissingen met mogelijk dodelijke gevolgen, en aangezien mensen altijd verantwoordelijk moeten zijn voor beslissingen die een zaak van leven of dood betreffen; is van mening dat systemen die volledig aan menselijke controle (“human off the loop”) en menselijk toezicht onttrokken zijn, zonder uitzondering en te allen tijde verboden moeten worden;

35. dringt er bij de HV/VV, de lidstaten en de Europese Raad op aan met spoed een gemeenschappelijk standpunt vast te stellen inzake dodelijke autonome wapensystemen, met waarborgen betreffende beduidende menselijke controle over de kritische functies van wapensystemen, waaronder tijdens de inzet daarvan, en op desbetreffende fora met één stem te spreken en dienovereenkomstig te handelen; verzoekt de HV/VV, de lidstaten en de Raad in deze context beste praktijken uit te wisselen en advies in te winnen bij deskundigen, academici en het maatschappelijk middenveld, overeenkomstig het standpunt inzake autonome wapensystemen van 12 september 2018, waarin wordt gesteld dat aanvallen altijd moeten worden uitgevoerd met beduidende menselijke controle;

36. spoort alle landen aan te beoordelen of en hoe autonome militaire toestellen aan hun nationale veiligheid hebben bijgedragen en wat hun nationale veiligheid kan winnen bij op AI gebaseerde wapensystemen, met name bij het potentieel van dergelijke technologie om menselijke beslissingen in overeenstemming met het internationaal humanitair recht en de beginselen daarvan te ondersteunen en te verbeteren; herinnert eraan dat de werking van LAWS of van wapens met een hoge mate van autonomie verstoord kan raken als gevolg van slecht geschreven codes of na een door een vijandelijke staat of niet-statelijke actor uitgevoerde cyberaanval;

37. dringt er met klem op aan het gebruik van LAWS alleen toe te staan in nauwkeurig afgebakende situaties en in overeenstemming met gedetailleerde, voorafgaand en schriftelijk vastgelegde autorisatieprocedures, die de staat in kwestie — ongeacht of deze lid van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie is of niet — ter kennisneming ter beschikking stelt aan het grote publiek, of in ieder geval aan zijn nationale parlement;

38. is van oordeel dat LAWS in overeenstemming moeten zijn met het verdrag van 10 oktober 1980 inzake bepaalde conventionele wapens, in het bijzonder het verbod op het veroorzaken van “buitensporig leed”;

39. stelt voor dat LAWS, teneinde een ongecontroleerde verspreiding ervan te voorkomen, moeten worden opgenomen op de lijst van wapens die onderworpen zijn aan de bepalingen van het verdrag inzake de wapenhandel van 2 april 2013 (artikel 2);

40. dringt aan op een verbod op de “vermenselijking” van LAWS, teneinde elke verwarring tussen een mens en een robot te vermijden;

41. is ingenomen met de overeenkomst van de Raad en het Parlement om dodelijke autonome wapens waarmee aanvallen kunnen worden uitgevoerd “zonder beduidende menselijke controle op het kiezen van doelwitten en het inzetten van een aanval”, uit te sluiten van maatregelen die uit het Europees Defensiefonds worden gefinancierd; herhaalt zijn standpunt dat het gebruik, de ontwikkeling of de productie van LAWS zonder beduidende menselijke controle niet in aanmerking komt voor financiering in het kader van het Europees Defensiefonds;

42. verzoekt de Commissie haar steun te verlenen in het kader van onderzoek, ontwikkeling, uitrol en gebruik van AI voor de handhaving van de vrede en het voorkomen van conflicten;

Woensdag 20 januari 2021

43. merkt op dat het mondiaal AI-ecosysteem wordt gedomineerd door grote Amerikaanse en Chinese digitale bedrijven die zich bezighouden met de ontwikkeling van binnenlandse capaciteit en het opkopen van grote aantallen veelbelovende bedrijven; is er derhalve stellig van overtuigd dat de EU een beter evenwicht moet creëren tussen fundamenteel onderzoek en industriële toepassingen teneinde achterstanden op het gebied van AI-technologieën te voorkomen, en tegelijkertijd comparatieve strategische voordelen te ontwikkelen door het eigen potentieel en de eigen middelen verder uit te breiden;
44. benadrukt dat, voor zover zij onder de in Richtlijn 2006/42/EG⁽¹²⁾ vervatte definitie van machines vallen, robots moeten worden ontworpen en geassembleerd in overeenstemming met de daarin vervatte normen en veiligheidsmaatregelen;
45. herinnert aan de ambitie van de EU om zich in te zetten voor de vrede in de wereld en dringt erop aan dat de EU haar rol op het gebied van ontwapening en inspanningen op het gebied van non-proliferatie versterkt en wenst dat de EU zich met haar optreden en beleid inzet voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid, de eerbiediging van het internationaal humanitair recht en het internationaal recht inzake de mensenrechten en de bescherming van de burgers en de civiele infrastructuur;
46. benadrukt dat het van belang is de mogelijke impact te onderzoeken van AI als strategische factor voor het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU (GVDB), met name bij militaire en civiele missies en operaties, alsook de ontwikkeling van de capaciteiten van de EU;
47. herinnert eraan dat onze bondgenoten binnen een nationaal kader, de NAVO of de EU zelf bezig zijn AI in hun militaire systemen op te nemen; is van mening dat de interoperabiliteit met onze bondgenoten in stand moet worden gehouden door middel van gemeenschappelijke normen, die van essentieel belang zijn voor de uitvoering van operaties in coalitieverband; herinnert eraan dat er daarnaast samenwerking op het gebied van AI moet plaatsvinden in een Europees kader, dat het enige relevante kader is waarin daadwerkelijk krachtige synergieën tot stand kunnen worden gebracht, zoals voorgesteld in de AI-strategie van de EU;
48. is van mening dat de EU de gevolgen van ontwikkelingen op het gebied van AI voor defensie en oorlogsvoering — met inbegrip van mogelijk destabiliserende ontwikkelingen en vormen van gebruik — nauwlettend moet volgen en evalueren en ethisch verantwoord onderzoek en ontwerp aan moet sturen teneinde de integriteit van persoonsgegevens en individuele toegang en controle te waarborgen, alsmede rekening moet houden met economische en humanitaire vraagstukken;
49. herinnert aan zijn standpunt van 12 september 2018 inzake autonome wapensystemen, waarin wordt gesteld dat geen aanvallen mogen worden uitgevoerd zonder beduidende menselijke interventie; verzoekt de VV/HV, de lidstaten en de Europese Raad een gemeenschappelijk standpunt inzake autonome wapensystemen vast te stellen, met waarborgen betreffende beduidende menselijke controle over de kritieke functies van wapensystemen, waaronder tijdens de inzet daarvan; herhaalt zijn steun voor de werkzaamheden inzake LAWS van de VN-groep van regeringsdeskundigen van de hoge verdragsluitende partijen bij het Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens, die het relevante internationale forum blijft voor besprekingen en onderhandelingen over de juridische uitdagingen van autonome wapensystemen; dringt aan op intensivering van alle huidige multilaterale inspanningen op dit gebied, zodat de normatieve en regelgevingskaders niet worden ingehaald door technologische ontwikkelingen en nieuwe methoden van oorlogsvoering; verzoekt de VV/HV in het kader van de lopende besprekingen over de internationale regulering van LAWS door de staten die partij zijn bij het CWV, zich voluit te blijven inzetten en onverwijld bij te dragen aan de inspanningen om een nieuw mondiaal normatief kader en een wettelijk bindend instrument te ontwikkelen, met speciale aandacht voor definities, concepten en kenmerken van opkomende technologieën op het gebied van LAWS, ethische en wettelijke kwesties betreffende menselijke controle, met name ten aanzien van kritieke functies daarvan zoals de selectie en aanval van een doelwit, het behoud van de menselijke verantwoordelijkheid en verantwoordingsplicht en de vereiste mate van interactie tussen mens en machine, met inbegrip van het concept menselijke controle en menselijke beoordeling; roept op ervoor te zorgen dat deze inspanningen tijdens de verschillende fasen van de levenscyclus van een op AI gebaseerd wapen de eerbiediging van het internationaal humanitair recht en het recht inzake de mensenrechten waarborgen, teneinde overeenstemming te bereiken over concrete aanbevelingen voor de verduidelijking, overweging en ontwikkeling van aspecten van het normatieve kader inzake opkomende technologieën op het gebied van LAWS;
50. is van mening dat een doeltreffend mechanisme voor de handhaving van de regels inzake non-proliferatie van LAWS en van alle toekomstige offensieve, op AI gebaseerde technologieën van het allergrootste belang is voor de veiligheid in de wereld;

⁽¹²⁾ Richtlijn 2006/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende machines en tot wijziging van Richtlijn 95/16/EG (PB L 157 van 9.6.2006, blz. 24).

Woensdag 20 januari 2021

Staatsgezag: voorbeelden uit civiele domeinen, waaronder gezondheidszorg en justitie

51. is van oordeel dat de lidstaten doelmatig moeten optreden teneinde hun afhankelijkheid van buitenlandse gegevens te verminderen en er, zonder aanzienlijke marktverstoring, op toe moeten zien dat het in bezit hebben, door sterke particuliere groeperingen, van hoogwaardige AI-technologieën niet leidt tot het in twijfel trekken van het staatsgezag of zelfs tot vervanging daarvan door particuliere entiteiten, met name indien deze particuliere groeperingen behoren tot een derde staat buiten de Europese Unie;

52. benadrukt dat het gebruik van AI-systemen in de besluitvormingsprocessen van overheidsinstanties kan leiden tot vooringenomen beslissingen met negatieve gevolgen voor burgers en dat dit gebruik derhalve moet worden gecontroleerd aan de hand van strikte controlecriteria met betrekking tot onder meer veiligheid, transparantie, verantwoordingsplicht, non-discriminatie, en maatschappelijke en ecologische verantwoordelijkheid; dringt er bij de lidstaten op aan de risico's te beoordelen die zijn verbonden aan op AI gebaseerde beslissingen met betrekking tot de uitoefening van staatsgezag, en te zorgen voor waarborgen, zoals beduidend menselijk toezicht, transparantievereisten en de mogelijkheid om in beroep te gaan tegen dergelijke beslissingen;

53. dringt er bij de lidstaten op aan de risico's te beoordelen die zijn verbonden aan door AI gestuurde technologieën alvorens activiteiten te automatiseren die verband houden met de uitoefening van het staatsgezag, zoals de rechtsbedeling; roept de lidstaten op te beoordelen of het noodzakelijk is om te voorzien in waarborgen zoals toezicht door een deskundige en strikte regels inzake beroepsethiek;

54. onderstreept het belang van optreden op Europees niveau om te helpen de broodnodige investeringen, gegevensinfrastructuur, onderzoek — met inbegrip van onderzoek naar het gebruik van artificiële intelligentie door overheidsinstanties — en een gemeenschappelijk ethisch kader te bevorderen;

55. benadrukt dat de Europese Unie moet streven naar strategische weerbaarheid zodat zij nooit meer onvoorbereid is op een crisis, en beklemtoont dat dit van cruciaal belang is, met name voor artificiële intelligentie en de militaire toepassingen ervan; benadrukt dat toeleveringsketens voor militaire AI-systemen die tot technologische afhankelijkheid kunnen leiden, moeten worden geëvalueerd en dat die afhankelijkheid geleidelijk moet worden afgebouwd; dringt aan op meer investeringen in Europese AI voor defensie en in de kritieke infrastructuur die daarvoor nodig is;

56. verzoekt de Commissie de gevolgen van een moratorium op het gebruik van gezichtsherkenningssystemen te beoordelen en, afhankelijk van de resultaten van die beoordeling, een moratorium te overwegen op het gebruik van deze systemen door overheidsinstanties in openbare ruimten en op plaatsen die bestemd zijn voor onderwijs en gezondheidszorg, alsmede op het gebruik van gezichtsherkenningssystemen door rechtshandavingsinstanties in semi-openbare ruimten zoals luchthavens, totdat de technische normen als volledig in overeenstemming met de grondrechten kunnen worden beschouwd, de verkregen resultaten niet-bevoordeeld en niet-discriminerend zijn, en op voorwaarde dat er strikte waarborgen zijn tegen misbruik van deze technologieën en dat het gebruik ervan noodzakelijk en evenredig is;

57. benadrukt het belang van cyberbeveiliging voor AI, zowel in offensieve als defensieve scenario's; wijst in dit verband op het belang van internationale samenwerking en van de publicatie en uitwisseling van kwetsbaarheden en oplossingen op het gebied van IT-beveiliging; dringt aan op internationale samenwerking op het gebied van cyberbeveiliging met het oog op de doeltreffende inzet en gebruik van AI en op waarborgen tegen misbruik van AI en cyberaanvallen; wijst voorts op het tweeledige karakter van IT-systemen (d.w.z. gebruik voor civiele en militaire doeleinden) en van AI, en dringt aan op een effectieve regulering ervan;

58. is van mening dat de lidstaten AI-technologieën moeten bevorderen die werken voor mensen en dat personen ten aanzien waarvan een overheidsdienst een beslissing heeft genomen op basis van informatie van een AI-systeem, daarvan op de hoogte moeten worden gesteld en zo snel mogelijk de in de voorgaande paragraaf bedoelde informatie moeten krijgen, de mogelijkheid moeten hebben om in beroep te gaan tegen die beslissing en ervoor moeten kunnen kiezen dat dit zonder tussenkomst van een AI-systeem wordt opgelost; verzoekt de lidstaten te overwegen of het nodig is de waarborgen te bieden waarin Richtlijn (EU) 2018/958⁽¹³⁾ voorziet, zoals toezicht door gekwalificeerde beroepsbeoefenaars en regels inzake beroepsethiek;

59. benadrukt dat het doen van voorspellingen op basis van het delen van, de toegang tot en het gebruik van gegevens moet gebeuren volgens de kwaliteits-, integriteits-, transparantie-, veiligheids-, privacy- en controlevereisten; benadrukt dat tijdens het gehele proces van ontwikkeling, inzet en gebruik van AI, robotica en aanverwante technologieën het rechtskader van de EU inzake gegevensbescherming en bescherming van de persoonlijke levenssfeer moet worden geëerbiedigd, om de veiligheid van de burgers en het vertrouwen in deze technologieën te vergroten;

⁽¹³⁾ Richtlijn (EU) 2018/958 van het Europees Parlement en de Raad van 28 juni 2018 betreffende een evenredigheidsbeoordeling voorafgaand aan een nieuwe reglementering van beroepen (PB L 173 van 9.7.2018, blz. 25).

Woensdag 20 januari 2021

60. wijst op de snelle ontwikkeling van AI-toepassingen die unieke kenmerkende eigenschappen, zoals gezichtskenmerken, bewegingen en gedragingen, herkennen; waarschuwt voor inbreuken op de persoonlijke levenssfeer, non-discriminatie en de bescherming van persoonsgegevens in verband met het gebruik van toepassingen voor geautomatiseerde herkenning;
61. benadrukt dat elk besluit betreffende een natuurlijke persoon dat uitsluitend op geautomatiseerde gegevensverwerking is gebaseerd, met inbegrip van profilering, en dat voor de betrokkene nadelige rechtsgevolgen heeft of hem in aanmerkelijke mate treft, krachtens de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) verboden is, tenzij het betrokken besluit is toegestaan krachtens het Unierecht of het recht van een lidstaat dat voorziet in passende maatregelen om de rechten, vrijheden en gerechtvaardigde belangen van de betrokkene te vrijwaren;
62. dringt aan op de verklaarbaarheid van algoritmen, transparantie en regelgevend toezicht bij het gebruik van artificiële intelligentie door overheidsinstanties, en op het uitvoeren van effectbeoordelingen voordat instrumenten die AI-technologieën gebruiken door de overheid worden ingezet; roept de Commissie en het Europees Comité voor gegevensbescherming op richtsnoeren en aanbevelingen op te stellen en goede praktijken te ontwikkelen om de criteria en voorwaarden voor op profilering gebaseerde besluiten en het gebruik van AI door de overheid nader te specificeren;
63. stelt vast dat artificiële intelligentie — met name dankzij diagnoseondersteunende algoritmes, door robots ondersteunde chirurgie, intelligente protheses, gepersonaliseerde behandelingswijzen op basis van 3D-beelden van het lichaam van patiënten, sociale robots voor bijstand aan ouderen, digitale therapieën ter verbetering van de autonomie van bepaalde categorieën geesteszieken, prognostische geneeskunde en software voor het anticiperen op epidemieën — een steeds belangrijker rol zal gaan spelen in de gezondheidszorg;
64. vindt overigens dat bij elk gebruik van AI in de gezondheidszorg de regels inzake bescherming van de persoonsgegevens van de patiënt in acht moeten worden genomen en dat deze gegevens niet ongecontroleerd mogen worden gedeeld;
65. pleit ervoor dat bij elk gebruik van AI in de gezondheidszorg het beginsel van gelijke benadeling van patiënten wat betreft de toegang tot zorg in acht moet worden genomen, de arts-patiëntrelatie moet zijn gewaarborgd, en te allen tijde de eed van Hippocrates moet worden gerespecteerd, zodat de arts altijd de mogelijkheid heeft om af te wijken van de door AI aangeboden oplossing en de verantwoordelijkheid draagt voor een dergelijke beslissing;
66. wijst erop dat het gebruik van AI bij de bestrijding van criminaliteit en cybercriminaliteit een breed scala aan mogelijkheden en kansen kan bieden; bevestigt tegelijkertijd dat het beginsel moet blijven gelden dat wat offline illegaal is ook online illegaal is;
67. stelt vast dat ook op het vlak van justitie steeds vaker gebruik wordt gemaakt van AI, teneinde sneller beslissingen te kunnen nemen die rationeler zijn en meer in overeenstemming met het geldende recht; is blij dat de gerechtelijke procedures door het gebruik van AI naar verwachting sneller zullen verlopen;
68. acht het nodig te verduidelijken of het passend is dat besluiten inzake rechtshandhaving deels worden overgelaten aan AI-systemen, waarbij de mens het laatste woord heeft;
69. benadrukt dat het gebruik van AI op het gebied van justitie de analyse en verzameling van gegevens en de bescherming van slachtoffers kan verbeteren, en dat dit kan worden nagegaan door onderzoek en ontwikkeling in combinatie met effectbeoordelingen, met name met betrekking tot waarborgen voor een eerlijk proces en tegen vooroordelen en discriminatie, waarbij het verzorgsbeginsel wordt toegepast; herinnert er evenwel aan dat dit niet in de plaats mag komen van menselijke betrokkenheid bij het vellen van vonnissen of in besluitvorming;
70. herinnert aan het belang van de beginselen van governance, transparantie, onpartijdigheid, verantwoordingsplicht, eerlijkheid en intellectuele integriteit bij het gebruik van AI in het strafrecht;
71. verzoekt de lidstaten dringend te beoordelen welke risico's gepaard gaan met door AI gestuurde technologieën alvorens activiteiten te automatiseren die verband houden met de uitoefening van staatsgezag, met name op het gebied van justitie; roept hen op te beoordelen of er moet worden voorzien in waarborgen zoals toezicht door een deskundige en regels inzake beroepsethiek;
72. merkt op dat bepaalde AI-technologieën de automatisering van informatieverwerking en handelingen op ongekende schaal mogelijk maken, bijvoorbeeld grootschalige controle op civiel en militair gebied, wat een bedreiging vormt voor de grondrechten en de weg vrijmaakt voor schending van de nationale soevereiniteit; pleit voor toezicht op grootschalige controleactiviteiten op grond van het internationaal recht, onder meer met betrekking tot kwesties van jurisdictie en handhaving; spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de ontwikkeling van een aantal zeer indringende sociale scoringtoepassingen, aangezien deze een ernstig gevaar vormen voor de eerbiediging van de grondrechten; dringt aan op een expliciet verbod op grootschalige sociale scoring door overheidsinstanties om de rechten van burgers te beperken; pleit ervoor de verantwoordingsplicht van particuliere actoren onder het internationaal recht te versterken met het oog op de

Woensdag 20 januari 2021

decisionele hegemonie en controle van bepaalde particuliere actoren over de ontwikkeling van die technologieën; verzoekt de Commissie, de Raad en de lidstaten in dit kader bijzondere aandacht te besteden aan het onderhandelen over en sluiten en ratificeren van internationale overeenkomsten die betrekking hebben op grensoverschrijdende familierechtelijke zaken, zoals gevallen van internationale kinderontvoering, en te waarborgen dat AI-systemen altijd onder doeltreffend menselijk toezicht worden toegepast met waarborging van een goede rechtsgang in de EU en in de landen die partij zijn bij deze overeenkomsten;

73. verlangt dat het publiek in kennis wordt gesteld van het gebruik van AI op het gebied van justitie, en dat dit gebruik geen aanleiding geeft tot discriminatie op basis van programmering; benadrukt dat het recht van elke persoon op toegang tot een overheidsambtenaar moet worden geëerbiedigd, en dat dit ook geldt voor het recht van overheidsambtenaren om een beslissing te nemen en af te wijken van de uit AI ontvangen informatie indien zij dat gezien de details van de desbetreffende zaak noodzakelijk achten; beklemtoont dat de verweerder het recht heeft om overeenkomstig het nationaal recht in beroep te gaan zonder dat de rechter ooit van zijn verantwoordelijkheid wordt ontslagen;

74. pleit er derhalve voor informatie over al deze toepassingen in de publieke en administratieve sfeer als informatie in het publieke domein aan te merken en discriminatie op basis van programmering te vermijden;

75. benadrukt dat het belangrijk is te zorgen voor een degelijke invoering en een degelijk gebruik van AI; verzoekt de lidstaten hun civiel en militair personeel een passende opleiding te geven zodat zij discriminatie en vooroordelen in datasets nauwkeurig kunnen identificeren en voorkomen;

76. is ten eerste bezorgd over “deepfake”-technologieën die steeds realistischere vervalsingen van foto's en van, geluids- en beeldfragmenten mogelijk maken die kunnen worden gebruikt voor chantage, het maken van valse nieuwsberichten, het ondermijnen van het publiek vertrouwen en het beïnvloeden van het openbaar debat; is van mening dat dergelijke praktijken het potentieel hebben om landen te ontwrichten, desinformatie te verspreiden en verkiezingen te beïnvloeden; dringt daarom aan op een verplichting waarbij de maker voor alle deepfake-materialen of andere realistisch ogende synthetische video's moet vermelden dat zij “niet origineel” zijn, alsook op een strikte beperking voor het gebruik ervan voor verkiezingsdoeleinden en op een robuuste handhaving; pleit voor adequaat onderzoek op dit gebied om ervoor te zorgen dat technologieën om deze fenomenen te bestrijden gelijke tred houden met het slecht bedoeld gebruik van AI;

Vervoer

77. neemt nota van het aanzienlijke economische potentieel van AI-toepassingen, onder meer voor de optimalisering van langetermijnprestaties, onderhoud, storingsvoorspelling en het plannen van de aanleg van vervoersinfrastructuur en gebouwen, alsmede voor veiligheid, energie-efficiëntie en kosten; verzoekt de Commissie daarom AI-onderzoek en de uitwisseling van goede praktijken op het gebied van vervoer te blijven bevorderen;

78. wijst op de noodzaak om AI te stimuleren ter bevordering van de multimodaliteit, interoperabiliteit en energie-efficiëntie van alle vervoerswijzen teneinde de vervoersstromen van goederen en passagiers efficiënter te organiseren en te beheren, beter gebruik te maken van infrastructuur en middelen in het kader van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) en de belemmeringen voor de verwezenlijking van een echte interne Europese vervoersruimte aan te pakken;

79. herinnert aan de voordelen van het Europees beheersysteem voor het spoorverkeer (ERTMS) — een naadloos systeem voor automatische treinbewaking, en ondersteunt de ontwikkeling en internationale standaardisatie van de automatisering van het treinverkeer;

80. is ingenomen met de werkzaamheden van het onderzoeksproject betreffende het beheer van het luchtverkeer in het gemeenschappelijk Europees luchtruim (Sesar) op het gebied van drones en luchtverkeersbeveiligingssystemen, zowel civiel als militair;

81. herinnert eraan dat autonome voertuigen een groot potentieel hebben om de mobiliteit en de veiligheid te verbeteren en gunstig zijn voor het milieu, en verzoekt de Commissie en de lidstaten te zorgen voor samenwerking tussen regelgevende instanties en alle partijen die betrokken zijn bij de invoering van geautomatiseerde voertuigen in het wegverkeer in de EU;

82. wijst erop dat de mondiale scheepvaartindustrie ingrijpend is veranderd door de integratie van AI gedurende de afgelopen jaren; herinnert aan de huidige uitgebreide besprekingen in de Internationale Maritieme Organisatie over de doeltreffende integratie in haar regelgevingskader van nieuwe en opkomende technologieën, zoals autonome schepen;

Woensdag 20 januari 2021

83. benadrukt dat intelligente vervoerssystemen de verkeerscongestie temperen, de veiligheid en toegankelijkheid verhogen en bijdragen aan meer efficiëntie en betere mobiliteitsoplossingen; vestigt de aandacht op de toegenomen blootstelling van traditionele vervoersnetwerken aan cyberdreigingen; herinnert aan het belang van voldoende middelen en verder onderzoek naar veiligheidsrisico's bij het waarborgen van de veiligheid van geautomatiseerde systemen en de gegevens daarvan; is verheugd over de intentie van de Commissie om cyberveiligheid op te voeren als regulier agendapunt op vergaderingen van internationale organisaties op het gebied van vervoer;

84. is ingenomen met de inspanningen om AI-systemen in de publieke sector in te voeren en zal de verdere besprekingen over de invoering van AI in het vervoer ondersteunen; verzoekt de Commissie een evaluatie van het gebruik van AI en vergelijkbare technologieën in de vervoerssector te verrichten en een niet-limitatieve lijst op te stellen van risicovolle segmenten in AI-systemen die besluiten in het kader van de voorrechten van het openbaar gezag op dit gebied vervangen;

85. wijst erop dat het Europees Defensiefonds en de permanente gestructureerde samenwerking de samenwerking tussen de lidstaten en de Europese defensie-industrie moeten stimuleren om nieuwe Europese defensiecapaciteit op het gebied van AI te ontwikkelen en de voorzieningszekerheid te waarborgen, met inachtneming van ethische overwegingen; benadrukt dat versnippering moet worden voorkomen door bruggen te slaan tussen de verschillende actoren en toepassingsgebieden, door compatibiliteit en interoperabiliteit op alle niveaus te bevorderen en door zich te richten op gemeenschappelijke werkzaamheden op het gebied van architectuur en platformoplossingen; herinnert er bovendien aan dat de volgende Connecting Europe Facility, die ook slimme infrastructuur bevordert, zal voorzien in een fonds voor de aanpassing en ontwikkeling van civiele of militaire vervoersinfrastructuur voor tweërlei gebruik in TEN-T met het oog op de vergroting van synergieën tussen behoeften op civiel en defensiegebied en de verbetering van de militaire mobiliteit in de Unie; benadrukt daarom dat er op Europees niveau behoefte is aan meer investeringen, onderzoek en leiderschap in technologieën die een grote impact op de economische groei hebben en een aanzienlijk potentieel voor duaal gebruik;

86. benadrukt dat veel investeringen in nieuwe technologieën voor vervoer en mobiliteit marktgedreven zijn, maar dat kant-en-klare commerciële technologieën en producten voor duaal gebruik vaak op een innoverende manier worden gebruikt voor militaire doeleinden; benadrukt daarom dat er rekening moet worden gehouden met het potentieel van duaal gebruik van op AI gebaseerde oplossingen bij de vaststelling van normen voor gebruik van AI op verschillende gebieden in commerciële en militaire sectoren; dringt aan op strenge ethische normen en streng ethisch beleid bij de ontwikkeling van defensietechnologieën, -producten en -besturingssystemen;

87. wijst erop dat het effectieve vervoer van goederen, munitie, wapentuig en troepen een essentieel onderdeel is van een succesvolle militaire operatie; benadrukt dat AI naar verwachting een cruciale rol zal spelen in militaire logistiek en militair vervoer en op dat gebied talrijke mogelijkheden zal creëren; wijst erop dat landen overal ter wereld, waaronder EU-lidstaten, van AI gebruikmaken in hun wapens en andere systemen op platforms te land, ter zee en in de lucht; herinnert eraan dat AI-toepassingen in de vervoerssector nieuwe mogelijkheden kunnen bieden en nieuwe tactieken mogelijk kunnen maken, zoals de combinatie van veel systemen als drones, onbemande vaartuigen of tanks in een onafhankelijke en gecoördineerde operatie;

Internationaal privaatrecht

88. merkt op dat de internationalisering van het menselijk handelen (zowel online, als in de reële wereld) tot een toename van het aantal rechtszaken in het kader van het internationaal privaatrecht leidt en dat AI kan helpen bij het oplossen van geschillen door het ontwikkelen van modellen voor het in elke zaak identificeren van de bevoegde jurisdictie en het toepasselijke recht, maar ook voor het in kaart brengen van de meest gevoelige wetsconflicten en het formuleren van voorstellen om deze op te lossen;

89. is overigens van oordeel dat het grote publiek op passende wijze over elk gebruik van AI op het vlak van het internationaal privaatrecht moet worden geïnformeerd, dat discriminatie op basis van programmering, die ertoe zou leiden dat stelselmatig de voorkeur wordt gegeven aan het nationale recht van één bepaald land in plaats van het nationaal recht van een ander land, moet worden vermeden, en dat het recht op een bij wet aangewezen rechter, het rechtsmiddel en het recht van elke rechter om de door AI voorgestelde oplossing af te wijzen, moeten worden geëerbiedigd;

90. beklemtoont dat voor het gebruik van zelfrijdende auto's in de Europese Unie, dat tot een zeer groot aantal geschillen op het vlak van het internationaal privaatrecht kan gaan leiden, specifieke Europese regelgeving moet worden ontwikkeld, met aanduiding van het toepasselijke rechtskader in het geval van schade tussen voertuigen uit twee verschillende rechtsgebieden;

91. wijst erop dat de EU, gezien het toegenomen belang van onderzoek en ontwikkeling in de privésector en enorme investeringen uit derde landen, zware concurrentie ondervindt; schaart zich derhalve achter de inspanningen van de EU om haar concurrentievoordelen verder te vergroten en is van oordeel dat de EU moet streven naar een voortrekkersrol bij het vaststellen van regels voor AI in een uiterst geconnecteerde wereld, door een doeltreffende strategie ten aanzien van haar externe partners te ontwikkelen en zich meer inspanningen te getroosten om op internationaal niveau tot mondiale

Woensdag 20 januari 2021

ethische normen voor AI te komen die aansluiten bij de vereisten inzake veiligheid en consumentenbescherming en bij de Europese waarden en burgerrechten, met inbegrip van de grondrechten; acht dit ook van cruciaal belang voor het concurrentievermogen en het voortbestaan van het Europese bedrijfsleven; verzoekt de Commissie en de lidstaten de samenwerking met derde landen en internationale organisaties als de VN, OESO, G7 en G20 te versterken en een ruimere dialoog aan te gaan om de uitdagingen aan te pakken die voortvloeien uit de ontwikkeling van deze snel veranderende technologie; is van mening dat met deze inspanningen met name moet worden gestreefd naar het vaststellen van gemeenschappelijke normen en het verbeteren van de interoperabiliteit van door AI aangestuurde systemen; verzoekt de Commissie de dialoog, nauwere samenwerking en synergie tussen de lidstaten, onderzoekers, academici, het maatschappelijk middenveld en de particuliere sector, met name toonaangevende bedrijven, en de strijdkrachten te bevorderen zodat wordt gewaarborgd dat de besluitvormingsprocessen voor regelingen in verband met defensiegerelateerde AI inclusief zijn;

Leidende beginselen

92. is van oordeel dat AI-technologieën en -netwerksystemen moeten streven naar het bieden van rechtszekerheid voor burgers; onderstreept derhalve dat de regels inzake wets- en jurisdictieconflicten van toepassing moeten blijven, rekening houdend met de belangen van de burgers en de noodzaak om het risico op forumshopping te beperken; herinnert eraan dat AI in het rechterlijke proces geen mensen kan vervangen wanneer uitspraak moet worden gedaan of een besluit moet worden genomen, aangezien besluiten altijd door een mens moet worden genomen en moeten zijn onderworpen aan strikt menselijk toezicht met waarborging van een goede rechtsgang; dringt erop aan dat de rechterlijke instanties, wanneer zij gebruikmaken van bewijs dat wordt geleverd door op AI gebaseerde technologieën, moeten worden verplicht hun beslissingen te motiveren;

93. geeft aan dat AI, een voorbeeld van wetenschappelijke vooruitgang, niet tot een uitholling van het recht mag leiden, maar juist aan wettelijke regels (in de Europese Unie aan door de Europese instellingen en haar lidstaten vastgestelde wetgeving) moet zijn onderworpen, en dat het gebruik van AI, robotica en aanverwante technologieën onder geen beding in strijd mag zijn met de grondrechten, de democratie of de rechtstaat;

94. benadrukt dat AI die wordt gebruikt voor defensiedoeleinden verantwoord, billijk, traceerbaar, betrouwbaar en beheersbaar moet zijn;

95. is van mening dat artificiële intelligentie, robotica en aanverwante technologieën, met inbegrip van de door deze technologieën gebruikte of geproduceerde software, algoritmen en gegevens, ongeacht in welke sector deze worden gebruikt, op een veilige en technisch verantwoorde wijze moeten worden ontwikkeld;

o

o o

96. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0010

Herziening van de richtsnoeren voor het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T)**Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de herziening van de richtsnoeren voor het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) (2019/2192(INI))**

(2021/C 456/05)

Het Europees Parlement,

- gezien Verordening (EU) nr. 1315/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 betreffende richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk en tot intrekking van Besluit nr. 661/2010/EU ⁽¹⁾ (TEN-T-verordening),
- gezien zijn wetgevingsresolutie van 17 april 2019 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de Connecting Europe Facility (CEF) ⁽²⁾,
- gezien Verordening (EU) 2019/2144 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende de voorschriften voor de typegoedkeuring van motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en van systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd wat de algemene veiligheid ervan en de bescherming van de inzittenden van voertuigen en kwetsbare weggebruikers betreft (Verordening inzake algemene veiligheid). 78/2009) ⁽³⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2019/1936 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2019 tot wijziging van Richtlijn 2008/96/EG betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur ⁽⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 19 juni 2020 over toerisme en vervoer in en na 2020 ⁽⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 25 oktober 2016 over de verbetering van de aansluiting op en de toegankelijkheid van de vervoersinfrastructuur in Centraal- en Oost-Europa ⁽⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 11 december 2018 over militaire mobiliteit ⁽⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 15 januari 2020 over de Europese Green Deal ⁽⁸⁾,
- gezien speciaal verslag nr. 10/2020 van de Europese Rekenkamer van 16 juni 2020, getiteld “Vervoersinfrastructuren in de EU: megaprojecten moeten sneller worden uitgevoerd zodat de netwerkeffecten tijdig worden gerealiseerd” ⁽⁹⁾,
- gezien overzicht nr. 09/2018 van de Europese Rekenkamer van 6 december 2018, getiteld “Naar een succesvolle vervoerssector in de EU: uitdagingen in het verschiet” ⁽¹⁰⁾,
- gezien speciaal verslag nr. 13/2017 van de Europese Rekenkamer van 3 oktober 2017, getiteld “Eén Europees beheersysteem voor het spoorverkeer: zal de politieke keuze ooit werkelijkheid worden?” ⁽¹¹⁾,
- gezien artikel 54 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie vervoer en toerisme (A9-0251/2020),

⁽¹⁾ PB L 348 van 20.12.2013, blz. 1.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0420.

⁽³⁾ PB L 325 van 16.12.2019, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB L 305 van 26.11.2019, blz. 1.

⁽⁵⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0169.

⁽⁶⁾ PB C 215 van 19.6.2018, blz. 152.

⁽⁷⁾ PB C 388 van 13.11.2020, blz. 22.

⁽⁸⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0005.

⁽⁹⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_10/SR_Transport_Flagship_Infrastructures_NL.pdf

⁽¹⁰⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/LR_TRANSPORT/LR_TRANSPORT_NL.pdf

⁽¹¹⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_13/SR_ERTMS_RAIL_NL.pdf

Woensdag 20 januari 2021

- A. overwegende dat een moderne, duurzame en toegankelijke multimodale vervoersinfrastructuur en toekomstgerichte logistiek van fundamenteel belang zijn voor de goede werking van de interne markt en de verbinding en het concurrentievermogen van de EU, en een duurzame, betaalbare, slimme, efficiënte, interoperabele en veilige mobiliteit mogelijk maken;
- B. overwegende dat het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) zorgt voor economische, sociale en territoriale cohesie en toegankelijkheid in de gehele EU en haar regio's, met inbegrip van plattelandsgebieden, afgelegen, perifere, ultraperifere en dunbevolkte regio's, eilanden en berggebieden, waardoor de economische groei en het scheppen van banen worden gestimuleerd, de ongelijkheid wordt verminderd, de digitalisering en innovatie worden bevorderd, de klimaatverandering wordt aangepakt en het aanpassings- en weerstandsvermogen wordt versterkt;
- C. overwegende dat het TEN-T een essentiële bijdrage levert aan de verwezenlijking van de politieke doelen van de EU op het gebied van het toetredings- en nabuurschapsbeleid, met name middels grensoverschrijdende projecten, en overwegende dat de instandhouding en versterking van nauwe vervoersverbindingen met derde landen binnen TEN-T, en de verdere integratie van de westelijke Balkan en de landen van het Oostelijk Partnerschap voor de EU van groot belang zijn;
- D. overwegende dat de voltooiing van het TEN-T van essentieel belang is om te evolueren naar duurzamere vervoerswijzen, zoals spoorvervoer en binnenvaart, het gebruik van alternatieve brandstoffen overeenkomstig de doelstellingen van de Europese Green Deal en het terugdringen van broeikasgasemissies;
- E. overwegende dat een evenwichtige ontwikkeling van vervoerscorridors in heel Europa, die zorgt voor de noord-zuid- en oost-west-connectiviteit in heel Europa, noodzakelijk is om de economische, sociale en territoriale cohesie te versterken;
- F. overwegende dat er bij de lopende onderhandelingen over de financiering van de Connecting Europe Facility (CEF) voor de komende jaren terdege rekening mee moet worden gehouden dat de lidstaten zich ertoe hebben verbonden het TEN-T-kernnetwerk in 2030 en het uitgebreide netwerk in 2050 te voltooien;
- G. overwegende dat de tijdige voltooiing van het TEN-T-netwerk bij het huidige tempo onzeker lijkt, met name gezien de grote vertragingen bij de grensoverschrijdende projecten en ontbrekende schakels, en de verbindingen voor de laatste kilometers wegens de financiële, operationele en administratieve problemen die initiatiefnemers van projecten ondervinden; overwegende dat in het verslag van de Europese Rekenkamer erop wordt gewezen dat lacunes in het toezichtskader van de Commissie en de politieke besluitvormingsprocessen op nationaal niveau, alsmede de zwakke stimulering en belangstelling van sommige lidstaten ten aanzien van het TEN-T belangrijke oorzaken van vertragingen zijn;
- H. overwegende dat de middelen voor de voltooiing van het TEN-T in het kader van het CEF-programma gevaar lopen drastisch te worden verlaagd, vooral na de conclusies van de Europese van juli 2020, met een gepland bedrag voor de algemene middelen voor vervoer die duidelijk niet toereikend zijn;
- I. overwegende dat bij de totstandbrenging van het TEN-T-netwerk het beginsel van gelijke behandeling van de kernnetwerkcorridors moet worden gehanteerd, zonder enige bevoordeling van bepaalde corridors ten nadele van andere;
- J. overwegende dat het TEN-T-beleid de invoering in de gehele EU van oplossingen voor innovatief en toegankelijk vervoer, modale verschuiving, emissiearme en emissievrije mobiliteit, intelligente vervoerssystemen (bijv. ITS, riviereninformatie-systeem (RIS)), tank- en oplaadinfrastructuur en alternatieve brandstoffen moet bevorderen; overwegende dat voor de innovatie en digitalisering van het TEN-T bijkomende investeringen nodig zijn;
- K. overwegende dat de aanhoudende COVID-19-crisis heeft aangetoond dat de vervoers- en logistieke sector en zijn werknemers van levensbelang zijn voor de economie, die steunt op naadloze netwerken voor het personen- en goederenvervoer als levensaders, hetgeen van cruciaal belang is voor het functioneren van de toeleveringsketens; overwegende dat de uitbouw van efficiënte en veerkrachtige vervoersinfrastructuur centraal moet staan in alle Europese en nationale herstelplannen en -inspanningen, die vooral gericht moeten zijn op multimodale vervoersverbindingen tussen havens, luchthavens, spoorwegen en wegen;
- L. overwegende dat het Europees Jaar van de spoorwegen in 2021 de gelegenheid biedt om een verandering op gang te brengen die van het spoor de ruggengraat van het passagiers- en goederenvervoer in de hele Unie maakt en om te wijzen op de doorslaggevende invloed van de TEN-T-netwerken op het vergroten van de sociaaleconomische cohesie en ontwikkeling, de uitbouw van de interne markt en het bevorderen van concurrerendere en efficiënte duurzame vervoerswijzen teneinde de modale verschuiving naar het spoor te bevorderen en tegen 2030 één Europese spoorwegruimte te voltooien;

Woensdag 20 januari 2021

Een TEN-T dat klaar is voor de toekomst

1. onderstreept de toegevoegde waarde van de multimodale kernnetwerkcorridors die de belangrijkste passagiers- en goederenstromen tussen en binnen de lidstaten verwerken; is van oordeel dat de Europese meerwaarde van deze projecten een essentiële factor vormt voor het verkrijgen van steun van de burgers; is van mening dat de tijdige voltooiing ervan tegen 2030 onontbeerlijk is waarbij het wegnemen van knelpunten en het aanleggen van ontbrekende schakels, alsmede de voltooiing van grensoverschrijdende tracés samen met de modernisering en opwaardering van de bestaande delen van het netwerk op de corridors prioriteit hebben;
2. wijst erop dat het TEN-T-beleid interoperabele netwerken zou moeten bevorderen; stelt vast dat interne landgrensregio's 40 % van het hele grondgebied van de EU uitmaken en dat daar een derde van de EU-bevolking woont; herhaalt dat bij de herziening van de TEN-T-verordening en de toepassing ervan bijzondere aandacht moet worden besteed aan het faciliteren van grensoverschrijdende verbindingen, de bevordering van de interoperabiliteit en de bijdrage aan de multimodale integratie van de vervoersinfrastructuur in de gehele Unie;
3. verzoekt de lidstaten die hun nationale vervoersplannen en -programma's nog niet voldoende op de doelstellingen van het TEN-T hebben afgestemd, deze tekortkoming onverwijld aan te pakken met het oog op de toepassing en inachtneming van de termijnen, doelstellingen en tijdschema's van de desbetreffende EU-wetgeving; herinnert bovendien eraan dat door het netwerkarakter van het TEN-T de efficiëntie en het concurrentievermogen van het hele systeem in het gedrang kunnen komen wanneer een klein segment ervan niet conform of niet operabel is; roept daarom ertoe op deze hotspots en strategische segmenten dringend te identificeren en te realiseren;
4. beschouwt de herziening van de TEN-T-verordening als een belangrijke kans om het netwerk toekomstbestendig te maken teneinde de goede werking van de interne markt van de EU en de verdere verwezenlijking van één Europese vervoersruimte, alsmede de mondiale concurrentiepositie van de EU de komende decennia veilig te stellen en de transitie naar slimme, duurzame, efficiënte en veilige mobiliteit te ondersteunen; onderstreept in dit verband dat het belangrijk is het netwerk te actualiseren om rekening te houden met de nieuwe realiteit op de markt, de klimaat-, ecologische en maatschappelijke veranderingen en de digitale behoeften, en dat het zaak is de efficiëntie van het bestaande netwerk te verbeteren en de uitrol van alternatieve brandstoffen voor het vervoer te bespoedigen;
5. acht het belangrijk het TEN-T verder uit te bouwen en zich hierbij te richten op de onderlinge verbinding tussen het kernnetwerk en de uitgebreide netwerken, ook in plattelandsgebieden, perifere, dunbevolkte en ultraperifere regio's en eilanden en op de tracés met de grootste potentiële sociaaleconomische voordelen; onderstreept dat geen ingrijpende veranderingen van de kaarten mogen worden doorgevoerd zolang het kernnetwerk niet is voltooid; onderstreept echter dat beperkte aanpassingen van het TEN-T nodig zijn om rekening te houden met de ontwikkeling van de vervoersnetwerken en om de connectiviteit tussen de verschillende corridors en van de perifere regio's te verbeteren, met inbegrip van het versterken van de grensoverschrijdende spoorwegverbindingen die niet op de kernassen liggen, met name kortere ontbrekende verbindingen met een grote Europese meerwaarde in grensoverschrijdende regio's, alsmede om de complementariteit tussen het TEN-T-beleid en het regionaal beleid te vergroten en te voldoen aan de veranderende behoeften op ecologisch, economisch en maatschappelijk gebied; doet een beroep op de Commissie alle aanpassingen die zijn vastgelegd in de herziening van de CEF ⁽¹²⁾, over te nemen, alsook de vereisten die voortvloeien uit het voorstel van de Commissie voor een verordening inzake het stroomlijnen van maatregelen met het oog op een snellere voltooiing van het TEN-T (COM(2018)0277);
6. dringt er bij de Commissie op aan in het kader van het TEN-T voorrang te verlenen aan de volledige benutting van alternatieve brandstoffen voor alle vervoerswijzen, vooral hernieuwbare brandstoffen met het oog op decarbonisatie, met inbegrip van de ontwikkeling van desbetreffende technologieën, oplaad- en tankinfrastructuur (dat wil zeggen oplaadpunten voor elektrische voertuigen, tankvoorzieningen voor lng en waterstof), normen voor veiligheid, beveiliging en interoperabiliteit, en het regelgevingskader voor alternatieve brandstoffen ter verwezenlijking van klimaatneutraliteit in 2050, met inachtneming van het beginsel van technologieneutraliteit en technologische diversificering; dringt aan op een routekaart voor weginfrastructuur die aansluit bij de routekaart voor de automobieliindustrie om ervoor te zorgen dat investeringen in infrastructuur hand in hand gaan met de voertuigproductie op de korte en middellange termijn;
7. onderstreept voorts de noodzaak vervoersverbindingen in en met stedelijke knooppunten, spoorwegstations en -knooppunten, binnen- en zeehavens, luchthavens, logistieke knooppunten en multimodale platforms te bevorderen, ook door de verbindingen hiertussen, zowel in de kernnetwerken als de uitgebreide netwerken, te voltooiën en op te waarderen om te zorgen voor een naadloos, efficiënt, toegankelijk, geïntegreerd, slim, veilig, onderling verbonden, goed uitgerust en duurzaam mobiliteitssysteem voor het passagiersvervoer en de goederenlogistiek, alsmede door de ontwikkeling van doorreisbiljetten, waardoor een efficiënte modale verschuiving wordt ondersteund, met name door de openbaarvervoers-

⁽¹²⁾ Met name de aanpassingen die zijn vastgelegd in deel III van de bijlage (bij de wetgevingsresolutie van het Europees Parlement over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de Connecting Europe Facility (CEF)).

Woensdag 20 januari 2021

systemen te versterken en de connectiviteit van stedelijke knooppunten en plattelandsgebieden te vergroten;

8. beklemtoont derhalve dat de komende herziening van de TEN-T-richtsnoeren vergezeld moet gaan van de aangekondigde herzieningen van de richtlijn betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen⁽¹³⁾, de TEN-E-verordening⁽¹⁴⁾ en de verordening inzake het Europese spoorwegnet voor concurrerend goederenvervoer⁽¹⁵⁾;

9. benadrukt dat onderzoek, innovatie en digitalisering een cruciale rol spelen bij de decarbonisatie van het vervoer, in het kader van het verwerken van toenemende vervoersvolumes zowel bij het passagiers- als goederenvervoer, bij het vergroten van de multimodale interoperabiliteit en het veiliger, efficiënter en veerkrachtiger maken van het vervoer overeenkomstig de doelstellingen van de Europese Green Deal; onderstreept dat met het TEN-T innovatieve digitale toepassingen in alle vervoerswijzen moeten worden bevorderd met inbegrip van intelligente vervoerssystemen, het Europees beheersysteem voor het spoorverkeer (ERTMS), monitoring- en informatiesystemen voor de zeescheepvaart, rivierinformatiediensten, luchtverkeersbeveiligingsystemen (ATM-onderzoek voor het gemeenschappelijk Europees luchtruim) en systemen om de structurele staat van de infrastructuur te monitoren; wijst in dit verband nogmaals op het belang van de voltooiing van het Galileo-project; spoort de Commissie aan de lidstaten ertoe aan te zetten deze systemen te financieren uit de faciliteit voor herstel en veerkracht;

10. wijst erop dat slimme en autonome mobiliteitsoplossingen steeds meer commercieel levensvatbaar worden en dat de modernisering van relevante vervoers- en digitale infrastructuur in het TEN-T moet worden bespoedigd waarbij grensoverschrijdende interoperabiliteit, gegevensbescherming en cyberveiligheid worden gewaarborgd teneinde de veilige werking van geautomatiseerde en geconnecteerde voertuigen te vergemakkelijken overeenkomstig de onlangs goedgekeurde verordening inzake algemene veiligheid;

11. onderstreept dat er dringend behoefte is aan Europese steun voor onderzoek en ontwikkeling van innovatieve vervoerswijzen, zoals bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van onbemande luchtvaartuigen en maglev-technologie; beklemtoont dat Europese partnerschappen voor de verschillende vervoerswijzen een zeer positieve impact kunnen hebben op de veilige, efficiënte en slimme uitrol van het TEN-T;

12. is van oordeel dat geharmoniseerde infrastructuurnormen voor het gehele netwerk daadwerkelijk één interne Europese vervoersruimte mogelijk maken; acht het onderhoud en de opwaardering van de bestaande infrastructuur, met name op grensoverschrijdende tracés, belangrijk met het oog op de technologische vooruitgang, veranderende veiligheidsnormen, toenemende efficiëntie, kwaliteitsvollere prestaties, de verhoging van de capaciteit, nieuwe functies, grotere grensoverschrijdende betrouwbaarheid en interoperabiliteit en de noodzaak om een levenscyclusbenadering te hanteren en de infrastructuur meer weerstand te verlenen tegen de gevolgen van crises, zoals pandemieën en de klimaatverandering; constateert echter dat de CEF-financiering niet volstaat om deze doelstellingen te verwezenlijken; wijst erop dat coördinatie tussen de lidstaten van cruciaal belang is om crises te beheren, de goederenstroom op gang te houden en de bevolking van de Unie van essentiële goederen te voorzien; verzoekt de Commissie een wetgevingskader voor te stellen om het risicobeheer, de veerkracht en de aanpassing aan de klimaatverandering van de vervoersinfrastructuur van het kernnetwerk, voor alle vervoerswijzen te verbeteren;

13. is van mening dat slecht onderhoud van de vervoersinfrastructuur de continuïteit, duurzaamheid, prestaties, veiligheid en dus het weerstandsvermogen van het TEN-T in het gedrang kan brengen; wijst op het belang van geregeld en gestandaardiseerd onderhoud van de TEN-T-infrastructuur, in het bijzonder van de bruggen en tunnels, om ervoor te zorgen dat de infrastructuur gedurende lange tijd van hoge kwaliteit blijft; verzoekt de Commissie een duidelijk ijkpunt voor de kwaliteitsvereisten voor de infrastructuur vast te stellen, in het bijzonder voor de bruggen en tunnels, en een gemeenschappelijke Europese aanpak te ontwikkelen voor inspecties en kwaliteitsbeoordelingen van de TEN-T-infrastructuur; verzoekt de Commissie een controleplan voor het onderhoud van het kernnetwerk op Europees niveau op te stellen; verzoekt de Commissie en de lidstaten om samen met de Europese Investeringsbank (EIB) en de nationale stimuleringsbanken en -instellingen nieuwe financieringsregelingen te bestuderen om investeringen in het onderhoud van het netwerk te vergemakkelijken; roept de lidstaten bovendien ertoe op specifieke nationale plannen op te stellen voor de financiering van gewoon en buitengewoon onderhoud;

⁽¹³⁾ Richtlijn 2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (PB L 307 van 28.10.2014, blz. 1).

⁽¹⁴⁾ Verordening (EU) nr. 347/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2013 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur en tot intrekking van Beschikking nr. 1364/2006/EG en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 713/2009, (EG) nr. 714/2009 en (EG) nr. 715/2009 (PB L 115 van 25.4.2013, blz. 39).

⁽¹⁵⁾ Verordening (EU) nr. 913/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2010 inzake het Europese spoorwegnet voor concurrerend goederenvervoer (PB L 276 van 20.10.2010, blz. 22).

Woensdag 20 januari 2021

Financiering, beheer en toezicht

14. benadrukt dat het met het oog op toereikende investeringen in TEN-T-infrastructuur van essentieel belang is dat alle relevante EU-fondsen (de CEF, InvestEU, de Europese structuur- en investeringsfondsen, de faciliteit voor herstel en veerkracht, Horizon Europa, enz.) en de leningen van de EIB worden afgestemd op de specifieke behoeften van de vervoerssector en dat de lidstaten zich ertoe verbinden toereikende financiering te verstrekken; betreurt ten eerste het besluit van de Europese Raad om te bezuinigen op de begroting voor toekomstgerichte programma's, zoals de CEF en InvestEU, vooral in het licht van de essentiële faciliterende rol die het CEF-programma vervult bij de voltooiing van het TEN-T-netwerk; merkt op dat, wil de zeer ambitieuze agenda voor de decarbonisatie van de economie slagen, deze moet worden ondersteund door overeenstemmende financiering en financieringsinstrumenten waarbij het concurrentievermogen van de betrokken sectoren moet worden gehandhaafd; verzoekt de Commissie de synergieën en de beleidssamenhang tussen de betrokken EU-instrumenten buiten de CEF te versterken (bijv. het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling) en bovendien het gebruik van blendinginstrumenten te optimaliseren om particuliere investeerders aan te trekken en overheidsmiddelen te benutten; wijst erop dat in het kader van de Europese Green Deal relevante klimaat- en milieugerelateerde financiële instrumenten beschikbaar moeten worden gesteld voor investeringen in het TEN-T-netwerk die een doeltreffende bijdrage kunnen leveren tot het verminderen van de emissies van de vervoerssector;

15. betreurt het feit dat de lidstaten in het nieuwe voorstel voor het meerjarig financieel kader (MFK) en in het herstelplan nog steeds geen sterk signaal geven op het gebied van infrastructuurinvesteringen en dat zij evenmin een prioriteit maken van de voltooiing van het TEN-T; onderstreept derhalve dat de middelen van het Next Generation EU Fund een unieke kans bieden om de ontwikkeling van de TEN-T-kernnetwerken tot 2030 veilig te stellen; verzoekt de Commissie het Parlement jaarlijks te informeren over de voortgang van de bouw; verzoekt de Commissie in de onderhandelingen met de lidstaten een passend deel van de steun voor de ontwikkeling van beleidsmaatregelen van de EU op vervoersgebied te reserveren en hierover een eindverslag aan het Parlement voor te leggen; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat in de nationale programma's voor de uitvoering van de faciliteit voor herstel en veerkracht een belangrijke rol wordt toegekend aan investeringen in moderne, digitale, duurzame en veilige vervoersinfrastructuur;

16. herinnert eraan dat de voltooiing van het ERTMS, zowel aan boord van treinen als langs het spoor, een fundamentele voorwaarde is voor de totstandbrenging van één interne Europese spoorwegruimte en voor de goede werking van de spoorwegmarkt in de TEN-T-corridors; beklemtoont in dit verband dat er voor de voltooiing van het ERTMS op de kernnetwerken circa 15 miljard EUR nodig is en dat de Commissie een belangrijke rol moet spelen bij de coördinatie van de financiering en uitrol;

17. beklemtoont dat de naleving van de in de voorgestelde richtlijn betreffende het stroomlijnen van het TEN-T vastgestelde termijn⁽¹⁶⁾ in overweging moet worden genomen wanneer projecten worden geëvalueerd aan de hand van de maturiteitscriteria voor de selectie van projecten als vastgesteld in het kader van de CEF; is bovendien van mening dat optredende vertragingen een rechtvaardiging moeten vormen voor een onderzoek naar de geboekte vooruitgang in het project en een herziening van de financiële bijstand die van de Unie is ontvangen in het kader van de CEF zoals vastgesteld in artikel 17, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1316/2013⁽¹⁷⁾, hetgeen kan leiden tot een vermindering of intrekking van de subsidie;

18. beklemtoont dat, hoewel het TEN-T-netwerk stapsgewijze wordt uitgevoerd en de voltooiing van het kernnetwerk de prioriteit op korte termijn is, aangezien dit de ruggengraat vormt van de ontwikkeling van een duurzaam multimodaal vervoersnetwerk, en de ontwikkeling van het volledige uitgebreide netwerk stimuleert, het belangrijk is voldoende financiering te verzekeren voor het uitgebreide netwerk dat niet door het kernnetwerk wordt afgedekt, teneinde toenemende ongelijkheden te vermijden; onderstreept in dit verband dat beide lagen van het TEN-T van fundamenteel belang zijn voor de connectiviteit en logistieke integratie van de EU;

19. is van mening dat de EU-financiering, met name in het kader van de CEF, op flexibele en doeltreffende wijze moet bijdragen tot de voltooiing van grensoverschrijdende projecten en ontbrekende schakels op een corrigerende manier, wanneer waargenomen discrepanties of onevenwichtigheden tussen de last van de op nationaal niveau te financieren kosten en de aan beide kanten van de grens en vanuit een breder Europees perspectief te verwachten sociaaleconomische voordelen de voortgang op weg naar de tijdige voltooiing van het project in gevaar brengen; vraagt de Commissie in dit verband een meer gerichte aanpak te hanteren door hogere medefinancieringspercentages toe te passen op projecten met de grootste Europese meerwaarde om nationale investeringen aan te trekken;

⁽¹⁶⁾ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake het stroomlijnen van maatregelen met het oog op een snellere voltooiing van het trans-Europees vervoersnetwerk (COM(2018)0277), als veranderd in een voorstel voor een richtlijn bij nota 8726/20 van de Raad van 12 juni 2020 (2018/0138(COD)).

⁽¹⁷⁾ Verordening (EU) nr. 1316/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 913/2010 en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 680/2007 en (EG) nr. 67/2010 (PB L 348 van 20.12.2013, blz. 129).

Woensdag 20 januari 2021

20. is zeer verontrust over vertragingen bij de voltooiing van projecten, en met name grensoverschrijdende projecten, die de tijdige totstandbrenging van naadloze TEN-T-kernnetwerkcorridors belemmeren en tot hogere projectkosten leiden; doet een beroep op de lidstaten hun verplichtingen voor hun delen van het netwerk na te komen en te zorgen voor efficiënte en tijdige administratieve en gerechtelijke procedures met volledige inachtneming van het Europese en het nationale recht, en dringt erop aan dat zij de administratieve en gerechtelijke procedures verder digitaliseren; roept de lidstaten nogmaals op de samenwerking met de autoriteiten van andere lidstaten bij grensoverschrijdende projecten te versterken, bijvoorbeeld door in onderlinge overeenstemming een gezamenlijke instantie op te richten, met name met het oog op de coördinatie van tijdschema's en termijnen, en dringt er bij de lidstaten op aan de nieuwe richtlijn inzake de stroomlijning van het TEN-T onverwijld ten uitvoer te leggen; verzoekt de Commissie bijstand te verlenen aan de lidstaten die — in overeenstemming met het recht van de Unie — materiële uitsluitingsclausules willen invoeren die de nationale gerechtelijke procedures aanzienlijk zouden kunnen versnellen;

21. acht het van cruciaal belang dat de lidstaten EU-maatregelen tot stroomlijning van vergunningsprocedures, grensoverschrijdende aanbestedingen en andere administratieve procedures uitvoeren met het oog op de vermindering van technische belemmeringen en de administratieve lasten, en zo ook mogelijke vertragingen en hogere kosten, bij TEN-T-vervoersinfrastructuurprojecten; merkt op dat dit met name van belang is om initiatiefnemers van projecten en potentiële particuliere investeerders meer zekerheid te bieden⁽¹⁸⁾; verzoekt de Commissie een hoofdstuk over de vermindering van ongerechtvaardigde administratieve lasten toe te voegen aan het TEN-T-voortgangsverslag;

22. dringt er bij de Commissie op aan haar toezicht op de tenuitvoerlegging van het TEN-T te versterken door gebruik te maken van de bevoegdheden die haar reeds bij de verordening zijn verleend, door de relevante instrumenten te versterken om van de lidstaten te eisen dat zij hun verplichtingen nakomen, en door de rol van de Europese coördinatoren bij het beheer van de corridors, met name wat betreft grensoverschrijdende verbindingen, alsook de eenloketsfunctie van de aangewezen autoriteit in de vergunningsprocedure te versterken; verzoekt de Commissie de bepalingen van artikel 56 van Verordening (EU) nr. 1315/2013 te versterken en te gebruiken bij haar herziening van de TEN-T-richtsnoeren om de lidstaten aan te moedigen de planning en voltooiing van projecten te versnellen; verzoekt de Commissie te verduidelijken hoe de regels en vereisten moeten worden geïnterpreteerd met het oog op de beoordeling, verslaglegging en evaluaties van de subsidiariteit; verzoekt de Commissie de uitwisseling van beste praktijken inzake het maatschappelijk middenveld en de betrokkenheid en raadpleging van belanghebbenden tussen de lidstaten te bevorderen en deze op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau te bevorderen;

23. verzoekt de lidstaten de samenhang tussen nationale vervoersplannen en de TEN-T-netwerken te versterken om te zorgen voor een goede uitvoering van de TEN-T-verordening;

24. is van mening dat het Spoorwegbureau van de Europese Unie (ERA) een prominentere rol moet krijgen bij de tenuitvoerlegging van het TEN-T, met name wat betreft grensoverschrijdende interoperabiliteit, verbetering van de veiligheid, vergroting van het concurrentievermogen en de uitrol van het ERTMS; dringt aan op een verhoging van de begroting 2021 van het ERA, zodat het over voldoende financiële middelen beschikt om zijn taken uit te voeren, met name nu 2021 is uitgeroepen tot Europees Jaar van de spoorwegen;

Vervoerswijzen

25. wijst erop dat het belangrijk is de kwaliteit van de wegeninfrastructuur in het TEN-T in de hele Unie te verbeteren;

26. verzoekt de Commissie in dit verband verdere maatregelen te nemen om de introductie van alternatieve brandstoffen en de uitrol van elektrische laadpunten en waterstofstations te bevorderen, rekening houdend met mogelijke toekomstige alternatieve brandstofoplossingen en met volledige inachtneming van het beginsel van technologie-neutraliteit;

27. dringt aan op maatregelen om de verkeersveiligheid verder te versterken en de operationele veiligheid van kritieke infrastructuur gedurende de hele levenscyclus te handhaven en te verbeteren, rekening houdend met de behoeften van niet-gemotoriseerde weggebruikers en met het oog op de bescherming van kwetsbare weggebruikers; herinnert eraan dat het belangrijk is innovatieve en slimme oplossingen op het gebied van verkeersveiligheid te bevorderen om de strategische EU-doelstelling "Vision Zero" te halen; benadrukt dat aan de nieuwe veiligheidseisen van Richtlijn (EU) 2019/1936 moet worden voldaan en wijst erop dat daartoe verdere investeringen in de aanpassing en het onderhoud van de infrastructuur noodzakelijk zijn en moeten worden gewaarborgd; beklemtoont dat vereenvoudigingen van regelgevingsvoorschriften voor projectprocedures bij de herziening van de TEN-T-richtsnoeren niet ten koste mogen gaan van de hoogste veiligheidsnormen;

28. herinnert de Commissie en de lidstaten aan de noodzaak om in voldoende veilige en beveiligde parkeerterreinen voor vrachtwagens langs het TEN-T te voorzien om zowel de verkeersveiligheid als het welzijn van de gebruikers van het netwerk, en met name werknemers in de vervoerssector, te verbeteren;

⁽¹⁸⁾ Zoals vermeld in het uit interinstitutionele onderhandelingen voortgekomen voorlopige akkoord van 17 juni 2020 over de verordening inzake het stroomlijnen van maatregelen met het oog op een snellere voltooiing van het trans-Europees vervoersnetwerk.

Woensdag 20 januari 2021

29. beklemtoont dat er speciaal gecertificeerde tracés op het TEN-T-netwerk, alsook op het netwerk van snelwegen, moeten worden ingevoerd en aangepast om te voldoen aan de minimumprestatienormen voor geautomatiseerde en halfgeautomatiseerde voertuigen en om in overeenstemming te zijn met infrastructuurprestatienormen op het gebied van zichtbaarheid en de toestand van verkeerstekens, verkeersborden en wegmarkeringen;

30. wijst op het potentieel van nieuwe en actieve wijzen van geconnecteerde mobiliteit in het stedelijk en plaatselijk vervoer van mensen en goederen; verzoekt de Commissie en de lidstaten nauw met regio's en steden samen te werken, in het bijzonder ook grensoverschrijdend, om de relevante ontbrekende infrastructuur voor de laatste kilometers en de intermodale en grensoverschrijdende verbindingen in het gehele TEN-T te verbeteren en af te werken teneinde aldus een naadlozer en efficiënter gebruik van infrastructuur en diensten mogelijk te maken, wat op zijn beurt congestie voorkomt en de uitstoot vermindert;

31. wijst andermaal op de cruciale rol van het spoorvervoer voor het koolstofvrij maken van de vervoerssector en benadrukt nogmaals het belang van de volledige uitvoering van het vierde spoorwegpakket, zodat alle mogelijkheden van de spoorwegen kunnen worden benut; dringt erop aan dat de ontwikkeling van spoorweginfrastructuur gepaard gaat met maatregelen om ongerechtvaardigde administratieve lasten te verminderen; verzoekt de Commissie jaarlijks aan het Parlement verslag uit te brengen over de vooruitgang op dit gebied; is van oordeel dat het bevorderen van modale verschuivingen en een efficiënt spoor- en gecombineerd vervoer, met name in grensoverschrijdende gevallen en bij ontbrekende schakels op intensief gebruikte tracés, een prioriteit voor het TEN-T moet zijn, en dat dit moet gebeuren middels de volledige invoering van het ERTMS, het wegnemen van regelgevings-, operationele en technische belemmeringen in het netwerk, het waarborgen van gelijke toegang voor spoorwegexploitanten, het versnellen van elektrificatie, het waarborgen van interconnectie en interoperabiliteit, onder meer door optimalisering van de infrastructuurcapaciteit en modernisering van de uitrusting van rollend materieel, het ondersteunen van onderzoek en innovatie, met inbegrip van de gemeenschappelijke onderneming Shift2Rail, en het optimaliseren van corridors voor het goederenvervoer per spoor naargelang van de vraag, met name in logistieke hubs zoals havens en luchthavens; benadrukt bovendien dat in het netwerk doorvoer- en eindknooppunten moeten worden vastgesteld en dat de kernknooppunten moeten worden uitgerust met transitplatforms om de passagiers- en goederenstromen vlot te laten verlopen; onderstreept het belang van projecten ter verbetering van de toegankelijkheid, met name voor personen met een handicap en ouderen;

32. verzoekt de Commissie regelmatig bindende periodieke streefdoelen vast te stellen voor de invoering van het ERTMS met het oog op de beoogde voltooiing daarvan op het TEN-T-netwerk tegen 2030; is van mening dat het ERA als een doelmatige en doeltreffende systeemautoriteit moet optreden en zijn uitgebreide rol en verantwoordelijkheden ten aanzien van het ERTMS in het kader van het vierde spoorwegpakket moet vervullen; dringt aan op een routekaart voor de invoering van het ERTMS op spoorwegcorridors voor goederenvervoer, die moet worden gefinancierd door middel van een project van gemeenschappelijk belang in het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht; wijst op het belang van stabiele regelgeving met betrekking tot de technische specificaties voor interoperabiliteit als middel om investeringen in het ERTMS aan te boren en verzoekt de Commissie bij de actualisering van de technische specificaties voor interoperabiliteit voor 2030 zorgvuldig verdere wijzigingen te analyseren en de compatibiliteit te waarborgen;

33. onderstreept dat de Europese spoorweginfrastructuur voldoende capaciteit voor zowel goederen- als passagiers-treinen moet bieden, wat voor een intensiever gebruik van de infrastructuur moet zorgen en de investeringen rendabeler moet maken; verzoekt de Commissie met klem een prioriteit te maken van grensoverschrijdende treinverbindingen teneinde de modale verschuiving in het internationaal passagiersvervoer te versterken; benadrukt in dit verband het potentieel van nachttreinen voor klimaatvriendelijk reizen tegen concurrerende prijzen; is van oordeel dat vlot grensoverschrijdend spoorverkeer op het TEN-T-netwerk en de Europese goederencorridors een verplichte grensoverschrijdende samenwerking tussen infrastructuurbeheerders vereist; verzoekt de Commissie bij de herziening van het TEN-T bindende maatregelen voor infrastructuurbeheerders voor te stellen;

34. onderstreept dat de ontwikkeling van hoogwaardige hogesnelheidsdiensten voor het passagiersvervoer per spoor op alle TEN-T-kernnetwerken de komende jaren een hoge prioriteit moet zijn, met als doel een uitgebreid netwerk van hogesnelheidsverbindingen tot stand te brengen tussen de belangrijkste Europese steden die momenteel nog niet op die diensten aangesloten zijn, en de concurrentiepositie van duurzame vervoerswijzen over land aanzienlijk te verbeteren;

35. benadrukt het belang van vervoer over de binnenwateren als een duurzame vervoerswijze en onderstreept dat moet worden gezorgd voor toekomstbestendige infrastructuur met een hoge capaciteit en voor de betrouwbaarheid, kwaliteit en goede bevaarbaarheid van de waterwegen, met name in het licht van de klimaatverandering; erkent de belangrijke rol van havens als strategische knooppunten in zowel het kernnetwerk als het uitgebreide netwerk; verzoekt de Commissie te zorgen voor naadloze verbindingen tussen het kernnetwerk en de uitgebreide netwerken van binnen- en zeehavens, spoorwegen en wegen teneinde multimodaliteit te bevorderen; dringt aan op stappen om de geharmoniseerde, grensoverschrijdende invoering van het RIS te waarborgen en de toepassing van innoverende, efficiënte en duurzame oplossingen in de sector te vergemakkelijken;

36. dringt aan op een routekaart voor de ontwikkeling van de binnenwateren, die moet worden gefinancierd door middel van een project van gemeenschappelijk belang in het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht;

Woensdag 20 januari 2021

37. onderstreept de rol die zeeverbindingen van goede kwaliteit vervullen, niet alleen voor de internationale, maar ook voor de interne handel van de EU; onderstreept de belangrijke rol van de pijler “snelwegen op zee” van het TEN-T en van de korte vaart als duurzame vervoerswijzen in dit verband; is van mening dat de pijler “snelwegen op zee” tot doel heeft op de behoeften afgestemde kortevaartverbindingen en -diensten te bevorderen die naadloos aansluiten op het vervoer over land en dit aanvullen, de samenwerking tussen zeehavens te bevorderen en hun aansluiting op hun achterland te vergroten, alsook de ontwikkeling en uitrol van schone en alternatieve brandstoffen — afhankelijk van effectbeoordelingen — en energie-efficiënte oplossingen voor het zeevervoer te bevorderen; verzoekt de Commissie daarom na te gaan welke eindpunten van de kerncorridor beschikbaar moeten worden gesteld als zeeverbindingen naar andere kerncorridors en waar de TEN-T-kaarten moeten worden bijgewerkt overeenkomstig de bevindingen van die evaluatie;

38. benadrukt de vitale rol van zee- en binnenhavens als strategische knooppunten in het vervoersnetwerk, aangezien zij de korte en lange vaart verbinden met spoorwegen, autowegen, de binnenvaart en pijpleidingen en een logistiek knooppunt voor toeleveringsketens vormen; onderstreept hoe belangrijk het is door middel van capaciteitsgarantiemaatregelen te waarborgen dat de TEN-T-havens toegankelijk zijn voor de grootste schepen; wijst op de grensoverschrijdende dimensie van zeehavens en benadrukt dat havens niet alleen onderdeel zijn van het maritieme vervoer, maar ook steeds meer clusters van alle vervoerswijzen vormen en deel uitmaken van de energiesector, de industrie en de blauwe economie; wijst op de toenemende clustervorming in havens en de voortschrijdende samenwerking tussen havens en op het belang daarvan; is van mening dat in het kader van het TEN-T daarom projecten moeten worden bevorderd die tot doel hebben de synergieën in havens tussen vervoers-, energie- en digitale infrastructuur te vergroten, en maatregelen moeten worden getroffen om de spoor- en wegverbindingen met zee- en binnenhavens waar nodig te verbeteren, teneinde de modale verschuiving te ondersteunen en duurzame logistiek te bevorderen;

39. wijst op het belang van kortevaartverbindingen voor de regionale connectiviteit, met name voor perifere regio's en eilanden; meent dat de vereisten betreffende de snelwegen op zee nationale kortevaartverbindingen uitsluiten; dringt er daarom bij de Commissie op aan deze vereisten in de TEN-T-verordening te vereenvoudigen zodat scheepvaartverbindingen op gelijke voet komen met verbindingen over land, met name rekening houdend met verbindingen met havens van het uitgebreide netwerk;

40. benadrukt dat er mogelijkheden zijn om de emissies van de scheepvaartindustrie drastisch terug te dringen door middel van investeringen in haveninfrastructuur ter ondersteuning van het gebruik van alternatieve brandstoffen en de overgang naar het opladen van accu's en stroomvoorziening voor afgemeerde vaartuigen; wijst erop dat dergelijke investeringen bijzondere prioriteit moeten krijgen als middel om multimodaal vervoer in havens te bevorderen; verzoekt de Commissie de beschikbare financiële instrumenten verder te ontwikkelen om investeringen voor dat doel te stimuleren en de voortdurende ontwikkeling van verschillende schone technologieën verder te ondersteunen door onderzoek te stimuleren;

41. dringt er bij de Commissie op aan dat zij de bredere rol van havens erkent bij het koolstofvrij maken van de economie, die verder gaat dan louter vervoer, met name doordat zij kunnen bijdragen aan het benutten van windenergie aan land en op zee;

42. onderstreept dat het luchtvervoer en de bijbehorende infrastructuur, zoals luchthavens, van essentieel belang zijn voor de mondiale en interne aansluiting van de EU, met inbegrip van haar plattelandsgebieden en dunbevolkte, (ultra) perifere en insulaire regio's, alsook voor het waarborgen van multimodaal vervoer, bijvoorbeeld door middel van interoperabiliteit, met name met het spoorwegvervoer, en het genereren van synergie tussen de betrokken EU-agentschappen; beschouwt het TEN-T als een belangrijk instrument ter bespoediging van de benutting van alternatieve brandstoffen en de bijbehorende oplaad- en tankinfrastructuur in de sector door op luchthavens in het kernnetwerk en het uitgebreide netwerk de nodige capaciteit te bieden; is van mening dat de verdere ontwikkeling van het initiatief “Gemeenschappelijk Europees luchtruim II +” dringend en cruciaal is om de infrastructuurverbindingen efficiënter en duurzamer te maken; wijst erop dat de COVID-19-crisis de waarde van het luchtverkeer voor de economie heeft laten zien, alsook het belang van connectiviteit voor passagiers en goederen, en daarmee het belang om de bestendigheid van de luchtvaart tegen nieuwe risico's en crises te waarborgen;

43. is van mening dat de synergie en complementariteit van het TEN-T en TEN-E moeten worden bevorderd, met volledige waarborging van bestaande en toekomstige financieringsmogelijkheden en financieringsniveaus voor de ontwikkeling van het TEN-T; stipt in dit verband aan dat pijpleidingen niet alleen beschouwd worden als een onderdeel van energie-infrastructuur, maar ook als een middel om de overgang naar duurzamer vervoer mogelijk te maken; erkent de rol van pijpleidingen als verbinding tussen industrieclusters en vervoersknooppunten en als vervoersmiddel voor grondstoffen, en onderstreept het belang ervan voor de toepassing van bepaalde decarbonisatietechnologieën;

44. beklemtoont dat alle lidstaten een goed ontwikkeld, slim, veilig en duurzaam TEN-T-netwerk moeten hebben dat mobiliteit, connectiviteit en territoriale toegankelijkheid in de hele EU bevordert, met name in insulaire en (ultra)perifere gebieden, om Europees en internationaal toerisme te bevorderen en te stimuleren; verzoekt de Commissie mogelijke synergieën met EuroVelo en de 16 corridors daarvan te onderzoeken, met name door de financiële steun daarvoor te verhogen, met het oog op de bevordering van lokaal en milieuvriendelijk fietstoerisme in Europa;

Woensdag 20 januari 2021

Strategische oriëntatie

45. benadrukt de strategische waarde voor de EU van het handhaven van nauwe vervoersverbindingen met derde landen binnen het TEN-T en van de verdere integratie van de partnerlanden van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA), de Vervoersgemeenschap Westelijke Balkan en Zuidoost-Europa, en de landen van het Oostelijk Partnerschap, en van het bevorderen van betere verbindingen met de perifere gebieden van de EU; acht het, gezien de strategische investeringen en de toenemende invloed van derde landen in deze regio, ook wenselijk de TEN-T-vervoersverbindingen uit te breiden tot de kandidaat-landen, de landen van het zuidelijke Middellandse Zeegebied en die van het Oostelijk Partnerschap, alsmede tot Azië, op basis van EU-normen en waarborgen van wederkerigheid; benadrukt bovendien het strategische belang van de Middellandse Zee voor de Unie en de noodzaak om de infrastructuur van de landen van het zuidelijke Middellandse Zeegebied en de eilandregio's van de EU te versterken;

46. wijst op het belang van het behoud van de TEN-T-verbindingen met het Verenigd Koninkrijk, te beginnen met de erkenning van het land als "buurland" in de zin van artikel 3, onder b), van de TEN-T-verordening, waarbij de uitvoering en voltooiing van gezamenlijk overeengekomen TEN-T-infrastructuurprojecten moet worden gewaarborgd en ervoor moet worden gezorgd dat het VK deelneemt aan de financiering van deze verbinding; verzoekt de Commissie speciale aandacht te besteden aan de buitengrenzen van de EU, en de gevolgen van de terugtrekking van het VK voor de grensregio's te monitoren; wijst op de belangrijke rol van het VK en de zogenaamde landbrug als onderdeel van het TEN-T-netwerk en erkent de negatieve gevolgen van de brexit voor de connectiviteit, toegankelijkheid en economische cohesie tussen Ierland en continentaal Europa, alsook op het eiland Ierland; verzoekt de Commissie de goede verbinding van Ierland met het vasteland van Europa te waarborgen, met bijzondere aandacht voor zeeroutes, door middel van het kernnetwerk en het uitgebreide netwerk, ongeacht de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het VK;

47. onderstreept dat het TEN-T, met zijn belangrijkste hubs, een strategische functie voor de Unie heeft; verzoekt de Commissie plannen te ontwikkelen ter bescherming van de strategische infrastructuur en het gehele TEN-T; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat tijdens de aanbestedingsprocedures voor TEN-T-projecten ten volle rekening wordt gehouden met de strategische belangen van de EU, het verbod op dumping, de volledige eerbiediging van de hoge Europese arbeidsnormen en het beginsel van wederkerigheid inzake toegang tot overheidsopdrachten;

48. onderstreept het belang van meer synergieën tussen trans-Europese netwerken op het gebied van vervoer, energie en telecommunicatie, en tussen hun respectieve corridors, om te zorgen voor een soepele markttoegang en distributie van alternatieve brandstoffen voor vervoer en om rekening te houden met de veranderende digitale behoeften van de vervoerssector en de gebruikers ervan;

49. wijst erop dat het beleid inzake vervoersinfrastructuur een uitgelezen kans biedt om de synergie tussen de defensiebehoeften en het TEN-T te vergroten met als hoofddoel de militaire mobiliteit in heel de Unie te verbeteren, rekening houdend met het geografisch evenwicht en de mogelijke voordelen voor civiele bescherming; dringt erop aan de vervoersinfrastructuur in delen van het trans-Europese netwerk die geschikt worden geacht voor tweërlei gebruik, aan te passen in strikte overeenstemming met het beginsel van tweërlei gebruik om te voorzien in zowel civiele als militaire behoeften; verzoekt de Commissie haar oorspronkelijke voorstel voor de financiering van militaire mobiliteit in het kader van het meerjarig financieel kader 2021-2027 te handhaven;

o

o o

50. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en de parlementen van de lidstaten.

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0011

Controle op de toepassing van het EU-recht in 2017, 2018 en 2019

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de toepassing van het EU-recht in 2017, 2018 en 2019 (2019/2132(INI))

(2021/C 456/06)

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en met name de artikelen 2 en 3,
- gezien de jaarverslagen 2017, 2018 en 2019 van de Commissie over de controle op de toepassing van het EU-recht (COM(2018)0540, COM(2019)0319 en COM(2020)0350),
- gezien de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's getiteld "Versterking van de rechtsstaat binnen de Unie — Een blauwdruk voor actie" (COM(2019)0343),
- gezien zijn resolutie van 14 juni 2018 over controle op de toepassing van het EU-recht in 2016 ⁽¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 9 juni 2016 over een open, doeltreffend en onafhankelijk Europees ambtenarenapparaat ⁽²⁾,
- gezien zijn resolutie van 15 januari 2013 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende het bestuursprocesrecht van de Europese Unie ⁽³⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie van 21 december 2016 getiteld "EU-wetgeving: betere resultaten door betere toepassing" ⁽⁴⁾ (C(2016)8600),
- gezien de mededeling van de Commissie van 2 april 2012 getiteld "Tot modernisering van het beheer van betrekkingen met de klager inzake de toepassing van het recht van de Unie" (COM(2012)0154),
- gezien het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven ⁽⁵⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's getiteld "Verslag over de rechtsstaat 2020 — De situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie" (COM(2020)0580),
- gezien het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad op grond van artikel 10 van Kaderbesluit 2008/841/JBZ van de Raad van 24 oktober 2008 ter bestrijding van georganiseerde criminaliteit (COM(2016)0448),
- gezien de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad getiteld "Negende verslag over de totstandbrenging van een echte en doeltreffende Veiligheidsunie" (COM(2017)0407),

⁽¹⁾ PB C 28 van 27.1.2020, blz. 108.

⁽²⁾ PB C 86 van 6.3.2018, blz. 126.

⁽³⁾ PB C 440 van 30.12.2015, blz. 17.

⁽⁴⁾ PB C 18 van 19.1.2017, blz. 10.

⁽⁵⁾ PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering (AML/CFT), tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie⁽⁶⁾ (vierde AML-richtlijn), en als gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2018/843 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, en tot wijziging van Richtlijn 2009/138/EG en Richtlijn 2013/36/EU⁽⁷⁾ (vijfde AML-richtlijn),
  - gezien Evaluatie nr. 07/2018 van de Europese Rekenkamer, getiteld “In de praktijk brengen van EU-recht: de toezichtverantwoordelijkheden van de Europese Commissie krachtens artikel 17, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (Overzicht)”,
  - gezien Analyse nr. 02/2020 van de Europese Rekenkamer, getiteld “Wetgeven in de Europese Unie: de balans na bijna 20 jaar betere regelgeving”,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien de adviezen van de Commissie constitutionele zaken en de Commissie verzoekschriften,
  - gezien het verslag van de Commissie juridische zaken (A9-0270/2020),
- A. overwegende dat volgens artikel 4, lid 3, VEU en artikel 288, lid 3, en artikel 291, lid 1, van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU) de lidstaten primair verantwoordelijk zijn voor de correcte omzetting, toepassing en uitvoering van het EU-recht binnen de vastgestelde termijnen, en voor de voorziening in de nodige rechtsmiddelen teneinde doeltreffende rechtsbescherming op de onder het EU-recht vallende gebieden te waarborgen; overwegende dat de Europese wetgeving alleen doeltreffend is voor zover zij enerzijds tijdig, volledig en nauwkeurig wordt omgezet en anderzijds door de lidstaten naar behoren wordt toegepast in de nationale rechtsorde, wat noodzakelijk is om ervoor te zorgen dat alle Europese burgers gelijkelijk baat hebben bij het EU-beleid, en om een gelijk speelveld voor alle bedrijven op de interne markt te waarborgen; overwegende dat de EU-wetgeving de beginselen van loyale samenwerking, bevoegdheidstoedeling, subsidiariteit en evenredigheid in acht moet nemen;
- B. overwegende dat het belang erkend moet worden van de actieve bijdrage van de nationale parlementen aan de goede werking van de Europese Unie en de eerbiediging van het subsidiariteitsbeginsel overeenkomstig de procedure voorzien in Protocol 2 VWEU betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid; overwegende dat we nauwere samenwerking met de nationale parlementen in het wetgevingsproces moeten blijven bevorderen; wijst erop dat er in 2019 159 verslagen en geen met redenen omklede adviezen zijn ingediend, van in totaal 4 918 verslagen en 439 met redenen omklede adviezen in de afgelopen negen jaar; overwegende dat de “gele kaart”-procedure tot op heden slechts drie keer is toegepast en de “oranje kaart” nooit is gebruikt;
- C. overwegende dat de dialoog tussen EU-instellingen en de nationale autoriteiten ertoe heeft bijgedragen dat sinds 2014 90 % van de inbreukprocedures is opgelost zonder dat het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) daarbij betrokken was; overwegende dat inbreukprocedures moeten worden gebruikt als uiterste maatregel; overwegende dat Europese wetgeving zo moet worden geformuleerd dat deze gemakkelijk in het nationale recht kan worden omgezet;
- D. overwegende dat er “EU Pilot”-procedures zijn ingevoerd om potentiële inbreuken op het EU-recht in daartoe aangewezen gevallen in een vroeg stadium snel te kunnen verhelpen aan de hand van een gestructureerde probleemoplossende dialoog tussen de Commissie en de lidstaten; overwegende dat sinds 2017 het gebruik hiervan is afgenomen omdat het besef is doordrongen dat dit aan de procedure een extra bureaucratische laag zonder echte meerwaarde toevoegde; overwegende dat de Commissie nog geen gehoor heeft gegeven aan de herhaalde verzoeken van het Parlement om op de hoogte te worden gehouden van nieuwe EU Pilot- en inbreukprocedures, met name wanneer deze het gevolg zijn van verzoekschriften;
- E. overwegende dat de Commissie in 2016 prioriteiten heeft vastgesteld voor haar werkzaamheden in verband met inbreukzaken en klachten, waarbij de nadruk lag op de ernstigste schendingen van het EU-recht waardoor de belangen van burgers en bedrijven aanzienlijk worden geschaad, en overwegende dat 2017 het eerste jaar was waarin deze nieuwe, meer gerichte aanpak door de Commissie werd toegepast;

⁽⁶⁾ PB L 141 van 5.6.2015, blz. 73.

⁽⁷⁾ PB L 156 van 19.6.2018, blz. 43.

Woensdag 20 januari 2021

- F. overwegende dat inbreukprocedures samen met andere mechanismen voor het bevorderen van de uitvoering en naleving waarborgen dat burgers en bedrijven in de EU geen negatieve gevolgen ondervinden van de late of onvolledige omzetting of onjuiste toepassing van het EU-recht door de lidstaten; overwegende dat inbreukprocedures het perverse effect hebben de burgers te laten opdraaien voor de kosten van de onvolledige omzetting of onjuiste toepassing van het Europees recht door de lidstaten; overwegende dat efficiëntere interinstitutionele samenwerking, zowel op nationaal als op EU-niveau, wenselijk is, evenals de invoering van nieuwe mechanismen of herziening van bestaande mechanismen om de correcte toepassing van het EU-recht te waarborgen;
- G. overwegende dat eerbiediging van de rechtsstaat de hoeksteen is van de democratie en de basis vormt voor de grondrechten; overwegende dat eerbiediging van de rechtsstaat een voorwaarde is voor de handhaving van alle rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de Verdragen en de afgeleide wetgeving; overwegende dat aan de EU een rol toekomt bij het oplossen van problemen op het gebied van de rechtsstaat; overwegende dat de nationale rechtbanken in de lidstaten ervoor zorg dragen dat de in het EU-recht vastgelegde rechten en verplichtingen doeltreffend worden gehandhaafd; overwegende dat onafhankelijke en doeltreffende rechtsstelsels in de lidstaten ten grondslag liggen aan wederzijds vertrouwen, dat de hoeksteen vormt van de gemeenschappelijke ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, een investeringsvriendelijk klimaat, de duurzaamheid van langdurige groei en de bescherming van de financiële belangen van de EU;
- H. overwegende dat bescherming van de grondrechten en de burgerlijke vrijheden, onafhankelijke en onpartijdige rechtbanken, vrijheid van meningsuiting, pluriformiteit van de media en onafhankelijkheid van politieke invloed of druk, eerbiediging van het wettigheidsbeginsel door subnationale entiteiten en de bestrijding van corruptie en infiltratie van de georganiseerde misdaad in de legale economie fundamentele voorwaarden zijn voor het waarborgen van een gelijke behandeling voor de wet, de bescherming van de burgerrechten, het voorkomen van misbruik en het waarborgen van de verantwoordingsplicht door personen die openbare ambten bekleden; overwegende dat vrijheid, pluriformiteit en onafhankelijkheid van de media essentiële bestanddelen zijn van het recht op vrijheid van meningsuiting; overwegende dat onafhankelijke en vrije media een cruciale rol spelen in een democratische samenleving, zoals vastgesteld in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ("het Handvest") en in het VEU; overwegende dat desinformatiecampagnes die beogen burgers te misleiden over EU-activiteiten zich ook richten op de maatregelen die zijn genomen om de juiste toepassing van het EU-recht in de lidstaten te waarborgen;
- I. overwegende dat het Handvest iedere vorm van discriminatie verbiedt, ook op grond van een handicap; overwegende dat een groot aantal wetgevingshandelingen die specifiek bedoeld zijn om dit grondbeginsel toe te passen in verschillende lidstaten nog steeds niet naar behoren ten uitvoer zijn gelegd;
- J. overwegende dat Europol heeft vastgesteld dat tussen 0,7 en 1,28 % van het jaarlijkse bruto binnenlands product van de EU wordt gebruikt voor verdachte financiële activiteiten zoals het witwassen van illegaal verkregen middelen; overwegende dat de Commissie inbreukprocedures heeft ingeleid tegen de meeste lidstaten wegens het niet correct omzetten van de vierde en vijfde antiwitwasrichtlijn;
- K. overwegende dat enkele lidstaten programma's hebben ingevoerd die direct of indirect de verkoop omvatten van het burgerschap van de EU; overwegende dat er ernstige bezorgdheid bestaat dat deze programma's kunnen worden misbruikt, en als gevolg daarvan tot problemen leiden in verband met de veiligheid en transparantie, het vertrouwen van het publiek in de waarden en de beginselen van de EU ondermijnen, en terrorisme, georganiseerde misdaad en het witwassen van geld faciliteren;
- L. overwegende dat volgens het verslag van de Commissie de mate van onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen uit hoofde van Kaderbesluit 2008/841/JBZ van de Raad ter bestrijding van georganiseerde criminaliteit ⁽⁸⁾ op het punt van het leiden van of deelnemen aan een criminele organisatie onvoldoende is, voor zover wordt uitgegaan van één concept van een dergelijke organisatie; overwegende dat het kaderbesluit de lidstaten de ruimte laat om het begrip criminele organisatie niet in hun nationale recht te introduceren en het bestaande nationale strafrecht te blijven toepassen door zich te beroepen op algemene regels inzake de deelneming aan en de voorbereiding van specifieke strafbare feiten; dat dit kan leiden tot een toename van de verschillen bij de praktische tenuitvoerlegging van het kaderbesluit;

⁽⁸⁾ Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad op grond van artikel 10 van Kaderbesluit 2008/841/JBZ van de Raad van 24 oktober 2008 ter bestrijding van georganiseerde criminaliteit (COM(2016)0448).

Woensdag 20 januari 2021

- M. overwegende dat de vluchtelingen crisis heeft aangetoond dat er dringend behoefte is aan een hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel en aan een effectievere lastenverdeling tussen de lidstaten; overwegende dat de mechanismen voor verplichte noodherplaatsing van asielzoekers uit Italië en Griekenland inefficiënt zijn gebleken, wat onder meer ernstige lichamelijke en geestelijke gevolgen heeft gehad voor minderjarigen en met name voor niet-begeleide minderjarigen; overwegende dat de Commissie inbreukprocedures heeft ingeleid tegen de Tsjechische Republiek, Polen en Hongarije omdat zij hebben geweigerd gevolg te geven aan de herplaatsingsbesluiten;
- N. overwegende dat volgens de Schengengrenscodes tijdelijke herinvoering van controles aan de binnengrenzen slechts is toegestaan in uitzonderlijke omstandigheden en als laatste redmiddel; overwegende dat veel lidstaten de regels hebben geschonden door de grenscontroles zonder deugdelijke motivering te verlengen; overwegende dat de Commissie het niet passend heeft geacht tegen deze staten inbreukprocedures in te leiden;
- O. overwegende dat vrijheid, pluriformiteit en onafhankelijkheid van de media essentiële bestanddelen zijn van het recht op vrijheid van meningsuiting; overwegende dat de media een cruciale rol spelen in een democratische samenleving, zoals vastgelegd in het Handvest en in het VEU;
- P. overwegende dat de richtlijn 2014/59/EU betreffende de totstandbrenging van een kader voor het herstel en de afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen tot doel heeft de door de impact van economische crises op overheidsbegrotingen veroorzaakte schade te begrenzen door de gevolgen van het in gebreke blijven van banken voor aandeelhouders, obligatiehouders en rekeninghouders met meer dan 100 000 EUR op hun rekening, met een bail-in te beperken; overwegende dat rekeninghouders en dus spaarders door de bepalingen van de richtlijn herstel en afwikkeling van banken, en met name de daarin voorziene bail-in, het risico lopen op te draaien voor het wanbeleid dat ten grondslag ligt aan het in gebreke blijven van een bank;
- Q. overwegende dat de Commissie in 2019 is blijven toezien op de tenuitvoerlegging door de lidstaten van de vierde richtlijn kapitaalvereisten, de richtlijn depositogarantiestelsels, de richtlijn herstel en afwikkeling van banken en de richtlijn hiërarchie van bankcrediteuren; overwegende dat in 2019 inbreukprocedures zijn ingeleid tegen twaalf lidstaten die niet de nodige maatregelen hadden genomen om de richtlijn inzake de hiërarchie van bankcrediteuren volledig om te zetten in het nationaal recht;
1. is ingenomen met de jaarverslagen 2017, 2018 en 2019 van de Commissie over de toepassing van het EU-recht, met inbegrip van de landenspecifieke verslagen; erkent dat deze jaarverslagen, het petitierecht en het Europees burgerinitiatief waardevolle instrumenten zijn waarmee de EU-wetgevers mogelijke mazen in de wetgeving kunnen vaststellen; is verheugd dat de Commissie zich ertoe verbindt veel waarde te hechten aan de bijdragen die burgers, bedrijven en andere belanghebbenden leveren aan de opsporing van inbreuken op het EU-recht; dringt er bij de Commissie op aan het publieke debat over haar jaarverslagen te bevorderen;
  2. stelt vast dat er een groot aantal verzoekschriften is waarin de burgers hun bezorgdheid uiten over vermeende schendingen van de rechtsstaat in de lidstaten en is blij dat de burgers deelnemen aan de uitoefening van hun rechten; acht toezicht van cruciaal belang om risico's voor de rechtsstaat en voor de publieke rechten en vrijheden van EU-burgers te identificeren en uit te sluiten, voordat een formele respons vereist is; is in dit verband ingenomen met het eerste jaarlijkse verslag over de rechtsstaat als een nieuw preventief instrument en onderdeel van het nieuwe jaarlijkse EU-mechanisme voor de rechtsstaat; betuigt opnieuw zijn steun voor de instelling van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten, waarvan de regeling opgenomen wordt in een interinstitutionele overeenkomst;
  3. herinnert eraan dat het Parlement elk jaar een aanzienlijk aantal verzoekschriften ontvangt van bezorgde burgers die hun ongenoegen uiten over de stand van zaken van de tenuitvoerlegging van de EU-wetgeving in de lidstaten; is vooral bezorgd over de praktijk om een aanzienlijk aantal indieners van verzoekschriften door te verwijzen naar andere instanties; herhaalt zijn bezorgdheid over het feit dat deze aanpak de burgers kan doen geloven dat hun stem niet gehoord wordt door de EU-instellingen; onderstreept de belangrijke rol die maatschappelijke organisaties, en andere belanghebbenden, met name klokkenluiders, spelen bij het monitoren van en het rapporteren over de toepassing van het EU-recht;
  4. spreekt zijn bezorgdheid uit over het feit dat de Commissie in 2019 797 nieuwe inbreukprocedures heeft ingeleid, meer dan in 2018 (644) en 2017 (716); spreekt zijn bezorgdheid ook uit over het feit dat de Commissie in 2019 316 met redenen omklede adviezen heeft verzonden, tegenover 157 in 2018 en 275 in 2017; merkt echter op dat er in 2019 nog 1 564 inbreukprocedures lopende waren, een lichte daling ten opzichte van de 1 571 procedures die eind 2018 nog liepen, en een lichte stijging ten opzichte van de nog lopende procedures in 2017 (1 559); is ingenomen met het feit dat het aantal procedures dat in verband met niet-naleving van de verplichtingen tot tijdige omzetting dat in 2019 nog openstond, is gedaald tot 599, 21 % minder dan het aantal procedures dat eind 2018 nog niet was afgesloten (758);

Woensdag 20 januari 2021

5. onderstreept de cruciale rol van het HvJ-EU als de enige instelling die bevoegd is te oordelen over de geldigheid van EU-recht, teneinde de juiste interpretatie en toepassing van het EU-recht door de EU-instellingen en de lidstaten te waarborgen; wijst erop dat de prejudiciële procedure een fundamenteel mechanisme van het EU-recht is, dat helpt te verduidelijken hoe het EU-recht moet worden geïnterpreteerd en toegepast; moedigt de nationale rechtbanken ertoe aan in geval van twijfel vragen te stellen aan het HvJ-EU, en aldus inbreukprocedures te voorkomen;
6. wijst erop dat in 2019 inbreukprocedures zijn ingeleid op de volgende belangrijke beleidsterreinen, naar afnemend aantal zaken: milieu, interne markt, industrie, bedrijfsleven en MKB, mobiliteit en vervoer; betreurt het dat in 2019 het grootste aantal omzettings- en handhavingskwesaties de milieuwetgeving betrof terwijl in 2018 het milieu wat betreft het aantal nieuwe inbreukprocedures nog op de derde plaats kwam;
7. merkt op dat in die jaren, volgens deze verslagen, de meeste tegen de lidstaten gestarte inbreukprocedures inzake omzetting betrekking hadden op de beleidsterreinen milieu, mobiliteit, vervoer en de interne markt;
8. benadrukt dat gebrekkige handhaving niet alleen afdoet aan de doeltreffendheid van de interne markt maar ook directe gevolgen heeft voor de individuele rechten en bijgevolg de geloofwaardigheid en reputatie van de Unie schaadt; is van oordeel dat uit het grote aantal inbreukprocedures blijkt dat de tijdige, correcte en doeltreffende toepassing van de EU-wetgeving in de lidstaten een grote uitdaging en prioriteit blijft; verzoekt de Commissie meer informatie te verstrekken over de sinds 2017 in het kader van de nieuwe methodologische aanpak gehanteerde criteria om te bepalen wat de ernstigste klachten en inbreuken in verband met het EU-recht zijn; betreurt het dat het stijgende aantal procedures ertoe heeft geleid dat de gemiddelde tijd die wordt besteed aan het onderzoeken van mogelijke inbreuken op het EU-recht sinds 2017 voortdurend is toegenomen; verzoekt de Commissie de gemiddelde tijd die wordt besteed aan de behandeling van klachten- en inbreukprocedures te verminderen; verzoekt de Commissie om, in voorkomend geval, de tijd die nodig is om bij het Hof een zaak tegen een lidstaat aan te spannen krachtens artikel 258 VWEU en artikel 260 VWEU drastisch terug te brengen;
9. constateert met bezorgdheid dat de gemiddelde omzettingsduur in de EU is toegenomen en dat in 2019 de omzetting van richtlijn in nationale wetgeving drie maanden langer duurde dan in 2018; verzoekt om een passende planning van wetgevingsprocedures om voldoende tijd te bieden voor de omzetting; onderstreept dat EU-recht op duidelijke en begrijpelijke wijze moeten worden geformuleerd, met inachtneming van de beginselen van juridische duidelijkheid, transparantie en rechtszekerheid; verzoekt om een passende effectbeoordeling voor- en achteraf van het EU-recht; herinnert eraan dat de wetgeving die aanleiding geeft tot de ernstigste inbreukprocedures het resultaat van richtlijnen is; herinnert eraan dat verordeningen rechtstreeks en verplicht van toepassing zijn in alle lidstaten; verzoekt de Commissie derhalve zoveel mogelijk gebruik te maken van verordeningen wanneer zij overweegt met wetgevingsvoorstellen te komen;
10. benadrukt de controlerende rol van het Parlement wanneer het de Commissie attendeert op tekortkomingen in de tenuitvoerlegging van de EU-wetgeving in de lidstaten door middel van verzoekschriften en vragen; spoort de Commissie aan haar toezicht op de wijze waarop het EU-recht in de lidstaten wordt toegepast te verbeteren, zoals aangegeven in het overzichtsverslag van de Europese Rekenkamer; benadrukt dat een nauwe en gestructureerde dialoog tussen de Commissie en de lidstaten in een vroeg stadium van essentieel belang is voor een doeltreffende en correcte toepassing van het EU-recht en ook van de aanpak van kwesaties in verband met “gold plating” bij de omzetting en toepassing van EU-recht; herinnert eraan dat er een gemeenschappelijke databank en website voor alle onderdelen van de wetgevingsprocedure moeten worden opgezet om de transparantie van wetgevingsbesprekingen te vergroten; verzoekt de Commissie de naleving op verschillende beleidsterreinen consequenter te bevorderen en, waar mogelijk en passend, preventieve instrumenten te versterken, zoals het opstellen van uitvoeringsplannen, routekaarten, toelichtende stukken, specifieke websites en de uitwisseling van goede praktijken die bedoeld zijn om de lidstaten te helpen omzettingsproblemen op te sporen, deze in een vroeg stadium van de inbreukprocedures aan te pakken en hen te helpen gezamenlijke oplossingen te vinden en aldus de doeltreffendheid van de EU-wetgeving te verbeteren;
11. erkent de inspanningen die door de Europese Commissie zijn geleverd en de eerbiediging van het subsidiariteitsbeginsel; wijst op de belangrijke rol die nationale parlementen en, waar van toepassing, regionale parlementen spelen bij de toetsing van ontwerp-wetgeving van de EU; merkt op dat huidige vormen van samenwerking met nationale parlementen kunnen worden verbeterd; betreurt de huidige opzet van het subsidiariteitscontrolemechanisme, die de EU-commissies van de nationale parlementen dwingt om te veel tijd te besteden aan technische en juridische beoordelingen en tegelijkertijd korte termijnen in acht te nemen; stelt voor deze mechanismen te herzien om ze functioneler en doeltreffender te maken en de ontwikkeling van een meer politieke benadering van het subsidiariteitstoezicht in de hele EU mogelijk te maken; bepleit het Europees Comité van de Regio's, dat regionale en lokale overheden vertegenwoordigt, meer te betrekken bij de subsidiariteitscontrole;

Woensdag 20 januari 2021

12. maakt zich ernstige zorgen over het feit dat een groot aantal lidstaten de antiwitwasrichtlijnen (de vierde en vijfde AML-richtlijnen) nog niet ten uitvoer hebben gelegd; dringt er bij de lidstaten op aan deze richtlijnen dringend en naar behoren om te zetten; is verheugd over de goedkeuring door de Commissie van de mededeling “Naar een betere toepassing van het kader voor de bestrijding van het witwassen van geld en het financieren van terrorisme”, die, samen met een reeks verslagen, de Europese en nationale autoriteiten kan helpen om het witwassen, met inbegrip van de risico's in verband met terrorismefinanciering, beter aan te pakken;

13. spreekt zijn bezorgdheid uit over de gevolgen van een aantal investerings- en burgerschapsprogramma's die onlangs door enkele EU-lidstaten zijn vastgesteld; verzoekt de Commissie wetgeving voor te stellen om dergelijke praktijken te verbieden;

14. betreft de inconsistenties en tekortkomingen van de Europese wetgeving die gericht is op de bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit, waaronder onder meer drugshandel en mensenhandel; verzoekt de Commissie toezicht te blijven houden op de correcte omzetting van het kaderbesluit ter bestrijding van georganiseerde criminaliteit, door gebruik te maken van haar handhavingsbevoegdheden op grond van de Verdragen; verzoekt de Commissie een wetgevingsvoorstel in te dienen voor een richtlijn op basis van artikel 83, lid 1, VWEU met het oog op de herziening van Kaderbesluit 2008/841/JBZ ter bestrijding van georganiseerde criminaliteit, en daarbij de definities van strafbare feiten aan te passen door specifiek de nadruk te leggen op het grensoverschrijdende karakter van criminele organisaties, zoals herhaaldelijk benadrukt in de verslagen van de bevoegde Europese agentschappen, met name Europol en Eurojust, de straffen te verhogen, en het strafbare feit van een criminele vereniging toe te voegen, dat in het maffia-model door intimidatietactieken, vereniging met als oogmerk het plegen van misdaden, en de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de openbare instellingen, gekenmerkt wordt; acht in dit verband algemene Europese wetgeving wenselijk ter bescherming van personen die samenwerken met rechtshandhavingsinstanties;

15. benadrukt dat het belangrijk is over wetgeving te beschikken die de rechtshandhavingsinstanties in staat stelt illegaal verkregen vermogensbestanddelen doeltreffend aan te pakken door te voorkomen dat criminelen profiteren van hun misdrijven en de opbrengsten daarvan in de legale economie brengen of voor het financieren van andere criminele activiteiten gebruiken; merkt op dat de Europese wetgeving op dit gebied tekortschiet, ondanks de aanstaande inwerkingtreding van Verordening (EU) 2018/1805; is daarom ingenomen met de bereidheid van de Commissie om het gehele rechtskader inzake de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de EU te herzien en de eventuele noodzaak van verdere gemeenschappelijke regels te onderzoeken, met bijzondere aandacht voor inbeslagname en confiscatie van opbrengsten van misdrijven zonder dat er sprake is van een veroordeling, en het beheer van deze opbrengsten;

16. is ingenomen met de inspanningen van de Commissie om te blijven toezien op de volledige omzetting van de richtlijnen inzake procedurele rechten binnen de Europese ruimte van vrijheid, veiligheid en recht; uit echter zijn bezorgdheid over de aanhoudende problemen bij de omzetting van Richtlijn 2012/29/EU tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten⁽⁹⁾; uit zijn bezorgdheid in verband met de inbreukprocedures die tegen verschillende lidstaten zijn ingeleid wegens niet-omzetting van Richtlijn (EU) 2016/800 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklagde zijn in een strafprocedure⁽¹⁰⁾;

17. benadrukt dat de Europese belastingwetgeving dringend moet worden verbeterd om de belastingstelsels transparanter, met een grotere verantwoordingsplicht, en effectiever te maken, alsook om oneerlijke concurrentie tussen lidstaten en de toename van het aantal belastingparadijzen te beperken; is van mening dat eerlijke belastingheffing en een vastberaden strijd tegen belastingfraude, belastingontduiking, agressieve fiscale planning en het witwassen van geld een centrale rol moeten spelen in het EU-beleid; verzoekt de Commissie en de lidstaten een concurrerend, eerlijk en degelijk belastingstelsel te ontwikkelen dat geschikt is voor het digitale tijdperk en nieuwe zakelijke modellen;

18. betreft het dat de Commissie niet heeft besloten inbreukprocedures in te leiden tegen de lidstaten die de Schengenregels hebben geschonden;

19. betreft het feit dat de lidstaten zich niet solidair tonen en de verantwoordelijkheid voor de herplaatsing van asielzoekers niet willen delen;

⁽⁹⁾ PB L 315 van 14.11.2012, blz. 57.

⁽¹⁰⁾ PB L 132 van 21.5.2016, blz. 1.

Woensdag 20 januari 2021

20. dringt er bij de lidstaten op aan de Europese wetgeving ter bestrijding van zware criminaliteit en terrorisme om te zetten; wijst met name op de door de Commissie geconstateerde gebrekkige omzetting door bepaalde lidstaten van Richtlijn (EU) 2017/541 inzake terrorismebestrijding⁽¹¹⁾; merkt op dat de meeste lidstaten tegen wie de Commissie in 2019 inbreukprocedures heeft ingeleid in verband met niet-omzetting van Richtlijn (EU) 2016/681 inzake persoonsgegevens van passagiers (PNR-gegevens)⁽¹²⁾, de Commissie inmiddels in kennis hebben gesteld van de vaststelling van de maatregelen die nodig zijn om deze handeling naar behoren om te zetten;

21. verzoekt de EU-instellingen om in het kader van al hun beslissingen, acties en beleid de volledige tenuitvoerlegging van het EU-Handvest te waarborgen, met het oog op de handhaving van de pluriformiteit, onafhankelijkheid en vrijheid van de media; spreekt zijn bezorgdheid uit over de toestand van het medialandschap in de EU; betreurt alle praktijken die gericht zijn op het intimideren of bedreigen van journalisten; verzoekt de Commissie in dit verband nogmaals een omvattend voorstel in te dienen voor een wetgevingshandeling tot vaststelling van minimumnormen die erop gericht zijn strategische rechtszaken tegen publieke inspraak in de hele EU tegen te gaan; verzoekt de Commissie maatregelen te nemen om het oneigenlijk gebruik van rechtsinstrumenten voor het intimideren of schaden van journalisten te bestrijden;

22. veroordeelt het toenemende aantal desinformatiecampagnes die beogen burgers te misleiden over EU-activiteiten en die zich ook richten op de maatregelen die zijn genomen om de goede toepassing van het EU-recht in de lidstaten te waarborgen; verzoekt de Commissie dit fenomeen te bestrijden, aangezien hiermee beoogd wordt het democratisch proces en het vertrouwen van burgers in de democratische instellingen van de EU te ondermijnen; verzoekt de Commissie een duidelijk en breed pakket aan maatregelen door te voeren om de verspreiding en de effecten van online desinformatie in Europa in te dammen en te zorgen voor de bescherming van de Europese waarden en democratische stelsels;

23. spreekt zijn bezorgdheid uit over de ernstige tekortkomingen die zijn vastgesteld bij de toepassing van de EU-milieu- en energiewetgeving, met name met betrekking tot afvalbeheer en -verwijdering, energie-efficiëntie, het verlies aan biodiversiteit, de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen en beschermde gebieden, de ontoereikende behandeling van stedelijk afvalwater en luchtvervuiling, wat ook ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van de mens; stelt met bezorgdheid vast dat er 19 inbreukprocedures lopen wegens onjuiste omzetting van de bepalingen van de milieuaansprakelijkheidsrichtlijn die van essentieel belang is voor de correcte toepassing van het beginsel dat de vervuiler betaalt en de aansprakelijkheid voor milieuschade in het algemeen;

24. merkt met name op dat de meerderheid van lidstaten de Europese normen inzake grenswaarden voor luchtverontreinigende stoffen voortdurend en systematisch heeft geschonden; benadrukt dat de degradatie van ecosystemen en het verlies aan biodiversiteit een groot probleem is in heel de Unie; verzoekt de Commissie nieuwe wetgeving inzake het behoud van ecosystemen voor te stellen die voortbouwt op en verder gaat dan de verplichtingen die al zijn opgenomen in de habitatrichtlijn en de overige toepasselijke EU-wetgeving; verzoekt de Commissie daadwerkelijk te zorgen voor een snelle, volledige en correcte omzetting van alle EU-milieurichtlijnen in alle lidstaten, en daarbij rekening te houden met de prioriteiten die zijn opgenomen in haar mededeling getiteld "EU-wetgeving: betere resultaten door betere toepassing";

25. benadrukt dat het ontbreken van een in de hele Unie van toepassing zijnde samenhangende en uitgebreide reeks gecodificeerde regels inzake goed bestuur, het voor burgers en bedrijven moeilijk maakt om hun rechten uit hoofde van het Unierecht gemakkelijk en volledig te begrijpen; benadrukt derhalve dat het codificeren van regels inzake goed bestuur in de vorm van een verordening waarin de verschillende aspecten van de administratieve procedure worden vastgelegd, waaronder kennisgevingen, bindende termijnen, het recht om te worden gehoord en het recht van eenieder op toegang tot zijn dossier, onontbeerlijk is om de rechten van de burgers en de transparantie te versterken; is van mening dat met deze verordening de doeltreffendheid, doelmatigheid en capaciteit van het openbaar bestuur en overheidsdiensten kunnen worden verbeterd, en daarmee tegemoet wordt gekomen aan de investerings- en hervormingsbehoeften in de Europese Unie;

26. herhaalt zijn verzoek om de vaststelling van een verordening betreffende een open, efficiënt en onafhankelijk Europees ambtenarenapparaat op grond van artikel 298 VWEU, en wijst erop dat de Commissie naar aanleiding van dit verzoek geen voorstel ter zake heeft ingediend; verzoekt de Commissie daarom nogmaals een wetgevingsvoorstel inzake een Europese wet bestuursprocesrecht in te dienen en daarbij rekening te houden met de door het Parlement tot dusver genomen stappen op dit terrein;

27. merkt op dat er met name sprake is van een gebrek aan omzetting van, tenuitvoerlegging van, en toezicht op de EU-wetgeving inzake de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, ondanks het feit dat de Commissie en de Raad tijdens het wetgevingsproces de nadruk leggen op de grote urgentie van deze voorstellen; verzoekt de Commissie en de nationale autoriteiten de toepassing van het EU-recht op dit gebied op proactieve en alomvattende wijze te controleren en te handhaven;

⁽¹¹⁾ PB L 88 van 31.3.2017, blz. 6.

⁽¹²⁾ PB L 119 van 4.5.2016, blz. 132.

Woensdag 20 januari 2021

28. erkent dat burgers en ondernemers moeten worden geïnformeerd over problemen die zich voordoen bij de dagelijkse toepassing van het EU-recht teneinde de juiste toepassing van het EU-recht en de goede werking van de interne markt te waarborgen; verzoekt om een intensievere samenwerking op dit gebied, onder meer met behulp van de Solvit-dienst;

29. betreurt het aanhoudende gebrek aan homogeniteit tussen de lidstaten bij de doeltreffende uitvoering van verschillende wetgevingsinstrumenten die gericht zijn op de totstandbrenging van een sociale en inclusieve Unie en de bestrijding van alle vormen van discriminatie van kwetsbare groepen; is bezorgd over de ernstige tekortkomingen en vertragingen bij de toepassing van de EU-wetgeving die onder de Europese pijler van sociale rechten valt, in het bijzonder bij de toepassing van de regelgeving betreffende de bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers op het werk, de richtlijn inzake arbeidstijden⁽¹³⁾ en de wetgeving betreffende de gelijke behandeling en gelijke beloning van vrouwen en mannen; onderstreept de ruime interpretatie die het HvJ-EU in zijn arresten geeft aan het concept van gelijke beloning voor gelijk werk, en verzoekt de Commissie meer te doen om discriminatie en de loonkloof tussen mannen en vrouwen op Europees niveau te bestrijden;

30. verzoekt de Commissie om ervoor te zorgen dat de COVID-19-pandemie niet door de lidstaten wordt gebruikt als een excuus voor de incorrecte toepassing van EU-wetgeving en dat eventuele vertragingen bij de omzetting van richtlijnen in het nationaal recht naar behoren worden verantwoord;

31. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, het Comité van de regio's, het Europees Economisch en Sociaal Comité en de nationale parlementen.

⁽¹³⁾ Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd (PB L 299 van 18.11.2003, blz. 9).

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0012

Uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid — jaarverslag 2020

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid — jaarverslag 2020 (2020/2206(INI))

(2021/C 456/07)

Het Europees Parlement,

- gezien het jaarverslag van de Raad aan het Europees Parlement over het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid,
- gezien titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU),
- gezien het Handvest van de Verenigde Naties en de Slotakte van Helsinki van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) uit 1975,
- gezien de verklaring van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) over politieke verantwoordingsplicht ⁽¹⁾,
- gezien de resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, getiteld “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”, van 25 september 2015,
- gezien de conclusies van de Raad over de geïntegreerde aanpak van externe conflicten en crises van 22 januari 2018,
- gezien het derde verslag van de VN-groep van gezaghebbende internationale en regionale deskundigen inzake Jemen, getiteld “Yemen: “A Pandemic of Impunity in a Tortured Land”, dat de periode van juli 2019 tot en met juni 2020 bestrijkt,
- gezien de integrale strategie van de EU voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Europese Unie van 28 juni 2016,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 8 april 2020 over de wereldwijde EU-respons op COVID-19 (JOIN(2020)0011),
- gezien zijn resolutie van 23 oktober 2020 over gendergelijkheid in het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU ⁽²⁾,
- gezien de aanbeveling van het Europees Parlement van 13 maart 2019 aan de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid over de reikwijdte en het mandaat voor speciale vertegenwoordigers van de EU ⁽³⁾,
- gezien Resolutie 1325(2000) van de VN-Veiligheidsraad over vrouwen, vrede en veiligheid,
- gezien de Europese veiligheidsagenda 2015-2020,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 10 juni 2020 getiteld “Desinformatie in verband met COVID-19 aanpakken: feiten onderscheiden van fictie” (JOIN(2020)0008),
- gezien zijn resolutie van 17 april 2020 over gecoördineerde EU-maatregelen om de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan te bestrijden ⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ PB C 210 van 3.8.2010, blz. 1.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0286.

⁽³⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0172.

⁽⁴⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0054.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien de conclusies van de Raad over veiligheid en defensie van 17 juni 2020,
  - gezien de mededeling van de Commissie van 9 september 2020 getiteld “Verslag inzake strategische prognoses 2020 — De koers naar een veerkrachtiger Europa”,
  - gezien de conclusies van de Raad van 18 juni 2019, 15 juli 2019, 14 oktober 2019 en 12 december 2019, de verklaring van de EU-ministers van Buitenlandse Zaken van 15 mei 2020 en de conclusies van de Europese Raad van 20 juni 2019, 17 oktober 2019 en 1 oktober 2020 over de illegale activiteiten van Turkije in de oostelijke Middellandse Zee, en gezien de conclusies van de Raad van 14 oktober 2019 over Noordoost-Syrië,
  - gezien de mededeling van de Commissie van 29 april 2020 getiteld “Steun aan de Westelijke Balkan voor de bestrijding van COVID-19 en het herstel na de pandemie, bijdrage van de Commissie in de aanloop naar de top van de regeringsleiders van de EU en de Westelijke Balkan op 6 mei 2020” (COM(2020)0315),
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A9-0266/2020),
- A. overwegende dat het de plicht en verantwoordelijkheid van het Parlement is om democratisch toezicht te houden op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) en het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB), en dat het Parlement dus op een tijdige en transparante manier de benodigde informatie en doeltreffende middelen moet krijgen om deze rol ten volle te vervullen, ook met betrekking tot alle defensie-industrieprogramma's;
- B. overwegende dat het GBVB van de EU tot doel heeft de veiligheid en stabiliteit te waarborgen en tegelijk de Europese waarden van vrijheid, democratie, gelijkheid, rechtsstatelijkheid en eerbiediging van de mensenrechten uit te dragen;
- C. overwegende dat de wereld wordt geconfronteerd met een scenario van agressieve geopolitieke concurrentie en dat bijgevolg snelle en geschikte reactiemechanismen en -capaciteiten voor buitenlands beleid zijn vereist;
- D. overwegende dat een krachtadiger, meer ambitieus, geloofwaardig en eensgezind gemeenschappelijk buitenlands beleid een noodzaak is, nu de EU wordt geconfronteerd met meerdere geopolitieke uitdagingen in de ruimere regio die een directe of indirecte impact hebben op al haar lidstaten en hun burgers;
- E. overwegende dat de EU op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid haar potentieel niet ten volle benut door een gebrek aan eensgezindheid tussen de lidstaten;
- F. overwegende dat geen enkele EU-lidstaat in staat is de mondiale uitdagingen waarmee Europa tegenwoordig wordt geconfronteerd, alleen aan te pakken; overwegende dat een ambitieus en doeltreffend GBVB moet worden ondersteund met passende financiële middelen en een beter besluitvormingsmechanisme;
- G. overwegende dat de COVID-19-pandemie er in vele delen van de wereld toe heeft geleid dat de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en de fundamentele vrijheden erop achteruit zijn gegaan en desinformatiecampagnes en cyberaanvallen door derde landen zijn toegenomen; overwegende dat isolationistische, unilaterale en antiglobalistische tendensen en systemische rivaliteit meer op de voorgrond zijn geplaatst, in plaats van multilaterale samenwerking volgens een op regels gebaseerde internationale orde;
- H. overwegende dat de veiligheid in de wereld en de belangen en de invloed van de EU bedreigd worden door gevaren zoals de heropleving van populisme en autoritarisme, een toenemende weerstand tegen de eerbiediging van het internationaal recht, de mensenrechten en de rechtsstaat, aanvallen op de liberale democratie en het multilateralisme, en dat daarbovenop nog de concurrentie tussen de grootmachten komt, die met name tussen de VS en China in rivaliteit is omgeslagen, waardoor de EU het risico loopt buiten de besluitvormingsfeer te vallen en door dergelijke concurrentie ernstig te worden geschaad;
- I. overwegende dat het Europese nabuurschapsbeleid (ENB) een essentieel instrument is met betrekking tot de landen van het Oostelijk en Zuidelijk Nabuurschap van de EU;
- J. overwegende dat de instabiliteit en onvoorspelbaarheid aan de grenzen van de Unie en in haar buurlanden een directe bedreiging vormen voor de veiligheid van de Unie en haar lidstaten; overwegende dat de COVID-19-pandemie negatieve gevolgen kan hebben voor het internationale veiligheidsklimaat; overwegende dat de ernstige economische en sociale gevolgen van deze pandemie een serieuze impact zullen hebben op de huidige niveaus van armoede en ongelijkheid in de wereld, en dat dit kan leiden tot diepe sociale onrust en hevige protesten, en een nieuw element van instabiliteit kan zijn in veel landen in kwetsbare situaties; overwegende dat vele van de bedreigingen die de afgelopen jaren zijn ontstaan,

Woensdag 20 januari 2021

waaronder cyberdreigingen, klimaatverandering en pandemieën, ondertussen werkelijkheid zijn geworden, met een alsmaar grotere impact op verschillende aspecten van het menselijk leven, evenals op de ontwikkelingsmogelijkheden, de mondiale geopolitieke orde en de stabiliteit;

- K. overwegende dat het gebruik van mondiale maritieme informatie van essentieel belang is om een strategische bewakingsfunctie te waarborgen, risicoanalyse en vroegtijdige waarschuwing ten gunste van de Unie en haar lidstaten mogelijk te maken en de informatievoorziening voor civiele en militaire operaties op het gebied van maritieme beveiliging te bevorderen;
- L. overwegende dat terrorismebestrijding een topprioriteit is in de Europese veiligheidsagenda 2015-2020;
- M. overwegende dat de COVID-19-pandemie duidelijk heeft gemaakt dat de EU kwetsbaar is ten aanzien van autoritaire regimes, dat de traditionele externe allianties van de EU broos zijn, en dat de Unie een buitenlands beleid moet voeren dat in overeenstemming is met haar fundamentele waarden; overwegende dat de EU gezien het bovenstaande haar externe betrekkingen moet herbekijken en deze op de beginselen van solidariteit en multilateralisme moet baseren; overwegende dat de meest kwetsbaren bijzonder hard worden getroffen door de COVID-19-pandemie en de ingrijpende gevolgen ervan, met name in regio's waar de gezondheidszorg en de sociale stelsels minder goed ontwikkeld zijn;
- N. overwegende dat er de afgelopen jaren nieuwe, multidimensionale uitdagingen zijn ontstaan, zoals de verspreiding van massavernietigingswapens, de betwisting van overeenkomsten inzake het niet verspreiden van wapens, de verergering van regionale conflicten die hebben geleid tot ontheemding van bevolkingsgroepen, de concurrentie om natuurlijke hulpbronnen, energieafhankelijkheid, klimaatverandering, de opbouw van falende staten, terrorisme, grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, cyberaanvallen of desinformatiecampagnes;
- O. overwegende dat ontwapening, wapenbeheersing en non-proliferatie speerpunten van het GBVB moeten worden, gezien de niet-naleving van belangrijke overeenkomsten inzake wapenbeheersing en ontwapening en gezien ook de snelle ontwikkelingen op het gebied van wapentechnologie, teneinde de Europese burgers te beschermen en de internationale stabiliteit en veiligheid te vrijwaren; overwegende dat Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB moet worden bijgewerkt zodat de criteria strikt worden toegepast en uitgevoerd;

De EU als “voorkeurspartner” positioneren in een veranderende geopolitieke orde

1. benadrukt dat de COVID-19-pandemie een alarmsignaal is dat wijst op de behoefte aan een sterker, autonomer, uniformer en assertief buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie, zodat zij haar voortrekkersrol op het internationale toneel kan verstevigen, teneinde een op regels gebaseerde internationale orde te verdedigen en te ontwikkelen die multilateralisme, democratie en de mensenrechten waarborgt, en teneinde haar waarden en belangen wereldwijd daadkrachtiger te bevorderen; beklemtoont dat de EU daartoe eerst de partners in haar onmiddellijke nabuurschap succesvol moet ondersteunen;
2. stimuleert en verdedigt de rol van de EU als betrouwbare partner wereldwijd, een “voorkeurspartner” voor derden, een principiële, maar niet dogmatische, eerlijke tussenpersoon, een referentie op het gebied van conflictbemiddeling en -oplossing, die diplomatie en dialoog bevordert als de manier bij uitstek om een constructieve rol op te nemen in mondiale conflicten, als leidende promotor van duurzame ontwikkeling en belangrijkste contribuant aan het multilaterale kader, maar ook als een mondiale speler die bereid is autonoom en daadkrachtig op te treden wanneer dat nodig is om de waarden en belangen van de EU te verdedigen, die verantwoordelijkheid opneemt door haar eigen veiligheid te waarborgen en de internationale vrede en stabiliteit te bevorderen, op basis van de beginselen en waarden van het VN-Handvest en zoals verankerd in het internationaal recht, met inachtneming van de op regels gebaseerde internationale orde; is van mening dat creativiteit, een meer proactieve houding en meer onderlinge eensgezindheid en solidariteit tussen de lidstaten, alsook inspanningen en middelen van de lidstaten, nodig zijn om de invloed van de EU wereldwijd te vergroten en haar positieve machtsmodel wereldwijd te bevorderen, en om haar in staat te stellen haar strategische verantwoordelijkheden in de buurlanden op te nemen;
3. benadrukt dat de toenemende instabiliteit in de wereld, de steeds meer op confrontatie gerichte dynamiek, de uitholling van het multilateralisme en de opkomst van het autoritarisme, alsook de complexe mondiale uitdagingen, met name de steeds grimmigere sfeer, die leidt tot de opflakking van gewapende conflicten, onder meer aan de oost- en zuidgrenzen van het Europese continent, terrorisme, klimaatverandering en toenemende bedreigingen voor natuurlijke hulpbronnen, ongecontroleerde migratiestromen, gezondheidsrisico's en hybride dreigingen, zoals desinformatiecampagnes, actieve maatregelen en cyberaanvallen enz. de EU ertoe moeten aanzetten haar strategische autonomie te ontwikkelen en de samenwerking met haar bondgenoten te versterken; onderstreept in dit verband dat de Unie er belang bij heeft meer strategische samenwerkingen met derde landen aan te gaan, op basis van vertrouwen en wederzijds voordeel, en allianties met gelijkgezinde democratieën op te bouwen, ook in het zuidelijk halfrond, evenals ad-hoc-coalities met andere gelijkgestemden waar nodig;

Woensdag 20 januari 2021

4. onderstreept in dit verband dat de Unie nauw moet samenwerken met belangrijke partners wereldwijd, en een actieve rol moet opnemen bij de verdediging van belangrijke instellingen inzake internationaal recht en het multilaterale stelsel; benadrukt dat het partnerschap van de EU met de VN en de NAVO moet worden versterkt, en dat voor een hechtere samenwerking moet worden gezorgd met organisaties als de Raad van Europa, de OVSE, de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (Asean), de Afrikaanse Unie, de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS), de Arabische Liga, de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (Celac) en Mercosur; roept op tot een versterking van de samenwerking en coördinatie tussen de EU en de NAVO, waarbij kennis en middelen worden gebundeld en dubbel werk wordt vermeden, met het oog op een gemeenschappelijke aanvullende aanpak van de huidige en toekomstige regionale en mondiale veiligheidsproblemen alsmede van conflictsituaties, gezondheids crises, asymmetrische en hybride gevaren, cyberaanvallen en desinformatie; benadrukt het belang van het Internationaal Strafhof (ICC) bij het onderzoeken van misdaden tegen de menselijkheid en de verdediging van slachtoffers daarvan, en is ingenomen met de sterke steun van de Unie voor het ICC, dat de laatste tijd het doelwit is van druk en aanvallen;

5. drukt zijn bezorgdheid uit over de ongekeerde schaal van al dan niet door overheden aangestuurde desinformatie- en propagandacampagnes, die vreselijke maatschappelijke gevolgen hebben, onder meer in de Europese buurlanden en in het bijzonder in de Westelijke Balkan; veroordeelt de manipulatie en het tot wapen maken van informatie, onder meer door subnationale, overheids- en niet-overheidsactoren met kwaadaardige bedoelingen; veroordeelt eveneens platforms en organisaties die door autoritaire derde landen worden gebruikt om Europa's politieke partijen en actoren direct en indirect te financieren en te beïnvloeden; is ingenomen met de broodnodige reactie van de EU-instellingen op deze nieuwe uitdaging, onder meer door de oprichting van een nieuwe bijzondere commissie in het Parlement, die zich richt op buitenlandse inmenging in democratische processen in de EU, met inbegrip van desinformatie; is verheugd dat de Raad een besluit heeft aangenomen betreffende beperkende maatregelen tegen cyberaanvallen die de Unie of haar lidstaten bedreigen⁽³⁾; onderstreept de noodzaak van een reactie die de grondrechten en fundamentele vrijheden niet beperkt; wijst op het belang van effectieve strategische communicatie van de EU, en is ingenomen met de versterking van StratCom binnen de Europese Dienst voor extern optreden (EDED) en de inspanningen van deze taskforce om desinformatiecampagnes op te sporen en te bestrijden; benadrukt dat de EU meer capaciteit moet opbouwen om nepnieuws en desinformatie, die een bedreiging voor de democratie zijn, proactief te bestrijden, en om haar veiligheidscultuur te verbeteren teneinde haar informatie- en communicatienetwerken beter te beschermen; roept de EU op een voortrekkersrol te spelen als pleitbezorger voor een collectief zelfverdedigings- en samenwerkingskader tegen hybride bedreigingen en de kwaadwillige invloed van autoritaire regimes op met name democratisch bestuur en particuliere ondernemingen wereldwijd; benadrukt daarom dat de EU haar allianties met andere mondiale democratische actoren moet versterken om dergelijke bedreigingen wereldwijd aan te pakken, onder meer door middel van hervormde, veerkrachtigere multilaterale instellingen;

6. dringt erop aan dat het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU gestoeld moet zijn op de bevordering van de doelstellingen van artikel 21 VEU zoals democratie, de menselijke waardigheid, de mensenrechten en fundamentele vrijheden, waaronder de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, de bescherming van alle minderheden en religieuze gemeenschappen, met inbegrip van christenen, joden, moslims, niet-gelovigen en anderen, en de bevordering van gendergelijkheid; is in dit opzicht ingenomen met het recente besluit van de Commissie om het mandaat van de speciale gezant voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of overtuiging buiten de EU te verlengen, maar dringt erop aan dat er zo snel mogelijk iemand wordt aangesteld; verzoekt de EU-delegaties om de mensenrechtensituatie in de wereld van nabij te volgen, tendensen vast te stellen en burgers en maatschappelijke organisaties te steunen bij hun inspanningen om de negatieve tendens inzake mensenrechten overal ter wereld om te keren; benadrukt dat het koppelen van voorwaarden aan economische en politieke stimulansen het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU doeltreffender maakt; herinnert er in dit verband aan dat de Commissie de mensenrechtensituatie in de derde landen waaraan visumvrijstelling is verleend, moet monitoren, op gezette tijden verslag moet uitbrengen aan het Parlement en de visumvrijstelling moet opschorten indien er in het betrokken land schendingen worden vastgesteld; verzoekt de Commissie en de Raad om de EU-programma's ter ondersteuning van de democratie wereldwijd te versterken door democratische "bottom-up"-processen aan te moedigen, de institutionele weerbaarheid te vergroten en steun te bieden aan Europese politieke stichtingen die de democratische processen versterken; pleit nogmaals, zoals het reeds in zijn aanbeveling van 13 maart 2019 deed, voor een hervorming en herziening van het systeem van speciale vertegenwoordigers en speciale gezanten van de EU;

7. benadrukt dat de EU de onderliggende oorzaken van migratie moet aanpakken, zoals armoede, voedsel- en voedingonzekerheid, werkloosheid, instabiliteit en een gebrek aan veiligheid in de derde landen waar de massale illegale migratie ontstaat; wijst erop dat ook nadruk moet worden gelegd op steun voor de opbouw van stabiele instellingen teneinde duurzame maatschappelijke ontwikkeling in deze landen te bevorderen;

⁽³⁾ Besluit (GBVB) 2019/797 van de Raad van 17 mei 2019 betreffende beperkende maatregelen tegen cyberaanvallen die de Unie of haar lidstaten bedreigen (PB L 129 I van 17.5.2019, blz. 13).

Woensdag 20 januari 2021

Een nieuw ambitieniveau voor het GBVB: strategische regionale benaderingen op basis van een sterkere politieke wil

8. herinnert eraan dat geen enkele EU-lidstaat alleen over voldoende bekwaamheid en middelen beschikt om het hoofd te bieden aan de huidige internationale uitdagingen; is in dit verband van mening dat in de eerste plaats een sterkere en oprechte politieke wil van de EU-lidstaten nodig is om tot een akkoord te komen over de doelstellingen van het buitenlands beleid en deze gezamenlijk na te streven, zoals conflictpreventie en vredesakkoorden, en om de pogingen te bestrijden die derde landen ondernemen om de EU te verzwakken en te verdelen, onder meer door de Europese waarden te ondermijnen; benadrukt dat alleen een sterke en verenigde Europese Unie met een solide buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid, waarin de lidstaten de VV/HV steunen om de overeengekomen doelstellingen uit te voeren, in staat zal zijn een sterke rol te spelen in de nieuwe geopolitieke context; verzoekt de Europese instellingen en lidstaten alle acties naar aanleiding van de COVID-19-crisis onderling en met hun internationale partners te coördineren om een samenhangende en inclusieve wereldwijde reactie op de pandemie te bevorderen; verwelkomt in dit verband de "Team Europa"-aanpak;

9. herhaalt zijn oproep tot een herziening van de integrale EU-strategie, zodat lering kan worden getrokken uit de nieuwe geopolitieke dynamiek, de huidige dreigingen, de COVID-19-pandemie en de verwachte toekomstige uitdagingen, en zodat de doelstellingen en middelen van het GBVB opnieuw kunnen worden beoordeeld; benadrukt dat de EU haar samenwerking met internationale partners en bondgenoten verder moet ontwikkelen, maar daarbij op het gebied van buitenlandse zaken sneller tot besluiten moet kunnen komen, meer moet kunnen samenwerken met gelijkgezinde partners, en daarbij het multilateralisme moet versterken en meer strategische capaciteit moet opbouwen om op te treden, ook autonoom als dat nodig is; benadrukt dat de EU de verantwoordelijkheid heeft haar strategische autonomie te ontwikkelen op basis van gemeenschappelijke diplomatieke, veiligheids- en defensiekwesties, evenals economische, gezondheids- en handelseengelegenheden, teneinde het hoofd te bieden aan de vele gemeenschappelijke uitdagingen bij de verdediging van haar belangen, normen en waarden in de wereld na de pandemie; wijst er daarom op dat het van groot belang is dat de Europese landen het vermogen behouden om zelf te beslissen en te handelen; dringt er bij de lidstaten op aan de nieuwe verordening tot instelling van het screeningmechanisme voor buitenlandse investeringen in kritieke sectoren snel ten uitvoer te leggen en toe te passen; moedigt de EU-lidstaten aan een nieuw forum voor multilaterale samenwerking op te zetten, in navolging van het Coördinerend Comité voor multilaterale controle op de uitvoer van strategische technologieën, om de uitvoer van technologieën, handelsstromen en investeringen in gevoelige sectoren in landen van zorg te monitoren en te controleren;

10. is van mening dat er nog steeds een groot onbenut potentieel is om alle onderdelen, zowel de harde als de zachte macht, van het externe optreden van de EU te combineren en te integreren om de doelstellingen van het GBVB te verwezenlijken; herinnert er in dit verband aan dat de diplomatie van het Europees Parlement een belangrijke pijler van het buitenlands beleid van de EU vormt, met haar eigen complementaire instrumenten en kanalen; is van mening dat het Europees Parlement daarom moet worden erkend als een integraal onderdeel van de "Team Europa"-benadering die door de Commissie en de EDEO wordt bevorderd; benadrukt in dit verband de rol van het Parlement op het gebied van bemiddeling en steun voor de democratie, alsook de waardevolle bijdrage van parlementaire vergaderingen aan het Europese externe optreden, ook op het gebied van veiligheid en defensie, alsmede de noodzaak om hun activiteiten te bevorderen en de juiste ontwikkeling van hun werk te garanderen; roept met name de VV/HV en de voorzitters van de Commissie en de Raad op om het Parlement steeds op de hoogte te houden en bij het externe optreden van de EU te betrekken;

11. is van oordeel dat de ambitie om een solide, autonoom en volledig ontwikkeld buitenlands en veiligheidsbeleid voor de Unie te hebben, ook inhoudt dat er een diplomatiek korps met dezelfde kenmerken moet zijn, dat vanaf het begin is gevormd in een specifiek Europese dimensie; steunt in dit verband het streven naar de oprichting van een Europese diplomatenopleiding die bevoegd is om een autonoom selectie- en opleidingssysteem in te voeren voor toekomstige EU-diplomaten, in het kader van een daadwerkelijke Europese diplomatieke loopbaan;

12. benadrukt dat de bepalingen van het EU-Verdrag inzake raadpleging en informatieverstrekking aan het Parlement op het gebied van het GBVB moeten worden omgezet in duidelijke regels voor het tijdig en transparant delen van de desbetreffende documenten, met inbegrip van ontwerpstrategieën; spreekt de noodzaak uit om de manier waarop de Commissie en de EDEO momenteel gevoelige of vertrouwelijke informatie aan het Parlement doorgeven aanzienlijk te verbeteren; dringt er voorts op aan dat wordt onderzocht hoe de kwaliteit, de reikwijdte en de vorm van commissievergaderingen en uitwisselingen met de EDEO en de Commissie kunnen worden verbeterd; is van oordeel dat de "verklaring inzake politieke verantwoordingsplicht" van 2010 niet langer een geschikte basis is voor de betrekkingen tussen het Parlement en de VV/HV, en dat deze vervangen moet worden door een interinstitutioneel akkoord, teneinde de democratische controlerechten van het Parlement te bevorderen, in overeenstemming met de Verdragen; herinnert er voorts aan dat het heeft verzocht om een herziening van het besluit van de Raad tot oprichting van de EDEO;

13. betreurt het gebrek aan vooruitgang bij het verbeteren van het besluitvormingsproces inzake GBVB-aangelegenheden, hetgeen van invloed is op de efficiëntie, de snelheid en de geloofwaardigheid van het optreden en de besluitvorming van de EU op het internationale toneel; vraagt de lidstaten zo snel mogelijk in debat te gaan over de mogelijkheid om in ieder geval op bepaalde gebieden van het GBVB, zoals besluiten inzake mensenrechtenkwesties en sancties, over te schakelen van eenparigheid van stemmen naar besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid, als een concreet middel om de invloed van de EU op het internationaal toneel te vergroten;

Woensdag 20 januari 2021

14. is verheugd over de goedkeuring van een nieuwe mondiale sanctieregeling van de EU inzake de mensenrechten (een soort Magnitski-wet van de EU), waardoor zij gerichte sancties kan opleggen aan de verantwoordelijken voor ernstige schendingen en misbruiken van de mensenrechten wereldwijd; raadt aan het toepassingsgebied van het sanctieregime in de toekomst uit te breiden, zodat dit ook gevallen van corruptie omvat;

15. vraagt een herziening van de lijsten van materieel dat niet naar derde landen mag worden uitgevoerd, om te voorkomen dat lidstaten met financiële steun van de EU werktuigen leveren die uiteindelijk worden ingezet om burgers te onderdrukken;

16. steunt een EU-breed debat over nieuwe vormen van samenwerking, zoals een Europese Veiligheidsraad, aangezien het de hoogste tijd is om doeltreffende vormen en instellingen formeel op te zetten, teneinde de samenhang en de invloed van het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU te verbeteren; is van mening dat dit concept in het kader van de conferentie over de toekomst van Europa moet worden besproken, en herhaalt ook zijn oproep tot de oprichting van een Raad van ministers van Defensie;

17. benadrukt dat de Unie zich ertoe verbindt de rol van de VN op het internationale toneel te versterken en onderstrept met het oog hierop de noodzaak om het systeem van de Verenigde Naties te hervormen, teneinde de samenhang van de maatregelen van alle agentschappen, organisaties en programma's te versterken om een goede naleving van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Agenda 2030 te garanderen; roept de lidstaten nogmaals op om de hervormingen van de samenstelling en het functioneren van de Veiligheidsraad te steunen om deze effectiever en operationeler te maken, hetgeen essentieel is om te waken over de wereldvrede, met een agenda die verder gaat dan militaire veiligheid en die de stroom vluchtelingen en ontheemden, voedselzekerheid, klimaatverandering en de strijd tegen pandemieën omvat;

18. benadrukt het cruciale belang dat de Europese Unie heeft bij de ondersteuning van democratische en verkiezingsprocessen en bij het waarborgen van hun transparantie en legitimiteit;

19. erkent dat de stabiliteit, veiligheid, vrede en welvaart van de Westelijke Balkan en de landen van het Oostelijk en Zuidelijk Nabuurschap rechtstreeks van invloed zijn op de stabiliteit en veiligheid van de Unie zelf en van haar lidstaten, alsook op haar imago als geopolitieke wereldspeler; wijst erop dat de Europese Unie de belangrijkste handelspartner en investeerder van de landen van de Westelijke Balkan en van het Oostelijk Partnerschap is; dringt er bij de EU op aan haar strategische verantwoordelijkheden in de buurlanden op te nemen en tijdiger een actieve, uniforme en doeltreffende rol te spelen bij de bemiddeling en vreedzame oplossing van de aanhoudende spanningen en conflicten, en bij de preventie van toekomstige conflicten in de buurlanden; is van oordeel dat dit kan worden bereikt door prioriteit toe te kennen aan preventieve vredesopbouw, met inbegrip van preventieve diplomatie en mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing, door de bilaterale samenwerking te versterken en democratische krachten en de rechtsstaat te ondersteunen, door positieve stimulansen te creëren voor sociaal-economische stabilisatie en ontwikkeling, en door de weerbaarheid van samenlevingen te vergroten, waarvoor voldoende financiële middelen moeten uitgetrokken; bevestigt nogmaals zijn krachtige steun voor het Normandiëkwartet, de conferentie van Berlijn inzake Libië en de Minsk-groep;

20. herhaalt dat het zich inzet voor uitbreiding als een cruciale, transformatieve EU-beleidslijn, en is ingenomen met de herziene methodologie van de Commissie en de sterkere nadruk daarvan op het politieke karakter van het uitbreidingsproces; steunt het Europese perspectief voor de landen van de Westelijke Balkan, en is ermee ingenomen dat de EU-lidstaten hun ondubbelzinnige steun voor dit perspectief hebben bevestigd, zoals vermeld in de verklaring van Zagreb van 6 mei 2020; is verheugd over het besluit om de toetredingsonderhandelingen met Albanië en Noord-Macedonië te openen; verzoekt de Raad en de Commissie onverwijld van start te gaan met de intergouvernementele conferenties met deze twee landen, en vraagt meer in het algemeen het toetredingsproces te versnellen, aangezien de landen van de Westelijke Balkan geografisch, historisch en cultureel deel uitmaken van Europa; dringt er met name bij Bulgarije op aan zich niet langer te verzetten tegen het starten van een intergouvernementele conferentie met Noord-Macedonië; onderstrept dat de integratie van deze landen in de EU van groot belang is voor de stabiliteit en de veiligheid van het hele continent, alsook voor de invloed van de EU in de regio en daarbuiten; benadrukt dat het toetredingsproces voor duurzame democratische, economische en ecologische transformatie en sociale convergentie moet zorgen, en goede nabuurschapsbetrekkingen en regionale samenwerking moet waarborgen; herinnert eraan dat het uitbreidingsproces op verdienste gebaseerd is en gestoeld is op strenge, eerlijke voorwaarden in overeenstemming met de criteria van Kopenhagen; herhaalt dat de aangenomen hervormingen voelbaar moeten zijn ter plaatse; benadrukt dat er duidelijke, transparante en consistente toetredingsbenchmarks moeten worden vastgesteld en dat er verdere politieke, financiële (IPA III) en technische bijstand moet worden verleend tijdens het proces, met duidelijke metingen van de vooruitgang; beklemtoont dat kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten zich moeten aanpassen aan de relevante verklaringen in verband met het GBVB van de VV/HV namens de EU, en aan de besluiten van de Raad;

21. is verheugd over de resultaten van de EU-top met de landen van het Oostelijk Partnerschap en hoopt dat de zes landen zich daadwerkelijk zullen inzetten voor de hervormingsprocessen die nodig zijn om samenlevingen op te bouwen die democratischer, welvarender, eerlijker en stabiel zijn, en die dicht bij fundamentele waarden en beginselen staan; benadrukt dat samenwerking met de landen van het Oostelijk Partnerschap en andere buurlanden van de EU een prioriteit moet vormen in het kader van het GBVB, aangezien de EU sterk belang heeft bij de ontwikkeling en democratisering van

Woensdag 20 januari 2021

deze landen; verzoekt de Commissie en de EDEO om de economische banden en de connectiviteit te blijven versterken middels handels- en associatieovereenkomsten, toegang tot de interne markt en versterkte intermenselijke contacten, onder meer door visumversoepelingen en liberalisering wanneer aan alle voorwaarden is voldaan; benadrukt dat deze voorbeelden als stimulansen kunnen dienen ter bevordering van democratische hervormingen en de aanneming van Europese regels en normen; verzoekt de EU vast te houden aan een op maat gesneden differentiatie binnen de landen van het Oostelijk Partnerschap op basis van het beginsel “meer voor meer” en “minder voor minder”; erkent dat de landen van het Oostelijk Partnerschap (EaP) over unieke ervaring en deskundigheid beschikken, erkent ook hun bijdrage aan missies, gevechtsgroepen en operaties van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU (GVDB) en pleit voor een verdieping van de samenwerking tussen de EU en het Oostelijk Partnerschap bij EU-gerelateerd defensiebeleid;

22. ondersteunt de eisen van de Wit-Russische bevolking op het gebied van vrijheid, democratie en waardigheid, alsook haar eis om nieuwe, vrije en eerlijke presidentsverkiezingen te houden; erkent de belangrijke rol van de Coördinatieraad als vertegenwoordiger van de in opstand komende Wit-Russische bevolking; veroordeelt met klem de gewelddadige onderdrukking van vreedzame betogers en is ingenomen met de goedkeuring van sancties tegen het regime van Loekasjenko, ook tegen Alexander Loekasjenko zelf, en herhaalt dat het de uitslag van de vervalste presidentsverkiezingen van 9 augustus 2020 niet erkent; verzoekt de EU haar betrekkingen met Wit-Rusland grondig te evalueren, aangezien het regime zijn verplichtingen uit hoofde van het internationale recht en zijn overeenkomsten met de EU niet in acht neemt; vraagt stimulansen te creëren voor sociaal-economische stabilisatie en de ontwikkeling en ondersteuning van democratische krachten;

23. beklemtoont dat de EU zich moet blijven inzetten om de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit van haar partners binnen hun internationaal erkende grenzen te ondersteunen; maakt zich zorgen over de toename van het aantal oplaaiende conflictgebieden in de directe buurlanden van de EU, alsook over bevroren conflicten en de de-factobezetting door de Russische Federatie van grondgebied van soevereine staten; veroordeelt andermaal het agressieve beleid van Rusland ten aanzien van Oekraïne, de negatieve rol die Rusland speelt in meerdere bevroren conflicten en de druk die Rusland uitoefent op sommige van de directe buurlanden van de EU, alsook de schendingen van de rechten van de Krim-Tataren, de blokkade van de Zee van Azov, de aanhoudende beslaglegging op gasvelden van Oekraïne in de Zwarte Zee, en de schending van de territoriale integriteit van Georgië en Moldavië; staat nog altijd volledig achter het beleid om de illegale annexatie van de Krim niet te erkennen; roept Rusland op zijn verantwoordelijkheid te nemen, zijn invloed op door hem gesteunde separatisten aan te wenden en zijn verbintenissen in het kader van de overeenkomsten van Minsk volledig uit te voeren; onderstreept dat de EU meer inspanningen moet leveren met het oog op een vreedzame oplossing van de zogenaamde bevroren conflicten, ook in dialoog met de betrokken derde landen, om actief oplossingen te bevorderen op basis van de normen en beginselen van het internationaal recht, het VN-Handvest en de Slotakte van Helsinki van de OVSE van 1975, en om meer steun te verlenen aan door conflict getroffen burgers, intern ontheemden en vluchtelingen; eist eveneens dat de Russische Federatie de bezetting van de Georgische gebieden Abchazië en regio Tschinvali/Zuid-Ossetië beëindigt en de feitelijke inlijving van beide gebieden onder Russisch bestuur stopzet;

24. neemt terdege nota van het akkoord over een volledig staakt-het-vuren in en rond Nagorno-Karabach, dat op 9 november 2020 door Armenië, Azerbeidzjan en Rusland is ondertekend; hoopt dat dit akkoord levens van zowel burgers als militairen zal sparen en meer perspectief zal bieden op een vreedzame oplossing van dit dodelijke conflict; betreurt het dat de gewijzigde status quo het gevolg was van militair geweld, en niet van vreedzame onderhandelingen; veroordeelt met klem dat burgers worden gedood en dat civiele faciliteiten en gebedshuizen worden vernietigd; veroordeelt eveneens dat naar verluidt clustermunities worden ingezet in het conflict; dringt er bij zowel Armenië als Azerbeidzjan op aan dat zij het Verdrag inzake clustermunities onverwijld ratificeren, teneinde het gebruik van clustermunities volledig te verbieden; benadrukt dat nog steeds een duurzame regeling moet worden getroffen, en dat het proces om vrede tot stand te brengen en de wettelijke status van de regio in de toekomst vast te leggen, onder leiding van de covoorzitters van de Minsk-groep moet verlopen, op basis van de grondbeginselen van de groep; benadrukt dat er dringend voor moet worden gezorgd dat de humanitaire hulp mensen in nood kan bereiken, dat de veiligheid van de Armeense bevolking en haar cultureel erfgoed in Nagorno-Karabach zijn gewaarborgd, en dat intern ontheemden en vluchtelingen naar hun voormalige woonplaatsen kunnen terugkeren; dringt erop aan dat alle beschuldigingen van oorlogsmisdaden grondig worden onderzocht en dat de verantwoordelijken voor het gerecht worden gebracht; vraagt de EU meer inhoudelijk mee te werken aan de oplossing van het conflict, om het lot van de regio niet aan andere machten over te laten;

25. verneemt met instemming dat de Commissie en de hoge vertegenwoordiger een gezamenlijke mededeling zullen uitbrengen over een hernieuwd partnerschap met het zuidelijk nabuurschap; verzoekt de EU rekening te houden met de specifieke kenmerken van elk van de landen van het zuidelijke Middellandse Zeegebied in haar beleid ten aanzien van de regio; verzoekt de EU de samenwerking met regionale actoren zoals de Arabische Liga, de Afrikaanse Unie en de Unie voor het Middellandse Zeegebied te versterken en intraregionale samenwerking tussen de landen van het Zuidelijk Nabuurschap actief te ondersteunen, als een onontbeerlijk instrument voor veiligheid en duurzame economische ontwikkeling; benadrukt de noodzaak om de betrekkingen van de Unie met de Noord-Afrikaanse landen te versterken; betreurt dat 25 jaar na het in gang zetten van het zogeheten proces van Barcelona de totstandbrenging van een ruimte van gedeelde welvaart, stabiliteit en vrijheid met de mediterrane landen van het Zuidelijk Nabuurschap nog altijd niet is voltooid; staat volledig achter het proces van Berlijn en verwelkomt alle VN-initiatieven om een alomvattende politieke oplossing voor de crisis in Libië te vinden;

Woensdag 20 januari 2021

26. onderstreept dat de EU meer aandacht moet besteden aan het aanhoudende conflict in Syrië en dat zij inspanningen moet leveren om de leden van het Syrische regime voor de rechter te brengen, alsook de bondgenoten van het regime, met name uit Rusland en Iran, die verantwoordelijk zijn voor talloze oorlogsmisdaden sinds 2011;

27. is van oordeel dat de EU een proactieve rol moet blijven spelen in het vredesproces in het Midden-Oosten en bij de totstandbrenging van een akkoord tussen de partijen, ook wat de definitieve status betreft, waarin met name aandacht moet worden besteed aan de noodzaak om op het terrein de voorwaarden te behouden voor een vreedzame tweestatenoplossing op basis van de grenzen van 1967, met Jeruzalem als hoofdstad van beide staten, waarbij de veilige staat Israël en een onafhankelijke, democratische, aaneengesloten en levensvatbare staat Palestina zij aan zij leven in vrede en veiligheid, op basis van het recht op zelfbeschikking en volledige eerbiediging van het internationaal recht;

28. neemt nota van de Abrahamakkoorden, die de betrekkingen tussen Israël en de Verenigde Arabische Emiraten en Bahrein hebben genormaliseerd; looft in dit verband de rol die de Verenigde Staten bij de bevordering van de Abrahamakkoorden hebben gespeeld; wijst erop dat Arabische landen zoals Egypte of Jordanië, die al jaren diplomatieke betrekkingen met Israël onderhouden, een zinvolle rol hebben gespeeld bij de bevordering van de dialoog over het vredesproces in het Midden-Oosten, onder meer wat veiligheid en stabiliteit betreft; onderstreept het blijvende belang van investeringen in zinvolle onderhandelingen tussen Israël en Palestina; is ingenomen met het feit dat een van de voorwaarden voor de Abrahamakkoorden de stopzetting van de annexatieplannen op de Westelijke Jordaanoever was, en roept alle partijen op dit te eerbiedigen;

29. is ingenomen met het feit dat de Palestijnse politieke mogendheden er recent mee hebben ingestemd om ten laatste over zes maanden parlaments- en presidentsverkiezingen te houden, en benadrukt dat democratische verkiezingen een belangrijke prioriteit blijven voor de Unie; beklemtoont dat het vredesproces in het Midden-Oosten moet worden ondersteund, en dat moet worden voorzien in voldoende financiële middelen voor de Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA), in nauwe samenwerking met de internationale donorgemeenschap;

30. is ingenomen met de toezegging van de EU om het gezamenlijk alomvattend actieplan te handhaven, en te verzekeren dat het door alle partijen volledig wordt toegepast; beklemtoont dat deze multilaterale overeenkomst een cruciale prestatie van de Europese diplomatie is en een essentiële pijler blijft van de mondiale architectuur voor non-proliferatie, als hoeksteen voor vrede, veiligheid en stabiliteit in de regio, en dat het in het belang van de EU is om de volledige handhaving en toepassing van de overeenkomst te verzekeren; roept de VS op af te zien van eenzijdige acties en aldus bij te dragen aan regionale en mondiale vrede en veiligheid, en een op regels gebaseerde wereldorde; verzoekt de VV/HV met klem alle beschikbare politieke en diplomatieke middelen aan te wenden om het gezamenlijk alomvattend actieplan veilig te stellen; vraagt de VV/HV, in het licht van de bestaande rivaliteiten in de Golfregio, overeenkomstig de conclusies van de Raad Buitenlandse Zaken van 10 januari 2020, de politieke dialoog met de landen in de regio te intensiveren teneinde de-escalatie en een inclusieve regionale veiligheidsarchitectuur te bevorderen; verzoekt de HV/VV in dit verband te overwegen een speciale gezant voor de Golfregio te benoemen om deze taak te vergemakkelijken;

31. roept Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, als ondertekenaars van het gezamenlijk alomvattend actieplan, en de EU en haar lidstaten op hun eenheid, afschrikingsmiddelen en weerbaarheid tegen secundaire sancties van derde landen op te bouwen en maatregelen in te voeren om de legitieme belangen van de EU te vrijwaren, onder meer door het instrument ter ondersteuning van het handelsverkeer (Instex) volledig operationeel te maken; verwerpt de unilaterale, extraterritoriale wederinvoering van sancties door de VS nadat zij zich uit het gezamenlijk alomvattend actieplan hebben teruggetrokken, aangezien dit de legitieme belangen van de EU op het gebied van economisch en buitenlands beleid ondermijnt, met name door humanitaire handel met Iran te belemmeren tijdens de COVID-19-uitbraak; verzoekt de VS zich onvoorwaardelijk opnieuw aan te sluiten bij het gezamenlijk alomvattend actieplan en meent dat Iran tegelijkertijd moet worden aangespoord om zijn toezeggingen in het kader van de overeenkomst opnieuw volledig moet naleven; veroordeelt in dit verband het besluit van Iran om uranium te beginnen verrijken tot 20 %, hetgeen een rechtstreekse en ernstige schending van de nucleaire overeenkomst is;

32. neemt nota van het verslag van de VN-groep van gezaghebbende internationale en regionale deskundigen inzake Jemen, waarin werd vastgesteld dat de regering van Jemen, de Houthis's, de Zuidelijke Overgangsraad, alsook leden van de coalitie geleid door Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten ernstige schendingen hebben begaan van het internationaal recht inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht, die als oorlogsmisdaden kunnen worden aangemerkt, zoals willekeurige aanvallen op burgers en civiele structuren; verzoekt de EU en haar lidstaten te garanderen dat de ernstigste misdrijven niet ongestraft blijven door, onder meer, een verwijzing van de situatie in Jemen naar het Internationaal Strafhof te steunen; verzoekt de EU en haar lidstaten gerichte sancties in te voeren tegen functionarissen in Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten die bij vermeende oorlogsmisdaden betrokken zijn geweest; herhaalt nogmaals zijn oproep aan de lidstaten om te stoppen met de verkoop van wapens aan Saudi-Arabië en de VAE, die hen alleen maar medeplichtig maakt aan het voortduren van het conflict en het verlengen van het lijden van de Jemenitische bevolking;

Woensdag 20 januari 2021

33. is van oordeel dat de EU dringend een betere geopolitieke en algemene strategie moet vaststellen voor haar betrekkingen op korte, middellange en lange termijn met Turkije, met name gezien de rol van Turkije in conflicten in Syrië, Irak, Libië en Nagorno-Karabach en gezien de aanhoudende achteruitgang van de democratie en de toenemende assertiviteit van zijn buitenlands beleid, hetgeen mede tot een escalatie van de spanningen leidt en een destabilisatie veroorzaakt die de regionale vrede en stabiliteit in het oostelijke Middellandse Zeegebied, het Midden-Oosten en de zuidelijke Kaukasus bedreigt;

34. verzoekt de EU een centrale rol op te nemen in het Middellandse Zeegebied, onder meer in de strijd tegen georganiseerde misdaad, terrorisme en irreguliere migratie, aangezien zij een speler is die de stabiliteit van de regio kan garanderen; benadrukt dat de lopende wetgevingswerkzaamheden met betrekking tot het nieuwe migratie- en asielpact een belangrijke kans voor de medewetgevers van de EU opleveren om het asiel- en migratiebeleid te verbeteren en aldus minder afhankelijk te worden van Turkije;

35. herhaalt dat de toetredingsonderhandelingen met Turkije formeel zijn bevroren, gezien de mensenrechtensituatie, de achteruitgang van de democratie en de problemen in verband met de rechtsstaat in het land; meent dat de betrekkingen met Turkije niet mogen stoeien op een illusoir en achterhaald toetredingsproces; benadrukt dat het voor de Europese Unie, haar lidstaten en Turkije van gemeenschappelijk strategisch belang is een stabiele en veilige omgeving te creëren in het oostelijke Middellandse Zeegebied; herinnert er echter aan dat de cruciale dialoog, die voorop moet staan bij de totstandbrenging van deze stabiele en veilige omgeving, alleen kan bestaan als eenzijdige provocatie wordt vermeden, al helemaal door militaire acties op zee of in de lucht; herinnert in dit verband aan de volledige solidariteit van de EU met haar lidstaten Griekenland en Cyprus;

36. herhaalt dat de Unie bereid is alle instrumenten en mogelijkheden die zij ter beschikking heeft aan te wenden, ook die overeenkomstig artikel 29 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 215 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, voor de bescherming van haar belangen en die van haar lidstaten; herinnert aan de conclusies van de Raad van 14 oktober 2019, waarin de lidstaten werd gevraagd sterke nationale standpunten in te nemen met betrekking tot hun beleid inzake wapenuitvoer naar Turkije op basis van de bepalingen van Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB, met inbegrip van de strikte toepassing van criterium 4 over regionale stabiliteit; verzoekt de VV/HV en de Raad te overwegen een initiatief voor te stellen om alle lidstaten ertoe te verplichten vergunningen voor wapenuitvoer naar Turkije op te schorten, overeenkomstig het gemeenschappelijk standpunt; herinnert aan de conclusies van de Raad van 1 oktober 2020, waarin werd beklemtoond dat de EU alle instrumenten en mogelijkheden die zij ter beschikking heeft, met inbegrip van de invoering van een sanctieregeling voor Turkije, zal aanwenden om haar belangen en die van haar lidstaten te beschermen; herhaalt dit verzoek aan de VV/HV, zolang Turkije doorgaat met zijn huidige illegale unilaterale acties in het oostelijke Middellandse Zeegebied die ingaan tegen de soevereiniteit van EU-lidstaten en het internationaal recht en zolang Turkije geen dialoog aangaat op basis van internationaal recht; verzoekt de leiders van de NAVO in de krachtigste bewoordingen aan Turkije duidelijk te maken dat zij de agressieve handelingen van het land tegen andere NAVO-leden niet zullen dulden;

37. veroordeelt ten stelligste de ondertekening van de twee memoranda van overeenstemming tussen Turkije en Libië inzake de afbakening van maritieme rechtsgebieden en de intensieve samenwerking op militair en veiligheidsgebied die onderling zijn verbonden en een duidelijke schending vormen van zowel het internationaal recht als de resolutie van de VN-Veiligheidsraad tot instelling van een wapenembargo tegen Libië;

38. veroordeelt met klem de destabiliserende rol van Turkije, dat de reeds broze stabiliteit in de hele zuidelijke Kaukasus steeds meer ondermijnt; roept Turkije op zich te onthouden van elke vorm van inmenging in het conflict in Nagorno-Karabach, met inbegrip van militaire steun aan Azerbeidzjan, en vraagt Turkije zijn destabiliserende optreden stop te zetten en actief vrede te bevorderen; veroordeelt ten eerste de overbrenging van buitenlandse terroristische strijders van Syrië en elders naar Nagorno-Karabach, zoals bevestigd door internationale actoren, met inbegrip van de voorzittende landen van de Minsk-groep van de OVSE; betreurt dat Turkije bereid is de Minsk-groep van de OVSE te destabiliseren bij het nastreven van zijn ambities om een meer doorslaggevende rol te spelen in het conflict;

39. onderstreept dat het essentieel en in het wederzijds belang van de EU en het VK is, des te meer vanwege hun gemeenschappelijke beginselen en gedeelde waarden, alsook hun geografische nabijheid en duurzame strategische samenwerking, om overeenstemming te bereiken over gemeenschappelijke antwoorden op uitdagingen op het gebied van buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid, op basis van de beginselen van multilateralisme, het oplossen van conflicten met dialoog en diplomatie en het internationaal recht, in het licht van het feit dat de meeste internationale gevaren beide partijen met eenzelfde intensiteit treffen; is ingenomen met de sluiting van de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het VK, die burgers en bedrijven aan beide zijden duidelijkheid en zekerheid biedt; benadrukt dat het dit akkoord momenteel onderzoekt, en dat het voornemens is nauwlettend toezicht uit te oefenen op de uitvoering van de overeenkomst tussen de EU en het VK in alle details;

Woensdag 20 januari 2021

40. beklemtoont dat trans-Atlantische samenwerking essentieel is en van cruciaal belang blijft voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU; roept op tot meer inspanningen voor een robuust en hernieuwd trans-Atlantisch partnerschap en een permanente dialoog, op basis van wederzijds respect en concrete maatregelen om het multilateralisme, de rechtsstaat, de mensenrechten, de trans-Atlantische veiligheid en economische samenwerking en de strijd tegen de klimaatverandering te bevorderen, en om de op regels gebaseerde internationale orde te behouden teneinde het hoofd te kunnen bieden aan de huidige en toekomstige uitdagingen en crises op het gebied van buitenlands, veiligheids- en handelsbeleid, met name de huidige nood situatie op gezondheidsgebied en de economische, sociale, politieke en veiligheidsuitdagingen die daarmee gepaard gaan;

41. stelt met klem dat het Trans-Atlantisch Partnerschap nieuw leven moet worden ingeblazen om beter om te kunnen gaan met de pandemie en andere belangrijke internationale uitdagingen, zoals de klimaatverandering; erkent dat een nieuwe basis moet worden gevonden voor samenwerking tussen de EU en de VS tegen nationalistische, autoritaire en hegemonische ambities, de expansionistische spanningen in het Midden-Oosten en de Golfregio, de multipolariteit van steeds dominantere economische actoren en de huidige economische crisis aan weerszijden van de Atlantische Oceaan; is ingenomen met het initiatief van de EU om een trans-Atlantische dialoog over China op te zetten;

42. is van oordeel dat dit partnerschap alleen succes kan hebben als de betrekkingen zijn gestoeld op gedeelde waarden en belangen en de eerbiediging van het internationaal recht en multilaterale instellingen, maar ook op vertrouwen, wat de afgelopen jaren helaas minder het geval was doordat buitensporige unilaterale maatregelen werden genomen, die ook de multilaterale kaders hebben verzwakt waarvan de EU en haar lidstaten deel uitmaken; betreurt in dit verband de unilateralistische neigingen van de Amerikaanse regering onder president Donald Trump; beklemtoont dat zwakkere banden tussen westerse landen het voor niet-liberale staten mogelijk maken het leiderschapsvacuüm op het internationale toneel op te vullen; hoopt dat de VS hun traject van terugtrekking van de afgelopen jaren uit de multilaterale, op regels gebaseerde wereldorde zullen omkeren, waardoor een hechte eenheid van trans-Atlantisch optreden kan worden hervat die volledig in overeenstemming is met gemeenschappelijke waarden en beginselen die de EU en de VS delen; herhaalt dat Europese NAVO-lidstaten meer verantwoordelijkheid moeten nemen op het gebied van lastenverdeling met betrekking tot de verdediging van de trans-Atlantische ruimte, en moeten reageren op nieuwe hybride dreigingen; beklemtoont dat samenwerken met de VS aan inspanningen op het gebied van vredesopbouw in de toekomst meer synergieën zou creëren en het mogelijk zou maken mondiale uitdagingen beter aan te pakken;

43. veroordeelt in de krachtigste bewoordingen de bestorming van het Amerikaanse Congres door een menigte die daartoe werd opgezweept door de samenzweringstheorieën van president Donald Trump en zijn ongegronde beweringen dat de presidentsverkiezingen van 3 november 2020 niet eerlijk zijn verlopen; vertrouwt erop dat de VS een vreedzame machtsoverdracht aan verkozen president Joseph Biden en verkozen vicepresident Kamala Harris zal verzekeren; is verontrust over de opkomst van populisme en extremisme aan weerszijden van de Atlantische Oceaan en benadrukt dat het hoog tijd is om de democratie, de mensenrechten en de rechtsstaat wereldwijd te verdedigen;

44. dringt aan op de handhaving van een krachtig en eensgezind standpunt ten aanzien van de Russische Federatie, onder meer via de herziening van de vijf leidende beginselen van de EU; pleit voor de ontwikkeling van een nieuwe strategie ten aanzien van Rusland, wat een duidelijk signaal zou zijn aan het prodemocratische gedeelte van de Russische samenleving over de blijvende bereidheid van de EU om in dialoog te gaan en samen te werken; vraagt het sanctieregime te versterken, met name in het licht van de lopende ontwikkelingen in verband met de poging tot moord op Aleksej Navalny op Russisch grondgebied, met behulp van een in Rusland ontwikkeld militair zenuwgas van de novitsjok-groep; is ingenomen met de beperkende maatregelen van de Raad Buitenlandse Zaken naar aanleiding van het gebruik van chemische wapens bij de poging tot moord op Aleksej Navalny; herinnert aan zijn oproep tot een onafhankelijk internationaal onderzoek naar deze vergiftiging;

45. herhaalt dat de naleving van de overeenkomsten van Minsk een essentiële voorwaarde vormt voor iedere substantiële wijziging in de verhoudingen tussen de EU en Rusland; betreurt de negatieve rol die Rusland speelt bij desinformatiecampagnes en andere vormen van hybride oorlogvoering tegen de EU en het westen, die tot doel hebben onze interne cohesie te verzwakken en aldus ook ons vermogen om doeltreffend op te treden op het wereldtoneel; betreurt voorts de gerichte moorden op het grondgebied van de EU, het gebruik van chemische wapens, en de moeilijke binnenlandse situatie op het gebied van mensenrechten en fundamentele vrijheden; beklemtoont dat druk moet worden uitgeoefend op de Russische Federatie opdat zij het internationaal recht en internationale verdragen naleeft; maakt zich zorgen over het feit dat Rusland herhaaldelijk overeenkomsten en normen op het gebied van wapenbeheersing heeft geschonden, wat heeft geleid tot de instorting van het Verdrag ter vernietiging van de kernwapens voor de middellange en de korte afstand (INF-verdrag), alsmede over schendingen van het Verdrag inzake chemische wapens door het gebruik van militair zenuwgas, zowel in eigen land als op het grondgebied van de EU;

46. beklemtoont dat Afrika een belangrijke strategische partner in het multilaterale systeem is; is ingenomen met de huidige inspanningen om de strategie EU-Afrika te herzien en sterk op te waarderen, met behulp van een model dat niet is gebaseerd op een donor-ontvanger-relatie, maar op een gezamenlijk en gecoördineerd partnerschap van gelijken, gestoeld op een duidelijk begrip van de respectieve en gedeelde belangen en verantwoordelijkheden, met het oog op de ontwikkeling van een billijk en duurzaam partnerschap waarin mensen centraal staan, onder meer op het gebied van mensenrechten, veiligheid en samenwerking in de strijd tegen terrorisme; benadrukt in dit verband dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan de situatie in de Sahelregio, gezien de toenemende instabiliteit en de aanzienlijke directe en indirecte gevolgen voor de Unie van wat er in deze regio gebeurt; dringt aan op een Europese visie op solidariteit in het licht van de recente ontwikkelingen in Libië, maar ook op de mensenrechten, in het ontwikkelingshulpbeleid, met het oog op de ontwikkeling en consolidatie van economische partnerschapsovereenkomsten; dringt aan op een gemeenschappelijke aanpak en

Woensdag 20 januari 2021

inspanningen op EU-niveau om de banden van de EU met Afrika te versterken, het bewustzijn van de EU ten aanzien van Afrika te vergroten, en de inspanningen op te drijven; herinnert eraan dat de Europese aanwezigheid en een geloofwaardig engagement cruciaal zijn voor het beperken van humanitaire en sociaal-economische uitdagingen;

47. wijst op het belang van de Europese missies voor capaciteitsopbouw en opleidingen voor de bevordering van vrede, veiligheid en stabiliteit in Afrika; wijst nogmaals op het belang van de stabilisatiemissies en -operaties van de EU in Afrika, met name in de regio ten zuiden van de Sahara en in de Sahel, en vraagt de EDEO en de Raad ervoor te zorgen dat het mandaat en de middelen van de GVDB-missies in Afrika worden versterkt, zodat zij de middelen krijgen die nodig zijn om doeltreffend te blijven optreden in het licht van de ernstige uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd; wijst nadrukkelijk op de voortrekkersrol van de EU in het diplomatiek en vreedzaam oplossen van conflicten, ook met bemiddelingsinitiatieven en programma's voor ontwapening, demobilisatie en re-integratie;

48. is ervan overtuigd dat versterkte betrekkingen met Latijns-Amerika en het Caribisch gebied (LAC-landen) van centraal belang zijn voor de geopolitieke strategie van de EU in de wereld; benadrukt dat de Unie haar banden met de LAC-landen, die samen een derde van alle VN-leden vormen, moet versterken, op basis van gemeenschappelijke waarden en beginselen, vooral wat betreft de verdediging van de multilaterale, op regels gebaseerde orde, de bevordering van een groene agenda en de bestrijding van armoede en ongelijkheid; dringt er bij de Unie op aan haar positie als voorkeurspartner voor Latijns-Amerikaanse landen te handhaven, aangezien verwacht wordt dat andere geopolitieke actoren steeds meer ruimte in de regio zullen innemen;

49. pleit in dit verband voor een gerichte en veelzijdige betrokkenheid bij de regio, gesteund door een gemeenschappelijk EU-verhaal, dat strategieën bevordert die helpen om samen gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken, zoals de bevordering van vrede, veiligheid en welvaart, en tegelijkertijd een gemeenschappelijk front garandeert in het licht van de bedreigingen ten gevolge van de klimaatverandering; benadrukt het belang dat Latijns-Amerika heeft voor de Europese Unie en roept op deze regio te blijven beschouwen als een regio van groot geostrategisch belang voor het GBVB, door deel te nemen aan de bevordering van democratie en mensenrechten in de regio en samen te werken aan de economische ontwikkeling ervan; beklemtoont dat eerbiediging van de rechtstaat en een stabiel politiek en rechtskader, met inbegrip van de bestrijding van corruptie en straffeloosheid, en vorderingen in de richting van democratie en de eerbiediging en bevordering van fundamentele vrijheden hoekstenen vormen van diepere integratie en samenwerking met de LAC-landen; onderstreept het belang van het bevorderen en voltooiën van de vernieuwing van de allesomvattende overeenkomsten met Chili en Mexico en de associatieovereenkomst EU-Mercosur, en benadrukt dat deze landen belangrijke bondgenoten en partners van de EU zijn; drukt zijn grote bezorgdheid uit over het gebrek aan eerbiediging van de democratie en de rechtstaat en over de aanvallen op democratisch verkozen oppositieleiders, journalisten, studenten en mensenrechten-activisten, met name diegenen die actief zijn op het gebied van milieu, en hun advocaten;

50. drukt nogmaals zijn volledige steun uit voor het vredesproces in Colombia en voor de uitvoering ervan, die bepalend is voor de toekomst van de Colombianen en voor de stabiliteit in de regio; roept op tot handhaving van een sterk gemeenschappelijk standpunt tegen het Venezolaanse regime en tegen de aanvallen op de mensenrechten door het regime van president Nicolás Maduro, ook met betrekking tot het sanctieregime, met name in het licht van de recente gebeurtenissen en de recente aanklachten van verschillende organen, waaronder de Verenigde Naties;

51. onderstreept dat het voor de EU belangrijk is een uniforme, realistische, doeltreffende, krachtige en meer assertieve strategie na te streven, die alle lidstaten verenigt en die vorm geeft aan de betrekkingen met de Volksrepubliek China (VRC), in het belang van de EU als geheel, waarbij zij proactief en assertief moet streven naar meer evenwichtige en wederzijdse economische betrekkingen, op basis van Europese waarden en belangen, met bijzondere nadruk op de eerbiediging van de mensenrechten en de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging; benadrukt dat samen met de VS en andere gelijkgestemde partners gestreefd moet worden naar een gemeenschappelijke aanpak ten aanzien van China;

52. vraagt dat het EU-beleid ten aanzien van China wordt gebaseerd op de volgende beginselen: samenwerking waar mogelijk, concurrentie waar nodig, confrontatie waar noodzakelijk; herinnert eraan dat de assertieve publieke diplomatie van China ervoor heeft gezorgd dat een aantal landen afhankelijk zijn geworden van de Chinese investeringen en leningen; beklemtoont dat de EU haar aanwezigheid en zichtbaarheid als belangrijk investeerder en donor van ontwikkelingshulp in partnerlanden wereldwijd actief moet vergroten;

53. moedigt China aan meer verantwoordelijkheid te nemen voor de aanpak van mondiale uitdagingen, en daarbij de samenwerking in multilateraal verband waar mogelijk te behouden, in het bijzonder door ambitieuzer op te treden en bindende toezeggingen te doen op het gebied van klimaat, overeenkomstig de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs, en op het gebied van biodiversiteit, en door een multilaterale aanpak van de COVID-19-pandemie te ondersteunen, bijvoorbeeld door een internationaal onderzoek naar de oorsprong van de ziekte toe te laten; betreurt de desinformatie van China over de oorsprong van de COVID-19-pandemie, de manipulatie van het multilaterale systeem, de verspreiding van kwaadwillige Chinese invloed, cyberaanvallen en corrupte investeringsprojecten; looft de doeltreffende inspanningen van Taiwan om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, alsook zijn solidariteit met de EU, aangetoond door de schenking van meer dan zeven miljoen chirurgische maskers aan vele lidstaten tijdens de pandemie;

Woensdag 20 januari 2021

54. verzoekt de Commissie, de Raad en de VV/HV om aan de VRC de boodschap te blijven geven dat de EU de aanhoudende mensenrechtenschendingen in Hongkong, Tibet en Xinjiang niet tolereert en evenmin zal aanvaarden hoe het land personen behandelt die tot een minderheid behoren; vraagt op het internationale toneel een beslissende rol te spelen om de autonomie van Hongkong te waarborgen; veroordeelt de schending van het “één land, twee systemen”-model als gevolg van de goedkeuring van de nationale veiligheidswet in China, die de hoge mate van autonomie van Hongkong ernstig ondermijnt en negatieve gevolgen heeft voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de vrijheid van meningsuiting in Hongkong; geeft uiting aan zijn bezorgdheid over de gevolgen van het opleggen van de nationale veiligheidswet in Hongkong voor de betrekkingen tussen China en Taiwan; beklemtoont dat de huidige ondermijning van de autonomie van Hongkong door Peking niet alleen indruist tegen de verplichtingen van China uit hoofde van bilaterale verdragen en het internationaal recht, maar ook vraagtekens plaats bij de rol van Peking als een geloofwaardige partner; wijst erop dat het Parlement, wanneer het wordt gevraagd zijn goedkeuring te hechten aan een brede financieringsovereenkomst en toekomstige handelsovereenkomsten met China, rekening zal houden met mensenrechtenschendingen op het Chinese vasteland en in Hongkong; moedigt de lidstaten aan het door de Raad Buitenlandse Zaken op 28 juli 2020 aangenomen maatregelenpakket en de resolutie van het Parlement van 19 juni 2020⁽⁶⁾ uit te voeren; verzoekt de Commissie en de lidstaten zich actief te verzetten tegen de wrede vervolging van Oeigoeren in Xinjiang en andere etnische en religieuze minderheden, met name christenen en Tibetanen; vraagt de lidstaten en de VV/HV in het kader van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten sancties aan te nemen tegen de Chinese functionarissen en overheidsinstanties die verantwoordelijk zijn voor het orkestreren van de massale detentie van Oeigoeren en dwangarbeid in China;

55. bevestigt dat de Unie waakzaam zal blijven ten aanzien van de situatie in Taiwan en de opwaardering van de politieke en handelsbetrekkingen tussen de EU en de Republiek China (Taiwan); roept de VRC op alle geschillen over land- en zee grenzen vreedzaam op te lossen overeenkomstig het internationaal recht en provocerende militaire manoeuvres gericht op de destabilisering van de situatie in de Zuid-Chinese Zee te vermijden; beklemtoont dat de instandhouding van vrede, stabiliteit en de vrijheid van scheepvaart in de Indo-Pacifische regio van essentieel belang blijft voor de belangen van de EU en haar lidstaten; toont zich erg verontrust over de recente escalaties van de spanningen aan de grens tussen India en China, alsmede in de Zuid-Chinese Zee en de Straat van Taiwan, met inbegrip van de steeds meer provocerende militaire manoeuvres van China ten aanzien van Taiwan; vraagt dat alle betrokken partijen hun geschillen vreedzaam oplossen met constructieve dialoog en zich onthouden van unilaterale acties om de status quo te wijzigen; is van mening dat de betrekkingen tussen China en Taiwan constructief moeten worden ontwikkeld, zonder destabiliserende initiatieven of enige vorm van dwang door een van de partijen, en dat een wijziging van de betrekkingen tussen China en Taiwan niet mag worden doorgevoerd tegen de wil van de Taiwanese burgers; verzoekt de EU en haar lidstaten hun op contact gericht beleid ten aanzien van Taiwan opnieuw te bekijken en samen te werken met internationale partners om de democratie in Taiwan in stand te helpen houden, zonder buitenlandse dreigingen; verzoekt de EU en haar lidstaten te pleiten voor het lidmaatschap van Taiwan als waarnemer van de Wereldgezondheidsorganisatie, de Wereldgezondheidsvergadering en andere internationale organisaties, mechanismen en activiteiten, alsook in het mondiale ziektepreventienetwerk;

56. benadrukt dat de EU meer aandacht moet besteden aan strategische regio's die steeds meer internationale aandacht krijgen, zoals onder meer Afrika, het Noordpoolgebied, en de Indo-Pacifische regio, waar China een expansiebeleid voert waarop de EU een coherent antwoord moet ontwikkelen; benadrukt eveneens dat de EU haar samenwerking met belangrijke gelijkgestemde partners in de Indo-Pacifische regio, zoals Japan, India, Zuid-Korea, Australië en Nieuw-Zeeland, verder moet uitbreiden; is in dit verband ingenomen met de inspanningen om een Europese Indo-Pacifische strategie te ontwikkelen die is gestoeld op de beginselen en waarden van de EU, en die mogelijk gezamenlijke militaire oefeningen van Australië en de NAVO in de Stille Oceaan omvat; is van mening dat de EU, in het kader van een samenhangende China-strategie waarbij de EU en de lidstaten zich indien nodig samen tegen China verzetten, nauwere samenwerking met landen in de regio en andere democratieën moet nastreven, en dat de EU-verbingsstrategie daarvoor ten volle moet worden benut; waarschuwt voor de Chinese inspanningen om meer macht uit te stralen in de regio, met name in Taiwan, die leiden tot grensgeschillen met verschillende van zijn buurlanden;

57. beklemtoont dat het potentieel van een verdere verbetering van de betrekkingen tussen de EU en India moet worden benut, rekening houdend met de ontwikkelingen in de regio en de belangrijke rol die India speelt in de regio en wereldwijd;

58. is ingenomen met de opname van een gezamenlijke mededeling over het Noordpoolgebied in het werkprogramma van de Commissie voor 2021; meent dat het noodzakelijk is dat de EU beschikt over een strategie voor het Noordpoolgebied;

Versterking van de capaciteiten en middelen van de EU in het GBVB

59. benadrukt zijn steun voor de geleidelijke totstandbrenging en bevordering van een gemeenschappelijk defensiebeleid, gericht op de versterking van het GBVB en de doelstellingen en taken daarvan zoals omschreven in de Verdragen, met het oog op de totstandbrenging van een volwaardige defensie-unie die de specifieke grondwettelijke situatie van neutrale landen erkent, die gebaseerd is op duidelijke strategische doelstellingen en die gericht is op menselijke veiligheid en duurzame vrede; is in dit verband ingenomen met het initiatief om in 2022 een strategisch kompas vast te stellen; benadrukt dat de betrekkingen tussen de EU en de NAVO verder moeten worden versterkt, teneinde hun verenigbaarheid en onderlinge

⁽⁶⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0174.

Woensdag 20 januari 2021

strategische relevantie te beklemtonen; verzoekt Europese landen meer te investeren in hun defensiecapaciteiten om de verantwoordelijkheden binnen de NAVO opnieuw in evenwicht te brengen en een meer gelijkwaardige partner te worden voor de Verenigde Staten; erkent de bijdrage van de missies en operaties van het GVDB aan de vrede, veiligheid en stabiliteit op internationaal vlak; prijst de vooruitgang die werd geboekt op het gebied van de totstandbrenging van de Europese Vredesfaciliteit; beklemtoont dat woorden moeten worden aangevuld met daden, met name door de EU een daadwerkelijke Europese defensie-industriële basis te bieden met een Europees Defensiefonds dat over de nodige begrotingsmiddelen beschikt; benadrukt dat de permanente gestructureerde samenwerking sneller en coherenter moet worden uitgevoerd, met het oog op strategische autonomie van de EU, zodat zij een meer geïntegreerde interne markt voor defensiegoederen kan bevorderen; beklemtoont dat het belangrijk is inclusieve raadplegingen met verschillende belanghebbenden te houden, teneinde een gemeenschappelijke strategische cultuur op het gebied van veiligheid en defensie te bevorderen;

60. herinnert eraan dat de participatie van vrouwen in vredes- en veiligheidsprocessen een belangrijke rol kan spelen in het welslagen en de duurzaamheid van vredesovereenkomsten en de bestendigheid en kwaliteit van vrede; beklemtoont dat toezeggingen en verklaringen met betrekking tot de bevordering van de agenda inzake vrouwen, vrede en veiligheid en een gelijke vertegenwoordiging van vrouwen in buitenlands en veiligheidsbeleid vaak een dode letter blijven en de daadwerkelijke uitvoering ervan niet nastreven of verzekeren, waardoor wereldwijd beperkte vooruitgang wordt geboekt op het gebied van de doelstellingen van de agenda; wijst op het grotere succes van conflictoplossing wanneer tijdens het proces genderpariteit en -gelijkheid worden gerespecteerd, en pleit voor een hoger participatieniveau van vrouwen, met name in besluitvormingsprocessen, en meer leidende functies voor vrouwen in GVDB-missies; vraagt voorts dat het genderperspectief meer systematisch wordt opgenomen in dergelijke missies, dat opleidingen over gendergelijkheid en de agenda inzake vrouwen, vrede en veiligheid worden gewaarborgd voor al het door de EU ingezet militair en civiel personeel, ook voor het middenkader en het hoger management van de EDEO en voor de hoofden en bevelhebbers van de GVDB-missies en -operaties, en dat actief wordt bijgedragen aan de uitvoering van resolutie 1325 van de VN-Veilighedsraad inzake vrouwen, vrede en veiligheid; pleit voor specifieke en meetbare streefcijfers met betrekking tot diversiteit en de aanwezigheid van vrouwen in managementfuncties bij de EDEO, met inbegrip van de doelstelling dat 50 % van de managementfuncties wordt ingevuld door vrouwen, onder meer als delegatiehoofden, speciale vertegenwoordigers van de EU en hoofden van GVDB-missies en -operaties; vraagt dat het komende genderactieplan III en het actieplan voor de agenda inzake vrouwen, vrede en veiligheid worden omgezet in nationale actieplannen, met een tussentijdse evaluatie, en dat het actieplan voor de agenda inzake vrouwen, vrede en veiligheid wordt toegevoegd aan het genderactieplan III;

61. benadrukt dat de EU wereldwijd een leidende rol moet spelen bij het aanpakken van de gevolgen van de pandemie, en dat hiervoor in voldoende financiële middelen moet worden voorzien; benadrukt de noodzaak van een ambitieuzer meerjarig financieel kader (MFK) op het gebied van extern optreden en defensie, met inbegrip van verhoogde toewijzingen voor het GBVB, het instrument voor nabuurschapsbeleid en internationale samenwerking (NDICI), het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III), het Europees Defensiefonds (EDF) en militaire mobiliteit, en vraagt de Raad te zorgen voor een vroegtijdige goedkeuring van de Europese vredesfaciliteit; betreurt de door de Raad voorgestelde bezuinigingen op de externe financieringsinstrumenten in het nieuwe MFK en het gebrek aan financiering via het herstellepakket van NextGenerationEU; beklemtoont dat deze bezuinigingen een belemmering kunnen vormen voor de rol van de EU op mondiaal niveau en ernstige schade kunnen toebrengen aan haar vermogen om toetredende landen te stabiliseren en transformeren; benadrukt dat het Parlement op zinvolle wijze moet worden betrokken bij de strategische sturing, de jaarlijkse en meerjarige werkprogramma's en de controle van de externe financieringsinstrumenten; herhaalt dat de begrotingsmiddelen van de EU voor civiele conflictpreventie in het volgende MFK aanzienlijk moeten worden opgetrokken en dat meer financiering vereist is voor vredesopbouw, dialoog, bemiddeling en verzoening;

62. dringt aan op versterking van de defensievermogens, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de onder het vermogensontwikkelingsplan (CDP) en de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie (CARD) in kaart gebrachte capaciteitshiaten, met name door diepgaande samenwerkingsactiviteiten zoals bundelen en delen, en voldoende financiering voor zinvolle projecten, zoals een ambitieuzere permanente gestructureerde samenwerking (PESCO), het EOF, militaire mobiliteit en het Europees ruimtevaartprogramma; merkt op dat deze stappen ook voordelen zullen opleveren voor de NAVO en de trans-Atlantische betrekkingen; onderstreept de noodzaak van meer samenhang tussen de EU-instrumenten en -mechanismen in de defensiesamenwerking op EU-niveau, en dringt in dit verband ook aan op het optimaliseren van de middelen om onnodige dubbele uitgaven en instrumenten te vermijden; dringt aan op meer steun, meer personeel en adequate en permanente begrotingsmiddelen voor de afdeling Strategische Communicatie van de EDEO, op voorwaarde dat er een diepgaande onafhankelijke beoordeling wordt uitgevoerd van de vroegere en huidige activiteiten ervan; vraagt dat het mandaat van de afdeling Strategische Communicatie van de EDEO wordt herzien om er buitenlandse inmenging door opkomende actoren zoals China in op te nemen;

63. herhaalt zijn pleidooi voor een betere ondersteuning van de maritieme veiligheidsstrategie van de EU nu het handhaven van de vrijheid van scheepvaart zowel in het nabuurschap als in de rest van de wereld een steeds grotere uitdaging vormt; beklemtoont dat de vrijheid van scheepvaart te allen tijde moet worden nageleefd; beveelt aan om de structurele coördinatie tussen instellingen, organisaties en nationale autoriteiten te versterken en te ondersteunen, teneinde tot een doeltreffend beheer van mondiale maritieme informatie te komen, met name door convergentie mogelijk te maken van de twee belangrijkste civiele en militaire componenten die ten grondslag liggen aan de kennis van de maritieme situatie;

Woensdag 20 januari 2021

64. benadrukt het belang van de missies en operaties van het GVDB-beleid; onderstreept het bestaan van kaderovereenkomsten met derde landen voor hun deelname aan crisisbeheersingsoperaties van de EU; wijst erop dat dergelijke overeenkomsten het collectieve karakter benadrukken dat bepalend is voor het streven naar vrede en veiligheid;

65. vestigt de aandacht op de dreigingen op middellange tot lange termijn die in de toekomst door het GBVB moeten worden aangepakt, met inbegrip van de veiligheidsrisico's gesteld door autoritaire regimes, niet-overheidsactoren, klimaatverandering, cyberdreigingen, CBRN-aanvallen, hybride dreigingen met inbegrip van het breder gebruik van artificiële intelligentie, desinformatiecampagnes, de ruimtewedloop en de militarisering daarvan, en opkomende technologieën, terrorisme en ongecontroleerde migratiestromen, bovenop de reeds bestaande geopolitieke uitdagingen; beklemtoont dat de EU vooruitgang moet boeken met het definiëren en erkennen van hybride dreigingen; verzoekt de EU de bewustmaking van deze dreigingen te verbeteren en een gemeenschappelijk weerstandsvermogen op te bouwen; beklemtoont dat dergelijke dreigingen alleen kunnen worden tegengegaan met gecoördineerde actie en tijdige en adequate investeringen in Europees onderzoek en Europese innovatie; juicht toe dat het Europees Parlement een Bijzondere Commissie artificiële intelligentie in het digitale tijdperk heeft opgericht als een forum om strategische vraagstukken in verband met artificiële intelligentie aan te pakken; acht het belangrijk een betere koppeling te verzekeren tussen de interne en externe aspecten van het EU-beleid om te garanderen dat het EU-beleid bijdraagt tot gemeenschappelijke doelstellingen van het GBVB, met inbegrip van het EU-energiebeleid;

66. beklemtoont dat in het kader van het GBVB een coherente dimensie met betrekking tot het klimaatbeleid moet worden ontwikkeld, aangezien de klimaatverandering in toenemende mate een destabiliserende en risicofactor vormt op economisch, sociaal en politiek gebied;

67. is ingenomen met de inlichtingengestuurde dreigingsanalyse die momenteel door de VV/HV wordt uitgevoerd als uitgangspunt voor het toekomstige strategisch kompas, en dringt aan op een debat in het Parlement over de resultaten van deze analyse; is ingenomen met de nieuwe aanpak van de Commissie om strategische prognoses te integreren in de beleidsvorming van de EU, ook op het gebied van buitenlandse zaken en veiligheid;

o

o o

68. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de voorzitter van de Europese Raad, de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, alsook aan de lidstaten.

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0013

Uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid — jaarverslag 2020

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid — jaarverslag 2020 (2020/2207(INI))

(2021/C 456/08)

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag van Lissabon,
- gezien de conclusies van de Europese Raad van 20 december 2013, 26 juni 2015, 15 december 2016, 22 juni 2017, 28 juni 2018, 14 december 2018, 20 juni 2019, 12 december 2019 en 21 juli 2020,
- gezien de conclusies van de Raad van 25 november 2013, 18 november 2014, 18 mei 2015, 27 juni 2016, 14 november 2016, 18 mei 2017, 17 juli 2017, 25 juni 2018, 17 juni 2019 en 17 juni 2020 over het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid,
- gezien de conclusies van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over het sluiten van een civiel GVDB-pact,
- gezien de conclusies van de Raad van 10 december 2018 over vrouwen, vrede en veiligheid,
- gezien de conclusies van de Raad van 19 juni 2017 over het kader voor een gezamenlijke diplomatieke EU-respons op kwaadwillige cyberactiviteiten,
- gezien de conclusies van de Raad van 7 juni 2018 over jongeren, vrede en veiligheid en van 5 juni 2020 over jongeren in het extern optreden,
- gezien Besluit (GBVB) 2019/797 van de Raad van 17 mei 2019 betreffende beperkende maatregelen tegen cyberaanvallen die de Unie of haar lidstaten bedreigen ⁽¹⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 10 december 2019 over extra inspanningen ter versterking van de weerbaarheid en bestrijding van hybride dreigingen,
- gezien het document getiteld “Gedeelde visie, gemeenschappelijke actie: Een sterker Europa — Een algemene strategie voor de Europese Unie op het gebied van het buitenlands en veiligheidsbeleid”, dat op 28 juni 2016 is gepresenteerd door de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV),
- gezien de gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement en de Raad over het actieplan voor militaire mobiliteit van 28 maart 2018 (JOIN(2018)0005),
- gezien de gezamenlijke verklaringen van de voorzitters van de Europese Raad en de Commissie en de secretaris-generaal van de NAVO van 8 juli 2016 en 12 juli 2018,
- gezien het Handvest van de Verenigde Naties,
- gezien de Slotakte van Helsinki van 1975 van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa,
- gezien de gemeenschappelijke reeks van 42 voorstellen als bekrachtigd door de raden van de NAVO en van de EU op 6 december 2016 en de voortgangsverslagen van 14 juni 2017 en 5 december 2017 over de tenuitvoerlegging daarvan, alsook de nieuwe reeks van 32 voorstellen als bekrachtigd door de NAVO-Raad en de EU-Raad op 5 december 2017,

---

⁽¹⁾ PB L 129 I van 17.5.2019, blz. 13.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien het vijfde voortgangsverslag van 16 juni 2020 inzake de uitvoering van de gemeenschappelijke reeks voorstellen als bekrachtigd door de raden van de EU en van de NAVO op 6 december 2016 en 5 december 2017,
- gezien de enorme impact die het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU op de potentiële EU-defensiecapaciteiten zal hebben, aangezien het VK een van de effectiefste Europese militaire krachten is,
- gezien de onwettige invasie en annexatie van de Krim door Rusland,
- gezien de schending van de lucht- en maritieme grenzen van de lidstaten door Rusland,
- gezien de toegenomen economische en militaire aanwezigheid van China in de landen van het Middellandse Zeegebied en Afrika,
- gezien de dreiging die uitgaat van binnenlands en buitenlands terrorisme, met name van groepen zoals Da'esh,
- gezien nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie, ruimtevaartcapaciteit en kwantumcomputing, die nieuwe kansen bieden voor de mensheid, maar ook zorgen voor nieuwe uitdagingen voor het defensie- en buitenlands beleid die een duidelijke strategie en consensus onder bondgenoten vereisen,
- gezien het tweede voortgangsverslag over de prioriteiten van de EU en de VN voor 2019-2021 inzake vredesoperaties en crisisbeheer,
- gezien de resoluties 3212(1974), 32/15(1977), 33/15(1978), 34/30(1979) en 37/253(1983) van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties,
- gezien de resoluties 353(1974), 361(1975), 367(1975), 458(1979), 541(1983), 550(1984), 649(1990), 716(1991), 750(1992), 774(1992), 789(1992), 889 (1993), 939(1994), 1032(1995), 1062(1996), 1250(1999), 2009(2011), 2095(2013) en 2174(2014) van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties,
- gezien de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties, en met name SDG 16, die gericht is op de bevordering van vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling,
- gezien de in juni 2018 verschenen publicatie van de Verenigde Naties “Securing Our Common Future: An Agenda for Disarmament”,
- gezien de evaluatie van de Europese Rekenkamer nr. 09/2019 betreffende de Europese defensie,
- gezien zijn resoluties van 14 december 2016 ⁽²⁾, 13 december 2017 ⁽³⁾, 12 december 2018 ⁽⁴⁾ en 15 januari 2020 ⁽⁵⁾ over de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid,
- gezien zijn resolutie van 13 juni 2018 over de betrekkingen tussen de EU en de NAVO ⁽⁶⁾,
- gezien zijn aanbeveling aan de Raad en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) over de voorbereiding van het toetsingsproces van 2020 van het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens (NPV), kernwapenbeheersing en mogelijkheden voor nucleaire ontwapening,
- gezien zijn resolutie van 17 september 2020 over wapenuitvoer: uitvoering van gemeenschappelijk standpunt 2008/944/GBVB ⁽⁷⁾,

⁽²⁾ PB C 224 van 27.6.2018, blz. 50.

⁽³⁾ PB C 369 van 11.10.2018, blz. 36.

⁽⁴⁾ PB C 388 van 13.11.2020, blz. 91.

⁽⁵⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0008.

⁽⁶⁾ PB C 28 van 27.1.2020, blz. 49.

⁽⁷⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0224.

Woensdag 20 januari 2021

- gezien zijn resolutie van 14 februari 2019 over de toekomst van het INF-verdrag en de gevolgen voor de Europese Unie ⁽⁸⁾,
- gezien zijn standpunt van 18 april 2019 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Defensiefonds ⁽⁹⁾,
- gezien zijn aanbeveling aan de Raad over het besluit tot oprichting van een Europese vredesfaciliteit ⁽¹⁰⁾,
- gezien zijn resolutie van 12 september 2018 over autonome wapensystemen ⁽¹¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 23 juli 2020 over de conclusies van de buitengewone Europese Raad van 17 tot en met 21 juli 2020 ⁽¹²⁾,
- gezien artikel 54 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A9-0265/2020),

1. herinnert aan de ambitie van de EU om een mondiale actor te zijn die opkomt voor vrede en veiligheid, en roept ertoe op dat bij haar optreden en beleid wordt gestreefd naar de handhaving van de internationale vrede, veiligheid, effectief multilateralisme, samenwerking, mondiale stabiliteit en actieve ondersteuning van de op regels gebaseerde internationale orde, in overeenstemming met de beginselen en waarden van het Handvest van de VN en de doelstellingen van artikel 21 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU);

2. benadrukt, gezien de actuele en toenemende veelzijdige dreigingen voor de mondiale, regionale en nationale veiligheid en stabiliteit waarmee de EU wordt geconfronteerd in een zeer multipolair en onvoorspelbaar klimaat met assertievere en concurrerende mondiale en regionale mogendheden en verschuivende bondgenootschappen, dat Europese actoren alleen met het gecombineerde gewicht van een sterke en verenigde Europese Unie en haar lidstaten, in nauwe samenwerking met gelijkgezinde democratieën, de mogelijkheid hebben een robuuster GVDB te ontwikkelen om een sterkere en relevantere rol op het internationale toneel in de nieuwe geopolitieke omgeving te spelen en bij te dragen aan vrede, menselijke veiligheid, duurzame ontwikkeling, welvaart, vrijheid, eerbiediging van de grondrechten en fundamentele waarden, en democratie;

3. neemt kennis van de aanhoudende verslechtering van de strategische situatie van de Unie met directe en indirecte gevolgen voor de veiligheid van de lidstaten en de burgers; benadrukt dat de Unie en de lidstaten in dit instabiele en onvoorstelbare klimaat samen een grotere rol moeten spelen om de veiligheid van de lidstaten, de burgers en de waarden te waarborgen tegen multilaterale dreigingen, risico's en uitdagingen;

4. neemt kennis van de doelstelling van de Europese Unie om Europese strategische autonomie te ontwikkelen — een ambitie die gebaseerd is op het vermogen van de Unie om een crisissituatie onafhankelijk te beoordelen en autonome besluiten te nemen, en op de mogelijkheid autonoom te handelen waar de omstandigheden dit vereisen, teneinde haar belangen en waarden te verdedigen, met volledige eerbiediging van bondgenootschappen en strategische partners, waarbij het beginsel van complementariteit aan de NAVO in acht wordt genomen;

5. verzoekt de VV/HV en de Raad in dit verband een gemeenschappelijke formele definitie vast te stellen van “strategische autonomie”, en de doelstellingen, financiële middelen en uitvoeringsmiddelen ervan zeer duidelijk te definiëren; is van mening dat het vermogen om zelfstandig op te treden belangrijk is voor de EU, zodat zij haar multilaterale handelen kan versterken, minder kwetsbaar wordt voor externe dreigingen en een betrouwbare partner kan zijn in een op regels gebaseerde multilaterale orde;

6. is van mening dat de COVID-19-pandemie heeft aangetoond hoe kwetsbaar de EU is en hoe afhankelijk zij is van derde landen; onderstreept dan ook dat het in dit verband nog belangrijker is dat de EU haar inspanningen met het oog op strategische autonomie opvoert;

7. merkt op dat er enige voortgang is geboekt bij de uitvoering van het GVDB; is verheugd over het feit dat de EU zich blijft inzetten voor het vergroten van haar wereldwijde aanwezigheid en haar vermogen om onder meer via haar GVDB-missies en -operaties op te treden als mondiale veiligheidsbevorderaar en -verstrekker, met het doel om duurzame vrede, stabiliteit, veiligheid en welvaart tot stand te brengen en om actief bij te dragen aan het overwinnen en oplossen van conflicten in de hele wereld, met name binnen het nabuurschap van de EU;

⁽⁸⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0130.

⁽⁹⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0430.

⁽¹⁰⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0330.

⁽¹¹⁾ PB C 433 van 23.12.2019, blz. 86.

⁽¹²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0206.

Woensdag 20 januari 2021

8. is verheugd over de aankondiging van de VV/HV dat tegen eind 2020 een analyse zal worden gepresenteerd over de gemeenschappelijke bedreigingen en uitdagingen, die de basis zal vormen voor beleidsdiscussies met de lidstaten en voor de ontwikkeling van een strategisch kompas; merkt op dat het strategisch kompas uiterlijk in 2022 de uitvoering van het ambitieniveau van de EU zoals vastgesteld in 2016 zal versterken en begeleiden en een strategische aanpak, specifieke doelstellingen en oriëntaties zal vaststellen op de vier belangrijke gebieden: crisisbeheersing, veerkracht, vermogens en partnerschappen; benadrukt dat dit noodzakelijk is omdat de EU illustratieve scenario's voor militaire en civiele interventies moet ontwikkelen en zich op operationeel en politiek niveau goed moet voorbereiden; hoopt dat het strategisch kompas als eerste stap naar de ontwikkeling van een onafhankelijke operationele EU-capaciteit het pad zal effenen voor een meer geharmoniseerde strategische cultuur en zodoende de besluitvorming in de Unie zal vereenvoudigen;
9. overweegt om zijn eigen verslagen en aanbevelingen op te stellen over de belangrijkste gebieden van het strategisch kompas, teneinde zo parlementaire input en begeleiding te bieden in overeenstemming met onze democratische institutionele beginselen;
10. benadrukt dat duurzame regionale stabiliteit, veiligheid en welvaart van primair geopolitiek belang zijn voor de Unie, evenals het voorkomen van destabiliserende processen in haar buurlanden, zowel in het oosten en het zuiden als in het noordpoolgebied; benadrukt dat de operaties EUFOR Althea en EULEX Kosovo een cruciale rol hebben gespeeld bij de bevordering van stabiliteit en veiligheid door de veerkracht van landen te vergroten en capaciteitsopbouw te bevorderen in een regio die voor de EU van strategisch belang is; is ingenomen met de uitbreiding van de mandaten van EULEX Kosovo en EUAM Oekraïne en onderstreept nogmaals dat de activiteiten in het kader van het GVDB in de Westelijke Balkan en het oostelijk nabuurschap belangrijk zijn; is voorstander van een herziening van de lopende GVDB-missie EUAM Oekraïne om te bepalen hoe de missie de veiligheid in Oekraïne verder kan ondersteunen;
11. wijst op het feit dat instabiliteit in het Europese zuidelijke nabuurschap, met name in de Sahel, West-Afrika en de Hoorn van Afrika, uiteindelijk negatieve overloopeffecten heeft op de zuidelijke buurlanden van de EU in het bijzonder, en derhalve een direct probleem vormt voor het beheer van onze Europese buitengrenzen;
12. maakt zich zorgen over het feit dat de strijdkrachten van de Russische Federatie nog steeds grote delen van Oekraïne en Georgië bezetten, hetgeen in strijd is met het internationaal recht, dat zij nog altijd aanwezig zijn in de Republiek Moldavië, en dat Rusland de vrede en veiligheid in de regio blijft verstoren; uit zijn bezorgdheid over de ongekeerde omvang van door overheden gesponsorde desinformatiecampagnes in het oostelijk nabuurschap; veroordeelt nog altijd het militaire optreden en de illegale annexatie van de Krim en de instandhouding van het bevroren conflict in Moldavië door Rusland; onderstreept de noodzaak om in deze context met één stem te spreken via het EU-beleid;
13. is ingenomen met het staken van de vijandelijkheden in en rond Nagorno-Karabach; onderstreept met bezorgdheid de militaire betrokkenheid van derde landen bij het conflict en met name de destabiliserende rol en inmenging van Turkije; verzoekt om een internationaal onderzoek naar de vermeende aanwezigheid van buitenlandse strijders en de inzet van clustermunitie en fosforgranaten; verlangt dat de Europese Unie en internationale organen waarborgen dat oorlogsmisdaden in Nagorno-Karabach en het gebruik van verboden wapens in het conflict in Nagorno-Karabach niet onbestraft blijven; onderstreept dat humanitaire hulp mogelijk gemaakt moet worden, dat de uitwisseling van gevangenen en slachtoffers onverwijld moet worden voortgezet, en dat het cultureel erfgoed van Nagorno-Karabach behouden moet blijven;
14. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de recente escalatie van de spanningen over bepaalde potentiële brandhaarden in de Indo-Pacifische regio, zoals het grensconflict tussen India en China, de Oost- en Zuid-Chinese Zee en de Straat van Taiwan, waaronder ook de steeds provocerendere militaire manoeuvres die op Taiwan zijn gericht; roept alle betrokken partijen op hun meningsverschillen met vreedzame middelen op te lossen om de spanningen te de-escaleren en niet eenzijdig actie te ondernemen om de status quo te veranderen; benadrukt het belang van de vreedzame ontwikkeling van de banden tussen beide zijden van de Straat van Taiwan om vrede, stabiliteit en welvaart in stand te houden in China en Taiwan, alsook in de regio Azië-Stille Oceaan als geheel, die van cruciaal belang is voor de belangen van de EU; roept de EU en haar lidstaten op hun betrokkenheidsbeleid ten aanzien van Taiwan te herzien en met internationale gelijkgezinde partners samen te werken om het democratische Taiwan te beschermen tegen buitenlandse dreigingen; is bezorgd over de desinformatiecampagne tegen democratieën in de Indo-Pacifische regio, waaronder Taiwan, die door kwaadwillige derde landen is opgezet om de inspanningen voor de bestrijding van de COVID-19-pandemie te verstoren; roept de EU en haar lidstaten op de zinvolle en pragmatische deelname van Taiwan als waarnemer bij vergaderingen, mechanismen en activiteiten van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) te ondersteunen, teneinde de mondiale volksgezondheids crisis gezamenlijk aan te pakken;
15. is uiterst bezorgd over, en veroordeelt ten stelligste, de illegale activiteiten en de dreiging van militair optreden door Turkije tegen de lidstaten in het oostelijke Middellandse Zeegebied; merkt met bezorgdheid op dat de door Turkije geleide unilaterale acties ondanks de pogingen tot de-escalatie het internationaal schenden en de soevereiniteit van bepaalde lidstaten rechtstreeks aantasten; herhaalt dat de Unie bereid is alle instrumenten en opties die tot haar beschikking staan in

Woensdag 20 januari 2021

te zetten, ook in overeenstemming met artikel 29 VEU en artikel 215 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), om haar belangen en die van haar lidstaten te verdedigen; herinnert aan de recente conclusies van de Raad over het oostelijke Middellandse Zeegebied en verlangt dat een nieuwe omvattende strategie EU-Turkije wordt ontwikkeld;

16. benadrukt dat de toegang tot schoon drinkwater kan leiden tot zware conflicten; onderstreept dat de Europese Unie een politieke strategie moet ontwikkelen om oplossingen in deze gebieden met een hoog risico op destabilisering te faciliteren, en de landen die in de belangrijkste met water verband houdende conflictgebieden liggen, moet aanmoedigen het Verdrag van Helsinki van 1992 inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren, voltooid in 1997 in New York, te ondertekenen;

Consolidatie van de ambities van de Europese Unie: versterking van de doeltreffendheid van GVDB-missies en -operaties in een onvoorspelbare en gedestabiliseerde omgeving

17. is van mening dat het GVDB in eerste instantie gestoeld is op het vermogen van de Unie om civiele en militaire missies en operaties op te zetten in crisissituaties die de veiligheid van de Unie en haar lidstaten treffen of volgens het internationaal recht en het Handvest en de resoluties van de VN internationaal ingrijpen vereisen; wijst erop dat de Unie momenteel elf civiele missies uitvoert alsook zes militaire missies, waarvan drie uitvoerende (Atalanta, EUNAVFOR MED IRINI, EUFOR Althea) en drie niet-uitvoerende missies (EUTM Mali, EUTM Somalia, EUTM RCA); herinnert eraan dat de mandaten van GVDB-missies onder meer gericht zijn op de bevordering van hervormingen van de veiligheidssector en justitie en de versterking van militaire en politieopleidingen; beveelt aan de missies en operaties behoorlijk en op regelmatige basis te evalueren om vast te stellen op welk vlak hun effectiviteit verder versterkt kan worden; benadrukt hoe belangrijk het is dat missies sneller en met meer flexibiliteit en samenhang worden opgezet;

18. merkt tot zijn spijt dat er bij sommige lidstaten nog steeds een gebrek aan politieke bereidheid is om op zinvolle en geloofwaardige wijze aan GVDB-missies en -operaties deel te nemen; benadrukt hoe belangrijk het is missies en operaties robuuster te maken, zowel wat betreft de personele middelen als de mandaten ervan; verzoekt de lidstaten de bijdrage van strijdkrachten en middelen aan alle GVDB-missies en -operaties te verhogen, en daarbij in het bijzonder de bestaande tekortkomingen aan te pakken, aangezien de financiering van GVDB-missies en -operaties essentieel is voor de duurzaamheid ervan, met name in tijden van crisis, en tevens in te gaan op het probleem van potentieel toenemende spanningen en conflicten; onderstreept dat de begroting van het GVDB niet mag worden ondermijnd;

19. benadrukt dat de deelname van vrouwen aan GVDB-missies bijdraagt aan de doeltreffendheid van de missie en een gunstige invloed heeft op de geloofwaardigheid van de EU als verdediger van gelijke rechten voor mannen en vrouwen wereldwijd; pleit voor zinvolle gendermainstreaming bij de formulering van het GVDB, met name via een beter genderevenwicht bij het personeel en de leiding van GVDB-missies en -operaties en door het ingezette personeel een specifieke opleiding te geven; is ingenomen met het feit dat voor alle civiele GVDB-missies nu een genderadviseur is benoemd en pleit ervoor hetzelfde te doen voor de militaire GVDB-missies; moedigt de lidstaten aan vrouwen voor te dragen als kandidaten voor bestaande vacatures; verlangt dat al het door de EU ingezette militaire en civiele personeel naar behoren wordt opgeleid inzake gendergelijkheid en de toepassing van Resolutie 1325 (2000) van de VN-Veilighedsraad inzake vrouwen, vrede en veiligheid, en specifiek wordt geïnstrueerd over hoe zij een genderperspectief in hun taken kunnen opnemen; betreurt het feit dat het aantal vrouwen dat actief is voor GVDB-missies en met name militaire operaties nog altijd zeer laag is; dringt er bij de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) op aan om te wijzen op de noodzaak van een concrete doelstelling en politieke afspraken voor de verhoging van het aantal vrouwen in de crisisbeheersingsmissies en -operaties van de EU; dringt er bij de lidstaten op aan te zoeken naar manieren om hun wervings- en bindingsbeleid en de deelname van vrouwen aan vredesopbouw- en vredeshandhavingssmissies te versterken; onderstreept de noodzaak om een nieuwe EU-begrotingslijn in te voeren voor de financiering van de rol van genderadviseurs in militaire GVDB-missies;

20. legt de nadruk op de brede inzet van de Unie in de Sahel en de Hoorn van Afrika via zes civiele (EUCAP Mali, EUCAP Niger, EUCAP Somalia) en militaire (EUTM Mali, EUTM Somalia, EUNAVFOR Atalanta, EUNAVFOR MED Irini) missies;

21. merkt op dat militaire GVDB-operaties in toenemende mate gericht zijn op het opleiden van strijdkrachten (opleidingsmissies van de EU) zonder uitvoerende dimensie; is van mening dat het mandaat, zonder de niet-uitvoerende dimensie van deze missies aan te passen, moet worden verstevigd om Europese adviseurs in staat te stellen zo dicht mogelijk bij het gebied waar de strijdkrachten worden ingezet, te controleren of de opleidingsprogramma's goed zijn uitgevoerd en aansluiten op de huidige operationele behoeften van de lokale strijdkrachten; wijst erop dat zodoende ook beter kan worden

Woensdag 20 januari 2021

voorkomen dat wanbeheer of misbruik plaatsvindt wanneer de opgeleide strijdkrachten eenmaal in het veld worden ingezet; benadrukt dat dit des te meer van belang is bij EUTM Mali, waar de Malinese strijdkrachten in sterk uiteenlopende en uitdagende gebieden worden ingezet, hetgeen toezicht vereist op de manier waarop de Europese opleidingsmaatregelen daadwerkelijk worden uitgevoerd;

22. betreurt dat slechts enkele GVDB-missies voorzien in opleiding over seksuele of gendergerelateerde intimidatie, en verzoekt de EDEO en de lidstaten verplichte opleiding aan te bieden om dit soort intimidatie in alle missies en operaties te bestrijden en ervoor te zorgen dat slachtoffers en klokkenluiders doeltreffend worden beschermd; verzoekt om een actualisering van de bijgewerkte algemene gedragsnormen voor GVDB-missies en -operaties om hieraan het beginsel toe te voegen van nultolerantie ten aanzien van het niet nemen van maatregelen door EU-leiderschap en -management met betrekking tot seksueel en gendergerelateerd geweld;

23. is ingenomen met de conclusies van de Raad van 12 oktober 2020 over de operatie EUFOR Althea en de bereidheid tot verlening van het mandaat van de operatie voor de ondersteuning van de autoriteiten van Bosnië en Herzegovina voor de instandhouding van een veilige omgeving in het kader van een hernieuwde goedkeuring van de VN; is zich bewust van de uitdagingen die gepaard gaan met de COVID-19-pandemie en is het personeel van de missies erkentelijk voor het feit dat het volledig operationeel is gebleven in deze periode;

24. wijst erop dat de veiligheidssituatie in Somalië uiterst zorgwekkend is en dat deze in de Hoorn van Afrika en zelfs daarbuiten een destabiliserende factor vormt; is van mening dat de uitbreiding van EUTM Somalia met een adviescapaciteit voor de bevelsstructuren het mogelijk zou maken om aanzienlijke invloed uit te oefenen op de uitvoering van de operaties binnen het multilaterale apparaat van militaire bijstand;

25. ondersteunt de inspanningen die zijn verricht met betrekking tot het regionaliseringsproces dat op gang gebracht is door de regionale advies- en coördinatiecel (RACC) en het besluit van de Raad van 12 februari 2019 om over te gaan op de tweede fase ervan en zodoende de regionale aanpak van de EU in de Sahel te versterken, met name in het kader van EUTM Mali door de reikwijdte ervan uit te breiden tot de landen van de Sahel G5, met het doel het optreden van de EU over de grenzen van de landen van de Sahel G5 effectiever en operationeler te maken en om grensoverschrijdende samenwerking te ondersteunen en zodoende het werk van EUCAP Sahel Mali, EUCAP Sahel Niger en EUTM Mali effectiever te maken; verlangt dat de EUTM voortaan EUTM Sahel wordt genoemd; merkt op dat consistentie en veiligheidssamenwerking met Afrikaanse landen van cruciaal belang is om stabiliteit en langetermijnontwikkeling van het continent tot stand te brengen; is van mening dat de regionalisering van de GVDB-aanpak in de Sahel van belang is, maar dat een duidelijkere taakverdeling nodig is tussen de bestaande civiele en militaire GVDB-missies, lokale actoren en andere internationale organisaties (de vredeshandhavingsmissie MINUSMA van de Verenigde Naties, de door de Franse strijdkrachten geleide operatie Barkhane) met het oog op waarborging van operationele synergie en gecoördineerde inspanningen op Unieniveau;

26. is bezorgd over de huidige desinformatiecampagne tegen de EU in de Centraal-Afrikaanse Republiek; roept de VV/HV ertoe op maatregelen te treffen om op doeltreffende wijze te achterhalen waar desinformatiecampagne vandaan komt en dergelijke aanvallen te pareren; is ingenomen met de opzet van EUAM RCA ter ondersteuning van de hervorming van de veiligheidssector in de Centraal-Afrikaanse Republiek, en met de verlenging van het mandaat van EUTM RCA; is van oordeel dat de Unie haar capaciteiten voor de levering van uitrusting snel en effectief moet verbeteren in aanvulling op de opleiding die wordt aangeboden via de EUCAP- en EUTM-missies; merkt op dat met de opzet van de Europese Vredesfaciliteit wordt gezorgd voor een omvattend concept voor de capaciteitsopbouw van de strijdkrachten van onze partners; wijst erop dat assertieve, aanwezige en actieve buitenlandse actoren, die niet altijd dezelfde ethische beginselen als de Unie en haar lidstaten erop nahouden, de ontbrekende capaciteiten opvullen en betrokken zijn bij de uitrusting van deze strijdkrachten, zonder daarbij de rechtsstaat en internationale normen te eerbiedigen;

27. is uiterst bezorgd over de verslechtering van de veiligheids- en humanitaire situatie in de Sahel, waar terrorisme een steeds zwaardere druk uitoefent op de landen van de Sahel G5 en de plaatselijke politieke, etnische en religieuze spanningen op scherp zet; onderstreept het belang van de steun die de missies en operaties van de EU in dit opzicht in de Sahel brengen; herinnert eraan dat het van cruciaal belang is de langetermijninvesteringen van de internationale gemeenschap voort te zetten om veiligheid en stabiliteit in Mali en de Sahel na te streven; is ingenomen met de hervatting van de activiteiten van EU-missies en -operaties in Mali;

28. pleit voor een nieuwe benadering op operationeel niveau van de hervorming van de veiligheidssector, bijstand aan de veiligheid en opbouw van militaire capaciteit die rekening houdt met de geleerde lessen in met name Mali, en die de nadruk legt op a) democratische controle van alle veiligheidstroepen, waaronder ook strijdkrachten, b) democratisch en transparant beheer van de sector, c) systematisch toezicht op volledige en strikte naleving door alle actoren van internationale mensenrechtenwetgeving en het internationaal humanitair recht, en d) duidelijke mechanismen voor opschorting of terugtrekking in geval van straffeloosheid, en bestaande schendingen;

Woensdag 20 januari 2021

29. neemt nota van het verbeterde coördinatie-niveau tussen civiele en militaire missies in drie landen: Mali, de Centraal-Afrikaanse Republiek en Somalië; is ingenomen met de gecoördineerde inspanningen van de capaciteitsopbouw-missie in Somalië (EUCAP Somalia) en EUTM Somalia om begeleiding te bieden voor de operationele toenadering tussen de Somalische politie en het Somalische leger in de gebieden die zijn bevrijd van de invloed van Al-Shabaab; benadrukt dat de integrale benadering van hulpmiddelen, begrotingsinstrumenten en actoren in EUAM CAR en EUTM CAR waar passend moet worden overgenomen in andere GVDB-missies en -operaties;

30. is ingenomen met de start van de operatie EUNAVFOR MED IRINI, die tot doel heeft bij te dragen tot duurzame vrede, veiligheid en stabiliteit door de handhaving van het wapenembargo tegen Libië te ondersteunen overeenkomstig Resolutie 2526 (2020) van de VN-Veiligheidsraad, tot opleiding van de Libische kustwacht en het aanpakken van mensenhandel; verzoekt de lidstaten in het bijzonder met spoed de middelen voor inlichtingen, bewaking, verkenning, ordehandhaving en marine toe te wijzen die nodig zijn om de vermogens van operatie Irini te versterken en pleit voor nauwere samenwerking met de lopende maritieme operatie Sea Guardian van de NAVO en samenwerking met regionale partners; herinnert aan de internationale verplichtingen inzake het opsporen en redden van mensen in nood op zee; verzoekt de VV/HV ten volle gebruik te maken van de middelen van de EU op dit gebied, met name het satellietcentrum en het inlichtingencentrum van de EU; is ingenomen met de huidige voortgang die is geboekt bij de stabilisering van de situatie in Libië en verzoekt de EU een actieve rol op zich te nemen in het bemiddelingsproces en zo bij te dragen tot de noodzakelijke grondvesten voor een vreedzaam, stabiel en democratisch Libië;

31. neemt kennis van het besluit van de Raad van 20 juni 2020 om de mandaten van drie civiele GVDB-missies te verlengen: de missie van de EU voor bijstandsverlening inzake grensbeheer in Libië (EUBAM Libya), de missie van de EU voor bijstandsverlening inzake grensbeheer aan de grensovergang bij Rafah (EU BAM Rafah), en de politiemissie van de EU voor de Palestijnse Gebieden (EUPOL COPPS);

32. pleit voor verdere ontwikkeling en versterking van de civiel-militaire besluitvorming van de EU en de bevels- en controlestructuren, waarbij aparte militaire en civiele bevelsstructuren worden gewaarborgd;

33. merkt op dat de strategische evaluatie van het militair plannings- en uitvoeringsvermogen (MPCC) in 2020 van start moet gaan; verzoekt de VV/HV, gezien het effect van deze evaluatie op de planning van, commandovoering over en controle op militaire missies en operaties, het Europees Parlement tijdig op de hoogte te stellen van de beschikbare en gekozen opties; herhaalt dat de EU een permanente en volwaardige militaire bevelsstructuur nodig heeft om autonoom te kunnen handelen en dringt er daarom bij de Raad op aan een dergelijke structuur tot stand te brengen;

34. neemt nota van de algehele voortgang en inspanningen die zijn geleverd bij de uitvoering van het pact inzake het civiele GVDB, dat tot doel heeft het civiele GVDB slagkrachtiger, doeltreffender, flexibeler en responsiever te maken, zowel op nationaal niveau door nationale uitvoeringsplannen te ontwikkelen en uit te voeren om de nationale bijdragen aan het civiel GVDB te verhogen, als op EU-niveau door de ontwikkeling van een gezamenlijk actieplan; roept op tot de volledige uitvoering van het pact inzake het civiele GVDB tegen het begin van de zomer van 2023; wijst erop dat het civiele GVDB te maken heeft met capaciteitsuitdagingen omtrent de beschikbaarheid van voldoende aantallen politiemedewerkers, rechters, aanklagers en andere deskundigen op het gebied van justitie en civiele veiligheid; is van mening dat de EU een grondige evaluatie van de mandaten, begrotingen en personele middelen van de civiele missies EUCAP Sahel Mali, EUCAP Sahel Niger, EUCAP Somalia en EUAM RCA moet uitvoeren teneinde de missies volledig operationeel en effectief te maken; roept de lidstaten op een gedetailleerde jaarlijkse evaluatie uit te voeren van de voortgang bij de uitvoering van het pact inzake het civiele GVDB; verzoekt alle betrokken actoren de samenwerking te intensiveren en de synergieën tussen de civiele en militaire missies op hetzelfde actieterrein te vergroten, met name waar het gaat om mobiliteit en veilige digitale infrastructuur; is ingenomen met de oprichting van het kenniscentrum voor civiele crisisbeheersing dat in september 2020 is geopend en moedigt de lidstaten aan actief deel te nemen aan de werkzaamheden van het centrum;

35. prijst de continuïteit en blijvende aanwezigheid van de GVDB-missies en -operaties ondanks de zeer moeilijke omstandigheden door en de negatieve uitwerkingen van de COVID-19-pandemie; verzoekt dringend de begroting, de middelen, de planning en de uitrusting van de GVDB-missies en -operaties van de Unie te beoordelen en aan te passen in het licht van ervaring die is opgedaan met de COVID-19-pandemie, om ervoor te zorgen dat de operationele effectiviteit behouden blijft; onderstreept het belang voor de EU om te onderzoeken wat er nog meer kan worden gedaan om het risico van besmetting voor het personeel te beperken en te beheersen; uit zijn ernstige bezorgdheid over het negatieve versterkende effect van COVID-19 op bestaande crises en is van mening dat het dringend noodzakelijk is dat de EU

Woensdag 20 januari 2021

voorkomt dat de jarenlange vooruitgang op het gebied van vredesopbouw in gevaar komt door COVID-19; is zeer verontrust over de desinformatiegolf tegen met name GVDB-missies en -operaties tijdens de COVID-19-pandemie; benadrukt dat de EU haar strategische communicatiemiddelen en publieke diplomatie moet versterken, met name in landen waar GVDB-missies en -operaties plaatsvinden;

36. erkent dat civiele en militaire GVDB-missies een wezenlijke bijdrage hebben geleverd aan vredeshandhaving, conflictpreventie en versterking van de internationale veiligheid, en derde landen ondersteunen bij de bestrijding van terrorisme; dringt er bij de EU op aan haar institutionele capaciteiten voor conflictpreventie en bemiddeling op te bouwen; dringt aan op een proactievare aanpak voor het oplossen van aanhoudende conflicten in het directe nabuurschap van de EU; dringt aan op conflictgevoelige en mensgerichte benaderingen waarbij de menselijke veiligheid en de mensenrechten het zwaartepunt van de EU-inzet vormen;

37. is van mening dat de Unie haar inspanningen moet concentreren op die missies en operaties die de meeste toegevoegde waarde hebben; zou er derhalve mee ingenomen zijn wanneer gereflecteerd wordt over de relevantie en efficiëntie van bepaalde missies;

38. roept op tot de snelle goedkeuring en oprichting van de Europese Vredesfaciliteit, die erop gericht is de doeltreffendheid van EU-missies te verbeteren, de partners van de EU te ondersteunen en bij te dragen aan vredesoperaties; benadrukt dat dit instrument een deel van de kosten van de defensieactiviteiten van de EU zal financieren, waaronder de gedeelde kosten van de militaire GVDB-operaties en de kosten van militaire capaciteitsopbouw voor partners in landen waar de EU intervenueert, en dat het instrument daarom een begroting moet krijgen die omvangrijk genoeg is om efficiënt in te gaan op de huidige uitdagingen met betrekking tot opleiding, operaties, missies, projecten en militaire uitrusting, waaronder wapens, munitie en transport, met volledige eerbiediging van de acht criteria van het gemeenschappelijk standpunt, van de internationale mensenrechten en van het humanitair recht, en met doeltreffende transparantiebepalingen, zoals vermeld in zijn aanbeveling van 28 maart 2019 over de totstandbrenging van de Europese Vredesfaciliteit; herinnert eraan dat het noodzakelijk is omvattende risicobeoordelingen vooraf uit te voeren en streng toezicht te houden op het gebruik door de ontvangende landen, met name in regio's met een zeer onbestendig politiek landschap en een hoge mate van doorlaatbaarheid van de grenzen, en dat op EU-niveau de noodzakelijke beschermingsmaatregelen getroffen moeten worden om te verhinderen dat terroristische groeperingen en andere kwaadwillende actoren deze wapens aankopen;

39. is verheugd over de aankondiging in de intentieverklaring bij de Staat van de Unie 2020 van een gezamenlijke mededeling over een strategische aanpak voor de ontwapening, demobilisatie en re-integratie van voormalige strijders in 2021, als tijdige herziening van het EU-concept voor steun voor ontwapening, demobilisatie en re-integratie van 2006; benadrukt het belang van hervormingen van de veiligheidssector als prioriteit voor met name onze civiele GVDB-missies, die als hoofddoel moeten hebben om de aanpak van menselijke veiligheid in de praktijk te brengen; beklemtoont dat de nieuwe strategische aanpak voor de ontwapening, demobilisatie en re-integratie moet zorgen voor consistentie tussen GVDB-instrumenten en ontwikkelingshulp van de EU;

Ontwikkeling van doeltreffende GVDB-capaciteiten

40. is ingenomen met initiatieven voor de opbouw van de vermogens van de EU, zoals CARD, permanente gestructureerde samenwerking (PESCO) en het toekomstige Europees Defensiefonds (EDF) en zijn voorbereidende programma's PADR en EDIDP, aangezien deze kunnen bijdragen tot meer samenhang, coördinatie en interoperabiliteit bij de uitvoering van het GVDB en de weg vrij kunnen maken voor de uitvoering van de taken van Petersberg, en tevens de solidariteit, cohesie, veerkracht en de strategische autonomie binnen de Unie kunnen consolideren;

41. erkent dat de integratie van meer lidstaten in initiatieven voor de opbouw van de vermogens van de EU en hun zinvolle deelname aan belangrijke Europese defensieprojecten die momenteel lopen op een bijna altijd uitsluitend bilaterale basis (d.w.z. FCAS en MGCS) van doorslaggevend belang zijn voor het welslagen van het Europees integratieproces op defensiegebied en een duidelijke toegevoegde waarde zouden betekenen voor de Europese inspanningen voor versterkte samenwerking, integratie op defensiegebied en interoperabiliteit ten behoeve van GVDB-missies en -operaties;

42. merkt op dat het van cruciaal belang is de samenhang, inclusiviteit, coördinatie en consistentie van alle EU-instrumenten op het gebied van defensieplanning en van alle tools en initiatieven voor de opbouw van vermogens te verbeteren, zodat zij zinvolle synergieën tot stand brengen en elkaar versterken, dubbel werk voorkomen, zorgen voor een doeltreffend en strategisch gebruik van de middelen, interoperabiliteit waarborgen en een snelle inzet vergemakkelijken;

Woensdag 20 januari 2021

43. roept de lidstaten op hun defensie-uitgaven te verhogen en een uitgavenpercentage van 2 % van het bbp na te streven;

44. is ingenomen met de overeenstemming die is bereikt over de EDF-verordening en roept op tot de snelle goedkeuring en oprichting van het EDF, dat de gemeenschappelijk vastgestelde prioriteiten voor de opbouw van de vermogens te land, ter zee, in de lucht en in de cyberomgeving zal verwezenlijken en zo de EU zal helpen om als mondiale actor en internationale veiligheidsbevorderaar en -verstrekker op te treden; verzoekt de lidstaten, de Raad en de Commissie om voldoende middelen vrij te maken voor het EDF en zich te concentreren op structurele projecten met een hoge meerwaarde, om zo de industriële samenwerking tussen de lidstaten en de consolidatie van een sterke Europese industriële en technologische defensiebasis (EDTIB) gemakkelijker te maken en de technische, industriële en strategische vermogens te versterken, zodat de EU beter in staat zal zijn om zelfstandig militaire capaciteiten te produceren en ter beschikking te stellen en om de technologische autonomie van Europa op de lange termijn te behouden; ondersteunt initiatieven op het gebied van defensievermogens die het kleine en middelgrote ondernemingen gemakkelijker maken om deel te nemen;

45. vestigt de aandacht op de uiterst gevoelige en strategische aard van defensieonderzoek en op de noodzaak om de toegang van entiteiten die door derden gecontroleerd worden tot uit het EDF gefinancierde projecten te reguleren, zodat gehandeld wordt overeenkomstig het doel van strategische autonomie van de EU; benadrukt dat de deelname van derde landen aan het EDF, in enkele specifieke en uitzonderlijke gevallen waarin dit een bewezen technologische en operationele meerwaarde aan bepaalde projecten geeft, op basis van daadwerkelijke wederkerigheid moet plaatsvinden, de strategische veiligheidsbelangen van de EU niet mag verzwakken, de doelstellingen van het EDF niet mag ondermijnen en volledig moet voldoen aan de in het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Defensiefonds (COM(2018)0476)) vastgestelde regels, zoals het behoud van het intellectueel eigendom in de EU, waarbij naleving van deze regels streng moet worden gecontroleerd;

46. is ingenomen met de strategische evaluatie van de eerste fase van PESCO vóór het einde van 2020, met informatie over de voortgang van het programma en vaststelling van de bepalingen die nodig zijn om PESCO efficiënter en doelgerichter te maken; beschouwt PESCO als een instrument dat bijdraagt tot versterking van duurzame en doeltreffende EU-samenwerking en -integratie op defensiegebied door de defensievermogens en de interoperabiliteit van de deelnemende lidstaten te verbeteren, met name wat betreft de beschikbaarheid, flexibiliteit en inzetbaarheid van strijdkrachten; herinnert eraan dat PESCO-projecten defensie-uitgaven zo doeltreffend mogelijk moeten maken; is van mening dat PESCO gebruikt moet worden als een aanvullend instrument ter verwezenlijking van de doelen van de EU, en een bijdrage moet leveren aan de doelen van de NAVO; is ingenomen met de recente goedkeuring van het besluit over de deelname van derde landen aan PESCO; merkt evenwel op dat een dergelijke uitzonderlijke deelname aan afzonderlijke PESCO-projecten de EU-lidstaten en de projecten meerwaarde moet bieden en moet bijdragen aan de versterking van PESCO en het GVDB, en aan het aangaan van meer uitdagende verbintenissen, met inachtneming van zeer strenge politieke, inhoudelijke en juridische voorwaarden en op grond van vastgestelde en daadwerkelijke wederkerigheid;

47. verzoekt de deelnemende lidstaten volledige politieke inzet, inspanningen en strategische ambities aan de dag te leggen, de nodige middelen te verstrekken en te voldoen aan de ambitieuze en bindende gemeenschappelijke verplichtingen die zij overeengekomen zijn, en daarbij zorg te dragen voor tastbare vooruitgang bij de snelle en doeltreffende uitvoering van de huidige PESCO-projecten; benadrukt dat de projecten in de eerst golf voornamelijk capaciteitsopbouwprojecten zijn waar zoveel mogelijk lidstaten bij betrokken zijn en dat de inclusieve aard van PESCO-projecten er niet toe mag leiden dat de deelnemende lidstaten hun ambities afzwakken; is bezorgd dat de capaciteitstekorten en de kritische tekortkomingen zoals vastgesteld door het capaciteitsdoelstellingsproces via het vermogensontwikkelingsplan (CDP) en de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie (CARD) niet naar behoren of niet volledig zullen worden aangepakt en opgevuld, waardoor militaire operaties niet succesvol kunnen worden uitgevoerd; beveelt aan de huidige 47 PESCO-projecten tegen het licht te houden om vast te stellen welke vooruitgang is geboekt en om te bepalen welke projecten naar het oordeel van de deelnemende lidstaten geclusterd moeten worden; moedigt de deelnemende lidstaten aan zich te concentreren op PESCO-projecten die werkelijk meerwaarde opleveren, sterker operationeel gericht zijn, van wederzijds nut en strategische instrumenten voor de Unie zijn, en op projecten met een strategische dimensie die ingaan op toekomstige veiligheidsdreigingen; moedigt de lidstaten ten eerste aan in het kader van de hervorming van het systeem van EU-gevechtsgroepen opties te onderzoeken om dit in het PESCO-kader onder te brengen om de operationele capaciteit, modulariteit en flexibiliteit ervan te verhogen door zelfstandige multinationale eenheden op te richten die volledig zijn toegewijd aan de uitvoering van militaire taken zoals vermeld in artikel 43 VEU en de versterking van het vermogen van de EU om robuuste crisisbeheersingsoperaties uit te voeren;

De samenwerking met strategische partners versterken

48. is verheugd over de vooruitgang die sinds de gezamenlijke verklaring van Warschau in 2016 is geboekt bij de samenwerking tussen de EU en de NAVO; prijst de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de gemeenschappelijke reeks voorstellen van 2016 en 2017, met name de intensivering van de politieke dialoog tussen de EU en de NAVO op alle niveaus, alsmede de gestructureerde dialoog over militaire mobiliteit, de inspanningen om te zorgen voor meer samenhang

Woensdag 20 januari 2021

tussen de respectieve defensieplanningsprocessen, en nauwere samenwerking op het gebied van cyberbeveiliging en defensie en bij de bestrijding van hybride bedreigingen en desinformatiecampagnes; wijst op de mate van samenwerking tussen de NAVO en de EU om civiele autoriteiten te helpen de verspreiding van de COVID-19-pandemie in te dammen en een halt toe te roepen; roept de EU en de NAVO op de wederzijds versterkende samenwerking, ook tussen missies en operaties, verder te bevorderen en hun strategisch partnerschap te verdiepen; benadrukt dat het belangrijk is het partnerschap tussen de EU en de NAVO op het gebied van militaire mobiliteit verder te versterken; benadrukt dat het belangrijk is dat de Europese strijdkrachten samen trainingen en oefeningen organiseren en houden, alsook dat de EU en de NAVO hun oefeningen coördineren en parallel uitvoeren;

49. is in dit verband ingenomen met Operation Atlantic Resolve en de Enhanced Forward Presence van de NAVO op het Europese continent en erkent dat de NAVO-troepen belangrijk zijn om verdere Russische agressie te ontmoedigen en cruciale ondersteuning te bieden in het geval van een conflict;

50. herinnert eraan dat de NAVO de hoeksteen van de collectieve defensie blijft voor de lidstaten die ook lid zijn van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, zoals uitdrukkelijk in het VWEU wordt erkend; is van mening dat de samenwerking tussen de EU en de NAVO complementair van aard moet zijn, ten volle rekening moet houden met de respectieve kenmerken en taken van beide organisaties en structuren niet onnodig mag kopiëren of vervangen; herinnert eraan dat samenwerking op het gebied van defensie een van de pijlers van de trans-Atlantische samenwerking is en van cruciaal belang blijft voor de wederzijdse veiligheid van de bondgenoten en partnerlanden, en wijst daarom opnieuw op de noodzaak van nauwere betrekkingen; herinnert eraan dat de ontwikkeling van de defensievermogens van de EU, volgens het beginsel van “één set strijdkrachten”, niet bedoeld is om te concurreren met het bondgenootschap en ook ten goede zal komen aan de landen die deelnemen aan het GVDB en de NAVO; herinnert er voorts aan dat een doeltreffendere EU-samenwerking op veiligheids- en defensiegebied moet worden beschouwd als een factor die de Europese pijler van de NAVO versterkt en ertoe bijdraagt dat de EU een grotere rol speelt bij het waarborgen van haar eigen veiligheid; is van mening dat initiatieven voor capaciteitsontwikkeling moeten zorgen voor interoperabiliteit met de bondgenoten en een snelle inzet moeten vergemakkelijken; merkt bezorgd op dat de solidariteit van het bondgenootschap is ondermijnd door een aantal meningsverschillen na het optreden van Turkije in het oostelijke Middellandse Zeegebied;

51. benadrukt de noodzaak om de status van de EU als leverancier van maritieme veiligheid te versterken en om de veerkracht van de EU en haar lidstaten bij crisissituaties in hun territoriale wateren te vergroten, en wijst op het belang van een coherente maritieme strategie om illegale maritieme niet-overheidsactoren te bestrijden; acht het noodzakelijk om de interventieregels en de uitrustingsnormen te harmoniseren en om de opleiding van personeel te verbeteren, teneinde in Europese en internationale operaties of in het geval van maritieme crises, gebeurtenissen en incidenten gecoördineerde en unitaire acties uit te voeren; benadrukt dat de EU en de NAVO moeten samenwerken met het oog op een gezamenlijke en doeltreffende aanpak van bedreigingen voor de maritieme veiligheid, zoals grensoverschrijdende en georganiseerde misdaad, met inbegrip van netwerken van georganiseerde misdaad die mensenhandel, wapen- en drugshandel, smokkel en piraterij op zee in de hand werken;

52. is groot voorstander van het strategisch partnerschap tussen de EU en de VN op het gebied van crisisbeheersing en civiele, politieke en militaire vredeshandhaving; is verheugd over de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de acht gezamenlijk vastgestelde en overeengekomen prioriteiten van de EU en de VN voor 2019-2021 op het gebied van vredesoperaties en crisisbeheersing; spoort de lidstaten aan een grotere bijdrage te leveren aan de vredeshandhaving van de VN en vraagt de EU-instellingen hen daarbij te helpen; merkt op dat er enige vooruitgang is geboekt op het gebied van de versterking van de samenwerking tussen missies en operaties op het terrein — met name door de ondertekening op 29 september 2020 van de Kaderovereenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Naties met het oog op het bieden van wederzijdse ondersteuning in het kader van hun respectieve missies en operaties op het terrein —, op het gebied van de agenda inzake vrouwen, vrede en veiligheid — die als input dient voor de uitvoering van het EU-actieplan inzake vrouwen, vrede en veiligheid —, op het gebied van conflictpreventie en op politiek en strategisch niveau; roept de EU en de VN op de mogelijkheden voor nauwere samenwerking verder te onderzoeken, met name in de gebieden waar zij samen opereren, bijvoorbeeld inzake de overgangsplanning van missies, ondersteuningsregelingen op het terrein, informatie-uitwisseling buiten de missiegebieden en noodplanning in verband met COVID-19, alsmede inzake klimaat en defensie;

53. wijst er nogmaals op dat het Verenigd Koninkrijk ondanks de brexit een belangrijke strategische partner van de EU en haar lidstaten blijft en dat het van essentieel belang is dat de EU en het Verenigd Koninkrijk intensief en nauw blijven samenwerken op het gebied van defensie en veiligheid, aangezien zij dezelfde strategische omgeving delen en met dezelfde bedreigingen voor hun vrede en veiligheid worden geconfronteerd; spoort het VK aan om deel te nemen aan GVDB-missies en -operaties, crisisbeheersingsoperaties, de ontwikkeling van defensievermogens, de relevante EU-agentschappen en projecten in het kader van PESCO, waarbij de autonome besluitvorming van de EU, de soevereiniteit van het VK en het beginsel van evenwichtige rechten en plichten moeten worden geëerbiedigd, op basis van doeltreffende wederkerigheid en met inbegrip van een billijke en passende financiële bijdrage; merkt op dat het VK zich op 31 december 2020 heeft teruggetrokken uit de GVDB-missies en operaties; dringt aan op snelle vervangingsprocedures om de continuïteit van de GVDB-missies en -operaties waarbij Brits personeel een aanzienlijke rol speelde, veilig te stellen;

Woensdag 20 januari 2021

54. roept de EU op om nauw samen te blijven werken met bestaande regionale spelers zoals de Afrikaanse Unie, Ecowas, de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (Asean) en de Arctische Raad, evenals met gelijkgezinde landen die geen lid zijn van de NAVO;

55. dringt aan op een systematischere tenuitvoerlegging van Resolutie 1325 van de VN-Veilighedsraad betreffende vrouwen, vrede en veiligheid, aangezien deze al twintig jaar geleden is aangenomen, en op de versterking de agenda van de EU inzake vrouwen, vrede en veiligheid; pleit voor zinvolle gendermainstreaming bij de formulering van het GVDB, met name via een beter genderevenwicht bij het personeel en de leiding van GVDB-missies en -operaties en door het ingezette personeel een specifieke opleiding te geven;

56. roept op om Resolutie 2250 van de VN-Veilighedsraad betreffende jongeren, vrede en veiligheid ten uitvoer te leggen en om in de conflictanalyses waarop de ondersteuning door de GVDB-missies en -operaties gestoeld is op zinvolle wijze rekening te houden met jongeren en hun vooruitzichten; vraagt om EU-maatregelen die jongeren meer mogelijkheden geven om op een zinvolle manier mee te helpen aan de instandhouding en bevordering van de vrede en veiligheid;

57. vraagt de EU iets te doen aan de aanhoudende en toenemende bedreigingen voor de bescherming en het behoud van cultureel erfgoed en aan de smokkel van cultuuroederen, met name in conflictgebieden; merkt op dat samenlevingen die van hun cultureel erfgoed en historische wortels worden beroofd, kwetsbaarder worden voor radicalisering en ontvankelijker worden voor wereldwijde jihadistische ideologieën; vraagt de EU een brede strategie te ontwikkelen om dergelijke bedreigingen tegen te gaan;

De veerkracht en de paraatheid van de Unie vergroten

58. stelt met bezorgdheid vast dat sommige mondiale actoren en een toenemend aantal regionale actoren de op regels gebaseerde internationale orde, het multilateralisme en de waarden van duurzame vrede, welvaart en vrijheid, waarop de Europese Unie is gestoeld, opzettelijk omzeilen of proberen af te breken; merkt op dat de COVID-19-pandemie nieuwe mondiale kwetsbaarheden en spanningen aan het licht heeft gebracht en de bestaande heeft vergroot; benadrukt dat de pandemie de steun van het publiek heeft versterkt voor een Unie die minder afhankelijk is van de rest van de wereld, die beter beschermd is en die onafhankelijk kan optreden; dringt aan op een sterkere rol van de Europese Unie op het internationale toneel, evenals op meer Europese eenheid, solidariteit en veerkracht en een samenhangender buitenlands beleid met effectief multilateralisme als centraal element; is ingenomen met de conclusies van de Raad van juni 2020 waarin wordt gepleit voor een sterke Europese Unie die de vrede en veiligheid bevordert en haar burgers beschermt;

59. onderstreept de belangrijke rol van de strijdkrachten tijdens de COVID-19-pandemie en is verheugd over de militaire bijstand voor civiele autoriteiten, met name bij het opzetten van veldhospitals, het vervoer van patiënten en de levering en distributie van materieel; is van mening dat uit deze waardevolle bijdrage blijkt dat het van cruciaal belang is lering te trekken uit ervaringen, om de militaire middelen en vermogens van de lidstaten te versterken ter ondersteuning van het Uniemechanisme voor civiele bescherming, een belangrijk instrument in noodgevallen en voor humanitaire hulpverlening; is voorts van mening dat het voor een doeltreffende aanpak van gezondheids crises van essentieel belang is om het militair medisch personeel van de lidstaten voor te bereiden op een snelle deelname; herhaalt het belang van wederzijdse bijstand en solidariteit, overeenkomstig artikel 42, lid 7, VEU en artikel 222 VWEU;

60. onderstreept het belang van militaire mobiliteit; acht het noodzakelijk om in heel Europa volledige militaire mobiliteit te bevorderen en te faciliteren en roept daarom op tot vereenvoudiging en harmonisatie van de procedures, teneinde de lidstaten in staat te stellen sneller te handelen, aangezien militaire mobiliteit het beheer van civiele crises ten goede komt; benadrukt dat het belangrijk is voldoende middelen uit te trekken voor projecten op het gebied van militaire mobiliteit; is ermee ingenomen dat het project voor militaire mobiliteit deel uitmaakt van PESCO; beklemtoont de noodzaak om Europese mechanismen in te stellen die erop gericht zijn het grensoverschrijdend gebruik van militaire logistieke vermogens te vergemakkelijken om het hoofd te bieden aan dergelijke noodsituaties, teneinde meer coördinatie, synergie, solidariteit en steun mogelijk te maken; dringt erop aan om tijdens pandemieën of soortgelijke crises vergelijkbare bijstand en solidariteit te bieden aan onder andere de partnerlanden in het onmiddellijke nabuurschap van de EU; benadrukt de noodzaak om de chemische, biologische, radiologische en nucleaire paraatheid van de EU en de daarvoor benodigde vermogens te vergroten; benadrukt de noodzaak om het toezicht op en de bescherming van vitale en kritische infrastructuur aan te scherpen, zeker wat de onderzeese glasvezelkabels voor internet betreft;

61. acht het van belang dat de interne en externe aspecten van het EU-beleid beter aan elkaar worden gekoppeld, om ervoor te zorgen dat het beleid, waaronder het EU-energiebeleid, gericht is op het bereiken van gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidsdoelen;

Woensdag 20 januari 2021

62. acht het van essentieel belang dat alle zwakke punten van de Europese Unie worden beschermd om een doeltreffende gemeenschappelijke verdediging van de Europese burgers te waarborgen; neemt met bezorgdheid kennis van de toenemende militarisering van de Krim en de pogingen van de Russische Federatie om het Zwarte Zeegebied te destabiliseren, wat ertoe heeft geleid dat op de NAVO-top in Wales in 2014 de kwetsbaarheid van de oostelijke flank van het Noord-Atlantisch Bondgenootschap werd erkend; roept de EU op de kwetsbaarheid van de Oost-Europese lidstaten te erkennen als een middel om de Europese defensie te versterken, en samen met de NAVO een alomvattende strategie te ontwikkelen om de oostelijke flank veilig te stellen en te verdedigen;

Hybride bedreigingen proactief bestrijden en voorkomen

63. is ingenomen met de reeks prioriteiten en richtsnoeren die is vastgesteld voor de samenwerking van de EU op het gebied van de bestrijding van hybride bedreigingen en de verhoging van de weerbaarheid ten aanzien van deze bedreigingen — waaronder de strijd tegen desinformatie, hybride oorlogsvoering, spionage, nepnieuws en propaganda — en het opzetten van een systeem voor snelle waarschuwing om de samenwerking met de G7 en de NAVO te bevorderen; verzoekt de EU en haar lidstaten om de beveiliging van haar informatie- en communicatiesystemen, met inbegrip van beveiligde communicatiekanalen, te ontwikkelen en te versterken; benadrukt dat het belangrijk en dringend noodzakelijk is dat de EU haar strategische communicatie en capaciteiten versterkt en er meer in investeert, met het oog op meer weerbaarheid om alle buitenlandse inmenging die haar democratische systeem, soevereiniteit en burgers bedreigt, aan te pakken en te ontmoedigen; onderstreept de belangrijke rol van de East StratCom Task Force, erkent het belangrijke werk dat is verricht in het kader van het “EUvsDisinfo”-project en vraagt om aanvullende budgettaire en politieke steun, zodat deze taskforce beter in staat is desinformatie tegen te gaan en voorlichting over de maatregelen en het beleid van de EU te geven;

64. benadrukt dat de EU dringend een robuustere strategie moet ontwikkelen om agressieve en kwaadwillige desinformatiecampagnes van derde landen en niet-statelijke actoren tegen de EU op te sporen en er proactief op te reageren; wijst op de noodzaak om het mandaat van het team strategische communicatie van de EDEO te herzien om buitenlandse inmenging aan te pakken en factcheckers, onderzoekers, start-ups en maatschappelijke organisaties te betrekken; dringt erop aan voldoende personeel en middelen beschikbaar te stellen voor alle EU-diensten die zich bezighouden met buitenlandse inmenging en desinformatie, zodat zij pogingen tot inmenging in democratische EU-processen of EU-operaties in het buitenland beter kunnen signaleren, onderzoeken en tegengaan; onderstreept hoe belangrijk het is om met de partnerlanden, zeker de landen in het onmiddellijke nabuurschap van de EU, samen te werken en hen bij te staan bij hun inspanningen om kwaadwillende buitenlandse inmenging, in het bijzonder desinformatie en propaganda, aan te pakken en tegen te gaan, aangezien deze acties meestal bedoeld zijn om deze landen van het pad naar prodemocratische hervormingen te doen afdwalen en de Europese waarden en idealen aan te vallen;

65. is ermeê ingenomen dat de Raad een besluit heeft vastgesteld op grond waarvan de EU voor het eerst gerichte beperkende maatregelen kan opleggen als afschrikking tegen en reactie op cyberaanvallen die een externe bedreiging voor de EU of haar lidstaten vormen, met inbegrip van cyberaanvallen tegen derde landen of internationale organisaties, en om sancties op te leggen aan personen of entiteiten die verantwoordelijk zijn voor cyberaanvallen; benadrukt dat de visumbepenkingsregeling als onderdeel van het EU-sanctiemechanisme moet worden verbeterd door biometrische visumprocedures in te voeren, zodat degenen die zich aan hybride oorlogsvoering schuldig maken niet met een valse identiteit naar de EU kunnen reizen; benadrukt de dringende noodzaak om cyberaspecten verder te integreren in de crisisbeheersingssystemen van de EU; onderstreept dat nauwere samenwerking bij het voorkomen en bestrijden van cyberaanvallen in deze tijden van bijzondere kwetsbaarheid essentieel is om de internationale veiligheid en stabiliteit in de cyberruimte te bevorderen; is ingenomen met de goede vooruitgang die in dit opzicht door het PESCO-project voor snellereactieteams bij cyberincidenten is geboekt; roept op tot meer steun aan het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa) en, in dit verband, tot sterke coördinatie met het Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence van de NAVO; roept op tot meer EU-coördinatie met betrekking tot de collectieve aansprakelijkheidsstelling voor kwaadwillige cyberincidenten, alsook tot nauwere samenwerking met gelijkgestemde internationale organisaties en landen; maakt zich in het bijzonder zorgen om de aanhoudende ontdekkingen van kleinschalige cyberaanvallen of inbraken in kritische infrastructuur die latent aanwezig zijn maar ingrijpende gevolgen kunnen hebben; dringt er bij de lidstaten op aan om op alle niveaus in hun kritische infrastructuur redundanties in te bouwen, zoals voor de stroomvoorziening of voor strategische communicatiemiddelen;

66. erkent het toenemende belang van cyber- en geautomatiseerde inlichtingencapaciteiten en benadrukt dat deze een bedreiging vormen voor alle lidstaten en EU-instellingen; spoort alle EU-instellingen en lidstaten aan om hun cyber- en geautomatiseerde technologieën te blijven verbeteren en moedigt bovendien samenwerking op het gebied van deze technologische ontwikkelingen aan;

67. wijst op het belang van de verwezenlijking van kwantumcomputingcapaciteit en onderstreept dat het nodig is om de samenwerking tussen de EU en de VS op dit gebied te versterken, teneinde ervoor te zorgen dat kwantumcomputing eerst wordt gerealiseerd door partners die hechte onderlinge banden hebben en dezelfde doelstellingen nastreven;

Woensdag 20 januari 2021

68. wijst op het toenemende belang van beveiliging in de ruimte en satellieten; onderstreept het belang van het Satellietcentrum van de Europese Unie en draagt het agentschap op de beveiliging en kwetsbaarheid van de satellieten van de EU en de lidstaten ten aanzien van ruimteschroot, cyberaanvallen en rechtstreekse raketaanvallen te analyseren en daarover een verslag op te stellen;

De Unie de middelen geven om het GVDB uit te voeren

69. benadrukt dat voldoende financiële, personele en andere middelen essentieel zijn om ervoor te zorgen dat de Unie de kracht en het vermogen heeft om de vrede en veiligheid binnen haar grenzen en in de wereld te bevorderen; verzoekt de lidstaten de politieke wil te tonen om te voldoen aan de Europese ambities op defensiegebied en hun verplichtingen na te komen;

70. betreurt het gebrek aan ambitie van de Europese Raad in het meerjarig financieel kader (MFK) voor initiatieven op het gebied van veiligheid en defensie; dringt er bij de Commissie op aan om een ambitieus strategisch werkprogramma voor het Europees Defensiefonds voor te leggen en uit te voeren (zowel voor onderzoeks- als andere doeleinden), dat kan worden gebruikt om het gezamenlijk optreden en de grensoverschrijdende samenwerking in de hele Unie te versterken, alsook voor militaire mobiliteit, teneinde de lidstaten te helpen om sneller en doeltreffender op te treden, onder meer door vervoersinfrastructuur voor tweeledig gebruik te financieren en diplomatieke toestemmingen en douaneregels te vereenvoudigen; verzoekt de EU haar eigen defensiesysteem met ballistische raketten te bouwen, evenals een geïntegreerd en gelaagd strategisch luchtdefensiesysteem dat ook hypersonische raketten kan afweren; herinnert eraan dat de Europese burgers er duidelijk en consequent op hebben aangedrongen dat de Unie haar rol bij de totstandbrenging van duurzame stabiliteit en veiligheid versterkt, en dat dit alleen kan worden bereikt met de nodige financiële middelen en een ambitieus MFK op het gebied van extern optreden en defensie;

71. waarschuwt voor het gevaar van een gebrek aan ambitie om Europese defensie-initiatieven in het MFK te financieren, in combinatie met aanzienlijke en ongecoördineerde bezuinigingen op de nationale defensiebegrotingen als gevolg van de COVID-19-crisis; benadrukt dat de lidstaten de nodige financiële middelen op nationaal niveau moeten toewijzen om de Unie in staat te stellen een mondiale speler op het gebied van vrede te zijn; deelt in dit verband het oordeel van de Europese Rekenkamer dat “de EU-lidstaten [...] bij lange na niet [beschikken] over de militaire vermogens die vereist zijn om aan het geambieerde militaire niveau van de Unie te voldoen”;

72. herinnert eraan dat de gemeenschappelijke Europese defensieprojecten en -initiatieven weliswaar een belangrijke rol spelen bij het aanpakken van de tekortkomingen met betrekking tot O&O op het gebied van defensie, het bundelen van middelen en het coördineren van inspanningen, maar dat het grootste deel van de voor GVDB-missies gebruikte defensiemiddelen nog steeds van de lidstaten komt en uit de nationale defensiebegrotingen wordt betaald;

73. roept de lidstaten met klem op zich te houden aan hun formele toezeggingen binnen de Raad en hun verantwoordelijkheid te nemen voor hun besluiten in de Raad om civiele en militaire missies uit te voeren, door de Unie te voorzien van het nodige personeel en de nodige vermogens om de doelstellingen waarover zij unaniem overeenstemming hebben bereikt, te verwezenlijken en zo hun belofte om de Europese Unie veiliger te maken in te lossen;

74. wijst op de waarde van internationale deelname aan GVDB-missies en -operaties ter versterking van de Europese vermogens en vraagt om een betere uitvoering van de bestaande kaderovereenkomsten inzake deelname die de collectieve aard van de bijdragen aan vrede en veiligheid bevorderen;

75. wijst op het belangrijke werk dat het Satellietcentrum van de Europese Unie heeft verricht en benadrukt dat de Unie over voldoende middelen moet beschikken op het gebied van ruimtebeelden en informatievergaring; benadrukt dat het Satellietcentrum structurele financiering van de Unie moet krijgen om aan het optreden van de Unie te kunnen blijven bijdragen, met name om GVDB-missies en -operaties te ondersteunen met satellietbeelden in een hoge resolutie;

Een ambitieuze EU-agenda voor mondiale wapenbeheersing, non-proliferatie en ontwapening opstellen

76. is verontrust over de huidige bedreigingen voor de internationale waarden en de rechtsstaat en de mogelijke verdere erosie van de mondiale non-proliferatie- en ontwapeningsarchitectuur; vreest dat niet-naleving van, terugtrekking uit of niet-uitbreiding van belangrijke wapenbeheersingsverdragen ernstige schade zou toebrengen aan de internationale wapenbeheersingsregelingen die decennialang voor stabiliteit hebben gezorgd, de betrekkingen tussen kernmogendheden zou ondermijnen, en een rechtstreekse bedreiging zou zijn voor de Europese veiligheid, met name wat betreft het ontbreken van normen om tactische kernwapens en kernwapens voor korte en middellange afstand te reguleren en aan banden te leggen, en tot een kernwapenwedloop zou kunnen leiden; onderstreept dat het dringend noodzakelijk is het grensoverschrijdende vertrouwen te herstellen;

77. stelt met bezorgdheid vast dat gevaarlijke retoriek met betrekking tot het nut van kernwapens wordt genormaliseerd; bevestigt opnieuw dat de internationale vrede en veiligheid worden versterkt in een wereld waar geen kernwapens bestaan of worden verspreid, en dat ontwapening niet alleen betekent dat het aantal actieve kernkoppen vermindert, maar ook dat de militaire en politieke rol van dit soort wapens kleiner wordt;

Woensdag 20 januari 2021

78. bevestigt opnieuw zijn volledige steun voor de verbintenis van de EU en haar lidstaten ten aanzien van het NPV als de hoeksteen van de regeling voor nucleaire non-proliferatie en ontwapening; herhaalt zijn oproep aan de EU om voorafgaand aan de tiende NPV-toetsingsconferentie een sterk gemeenschappelijk standpunt in te nemen en erop aan te dringen dat er tijdens de conferentie concrete en doeltreffende maatregelen worden aangenomen die een sleutelement zouden vormen voor het behoud van de strategische stabiliteit en het voorkomen van een nieuwe wapenwedloop;

79. herhaalt zijn diepe teleurstelling over de terugtrekking van de VS en de Russische Federatie uit het Verdrag ter vernietiging van de kernwapens voor de middellange en de korte afstand (INF-verdrag); wijst op de verantwoordelijkheid van Rusland voor het ter ziele gaan van het INF-verdrag, aangezien het land het voortdurend niet heeft nageleefd; betreurt dat het uiteenvallen van het verdrag zou kunnen leiden tot een escalatie van de spanningen en tot verhoogde nucleaire en militaire dreigingen en risico's, en het de toekomst van wapenbeheersingsregelingen in gevaar zou kunnen brengen; onderstreept dat het Parlement sterk gekant is tegen een nieuwe wapenwedloop tussen de VS en de Russische Federatie, met alle mogelijke gevolgen van dien voor Europa, en dat het gekant is tegen remilitarisering op Europees grondgebied; spoort de Raad en de VV/HV aan een door de EU geleid initiatief te lanceren om erop aan te dringen dat het INF-verdrag wordt omgezet in een multilateraal verdrag;

80. wijst erop dat doeltreffende internationale regelingen inzake wapenbeheersing, ontwapening en non-proliferatie een hoeksteen vormen van de mondiale en Europese veiligheid en stabiliteit;

81. spoort de VS en de Russische Federatie aan verdere vooruitgang te boeken bij de onderhandelingen over de verlenging van het New START-verdrag, dat in februari 2021 afloopt; is van mening dat een verlenging van het verdrag beide ondertekenaars extra tijd zou geven om de onderhandelingen voort te zetten met het oog op het bereiken van overeenstemming over een nieuw instrument voor wapenbeheersing; dringt erop aan dat ook andere staten, in het bijzonder China, onmiddellijk bij bestaande verdragen (zoals New START, INF en het Verdrag inzake het open luchtruim) of bij toekomstige onderhandelingen over instrumenten voor kernwapenbeheersing worden betrokken;

82. betreurt dat Rusland zich selectief van zijn verplichtingen in het kader van het Verdrag inzake het open luchtruim kwijt; betreurt ten eerste het besluit van de VS om zich terug te trekken uit het Verdrag inzake het open luchtruim, een belangrijk instrument voor wapenbeheersing dat heeft bijgedragen tot het opbouwen van vertrouwen en kleinere staten het waardevolle vermogen heeft verschaft om de militaire activiteiten van hun buurlanden te controleren en te verifiëren; roept de overige ondertekenaars op om door te gaan met de tenuitvoerlegging van het verdrag en ervoor te zorgen dat het functioneel en nuttig blijft; roept de VS op om terug te komen op hun besluit om zich uit het Verdrag inzake het open luchtruim terug te trekken;

83. is verheugd over de financiële bijdrage van de EU aan de projecten en activiteiten van de Organisatie voor het verbod op chemische wapens (OPCW); is verheugd over de goedkeuring door de Raad van een horizontale sanctieregeling ter bestrijding van het toenemende gebruik en de toenemende verspreiding van chemische wapens; veroordeelt het recente gebruik van chemische wapens en is van mening dat het gebrek aan verantwoording voor dergelijke incidenten de internationale norm tegen chemische wapens ondermijnt; roept de EU op om het initiatief te nemen om de straffeloosheid bij het gebruik van chemische wapens aan te pakken en om na te denken over hoe de OPCW kan worden versterkt, teneinde te zorgen voor een snelle en nauwkeurige aansprakelijkheidsstelling en doeltreffende reactiemechanismen; verzoekt de EU verder te gaan met haar inspanningen om de verspreiding en het gebruik van chemische wapens te bestrijden en het mondiale verbod op chemische wapens, zoals vastgesteld in het Verdrag inzake chemische wapens (CWC), te steunen;

84. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de poging tot moord op de prominente Russische oppositieleider Aleksej Navalny, waarbij gebruik werd gemaakt van een verboden zenuwgas dat op grond van het CWC wordt beschouwd als het gebruik van een chemisch wapen en als zodanig een ernstige schending van de internationale normen vormt; roept op tot een onafhankelijk internationaal onderzoek naar deze gebeurtenissen; is verheugd over de beslissing van de Raad om sancties op te leggen om alle verantwoordelijken voor de vergiftiging ter verantwoording te roepen;

85. verzoekt de VV/HV voorstellen te doen om de beschikbare expertise op het gebied van non-proliferatie en wapenbeheersing in de EU te versterken en ervoor te zorgen dat de EU een sterke en constructieve rol speelt bij de ontwikkeling en versterking van de mondiale op regels gebaseerde non-proliferatie-inspanningen en de architectuur voor wapenbeheersing en ontwapening; is in dit verband ingenomen met de benoeming van een nieuwe speciaal gezant voor ontwapening en non-proliferatie; beseft dat er dringend nieuwe internationale overeenkomsten op het gebied van wapenbeheersing nodig zijn; stelt dat de ontwikkeling van hypersonische raketten in de context van nucleaire afschrikking de beginselen van wederzijds verzekerde vernietiging kan ondermijnen en roept de EU daarom op het initiatief te nemen voor een internationaal wapenbeheersingsverdrag inzake het gebruik, het bereik, de snelheid, de rechtsgrondslag en de inspectie van nucleaire nuttige ladingen en de plaatsing van hypersonische wapensystemen langs de kust;

86. betuigt nogmaals zijn volledige inzet voor het behoud van doeltreffende internationale regelingen voor wapenbeheersing, ontwapening en non-proliferatie als hoekstenen van de veiligheid in Europa en de wereld; benadrukt zijn volledige steun aan het werk van het Bureau van de Verenigde Naties voor ontwapeningszaken en aan de VN-agenda voor ontwapening; wijst nogmaals op zijn inzet voor beleid dat gericht is op de verdere beperking van alle kernwapenarsenalen;

Woensdag 20 januari 2021

87. is ingenomen met de conclusies van de Raad over de evaluatie van Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB van de Raad van 8 december 2008 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie⁽¹³⁾; is stellig van mening dat, aangezien de EU steeds ambitieuzer wordt op het gebied van defensie, er behoefte is aan meer convergentie, transparantie en consistentie in het wapenexportbeleid van de lidstaten, evenals aan aangescherpt openbaar toezicht; roept de lidstaten op om hun verschillende interpretatie van het gemeenschappelijk standpunt te overbruggen en de acht criteria erin volledig na te leven, en met name criterium 4 inzake regionale stabiliteit strikt uit te voeren, alsook om de uitvoer van militair materieel dat tegen andere lidstaten kan worden gebruikt een halt toe te roepen; is verheugd over de inspanningen die zijn geleverd om de transparantie en het publieke en parlementaire toezicht op de wapenuitvoer te vergroten; dringt aan op gezamenlijke inspanningen om de risicobeoordelingen, de controles van de eindgebruikers en de verificaties na verzending te verbeteren;

88. dringt er bij de lidstaten op aan de EU-gedragscode betreffende wapenuitvoer na te leven; herhaalt dat alle lidstaten de regels die zijn neergelegd in Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB van de Raad strikt moeten toepassen; herinnert eraan dat de lidstaten zich hebben verbonden tot krachtige nationale standpunten over hun beleid inzake wapenuitvoer naar Turkije op basis van het bepaalde in Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB, inclusief de strikte toepassing van criterium 4 inzake regionale stabiliteit; herhaalt zijn oproepen aan de VV/HV om in de Raad een initiatief te lanceren om ervoor te zorgen dat alle lidstaten in overeenstemming met het gemeenschappelijk standpunt de uitvoer van alle soorten militair materieel, waaronder wapens, uitrusting voor tweërlei gebruik en deskundigheid, naar Turkije een halt toeroepen zolang Turkije doorgaat met zijn huidige illegale, unilaterale acties in het oostelijke Middellandse Zeegebied, die indruisen tegen de soevereiniteit van de lidstaten (in het bijzonder Griekenland en Cyprus) en het internationaal recht, en zolang het land geen op het internationaal recht gebaseerde dialoog aangaat;

89. is verheugd over de activiteiten van de EU ter ondersteuning van de universalisering van het Wapenhandelsverdrag en roept alle belangrijke wapenexporterende landen op het verdrag zo spoedig mogelijk te ondertekenen en te ratificeren;

90. merkt op dat technologische ontwikkelingen op het gebied van AI nieuwe ethische uitdagingen met zich meebrengen; verzoekt de EU het voortouw te nemen bij de wereldwijde inspanningen om een alomvattend regelgevingskader op te zetten om bij de ontwikkeling en het gebruik van op AI gebaseerde wapens te zorgen voor zinvolle menselijke controle over de kritieke functies, namelijk het selecteren en aanvallen van doelwitten; verzoekt de VV/HV, de lidstaten en de Europese Raad een gemeenschappelijk standpunt inzake autonome wapensystemen vast te stellen, met waarborgen betreffende zinvolle menselijke controle over de kritieke functies van wapensystemen; dringt aan op de start van internationale onderhandelingen over een gemeenschappelijke definitie en een kader inzake het gebruik van wapens met een zekere mate van autonomie, en roept op tot de aanneming van een juridisch bindend instrument dat dodelijke autonome wapens zonder zinvolle menselijke controle verbiedt;

91. verzoekt de EU het voortouw te nemen bij wereldwijde inspanningen om een alomvattend en doeltreffend internationaal wapenbeheersingssysteem voor de proliferatie van rakettechnologieën en technologieën voor onbemande bewapende voertuigen op te zetten;

Zorgen voor democratisch toezicht, legitimiteit en inclusieve betrokkenheid

92. onderstreept dat het Parlement alle defensieaangelegenheden op consistente wijze moet aanpakken; dringt erop aan dat het mandaat van de Subcommissie veiligheid en defensie opnieuw wordt geëvalueerd en wordt uitgebreid in het licht van het toenemende aantal defensie-initiatieven op EU-niveau en de oprichting van het DG DEFIS van de Commissie;

93. is ingenomen met de regelmatige gedachtewisselingen met de VV/HV over kwesties in verband met het GVDB en verzoekt de VV/HV ervoor te zorgen dat de standpunten van het Europees Parlement naar behoren in aanmerking worden genomen; benadrukt dat moet worden gezorgd voor regelmatige briefings van speciale vertegenwoordigers van de EU, speciale gezanten en commandanten van missies en operaties; is van mening dat het Europees Parlement vooraf moet worden geraadpleegd over de strategische planning van GVDB-missies, de wijzigingen van de mandaten ervan en de plannen om deze missies te beëindigen; dringt aan op een alomvattende uitvoering van artikel 36 VEU;

94. benadrukt de noodzaak om op het gebied van GVDB-aangelegenheden nauwer samen te werken met de nationale parlementen om te zorgen voor een grotere verantwoordingsplicht, transparantie en controle;

95. herhaalt dat het van belang is de instrumenten waarover het maatschappelijk middenveld beschikt, te verbeteren om ervoor te zorgen dat het op zinvolle wijze en in hoge mate wordt betrokken bij de formulering van het defensiebeleid en dat het effectief toezicht houdt op dat beleid;

⁽¹³⁾ PB L 335 van 13.12.2008, blz. 99.

Woensdag 20 januari 2021

o

o o

96. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Europese Raad, de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de secretaris-generaal van de NAVO, de EU-agentschappen op het gebied van veiligheid en defensie, en de nationale parlementen van de lidstaten.

Woensdag 20 januari 2021

P9_TA(2021)0014

Mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied — jaarverslag 2019

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2021 over mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied — jaarverslag 2019 (2020/2208(INI))

(2021/C 456/09)

Het Europees Parlement,

- gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) en andere mensenrechtenverdragen en -instrumenten van de VN,
- gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens,
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna “Handvest van de grondrechten” genoemd),
- gezien de Europese pijler van sociale rechten, en met name de beginselen 2, 3, 11 en 17,
- gezien de artikelen 2, 3, 8, 21 en 23 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU),
- gezien de artikelen 17 en 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien de op 28 juni 2016 gepresenteerde integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Europese Unie,
- gezien de 17 doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling (SDG's) van de VN en de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling,
- gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (ICCPR) en de Algemene Opmerkingen van het Mensenrechtencomité,
- gezien het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR) alsmede de Algemene Opmerkingen van het VN-comité inzake economische, sociale en culturele rechten,
- gezien het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW) en algemene aanbevelingen van het Comité voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen van de VN,
- gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind (VRK) van 20 november 1989, en de op 25 mei 2000 aangenomen twee facultatieve protocollen daarbij,
- gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van 30 maart 2007,
- gezien de politieke verklaring van de Algemene Vergadering van de VN over hiv en aids: “On the Fast Track to Accelerating the Fight against HIV and to Ending the AIDS Epidemic by 2030”, die op 8 juni 2016 is aangenomen,
- gezien de op 18 december 1992 aangenomen VN-verklaring over de rechten van personen die behoren tot nationale, etnische, godsdienstige en taalkundige minderheden,
- gezien de resolutie van de Algemene Vergadering van de VN van 22 december 2018 over een wereldwijde oproep tot concrete actie voor de volledige uitbanning van racisme, rassendiscriminatie, vreemdelingenhaat en aanverwante onverdraagzaamheid en de alomvattende uitvoering en follow-up van de Verklaring en het actieprogramma van Durban,
- gezien het op 28 mei 2019 aangenomen besluit van de Algemene Vergadering van de VN, waarin 22 augustus werd uitgeroepen tot Internationale Dag ter herdenking van de slachtoffers van geweld op grond van godsdienst of overtuiging,
- gezien Resolutie 2467 van de VN-Veiligheidsraad van 29 april 2019 over conflictgerelateerd seksueel geweld,

Woensdag 20 januari 2021

- gezien Resolutie 1325 van de VN-Veilighedsraad inzake vrouwen, vrede en veiligheid en de strategische aanpak van de EU inzake vrouwen, vrede en veiligheid 2019-2024 (WPS),
- gezien het Spotlight-initiatief van de EU en de VN inzake het uitbannen van geweld tegen vrouwen en meisjes,
- gezien het Actieprogramma van Peking, het actieprogramma van de Internationale conferentie over bevolking en ontwikkeling, en de resultaten van de bijbehorende toetsingsconferenties,
- gezien Verdrag nr. 190 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) van 21 juni 2019 over geweld en intimidatie,
- gezien de eeuwfeestverklaring van de IAO van 21 juni 2019 over de toekomst van werk,
- gezien het memorandum van overeenstemming van 16 augustus 2019 over samenwerking tussen het Milieu-programma van de VN en het VN-Bureau van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten,
- gezien het Kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van nationale minderheden en het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden, dat op 5 november 1992 is vastgesteld,
- gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (“het Verdrag van Istanbul”) van 11 mei 2011, dat niet door alle lidstaten is geratificeerd,
- gezien het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2015-2019 van 28 april 2015, getiteld “De mensenrechten in de EU centraal blijven stellen” (JOIN(2015)0016), dat op 20 juli 2015 door de Raad is aangenomen, en gezien de tussentijdse evaluatie van het actieplan in juni 2017 (SWD(2017)0254),
- gezien het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024, dat op 17 november 2020 door de Raad is aangenomen,
- gezien de conclusies van de Raad van 18 februari 2019 over de prioriteiten van de EU in de mensenrechtenfora van de VN in 2019,
- gezien de conclusies van de Raad van 17 juni 2019 over het EU-optreden ter versterking van een op regels gebaseerd multilateralisme,
- gezien de conclusies van de Raad van 15 juli 2019 over de prioriteiten van de EU bij de VN en na afloop van de 74e zitting van de Algemene Vergadering van de VN,
- gezien de conclusies van de Raad van 14 oktober 2019 over democratie,
- gezien de EU-richtsnoeren voor de bevordering en de bescherming van het genot van alle mensenrechten door lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen (LGBTI), die op 24 juni 2013 zijn vastgesteld,
- gezien de richtsnoeren van de EU tot bevordering en bescherming van de vrijheid van godsdienst en overtuiging, die op 24 juni 2013 zijn vastgesteld,
- gezien de EU-richtsnoeren inzake de doodstraf, die op 12 april 2013 door de Raad zijn geactualiseerd, de EU-richtsnoeren inzake vrijheid van meningsuiting online en offline, die op 12 mei 2014 door de Raad zijn vastgesteld, en de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers, die op 14 juni 2004 door de Raad zijn vastgesteld,
- gezien de EU-mensenrechtenrichtsnoeren inzake non-discriminatie in het extern optreden, die op 18 maart 2019 door de Raad zijn aangenomen,
- gezien de EU-mensenrechtenrichtsnoeren inzake veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen, die op 17 juni 2019 door de Raad zijn aangenomen,
- gezien de in 2019 herziene EU-richtsnoeren voor een EU-beleid ten aanzien van derde landen inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, die op 16 september 2019 door de Raad zijn aangenomen,

Woensdag 20 januari 2021

- gezien de mededeling van de Commissie van 6 oktober 2020 met als titel “Mededeling 2020 inzake het uitbreidingsbeleid van de EU” (COM(2020)0660) en gezien de geopolitieke agenda van de EU-zittingsperiode 2019-2024,
  - gezien het verslag van de Commissie uit juni 2020 getiteld “Legal gender recognition in the EU — The journey of trans people towards full equality”,
  - gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie van 25 november 2020, getiteld “EU-Genderactieplan (GAP) III — Een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden van de EU” (JOIN(2020)0017) en de conclusies van het voorzitterschap van de Raad van 16 december 2020 over GAP III,
  - gezien de tweede LGBTI-enquête van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) van 14 mei 2020 met als titel “A long way to go for LGBTI equality”,
  - gezien de beslissing van de Ombudsman van de EU van 30 juli 2020 over de rol van de speciale gezant van de EU voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging buiten de Europese Unie,
  - gezien de verslagen van de speciale gezant van de EU voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging buiten de EU alsmede de verslagen van de interfractiewerkgroep van het Europees Parlement inzake de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging en religieuze verdraagzaamheid,
  - gezien het jaarverslag 2019 van de EU over mensenrechten en democratie in de wereld,
  - gezien zijn resolutie van 13 september 2017 over corruptie en het effect op de mensenrechten in derde landen ⁽¹⁾,
  - gezien zijn resolutie van 3 juli 2018 over de schending van de rechten van inheemse volkeren, inclusief landroof ⁽²⁾,
  - gezien zijn resolutie van 15 januari 2019 over de EU-richtsnoeren en het mandaat van de speciale gezant van de EU voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging buiten de Europese Unie ⁽³⁾,
  - gezien zijn resolutie van 15 januari 2020 over het jaarverslag 2018 over mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie ter zake — Jaarverslag 2018 ⁽⁴⁾, en zijn eerdere resoluties over voorgaande jaarverslagen,
  - gezien al zijn in 2019 aangenomen resoluties over mensenrechtenschendingen, de democratie en de rechtsstaat (ook wel spoedresoluties genoemd), overeenkomstig artikel 144 van zijn Reglement,
  - gezien zijn Sacharovprijs voor de vrijheid van denken, die in 2019 werd uitgereikt aan Ilham Tohti, een Oeigoerse mensenrechtenverdediger, professor economie, pleitbezorger van de rechten van de Oeigoerse minderheid in China, en politiek gevangene,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het advies van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid,
  - gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A9-0259/2020),
- A. overwegende dat in 2019 de tiende verjaardag van het Handvest van de grondrechten werd gevierd, hetgeen de Unie opnieuw heeft herinnerd aan de door haarzelf geuite wens en verplichting uit hoofde van het Verdrag om kordate maatregelen te nemen ter bescherming, bevordering en naleving van de mensenrechten, zowel binnen als buiten haar grenzen; overwegende dat de EU bij deze gelegenheid heeft bevestigd vastbesloten te zijn om een invloedrijke speler op het wereldtoneel te blijven en een voortrekkersrol te blijven spelen als mondiale verdediger van de democratie en de mensenrechten;

⁽¹⁾ PB C 337 van 20.9.2018, blz. 82.

⁽²⁾ PB C 118 van 8.4.2020, blz. 15.

⁽³⁾ PB C 411 van 27.11.2020, blz. 30.

⁽⁴⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0007.

Woensdag 20 januari 2021

- B. overwegende dat gendergelijkheid een kernwaarde van de EU is en dat het recht op gelijke behandeling en non-discriminatie een grondrecht is dat is verankerd in de Verdragen en in het Handvest van de grondrechten en overwegende dat gendermainstreaming daarom als horizontaal beginsel moet worden toegepast en geïntegreerd in alle activiteiten en beleidsmaatregelen van de EU;
- C. overwegende dat christenen de meest vervolgte religieuze groepering ter wereld zijn, met 80 % van alle vervolgte gelovigen wereldwijd; overwegende dat dergelijke vervolging varieert van stelselmatige discriminatie in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en in het maatschappelijk leven, tot beperking van alle uitdrukkingvormen en zelfs fysieke aanvallen op christelijke gemeenschappen, die erg dicht in de buurt komen van de internationale definitie van genocide zoals door de VN vastgesteld;
- D. overwegende dat in de verklaring en het actieprogramma van Peking van 1995 nu al 25 jaar wordt gewezen op het belang van gelijke rechten en kansen voor vrouwen, alsook op gelijke deelname van vrouwen in de besluitvormings- en democratische processen ten behoeve van de consolidatie van de democratie;
- E. overwegende dat het gebrek aan vrouwen binnen de ontwikkeling van artificiële intelligentie (AI) het risico van vertekening vergroot; overwegende dat wetenschappelijk onderwijs belangrijk is om vaardigheden op te doen en fatsoenlijk werk en banen van de toekomst te vinden, alsook om de genderstereotypen waarbij dergelijk werk als typisch mannelijk wordt beschouwd, te doorbreken om vrouwen in staat te stellen hun mensenrechten volledig te genieten;
- F. overwegende dat het VRK in november 2019 30 jaar bestond, en dat de EU bij de viering daarvan heeft benadrukt dat zij vastbesloten is een alomvattende strategie inzake kinderrechten en ouderlijke rechten te ontwikkelen en deze centraal te stellen in het EU-beleid; overwegende dat het Parlement op 20 november 2019 een conferentie heeft georganiseerd over een reeks onderwerpen, zoals de uitdagingen voor de bescherming van de rechten van het kind in een voortdurend veranderende digitale wereld, in het bijzonder met betrekking tot een verbod op de toegang tot kinderpornografie, pesterijen en geweld, het wegnemen van belemmeringen voor de volledige uitoefening van kinderrechten en het aanpakken van de veranderende aard van gewapende conflicten en de gevolgen daarvan voor de toekomst van kinderen, waaronder de gevolgen van deze conflicten voor hun ontwikkeling, onderwijs en latere leven, waarbij is meegenomen wat kinderen daarover te zeggen hadden bij deze discussie;
- G. overwegende dat alles wat met de eerbiediging van de mensenrechten te maken heeft langetermijngevolgen ondervindt van de crisis die door de wereldwijde COVID-19-pandemie werd teweeggebracht, de manier waarop landen hierop hebben gereageerd, de toenemende ongelijkheid en de moeilijkheden die de pandemie heeft veroorzaakt, in het bijzonder voor de meest kwetsbare en gemarginaliseerde groepen, evenals voor vrouwen, en het effect ervan op internationale betrekkingen, de op regels gebaseerde internationale orde en conflicten;
- H. overwegende, bij wijze van illustratie, dat de crisis als gevolg van de pandemie de meeste landen ertoe heeft gebracht noodmaatregelen te nemen, waardoor de vrijheid om bepaalde mensenrechten te genieten in veel gevallen werd ingeperkt, in het bijzonder vrijheid van verkeer en van vergadering, of landen ertoe heeft aangezet nieuwe surveillancemiddelen in het leven te roepen om de overdracht van het COVID-19-virus te voorkomen; overwegende dat er terecht vragen zijn gerezen over de noodzaak, de wettigheid, de evenredigheid, de niet-discriminerende aard, de duur en de gevolgen van de maatregelen, vanuit een bezorgdheid over de bescherming van de fundamentele vrijheden op korte en langere termijn; overwegende dat de pandemie ook gepaard is gegaan met verdere negatieve trends die de democratie ondermijnen en de bewegingsruimte voor het maatschappelijk middenveld in bepaalde landen inperken;
- I. overwegende dat de wereldwijde recessie als gevolg van de pandemie regeringen ertoe kan aanzetten voorrang te geven aan het stimuleren van economische activiteit en het aantrekken van investeringen; benadrukt dat dit niet mag gebeuren ten koste van hun ambitie om het gebied van politieke doelstellingen en normen op andere gebieden, zoals de bescherming van de mensenrechten, klimaatactie en de bestrijding van armoede, met name die bij kinderen en het gezin waartoe zij behoren;
- J. overwegende dat de wereldwijde opkomst van autoritaire en populistische bewegingen een bedreiging vormt voor de waarden en beginselen waarop de Unie is gegrondvest;
- K. overwegende dat illiberale regimes zich in toenemende mate afwenden van het pad van volwassen democratieën en westerse democratische normen, en zich ingraven in posities die leiden tot voortdurende en bewuste schendingen van de mensenrechten; overwegende dat deze illiberale regimes de grondrechten en vrijheden aan banden leggen en daarmee de schijn wekken over een electoraal draagvlak te beschikken tijdens verkiezingen die niet kunnen worden beschouwd als vrij, eerlijk of transparant;

Woensdag 20 januari 2021

- L. overwegende dat ecologische noodsituaties, waaronder klimaatverandering en ontbossing, het gevolg zijn van menselijk handelen en niet alleen leiden tot mensenrechtenschendingen jegens de direct betrokkenen maar ook jegens de mensheid als geheel; overwegende dat het belangrijk is het verband tussen mensenrechten en milieubescherming te onderkennen; overwegende dat het waarborgen van de toegang tot water essentieel is om in bepaalde regio's spanningen te voorkomen;
- M. overwegende dat een betere samenhang tussen het binnenlands en buitenlands beleid van de EU, evenals tussen de verschillende aspecten van haar buitenlands beleid, een absolute vereiste is voor een succesvol en doeltreffend mensenrechtenbeleid van de EU; overwegende dat beleid ter ondersteuning van de mensenrechten, democratie, de rechtsstaat en de strijd tegen straffeloosheid moet worden geïntegreerd in al het andere beleid van de EU met een externe dimensie, zoals ontwikkeling, migratie, veiligheid, terrorismebestrijding, vrouwenrechten en gendergelijkheid, uitbreiding en handel; overwegende dat een grotere samenhang de EU in staat moet stellen sneller te reageren in de beginfase van mensenrechtenschendingen en zich actiever en geloofwaardiger als mondiale actor op het gebied van de mensenrechten op te werpen;
- N. overwegende dat volledige eerbiediging van de mensenrechten en de Europese normen in de partnerlanden en buurlanden van de EU, onder meer ten aanzien van de beheersing van de vluchtelingen crisis en de aanpak van de migratie, een van de topprioriteiten van de Europese Unie vormt; overwegende dat de mensenrechtensituatie, als gevolg van de COVID-19-pandemie, reden tot zorg is in de buurlanden, die in dit verband passende maatregelen moeten treffen en moeten samenwerken met hun maatschappelijke organisaties, die ook pro-Europese en democratisch gezinde leden hebben;
- O. overwegende dat steeds meer landen, vooral in Azië, het Midden-Oosten, Afrika en Latijns-Amerika, gebruikmaakten van reisverboden om te verhinderen dat mensenrechtenverdedigers internationale evenementen bijwonen;

Mensenrechten en democratie: algemene tendensen en voornaamste uitdagingen

1. is ingenomen met de reacties op de COVID-19-pandemie van de staten die het recht op leven en gezondheid op de eerste plaats hebben gezet; beklemtoont dat het tegelijkertijd van cruciaal belang is dat mensen een toereikende levensstandaard hebben; benadrukt dat alle maatregelen in verband met de pandemie moeten steunen op de mensenrechten en de beginselen van non-discriminatie en deze moeten naleven, en dat zij de voortgang in het kader van de SDG's moeten waarborgen;
2. beklemtoont dat de mensenrechten ten volle moeten worden geëerbiedigd en het beginsel dat de mensenrechten universeel, onvervreemdbaar, ondeelbaar en onderling afhankelijk zijn, volledig moet worden nageleefd, en veroordeelt pogingen tot relativering ervan;
3. drukt zijn ernstige bezorgdheid uit over de verslechtering van de normen op het gebied van democratie en mensenrechten alsook met betrekking tot het genot van de fundamentele vrijheden die de crisis in sommige landen heeft veroorzaakt; is van mening dat deze terugval voornamelijk het gevolg is van de toename van het autoritarisme alsmede de verwoestende economische en sociale gevolgen van de crisis, en het gebruik van de crisis als voorwendsel om overheidsinstellingen en verkiezingstijdschema's te manipuleren, de activiteiten van mensenrechtenverdedigers die zich inzetten voor minderheden, politieke tegenstanders en vertegenwoordigers van de media of het maatschappelijk middenveld te onderdrukken, alsmede de fundamentele vrijheden en mensenrechten, onder meer de rechten van personen of groepen die aan discriminatie worden blootgesteld, zoals religieuze en filosofische minderheden, en LGBTI-persoon, te beperken voor doeleinden die geen verband houden met de pandemie; benadrukt in dat kader ook de toename van haatzaaiende uitlatingen, naar aanleiding van ras, etniciteit, godsdienst of kaste, en desinformatie, het tot zondebok maken van kwetsbare groepen die van de verspreiding van het virus worden beschuldigd, en de toename van huiselijk en gendergerelateerd geweld en van genderongelijkheid; uit zijn bezorgdheid over gevallen van discriminatie bij de verdeling van steun in het kader van de COVID-19-pandemie; veroordeelt de weigering van steun in eender welk geval, onder meer op basis van het geloof; wijst in deze context ook bezorgd op het gebruik, in strijd met de mensenrechten, van digitale technologieën die erop gericht zijn de pandemie in te dammen door burgers te traceren en hun persoonlijke gegevens op te vragen;
4. bevestigt dat landen de COVID-19-pandemie niet mogen aangrijpen om hun autoritaire macht te versterken, de democratie en de rechtsstaat te verzwakken, of de mensenrechten met voeten te treden; maakt zich ernstig zorgen over de verregerende maatregelen die door autoritaire regimes zijn genomen met de bedoeling afwijkende meningen te onderdrukken en de bewegingsruimte voor het maatschappelijk middenveld te beperken; wijst op het belang van het maatschappelijk middenveld en dat het bestaan ervan flexibele, tijdige en doeltreffende reacties mogelijk maakt jegens regimes die het internationaal recht, de mensenrechten en democratische beginselen schenden; maakt zich zorgen over het feit dat maatregelen in verband met COVID-19 vaak niet gepaard gaan met duidelijke verplichtingen om deze in te trekken zodra de crisis is bezworen;

Woensdag 20 januari 2021

5. herinnert eraan dat universele toegang tot gezondheidszorg een mensenrecht is en steunt elke vooruitgang op het gebied van universele gezondheidszorg als een essentiële stap voor duurzame ontwikkeling; is ingenomen met de wereldwijde respons van de Europese Unie op de COVID-19-pandemie op basis van de aanpak van Team Europa, die zich richt op het uiten van solidariteit en het verlenen van concrete bijstand aan partners, met name de meest kwetsbare en de zwaarst getroffen landen;

6. wijst met bezorgdheid op de tekortkomingen in de gezondheidszorg van veel landen, waardoor het recht op lichamelijke en geestelijke gezondheid en herstel van mensen wordt ondermijnd, en wijst tevens op de tekortkomingen op het gebied van preventieve maatregelen om besmettingen te voorkomen, van maatregelen in verband met de watervoorziening en een sanitaire maatregelen, tekortkomingen op het gebied van informatie, en van non-discriminatie inzake toegang en rechten; is ingenomen met de mededeling van de Commissie dat de vaccins tegen COVID-19 algemeen beschikbaar zouden moeten komen en dat de EU zich hiertoe tot het uiterste zal inzetten;

7. herinnert er in dit kader aan dat landen er bij de aanpak van de COVID-19-pandemie op toe moeten zien dat hun reacties een genderbewuste en intersectionele benadering omvatten teneinde de rechten van alle vrouwen en meisjes te waarborgen om te leven zonder te hoeven vrezen voor discriminatie en geweld, en ervoor te zorgen dat zij toegang hebben tot de essentiële diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid die zij nodig hebben;

8. wijst erop dat de pandemie tevens heeft geleid tot een afname van de monitoring en de verzameling van bewijsmateriaal over mensenrechtenschendingen wereldwijd; steunt de internationale maatregelen om uiteenlopende nationale benaderingen van de pandemie te evalueren voor wat betreft de beperking van de politieke, sociale en economische vrijheden, alsook de inspanningen voor het scheppen van een gemeenschappelijk op mensenrechten gebaseerd kader dat de basis moet vormen van de respons op toekomstige gezondheids crises; is in dit verband ingenomen met de ontwikkeling van de Global Monitor door de Commissie en het Internationaal Instituut voor democratie en verkiezingsondersteuning (IDEA);

9. veroordeelt ten stelligste de vele gevallen van discriminatie, onverdraagzaamheid en vervolging en moorden op grond van ras, etniciteit, nationaliteit, sociale klasse, handicap, kaste, godsdienst, overtuiging, taal, leeftijd, geslacht, seksuele gerichtheid, genderidentiteit, genderexpressie alsmede geslachtskenmerken, die in veel landen en samenlevingen nog steeds voorkomen; betreurt het dat onverdraagzame en door haat gedreven verklaringen en acties worden gebruikt om bepaalde personen of gemeenschappen tot zondebok te maken; acht de prevalentie van racisme, antisemitisme en vreemdelingenhaat in veel landen onaanvaardbaar; dringt erop aan dat regeringen overal ter wereld racisme en discriminatie uitdrukkelijk veroordelen en een nultolerantiebenadering hanteren ten aanzien van racisme en discriminatie;

10. onderstreept dat de klimaatverandering, milieuschade en het verlies van biodiversiteit een enorme en toenemende bedreiging voor de mensenrechten vormen, door mensen het fundamentele recht op leven te ontzeggen, in het bijzonder door de toename van honger in de wereld, door grotere economische en sociale ongelijkheid, door beperkingen van de toegang tot water en door bijkomende sterfgevallen als gevolg van ondervoeding en een grotere verspreiding van ziekten; beklemtoont dat de klimaatverandering ook het genot van andere mensenrechten ondermijnt, waaronder het recht op voedselzekerheid, veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen, gezondheid, passende huisvesting, zelfbeschikking, werk en ontwikkeling; vestigt voorts de aandacht op de risico's van klimaatverandering voor vrede en veiligheid, aangezien voedselonzeekerheid en waterschaarste kunnen leiden tot concurrentie om natuurlijke hulpbronnen en vervolgens tot instabiliteit en conflicten binnen en tussen staten; vestigt met name de aandacht op het verband tussen de uitbuiting van de natuurlijke hulpbronnen en de financiering van conflicten, oorlogen en geweld, hetzij direct, hetzij indirect, mede door toedoen van actoren uit de particuliere sector; benadrukt dat de minst ontwikkelde landen het kwetsbaarst zijn voor de klimaatverandering, aangezien zij het het moeilijkst hebben om het hoofd te bieden aan de verwoestende gevolgen ervan, en hoewel zij minder broeikasgassen uitstoten dan rijkere landen, die waarschijnlijk minder kwetsbaar zijn voor de gevolgen van de klimaatverandering;

11. bevestigt dat de bevordering en bescherming van mensenrechten en klimaat- en milieumaatregelen met elkaar in verband staan, met name omdat het internationaal recht inzake mensenrechten toegang biedt tot rechtsmiddelen om de door de klimaatverandering veroorzaakte schade te vergoeden, maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering in te voeren, en staten, bedrijven en individuen aansprakelijk te stellen voor hun reactie op de klimaatverandering en hun acties die bijdragen tot de verdere aantasting van het milieu;

12. beklemtoont dat biodiversiteit en mensenrechten onderling verbonden en afhankelijk zijn en wijst op de mensenrechtenverplichtingen van de staten om de biodiversiteit te beschermen waarvan die rechten afhankelijk zijn, onder meer door ervoor te zorgen dat burgers betrokken worden bij besluitvorming over de biodiversiteit en dat zij toegang hebben tot doeltreffende rechtsmiddelen wanneer sprake is van verlies en aantasting van de biodiversiteit; steunt de recente normatieve inspanningen op internationaal niveau ten aanzien van milieucriminaliteit; moedigt de EU en de lidstaten in dit verband aan de erkenning van ecocide als internationaal misdrijf in de zin van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof (ICC) te bevorderen;

Woensdag 20 januari 2021

13. onderstreept dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan hulp aan milieu- en klimaatonthemde personen; acht het van belang dat er op internationaal niveau binnen de Verenigde Naties een definitie wordt uitgewerkt van “klimaatvluchtelingen” teneinde een internationaal rechtskader vast te stellen en een gemeenschappelijke benadering te volgen om personen te beschermen die hun woonplaats noodgedwongen moeten verlaten; erkent dat de gevolgen van de klimaatverandering voor het milieu kunnen leiden tot een toename in gedwongen ontheemding en benadrukt dan ook dat er snel beleidsmaatregelen ten uitvoer moeten worden gelegd waarmee de gevolgen van de klimaatverandering overeenkomstig de Overeenkomst van Parijs kunnen worden beperkt;

14. spreekt zijn grote bezorgdheid uit over de ontbossing, de illegale mijnbouw en de productie van illegale drugs met name in het Amazonegebied in 2019, aangezien bossen bijdragen tot het beperken van de klimaatverandering door koolstofdioxide op te vangen en op te slaan; benadrukt dat inheemse volkeren vaak de eerste slachtoffers zijn geweest van ontbossing, waardoor hun rechten, onder meer hun landrechten, en hun toegang tot essentiële hulpbronnen in het gedrang zijn gekomen; benadrukt in dit verband dat inheemse volkeren het recht hebben om de prioriteiten en strategieën voor hun zelfontwikkeling en voor het gebruik van hun land, grondgebieden en andere hulpbronnen uit te werken en vast te stellen; benadrukt dat straffeloosheid voor schendingen van de rechten van inheemse volkeren een van de drijvende krachten achter de ontbossing is en acht het derhalve van het allergrootste belang dat de schuldigen verantwoording afleggen voor deze schendingen; merkt op dat de onrechtmatige exploitatie van natuurlijke hulpbronnen kan leiden tot ernstige nadelige gevolgen voor de sociale, economische, culturele, politieke en burgerrechten van plaatselijke gemeenschappen, met inbegrip van het grondrecht van volkeren op zelfbeschikking en het beginsel van permanente soevereiniteit over hun natuurlijke hulpbronnen;

15. is ingenomen met de groeiende verwachtingen en de steeds grotere mobilisatie van burgers met het oog op politieke en maatschappelijke veranderingen die bevorderlijk zijn voor de eerbiediging van de mensenrechten, democratisch bestuur, gelijkheid en sociale rechtvaardigheid; wijst erop dat in 2019 in alle regio's van de wereld massale protestbewegingen zijn opgekomen die deze aspiraties weerspiegelen, veranderingen eisen in de institutionele en economische orde van samenlevingen, vragen om in actie te komen en de klimaatverandering te bestrijden en die de ontwikkeling van een billijkere mondiale samenleving steunen; veroordeelt het feit dat mensen in vele landen het recht op vreedzaam betogen wordt ontzegd via wets-, bestuurs- en andere maatregelen, zoals de onderdrukking van betogingen met geweld, pesterijen en willekeurige detentie; benadrukt dat in 2019 honderden vreedzame demonstranten zijn gearresteerd, van wie er velen werden mishandeld of naar willekeur werden vastgezet en zware boetes moesten betalen bij rechtszaken waarin de minimale procedurenormen niet werden gewaarborgd; benadrukt dat de vredelievende aard van protestacties moet worden gevrijwaard en uit zijn bezorgdheid over het optreden van marginale groeperingen die de demonstraties en uitingen van sociale bewegingen te baat hebben genomen om de protestacties gewelddadig te laten verlopen en er het dagelijks leven mee te verstoren; roept overheden op geen buitensporig geweld te gebruiken tegen vreedzame demonstranten en alle schuldigen van dergelijke daden ter verantwoording te roepen;

16. acht het van essentieel belang dat er een politieke respons komt op de legitieme eisen van samenlevingen, gezinnen en individuen, op basis van een inclusieve dialoog die uitmondt in positieve verandering; veroordeelt evenwel de onderdrukking van vreedzame bewegingen, met name door buitensporig geweld van veiligheidsagenten, waar bepaalde regeringen op hebben aangestuurd om afwijkende en kritische stemmen het zwijgen op te leggen;

17. benadrukt dat moorden, fysieke aanvallen en lastercampagnes, opsluiting, doodsb bedreigingen, pesterijen, intimidatie en beperkingen van de vrijheid van meningsuiting nog steeds wereldwijd systematisch worden ingezet tegen mensenrechtenverdedigers, met inbegrip van verdedigers van vrouwenrechten, verdedigers van het recht op een godsdienst of overtuiging, plaatselijke gemeenschappen, inheemse groepen, milieuactivisten en landbeschermers, niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en activisten uit het maatschappelijk middenveld, klokkenluiders en journalisten; merkt op dat verdedigers van vrouwenrechten worden geconfronteerd met genderspecifieke bedreigingen;

18. maakt zich ernstig zorgen over het gebruik door sommige landen van repressieve cyberbeveiligings- en antiterrorismewetgeving om mensenrechtenverdedigers te bestrijden; onderstreept dat er politieke tendensen in de richting van diep nationalisme bestaan, en dat deze tendensen religie misbruiken voor politiek gewin, wat leidt tot onverdraagzaamheid;

19. benadrukt dat het de plicht van de EU-instellingen is om organisaties en personen die zich inzetten voor de verdediging van de democratie en de mensenrechten actief te ondersteunen; eist rechtvaardigheid en verantwoording voor alle aanvallen op mensenrechtenverdedigers; verzoekt de EU mensenrechtenverdedigers in al hun verscheidenheid te ondersteunen en te beschermen; onderstreept dat het Parlement in dit verband moet optreden om de stem van deze mensen te laten horen en druk uit te oefenen op derde landen om mensenrechtenverdedigers die worden vastgehouden als gevolg van hun activisme onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrij te laten; steunt de werkzaamheden van Europese politieke stichtingen om de democratische processen te versterken en overal ter wereld een nieuwe generatie politieke leiders te bevorderen;

Woensdag 20 januari 2021

20. is ernstig bezorgd over de aanhoudende oorlogen en militaire conflicten alsmede de langdurige bezetting of inlijving van grondgebieden waarbij vaak wordt overgegaan tot ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten, met name genocide, massamoorden, gedwongen ontheemding van de burgerbevolking, onder wie religieuze minderheden, en het gebruik van seksueel geweld, met name tegen vrouwen en kinderen; veroordeelt ten stelligste de betrokkenheid van dictatoriale of autoritaire machten bij oorlogen bij volmacht, en benadrukt dat onderhandelde politieke oplossingen een voorwaarde zijn voor duurzame vrede; uit zijn diepe bezorgdheid over de toegenomen internationale politieke spanningen, en, in bepaalde regio's van de wereld, de toegenomen activiteit van niet-statelijke gewapende groeperingen en terroristische organisaties en de ontwikkeling van geweld tussen gemeenschappen;

21. betreurt het feit dat, terwijl de VN in 2020 haar vijfenzeventigste verjaardag heeft gevierd, sommige regeringen de weg van de navelstaarderij zijn opgegaan en gerichte maatregelen hebben genomen in weerwil van de inspanningen voor multilateralisme en internationale samenwerking met het oog op vrede, conflictoplossing en de bescherming van de mensenrechten, op basis van de doelstellingen en beginselen van de UVRM, het internationaal recht, het VN-Handvest en de Slotakte van Helsinki; bekritiseert het gebrek aan gezamenlijk internationaal leiderschap van de democratische landen om consequent te reageren op ernstige schendingen van het internationaal recht inzake mensenrechten, en om de krachten te bundelen om de mensenrechten, de democratie en internationale op regels gebaseerde systemen te bevorderen en dringt er bij de EU en de lidstaten op aan dit gebrek aan leiderschap goed te maken;

22. betreurt de moeilijke omstandigheden waarin migranten en vluchtelingen zich overal ter wereld bevinden, in het bijzonder ontheemde vrouwen, kinderen, personen met een handicap of een chronische aandoening, personen met een andere seksuele geaardheid, en vervolgte etnische, religieuze en filosofische minderheden, die tot de meest kwetsbaren behoren; stelt vast dat het aantal internationale migranten in 2019 op bijna 272 miljoen werd geschat⁽⁵⁾, wat overeenstemt met 3,5 % van de wereldbevolking, waarvan meer dan 20 miljoen vluchtelingen⁽⁶⁾, en dat ontheemding en migratie de afgelopen twee jaar op grote schaal hebben plaatsgevonden; wijst op de toename van het aantal asielzoekers in 2019 dat om internationale bescherming vroeg in de lidstaten van de EU-27⁽⁷⁾, als gevolg van de repressieve praktijken en schendingen van hun mensenrechten die onder meer werden veroorzaakt door dictatoriale regimes die illegaal het politieke bewind voeren; verwerpt politieke maatregelen die de mensenrechten van migranten en vluchtelingen uithollen en die hun veiligheid en leven in gevaar brengen; veroordeelt ten stelligste de gevallen van discriminatie, onverdraagzaamheid en vervolging en de moorden op grond van migratie- of vluchtelingenstatus; uit in dit verband zijn afkeuring over de negatieve tendens in de richting van intimidatie en criminalisering van het werk van degenen die opkomen voor de mensenrechten van migranten en vluchtelingen en die aan deze personen bijstand verlenen;

23. is ingenomen met het feit dat de inspanningen ter bevordering van de rechten van vrouwen en meisjes wereldwijd meer in beeld komen; merkt echter op dat nog geen enkel land in de wereld gendergelijkheid heeft weten te realiseren;

24. benadrukt echter dat er in alle regio's ter wereld nog steeds sprake is van wijdverbreid gendergerelateerd geweld, met inbegrip van feminicide, en discriminatie, dat het gevolg is van genderongelijkheid, ongelijke gendernormen en machtsverhoudingen, culturele praktijken zoals op kasten gebaseerde discriminatie of reeds lang bestaande discriminerende rechtsstelsels, alsmede van propaganda en desinformatiecampagnes die de rechten van vrouwen ondermijnen; veroordeelt het misbruik van vrouwen door middel van mensensmokkel en alle vormen van gendergebaseerd geweld, met inbegrip van seksueel, fysiek en psychologisch geweld, die tot de meest wijdverspreide en stelselmatige schendingen van de mensenrechten behoren;

25. wijst voorts op het gebruik van seksueel geweld tegen vrouwen vanwege hun mening, godsdienst, filosofische gerichtheid, seksuele geaardheid of activisme ter verdediging van de mensenrechten; beklemtoont dat vrouwen en meisjes van etnische, religieuze en filosofische minderheden twee keer zo vaak slachtoffer zijn van genderspecifiek geweld en discriminatie; roept in herinnering dat geweld tegen lesbische en biseksuele vrouwen in de vorm van "correctieve verkrachting" in sommige landen een structureel probleem blijft vanwege sociale stigmatisering en discriminerende rechtsstelsels;

26. veroordeelt de constante achteruitgang van gendergelijkheid en vrouwenrechten, waaronder alle pogingen om bestaande waarborgen en bescherming op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten terug te draaien, en veroordeelt ook wetgeving, beleid en praktijken waarmee deze rechten in veel landen wereldwijd nog worden ontzegd of ingeperkt; veroordeelt in dit verband de weigering van toegang tot betaalbare, kwalitatief hoogwaardige, alomvattende seksuele voorlichting, diensten met betrekking tot gezinsplanning, moderne anticonceptiemiddelen, veilige en legale abortushulpverlening en gezondheidszorg voor zwangere vrouwen, het misbruik en de mishandeling van vrouwen in gezondheidsvoorzieningen voor zwangere vrouwen en in voorzieningen voor prenatale en postnatale gezondheidszorg,

(5) World Migration Report 2020 — Internationale Organisatie voor Migratie (https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf).

(6) Volgens door het UNHCR gepubliceerde gegevens (<https://www.unhcr.org/refugee-statistics/download?url=fd4f>).

(7) Statistieken over asiel — Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics).

Woensdag 20 januari 2021

evenals praktijken met betrekking tot seksuele en reproductieve gezondheid waarbij sprake is van dwang en de vrije en geïnformeerde toestemming van vrouwen niet wordt geëerbiedigd; benadrukt de noodzaak om ouders in kwetsbare situaties te beschermen, met name alleenstaande ouders en ouders met een groot gezin, om armoede en sociale uitsluiting te helpen voorkomen; wijst op de noodzaak om een sociale en economische omgeving en voorwaarden te creëren die ouders in staat stellen hun professionele ontwikkeling voort te zetten;

27. benadrukt de noodzaak om moeders in kwetsbare situaties te beschermen, met name alleenstaande moeders, teneinde armoede en sociale uitsluiting te voorkomen; wijst op de noodzaak om de sociale en economische omgeving en voorwaarden te creëren die moeders in staat stellen hun professionele ontwikkeling voort te zetten;

28. veroordeelt daarnaast regeringen overal ter wereld die zich verzetten tegen de eis van vrouwen om gelijke rechten of die tegenbewegingen in gang zetten; onderstreept de prominente rol die vrouwen door hun activisme opnemen in politieke en sociale bewegingen, en betreurt de zware tol die zij hebben betaald door het slachtoffer te worden van geweld ten gevolge van brutale repressie, oorlog, en seksuele uitbuiting tijdens gewapende conflicten;

29. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de aanhoudende ernstige schendingen van de mensenrechten tegen kinderen overal ter wereld in 2019, het jaar waarin het VRK dertig jaar bestond, met name kinderarbeid, vroegtijdige en gedwongen huwelijken, de handel in en uitbuiting van kinderen, ook voor seksuele doeleinden, de inlijving van kinderen in gewapende troepen, het inzetten van kindsoldaten in gewapende conflicten, de seksuele uitbuiting en prostitutie van kinderen, de scheiding van gezinnen en detentie van kinderen, onder meer om immigratierelateerde redenen, alsook de uitdagingen waarmee meisjes worden geconfronteerd, zoals seksueel en op gender gebaseerd geweld, vroegtijdige zwangerschap, hiv-besmetting en schooluitval; vindt het betreurenswaardig dat talloze kinderen en jongeren tijdens de pandemie een baantje moesten zoeken om in hun basisbehoeften te voorzien en om het gezin waarvan ze deel uitmaken te onderhouden, en daarom gestopt zijn met school; wijst erop dat deze ongewenste ontwikkeling een stap achteruit betekent voor het schoolonderwijs van kinderen;

30. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over, en veroordeelt, de terroristische aanslagen en bomaanslagen op gelovigen in de eerste helft van 2019 en in hun gebedshuizen, plekken die moeten worden behouden en beschermd; is verontrust over het feit dat deze afschuwelijke daden samenvielen met haatcampagnes die werden opgevoerd door bepaalde politieke leiders en terreurgroepen, met als doel het recht op vrijheid van gedachte, geweten, godsdienst of overtuiging te ontzeggen of te beperken; roept landen op de vrijheid van gedachte, geweten, godsdienst of overtuiging te verdedigen, kwetsbare religieuze en filosofische minderheden te beschermen, en snel op te treden tegen geweldplegers of haatzaaiers;

De bevordering en bescherming van de democratie en de mensenrechten centraal stellen in het buitenlands beleid van de EU

31. herinnert eraan dat de Unie op bepaalde waarden berust, namelijk eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, solidariteit, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, als vastgelegd in artikel 2 VEU; benadrukt dat de bevordering van deze waarden naar buiten toe, alsook de bevordering van de democratie, de rechtsstaat en de universaliteit en ondeelbaarheid van de mensenrechten en de eerbiediging van de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties en het internationaal recht, de kern vormen van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, overeenkomstig artikel 21 VEU en de strategische belangen van de Unie, en dat dit op effectieve en coherentie wijze moet worden weerspiegeld in alle domeinen van de betrekkingen van de Unie met derde landen;

32. benadrukt dat het van belang is dat de Europese Dienst voor extern optreden (EDED) en de Commissie op krachtige en uitgesproken wijze reageren op en zich verzetten tegen mensenrechtenschendingen waar dan ook, onder andere in landen die hechte partners zijn, en het bewustzijn en de kennis van ambtenaren van de EU en haar lidstaten op het gebied van mensenrechten voortdurend vergroten; herinnert eraan dat effectieve inspraak van en zinvolle dialoog met het maatschappelijk middenveld de kern van een succesvol mensenrechtenbeleid vormt; verzoekt alle EU-delegaties en hun respectieve contactpunten voor de mensenrechten om consequent gevolg te geven aan hun verplichting om mensenrechtenverdedigers, alsmede verdedigers van vrouwenrechten en leden van het maatschappelijk middenveld, te ontmoeten, gedetineerde activisten, democratische dissidenten en mensenrechtenverdedigers te bezoeken, processen te volgen en te pleiten voor bescherming ter plaatse; verzoekt de EU-delegaties bovendien dergelijke acties te faciliteren wanneer ze worden ondernomen door leden van het Europees Parlement die een bezoek brengen in het kader van de officiële missies van het Europees Parlement; benadrukt dat het van belang is niet alleen de gevolgen maar ook de onderliggende oorzaken van mensenrechtenschendingen aan te pakken;

Woensdag 20 januari 2021

EU-werkzaamheden op multilateraal niveau

33. roept de EU en de lidstaten dringend op een expliciete strategie te ontwikkelen om op te treden tegen het toenemend aantal landen dat zich terugtrekt uit internationale mensenrechtenkaders of zich daartegen verzet, in overeenstemming met de toezeggingen die zijn gedaan op het gebied van multilateralisme in het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie, alsook tegen pogingen op internationaal niveau om het concept van mensenrechten zoals in het leven geroepen door de UVRM te ondermijnen; benadrukt zijn standpunt dat het internationaal recht inzake mensenrechten en de belofte om de SDG's tegen 2030 te verwezenlijken hoekstenen moeten blijven; beveelt aan dat de EU haar inspanningen voortzet door samen te werken met landen en belanghebbenden, ongeacht of zij de waarden van de EU delen, om internationale normen op het gebied van mensenrechten te behouden of te ontwikkelen in overeenstemming met artikel 21 VEU;

34. verzoekt de lidstaten het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU doeltreffender te maken door gebruik te maken van de regel van stemming met gekwalificeerde meerderheid in de Raad, met name voor mensenrechtenaangelegenheden, en meer in het bijzonder voor zaken die onder het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie vallen en voor de vaststelling van sancties; verzoekt de lidstaten om in multilaterale fora met één krachtige EU-stem te spreken en in eendracht te handelen wanneer zij geconfronteerd worden met crises die de fundamentele waarden en belangen van de Europese Unie in gevaar brengen, aangezien dit de enige manier is waarop de Unie internationaal gezien een voortrekkersrol kan spelen en haar invloed kan aanwenden om positieve veranderingen en beter gecoördineerde antwoorden tot stand te brengen op mondiale uitdagingen, voornamelijk in verband met de bevordering en bescherming van mensenrechten alsmede uitdagingen in verband met milieu en klimaat;

35. herhaalt dat de EU op het wereldtoneel pas erkenning zal krijgen en geloofwaardig en doeltreffend zal worden geacht als haar kernwaarden, met name de eerbiediging van de vrijheid, de democratie, de mensenrechten, de rechtsstaat en gelijkheid, extern geloofwaardig zijn, en dat dit enkel mogelijk is als de EU zorgt voor interne en externe samenhang van haar beleid op dit gebied; roept de EU en haar lidstaten op het goede voorbeeld te geven en de mensenrechten strikt na te leven, consequent de waarden van de EU te verdedigen en uit te dragen, en gunstige randvoorwaarden voor het maatschappelijk middenveld te waarborgen;

36. betreft het feit dat autoritaire regimes multilaterale instellingen hebben misbruikt in een poging om multilaterale mensenrechteninstellingen en -mechanismen de mogelijkheid te ontnemen om staten verantwoordelijk te stellen voor mensenrechtenschendingen; roept de EU en haar lidstaten op met gelijkgezinde democratische bondgenoten samen te werken om te pleiten voor een hervorming van multilaterale instellingen om deze beter bestand te maken tegen negatieve invloeden van autoritaire regimes; betreft daarnaast het feit dat de zetels van de Mensenrechtenraad vaak worden bezet door landen waarvan vaststaat dat zij ernstige mensenrechtenschendingen hebben begaan, en roept de EU-lidstaten op uiterst voorzichtig te zijn in hun stemgedrag en geen landen te steunen die zich kandidaat hebben gesteld om in de Mensenrechtenraad te zetelen en die duidelijk mensenrechten schenden;

37. is van oordeel dat mensenrechtendialogen met derde landen een nuttig instrument kunnen zijn voor bilaterale inspanningen ter bevordering en bescherming van de mensenrechten, op voorwaarde dat zij op resultaatgerichte wijze worden gevoerd en geregeld worden geëvalueerd; wijst erop dat in de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtendialogen een aantal criteria voor het aangaan van een dialoog worden beschreven, waaronder de bereidheid van de regering om de situatie te verbeteren, de inzet van de regering voor de mensenrechtenverdragen, de wil van de regering om samen te werken met de procedures en mechanismen inzake mensenrechten van de Verenigde Naties, en de houding van de regering tegenover de civiele samenleving; dringt er bij de EDEO op aan een regelmatige evaluatie van elke dialoog uit te voeren, overeenkomstig de EU-richtsnoeren; hamert erop dat het van belang is dat afzonderlijke gevallen in het kader van de mensenrechtendialoog worden besproken en dat er werk wordt gemaakt van een passende follow-up en transparantie met betrekking tot deze gevallen;

Speciale vertegenwoordiger van de EU voor mensenrechten

38. is ingenomen met de benoeming van Eamon Gilmore tot speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten (SVEU) op 28 februari 2019; herhaalt dat de benoeming van de SVEU aan een voorafgaande hoorzitting in het Parlement moet worden onderworpen; moedigt de SVEU aan om diplomatieke inspanningen voort te zetten om de doeltreffendheid van het EU-mensenrechtenbeleid te vergroten, de internationale allianties ter bevordering van de mensenrechtenagenda te consolideren, en gesprekspartners overal ter wereld te overtuigen om maatregelen aan te nemen en uit te voeren die overeenstemmen met de hoogste normen op het gebied van democratie, de mensenrechten, de rechtsstaat en goed bestuur, het internationaal recht en internationale normen, in het bijzonder het internationaal recht inzake mensenrechten en het internationaal strafrecht; beveelt voorts aan dat de SVEU extra inspanningen levert om de interne samenhang van de EU bij het definiëren en toepassen van het buitenlands mensenrechtenbeleid van de EU te waarborgen; dringt erop aan dat zijn regelmatige verslagen aan de Raad ook met het Parlement worden gedeeld; vraagt de EU de zichtbaarheid van de SVEU en de transparantie van de activiteiten en missies van deze functie te vergroten, met inbegrip van een speciale rubriek op de website van de EDEO, en dringt erop aan de functie van SVEU permanent te maken,

Woensdag 20 januari 2021

en de SVEU gepaste middelen en de mogelijkheid te geven om in het openbaar te spreken om verslag uit te brengen over verwezenlijkingen van bezoeken aan derde landen en om de standpunten van de EU over mensenrechtenkwesies mee te delen in het kader van een algemene hervorming van de positie van de SVEU;

Internationale overeenkomsten

39. herinnert aan zijn oproep om systematisch mensenrechtenclausules op te nemen in alle internationale overeenkomsten, met name handels- en associatieovereenkomsten, tussen de EU en niet-EU-landen, en deze naar behoren te handhaven en te monitoren, onder meer aan de hand van meetbare benchmarks en regelmatige effectbeoordelingen, met de betrokkenheid van het Parlement en het maatschappelijk middenveld; benadrukt dat deze clausules moeten voorzien in mechanismen om een effectieve handhaving te verzekeren en in procedures waarin duidelijke en geloofwaardige gevolgen van schendingen van de overeenkomsten zijn bepaald, zoals opschorting, of in het uiterste geval terugtrekking van de EU uit de overeenkomsten; pleit voor betere afstemming en communicatie tussen de gespecialiseerde actoren die verantwoordelijk zijn voor de betreffende beleidsterreinen, zoals handel en mensenrechten, om mensenrechtenaspecten efficiënter in het handels- en investeringsbeleid te integreren; dringt erop aan om onafhankelijke monitoringmechanismen voor mensenrechten op te zetten, gekoppeld aan handels- en buitenlandse investeringsovereenkomsten, alsook een onafhankelijk klachtenmechanisme, om getroffen burgers en lokale belanghebbenden van een doeltreffend rechtsinstrument te voorzien;

40. benadrukt dat de bevordering en bescherming van de democratie en de mensenrechten in derde landen alleen doeltreffend kunnen worden bereikt wanneer voorwaarden worden gesteld in het kader van de economische en politieke stimuleringsmaatregelen van de EU, zoals bij de toegang tot EU-financiering, bij de toekenning van het algemeen preferentiestelsel en verdere verlaging van invoerrechten, en bij de verlening van visumvrijstelling voor het Schengengebied; herinnert er in dit verband aan dat de Commissie overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1806 de mensenrechtensituatie in de derde landen die van de visumplicht zijn vrijgesteld moet monitoren, hierover regelmatig verslag aan het Parlement moet uitbrengen, en de visumvrijstelling moet opschorten in geval van schendingen in het betrokken land;

Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking

41. dringt aan op activiteiten en adequate steun ter bevordering en bescherming van de democratie en de mensenrechten in het kader van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI), en vraagt dat de begroting daarvoor wordt afgestemd op de toezeggingen en het ambitieniveau van de Unie;

42. verzoekt de Commissie toezicht te houden op de verwezenlijking van de doelstellingen van het NDICI en in haar jaarverslag in dit kader een hoofdstuk op te nemen over de mensenrechten en de naleving van artikel 8, Algemene beginselen van het instrument in de partnerlanden die financiering ontvangen; verzoekt de Commissie passende maatregelen voor te stellen, waaronder de opschorting van EU-financiering aan statelijke actoren en de herverdeling van hulp aan de burgermaatschappij, in het geval van ernstige schending van de mensenrechten of van de beginselen van het NDICI door de begunstigden; pleit voor meer transparantie met betrekking tot bepalingen inzake mensenrechten in financieringsovereenkomsten en een verduidelijking van het mechanisme en de criteria voor de opschorting van deze overeenkomsten in geval van een schending van mensenrechten, democratische beginselen en de rechtsstaat en in ernstige gevallen van corruptie; dringt er bij de Commissie op aan geen gebruik te maken van begrotingssteun aan regeringen van derde landen als operationele modaliteit in landen waar sprake is van wijdverbreide mensenrechtenschendingen en onderdrukking van mensenrechtenverdedigers;

43. roept de EU op in het bijzonder toe te zien op de beoordeling en preventie van schendingen in verband met de eigen beleidsmaatregelen, projecten en financiering van de Unie in derde landen, onder meer door een klachtenmechanisme in te voeren voor personen of groepen wier rechten mogelijk zijn geschonden door EU-activiteiten in deze landen;

44. verwelkomt de onschatbare hulp die aan maatschappelijke organisaties in de hele wereld wordt geboden in het kader van het Europees instrument voor democratie en mensenrechten, dat het voornaamste instrument is voor de uitvoering van het externe mensenrechtenbeleid van de Europese Unie; roept op tot het verder versterken van de financiering voor het maatschappelijk middenveld en de mensenrechten in het volgende integrale instrument;

45. verzoekt de Commissie in samenwerking met de EDEO een kader uit te werken voor de jaarlijkse rapportage van de Europese Investeringsbank (EIB) over haar werkzaamheden buiten de EU met betrekking tot de naleving van de algemene beginselen die de leidraad vormen voor het extern optreden van de Unie, als bedoeld in artikel 21 VEU en in het strategisch kader en actieplan van de EU voor mensenrechten; dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat door de EIB ondersteunde projecten in overeenstemming zijn met het EU-beleid en de EU-toezeggingen inzake mensenrechten, en te zorgen voor verantwoordingsmechanismen waarmee individuen schendingen in verband met de EIB-activiteiten aan de orde kunnen stellen; verzoekt de EIB haar beleid inzake sociale normen verder om te vormen tot een mensenrechtenbeleid op het gebied van het bankwezen; stelt voor dat de EIB mensenrechtenbenchmarks opneemt in haar projectevaluaties;

Woensdag 20 januari 2021

EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie

46. verwelkomt de aanneming van het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024; uit zijn teleurstelling over het feit dat de EDEO onvoldoende aandacht heeft besteed aan het aanbod van het Parlement en zijn Subcommissie mensenrechten om actief bij te dragen aan de voorbereiding van het actieplan, vanuit een bereidheid tot goede interinstitutionele samenwerking;

47. verzoekt de EDEO en de Commissie op gezette tijden overleg te plegen met het maatschappelijk middenveld en een gestructureerde en regelmatige dialoog aan te gaan met de bevoegde organen van het Parlement over de tenuitvoerlegging van het nieuwe actieplan, teneinde het Parlement in staat te stellen een rol op te nemen in de activiteiten in het kader van het actieplan, in het bijzonder via parlementaire diplomatie, en zijn toezichthoudende rol effectief uit te oefenen; beveelt aan een reeks benchmarks en voortgangsindicatoren vast te stellen om de tenuitvoerlegging van het actieplan effectief te monitoren; vraagt de EDEO verslag uit te brengen over de vooruitgang die is geboekt bij de verwezenlijking van de doelstellingen van het actieplan, ten opzichte van deze benchmarks; vraagt de EDEO regelmatig follow-up te geven aan de resoluties en debatten van het Parlement die relevant zijn voor de tenuitvoerlegging van het actieplan; dringt erop aan dat de lidstaten verantwoordelijkheid moeten nemen voor het actieplan en hun bijdrage moeten leveren aan het jaarlijks verslag over de uitvoering ervan door verslag uit te brengen over hun eigen activiteiten die in het kader van dit strategisch document zijn verricht;

Een antwoord bieden op de mondiale uitdagingen inzake mensenrechten en democratie*Democratisch bestuur en speelruimte voor het maatschappelijk middenveld*

48. is van mening dat democratisch bestuur en de rechtsstaat wereldwijd onder druk staan als gevolg van een combinatie van factoren, zoals de toename van autoritarisme en populisme, toenemende ongelijkheid en armoede, de druk die op het maatschappelijk middenveld wordt uitgeoefend, de verspreiding van nepnieuws en desinformatie, cyberdreigingen en hybride oorlogvoering, politieke inmenging en campagnes door externe actoren, het verlies van geloofwaardigheid van de publieke macht, de polarisatie in samenlevingen en de verzwakking van collectieve organisaties die het openbaar belang verdedigen; wijst er tevens op dat aanvallen op de persvrijheid en pogingen om het openbare debat te beïnvloeden door nepnieuws te verspreiden via de sociale media nooit eerder zo vaak voorkwamen en zo sterk waren; uit zijn bezorgdheid over het feit dat autoritaire praktijken, zoals stigmatisering van figuren van het maatschappelijk middenveld als "buitenlandse agenten", worden gekopieerd en zich wereldwijd verspreiden;

49. dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan steun te blijven bieden voor de versterking van democratische instellingen en transparante en geloofwaardige verkiezingsprocessen wereldwijd, het democratisch debat aan te moedigen en te ontsluiten, ongelijkheid te bestrijden, te garanderen dat maatschappelijke organisaties hun werkzaamheden kunnen verrichten, de dialoog tussen verschillende segmenten van de maatschappij te ondersteunen, corruptie en straffeloosheid te bestrijden en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het gerechtelijk apparaat en het verantwoordingsmechanisme te versterken; roept de EU op haar inspanningen op het gebied van verkiezingswaarneming nog verder op te schroeven en nauwer samen te werken met internationale organisaties, met name de organisaties die hierbij van bijzondere betekenis zijn zoals de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa;

50. benadrukt dat corruptie en mensenrechtenschendingen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn; roept de EU op de bestrijding van corruptie in haar mensenrechtenagenda op te nemen; wijst eens te meer op de plicht van de EU om te zorgen voor bescherming van organisaties voor corruptiebestrijding, onderzoeksjournalisten en klokkenluiders die zich ervoor inzetten om corruptie en fraude aan het licht te brengen;

Klimaatactie en mensenrechten

51. bevestigt dat de bevordering en bescherming van mensenrechten en klimaat- en milieumaatregelen met elkaar in verband staan, met name omdat het internationaal recht inzake mensenrechten toegang biedt tot rechtsmiddelen om de door de klimaatverandering veroorzaakte schade te vergoeden, maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering in te voeren, en staten, met name de meest vervuilende, bedrijven en beleidsmakers aansprakelijk te stellen voor hun reactie op de klimaatverandering;

52. steunt een inclusieve en op rechten gebaseerde aanpak om klimaatactie te stimuleren die publieke inspraak en toegang tot de rechter waarborgt bij het maken, uitvoeren en herzien van politieke besluiten in verband met klimaatverandering en de gevolgen ervan; bevestigt dat de bestrijding van de klimaatverandering gepaard gaat met de ondersteuning en bescherming van degenen die de planeet en de natuurlijke hulpbronnen verdedigen, onder meer land- en milieuactivisten en inheemse gemeenschappen;

EU-aanpak van conflicten, verantwoordingsplicht voor mensenrechtenschendingen en bestrijding van straffeloosheid

53. onderstreept de complexiteit van moderne conflicten, die zich vaak op nationaal of regionaal niveau ontwikkelen, soms in de vorm van hybride of cyberaanvallen, die gekenmerkt worden door de betrokkenheid van veel verschillende partijen, waaronder terroristische organisaties en niet-overheidsactoren, en die rampzalige humanitaire gevolgen hebben, met name omdat het moeilijk is om onderscheid te maken tussen strijdkrachten en niet-strijdkrachten; verzoekt de EU haar

Woensdag 20 januari 2021

respons op conflicten te versterken, de onderliggende oorzaken ervan aan te pakken, te investeren in conflictpreventie- en bemiddelingsinspanningen, ruimte voor politieke oplossingen te zoeken en in stand te houden, allianties met gelijkgezinde landen en regionale organisaties tot stand te brengen, verdere financiële en technische steun en steun in de vorm van personeel te verlenen aan civiele missies of militaire operaties, en initiatieven te bevorderen die het vertrouwen tussen de vijandige partijen vergroten; verzoekt de EU tevens de integratie van een genderperspectief in al deze inspanningen te waarborgen, de rol van vrouwen en jongeren bij conflictpreventie en -oplossing te vergroten, evenals bij operaties voor vredeshandhaving, humanitaire hulp en wederopbouw na conflicten, inspanningen met betrekking tot overgangsjustitie en de bevordering van mensenrechten en democratische hervormingen; verzoekt de EU bovendien iets te doen aan mensenhandel en seksueel en gendergerelateerd geweld, en constante toegang tot essentiële en levensreddende gezondheidsdiensten te waarborgen; benadrukt dat het belangrijk is de samenhang van het EU-beleid te waarborgen ten aanzien van situaties van bezetting of annexatie van grondgebied; herinnert eraan dat het internationaal humanitair recht het EU-beleid in al dat soort situaties moet leiden, ook in gevallen van voortdurende bezetting;

54. roept alle regeringen op internationale waarnemers, met inbegrip van de SVEU, de Hoge Commissaris voor de rechten van de mens van de VN en speciale procedures van de VN, ongehinderd toegang te verlenen tot al hun grondgebieden; benadrukt dat het noodzakelijk is dat belangrijke internationale hulporganisaties en internationale waarnemers ongehinderd toegang hebben tot de gebieden die lijden onder aanhoudende conflicten en militaire agressie;

55. roept de lidstaten op zich strikt te houden aan de bepalingen van artikel 7 van het Wapenhandelsverdrag van de Verenigde Naties inzake de beoordeling van de uitvoer van wapens, en de bepalingen van de EU-gedragscode betreffende wapenuitvoer, door elke transfer van wapens en bewakingsapparatuur te weigeren die het risico zou inhouden dat de invoerende statelijke of niet-statelijke actoren schendingen van de mensenrechten of het internationaal humanitair recht begaan of faciliteren, onder meer in het kader van de Europese Vredesfaciliteit;

56. verzoekt de EU-lidstaten binnen de Europese Vredesfaciliteit een mensenrechtenpijler op te zetten, onder meer voor de empowerment en ondersteuning van het maatschappelijk middenveld, ook door middel van programma's met financiële middelen die specifiek worden toegewezen voor de ondersteuning van mensenrechtenverdedigers, aangezien die aan de vredesopbouw bijdragen; verzoekt de lidstaten te overwegen om in de toekomstige Europese vredesfaciliteit verplichte waarborgen en effectbeoordelingen met betrekking tot mensenrechten op te nemen, met inbegrip van verplichte naleving van een robuust beleidskader voor due diligence met betrekking tot mensenrechten bij defensie- en veiligheidsaangelegenheden, gebaseerd op het beleid van de VN op dit gebied;

57. bevestigt zijn onwrikbare steun voor het ICC en roept de staten die partij zijn bij het Statuut van Rome op het ICC van voldoende financiële middelen te voorzien om de taken binnen zijn mandaat te kunnen vervullen; verzoekt het ICC zijn werkzaamheden onpartijdig en onafhankelijk te blijven uitvoeren; verzoekt de EU en haar lidstaten alle VN-leden aan te moedigen het Statuut van Rome te ratificeren en uit te voeren; verzoekt de partijen die het Statuut van Rome hebben ondertekend, samen te werken met het ICC; acht de aanvallen op het ICC uiterst betreurenswaardig en veroordeelt ten slotte de individuele sancties die aan het personeel van het ICC zijn opgelegd, met name de onaanvaardbare sancties tegen de hoofdaanklager; verzoekt de staten die partij zijn concrete maatregelen te nemen om te streven naar het opheffen van deze sancties en diegenen die door deze sancties zijn getroffen te ondersteunen; benadrukt dat het ICC de enige internationale instelling is die in staat is een aantal van de meest gruwelijke misdaden ter wereld te vervolgen en slachtoffers te verdedigen voor wie geen ander rechtsmiddel beschikbaar is; erkent het werk van het evaluatiecomité van onafhankelijke deskundigen dat is belast met het detecteren van gebieden die moeten worden hervormd en verzoekt het ICC alle nodige maatregelen te nemen om zijn resultaten, doelmatigheid en positieve impact — met name op de gemeenschappen en slachtoffers waarvoor zijn werkzaamheden consequenties hebben — te verbeteren; verzoekt de EU en de lidstaten de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het ICC te blijven beschermen tegen aanvallen die tot doel hebben de werking van de internationale strafrechtspleging te belemmeren; roept de Commissie en de EDEO op met nieuwe manieren en instrumenten te komen om bij te dragen aan de bestrijding van internationale misdaden, slachtoffers van schendingen van het internationaal recht inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht toegang te helpen krijgen tot internationale rechtspraak en bij te staan bij verhaal- en schadeloosstellingsprocedures, onder meer door de capaciteit van de lidstaten en niet-EU-landen op te bouwen voor de toepassing van het beginsel van universele rechtsmacht in hun nationale rechtsstelsels;

58. roept de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) opnieuw op een speciale vertegenwoordiger van de EU voor internationaal humanitair recht en internationale justitie te benoemen, die wordt belast met het bevorderen en uitdragen van de steun die de EU biedt aan de bestrijding van straffeloosheid;

59. verzoekt de lidstaten en het EU-genocidenetwerk om het VN-onderzoeksteam te ondersteunen bij de verzameling, bewaring en opslag van bewijsmateriaal voor misdrijven die momenteel worden of onlangs zijn gepleegd zodat het niet verloren gaat;

Woensdag 20 januari 2021

60. geeft aan dat rechtvaardigheid moet worden gewaarborgd voor alle slachtoffers van schendingen van internationale mensenrechten en het humanitaire recht, en roept in het licht van alle aanhoudende gewapende conflicten op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren; benadrukt dat de internationale gemeenschap een eind moet maken aan de straffeloosheid en de grove schendingen die in verschillende landen hebben plaatsgevonden;

61. uit zijn ernstige bezorgdheid over het gebruik van seksueel en gendergerelateerd geweld als oorlogswapen; benadrukt dat seksuele misdrijven en gendergerelateerd geweld volgens het Statuut van Rome worden beschouwd als oorlogsmisdrijven, misdaden tegen de menselijkheid of onderdelen van genocide of foltering; roept op tot gezamenlijk optreden om een einde te maken aan het gebruik van seksueel geweld als oorlogswapen; is ingenomen met Resolutie 2467 van de VN-Veilighedsraad over conflictgerelateerd seksueel geweld en alle daarmee verband houdende resoluties van de VN-Veilighedsraad, te beginnen met Resolutie 1325 over vrouwen, vrede en veiligheid, waarin wordt bevestigd dat de VN-Veilighedsraad vastbesloten is het gebruik van seksueel geweld als terroristische en oorlogstactiek te voorkomen door gebruik te maken van alle beschikbare middelen, waaronder sancties en andere gerichte maatregelen tegen daders; benadrukt dat moet worden gewaarborgd dat alle noodzakelijke veilige medische en psychologische bijstand en diensten, met inbegrip van veilige abortus, worden geleverd aan vrouwelijke slachtoffers van verkrachting tijdens oorlogen overeenkomstig het internationaal humanitair recht; verzoekt de EU straffeloosheid bij schendingen van seksuele en reproductieve rechten in conflictsituaties tegen te gaan en ondersteunt de rechten van vrouwen en meisjes op de waarheid, doeltreffende rechtsmiddelen en schadevergoeding met betrekking tot schendingen van deze rechten; is voorts verheugd over de oprichting op 30 oktober 2019 door de VN van een Wereldfonds voor overlevenden van conflictgerelateerd seksueel geweld, om de toegang van slachtoffers tot schadeloosstelling te vergemakkelijken;

62. herinnert aan de evaluatieverslagen van de VN over handhavings- en bijstandsinspanningen ter bestrijding en voorkoming van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik door VN- en aanverwant personeel bij vredeshandhavingsoperaties; onderstreept dat het noodzakelijk is dat de VN, de EU-lidstaten en de organen van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU onverwijld en met de grootste vastberadenheid een onderzoek instellen naar alle personeelsleden van de VN, de EU en nationale instanties die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel geweld en hen vervolgen en veroordelen; wijst op de noodzaak om de relevante structuren dusdanig te hervormen dat personeelsleden van de VN en de EU niet langer hun straf kunnen ontlopen en er functionerende en transparante mechanismen voor toezicht en verantwoording worden ingesteld; vindt het onacceptabel dat het momenteel louter een vrijwillige keuze is om gerechtelijke stappen te ondernemen naar aanleiding van vermeende gevallen van misbruik en dat het een keuze is die afhangt van het troepenleverende land; is ervan overtuigd dat dergelijke zware misdrijven ook voorkomen kunnen worden door middel van opleiding en onderwijs; wijst op de dringende noodzaak om dergelijke misdrijven in de toekomst te voorkomen, onder meer om het vertrouwen van de lokale bevolking in internationale vredeshandhaving terug te winnen;

63. wijst erop dat er een verband bestaat tussen mensenrechtenschendingen en wijdverbreide straffeloosheid en een gebrek aan verantwoordingsplicht in gebieden en landen die getroffen zijn door conflicten of waar politieke intimidatie, discriminatie, misbruik en mishandeling, ontvoeringen, politiegeweld, willekeurige arrestaties, foltering en moord aan de orde van de dag zijn; roept de EU op om acties te ondersteunen om straffeloosheid te bestrijden en verantwoordingsplicht te bevorderen in landen waar de cultuur van straffeloosheid de hoofdverantwoordelijken beloont en de slachtoffers machteloos maakt;

64. betreurt dat het noodzakelijk is om het lidmaatschap van Sacharovprijswinnaar Aung San Suu Kyi van de Sacharovprijsgemeenschap op te schorten, maar is tevreden over die beslissing aangezien zij geen actie heeft ondernomen naar aanleiding van de aanhoudende misdaden tegen de Rohingya-gemeenschap in Myanmar en deze aanvallen heeft gedoogd;

65. is bezorgd dat buitengerechtelijke executies, marteling en andere mensenrechtenschendingen onder het mom van de oorlog tegen drugs plaatsvinden; wijst er eens te meer op dat de bestrijding van misdaad geen mensenrechtenschendingen rechtvaardigt en pleit voor verzameling van beste praktijken met het oog op een aanpak gericht op minimalisering van schade op basis van de rechtsstaat;

66. prijst het werk en de bijdrage aan de strijd tegen straffeloosheid van Agnès Callamard, de speciaal rapporteur van de VN voor buitengerechtelijke, standrechtelijke of willekeurige executies, die onderzoek heeft gedaan naar vermoedelijke gevallen van buitengerechtelijke moorden in 2019, bijvoorbeeld naar de moord op journalist Jamal Khashoggi, en daarbij het slachtoffer werd van intimidatie en bedreigingen;

67. is voorstander van hervormingen van de rechterlijke macht om de onpartijdigheid en onafhankelijkheid ervan te waarborgen, ook voor wat betreft de behandeling van zaken met betrekking tot de werving en benoeming van rechters, corruptie en het genderevenwicht binnen de rechterlijke macht;

Woensdag 20 januari 2021

68. roept op tot de vaststelling en toepassing van een autonoom, soepel en reactief mondiaal EU-sanctiemechanisme voor mensenrechten— ook wel EU-Magnitski-wet genoemd — als een essentieel onderdeel van het bestaande instrumentarium voor mensenrechten en buitenlands beleid van de EU, dat de rol van de EU als mondiale mensenrechtenactor zou versterken, waardoor gerichte sancties kunnen worden opgelegd aan personen, statelijke en niet-statelijke actoren en andere entiteiten die verantwoordelijk zijn voor of medeplichtig zijn aan ernstige schendingen van de mensenrechten, met inbegrip van systematische corruptie die verband houdt met ernstige mensenrechtenschendingen; is ingenomen met het feit dat in steeds meer landen mondiale sanctiemechanismen voor mensenrechten worden aangenomen; benadrukt hoe belangrijk het is dat dit systeem wordt onderworpen aan het EU-mechanisme van rechterlijke toetsing; onderstreept dat het noodzakelijk is voldoende middelen toe te wijzen om de doeltreffende tenuitvoerlegging mogelijk te maken; dringt aan op de oprichting van een adviescomité op EU-niveau waaraan het Parlement deelneemt; benadrukt dat een dergelijk mechanisme zal bijdragen aan de bestrijding van mensenrechtenschendingen en straffeloosheid en de bescherming van mensenrechtenactivisten en -verdedigers wereldwijd, en bevestigt nogmaals hoe belangrijk het is dat de Europese Unie op efficiënte wijze opvolging geeft aan sancties wegens mensenrechtenschendingen hetgeen betekent dat ze stemming met gekwalificeerde meerderheid toepast; is ingenomen met de vaststelling van een besluit van de Raad inzake gerichte beperkende maatregelen als afschrikking tegen en in reactie op cyberaanvallen die een externe bedreiging voor de EU en haar lidstaten vormen;

69. is van mening dat de wereldwijde uitbraak van COVID-19 niet mag worden gebruikt als voorwendsel om sanctieregelingen te omzeilen; beklemtoont echter dat sancties niet mogen verhinderen dat humanitaire hulp, waaronder medische bijstand, wordt geboden overeenkomstig het internationaal humanitair recht;

Mensenrechtenverdedigers

70. veroordeelt de moorden, willekeurige detentie, foltering, vervolging, pesterijen, intimidatie, afpersing, het digitaal en fysiek toezicht en de lastercampagnes ten aanzien van mensenrechtenverdedigers, hun gezin, hun advocaten en al hun medestanders en sympathisanten; merkt met grote bezorgdheid op dat in 2019 een nog altijd toenemend aantal mensenrechtenverdedigers op het gebied van land en milieu is vermoord of gewelddadig is aangevallen, omdat zij de natuurlijke hulpbronnen en het recht van individuen om in een veilige en gezonde omgeving te leven, wilden beschermen; merkt op dat deze aanvallen in sommige delen van de wereld een gevaarlijk niveau hebben bereikt; benadrukt in dit kader de bijzondere kwetsbaarheid van mensenrechtenverdedigers en het belang van toereikende bescherming zodat zij hun vitale werkzaamheden kunnen uitvoeren zonder te worden geïntimideerd en vervolgd; wijst op de rol die levensbeschouwelijke organisaties kunnen spelen in de respons op humanitaire crises, in de bevordering van vrede, rechtvaardigheid, eerbied voor de mensenrechten en geweldloosheid, en door op te treden als bemiddelaar tijdens onderhandelingen om conflicten op te lossen;

71. maakt zich in het bijzonder zorgen over het toenemende aantal vonnissen dat wordt uitgesproken zonder enige waarborging van minimumnormen voor een eerlijke rechtsgang zoals vereist op grond van het internationaal recht; verzoekt de EU om samenwerking en diplomatie te blijven inzetten om ervoor te zorgen dat het recht van elke persoon op een eerlijk proces volledig wordt geëerbiedigd;

72. verzoekt alle aanvallen tegen mensenrechtenverdedigers een halt toe te roepen, alle personen die willekeurig gearresteerd zijn vrij te laten en de verantwoordelijken ter verantwoording te roepen; verzoekt de EU en haar lidstaten een strategische visie op hoog niveau uit te werken om het wereldwijd toenemende aantal aanvallen op mensenrechtenverdedigers tegen te gaan, onder meer door vaststelling van krachtige conclusies in de Raad Buitenlandse Zaken waarbij de ministers van Buitenlandse Zaken dienen aan te dringen op ambitieus wereldwijd optreden van de EU om mensenrechtenverdedigers te verdedigen; roept de EU-instellingen op hun steun voor mensenrechtenverdedigers op te voeren als een essentieel en integraal onderdeel van het externe mensenrechtenbeleid van de Unie; benadrukt dat politieke dialoog en contacten met de autoriteiten van derde landen, waarneming van processen, bijeenkomsten met mensenrechtenverdedigers tijdens landenbezoeken, bezoeken aan gedetineerde mensenrechtenverdedigers, steun voor herplaatsing en openbare verklaringen essentiële elementen zijn voor de tenuitvoerlegging van dit beleid; verzoekt de EU en haar lidstaten hun inspanningen op te voeren door op een meer verenigde manier op te treden en deze instrumenten op coherente en uniforme wijze te gebruiken, ongeacht het land in kwestie, wanneer de rechten van mensenrechtenverdedigers zijn geschonden; verzoekt de EU en haar lidstaten in deze geest jaarlijkse conclusies van de Raad over mensenrechtenverdedigers uit te brengen, met een inventarisatie van hun maatregelen met betrekking tot mensenrechtenverdedigers en strategische toezeggingen op het hoogste niveau inzake mensenrechtenverdedigers; wijst erop dat het Parlement en zijn Subcommissie mensenrechten in 2019 voortdurend actie hebben ondernomen om de situatie van mensenrechtenverdedigers, met inbegrip van laureaten van en genomineerden voor de Sacharovprijs, te ondersteunen en onder de aandacht te brengen, met name wanneer mensenrechtenverdedigers in gevaar zijn of met schendingen van hun rechten worden geconfronteerd;

73. verzoekt de EU te garanderen dat verdedigers van vrouwenrechten die worden geconfronteerd met genderspecifiek geweld toegang krijgen tot beschermingsmechanismen en hulpmiddelen, hen politiek te steunen, meer financiële middelen toe te wijzen aan onafhankelijke maatschappelijke organisaties die de rechten van vrouwen en meisjes bevorderen en als bijlage bij de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtenverdedigers een instrumentarium goed te keuren om beter tegemoet te komen aan de behoeften van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers overal ter wereld;

Woensdag 20 januari 2021

74. roept de EU en haar lidstaten op het ambitieniveau te verhogen om de vrijlating te garanderen van gedetineerde mensenrechtenverdedigers, met inbegrip van emblematische zaken van gedetineerde mensenrechtenverdedigers die kenmerkend zijn voor de manier waarop repressieve regeringen wereldwijd de wet consequent gebruiken in hun pogingen om mensenrechtenverdedigers te belasteren en ze het zwijgen op te leggen; benadrukt dat het hierbij onder meer gaat om Sacharovprijswinnaars en -finalisten;

75. dringt er bij de EU-delegaties en vertegenwoordigingen van de lidstaten op aan gebruik te blijven maken van publieke diplomatie en initiatieven om aandacht te vragen voor individuele zaken van mensenrechtenverdedigers en, in voorkomend geval, de uitgifte van noodvisums te faciliteren en tijdelijke opvang te bieden in de EU-lidstaten;

76. roept de EU en haar lidstaten op om de toegang tot EU-visums voor de hervestiging op korte termijn van mensenrechtenverdedigers te verbeteren, met name door de opname in het EU-visumhandboek van instructies inzake het bieden van faciliteiten aan mensenrechtenverdedigers en hun gezinsleden, en om toe te werken naar wijzigingen in juridische instrumenten inzake visums, met name de Visumcode;

77. juicht toe dat het EU-mechanisme voor mensenrechtenverdedigers, ProtectDefenders.eu, in november 2019 met nog eens drie jaar is verlengd; herinnert aan het belang van dit mechanisme met betrekking tot de toenemende behoeften en diversiteit van de problemen waarmee mensenrechtenverdedigers worden geconfronteerd; dringt aan op de versterking van dit mechanisme en de voortdurende herbeoordeling ervan in overeenstemming met de behoeften;

Vrouwenrechten en gendergelijkheid

78. verzoekt de Commissie en de lidstaten om de gendergelijkheidsstrategie zowel binnen als buiten de EU coherent uit te voeren en doeltreffende en concrete maatregelen te nemen om de achteruitgang op het gebied van vrouwenrechten, gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten te kenteren;

79. herinnert eraan dat seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en toereikende seksuele voorlichting mensenrechten zijn; roept de EU en de lidstaten op de onvervreemdbare rechten van vrouwen op lichamelijke integriteit, waardigheid en autonome besluitvorming opnieuw te onderstrepen, de universaliteit en ondeelbaarheid van alle mensenrechten in elke context te waarborgen en met name de rechten te verdedigen en te bevorderen die het meest worden bedreigd, zoals seksuele en reproductieve gezondheid en rechten;

80. is ingenomen met de conclusies van het voorzitterschap van de Raad, ondersteund door 24 lidstaten, over het EU-actieplan voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen in de externe betrekkingen voor 2021-2025 (GAP III) met krachtige toezeggingen en maatregelen inzake seksuele en reproductieve gezondheid en rechten; dringt in dit verband aan op versterking van de EU-steun voor derde landen, met name uitbreidings- en buurlanden, die nieuw beleid en wetwijzigingen doorvoeren, teneinde de nationale rechtskaders af te stemmen op de internationale en SDG-verplichtingen inzake vrouwenrechten en gendergelijkheid, de preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en meisjes, de bescherming van vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, de bevordering van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen, het verstrekken van wetenschappelijke, alomvattende en toereikende seksuele voorlichting aan jongeren, het in staat stellen van meisjes en jonge vrouwen om op een veilige manier de overgang naar volwassenheid te maken en het voorkomen en beëindigen van seksueel en gendergerelateerd geweld, genitale verminking van vrouwen en andere schadelijke praktijken, met inbegrip van vroegtijdige en gedwongen huwelijken;

81. roept de EU en de lidstaten voorts op in al hun externe optredens, waaronder in multilaterale en bilaterale fora, de gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten te bevorderen, met bijzondere aandacht voor gemarginaliseerde groepen, zoals LGBTI-personen, en gezondheidszorg voor iedereen te bewerkstelligen door middel van gekoppelde interventies op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en hiv;

82. pleit ervoor om verder te gaan dan alleen het bestrijden van de onderliggende oorzaken van structurele ongelijkheden door gelijke kansen te garanderen en de inspraak van vrouwen te stimuleren;

83. wijst op de noodzaak om een sociale en economische omgeving en voorwaarden te creëren die ouders in staat stellen hun professionele ontwikkeling voort te zetten;

Woensdag 20 januari 2021

84. verzoekt de lidstaten een gemeenschappelijke aanpak vast te stellen en samen te werken met internationale instellingen om nieuwe, vergelijkbare en uitgesplitste gegevens te verkrijgen en eveneens gerichte beleids- en wetgevende interventies te ontwikkelen om mensenrechtenschendingen tegen te gaan, en roept de Commissie op toezeggingen en benchmarks voor de uitbanning van genitale verminking bij vrouwen op te nemen in haar onderhandelingen en overeenkomsten inzake samenwerking met de betrokken landen;

85. herinnert eraan dat de Overeenkomst van Istanbul, als het eerste universeel bindende verdrag ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en meisjes en huiselijk geweld, het referentiekader vormt voor internationale normen die moeten worden geratificeerd en ingevoerd; herinnert eraan dat de toetreding van de EU tot de Overeenkomst van Istanbul in de EU-strategie inzake gendergelijkheid 2020-2025 als belangrijke prioriteit is aangemerkt; roept de EU en al haar lidstaten op die dat nog niet hebben gedaan om het Verdrag van Istanbul zo spoedig mogelijk te ratificeren en uit te voeren; roept de EU op om met andere landen te werken aan een vergroting van hun inspanningen op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en sociale diensten, gegevensverzameling, financiering en programmering, en om seksueel en gendergerelateerd geweld wereldwijd beter te voorkomen en te bestrijden;

86. beklemtoont dat migranten- en vluchtelingen vrouwen en -meisjes die bescherming behoeven, moeten worden beschouwd als houders van rechten;

87. prijst de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het Spotlight-initiatief van de EU en de VN; roept de Commissie op te zorgen dat projecten die worden gesponsord door het initiatief, bijdragen aan het aanpakken van de achterliggende oorzaken van schendingen van vrouwenrechten, onder andere de bestending van schadelijke gendergerelateerde stereotypen;

Rechten van het kind

88. herhaalt zijn oproep aan de EU en haar lidstaten om hun samenwerking en dialoog met derde landen te intensiveren, met de rechten en bescherming van kinderen als prioriteit, teneinde ervoor te zorgen dat de rechten van het kind overal ter wereld worden geëerbiedigd en dat geen enkel kind achterblijft; dringt er in dit verband bij de EU en haar lidstaten op aan samen te werken met partnerlanden en meer financiële middelen toe te zeggen, met name in het kader van officiële ontwikkelingshulp, teneinde mondiale uitdagingen op het gebied van gezondheid en onderwijs voor kinderen, met inbegrip van het recht op onderwijs in de moedertaal, de uitbanning van kinderarbeid, de bestrijding van geweld, seksueel misbruik en huwelijken op jonge leeftijd en gedwongen huwelijken, mensenhandel en uitbuiting, en rekrutering en inzet in gewapende conflicten, waarvan miljoenen kinderen het slachtoffer zijn, aan te pakken; herinnert eraan dat het in het belang van kinderen is om te worden beschermd en opgevangen in een veilige omgeving waar zij kunnen opgroeien met de steun en bescherming die zij nodig hebben en waar in hun primaire behoeften wordt voorzien; benadrukt dat onderwijs een wezenlijk instrument is in de strijd tegen discriminatie en geweld tegen kinderen; verzoekt om maatregelen om de toegang van kinderen tot onderwijs te bevorderen;

89. is ingenomen met de aandacht die is gegeven aan de EU-maatregelen ter bescherming en bevordering van de rechten van het kind ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van het VRK, en herhaalt zijn oproep aan de Commissie om na te gaan hoe de EU als orgaan kan toetreden tot het VRK;

Rechten van personen met een handicap

90. is ingenomen met de ratificatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het facultatieve protocol daarbij in 2019; benadrukt hoe belangrijk het is dat ten volle rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van personen met een handicap; roept de EU op de bestrijding van discriminatie van mensen met een handicap op te nemen in haar externe optreden en in haar beleid op het gebied van ontwikkelingshulp, evenals de strijd voor gelijke toegang tot de arbeidsmarkt en voor toegang tot onderwijs en opleiding, en oplossingen te bevorderen die het voor personen met een handicap makkelijker maken om aan de samenleving deel te nemen; wijst nogmaals op het belang van een doeltreffende tenuitvoerlegging van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, door zowel de EU-lidstaten als haar instellingen, met name wat betreft de verplichtingen van de EU inzake humanitaire hulp en internationale samenwerking op alle relevante beleidsterreinen van de EU; wijst op het belang van non-discriminatie en op de noodzaak van het op geloofwaardige wijze integreren van het beginsel van universele toegankelijkheid, alsook van het waarborgen van de rechten van personen met een handicap;

Rechten van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender- en interseksuele personen

91. veroordeelt de stigmatisering, willekeurige detentie, foltering, vervolging van en moorden op LGBTI-personeel en de oproepen tot geweld tegen hen; acht het betreurenswaardig dat er steeds meer divergentie is tussen de landen waar de rechten van LGBTI-personeel steeds beter worden beschermd, met name door homoseksualiteit niet meer strafbaar te stellen, en de landen die deze rechten ondermijnen en vrij spel geven aan vervolging, discriminatie en stigmatisering van LGBTI-personeel; meent dat praktijken en geweld tegen individuen op basis van hun werkelijke of waargenomen seksuele geaardheid, genderidentiteit, genderexpressie of geslachtskenmerken niet ongestraft mogen blijven en moeten worden uitgeroeid;

Woensdag 20 januari 2021

92. verzoekt de EU een voortrekkersrol te spelen bij de verdediging van de mensenrechten van LGBTI-personen en bij de bestrijding van discriminatie en stigmatisering van LGBTI-personen, zogeheten conversietherapie, genitale verminking en gedwongen sterilisatie van transgenders; verzoekt de EU alle diplomatieke instrumenten waarover zij beschikt in te zetten om te pleiten voor het niet langer strafbaar stellen van consensuele seksuele relaties tussen partners van hetzelfde geslacht, en het goede voorbeeld te geven bij de bestrijding van geweld en discriminatie op grond van seksuele geaardheid, genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken door middel van een doeltreffende uitvoering van de nieuwe strategie voor gelijkheid van LGBTI+-personen, zowel binnen de EU als daarbuiten; verzoekt de EU en de lidstaten de EU-richtsnoeren inzake de bevordering en bescherming van alle mensenrechten van LGBTI-personen in haar buitenlandse beleid grondig en consequent toe te passen;

93. benadrukt dat de COVID-19 pandemie de LGBTI-gemeenschappen hard getroffen heeft door de sterke toename van huiselijk geweld tegen LGBTI-personen — die werden gedwongen in lockdown te gaan of terug te keren naar discriminerende gezinnen en huishoudens — een stijging van de werkloosheid en dakloosheid, een gebrekkige toegang tot levensreddende medische behandelingen zoals hiv-diensten en aan transitie verwante medische zorg, en toegenomen stigmatisering; dringt erop aan LGBTI-personen op te nemen in COVID-19-hulpprogramma's;

Inheemse bevolkingsgroepen

94. is ernstig bezorgd over het lijden en de kwetsbaarheid van inheemse gemeenschappen en personen, onder meer als gevolg van de klimaatverandering en de COVID-19-pandemie, het verlies van hun land en bestaansmiddelen veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten en daarmee samenhangende schade; betreurt het feit dat inheemse volkeren wereldwijd nog steeds te maken hebben met wijdverbreide en systematische discriminatie en vervolging, met inbegrip van gedwongen ontheemding, willekeurige arrestaties en moorden op verdedigers van mensenrechten en van land; beveelt de EU en haar lidstaten aan om in relevante en nieuwe kaders voor passende zorgvuldigheid verwijzingen op te nemen naar inheemse volkeren en de rechten krachtens de VN-Verklaring over de rechten van inheemse volken, en ervoor te zorgen dat multinationale bedrijven ter verantwoording worden geroepen in geval van niet-nakoming van hun verplichtingen;

95. roept de EU, de lidstaten en hun partners in de internationale gemeenschap er nogmaals toe op alle nodige maatregelen te nemen voor de erkenning, bescherming en bevordering van de rechten van inheemse volkeren, ook op hun taal, hun land, grondgebied en hulpbronnen; is ingenomen met het werk dat het maatschappelijk middenveld en de ngo's op deze gebieden verrichten; herhaalt dat een klachtenmechanisme moet worden gecreëerd zodat klacht kan worden ingediend wanneer de rechten van inheemse volkeren worden geschonden of misbruikt als gevolg van de activiteiten van multinationale bedrijven; wijst op zijn besluit om in het Parlement een vaste rapporteur te benoemen voor inheemse volkeren, met als doel toezicht te houden op de mensenrechtensituatie van inheemse volkeren; roept landen op om de bepalingen van IAO-verdrag nr. 169 van 27 juni 1989 betreffende inheemse en in stamverband levende volken te ratificeren;

96. verzoekt regeringen met klem om te streven naar een ontwikkelings- en milieubeleid dat de economische, sociale en culturele rechten eerbiedigt en rekening houdt met inheemse volkeren en de lokale bevolking, overeenkomstig de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling;

Racisme, discriminatie, xenofobie en daarmee verband houdende onverdraagzaamheid

97. juicht toe dat de Raad in 2019 de EU-mensenrechtenrichtsnoeren inzake non-discriminatie in het extern optreden heeft aangenomen; vraagt de EU en haar lidstaten alle beschikbare instrumenten te benutten om te waarborgen dat de verantwoordelijken voor schendingen van rechten vanuit discriminatie op grond van ras, kaste (werk en afkomst), godsdienst of etnische of nationale afkomst, ter verantwoording worden geroepen;

98. neemt met grote bezorgdheid kennis van de schaal en de gevolgen van hiërarchische kastenstelsels, discriminatie op grond van kaste, en de aanhoudende mensenrechtenschendingen op grond van kaste, met inbegrip van de ontzegging van toegang tot het gerechtelijk apparaat of werkgelegenheid, aanhoudende segregatie, armoede en stigmatisering, en hinderpalen voor de uitoefening van fundamentele mensenrechten en de bevordering van menselijke ontwikkeling op grond van kaste; roept nogmaals op tot de ontwikkeling van EU-beleid inzake discriminatie op grond van kaste; herhaalt zijn oproep aan de EU en haar lidstaten om hun inspanningen en steuninitiatieven op het niveau van de VN en in EU-delegaties en -missies in derde landen te intensiveren om discriminatie op grond van kaste uit te bannen;

99. herinnert eraan hoe belangrijk het is inclusieve initiatieven en initiatieven voor de bestrijding van racisme actief te ondersteunen, met name met het oog op het stijgende aantal xenofobische en racistische aanvallen wereldwijd, in het kader van de steeds grotere roep om sociale rechtvaardigheid, die als inspiratie heeft gediend voor een golf van wereldwijde protesten;

Woensdag 20 januari 2021

100. wijst nogmaals op de cruciale rol die onderwijs speelt bij het uit de wereld helpen van vooroordelen en stereotypen en bij de bevordering van tolerantie, wederzijds begrip en diversiteit, en benadrukt dat onderwijs een belangrijk instrument is om een einde te maken aan structurele discriminatie en structureel racisme in onze samenlevingen; verzoekt de lidstaten op alle terreinen beleid ter bestrijding van discriminatie te bevorderen; beschouwt racismebestrijding als een horizontale kwestie waarmee op alle EU-beleidsgebieden rekening moet worden gehouden;

101. verzoekt alle EU-delegaties en hun respectieve contactpunten voor mensenrechten hun plicht na te komen om de stand van zaken met betrekking tot non-discriminatie te beoordelen en te analyseren en hierover verslag uit te brengen in hun EU-landenstrategieën met betrekking tot mensenrechten en democratie in het hoofdstuk over non-discriminatie en uitsluiting, en in de relevante onderdelen over de specifieke gronden van discriminatie en/of gediscrimineerde groepen; benadrukt dat de updates van de stand van zaken met betrekking tot non-discriminatie in de jaarlijkse uitvoeringsverslagen van de landenstrategieën met betrekking tot mensenrechten en democratie en verslagen van missiehoofden van cruciaal belang zijn voor de voorbereiding van de mensenrechtendialogen en als input hiervoor, en dat in de richtsnoeren ook wordt aangegeven dat de EU een actieve deelname van het maatschappelijk middenveld in multilaterale forums en mechanismen met betrekking tot discriminatie op grond van kaste (werk en afkomst) moet aanmoedigen en bevorderen;

Nationale, etnische en linguïstische minderheden

102. betreurt het feit dat veel landen ondanks hun internationale verplichtingen en toezeggingen om minderheden te beschermen, een beleid nastreven dat is gebaseerd op de gedwongen assimilatie van nationale, etnische en linguïstische minderheden zonder inachtneming van hun grondrechten en mensenrechten;

103. verzoekt de regeringen van EU-partnerlanden de fundamentele mensenrechten van nationale, etnische en linguïstische minderheden, met inbegrip van hun cultuur, taal, godsdienst, tradities en geschiedenis, te eerbiedigen teneinde hun cultuur en diversiteit in stand te houden; herhaalt dat de verplichtingen en toezeggingen in het kader van internationale verdragen en overeenkomsten, zoals de aanbevelingen van de Raad van Europa, moeten worden nagekomen;

Vrijheid van denken, geweten, godsdienst of overtuiging

104. is ontzet over het grote aantal moorden en aanvallen en de vele gevallen van vervolging, discriminatie, intimidatie en aanzetten tot vijandigheid die hebben plaatsgevonden, alsook over de hoge mate van beperkingen op rechten sinds 2019 ten aanzien van personen en groepen die vanwege hun godsdienst, overtuiging, atheïsme of agnosticisme het doelwit waren; bevestigt zijn steun voor slachtoffers van geweld op basis van godsdienst of overtuiging en zijn vastberadenheid om dergelijk geweld uit te bannen; onderstreept de noodzaak om speciale aandacht te schenken aan de situatie van vervolgte religieuze groeperingen wereldwijd, die te maken krijgen met discriminatie, bedreigingen, blasfemiewetten, anti-conversiewetten, de sloop van hun plaatsen voor de eredienst, geweld, onderwerping, verkrachting, gedwongen verdwijningen, executies en genocide; onderstreept de noodzaak om bijzondere aandacht te schenken aan onder meer de situatie van de vervolgte christenen wereldwijd, die de overgrote meerderheid vormen van de religieuze groeperingen die te maken hebben met discriminatie, geweld en dood;

105. toont zich voorts bezorgd over het misbruik en de manipulatie van godsdienst om andere mensenrechten te ondermijnen, waaronder seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en de rechten van LGBTI-personen; betreurt het feit dat sommige landen reeds strafrechtelijke bepalingen hebben, toepassen of willen invoeren op grond waarvan straffen worden opgelegd voor godslastering, bekering of geloofsafval; benadrukt dat de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging het recht om niet te geloven en om theïstische, niet-theïstische, agnostische of atheïstische standpunten te huldigen en het recht op geloofsafval omvat;

106. verzoekt de Commissie, de EDEO en de lidstaten de EU-richtsnoeren inzake de bevordering en bescherming van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging toe te passen; roept de Raad en de Commissie nogmaals op een transparante en alomvattende beoordeling uit te voeren van de doeltreffendheid en de toegevoegde waarde van de functie van de speciaal gezant voordat het proces van de verlenging van dit mandaat en deze functie door de Commissie wordt opgestart; dringt erop aan na de beoordeling voldoende middelen voor de werkzaamheden van deze functie uit te trekken om de doeltreffendheid van de EU op dit gebied te vergroten; betreurt de vertraging bij de uitvoering van deze beoordeling; verzoekt de Commissie transparantie te waarborgen omtrent de benoeming, het mandaat, de activiteiten en rapportageverplichtingen van de volgende speciaal gezant en te garanderen dat deze persoon zich inspant voor de universaliteit, ondeelbaarheid en onderlinge afhankelijkheid van alle mensenrechten en voor de Europese waarden; herinnert de Commissie eraan dat het noodzakelijk is het institutionele mandaat, de bevoegdheden en taken van de speciaal gezant naar behoren te ondersteunen;

107. is ingenomen met de wereldwijde uitwisseling over godsdienst in de samenleving, waarvoor de VV/HV op 6 september 2019 in Brussel het startschot gaf; beveelt echter aan evenveel aandacht te besteden aan intrareligieuze en interreligieuze relaties; dringt in dit verband aan op de ontwikkeling van EU-steun voor intrareligieuze dialoog op lokaal niveau, met als doel extremisme en haatzaaiende uitlatingen te bestrijden; dringt er voorts op aan dat de doelstellingen inzake de bevordering en bescherming van de vrijheid van gedachte, geweten, godsdienst of overtuiging worden geïntegreerd in een bredere waaier aan EU-activiteiten op het gebied van de mensenrechten;

Woensdag 20 januari 2021

108. geeft wederom aan grote waarde te hechten aan academische vrijheid en dringt er bij de EU en de lidstaten op aan hun diplomatieke inspanningen met betrekking tot bedreigingen van of aanvallen op de academische vrijheid door statelijke en niet-statelijke actoren, in het bijzonder gewelddadige aanvallen op instellingen en leden van de hogeronderwijsgemeenschap, evenals discriminerend beleid of discriminerende praktijken, onterechte beperking of beïnvloeding van onderzoek of uitingen, en onrechtmatige vervolging of arrestaties, te intensiveren door middel van bilaterale en multilaterale contacten; verzoekt de EDEO en de Commissie de bestaande ondersteunings- en beschermingsmechanismen voor mensenrechtenverdedigers te herzien teneinde de capaciteit te ontwikkelen om bij aanvallen op de academische vrijheid te bepalen welke bijstand, met inbegrip van bescherming en ondersteuning in noodsituaties, nodig is en deze te verschaffen; verzoekt de Commissie de steun op hoog niveau aan het Europees Interuniversitair Centrum voor mensenrechten en democratisering en de bijbehorende Global Campus als vlaggenschip van de steun van de EU voor mensenrechteneducatie overal ter wereld te waarborgen;

Vrijheid van meningsuiting, mediavrijheid en recht op informatie

109. veroordeelt het doden, ontvoeren, opsluiten, intimideren en aanvallen (ook fysiek en langs gerechtelijke weg) van journalisten, bloggers en klokkenluiders, alsook de controle op het internet en de media of de afsluiting ervan; herinnert eraan dat de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van de media essentiële fundamenten van een democratische samenleving zijn; onderkent het belang van het recht op informatie in moderne samenlevingen, ook in de moedertaal voor alle etnische groepen, en de rol die alle vormen van communicatie spelen in de ontwikkeling van een cultuur van pluralisme; wijst erop dat de media het beginsel van non-discriminatie moeten eerbiedigen;

110. veroordeelt dat bepaalde regimes en autoriteiten trachten de vrijheid van meningsuiting of de persvrijheid af te schaffen of te beperken, hetgeen zij op onrechtmatige wijze rechtvaardigen als zijnde noodzakelijk om de veiligheid of de volksgezondheid te verhogen, of terrorisme, laster, belediging of godslastering te bestrijden; wijst op de nieuwe golf van censuur als dekmantel, door sommige regeringen, in de strijd tegen nepnieuws tijdens de COVID-19-pandemie;

111. veroordeelt de aanvallen van desinformatie en propaganda die tot doel hebben de waarden waar de EU voor staat te delegitimeren en die minderheden als doelwit kiezen; maakt zich ernstig zorgen over de toename van haatzaaiende uitlatingen en aanzetting tot geweld in online- en offlinecommunicatie, aangezien deze een direct gevaar vormt voor de rechtsstaat en de waarden die zijn verankerd in de mensenrechten; merkt op dat de toegenomen sociale en politieke polarisatie, die wordt versterkt door socialemedia-algoritmen die gebruikmaken van mentale verleiding, een voedingsbron vormt voor radicalisme, het kritisch denkvermogen volledig belemmert, dialoog onmogelijk maakt en de weg vrijmaakt voor extremisme;

112. beveelt aan de best mogelijke waarborgen tegen de verspreiding van haatzaaiende uitspraken, desinformatiecampagnes en vijandige propaganda worden ingebouwd door op internationaal en EU-niveau een rechtskader te ontwikkelen voor de bestrijding van hybride dreigingen, waaronder cyber- en informatieoorlogvoering; blijft initiatieven steunen die helpen om nepnieuws en propagandistische desinformatie te onderscheiden van informatie die voortkomt uit echt en onafhankelijk journalistiek werk;

113. onderstreept dat er gevallen zijn van mediaconcentratie in de handen van personen en waarin sprake is van een gebrek aan transparantie omtrent het eigendom van media, hetgeen het pluralisme — dat essentieel is voor toegang tot onbevooroordeelde informatie — beperkt;

114. veroordeelt met klem onterechte gerechtelijke procedures tegen journalisten waarmee wordt beoogd hun faillissement uit te lokken (SLAPP-rechtszaken) en hen het zwijgen op te leggen, met name in zaken van corruptie; benadrukt dat er platforms moeten worden opgezet die vroegtijdig waarschuwen wanneer journalisten gevaar lopen, evenals platforms die hun werk beschermen teneinde andere journalisten in staat te stellen lopende onderzoeken voort te zetten zonder bang te hoeven zijn voor de juridische gevolgen;

115. herinnert eraan dat beperkingen van de vrijheid van meningsuiting of de persvrijheid een legitiem doel moeten dienen, in overeenstemming met de internationale verplichtingen als bepaald in artikel 19 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten;

116. roept de EU op zich optimaal in te spannen om de vrijheid van meningsuiting, mediavrijheid en de personen die voor deze vrijheden strijden te beschermen; roept de EU en de lidstaten op om alle vormen van fysieke of rechterlijke intimidatie van journalisten in een poging hun het zwijgen op te leggen, te veroordelen; dringt er bij de SVEU op aan bijzondere aandacht te schenken aan de bescherming van de vrijheid, onafhankelijkheid en pluriformiteit van de media wereldwijd; benadrukt dat het belangrijk is om de daadwerkelijke en systematische uitvoering van de EU-mensenrechtenrichtsnoeren inzake vrijheid van meningsuiting online en offline te verzekeren en de effecten ervan regelmatig te monitoren;

Woensdag 20 januari 2021

117. wijst op het voortdurend veranderende medialandschap en het toenemende gebruik van sociale netwerken overal ter wereld; benadrukt de uitdagingen en risico's die deze ontwikkeling met zich meebrengt voor, onder andere, schendingen van de vrijheid van offline en online meningsuiting, censuur, gegevensbescherming, haatzaaiende uitlatingen en de intimidatie en veiligheid van journalisten en klokkenluiders; verzoekt de Commissie het beleid en de werkwijze van socialemediabedrijven te monitoren, met name hun instrumenten voor zelfregulering, die gevolgen hebben voor de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting wereldwijd, en vraagt de Commissie ook om waar passend met voorstellen voor beleids- of wetswijzigingen te komen;

Doodstraf, foltering en andere vormen van mishandeling

118. veroordeelt het gebruik van foltering, onmenselijke en onterende behandeling en de doodstraf, die in vele landen in de hele wereld nog altijd worden toegepast; roept landen die dit nog niet hebben gedaan op om onmiddellijk een moratorium op de uitvoering van de doodstraf in te stellen als een eerste stap naar de afschaffing daarvan; juicht toe dat er in 2019 minder politieke steun was voor het behoud van de doodstraf in bepaalde landen die deze nog niet hebben afgeschaft; betreurt echter de besluiten van sommige nationale gerechtelijke autoriteiten die hebben geleid tot een toename van het aantal executies in vergelijking met vorige jaren; vraagt de EU systematisch het gebruik van de doodstraf te blijven veroordelen, en mondiale communicatiecampagnes tegen de doodstraf te voeren; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan om in alle internationale fora voor afschaffing te pleiten, teneinde zo veel mogelijk steun voor dit standpunt te verzamelen;

119. bevestigt zijn vastberadenheid om foltering overal ter wereld te verbieden, door slachtoffers bij te staan en folteraars ter verantwoording te roepen; is ingenomen met de bijwerking van de richtsnoeren voor een EU-beleid ten aanzien van derde landen inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing; dringt er bij alle lidstaten en andere landen die dit nog niet hebben gedaan op aan het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing en het Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing, dat in 2019 35 jaar bestond, te ratificeren; erkent het belang van maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers in de strijd tegen foltering en andere vormen van mishandeling;

Strijd tegen moderne slavernij en mensenhandel

120. roept op tot een krachtiger internationaal antwoord om moderne slavernij en mensenhandel en de bijbehorende netwerken aan te pakken, door nieuwe zorgvuldigheidsverplichtingen in te voeren voor bedrijven om dergelijke situaties te detecteren, beoordelen, een halt toe te roepen, te voorkomen en te mitigeren, en met de autoriteiten samen te werken om verbeteringen door te voeren in het strafbeleid tegen mensenhandelaars en personen die moderne slavernij in stand houden of er voordeel uit halen; wijst erop dat deze onaanvaardbare arbeidsomstandigheden de menselijke waardigheid en de fundamentele mensenrechten aantasten; dringt er bij de staten die dit nog niet hebben gedaan op aan de IAO-verdragen te ratificeren die relevant zijn voor de bestrijding van moderne slavernij, mensenhandel en kinderarbeid;

Economische, sociale en culturele rechten

121. roept de EU op haar inspanningen voor de bevordering en bescherming van economische, sociale en culturele rechten via het buitenlands beleid en het externe optreden van de EU te versterken, in het bijzonder door effectief gebruik te maken van de mensenrechtenclausules in internationale overeenkomsten, met inbegrip van bepalingen inzake arbeid, en door te investeren in cultuur en onderwijs als vectoren van duurzame verandering; is ingenomen met de goedkeuring van het IAO-Verdrag inzake geweld en intimidatie, dat nieuwe en bindende internationale arbeidsnormen omvat die essentieel zijn om deze bedreigingen uit te bannen en de slachtoffers te beschermen; beklemtoont de nood aan specifieke bescherming voor werkende moeders tijdens en na hun zwangerschap, onder meer in verband met gezondheidszorg voor zwangere vrouwen, moederschapsverlof en -uitkeringen, bescherming tegen ontslag, non-discriminatie, en borstvoeding;

122. veroordeelt de aanhoudende wereldwijde schendingen van de rechten van werknemers en vakbonden en betreurt dat deze schendingen met name betrekking hebben op de vrijheid van vereniging, het recht om collectief te onderhandelen, het recht op informatie, raadpleging en deelname en om collectieve actie te ondernemen, evenals het recht op eerlijke beloning, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en een gezonde en veilige werkplek;

123. herinnert eraan dat de toegang tot cultuur en onderwijs een grondrecht is; merkt op dat culturele diplomatie belangrijk is om de waarden van vrede en eerbiediging van de mensenrechten te bevorderen; roept de EU op in haar externe optreden cultuur, onderwijs en de verwante rechten te integreren in haar mensenrechtenbeleid;

Woensdag 20 januari 2021

Bedrijfsleven en mensenrechten

124. is ingenomen met de pogingen van een aantal Europese bedrijven om hun beleid inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen toe te passen teneinde de mensenrechten te eerbiedigen en om het beleid en de wetgeving toe te passen die in verschillende lidstaten zijn ingevoerd om zorgvuldigheid aan te moedigen of te vereisen; verzoekt in de EU gebaseerde ondernemingen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen door de ethische regels en normen die deel uitmaken van de eengemaakte EU-markt steeds meer na te leven;

125. dringt aan op de invoering van een bindend EU-instrument voor zorgvuldigheidseisen op het gebied van mensenrechten en milieu, dat bedrijven verplicht actief deel te nemen aan de identificatie, beoordeling, mitigatie, preventie en kennisgeving van de mogelijk schadelijke impact van hun bedrijven en toeleveringsketens op de mensenrechten, en dat geldt voor bedrijfsorganen, bedrijfsleiders en leidinggevenden in geval van een inbreuk, en dat slachtoffers toegang geeft tot de rechter en tot rechtsmiddelen; is ingenomen met de aankondiging dat het voorstel van de Commissie een aansprakelijkheidsregeling zal inhouden; verzoekt de Commissie na te gaan of het mogelijk is om voor de ernstigste schendingen andere vormen van aansprakelijkheid op te nemen, waaronder strafrechtelijke aansprakelijkheid;

126. beveelt aan een wettelijke zorgplicht op te nemen als specifiek onderdeel van dit instrument om te voorkomen dat bedrijven in hun overzeese toeleveringsketens gebruikmaken van moderne slavernij en kinderarbeid; beveelt aan in het zorgvuldigheidsinstrument een transparantievereiste op te nemen om het gemakkelijker te maken voor slachtoffers om schadevergoeding te eisen; roept op om een doeltreffend mechanisme om personen die een schadevergoeding eisen te beschermen tegen vergelding, met inbegrip van wetgeving om "SLAPP"-rechtszaken te ontmoedigen; wijst op de diverse mensenrechtenschendingen die kunnen plaatsvinden in het kader van de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen;

127. benadrukt hoe belangrijk het is dat alle landen de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten volledig ten uitvoer leggen en verzoekt de lidstaten die nog geen nationaal actieplan inzake bedrijfsleven en mensenrechten hebben vastgesteld, dit zo snel mogelijk alsnog te doen; moedigt de EU en haar lidstaten aan om constructief tot de werkzaamheden van de intergouvernementele werkgroep van de VN inzake transnationale bedrijven en andere ondernemingen met betrekking tot de mensenrechten bij te dragen;

128. wijst op de noodzaak om een internationaal bindend instrument in het leven te roepen aan de hand waarvan de activiteiten van multinationale, transnationale en andere ondernemingen overeenkomstig het internationaal recht inzake de mensenrechten kunnen worden gereguleerd;

Nieuwe technologieën en de mensenrechten

129. is bezorgd over het gebruik van een reeks op gegevens gebaseerde en door nieuwe technologieën gestuurde instrumenten in antwoord op de COVID-19-pandemie; onderstreept de vaak lastig waarneembare risico's die deze met zich meebrengen, in de zin van een beperking van fundamentele vrijheden, machtsmisbruik en een grotere kwetsbaarheid voor cyberaanvallen wanneer er geen doeltreffende technische en wettelijke waarborgen voorhanden zijn; uit zijn bezorgdheid over het aanhoudende gebruik van technologie om de vrijheid van meningsuiting te monitoren en te beperken en als intimidatiemiddel; dringt er bij de EU op aan om, als voortrekker op het gebied van de vaststelling van standaarden inzake privacy en gegevensbescherming, nieuwe normen en beste praktijken vast te stellen, voor gebruik binnen de EU maar ook als oplossingen om wereldwijd te implementeren, teneinde potentieel schadelijke gevolgen van nieuwe op gegevens gebaseerde instrumenten te voorkomen;

130. toont zich, onder verwijzing naar zijn resolutie van 27 februari 2014 over het gebruik van gewapende drones⁽⁸⁾, nog steeds bezorgd over het gebruik van gewapende drones buiten het internationale juridische kader; verzoekt de EU nogmaals onverwijld een juridisch bindend kader te ontwikkelen voor de inzet van gewapende drones, om ervoor te zorgen dat de lidstaten, overeenkomstig hun wettelijke verplichtingen, zich niet bezondigen aan onwettig doelgericht doden of het derde landen gemakkelijk maken dit te doen; verzoekt de Commissie verder om het Parlement naar behoren op de hoogte te houden van het gebruik van EU-middelen voor alle onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten in verband met de bouw van drones; verzoekt om beoordelingen van het effect op de mensenrechten van verdere ontwikkelingsprojecten van drones; herinnert aan zijn resolutie van 12 september 2018 over autonome wapensystemen⁽⁹⁾; dringt er bij de VV/HV en de lidstaten op aan de ontwikkeling, de productie en het gebruik te verbieden van volledig autonome wapens waarbij de mens geen noemenswaardige controle uitoefent op de kritieke functies voor het selecteren en aanvallen van doelwitten; dringt aan op het starten van internationale onderhandelingen over een juridisch bindend instrument dat dodelijke autonome wapens zonder betekenisvolle menselijke controle verbiedt; dringt er bij de VV/HV en de lidstaten op aan een gemeenschappelijk standpunt voor internationale onderhandelingen op dit gebied vast te stellen;

⁽⁸⁾ PB C 285 van 29.8.2017, blz. 110.

⁽⁹⁾ PB C 433 van 23.12.2019, blz. 86.

Woensdag 20 januari 2021

Migranten en vluchtelingen

131. dringt er bij de regeringen op aan om in hun reacties de mensenrechten en de menselijke waardigheid te eerbiedigen en oplossingen te zoeken om de kwetsbaarheid en behoefte aan bescherming van migranten en vluchtelingen aan te pakken, in lijn met de beginselen van solidariteit en partnerschap, waarbij de adequate en toegankelijke legale routes voor migratie worden verduidelijkt; verzoekt de EU en de lidstaten de onderliggende oorzaken van migratie aan te pakken waardoor personen en gezinnen hun thuisland verlaten omdat zij daar niet in een waardige en veilige omgeving kunnen leven;

132. dringt aan op de noodzaak om de misdaadorganisaties en misdadigers die in mensen handelen te bestrijden; betreurt de desolate situatie van vluchtelingen in vluchtelingenkampen, hun gebrek aan vooruitzichten, de lange wachttijden voor de verwerking van asielaanvragen en de problematische toegang tot rudimentaire medische zorg en — in het geval van kinderen — onderwijs; dringt met klem aan dat naar mogelijkheden voor opvang anders dan in detentiecentra voor migranten en vluchtelingen wordt gezocht en veroordeelt in dit kader elke inhumane of onterende behandeling van migranten; benadrukt het belang van de eerbiediging van de mensenrechten bij de uitvoering van verplichte medische screenings, en onderstreept dat alle asielzoekers en migranten gegarandeerde toegang moeten krijgen tot essentiële diensten, onder meer alomvattende gezondheidszorg; benadrukt het belang van de handhaving van het recht op asiel wereldwijd;

133. verzoekt de bevoegde autoriteiten van de EU-lidstaten mensen die een vluchtelingenstatus aanvragen welwillend en zorgvuldig te behandelen, in overeenstemming met de beginselen van de rechtsstaat, en gezinshereniging te bevorderen om een einde te maken aan situaties waarin vluchtelingen gescheiden zijn van hun naaste verwanten, met name kinderen;

Ondersteuning van de democratie

134. verzoekt de EU om meer steun voor democratisch maatschappelijk activisme, dat sinds 2019 is toegenomen in het kader van de opkomst van populisme, nationalisme en autoritaire regimes; verzoekt de Commissie en de Raad de EU-programma's ter ondersteuning van democratie wereldwijd te versterken door prodemocratische "bottom up"-processen aan te moedigen en institutionele veerkracht te ontwikkelen; benadrukt in dit verband de democratieondersteunende activiteiten van het Parlement, waaronder verkiezingsmonitoring, bemiddeling, opleidings- en mentorschapsprogramma's, die aangepast moeten worden aan de evoluerende situatie in de partnerlanden en waarbij rekening moet worden gehouden met de culturele en nationale kenmerken van de betrokken derde landen teneinde de dialoog en het partnerschap met die landen te versterken; schaaft zich achter de oproep in de conclusies van de Raad van 14 oktober 2019 inzake democratie en in het EU-actieplan voor mensenrechten en democratie 2020-2024 om een flexibelere, innovatieve, op de lange termijn gerichte en conflictgevoelige benadering te stimuleren voor de bevordering van democratie; is ingenomen met de werkzaamheden van onafhankelijke organisaties die zich baseren op de kernwaarden van de Europese Unie en de democratische transitie in de wereld bevorderen, en geeft in dit kader aan deze werkzaamheden aan te moedigen en te steunen;

135. verbindt zich ertoe om een grotere transparantie van democratische processen te bevorderen, met name van de financiering van politieke en thematische campagnes van verschillende niet-statelijke actoren;

o

o o

136. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de voorzitter van de 75e Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, de voorzitter van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties, de hoge commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten en de hoofden van de EU-delegaties.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0016

Connectiviteit en de betrekkingen EU-Azië**Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over connectiviteit en de betrekkingen EU-Azië (2020/2115(INI))**

(2021/C 456/10)

Het Europees Parlement,

- gezien de integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Europese Unie van 28 juni 2016,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 19 september 2018, getiteld “Versterken van de banden tussen Europa en Azië — Bouwstenen voor een EU-strategie” (JOIN(2018)0031),
- gezien het Partnerschap tussen de EU en Japan betreffende duurzame connectiviteit en hoogwaardige infrastructuur van 27 september 2019,
- gezien de gemeenschappelijke verklaring van de EU en de VS over de regio Azië-Stille Oceaan van 12 juli 2012,
- gezien de conclusies van de Raad van 28 mei 2018 over nauwere samenwerking op het gebied van veiligheid in en met Azië,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 15 mei 2019 over “De EU en Centraal-Azië: nieuwe kansen voor een sterker partnerschap” (JOIN(2019)0009),
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 9 maart 2020, getiteld “Naar een brede strategie met Afrika” (JOIN(2020)0004),
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 16 april 2019 over de Europese Unie, Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied: de handen in elkaar slaan voor een gemeenschappelijke toekomst (JOIN(2019)0006),
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 27 april 2016 over een geïntegreerd EU-beleid voor het noordpoolgebied (JOIN(2016)0021),
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 18 maart 2020, getiteld “Het beleid inzake het Oostelijk Partnerschap na 2020: de weerbaarheid versterken — een Oostelijk Partnerschap dat iedereen ten goede komt” (JOIN(2020)007),
- gezien de mededeling van de Commissie van 6 oktober 2020 over een economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan (COM(2020)0641),
- gezien de mededeling van de Commissie van 29 april 2020 getiteld “Steun aan de Westelijke Balkan voor de bestrijding van COVID-19 en het herstel na de pandemie, bijdrage van de Commissie in de aanloop naar de top van de regeringsleiders van de EU en de Westelijke Balkan op 6 mei 2020” (COM(2020)0315),
- gezien de in 2015 goedgekeurde Connectiviteitsagenda voor de westelijke Balkan,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 7 juni 2017 getiteld “Een strategische aanpak van weerbaarheid in het externe optreden van de EU” (JOIN(2017)0021),

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling (2015) en de actieagenda van Addis Abeba voor ontwikkelingsfinanciering (2015) van de VN,
  - gezien de “G20 Principles for Quality Infrastructure Investment (beginselen van de G20 voor investeringen in hoogwaardige infrastructuur) (2019), en de “Roadmap to Infrastructure as an Asset Class” (stappenplan voor infrastructuur als activaklasse) (2018),
  - gezien de mededeling van de Commissie van 29 januari 2020 getiteld “Uitrol van beveiligde G5 in de EU — uitvoering van de EU-toolbox” (COM(2020)0050),
  - gezien de verklaring van het voorzitterschap en de conclusies van de 13e ASEM-bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken op 20 en 21 november 2017,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien de adviezen van de Commissie internationale handel en de Commissie vervoer en toerisme,
  - gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A9-0269/2020),
- A. overwegende dat een uitgebreide integrale connectiviteitsstrategie voor de EU doeltreffende governance en brede betrokkenheid van de lidstaten en economische en maatschappelijke belanghebbenden vereist om de fundamentele waarden en gedeelde belangen van de EU doeltreffend te vertegenwoordigen;
- B. overwegende dat de EU in een alsmaar meer verbonden en geglobaliseerde wereld connectiviteitsstrategieën moet uitvoeren en tentoonspreiden om haar belangen, waarden en standpunten uit te dragen, alsook om de samenwerking met haar partners op digitaal gebied en op het gebied van gezondheid, veiligheid, de groene transitie, vervoer, energie, en, met name, menselijke netwerken, te versterken; overwegende dat een aanzienlijk economisch potentieel tussen Europa, Azië en andere continenten onbenut blijft door een gebrek aan fysieke en digitale infrastructuur;
- C. overwegende dat de COVID-19-pandemie het belang van een doeltreffende connectiviteitsstrategie nog eens heeft aangetoond, aangezien zowel de zwakke als sterke punten van de Europese en internationale connectiviteitsnetwerken tijdens de pandemie duidelijk naar voren kwamen; overwegende dat de economische stimuleringsmaatregelen na de COVID-19-crisis nieuwe kansen bieden en als keerpunt kunnen worden aangegrepen om investeringen een duurzamer, digitaal en groener karakter te geven, terwijl aan onze connectiviteitsagenda's meer veerkracht wordt meegegeven;
- D. overwegende dat een integrale connectiviteitsstrategie op een duurzame en op regels gebaseerde benadering moet berusten en gericht moet zijn op de doelstellingen van de belangrijkste beleidsdomeinen van de EU zoals de Europese Green Deal, de digitale transformatie en de wereldwijde bevordering van de mensenrechten en effectief multilateralisme; overwegende dat regionale en internationale veiligheidskaders dienen bij te dragen aan het scheppen van een veilige omgeving voor goed functionerende betrekkingen tussen staten; overwegende dat deze kaders moeten voortbouwen op de kracht van Europa op gebied van handelsbeleid en diplomatie en nieuwe dringende uitdagingen, zoals wereldwijde gezondheid en veiligheid, hybride dreigingen, terrorisme en armoede, moeten aanpakken;
- E. overwegende dat connectiviteit al een essentiële component van vele EU-strategieën is; overwegende dat de samenhang in en de zichtbaarheid van al het beleid op het gebied van connectiviteit moeten worden vergroot; overwegende dat integrale connectiviteit van invloed is op het concurrentievermogen van Europa en van derde landen, en commerciële mogelijkheden biedt voor Europese en andere ondernemingen, met name kmo's, om gemeenschappelijke welvaart te bereiken;
- F. overwegende dat een duurzame connectiviteitsstrategie gericht moet zijn op het verwezenlijken van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN;
- G. overwegende dat voor de uitvoering van de EU-connectiviteitsstrategie specifieke publieke financiële middelen in het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027 nodig zijn, de toewijzing van personele middelen en meer inspanningen om de betrokkenheid van de particuliere sector te faciliteren, zoals al uitdrukkelijk vermeld is in de gezamenlijke mededeling van 2018 over het versterken van de banden tussen Europa en Azië; overwegende dat veel regio's in ontwikkeling een aanzienlijke hoeveelheid op regels gebaseerde investeringen nodig hebben om een nieuwe economische dynamiek tot stand te brengen, met name na de COVID-19-pandemie;
- H. overwegende dat voor de EU, als een van de grootste wereldeconomieën en een pionier op het gebied van regionale samenwerking en het samenbrengen van mensen, de integrale connectiviteitsstrategie dankzij synergieën tussen belangrijke EU-beleidsterreinen in potentie een meerwaarde kan betekenen voor de uitvoering en bevordering van haar internationale agenda, waaronder de Team Europe-benadering en de regionale EU-agenda's, zoals het werk aan een Europese Indo-Pacifische strategie en samenwerking in het kader van de ASEM, en daarmee de rol van de EU als internationale speler naar een hoger plan kan tillen;

Donderdag 21 januari 2021

- I. overwegende dat de vrijhandelsovereenkomsten van de EU met Japan en Zuid-Korea meer handel tussen Azië en Europa zullen genereren en verbeteringen van de vervoersinfrastructuur vergen;
- J. overwegende dat het connectiviteitspartnerschap tussen de EU en Japan van 2019 extra relevantie heeft gegeven aan deze strategie; overwegende dat partnerschappen met andere Aziatische partners, waaronder India, als opkomende mondiale speler, moeten worden gesloten; overwegende dat Afrika en het Europese nabuurschap als prioritaire regio's voor connectiviteit moeten worden aangewezen;
- K. overwegende dat in de strategie ook rekening moet worden gehouden met de gezamenlijke mededeling over de betrekkingen tussen de EU, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied;
- L. overwegende dat een integrale connectiviteitsstrategie moet worden opgenomen in het werkprogramma van de Commissie voor 2021;
- M. overwegende dat het van essentieel belang is om de bestaande infrastructuur voor milieuvriendelijke vervoerswijzen in Europa en daarbuiten te behouden; overwegende dat Europa meer moet investeren in infrastructuur, zoals een modern Europees netwerk voor hogesnelheidstreinen dat een aantal vliegroutes in Europa kan vervangen; overwegende dat de ervaring leert dat niet-duurzame projecten tot een hoge schuldenlast, verspilling van middelen, meer vervuiling en milieuschade leiden, en de voordelen van investeringen in de infrastructuur voor lokale gemeenschappen ondermijnen;
- N. overwegende dat mondiale spelers de afgelopen jaren het potentieel van connectiviteit van het vervoer hebben erkend en het voortouw hebben genomen bij het nastreven van een strategische ontwikkeling van de wereldwijde infrastructuur; overwegende dat nieuwe kansen ontstaan voor vervoersnetwerken tussen de EU en Azië, met name in het spoor- en zeevervoer; overwegende dat uit de COVID-19-crisis is gebleken dat de continuïteit van het vervoer van en naar Azië van essentieel belang is geweest om de toeleveringsketen voor alle soorten goederen te waarborgen; overwegende dat het vervoer tussen de EU en Azië wereldwijd onovertroffen is qua handelsvolumes en afgelegde afstanden; overwegende dat de veiligheid, beveiliging en ecologische duurzaamheid, met bijzondere aandacht voor de uitstoot van broeikasgassen, van alle vervoerswijzen tussen de EU en Azië moeten worden gewaarborgd;

Beginselen van de connectiviteitsstrategie

1. benadrukt de fundamentele rol die connectiviteit in de geopolitieke betrekkingen van de EU en haar lidstaten speelt en benadrukt het feit dat connectiviteit als fundamentele leidraad van de Europese Unie diep verankerd is in de benadering van de EU ten aanzien van interne en internationale uitdagingen; wijst er met trots op dat connectiviteitsbeleid binnen de EU met succes ten uitvoer is gelegd en dat acties op het gebied van connectiviteit steeds vaker deel uitmaken van veel van de externe betrekkingen van de EU;
2. moedigt de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) aan om een integrale connectiviteitsstrategie van de EU op te zetten als uitbreiding van de bestaande connectiviteitsstrategie tussen de EU en Azië, teneinde onze filosofie en beleidsmaatregelen inzake connectiviteit op elkaar af te stemmen, met het doel de rol van de EU als echte geopolitieke en geo-economische speler met een enkel narratief en als multiculturele faciliteerder te versterken en de partnerschappen te versterken met alle democratieën die onze fundamentele waarden delen; overwegende dat specifieke regionale prioriteiten en beleidslijnen, zoals die van het Oostelijk Partnerschap, het Europees nabuurschapsbeleid, de gezamenlijke mededeling over de betrekkingen met Latijns-Amerika en het Caribisch gebied en een toekomstige Indo-Pacifische strategie, op de strategie moeten worden afgestemd;
3. benadrukt dat de internationale problemen groter zullen worden wanneer de wereld zich in vijandige kampen opsplijt of helemaal versnipperd raakt; maakt zich daarom sterk voor connectiviteit als een beginsel dat samenwerking nastreeft waar dat nodig en mogelijk is;
4. benadrukt dat connectiviteit een kernprioriteit moet zijn in het werk van de EU om haar ambitie waar te maken, om een meer proactieve Europese positie in de wereldpolitiek te bereiken en de voorwaarden te scheppen voor samenwerking met andere landen op bilateraal niveau en in multilaterale fora voor de bevordering van connectiviteit die in budgettair, economisch, sociaal als in ecologisch opzicht duurzaam is;
5. verwacht dat de strategie bijdraagt tot de tenuitvoerlegging van het belangrijkste kaderbeleid van de EU, namelijk het opbouwen van een sterke en rechtvaardige Unie, het investeren in vreedzame en respectvolle internationale betrekkingen, het bijdragen aan duurzame economische en sociale vooruitgang, ook op basis van ambitieuze handelsovereenkomsten die de Europese Green Deal en de digitale transformatie ondersteunen, en het bevorderen van rechtvaardigheid in de wereld;
6. is van mening dat voor de bevordering van een duurzame vorm van globalisering partnerschappen met derde landen nodig zijn om de kernelementen van de strategie, de Overeenkomst van Parijs en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, ten uitvoer te leggen;

Donderdag 21 januari 2021

7. is van mening dat de strategie een breed spectrum van politieke, economische, culturele, duurzaamheids- en veiligheidsdimensies moet bestrijken op basis van de fundamentele waarden en de gezamenlijke belangen van de EU, vlaggenschipprojecten moet uitvoeren die blijf geven van onze waarden als vrijheid, mensenrechten, de rechtsstaat, democratie, solidariteit tegen discriminatie, duurzaamheid, inclusiviteit, transparantie op het gebied van sociale rechtvaardigheid, een gelijk speelveld, wederkerigheid en naleving van op regels gebaseerd multilateralisme, en de internationale rol van de EU als normbepaler moet versterken; erkent dat voor de uitvoering voldoende mensen en financiële middelen moeten worden uitgetrokken;

8. verzoekt de economische en maatschappelijke belanghebbenden en deskundigen uit de praktijk op EU-niveau en in de lidstaten om bij te dragen aan de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van de strategie; verzoekt de Commissie om met het oog op deze participatie geschikte fora op te zetten; benadrukt dat voor parlementen een actieve rol moet zijn weggelegd bij het formuleren en bewaken van het connectiviteitsbeleid;

9. herinnert eraan dat investeringen in connectiviteit nodig zijn om duurzame groei en banen te creëren; benadrukt dat deze investeringen het publiek belang, transparantie, marktefficiëntie, een gelijk speelveld met eerlijke toegang tot aanbestedingsmarkten en budgettaire haalbaarheid moeten eerbiedigen en schuldenvallen moeten voorkomen; benadrukt dat dergelijke investeringen de economische veerkracht, het koolstofarm maken van de economie in overeenstemming met het Akkoord van Parijs en de ontwikkeling van nieuwe vaardigheden van de beroepsbevolking moeten ondersteunen en strenge milieu- en biodiversiteitsnormen moeten eerbiedigen; benadrukt voorts dat deze investeringen ook moeten voldoen aan strikte EU-normen op het gebied van sociale en arbeidsrechten, transparantie, mensenrechten, zorgvuldigheid, interoperabiliteit en goed bestuur, en dat zij een stem moeten geven aan de belanghebbenden bij de projecten door middel van gepaste, inclusieve en openbare raadplegingen van belanghebbenden en open toegang, ook voor lokale belanghebbenden, zoals kmo's;

10. verzoekt alle Europese landen, ook de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie, de Westelijke Balkan en het Europese nabuurschap om de connectiviteitsstrategie van de EU te volgen en ook de verschillende ontwikkelingsregio's functioneel te integreren; moedigt het VK aan om bij de bevordering van strategische internationale connectiviteit de handen ineen te slaan met de EU, vooral in het licht van het recente verslag van het Britse Lagerhuis over de toekomst van het internationale beleid van het VK; is van mening dat projecten die door meerdere Europese landen worden geleid, de voorkeur moeten hebben;

11. legt de grootste nadruk op het belang van eerlijke samenwerking met onze partners en andere landen en regio's, en daarbij gebruik te maken van zachte macht om de Europese waarden te bevorderen en sterke en duurzame partnerschappen tot stand te brengen; meent dat de strategie gedeelde voordelen moet opleveren, wederkerige markttoegang moet waarborgen en eenzijdige afhankelijkheid en schuldenvallen moet voorkomen die de autonomie van de deelnemende landen ondermijnen en met wederzijds respect moet worden uitgevoerd;

12. benadrukt het cruciale belang van de Westelijke Balkan als prioriteit voor de strategie; is van mening dat de strategie positieve synergieën met andere politieke en economische processen in de regio kan genereren, met name regionale integratie; pleit voor het harmoniseren van bestaande infrastructuurplannen voor de Westelijke Balkan, zoals de connectiviteitsagenda van de EU voor de Westelijke Balkan, met de strategie; is verheugd over het tempo waarmee in het kader van het economisch en investeringsplan voor de regio in de Westelijke Balkan in connectiviteit wordt geïnvesteerd; benadrukt tevens het belang van het Oostelijk Partnerschap en de aandacht voor connectiviteit in de gezamenlijke mededeling van 18 maart 2020;

Governance van de strategie

13. beklemtoont dat de strategie gecoördineerd en gemonitord moet worden met het oog op interne connectiviteit binnen de EU en tussen de EU en potentiële lidstaten, bijvoorbeeld door middel van de trans-Europese netwerken (TEN-T) of het Drie zeeën-initiatief, waarbij de gedeelde waarden, normen en belangen worden versterkt en de EU-instellingen en lidstaten een gedeelde verantwoordelijkheid voor de strategie krijgen; is van mening dat de connectiviteitsstrategie zonder draagvlak onder de lidstaten net een auto zonder wielen is;

14. onderstreept het multidimensionale karakter van de strategie, die een doeltreffende coördinatie van bestaande strategieën, beleidsmaatregelen en projecten voor internationale connectiviteit en interoperabiliteit zal vereisen; spreekt de verwachting uit dat de bestaande coördinatie tussen de EDEO en de directoraten-generaal van de Commissie in dit verband wordt verbeterd en gestroomlijnd;

15. onderstreept dat de strategie onder duidelijker leiderschap moet staan en dat de bevoegdheden binnen de Commissie op elk niveau, ook aan de top, duidelijk verdeeld moeten zijn; stelt derhalve voor dat de uitvoering van de strategie regelmatig wordt besproken door de Groep van commissarissen voor een sterker Europa, die moet optreden als coördinatieorgaan voor connectiviteit, gezamenlijk voorgezeten door de vicevoorzitter/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) en een connectiviteitscoördinator van de Commissie, bij voorkeur een uitvoerend vicevoorzitter;

Donderdag 21 januari 2021

16. bepleit het secretariaat van het coördinatieorgaan voor connectiviteit bij de EDEO neer te leggen, terwijl het bijbehorende werkniveau alle relevante directeuren-generaal omvat en het gezamenlijk voorzitterschap bij de secretarissen-generaal van de Commissie en de EDEO berust om de synergieën en efficiëntie te maximaliseren;

17. onderstreept hoe belangrijk het is het Europees Parlement, de Raad, de lidstaten en de nationale parlementen bij de strategie te betrekken; dringt erop aan dat de Commissie regelmatig verslag uitbrengt over de resultaten van de uitvoering van de strategie, en dat die in detail door het Parlement en de Raad worden besproken; bepleit de benoeming van nationale connectiviteitscoördinatoren in de regeringen van de lidstaten; is van mening dat de oprichting van een speciale werkgroep van de Raad de samenhang, operationalisering en eigen verantwoordelijkheid op het gebied van connectiviteit onder de lidstaten zou kunnen vergroten; stelt voor om ten aanzien van connectiviteit gebruik te maken van stemming bij gekwalificeerde meerderheid, behalve op gebieden die relevant zijn voor of verband houden met de nationale veiligheid;

18. is van mening dat de uitwisseling van informatie met en betrokkenheid van relevante belanghebbenden, waaronder de financieringsinstellingen van de EU, essentieel zijn voor het welslagen van de strategie gezien de bestaande investeringskloven op dit gebied; bepleit een deskundigengroep op hoog niveau inzake internationale connectiviteit op te richten als adviesorgaan voor de Commissie, met inbegrip van vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, zoals beoogd in het voorstel voor een bedrijfsadviesgroep als uiteengezet in de gezamenlijke mededeling van 19 september 2018, plus het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden, onder meer op het gebied van mensenrechten, milieu en arbeidsrechten, en internationale financiële instellingen, met bijzondere nadruk op de Europese Investeringsbank (EIB) als EU-bank en in overeenstemming met het criterium van gendergelijkheid;

19. is er vast van overtuigd dat Europese ontwikkelingsbanken en die van lidstaten, belegginsinstanties en exportkredietinstellingen een centrale rol moeten spelen bij het beheer van investeringen in internationale connectiviteitsprojecten, met name wat betreft het aantrekken van investeringen uit de particuliere sector voor de financiering en uitvoering van projecten en het verstrekken van advies over investeringsbehoeften of bestaande kaders, afhankelijk van het ontwikkelingsniveau van het land; pleit ervoor een centraal platform voor de particuliere sector op te zetten;

20. ziet in deze context een rol weggelegd voor de EIB en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling; is er vast van overtuigd dat het actief bevorderen van de betrokkenheid van de particuliere sector bij financierbare internationale connectiviteitsprojecten een van de hoekstenen van de strategie moet vormen; vraagt de lopende werkzaamheden ter versterking van de Europese architectuur voor ontwikkelingsfinanciering te bespoedigen met een volwaardige Europese ontwikkelingsbank als mogelijk resultaat; spreekt zich uit voor samenwerking met andere internationale financiële instellingen op basis van Europese waarden en strategische belangen;

21. benadrukt dat de connectiviteitsstrategie om geloofwaardig te zijn moet worden voorzien van de instrumenten en middelen die voor de uitvoering nodig zijn en van een omvang die overeenkomt met de ambitie daarvan; is ingenomen met het substantiële bedrag aan EU-fondsen voor internationale samenwerking, met name het aanzienlijke bedrag aan subsidies in vergelijking met andere wereldmachten, in de periode 2014-2018 in totaal 345 miljard EUR;

22. uit kritiek op het feit dat de publieke bekendheid met en de zichtbaarheid van de internationale bijdragen van de EU aan de bevordering en financiering van connectiviteitsbeleid gebrekkig zijn en dringt erop aan dat daarin onverwijld passend verandering wordt gebracht; onderstreept bovendien dat een specifiek communicatiebeleid voor de connectiviteitsstrategie moet worden opgezet, en vraagt om een duidelijkere en effectievere communicatie over de voordelen, resultaten en doelen van de strategie, zodat voldoende draagvlak wordt gecreëerd om het welslagen van de strategie te verzekeren; wijst op het potentieel van vlaggenschipprojecten in dit verband;

23. is van mening dat de doelen van de strategie alleen bereikt kunnen worden door in het kader van het MFK 2021-2027 voldoende publieke middelen toe te wijzen; dringt erop aan dat de strategie wordt opgenomen in de toekomstige verordeningen inzake het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking en het instrument voor pretoetredingssteun III, om de EU in staat te stellen de doelstellingen van de strategie efficiënt te verwezenlijken, met gebruikmaking van financiële programma's van de EU zoals InvestEU en met name het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling Plus, de garantie voor extern optreden en geografische investeringsfaciliteiten, zoals de investeringsfaciliteit voor het nabuurschapsbeleid, de investeringsfaciliteit voor Centraal-Azië en de Aziatische investeringsfaciliteit; wijst voorts op de mogelijkheid om partnerlanden te helpen bij de ontwikkeling van hun eigen financieringsmechanismen;

24. is van mening dat de connectiviteitsstrategie weliswaar een multidimensionaal karakter heeft, maar dat deze ook duidelijk gericht moet zijn op een specifieke reeks prioriteiten; is ingenomen met de prominente plaats die de EU-connectiviteitsagenda heeft gekregen in het 18-maandenprogramma van het Duitse, Portugese en Sloveense voorzitterschap van de Europese Raad; benadrukt het belang van het identificeren van vlaggenschipprojecten voor de betrokken sectoren, die een grote Europese meerwaarde moeten hebben, een strategisch publiek belang moeten vertegenwoordigen en de unieke, op waarden gebaseerde aanpak van de EU moeten aantonen; verzoekt de Commissie en de EDEO om criteria voor het aanwijzen van dergelijke projecten voor te stellen;

Donderdag 21 januari 2021

25. is ingenomen met initiatieven zoals de beginselen van de G20 voor investeringen in hoogwaardige infrastructuur en de resolutie van de Milieuvergadering van de Verenigde Naties over duurzame infrastructuur; moedigt de Commissie, de EDEO en de lidstaten aan om de strategische EU-benadering van internationale connectiviteit te bevorderen op alle multilaterale en plurilaterale fora, zoals de Algemene Vergadering van de VN, de ASEM en de G7;

Prioriteiten van de strategie

Groene transitie

26. wijst op de rol die de EU bij de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs onder meer door de bevordering van de circulaire economie en klimaatbestendige investeringen speelt; is van mening dat de respons op de klimaatverandering, gericht op het koolstofarm maken van de economie, de instandhouding van de biodiversiteit en het milieu, een overkoepelende prioriteit van de strategie moet zijn, waarbij in het bijzonder aandacht besteed wordt aan de ontwikkeling van hoogwaardige infrastructuur; wijst erop dat het behoud van de bestaande infrastructuur voor milieuvriendelijke vervoerswijzen in Europa en daarbuiten van buitengewoon groot belang is; dringt aan op een systematische vergroening van relevante investeringen in connectiviteit; bepleit in dit verband transparante aanbestedingscriteria op te stellen inzake de kosten van de levenscyclus van producten of diensten, en de naleving van de EU-normen en -voorschriften; is van mening dat sociaal rechtvaardige en duurzame vergroening van ontwikkelingssamenwerking, infrastructuurinvesteringen in het algemeen en met name de energiedimensie, kwesties van grote prioriteit zijn; acht samenwerking op het gebied van alternatieve energiebronnen en energiezuinigheid belangrijke gidsprojecten; stelt voor om de samenwerking op het gebied van de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen tot een pijler van de connectiviteit tussen de EU en Afrika te maken; beschouwt capaciteitsopbouw voor duurzaamheid als een kerndimensie; juicht ambitieuze wetenschappelijke samenwerking toe die kan bijdragen aan mitigatie van en aanpassing aan de klimaatverandering, bescherming van de biodiversiteit, en bevordering van de circulaire economie, duurzame groei en een rechtvaardige transitie;

Vervoer

27. is uitgesproken voorstander van een wereldwijde gecoördineerde aanpak door nauwe samenwerking met derde landen om de connectiviteit en veerkracht van de verkeersinfrastructuur en vervoerssector ter ondersteuning van de wereldwijde toeleveringsketens te herstellen en in stand te houden; is ingenomen met de samenwerking tussen de EU en Azië bij initiatieven zoals de transportcorridor Europa-Kaukasus-Azië en de bevordering van nieuwe initiatieven op het gebied van duurzaam vervoer met belangrijke Aziatische partners zoals India en Centraal-Azië;

28. benadrukt dat de EU haar goed ontwikkelde TEN-T-kader moet laten aansluiten op netwerken in Azië, en tegelijkertijd haar eigen TEN-T-projecten binnen de EU, zoals Rail Baltica en andere projecten, moet afronden; is ingenomen met de goedkeuring van het economisch en investeringsplan van de EU voor de Westelijke Balkan en met de lopende uitbreiding van TEN-T naar de Westelijke Balkan en de landen van het Oostelijk Partnerschap, wat gezien de geografische locatie moet worden beschouwd als sleutelement van de connectiviteitsstrategie; is van mening dat een speciale TEN-T-coördinator voor de uitbreidingslanden en de landen van het Oostelijk Partnerschap moet worden aangewezen;

29. benadrukt het belang van spoorverbindingen; wijst op de noodzaak om te zorgen voor een uniforme wettelijke regeling voor het goederenvervoer per spoor op het Euraziatische continent; roept op tot uitbreiding van de toepassing van de technische specificaties van de EU, met name de veiligheidsnormen voor het vervoer van gevaarlijke goederen per spoor en de naleving van de desbetreffende OTIF ⁽¹⁾-richtsnoeren overeenkomstig bijlage 2 bij de SMGS ⁽²⁾, en tot het creëren van nieuwe economische vooruitzichten door het openstellen van markten en het bevorderen van investeringsmogelijkheden;

30. benadrukt het belang van de lopende onderhandelingen over alomvattende luchtvervoersovereenkomsten met partnerlanden in Azië, met name de overeenkomst tussen de EU en de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN), die eerlijke en transparante marktvoorwaarden moet scheppen op basis van een duidelijk regelgevingskader en in het bijzonder de naleving van hoge EU-normen; benadrukt hoe belangrijk EU-steun voor Aziatische landen is om de gevolgen van de burgerluchtvaart voor de klimaatverandering te beperken;

⁽¹⁾ Intergouvernementele Organisatie voor het internationale spoorwegvervoer

⁽²⁾ Overeenkomst inzake internationaal goederenvervoer per spoor van de Organisatie voor samenwerking tussen Spoorwegen.

Donderdag 21 januari 2021

31. verzoekt de Commissie verdere vooruitgang te boeken met haar initiatieven op het gebied van het zeevervoer om de administratieve formaliteiten te digitaliseren en te vereenvoudigen en de maritieme veiligheid in de havens van Azië te vergroten via de Internationale Maritieme Organisatie en door middel van zeevervoersovereenkomsten; onderstreept het belang van sterkere banden met derde landen in Azië via doelgerichte zeevervoersovereenkomsten die ertoe kunnen bijdragen het zeevervoer te reguleren, te faciliteren en te verduurzamen;

32. benadrukt dat de strategie moet waarborgen dat vervoerders uit Azië zich moeten houden aan EU-normen op het gebied van het wegvervoer; pleit voor samenwerking tussen de Commissie en de lidstaten bij de handhaving van de Unie- en nationale wetgeving in de sector;

Digitalisering

33. beklemtoont dat digitalisering de belangrijkste trend van de 21e eeuw is en onderstreept de invloed daarvan op het dagelijks leven van elke wereldburger; verzoekt de Commissie en de lidstaten daarom meer ambitie te tonen op het gebied van digitalisering; verwacht dat de EU op het gebied van digitalisering wereldwijd een concurrerende speler wordt, op gelijke voet met de VS en China; beschouwt de bevordering van digitale connectiviteit en digitale toegang via glasvezel- en 5G-netwerken met een zeer hoge capaciteit in dit verband als een hoge prioriteit voor de EU; is van mening dat de ontwikkeling van een open strategische autonomie in deze sector de diversifiëring moet omvatten van de toeleveringsketen van fabrikanten van apparatuur door het stimuleren van een open en interoperabele netwerkarchitectuur en partnerschappen op het gebied van digitalisering met derde landen en regio's die onze waarden delen en technologie toepassen met volledige eerbiediging van de grondrechten; dringt er bij de Commissie op aan om bij connectiviteitsprojecten met derde landen voorwaarden te stellen betreffende het ethisch gebruik van technologie in binnen- en buitenland; benadrukt in dit verband dat het veiligheidsaspect van het grootste belang is;

34. benadrukt dat de EU, als actor die normen vaststelt, moet streven naar gezamenlijk leiderschap bij het vaststellen, verdedigen en bevorderen van internationale normen en praktijken die gestoeld zijn op een vreedzame, veilige, op de rechtsstaat gebaseerde en open ICT-omgeving, en tegelijkertijd bedreigingen van de cyberveiligheid moet aanpakken en de mensenrechten en vrijheden online moet beschermen, met inbegrip van de bescherming van persoonsgegevens;

35. pleit ervoor dat de samenwerking op het gebied van gegevensbescherming met de ASEAN-landen en met India, Japan, de VS, Australië, Canada, Zuid-Korea, Nieuw-Zeeland en andere landen aanzienlijk wordt geïntensiveerd om de besluitvorming over de toereikendheid van de gegevensstromen te bevorderen; is van mening dat bepalingen over e-handel en digitale handel in handelsovereenkomsten moeten bijdragen aan de doelstellingen van de digitale pijler van de strategie; stelt met betrekking tot gegevensstromen vast dat de EU al voorstellen heeft ingediend in het kader van verschillende onderhandelingen, in overeenstemming met de regels voor gegevensbescherming en de algemene verordening gegevensbescherming^(?); wijst erop dat het adequaatheidsbesluit inzake Japan als voorbeeld dient voor de bevordering van digitale integratie; pleit ervoor de digitale connectiviteitsagenda te koppelen aan de toekomstige wereldwijde EU-strategie voor digitale samenwerking;

36. benadrukt dat de 5G-infrastructuur moet bijdragen aan de strategische veerkracht van de EU; verzoekt de Commissie een plan uit te werken voor het ontwikkelen van Europese 5G-technologie en voor het uitfaseren van 5G-technologie die is ontwikkeld door derde landen die niet dezelfde waarden en normen als Europa aanhouden; dringt er bij de Commissie op aan om bij connectiviteitsprojecten met derde landen strenge voorwaarden te stellen betreffende het ethisch gebruik van technologie in binnen- en buitenland; is ingenomen met de bepalingen voor cyberbeveiliging in het programma Digitaal Europa wat het aanbestedingsproces betreft; pleit ervoor de 5G-toolboxbenadering op te nemen in de bevordering van digitale connectiviteit gezien de extraterritoriale toepassingsmogelijkheden ervan; moedigt de Commissie aan om eraan te werken de internationale mobiele roamingovereenkomsten van de EU met de connectiviteitspartners te repliceren; is ingenomen met het initiatief voor het internet van de volgende generatie en investeringen in digitale-infrastructuurprojecten, zoals het BELLA-project (Building Europe Link to Latin America) voor de aanleg van een onderzeese glasvezelkabel tussen Europa en Latijns-Amerika; beveelt de Commissie aan werkelijke behoeften vast te stellen voor gerichte digitale officiële ontwikkelingshulp; stelt de Commissie voor om de 6G-ontwikkelingssamenwerking met gelijkgestemde landen te bevorderen als een vlaggenschipproject;

Connectiviteit tussen mensen

37. is van mening dat de intermenselijke dimensie een fundamentele pijler van de strategie is, die meer op de voorgrond moet worden geplaatst; roept daarom op tot wederzijdse mogelijkheden voor mobiliteit tussen Europa tot Azië; wijst op de noodzaak van toereikende openbare financiering voor de diplomatie;

(?) Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).

Donderdag 21 januari 2021

38. legt grote nadruk op het bevorderen van intermenselijke contacten tussen studenten, leerlingen in beroepsopleidingen, jonge professionals, academici, maatschappelijke organisaties, ngo's, onderzoekers en vertegenwoordigers van culturele sectoren, als sleutel tot wederzijds begrip en respect; pleit voor een dergelijke samenwerking op basis van inclusiviteit, wederkerigheid en gendergelijkheid; dringt met name aan op versterking van de jongerendimensie via jeugdfora om de beheersing van vreemde talen, de uitwisseling van studenten en academici en de wederzijdse erkenning van diploma's te bevorderen; pleit er in dit verband voor om het eTwinning-platform ook voor connectiviteitspartnerlanden open te stellen; herinnert aan de mogelijkheden voor regionale uitwisselingen, bijvoorbeeld tussen innovatoren, en voor samenwerking tussen steden; benadrukt dat connectiviteit mogelijkheden biedt om Europa een centrale rol te laten spelen op het raakvlak van onderzoek, innovatie en investeringen; is van mening dat in de context van deze pijler extra aandacht aan minderheidskwesties moet worden besteed;

39. prijst de initiatieven die voor de Westelijke Balkan zijn genomen met het oog op de bevordering van samenwerking en uitwisseling van jongeren, alsook van beroepsonderwijs en -opleiding, en pleit ervoor soortgelijke programma's aan te bieden aan andere partners van de strategie, te beginnen met de landen van het Oostelijk Partnerschap; merkt op dat connectiviteit tussen de EU en de Westelijke Balkan een vast onderdeel van de strategie moet zijn aangezien de landen in die regio potentiële EU-lidstaten zijn;

40. juicht de organisatie toe van het Young Leaders Forum en het Strategic Thinkers Forum van de EU en de ASEAN in februari 2018, alsook van de Young Leaders Summit van de stichting Azië-Europa en de ASEM Summits; stelt voor dat deze bijeenkomsten regelmatig worden gehouden en dat in het kader van de betrekkingen tussen de EU en de Afrikaanse Unie ook soortgelijke jaarlijkse fora worden opgericht;

41. verzoekt de Commissie om de strategie en de aankomende EU-strategie voor samenwerking op het gebied van onderzoek en investeringen op elkaar af te stemmen; verzoekt de Commissie om haar strategische benadering van de samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie (O&I) in te vullen door de banden met gelijkgestemde partners aan te halen, bijvoorbeeld door hun wellicht de status van geassocieerd partner te verlenen, en door de samenwerking op universele beginselen als academische vrijheid, open toegang, bescherming van intellectueel eigendom, een gelijk speelveld, onderzoeksintegriteit en bescherming van persoonsgegevens te laten berusten; moedigt de vaststelling van een landenspecifiek beleid voor samenwerking op het gebied van onderzoek aan; benadrukt het belang van het opstellen van criteria om gevoelige sectoren op het gebied van O&I te identificeren, ook op het gebied van technologie voor tweeterlei gebruik;

Handel, investeringen, concurrentievermogen en normen

42. merkt op dat de EU haar banden met gastlanden moet aanhalen en hun een geloofwaardig en duurzaam alternatief voor de financiering van connectiviteit moet aanbieden;

43. is van mening dat de intermenselijke dimensie ook essentieel is om het concurrentievermogen op de EU-waarden te laten berusten en een effectieve Europese economische diplomatie te waarborgen;

44. is van oordeel dat het handelsbeleid moet bijdragen aan het verwezenlijken van de doelstellingen van de strategie door eerlijke en duurzame handel en investeringen te bevorderen; benadrukt het belang van het versterken van de economische veerkracht door middel van de diversificatie van de toeleveringsketens en het versterken van de regionale integratie; benadrukt dat de strategie gepaard moet gaan met inspanningen om de toegang tot beide markten te vergroten, ook voor openbare aanbestedingen, en een open en transparant investeringsklimaat moet bevorderen, door kansen te scheppen en bij te dragen aan het mondiaal concurrentievermogen; benadrukt het belang van samenwerking op het vlak van due diligence, intellectuele-eigendomsbepalingen en geografische aanduidingen;

45. benadrukt in dit verband de centrale rol van internationale milieu-, duurzaamheids- en sociale normen in handels- en investeringsovereenkomsten; herinnert aan de herziening van het 15-puntenplan van de Commissie en de discussies in de Raad over handel en duurzame ontwikkeling; verzoekt de Commissie handelsbeschermingsinstrumenten volledig toe te passen om zo te voorkomen dat Europese bedrijven het slachtoffer worden van oneerlijke handelspraktijken, en de hoofdstukken inzake handel en duurzame ontwikkeling effectief uit te voeren in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs, de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN en de IAO-verdragen, teneinde de strategie te ontwikkelen en duurzame integratie tot stand te brengen; is van mening dat de Commissie en de EDEO een strategischer benadering moeten volgen met betrekking tot het stelsel van algemene tariefpreferenties, onder meer door meer actie te ondernemen op het hoogste politieke niveau, met als doel het SAP doeltreffender te maken wat normen voor mensenrechten, internationaal arbeidsrecht, het milieu en goed bestuur betreft;

Donderdag 21 januari 2021

46. onderstreept hoe belangrijk de strategische betrekkingen en de structurele rivaliteit tussen de EU en China zijn en verzoekt de lidstaten en de instellingen van de EU om China eensgezind te benaderen en een gecoördineerde aanpak te volgen; verzoekt China opnieuw om stappen te zetten in de richting van een ambitieuze hervorming van de Wereldhandelsorganisatie, met inbegrip van allesomvattende regels voor subsidies voor de industrie, en neemt kennis van de zorgen over marktversturende praktijken van Chinese staatsbedrijven, gedwongen technologieoverdrachten en gegevenslokalisatie, overcapaciteit en daaraan gerelateerde gedumpte uitvoer, evenals andere oneerlijke handelspraktijken; acht het uitbreiden van het gelijk speelveld naar derde markten van cruciaal belang voor de kansen op lange termijn van Europese bedrijven;

47. benadrukt de rol van de internationale handelsovereenkomsten waarover de EU heeft onderhandeld en het belang van een goede uitvoering ervan; is van mening dat connectiviteit moet worden opgenomen in de mededeling van de Commissie over de herziening van het handelsbeleid; benadrukt het belang van internationale normen en transparante normen ter bevordering van hoogwaardige infrastructuur en de interoperabiliteit van netwerken; verzoekt de Commissie de bestaande overeenkomsten ambitieuzer te maken door het normalisatiebeleid systematisch op te nemen in bilaterale partnerschappen en handelsovereenkomsten, teneinde de multilaterale vaststelling van normen en de brede toepassing van internationaal overeengekomen normen en een transparante samenwerking op het gebied van regelgeving te bevorderen, met volledige inachtneming van het recht om te reguleren;

48. is van mening dat het EU-model voor het normalisatiebeleid het voordeel heeft dat het innovatief, open en inclusief is en in staat moet worden gesteld om de wereldwijde concurrentie tussen verschillende normalisatiemodellen te blijven aangaan; verwacht van de Commissie dat zij een proactieve rol speelt bij het aanmoedigen van standaardiseringsbeleid; beveelt daarom aan de coördinatie van het EU-normaliseringsbeleid toe te vertrouwen aan een hoge ambtenaar op Commissie-niveau, idealiter de commissaris voor Interne Markt; verzoekt de Commissie en de EDEO om hun activiteiten nauwer te coördineren met die van gelijkgestemde democratische partners op internationale fora voor het bepalen van normen teneinde internationale normen te stimuleren die de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten ondersteunen;

Volksgezondheid

49. is van mening dat de COVID-19-pandemie heeft aangetoond dat de sector volksgezondheid dringend prioriteit moet krijgen als een nieuw cruciaal gebied voor samenwerking, met name wat betreft de veerkracht van de gezondheidszorgstelsels, toegang tot geneesmiddelen, medische apparatuur en vaccins, versterking van de strategische autonomie van de EU op het gebied van volksgezondheid, het vermijden van eenzijdige afhankelijkheid, en het waarborgen van veilige en gevarieerde farmaceutische en gezondheidsgerelateerde industriële toeleveringsketens, de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van crisisbeheer en pandemiepreventie en de wederkerigheid qua reizen en open grenzen; stelt voor het werk van de Europese gezondheidsunie aan de strategie te koppelen en een partnerschap aan te gaan met andere regionale mechanismen, zoals het Infectious Disease Control Center van de ASEAN; benadrukt dat de EU de connectiviteit op het gebied van de gezondheidszorg moet aangrijpen om lering te trekken uit de voorbeelden van een geslaagde aanpak van de pandemie door gelijkgestemde partners, zoals Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea of Taiwan;

50. benadrukt de lessen die zijn geleerd van de COVID-19-pandemie wat betreft het belang van een gecoördineerde maatregelen om te waarborgen dat wereldwijde vervoersroutes en toeleveringsketens open en veilig blijven;

Veiligheid

51. is ervan overtuigd dat de veiligheidsdimensie van de strategie dringend moet worden uitgewerkt rekening houdend met het risico dat connectiviteit als wapen wordt ingezet; benadrukt dat er een geopolitieke benadering van wereldwijde samenwerking nodig is om de EU in staat te stellen het hoofd te bieden aan de nieuwe veiligheidsuitdagingen, waaronder cyberveiligheid, digitale connectiviteit, kritieke infrastructuur en het mogelijke tweeërlei gebruik van technologie; onderstreept de ernst van terroristische dreigingen; wijst op de toenemende bezorgdheid over veiligheid in het Europese nabuurschap; dringt er bij de EDEO en de lidstaten op aan een proactievere rol te spelen op deze gebieden;

52. benadrukt dat met het Afrikaanse continent een nauwer partnerschap op veiligheidsgebied moet worden aangegaan; herinnert aan de conclusies van de Raad uit 2018 over versterkte samenwerking op veiligheidsgebied van de EU in en met Azië; neemt nota van de toenemende relevantie voor de EU van de veiligheidsproblemen in de Indo-Pacifische-regio, zoals deze tot uiting komen in de Indo-Pacifische-strategieën van de lidstaten; steunt het initiatief om op EU-niveau een gemeenschappelijke Indo-Pacifische strategie uit te stippelen en de samenwerking met partners in de Indo-Pacifische regio aan te halen, onder meer in de vorm van onderlinge uitwisselingen van strijdkrachten; is van mening dat openheid, welvaart, inclusiviteit, duurzaamheid, wederkerigheid en levensvatbaarheid de leidende beginselen van de samenwerking met de Indo-Pacifische regio moeten zijn;

Donderdag 21 januari 2021

Connectiviteitspartnerschappen

53. is zeer ingenomen met de oprichting van het partnerschap tussen de EU en Japan voor duurzame connectiviteit en hoogwaardige infrastructuur, met bijzondere aandacht voor duurzame connectiviteit met de Westelijke Balkan, Oost-Europa, Centraal-Azië, de Indo-Pacifische regio en Afrika; hoopt dat de EU en Japan het connectiviteitspartnerschap actief zullen promoten bij de relevante doelgroepen en erin zullen slagen om in de eerste helft van 2021 een begin te maken met de concrete uitvoering van het partnerschap;

54. is verheugd over de economische partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Japan, die op 1 februari 2019 in werking is getreden, en over de versterkte coördinatie tussen de EIB, het Japan International Cooperation Agency en de Japan Bank for International Cooperation, met name wat betreft de financiering van groene verbindingen; meent dat de Westelijke Balkan en Zuidoost-Azië zeer goede kansen bieden voor Japan en de EU om hun samenwerking op het gebied van connectiviteit naar derde partners uit te breiden; ziet veel potentieel voor betrokkenheid van de particuliere sector, waaronder kmo's; pleit daarnaast voor het onderzoeken van de veiligheidsaspecten van de samenwerking op het gebied van connectiviteit tussen Japan en de EU, waaronder de maritieme veiligheid;

55. is zeer ingenomen met de lopende onderhandelingen met het oog op de totstandbrenging van een connectiviteitspartnerschap met India; hoopt dat de roulerende voorzitterschappen van de Europese Raad en de komende Indiase en Italiaanse G20-voorzitterschappen hun invloed zullen aanwenden om vooruitgang te boeken; wijst op het connectiviteitsinitiatief voor regionale infrastructuur in Zuid-Azië (South Asia Regional Infrastructure Connectivity Initiative); neemt nota van de deelname van India aan het Initiatief in de Golf van Bengalen voor multisectorale technische en economische samenwerking en aan de internationale noord-zuidvervoerscorridor (International North-South Transport Corridor); is van mening dat India, gezien de huidige omstandigheden, een grotere rol moet spelen en dat er moet worden gestreefd naar een intensievere samenwerking tussen de EU en de Zuid-Aziatische landen; pleit ervoor om de verschillende connectiviteitsstrategieën in Azië te helpen coördineren, waarvan de Wereldbank er in totaal zestien heeft geteld;

56. herinnert eraan dat zowel de Russische Federatie als Turkije er ook belang bij hebben om stakeholders te worden in de connectiviteit tussen de EU en Azië; is bereid om waar mogelijk met hen samen te werken; stelt vast dat landen in Centraal-Azië de afgelopen twee decennia veel baat hebben gehad bij de toegenomen integratie in de wereldeconomie; meent dat de EU een veel grotere rol moet spelen en een van de belangrijkste actoren in de regio moet worden, waarbij zij handel en investeringen gebruikt als aanjager van gedeelde welvaart; is bezorgd over het gebrek aan transparantie bij door China gefinancierde projecten in Centraal-Azië; dringt erop aan om strenge arbeids- en milieunormen tot prioriteit te verheffen en de houdbaarheid van de schuld te waarborgen;

57. is ingenomen met de verkennende gesprekken tussen de EU en Korea over een connectiviteitspartnerschap en hoopt dat hierbij in 2021 goede vorderingen zullen worden gemaakt; pleit voor de oprichting van een EU-ASEAN-connectiviteitspartnerschap om een koppeling tot stand te brengen met het bestaande ASEAN-masterplan inzake connectiviteit en de projectpijlijn, naast andere doelstellingen; merkt op dat de ASEAN-regio de op twee na grootste handelspartner van de EU is, na de Verenigde Staten en China, en meent bijgevolg dat het waarborgen van betere markttoegang en het verbeteren van de samenwerking via brede partnerschapsovereenkomsten aanzienlijke voordelen zal opleveren voor exporteerders uit de EU; pleit voor een regionale vrijhandelsovereenkomst EU-ASEAN; moedigt het gebruik van investeringen aan om de ontbossing terug te dringen en duurzame landbouw te diversifiëren;

58. prijst de resultaten van de gezamenlijke ministeriële verklaring van de EU en de ASEAN over connectiviteit van 1 december 2020, en roept de EU op onmiddellijk te beginnen met de ontwikkeling en uitvoering van instrumenten en kaders voor samenwerking met de ASEAN op het gebied van connectiviteit;

59. wijst op regionale beleidsinitiatieven op het gebied van connectiviteit in Australië en op de uitwisselingen met Australië over connectiviteit in relevante geografische gebieden; dringt aan op nauwere samenwerking met Australië om solidariteit tussen de democratieën te tonen; ziet potentieel voor samenwerking met partners in het bassin van de Mekongrivier;

60. wijst op de noodzaak van samenwerking met Taiwan op het gebied van connectiviteit, teneinde lering te trekken uit de beste praktijken bij de aanpak van de COVID-19-pandemie, de contacten tussen mensen te verbeteren, de digitale kloof in de regio Zuidoost-Azië te verkleinen en de optie van een investeringsovereenkomst tussen de EU en Taiwan te onderzoeken;

61. verzoekt de Commissie de overeenkomst over het regionaal alomvattend economisch partnerschap, alsook de rol die China daarin speelt, te beoordelen;

Donderdag 21 januari 2021

62. is er vast van overtuigd dat de EU de samenwerking met de VS moet versterken; is ingenomen met het door de Verenigde Staten geïnitieerde concept van het Blue Dot Network (BDN); roept de Commissie en de EDEO op om samen met de VS te werken aan het BDN om de trans-Atlantische samenwerking op het gebied van op regels gebaseerde en duurzame connectiviteit te versterken, waarbij ook de aandacht wordt gevestigd op de punten van zorg met betrekking tot het BDN; hoopt op toekomstige samenwerking, met name met het oog op de handhaving van hoge kwaliteitsnormen voor connectiviteitsprojecten en de bevordering van de betrokkenheid van de particuliere sector;

63. steunt de toezeggingen om het partnerschap tussen de EU, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied te versterken, zoals benadrukt in de gezamenlijke mededeling van 2019, onder meer over de digitale economie en connectiviteit; benadrukt het belang van versterking van het partnerschap met Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, die de Europese fundamentele waarden en belangen volledig delen;

64. wijst op het feit dat de EU met China heeft samengewerkt in het kader van een gezamenlijk connectiviteitsplatform, met bescheiden resultaten; beschouwt de "Nieuwe Zijderoute" als het kernpunt van het assertieve buitenlandse beleid van China; is bereid een partnerschap met het "Nieuwe Zijderoute"-initiatief te overwegen in specifieke gevallen waarin dit geen afbreuk doet aan de kernbeginselen van de EU, waarin het initiatief voldoet aan internationale normen en waarin de betrokken projecten door de Commissie worden gecontroleerd om ervoor te zorgen dat ze voldoen aan de normen en standaarden van de EU, zoals sociale, milieu- en fiscale normen en duurzaamheid, transparantie, inclusiviteit, de rechtsstaat, eerbiediging van de mensenrechten en wederkerigheid, om de internationale hefboomwerking voor de sterke bewapening van derde landen niet te vergroten en om de integriteit van de gemeenschappelijke markt en de politieke cohesie van de EU te waarborgen; meent dat in dit verband de nadruk moet worden gelegd op het verbeteren van de Euraziatische vervoersinfrastructuur, met name voor multimodaal en duurzaam vervoer;

65. benadrukt het belang van de lopende werkzaamheden van het connectiviteitsplatform EU-China bij zijn inspanningen om de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van vervoer tussen het uitgebreide TEN-T-netwerk van de EU en het Chinese "Nieuwe Zijderoute"-initiatief te onderzoeken; onderstreept de noodzaak van een mondiale en alomvattende aanpak om vrije en eerlijke mededinging te waarborgen voor bedrijven op het gebied van de ontwikkeling van vervoersinfrastructuur met China, met inbegrip van volledige transparantie en een gelijk speelveld; onderstreept in dit verband dat contractuele bepalingen ter zake zo transparant mogelijk moeten zijn en dat de wezenlijke belangen van de EU moeten worden verdedigd;

66. merkt op dat het connectiviteitsbeleid negatieve externe gevolgen zoals milieueffecten en -vervuiling moet verminderen; benadrukt het belang van duurzaamheid in deze hele strategie; moedigt de EU aan met Aziatische partnerlanden samen te werken om de vervoersconnectiviteit met Azië veiliger en zekerder te maken, niet in de laatste plaats op het gebied van gegevensstromen, mobiliteit en cyberveiligheid;

67. onderstreept het belang van de ultraperifere gebieden van Europa, en met name die welke dicht bij Azië liggen, en benadrukt hun economisch potentieel; spoort de Commissie aan investeringen in die gebieden te bevorderen om hun connectiviteit te versterken en hun economieën te stimuleren;

68. verzoekt de Commissie en de EDEO sterke toezichtcapaciteiten te ontwikkelen in de connectiviteitsstrategieën van andere landen en regio's, ook met betrekking tot de daadwerkelijk ingezette financiële middelen, de gevolgen voor de financiële stabiliteit, duurzame ontwikkeling, eerbiediging van de mensenrechten, de rechtsstaat, goed bestuur en de beginselen van multilateralisme; benadrukt het potentieel van Team Europe bij het vinden van synergieën in de connectiviteitsinspanningen van de EU en de lidstaten; pleit voor samenwerking met de partnerlanden om de langetermijneffecten op het gebied van het structuurbeleid, de industriële en economische verbeteringen en de verlichting van de armoede in het oog te houden;

Wereldwijde connectiviteit

69. benadrukt met klem dat in de strategie bijzondere aandacht moet worden besteed aan de connectiviteit met het Europese nabuurschap en met het naburige Afrikaanse continent, gezien de steeds grotere geopolitieke relevantie ervan voor verschillende mondiale actoren; verwacht dat deze inspanningen een afspiegeling zullen zijn van de ervaring van de EU met het beleid ter bevordering van de connectiviteit dat in Afrika door middel van ontwikkelingsamenwerking wordt uitgevoerd; dringt erop aan dat deze doelstelling op hoog niveau wordt besproken met de Afrikaanse Unie en tegen eind 2021 uitmondt in een connectiviteitspartnerschap tussen de EU en Afrika;

70. prijst de Commissie en de VV/HV voor hun bereidheid om in 2021 een Arctische strategie voor te leggen en roept de EU op zich actief in te zetten in de Arctische regio; uit zijn bezorgdheid over de gevolgen van de klimaatverandering voor deze kwetsbare regio; neemt met name nota van de mogelijke opening van een nieuwe scheepvaartroute naar Azië als gevolg van het smelten van het zee-ijs, dat ook zou kunnen worden gebruikt voor digitale verbindingen zoals glasvezelkabels, en neemt nota van het Chinese initiatief voor een "Arctische Zijderoute"; verwacht dat duurzame connectiviteit centraal staat bij deze inspanningen;

Donderdag 21 januari 2021

71. wijst op het succes van het eerste “Europa Connectivity Forum” in 2019; betreurt dat het forum dat in 2020 zou plaatsvinden is uitgesteld vanwege COVID-19; kijkt uit naar het volgende forum in 2021, als de pandemie het toelaat; is van mening dat toekomstige edities van dit forum moeten worden benut om alle Euraziatische connectiviteitspartners, Rusland en China inbegrepen, te betrekken bij de multilaterale discussies over ieders visie op de toekomstige economische, politieke en veiligheidsorde in Eurazië;

72. verwacht van de Commissie dat zij een nieuwe communicatiestrategie voorstelt met een duidelijk verhaal, om het connectiviteitsbeleid van de EU en de resultaten daarvan voldoende zichtbaarheid te geven en het afleggen van de nodige verantwoording mogelijk te maken; roept met klem op tot een heroriëntatie van de Connectiviteitsstrategie van de EU in duidelijke en aantrekkelijke bewoordingen die de specifieke, op waarden gebaseerde Europese benadering van connectiviteit tot uitdrukking brengen, en tot een duidelijke routekaart voor de uitvoering en de verwezenlijking van de strategie;

o

o o

73. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de voorzitter van de Europese Raad, de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, alsook aan de lidstaten en de connectiviteitspartners van de Europese Unie.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0017

Maatregelen ter bevordering van het herstel van de bestanden boven het niveau van de maximale duurzame opbrengst

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over Meer vissen in de zee? Maatregelen ter bevordering van het herstel van de bestanden boven het niveau van de maximale duurzame opbrengst, met inbegrip van gebieden voor herstel van de visbestanden en beschermde mariene gebieden (2019/2162(INI))

(2021/C 456/11)

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en de artikelen 11, 39 en 191 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien Verordening (EU) nr. 1380/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 inzake het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) ⁽¹⁾,
- gezien Richtlijn 2008/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu (kaderrichtlijn mariene strategie) ⁽²⁾,
- gezien artikel 13 VWEU, waarin is bepaald dat de Unie en de lidstaten bij het formuleren van het beleid van de Unie op het gebied van onder meer visserij ten volle rekening moeten houden met hetgeen vereist is voor het welzijn van dieren als wezens met gevoel, en derhalve de grootst mogelijke zorg moeten besteden aan de desbetreffende voorschriften inzake dierenwelzijn,
- gezien Verordening (EU) 2019/1241 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende de instandhouding van visbestanden en de bescherming van mariene ecosystemen door middel van technische maatregelen ⁽³⁾,
- gezien Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna ⁽⁴⁾ en Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand ⁽⁵⁾,
- gezien Verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden ⁽⁶⁾, en met name artikel 3, waarvan het kernbeginsel dat er “[b]ij het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten [...] [voor wordt] gezorgd dat de dieren elke vermijdbare vorm van pijn, spanning of lijden wordt bespaard” van toepassing is op vissen,
- gezien Richtlijn 2014/89/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 tot vaststelling van een kader voor maritieme ruimtelijke planning ⁽⁷⁾ (richtlijn maritieme ruimtelijke planning),
- gezien Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen ⁽⁸⁾, met name wat afspoeling van meststoffen betreft,
- gezien Verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie ⁽⁹⁾ en Verordening (EG) nr. 1367/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 betreffende de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden op de communautaire instellingen en organen ⁽¹⁰⁾,

⁽¹⁾ PB L 354 van 28.12.2013, blz. 22.

⁽²⁾ PB L 164 van 25.6.2008, blz. 19.

⁽³⁾ PB L 198 van 25.7.2019, blz. 105.

⁽⁴⁾ PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7.

⁽⁵⁾ PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7.

⁽⁶⁾ PB L 303 van 18.11.2009, blz. 1.

⁽⁷⁾ PB L 257 van 28.8.2014, blz. 135.

⁽⁸⁾ PB L 375 van 31.12.1991, blz. 1.

⁽⁹⁾ PB L 145 van 31.5.2001, blz. 43.

⁽¹⁰⁾ PB L 264 van 25.9.2006, blz. 13.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 zoals uiteengezet in de mededeling van de Commissie van 20 mei 2020 getiteld “EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 — De natuur terug in ons leven brengen” (COM(2020)0380),
- gezien zijn resolutie van 16 januari 2018 over internationale oceaangovernance: een agenda voor de toekomst van onze oceanen in de context van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) voor 2030 ⁽¹⁾,
- gezien de editie van 2020 van het verslag van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) getiteld “State of World Fisheries and Aquaculture” (De toestand van de mondiale visserij en aquacultuur) (SOFIA-verslag 2020),
- gezien de mededeling van de Commissie van 20 mei 2020 getiteld “Een ‘van boer tot bord’-strategie voor een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem” (COM(2020)0381),
- gezien de mededeling van de Commissie van 16 juni 2020 getiteld “Naar een duurzamere visserij in de EU: stand van zaken en oriëntaties voor 2021” (COM(2020)0248),
- gezien de Verklaring van Johannesburg inzake duurzame ontwikkeling van 2002, het Uitvoeringsplan van Johannesburg en het slotdocument van de Rio+20-Conferentie van de Verenigde Naties over duurzame ontwikkeling van juni 2012 getiteld “The future we want” (De toekomst die wij willen),
- gezien het verslag van 2020 van het Wetenschappelijk, Technisch en Economisch Comité voor de visserij (WTECV) van de Commissie over monitoring van de prestaties van het gemeenschappelijk visserijbeleid (STECF-Adhoc-20-01),
- gezien het Verdrag inzake biologische diversiteit (VBD), en met name streefdoel 11 van de Aichi-biodiversiteitsdoelen, die deel uitmaken van het strategisch plan voor biodiversiteit 2011-2020 dat is opgenomen in het VBD,
- gezien het mondiaal evaluatieverslag van 2019 over biodiversiteit en ecosysteemdiensten van het intergouvernementeel platform voor wetenschap en beleid inzake biodiversiteit en ecosysteemdiensten (IPBES),
- gezien het speciaal verslag van 2019 van de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) getiteld “The Ocean and Cryosphere in a Changing Climate” (De oceaan en de cryosfeer in een veranderend klimaat),
- gezien de resolutie van de Internationale Unie voor behoud van de natuur (IUCN) van 2016 over het vergroten van het bereik van beschermde mariene gebieden met het oog op een doeltreffende instandhouding van de mariene biodiversiteit,
- gezien duurzameontwikkelingsdoelstelling (SDG) 14 van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties, die betrekking heeft op de instandhouding en het duurzame gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen,
- gezien het verslag van de Commissie van 25 juni 2020 over de uitvoering van de kaderrichtlijn mariene strategie (COM(2020)0259),
- gezien zijn resolutie van 16 januari 2020 over de 15e bijeenkomst van de Conferentie van de partijen bij het Verdrag inzake biologische diversiteit (COP15) ⁽²⁾,
- gezien het verslag van de Wereldbank van 2017 getiteld “The sunken billions revisited: Progress and Challenges in Global Marine Fisheries” (Gezonken miljarden: Vooruitgang en uitdagingen in de mondiale zeevisserij),
- gezien Speciaal verslag nr. 1/2017 van de Europese Rekenkamer van 21 februari 2017 getiteld “Meer inspanningen nodig om het Natura 2000-netwerk zo te ontwikkelen dat het volledige potentieel ervan wordt gerealiseerd”,
- gezien Verslag nr. 17/2019 van het Europees Milieuagentschap (EEA) van 25 juni 2020 getiteld “Marine messages II” (Berichten van de zee II),

⁽¹⁾ PB C 458 van 19.12.2018, blz. 9.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0015.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien het besluit van de Europese Ombudsman in zaak 640/2019/FP over de transparantie van het besluitvormingsproces van de Raad van de EU voor de vaststelling van de jaarlijkse verordeningen inzake vangstquota (totaal toegestane vangsten),
  - gezien Verslag nr. 3/2015 van het EEA van 1 oktober 2015 getiteld “Marine protected areas in Europe’s seas: An overview and perspective for the future” (Beschermd mariene gebieden in de Europese zeeën: overzicht en perspectieven voor de toekomst),
  - gezien het verslag van de Commissie van 1 oktober 2015 inzake de voortgang bij het vaststellen van beschermd mariene gebieden (zoals vereist krachtens artikel 21 van de kaderrichtlijn mariene strategie 2008/56/EG) (COM(2015)0481),
  - gezien het verslag van de Commissie van 31 juli 2018 ter beoordeling van de programma’s van maatregelen van de lidstaten in het kader van de kaderrichtlijn mariene strategie (COM(2018)0562),
  - gezien de mededeling van de Commissie van 16 juni 2020, getiteld “Naar een duurzamere visserij in de EU: stand van zaken en oriëntaties voor 2021” (COM(2020)0248),
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie visserij (A9-0264/2020),
- A. overwegende dat het doel van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) is te garanderen dat visserij- en aquacultuuractiviteiten uit ecologisch oogpunt duurzaam zijn op de lange termijn en worden beheerd op een manier die strookt met de doelstellingen voordelen te realiseren op economisch en sociaal gebied en op het gebied van werkgelegenheid, en bij te dragen tot de beschikbaarheid van voedselvoorraden; overwegende dat om het doel van een geleidelijk herstel en behoud van populaties van visbestanden boven een biomassaniveau dat de maximale duurzame opbrengst kan opleveren te kunnen bereiken, het exploitatieniveau voor de maximale duurzame opbrengst indien mogelijk in 2015 bereikt moest zijn en geleidelijk toenemend voor alle bestanden uiterlijk in 2020 verwezenlijkt moest zijn;
- B. overwegende dat SDG 14 de oproep inhoudt om de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen in stand te houden en duurzaam te gebruiken;
- C. overwegende dat het doel van de kaderrichtlijn mariene strategie is het mariene milieu te beschermen en in stand te houden, de verslechtering ervan te voorkomen en mariene ecosystemen te herstellen, en uiterlijk in 2020 een goede milieutoestand van de mariene wateren van de EU te bereiken;
- D. overwegende dat een goede milieutoestand gebaseerd is op elf beschrijvende elementen; overwegende dat beschrijvend element 3 betrekking heeft op de populaties van alle commercieel geëxploiteerde soorten vis en schaal- en schelpdieren die zich binnen veilige biologische grenzen bevinden en een opbouw qua leeftijd en grootte vertonen die kenmerkend is voor een gezond bestand;
- E. overwegende dat beschrijvend element 3 voor een goede milieutoestand drie primaire beoordelingscriteria omvat — (I) duurzaamheid van de exploitatie, (II) voortplantingsvermogen en (III) behoud van het aandeel oudere en grotere vissen — maar dat slechts 10,5 % van de bestanden kan worden beoordeeld aan de hand van de criteria (I) en (II) en dat er op Europees niveau geen bevredigende gemeenschappelijke beoordelingsmethode bestaat voor criterium (III);
- F. overwegende dat de verzameling van gegevens over bepaalde visbestanden dringend moet worden verbeterd, met name wat betreft bestanden in de Zwarte Zee, de Middellandse Zee en Macaronesië, zodat een wetenschappelijke beoordeling kan worden uitgevoerd die van essentieel belang is voor een duurzaam beheer van de bestanden;
- G. overwegende dat de maatregelen voor visserijbeheer die in het kader van het GVB zijn vastgesteld hun vruchten afwerpen, aangezien het aantal visbestanden dat op duurzaam niveau wordt bevist, stijgt, waardoor hogere opbrengsten mogelijk zijn voor bestanden die overbevist werden;
- H. overwegende dat volgens het WTECV nog steeds ongeveer 38 % van de bestanden in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan en ongeveer 92 % van de bestanden in de Middellandse Zee en de Zwarte Zee overbevist wordt, d. w.z. geëxploiteerd wordt op een niveau dat boven de maximale duurzame opbrengst (MDO) ligt, hoewel de wettelijke verplichting bestaat uiterlijk in 2020 een einde te maken aan overbevissing; overwegende dat volgens het SOFIA-verslag 2020 van de FAO 62,5 % van de bestanden in de Middellandse Zee en de Zwarte Zee overbevist werd in 2017;

Donderdag 21 januari 2021

- I. overwegende dat de door de Commissie voorgestelde totaal toegestane vangsten (TAC's) in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan in overeenstemming zijn met de MDO voor alle 78 bestanden waarvoor wetenschappelijk advies beschikbaar was;
- J. overwegende dat de Raad in 2019 de TAC's voor 62 van de 78 soorten in overeenstemming heeft gebracht met de MDO; overwegende dat derhalve wordt verwacht dat in 2020 meer dan 99 % van de aanlandingen in de Oostzee, de Noordzee en de Atlantische Oceaan die uitsluitend door de EU worden beheerd, afkomstig zullen zijn uit duurzaam beheerde visserijen;
- K. overwegende dat de biomassa in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan sinds 2007 is blijven toenemen en in 2018 voor de volledig beoordeelde bestanden 48 % hoger lag dan in 2003; overwegende dat de situatie in de Middellandse Zee en de Zwarte Zee sinds het begin van de gegevensreeksen in 2003 in wezen ongewijzigd is gebleven, hoewel er sinds 2012 mogelijk sprake is van een lichte toename van de biomassa;
- L. overwegende dat bevissing op het niveau van de maximale economische opbrengst verwijst naar vangst op een niveau waarop de economische baten voor de vloten worden gemaximaliseerd, hetgeen de veerkracht van de sector vergroot, en waarop visbestanden boven de MDO worden gehouden;
- M. overwegende dat voor meersoortenvisserij het beheer van soorten op basis van het MDO-model onmogelijk toepasbaar is, zelfs als er sprake is van wetenschappelijk goed bekende en gedocumenteerde visserij;
- N. overwegende dat in wetenschappelijke studies over dit onderwerp bezorgdheid is geuit over de negatieve gevolgen op lange termijn van bepaalde vistechniekmethodes die in de visserij worden gebruikt — zoals vistuig dat in contact komt met de zeebodem of visaantrekkende voorzieningen — voor de visbestanden, de biodiversiteit in de oceanen en het mariene milieu;
- O. overwegende dat het GVB nog niet volledig ten uitvoer is gelegd en dat sommige maatregelen ervan, zoals de instelling van gebieden voor herstel van de visbestanden, nog niet zijn toegepast;
- P. overwegende dat volgens het IPBES wereldwijd 66 % van het mariene milieu is gewijzigd door menselijke druk en dat volgens de FAO 34,2 % van de visbestanden op biologisch niet-duurzame wijze wordt bevestigd;
- Q. overwegende dat de IUCN ervoor pleit dat ten minste 30 % van alle mariene habitats uiterlijk in 2020 wordt omgevormd tot een netwerk van beschermde mariene gebieden (MPA's) die in hoge mate worden beschermd, naast andere doeltreffende gebiedsgebonden instandhoudingsmaatregelen, waarbij het doel is dat in ten minste 30 % van de oceaan geen winning plaatsvindt, zonder rekening te houden met de sociaal-economische gevolgen;
- R. overwegende dat in het SOFIA-verslag 2020 van de FAO wordt herhaald dat beheer het beste instrument voor instandhouding en de enige weg naar duurzaamheid is, en dat bestanden die effectief worden beheerd steeds duurzamer worden, waarbij 78,7 % van de huidige wereldwijde aanlandingen van zeevis afkomstig is van biologisch duurzame bestanden;
- S. overwegende dat in de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 wordt aangedrongen op een wettelijk bindend streefcijfer om ten minste 30 % van het zeegebied van de EU te beschermen en 10 % van het zeegebied van de EU strikt te beschermen;
- T. overwegende dat elektronische monitoring op afstand, bijvoorbeeld aan de hand van bijna in real time doorgestuurde positiegegevens, en de verscherping van controles ter plaatse een positieve rol spelen bij de handhaving van MPA's;
- U. overwegende dat het verlies van mariene biodiversiteit sociaal-economische gevolgen heeft voor de visserijsector, overzeese en kustgemeenschappen en de samenleving als geheel en derhalve moet worden voorkomen; overwegende dat volgens de Wereldbank het herstel van de vispopulaties grotere economische baten zou opleveren dan de huidige staat van de zeevispopulaties;
- V. overwegende dat gezonde habitats, waaronder zandbanken, zeegrasvelden en koraalriffen, van essentieel belang zijn om de werking van het mariene ecosysteem te herstellen en de visbestanden aan te vullen en om te voorzien in koolstofputten met het oog op de beperking van de klimaatverandering;

Donderdag 21 januari 2021

- W. overwegende dat goed beheerde MPA's van essentieel belang zijn om de biodiversiteit te vergroten en de natuurlijke habitats van andere soorten, zoals vogels, in stand te houden;
- X. overwegende dat er een sterke wetenschappelijke consensus bestaat dat MPA's gunstig zijn voor de visserij vanwege hun overloopeffect en positieve effecten op de populatietoename, bijvoorbeeld door de bescherming van reproductiegebieden, jonge exemplaren en grote moederdieren met een hoog reproductievermogen;
- Y. overwegende dat verontreiniging die afkomstig is van het land, met name in gedeeltelijk afgesloten zeebekkens, en van andere mariene activiteiten ook van invloed is op het herstel van visbestanden;
- Z. overwegende dat de totale biomassa van de onder quota vallende soorten binnen de door de EU beheerde bestanden in 2018 48 % hoger lag dan in 2003;
- AA. overwegende dat in het wild gevangen vis veruit de gezondste en meest milieuvriendelijke bron van eiwitten op aarde is dankzij de lage CO₂-voetafdruk van de visserijsector; overwegende dat vis en schaal- en schelpdieren dan ook de beste keuze vormen om de klimaatverandering tegen te gaan;
- AB. overwegende dat de aanbeveling van de Europese Ombudsman om proactief documenten over de vaststelling van de TAC-regelgeving openbaar te maken, tot dusver niet is opgevolgd door de Raad van de EU;
- AC. overwegende dat vissen op MDO-niveau positieve resultaten blijft opleveren in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan;

Verbetering van het visserijbeheer om een einde te maken aan overbevissing

1. herhaalt zijn verzoek om een volledige uitvoering van het GVB, teneinde de visbestanden te herstellen en te behouden boven een biomassaniveau dat een MDO kan opleveren;
2. benadrukt dat de natuur, vissen en andere levende organismen een intrinsieke waarde hebben, ook als ze niet worden geëxploiteerd door middel van menselijke activiteiten;
3. verzoekt de Commissie en de lidstaten de wetenschappelijke dekking te versterken, met als doel om uiterlijk in 2025 100 % van de visbestanden die in Europese wateren worden bevist te evalueren en voor al deze bestanden de MDO te berekenen, indien dit wetenschappelijk gezien mogelijk is;
4. wijst erop dat de lidstaten verantwoordelijk zijn voor de verzameling van gegevens en dat deze gegevens van essentieel belang zijn voor de beoordeling van de gezondheid van visbestanden; wijst erop dat de Commissie uit hoofde van artikel 23 van Verordening (EU) 2017/1004 ⁽¹³⁾ bij het Europees Parlement en de Raad een verslag over de uitvoering en de werking van deze verordening moet indienen;
5. verzoekt de Commissie werk te maken van haar TAC-voorstellen en verzoekt de Raad TAC's vast te stellen op MDO-niveau, zoals bepaald in de GVB-verordening;
6. dringt er bij de Commissie, de lidstaten en de wetenschappelijke wereld op aan een op wetenschap gebaseerd model te ontwikkelen voor de optimalisering van het beheer en de exploitatie van meersoortvisserij; merkt op dat dit model het mogelijk moet maken beheersdoelstellingen toe te passen die vergelijkbaar zijn met het gebruik van MDO in het hele GVB, zodat kan worden gevolgd hoe de toegepaste beheersregels zich ontwikkelen;
7. verzoekt de Commissie met klem de uitvoering van de ecosysteemgerichte benadering van het visserijbeheer te versterken, onder meer door in toenemende mate meersoortenbenaderingen toe te passen, teneinde de negatieve gevolgen van visserijactiviteiten en andere factoren zoals de klimaatverandering voor mariene ecosystemen, visbestanden en de samenleving tot een minimum te beperken en de klimaatveerkracht van oceanen te waarborgen; herhaalt dat volledig gedocumenteerde visserij- en kwaliteitsgegevens van essentieel belang zijn om het visserijbeheer te verbeteren; verzoekt de Commissie en de lidstaten de nodige stappen te zetten om de verzameling van gegevens over recreatievisserij te verbeteren, rekening houdend met de milieueffecten en sociaal-economische waarde ervan;

⁽¹³⁾ Verordening (EU) 2017/1004 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 betreffende de instelling van een Uniekader voor de verzameling, het beheer en het gebruik van gegevens in de visserijsector en voor de ondersteuning van wetenschappelijk advies over het gemeenschappelijk visserijbeleid en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 199/2008 van de Raad (PB L 157 van 20.6.2017, blz. 1).

Donderdag 21 januari 2021

8. verzoekt de Commissie steun te blijven verlenen voor plannen om de selectiviteit en de overleving van niet-doelsoorten te verbeteren en, met het oog op de invoering van een ecosysteemgerichte benadering van het visserijbeheer, vast te stellen welke praktijken schadelijk zijn voor visbestanden, de biodiversiteit in de oceanen en mariene milieus, en te voorzien in maatregelen om deze praktijken te beperken en te veranderen;
9. is van oordeel dat de EU na de evaluatie van het GVB uiterlijk in 2022 de huidige praktijk van het visserijbeheer waar nodig moet aanpassen en de overgang naar visserij met een lage impact moet versnellen, zodat niet alleen wordt gezorgd voor het behoud van visbestanden op het huidige niveau, maar ook — belangrijker nog — voor het herstel van visbestanden en mariene ecosystemen, in overleg met belanghebbenden, met name de visserijsector, en meent dat de EU dergelijke maatregelen moet ondersteunen via het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij;
10. is van mening dat de aandacht en steun in het bijzonder moeten worden gericht op kleinschalige visserij, die potentieel minder roofoverval pleegt en duurzamer van aard is, niet alleen wat betreft het beheer van biologische hulpbronnen maar ook vanuit sociaal-economisch oogpunt;
11. verzoekt de Commissie de harmonisatie van de indicatoren onder criterium (III) met betrekking tot een goede milieutoestand waarin is voorzien in de kaderrichtlijn mariene strategie te steunen, met als doel om benchmarks en een beoordelingsmethode vast te stellen die gemeenschappelijk zijn voor alle lidstaten;
12. verzoekt de Commissie te bestuderen of het nuttig kan zijn om voor visserijbeheer andere indicatoren te gebruiken dan MDO, door rekening te houden met interacties tussen soorten en sociaal-economische factoren, alsook met de effecten van klimaatverandering en verontreiniging; merkt op dat andere indicatoren zoals de maximale economische opbrengst door sommige landen worden onderzocht en toegepast;
13. wijst erop dat voor de beperking van de druk van menselijke activiteiten meer onderzoek en innovatie in de visserijsector nodig zijn met het oog op de ontwikkeling van optimale werkmethoden die gekoppeld zijn aan de circulaire economie, duurzaamheid en de selectiviteit van vistuig;
14. benadrukt het belang van de kleinschalige kustvisserij en is van oordeel dat deze sector een belangrijke bijdrage kan leveren aan de overgang naar een duurzaam beheer van visbestanden; verzoekt alle lidstaten daarom om in het kader van hun nationale quota een groter aandeel toe te wijzen aan deze sector;
15. verzoekt de Commissie te waarborgen dat de lidstaten programma's voor gegevensverzameling vaststellen die betrekking hebben op de gevolgen van visserijactiviteiten voor het milieu in het algemeen, onder meer wat de bijvangst van kwetsbare soorten betreft, alsook de gevolgen voor de zeebodem;
16. eist dat de Raad proactief alle documenten over de vaststelling van TAC-regelgeving openbaar maakt, overeenkomstig de aanbeveling van de Europese Ombudsman, en zich houdt aan Verordening (EG) nr. 1049/2001 en Verordening (EG) nr. 1367/2006;

Uitbreiding van het netwerk van beschermde gebieden en verbetering van het beheer daarvan

17. benadrukt dat de Europese Unie weliswaar vooruitgang heeft geboekt en het streefcijfer heeft behaald om 10 % van de Europese wateren als beschermd gebied aan te merken, maar dat het netwerk van MPA's nog verre van volledig effectief is, en wijst erop dat er voor slechts een zeer klein deel van de bestaande MPA's beheersplannen en beschermingsmaatregelen voorhanden zijn;
18. wijst erop dat MPA's, indien ze succesvol zijn, grote sociaal-economische voordelen opleveren, met name voor kustgemeenschappen, de visserijsector en de sector toerisme, en dat MPA's belangrijke ecologische functies kunnen vervullen voor de reproductie van visbestanden (als paaiplaats of kweekgebied met veel jonge vissen) en de veerkracht van visbestanden kunnen verbeteren;
19. is verheugd over het voorstel dat de Commissie in haar biodiversiteitsstrategie voor 2030 heeft gedaan om ten minste 30 % van het zeegebied in de EU te beschermen; , onder meer door middel van gebieden voor herstel van de visbestanden, waarin is voorzien in het kader van het GVB, en gebieden waar de meest vernietigende vismethoden en economische activiteiten worden beperkt;
20. pleit ervoor dat een derde van dit gebied (d.w.z. 10 % van de Europese wateren) een hoog niveau van bescherming geniet en gebieden omvat waar alle vangsten en alle economische activiteiten worden verboden (d.w.z. zones met een vangstverbod);

Donderdag 21 januari 2021

21. verzoekt de Commissie elk wetgevingsvoorstel vergezeld te doen gaan van effectbeoordelingen op basis van het beste beschikbare wetenschappelijke advies en in nauwe samenwerking met lokale gemeenschappen en autoriteiten;
22. dringt er bij de Commissie met klem op aan richtsnoeren vast te stellen voor de MPA-streefdoelen die in elke maritieme regio van de EU moeten worden verwezenlijkt, met het oog op een evenwichtige geografische spreiding en ecologische representativiteit;
23. verzoekt de lidstaten door te gaan met het aanwijzen van MPA's in het kader van de vogel-⁽¹⁴⁾ en habitatrichtlijn⁽¹⁵⁾ en de kaderrichtlijn mariene strategie om die doelstellingen te behalen;
24. pleit ervoor dat MPA's worden ingesteld als onderdeel van een samenhangend netwerk van verbonden gebieden, waaronder offshore- en diepzeegebieden; herinnert aan de verplichting om in gebieden waar kwetsbare mariene ecosystemen (VME's) voorkomen of kunnen voorkomen te stoppen met visserij met bodemberoerend vistuig dieper dan 400 m;
25. verzoekt de Commissie met klem sterke wetenschappelijk onderbouwde richtsnoeren voor de lidstaten op te stellen inzake het beheer van MPA's en een classificatie van MPA's vast te stellen waarbij rekening wordt gehouden met het stadium van totstandbrenging, de beheerplannen en de ecosysteemvoordelen van de gebieden, en wordt voortgebouwd op bestaande richtsnoeren zoals de mondiale normen van de IUCN;
26. hamert erop dat de Commissie visserijovereenkomsten met derde landen moet combineren met beheers- en bestuursmaatregelen zoals MPA's, zodat het beheer van de visbestanden kan worden verbeterd en het hoofd kan worden geboden aan de vele cumulatieve effecten van deze overeenkomsten, zoals verontreiniging, illegale, ongemelde en ongereguleerde visserij (IOO-visserij) en de ontwikkeling van bepaalde praktijken als industrievisserij die een bedreiging vormen voor de duurzaamheid van sommige visbestanden;
27. verzoekt de lidstaten met klem sterkere en meer doeltreffende beheersplannen vast te stellen voor de bestaande en toekomstige MPA's en sterkere maatregelen op het gebied van controle, monitoring en bewaking in te voeren om te waarborgen dat MPA's worden geëerbiedigd;
28. dringt erop aan dat de sectoren van zowel de commerciële als recreatievisserij, alsook de organisaties die bevoegd zijn voor het beheer van menselijke en economische activiteiten op zee (bv. regionale organisaties voor visserijbeheer (ROVB's) of de Internationale Maritieme Organisatie) betrokken worden bij de controle, monitoring en bewaking van MPA's;
29. benadrukt dat beter toezicht moet worden gehouden op door de EU-lidstaten ingediende maatregelen voor visserijbeheer in Natura 2000-gebieden, om ervoor te zorgen dat de instandhoudingsdoelstellingen overeenkomstig artikel 11 van het GVB worden verwezenlijkt;
30. benadrukt dat de aanwijzing van gebieden en de ontwikkeling van beheersmaatregelen gebaseerd moeten zijn op het beste beschikbare wetenschappelijke advies;
31. erkent dat MPA's en andere beschermde gebieden alleen succesvol kunnen zijn als ze een stevige wetenschappelijke basis hebben en aanvaard worden door commerciële en recreatievissers, kustgemeenschappen en andere belanghebbende partijen, en als wordt gezorgd voor een duidelijke communicatie over wat precies wordt beschermd en hoe en waarom dit gebeurt; pleit er derhalve voor dat de visserijsector, met inbegrip van de ambachtelijke visserij, wetenschappelijke organen voor visserijbeheer en andere relevante belanghebbenden, worden betrokken bij het ontwerp, het bestuur en de monitoring van MPA's; dringt erop aan dat participatie van het maatschappelijk middenveld wordt aangemoedigd door educatieve mariene gebieden tot stand te brengen;
32. benadrukt het belang van een alomvattende en samenhangende benadering bij de totstandbrenging van MPA's, hetgeen inhoudt dat niet alleen commerciële visserij wordt beperkt, maar ook andere activiteiten worden aangepakt, zoals exploratie of exploitatie van fossiele brandstoffen, mijnbouw, grootschalige aquacultuur, baggeren, windmolenparken in zee, vervoer, recreatievisserij en andere vrijetijdsactiviteiten;
33. verzoekt de lidstaten het netwerk van gebieden voor het herstel van visbestanden in het kader van het GVB uit te breiden, met name wanneer er duidelijke bewijzen zijn dat zich daar paaiplaatsen bevinden of grote concentraties van vis die kleiner is dan de minimuminstandhoudingsreferentiegraad; benadrukt dat in het volgende verslag over de werking van het GVB een evaluatie van de aanwijzing en het succes van deze gebieden moet worden opgenomen;

⁽¹⁴⁾ Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7).

⁽¹⁵⁾ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7).

Donderdag 21 januari 2021

34. verzoekt de Commissie en de lidstaten om in het kader van internationale onderhandelingen over een verdrag voor het behoud en duurzaam gebruik van mariene biologische diversiteit in gebieden voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht en in het kader van ROVB's te ijveren voor een ambitieus mondiaal mechanisme om MPA's tot stand te brengen op volle zee of in gebieden voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht, en zich zodra er een akkoord is bereikt over mariene biologische diversiteit in gebieden voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht, proactief op te stellen bij de ontwikkeling van nieuwe, doeltreffend beheerde gebiedsgebonden beheersinstrumenten, waaronder MPA's op volle zee; wijst erop dat de totstandbrenging van MPA's in gebieden voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht moet worden ondersteund door sociaal-economische en ecologische effectbeoordelingen op basis van het beste beschikbare wetenschappelijke advies;

35. verzoekt de Commissie en de lidstaten het idee te bevorderen dat de oceaan als geheel de mens ecosystemendiensten verleent en dat de oceanen daarom in internationale onderhandelingen onder auspiciën van de VN moeten worden erkend als gemeenschappelijke natuurlijke rijkdommen;

Het aanpakken van andere milieufactoren die een bedreiging vormen voor het herstel van visbestanden

36. benadrukt dat snelle en krachtige maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering van essentieel belang zijn voor het behoud van gezonde populaties en habitats van mariene organismen en derhalve voor de continuïteit van duurzame visserijactiviteiten en voedselzekerheid op de lange termijn; herinnert eraan dat overeenkomstig artikel 2 van de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering partijen ernaar moeten streven "het vermogen te vergroten tot aanpassing aan de nadelige gevolgen van klimaatverandering, en de veerkracht voor klimaatverandering en broeikasgasarme ontwikkeling te bevorderen, op een wijze die de voedselproductie niet in gevaar brengt";

37. onderstreept dat MPA's positief bijdragen aan de aanpassing aan klimaatverandering door de veerkracht van de ecosystemen te versterken; dringt er bij de lidstaten op aan de rol van MPA-netwerken te versterken in hun nationale strategieën voor aanpassing aan de klimaatverandering;

38. benadrukt dat voor het herstel en het behoud op een duurzaam niveau van de visbestanden ook het hoofd moet worden geboden aan bepaalde antropogene effecten die verband houden met klimaatverandering, zoals zuurstofdepletie en verzuring, en aan verscheidene hoofdzakelijk terrestrische maar ook mariene bronnen van verontreiniging die negatieve gevolgen hebben voor het herstel van de visbestanden of deze kwetsbaarder maken, zoals nitraten, afvalwater, meststoffen, bestrijdingsmiddelen, giftige chemische stoffen, verontreiniging door industriële activiteiten en massatoerisme, reststoffen van aquacultuur, verontreiniging door plastics en microplastics, zonnebrandcrème, hormonen, geluidshinder, olielekken en verloren of weggegooid vistuig;

39. verzoekt de Commissie een studie te publiceren over de gevolgen van die verschillende bronnen van verontreiniging voor het herstel van de visbestanden en voor de mariene ecosystemen;

40. benadrukt dat vissers moeten worden betrokken bij de strijd tegen de verontreiniging van de zeeën en oceanen; verzoekt de Commissie derhalve er bij de lidstaten op aan te dringen dat zij wetgeving vaststellen om vissers in staat te stellen op zee opgevist afval aan land te brengen; is van oordeel dat deze bepalingen moeten voorzien in een systeem van stimulansen voor vissers en het gebruik van passende inzamelsystemen;

41. benadrukt dat het belangrijk is om het overlevingspercentage van niet-doelsoorten te verhogen door verwondingen en stress bij de vangst en vrijlating te beperken;

42. verzoekt de Commissie deze verzoeken in overweging te nemen en erop te reageren in haar nieuwe actieplan voor de instandhouding van de visbestanden en de bescherming van de mariene ecosystemen, dat zij voornemens is uiterlijk in 2021, bij haar herziening van het GVB, in te dienen, evenals in alle komende wetgevingsvoorstellen;

o

o o

43. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0018

De arrestatie van Aleksej Navalny

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de arrestatie van Aleksej Navalny (2021/2513(RSP))

(2021/C 456/12)

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Rusland, en met name die van 17 september 2020 over de situatie in Rusland: de vergiftiging van Aleksej Navalny⁽¹⁾,
  - gezien de Universele Verklaring van de rechten van de mens, het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten,
  - gezien de VN-verklaring over mensenrechtenverdedigers, die op 9 december 1998 is aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN,
  - gezien het Verdrag tot verbod van de ontwikkeling, de productie, de aanleg van voorraden en het gebruik van chemische wapens en inzake de vernietiging van deze wapens (het Verdrag inzake chemische wapens),
  - gezien de grondwet van de Russische Federatie, in het bijzonder hoofdstuk 2, en met name artikel 29, dat de vrijheid van meningsuiting beschermt, en de internationale mensenrechtenverplichtingen die Rusland heeft onderschreven als lid van de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en de VN,
  - gezien de verklaringen van de voorzitter van de Europese Raad en de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) van 17 januari 2021 en van de voorzitter van de Europese Commissie van 18 januari 2021, naar aanleiding van de detentie van Aleksej Navalny,
  - gezien de verklaringen van leiders van EU-lidstaten over de detentie van Aleksej Navalny bij zijn aankomst in Moskou,
  - gezien de conclusies van de Europese Raad van 1 oktober 2020,
  - gezien het resultaat van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 oktober 2020 en de politieke overeenstemming die bereikt is om beperkende maatregelen te treffen tegen degenen die betrokken zijn bij de moordaanslag op Aleksej Navalny,
  - gezien de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in de zaken Navalny vs. Rusland van 17 oktober 2017, Navalny vs. Rusland van 15 november 2018, en Navalny vs. Rusland (nr. 2) van 9 april 2019,
  - gezien de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, ook bekend als de Europese Magnitski-wet, die op 7 december 2020 is goedgekeurd door de Raad,
  - gezien artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat Aleksej Navalny, een prominente Russische politicus, jurist en anti-corruptieactivist, talrijke corruptiezaken aan het licht heeft gebracht waarbij bedrijven en Russische politici betrokken zijn, meerdere publieke protesten in heel Rusland heeft geleid, en is uitgegroeid tot een van de meest effectieve leiders van de Russische oppositie;
- B. overwegende dat Aleksej Navalny een van de grootste uitdagers van de Russische autoriteiten en president Poetin is en met zijn vastberadenheid en moed hoop geeft aan alle Russen die geloven dat hun land vrijheid, democratie, politiek pluralisme en verantwoordingsplicht kan kennen;

⁽¹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0232.

Donderdag 21 januari 2021

- C. overwegende dat Aleksej Navalny op 17 januari 2021 werd gearresteerd op de internationale luchthaven Sjeremetjevo in Moskou, bij zijn terugkeer naar Rusland vanuit Duitsland, nadat hij een medische behandeling had ondergaan na zijn vergiftiging in Rusland, en dat hem de toegang tot zijn advocaten werd ontzegd;
- D. overwegende dat Aleksej Navalny op 18 januari 2021 is veroordeeld tot 30 dagen hechtenis, in afwachting van het proces, tijdens een ongeziene en haastig georganiseerde hoorzitting in een politiebureau, waarbij de advocaat van Navalny niet aanwezig was;
- E. overwegende dat ongeveer 70 mensen, waaronder journalisten en aanhangers van Aleksej Navalny die hem stonden op te wachten, zijn aangehouden;
- F. overwegende dat Aleksej Navalny met toestemming van de Russische autoriteiten was overgebracht naar Duitsland voor een medische behandeling nadat hij op 20 augustus 2020 was vergiftigd; overwegende dat een gezamenlijk project van een netwerk van onderzoeksjournalisten, onder andere het onderzoeksteam Bellingcat, erin geslaagd is diverse van de bij vergiftiging betrokken daders te identificeren, allen agenten van de geheime veiligheidsdiensten van de Russische Federatie;
- G. overwegende dat in het Charité-ziekenhuis in Berlijn werd vastgesteld dat Aleksej Navalny was vergiftigd met een zenuwgas uit de novitsjok-groep van militaire zenuwgassen die door de Sovjet-Unie en de Russische Federatie zijn ontwikkeld, waar alleen de militaire structuren en geheime diensten in Rusland toegang toe hebben; overwegende dat de aard van de vergiftiging is bevestigd door meerdere gespecialiseerde laboratoria in Duitsland, Frankrijk en Zweden, alsmede door de Organisatie voor het verbod op chemische wapens (OPCW);
- H. overwegende dat de vergiftiging van personen via het gebruik van zenuwgassen krachtens het Verdrag inzake chemische wapens beschouwd wordt als het gebruik van chemische wapens, en overwegende dat het gebruik van chemische wapens door eenieder onder om het even welke omstandigheden neerkomt op een grove schending van het internationaal recht en internationale mensenrechtennormen;
- I. overwegende dat de EU, samen met de internationale partners, er bij de Russische autoriteiten op hebben aangedrongen een diepgaand onderzoek in te stellen naar de moordaanslag op Aleksej Navalny met behulp van een verboden chemisch zenuwgas, om volledige medewerking te verlenen aan de OPCW om te zorgen voor een onpartijdig internationaal onderzoek, en de daders voor de rechter te brengen; overwegende dat er tot op heden niet een dergelijk diepgaand en onpartijdig onderzoek is ingesteld door de Russische autoriteiten en dat Rusland verzoeken om een onderzoek uitdrukkelijk naast zich neer heeft gelegd;
- J. overwegende dat de EU, vanwege het uitblijven van een Russisch onderzoek of samenwerking met de OPCW, op 15 oktober 2020 sancties heeft opgelegd aan zes Russische personen en een rechtspersoon die betrokken was bij die misdaad;
- K. overwegende dat het feit dat de moordpoging op Aleksej Navalny plaatsvond in de aanloop naar de plaatselijke en regionale verkiezingen in september 2020 in Rusland een zorgelijk licht werpt op de toestand van de democratie, de fundamentele vrijheden en de mensenrechten in het land;
- L. overwegende dat de Russische federale penitentiare diensten hebben verklaard dat Aleksej Navalny is aangehouden in afwachting van een rechtszitting wegens schending van de voorwaarden van een eerdere voorwaardelijke straf, met betrekking tot de zogenoemde zaak-Yves Rocher, tijdens zijn herstel van de moordaanslag die door de Russische autoriteiten werd beraamd;
- M. overwegende dat het EHRM in zijn arrest van 17 oktober 2017 heeft geoordeeld dat Aleksej Navalny en zijn broer Oleg in 2014 in de zogenoemde zaak-Yves Rocher onterecht zijn veroordeeld voor financiële misdrijven en dat de Russische rechtbanken in de zaak "volstrekt willekeurige en kennelijk onredelijke" uitspraken hebben vastgesteld, en dat het de Russische Federatie veroordeelde tot het betalen van meer dan 80 000 EUR aan schadevergoeding en kosten aan de twee broers;
- N. overwegende dat Aleksej Navalny al eerder is aangevallen, opgepakt, gearresteerd en veroordeeld om een einde te proberen maken aan zijn politieke en publieke activiteiten; overwegende dat Russische aanklagers en de eerdere politiek gemotiveerde veroordelingen van Aleksej Navalny hebben aangegrepen om hem te beletten deel te nemen aan de Russische presidentsverkiezingen van 2018;
- O. overwegende dat de Russische autoriteiten op 18 januari 2021 een nieuwe strafzaak tegen Aleksej Navalny hebben ingeleid wegens fraude in verband met het overmaken van geld naar diverse liefdadigheidsinstellingen;

Donderdag 21 januari 2021

- P. overwegende dat de vrijheid van gedachte en meningsuiting, van vereniging en van vreedzame vergadering als rechten verankerd zijn in de grondwet van de Russische Federatie; overwegende dat de Russische Federatie ondertekenaar is van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het EVRM, en lid van de Raad van Europa, en zich derhalve heeft verplicht tot eerbiediging van de internationale normen en beginselen van de rechtsstaat, mensenrechten en fundamentele vrijheden;
- Q. overwegende dat er volgens de vooraanstaande Russische mensenrechtenorganisatie Memorial meer dan 300 politieke en religieuze gevangenen zijn in de Russische Federatie; overwegende dat de EU zich solidair verklaart met alle dissidenten en de Russische bevolking, die ondanks de bedreigingen voor hun vrijheid en leven, en de druk van het Kremlin en de Russische autoriteiten, blijven strijden voor vrijheid, mensenrechten en democratie;
- R. overwegende dat de situatie van de mensenrechten en de rechtsstaat in Rusland blijft verslechteren, met stelselmatige inspanningen van de autoriteiten om de vrijheid van meningsuiting te fnuiken, de vrijheid van vergadering te beperken, oppositieactiviteiten te belemmeren, met repressie te reageren op activiteiten die erop gericht zijn corruptie aan het licht te brengen en de activiteiten van het Russische maatschappelijk middenveld te verhinderen;
- S. overwegende de schending van het internationaal recht in Oekraïne en Georgië en de moorden en fysieke eliminaties in opdracht van de staat van oppositieleiders, journalisten en anderen, zoals in het geval van Boris Nemtsov, Anna Politkovskaja, Sergej Magnitski en anderen ongestraft zijn gebleven; overwegende dat de betrekkingen met de Russische Federatie een historisch dieptepunt hebben bereikt als gevolg van deze talrijke moordaanslagen door vergiftiging met militaire zenuwgassen of andere methoden, en de weigering om mee te werken in het kader van de rechtszaak over het neerhalen van vlucht MH17;
- T. overwegende dat de Europese Unie sinds december 2020 een nieuw instrument tot haar beschikking heeft, namelijk de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, die gericht is tegen personen en rechtspersonen die zich schuldig hebben gemaakt aan, betrokken zijn geweest bij of in verband worden gebracht met ernstige schendingen van de mensenrechten, waar ook ter wereld;
1. dringt aan op de vrijlating van Aleksej Navalny en van alle overige personen die gearresteerd zijn in verband met zijn terugkeer naar Rusland, ongeacht of zij journalisten zijn, medewerkers van zijn team of burgers die hem steunen;
  2. veroordeelt ten eerste de arrestatie van Aleksej Navalny en zijn aanhangers en de politiek gemotiveerde repressie door de Russische autoriteiten waarmee zij te maken krijgen, onder meer door gebruik te maken van het rechtstelsel; veroordeelt bovendien de aanslag op Aleksej Navalny's leven en vindt het zeer zorgwekkend dat de Russische Federatie steeds minder ruimte geeft aan de politieke oppositie, dissidenten en het maatschappelijk middenveld;
  3. veroordeelt het gedrag van de Russische Federatie in de meest krachtige bewoordingen en beschouwt dit gedrag als ongepast voor een lid van de Raad van Europa en de OVSE, aangezien dit lidmaatschap de verbintenis inhoudt om de fundamentele vrijheden, de mensenrechten en de rechtsstaat te eerbiedigen, zoals verankerd in het EVRM en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten; spoort de Raad van Europa en de OVSE ertoe aan passende maatregelen te nemen om de door de Russische Federatie gepleegde inbreuken op verbintenissen die ze is aangegaan te evalueren;
  4. herinnert eraan dat de detentie van politieke tegenstanders indruist tegen de internationale verbintenissen van Rusland, en dringt erop aan dat de rechterlijke macht wordt gedepolitiseerd en dat het recht op een eerlijk proces en het recht op toegang tot rechtsbijstand worden gehandhaafd; verzoekt het Comité van Ministers en de lidstaten van de Raad van Europa gebruik te maken van de in artikel 46, lid 4, van het EVRM opgenomen bevoegdheid om bij het EHRM een inbreukprocedure in te dienen tegen de Russische Federatie;
  5. verzoekt de Russische autoriteiten een einde te maken aan het lastigvallen, intimideren en onderdrukken van onafhankelijke en dissidente tegenstanders door korte metten te maken met de heersende straffeloosheid die al vele journalisten, mensenrechtenactivisten en oppositiepolitici het leven heeft gekost, en erop toe te zien dat zij hun legitieme en nuttige werkzaamheden kunnen uitvoeren zonder te vrezen voor hun leven of dat van hun gezinsleden of vrienden;
  6. is ervan overtuigd dat de moordaanslag op Aleksej Navalny en zijn onmiddellijke arrestatie bij terugkeer in Rusland gericht zijn op het ontmoedigen van verdere blootlegging van ernstige corruptie van het regime en deel uitmaken van een stelselmatige aanpak om hem, de politieke oppositie en andere dissidenten mond dood te maken en te elimineren, met name met het oog op de aanstaande parlementsverkiezingen in het najaar van 2021; meent dat het regime door zo te handelen laat zien dat het zijn eigen bevolking minacht, meedogenloos aan de macht probeert te blijven en de bevolking elke kans op democratie en vrijheid ontnemt; betuigt zijn solidariteit met de democratische krachten in Rusland, die zich inzetten voor een open en vrije samenleving;

Donderdag 21 januari 2021

7. wijst op zijn vaste voornemen om nauwlettend in het oog te houden hoe de lichamelijke en geestelijke situatie van Aleksej Navalny zich verder ontwikkelt en stelt dat de volledige verantwoordelijkheid voor zijn situatie bij de Russische autoriteiten berust;
8. veroordeelt het herhaalde gebruik van chemische zenuwgassen tegen Russische burgers door de Russische Federatie, en wijst erop dat het gebruik van chemische wapens onder om het even welke omstandigheden neerkomt op een laakbaar misdrijf uit hoofde van het internationaal recht, in het bijzonder het Verdrag inzake chemische wapens; herhaalt zijn oproepen aan de Russische Federatie om haar novitsjok-programma volledig openbaar te maken aan de OPCW en de verantwoordelijken voor het misdrijf dat is gepleegd tegen Aleksej Navalny onverwijld ter verantwoording te roepen; dringt er nogmaals op aan dat een internationaal onderzoek wordt ingesteld naar de schendingen door Rusland van zijn internationale verbintenissen op het gebied van chemische wapens;
9. verzoekt de Raad om tijdens zijn volgende bijeenkomsten een actief standpunt over deze kwestie in te nemen en de beperkende maatregelen van de EU ten aanzien van Rusland aanzienlijk aan te scherpen, onder meer door sancties op te leggen aan de personen en rechtspersonen die betrokken zijn bij het besluit om Aleksej Navalny te arresteren en op te sluiten; is bovendien van mening dat er aanvullende gerichte beperkende maatregelen getroffen moeten worden in het kader van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten tegen alle personen die rechtstreeks betrokken waren bij of verantwoordelijkheid dragen voor de aanslagen op Aleksej Navalny;
10. dringt er bij de Raad op aan om sancties op te leggen aan Russische oligarchen die banden hebben met het regime, alsook aan vertrouwelingen van president Poetin en mediapropagandisten die activa bezitten in de Europese Unie en vrij naar de lidstaten mogen reizen; is van mening dat deze sancties ook voor hun onmiddellijke familieleden moeten gaan gelden; vindt dat de Europese Unie niet langer mag openstaan voor Russische rijkdom van onduidelijke herkomst;
11. verzoekt de EU en de lidstaten een nieuwe strategie te ontwerpen voor de betrekkingen van de EU met Rusland, gericht op een betere ondersteuning van maatschappelijke organisaties, en die de democratische waarden, de rechtsstaat, de fundamentele vrijheden en de mensenrechten bevorderen; verzoekt de EU en de lidstaten om een kritische evaluatie van de samenwerking tussen de EU en Rusland in het kader van diverse platforms op het gebied van buitenlands beleid en projecten als Nord Stream 2, die de EU met onmiddellijke ingang moet stopzetten;
12. roept de Russische regering en de Doema op het wettelijk kader voor verkiezingen en de wetgeving inzake buitenlandse agenten en ongewenste organisaties te herzien om pluralisme en vrije en eerlijke verkiezingen overeenkomstig internationale normen te bevorderen en een gelijk speelveld voor oppositiekandidaten te creëren; eist dat de Russische regering alle democratische partijen gelijke toegang en gelijke kansen garandeert tijdens de komende verkiezingen voor de Doema, aangezien niet-registratie van partijen een misbruik van de registratieprocedure is dat politieke concurrentie en een pluralistische democratie onmogelijk maakt; onderstreept dat het Russische regime en de Belarussische dictatuur steeds meer overeenkomsten beginnen te vertonen qua houding en tactiek; is van mening dat beide regimes de steeds luider wordende roep om verandering vanuit de bevolking vrezen, en daarom kiesbedrog als een voor de hand liggende politieke oplossing zien;
13. betreurt dat Aleksej Navalny geen toestemming zal krijgen om de Commissie juridische zaken en rechten van de mens van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa (PACE) toe te spreken, zoals gepland stond voor 19 januari 2021, terwijl de Russische parlementaire delegatie onlangs toestemming heeft gekregen om opnieuw deel te nemen aan deze vergadering;
14. herhaalt zijn oproep aan de Europese Dienst voor extern optreden en de lidstaten om de mensenrechtensituatie in de Russische Federatie nauwlettend te blijven volgen en verzoekt de EU-delegatie in Rusland en de ambassades van de lidstaten de rechtszaken waarbij maatschappelijke organisaties, politici van de oppositie en activisten betrokken zijn, waaronder de zaak van Aleksej Navalny, te blijven volgen; dringt er bij de EU op aan meer steun te verlenen aan Russische dissidenten, niet-gouvernementele en maatschappelijke organisaties, en onafhankelijke media en verslaggevers;
15. verzoekt de EU-lidstaten hun Ruslandbeleid te coördineren en in de bilaterale en multilaterale fora met de Russische autoriteiten met één stem te spreken; benadrukt bovendien dat de EU gebruik moet maken van de wisseling van de regering in Washington om de trans-Atlantische eenheid te versterken met het oog op de bescherming van de democratie en de fundamentele waarden tegen autoritaire regimes; herinnert eraan dat het Parlement de Russische bevolking bijstaat in haar streven naar fundamentele vrijheden, mensenrechten en democratie;
16. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de vicevoorzitter van de Commissie/ hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, alsmede de President, de regering en Doema van de Russische Federatie.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0019

De laatste ontwikkelingen in de nationale vergadering van Venezuela

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de jongste ontwikkelingen met betrekking tot de Nationale Vergadering van Venezuela (2021/2508(RSP))

(2021/C 456/13)

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Venezuela, met name die van 31 januari 2019 over de situatie in Venezuela ⁽¹⁾, van 16 januari 2020 over de situatie in Venezuela na de illegale verkiezing van de voorzitter en het bureau van het nieuwe parlement (parlementaire coup) ⁽²⁾ en die van 10 juli 2020 over de humanitaire situatie in Venezuela en de migratie- en vluchtelingencrisis ⁽³⁾,
- gezien de verklaringen van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) van 6 januari 2021 en van 7 december 2020 over Venezuela en over de verkiezingen voor de Nationale Vergadering van 6 december 2020, en gezien de eerdere verklaringen van de woordvoerder van 4 en 16 juni 2020 over de jongste ontwikkelingen in Venezuela,
- gezien de verklaringen van de internationale contactgroep van 8 december 2020 over de verkiezingen voor de Nationale Vergadering van Venezuela die op 6 december 2020 werden gehouden, van 16 juni 2020, waarin de internationale contactgroep de beschikking van het Hooggerechtshof van Venezuela tot aanwijzing van de nieuwe nationale kiesraad als onwettig verwierp, en van 24 juni 2020 over de verergering van de politieke crisis in Venezuela,
- gezien de recente verklaringen van de Groep van Lima, met name die van 5 januari 2021,
- gezien de verklaring van de Commissie buitenlandse zaken van het Europees Parlement van 11 juni 2020 over de aanvallen op de Nationale Vergadering van Venezuela,
- gezien de verklaring van de covoorzitters van de coördinatiegroep democratieondersteuning en verkiezingen van 2 december 2020 over de niet-erkenning door het Europees Parlement van de parlementsverkiezingen in Venezuela op 6 december 2020,
- gezien de recente verklaringen van de secretaris-generaal van de Organisatie van Amerikaanse Staten over de situatie in Venezuela,
- gezien Besluit (GBVB) 2020/898 van de Raad van 29 juni 2020 tot wijziging van Besluit (GBVB) 2017/2074 betreffende beperkende maatregelen in het licht van de situatie in Venezuela ⁽⁴⁾, waarbij elf hoge Venezolaanse functionarissen werden toegevoegd aan de lijst met personen voor wie beperkende maatregelen gelden,
- gezien het eerste verslag van de onafhankelijke internationale onderzoeksmis­sie van de VN inzake de Bolivariaanse Republiek Venezuela van 16 september 2020,
- gezien de internationale donorconferentie in solidariteit met de Venezolaanse vluchtelingen en migranten in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied van 26 mei 2020,
- gezien de grondwet van Venezuela,
- gezien het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof,
- gezien het verslag van het Internationaal Strafhof over “Vorbereidende onderzoeksactiviteiten (2020) — Venezuela I” van 14 december 2020,
- gezien artikel 132, leden 2 en 4, van zijn Reglement,

⁽¹⁾ PB C 411 van 27.11.2020, blz. 185.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0013.

⁽³⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0193.

⁽⁴⁾ PB L 205 I van 29.6.2020, blz. 6.

Donderdag 21 januari 2021

- A. overwegende dat er bij de onwettige en onrechtmatige parlementsverkiezingen die op 6 december 2020 in Venezuela werden gehouden, niet aan de minimale internationale normen voor een geloofwaardig verkiezingsproces is voldaan en politiek pluralisme, democratie, transparantie en de rechtsstaat met voeten zijn getreden; overwegende dat de opkomst extreem laag was, waaruit duidelijk blijkt dat het Venezolaanse volk deze verkiezingen heeft verworpen; overwegende dat de democratische krachten in Venezuela unaniem hebben besloten niet deel te nemen aan deze zogenaamde verkiezingen; overwegende dat het manifest waarin dit was vastgelegd door zevenentwintig politieke partijen werd ondertekend, waaronder de vier grootste oppositiepartijen Voluntad Popular, Primero Justicia, Acción Democrática en Un Nuevo Tiempo; overwegende dat de verkiezingen niet voldeden aan de Venezolaanse wettelijke voorwaarden;
- B. overwegende dat de internationale gemeenschap, en in het bijzonder de Europese Unie, de internationale contactgroep, de Groep van Lima en de Verenigde Staten, zich tegen het houden van parlementsverkiezingen in 2020 heeft uitgesproken, omdat volstrekt niet was voldaan aan de voorwaarden voor het houden van vrije en eerlijke verkiezingen, en dat zij de uitkomsten van deze verkiezingsprocedure niet als legitiem of representatief voor de wil van de Venezolaanse bevolking heeft erkend; overwegende dat deze illegale verkiezing de democratische ruimte in Venezuela tot een absoluut minimum heeft doen krimpen en aanzienlijke hindernissen heeft opgeworpen voor een oplossing voor de politieke crisis in het land;
- C. overwegende dat de rechtmatige Nationale Vergadering van 2015, onder voorzitterschap van Juan Guaidó, op 26 december 2020 wetgeving heeft aangenomen om haar grondwettelijke en administratieve mandaat met één jaar te verlengen, totdat er in Venezuela vrije, eerlijke, controleerbare en democratische verkiezingen kunnen worden gehouden;
- D. overwegende dat het onwettige Hooggerechtshof van Venezuela op 13 juni 2020 nieuwe leden van de Nationale Kiesraad heeft benoemd, hoewel het hiertoe niet wettelijk bevoegd is; overwegende dat deze benoemingen overeenkomstig de artikelen 187 en 296 van de Venezolaanse grondwet onder de uitsluitende bevoegdheid van de Nationale Vergadering vallen, een door het Venezolaanse volk democratisch gekozen instantie; overwegende dat de eenzijdig door deze onwettige organen vastgestelde besluiten of uitspraken door de internationale gemeenschap niet worden erkend; overwegende dat de functionarissen die verantwoordelijk zijn voor deze besluiten ook op de sanctielijst van de Raad zijn geplaatst;
- E. overwegende dat het Bureau van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten, dat geleid wordt door Michelle Bachelet, in juli 2020 heeft vastgesteld dat “de besluiten van het Hooggerechtshof van Venezuela de mogelijkheid beperken om de voorwaarden te scheppen voor democratische en geloofwaardige verkiezingsprocessen” en dat in deze besluiten “nieuwe leden van de Nationale Kiesraad zijn benoemd zonder dat dit gesteund werd door alle politieke krachten”;
- F. overwegende dat Nicolás Maduro op 10 januari 2019 voor het Venezolaanse Hooggerechtshof op onrechtmatige wijze en in overtreding van de grondwettelijke orde de presidentiële macht heeft gegrepen;
- G. overwegende dat de wettig en democratisch gekozen voorzitter van de Nationale Vergadering, Juan Guaidó, op 23 januari 2019 werd beëdigd als interim-president van Venezuela overeenkomstig artikel 233 van de Venezolaanse grondwet;
- H. overwegende dat de EU en het Parlement herhaaldelijk hebben aangedrongen op herstel van de democratie en de rechtsstaat in Venezuela via een geloofwaardig politiek proces; overwegende dat Nicolás Maduro in reactie op verzoeken van de VV/HV, de internationale contactgroep en het Parlement publiekelijk de mogelijkheid heeft afgewezen om dringend vrije, eerlijke, transparante, inclusieve en geloofwaardige presidents-, parlements- en lokale verkiezingen te houden;
- I. overwegende dat het Parlement in zijn resolutie van 31 januari 2019 heeft erkend dat Juan Guaidó overeenkomstig de Venezolaanse grondwet de rechtmatige interim-president van de Bolivariaanse Republiek Venezuela is;
- J. overwegende dat 25 van de 27 lidstaten Juan Guaidó als de enige legitieme interim-president van het land hebben erkend totdat er nieuwe vrije, transparante en geloofwaardige presidentsverkiezingen worden georganiseerd om de democratie te herstellen; overwegende dat veel andere democratische staten hetzelfde hebben gedaan;
- K. overwegende dat de Raad op 12 november 2020 de beperkende maatregelen tegen Venezuela heeft verlengd tot 14 november 2021; overwegende dat deze maatregelen ook een embargo omvatten op wapens en uitrusting voor interne onderdrukking, evenals een reisverbod en bevrozing van tegoeden van 36 Venezolaanse leiders en topambtenaren;
- L. overwegende dat het Parlement in 2017 zijn Sacharovprijs voor de vrijheid van denken heeft toegekend aan de democratische oppositie en politieke gevangenen in Venezuela;

Donderdag 21 januari 2021

- M. overwegende dat de reeds kritieke situatie in Venezuela nog nijpender is geworden door COVID-19; overwegende dat de instorting van het zorgstelsel, de hyperinflatie, de ernstige voedsel- en geneesmiddelentekorten en een diepe humanitaire crisis minstens een zesde van de bevolking (eind 2020 meer dan vijf en een half miljoen Venezolanen) ertoe hebben gedwongen het land te verlaten;
- N. overwegende dat de aanklager van het Internationaal Strafhof op 14 december 2020, voorafgaand aan zijn voorlopige verslag en op grond van een gedetailleerde evaluatie en analyse van de beschikbare informatie, heeft aangekondigd dat er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat civiele autoriteiten, leden van de strijdkrachten en personen die voorstander zijn van de regering in Venezuela zich schuldig hebben gemaakt aan opsluiting, foltering, verkrachting en/of andere vormen van seksueel geweld en vervolging van een groep of gemeenschap om politieke redenen, en mogelijk zeer ernstige misdaden tegen de menselijkheid hebben begaan; overwegende dat in de eerste helft van 2021 een definitief besluit ter zake zal worden genomen; overwegende dat de onafhankelijke internationale onderzoeksmis­sie van de VN inzake de Bolivariaanse Republiek Venezuela op 16 september 2020 heeft gerapporteerd dat de regering en de veiligheidstroepen van het regime misdaden tegen de menselijkheid hebben begaan, waaronder executies en foltering, en dat president Maduro en een aantal van zijn ministers daarvan op de hoogte waren; overwegende dat in het rapport van de onafhankelijke internationale onderzoeksmis­sie voorts staat dat de Venezolaanse staat degenen die verantwoordelijk zijn voor buitengerech­telijke executies, gedwongen verdwijningen, willekeurige opsluitingen en marteling ter verantwoording moet roepen en moet voorkomen dat er meer van dit soort handelingen plaatsvinden;
- O. overwegende dat in het meest recente rapport van het CASLA-instituut van 14 januari 2021 bewijs wordt geleverd dat het regime er wat betreft de systematische onderdrukking en de voortdurende mensenrechtenschendingen een strategische planning op nahoudt en dat uit dit rapport tevens blijkt dat er sprake is van nieuwe vormen van foltering, dat er vaker mensen onrechtmatig worden opgesloten en steeds meer foltercentra zijn, en dat andere landen aanzetten tot dergelijke misdrijven of anderszins bemoeienis hebben bij de uitvoering ervan; overwegende dat in dit rapport ook wordt gewezen op de onmenselijke omstandigheden waarin politieke gevangenen onrechtmatig worden vastgehouden en op de voortdurende lichamelijke en psychische mishandeling waaraan zij worden blootgesteld, waarmee in strijd wordt gehandeld met de minimumregels voor de behandeling van gevangenen, zoals aangenomen tijdens het eerste congres van de Verenigde Naties inzake de voorkoming van misdaad en de behandeling van misdadigers, gehouden te Genève in 1955 en goedgekeurd door de Economische en Sociale Raad in zijn resoluties 663 C (XXIV) van 31 juli 1957 en 2076 (LXII) van 13 mei 1977;
- P. overwegende dat Salvador Franco, een politieke gevangene van de etnische Pemón-groep, op 3 januari 2021 in een Venezolaanse gevangenis door ziekte is overleden zonder medische zorgen te hebben gekregen: er was sinds november 2020 een gerechtelijk bevel voor zijn overbrenging naar een ziekenhuis, maar dit werd genegeerd;
- Q. overwegende dat het regime sinds 5 januari 2021 zijn aanvallen op en vervolging van de weinige vrije en onafhankelijke media die in het land nog overblijven heeft geïntensiveerd door hun bezittingen en materiaal in beslag te nemen, waardoor zij gedwongen zijn hun activiteiten onmiddellijk stop te zetten;
- R. overwegende dat in de pers en door mensenrechtenactivisten wordt gemeld dat ten minste 23 mensen onlangs om het leven zijn gekomen tijdens een confrontatie tussen de politie en bendes in de Venezolaanse hoofdstad Caracas; overwegende dat de regering het voorwerp is van internationaal toezicht en onderzoek vanwege de moorden die door veiligheidstroepen zijn begaan;
1. herhaalt dat het de in december 2015 verkozen Nationale Vergadering, haar voorzitter Juan Guaidó, en de Gedelegeerde Commissie die eveneens wordt voorgezeten door Juan Guaidó, zal blijven beschouwen als het enige legitieme democratische representatieve politieke orgaan in Venezuela, omdat dit in overeenstemming is met de wil van de Venezolanen zoals zij die tijdens de laatste vrije verkiezingen tot uitdrukking hebben gebracht, totdat in het land werkelijk vrije, geloofwaardige, inclusieve, transparante en volledig democratische verkiezingen worden gehouden; verzoekt de Raad en de lidstaten de Nationale Vergadering van Venezuela die in 2015 werd verkozen eenduidig te erkennen als rechtmatig en in overeenstemming met de grondwet, en Juan Guaidó te erkennen als rechtmatige interim-president van Venezuela;
  2. betreurt en verwerpt de illegale en onrechtmatige parlementsverkiezingen die het gevolg zijn van het frauduleuze verkiezingsproces dat op 6 december 2020 werd georganiseerd, en herhaalt dat het verkiezingsproces niet voldeed aan de internationaal aanvaarde voorwaarden en normen, noch aan de Venezolaanse wetten, niet vrij en eerlijk was en evenmin de wil van het Venezolaanse volk vertegenwoordigde; erkent noch de legitimiteit noch de wettigheid van de frauduleuze Nationale Vergadering die op grond van deze niet-democratische verkiezingen op 5 januari 2021 is aangetreden;
  3. herhaalt dat een duurzame oplossing voor de multidimensionale crisis in Venezuela die gevolgen heeft voor de hele regio, alleen maar bereikt kan worden door het zetten van vreedzame en democratische politieke stappen, onder meer in de vorm van het organiseren van geloofwaardige, inclusieve, vrije, eerlijke en transparante presidents-, parlements-, regionale en lokale verkiezingen die in overeenstemming zijn met de internationale normen, met waarborgen voor een gelijk speelveld en waaraan onbelemmerd kan worden deelgenomen door alle politieke partijen en waarbij ook onafhankelijke internationale waarnemers aanwezig mogen zijn;

Donderdag 21 januari 2021

4. geeft uiting aan zijn solidariteit met en volledige steun voor de bevolking van Venezuela die geconfronteerd wordt met de gevolgen van een ernstige humanitaire en politieke crisis, die momenteel nog wordt verergerd door de COVID-19-pandemie; vestigt de aandacht op de alarmerende migratiecrisis en de overloopeffecten daarvan in de hele regio en spreekt zijn waardering uit voor de inspanningen en de solidariteit van de buurlanden;
  5. vraagt de onvoorwaardelijke en onmiddellijke vrijlating van de meer dan 350 politieke gevangenen die in Venezuela worden vastgehouden, een cijfer dat door Foro Penal Venezolano en de Organisatie van Amerikaanse Staten is bevestigd;
  6. herhaalt dat de eerbiediging en bescherming van de mensenrechten in Venezuela volledig gewaarborgd moeten worden, en verbindt zich ertoe bijzonder waakzaam te zijn voor onderdrukking, met name ten aanzien van leden van de democratische krachten; veroordeelt de dreigementen van Iris Varela, ondervoorzitter van de onrechtmatig tot stand gekomen Nationale Vergadering, die inhielden dat zij van plan is opdracht te geven tot de arrestatie en vervolging van leden van de oppositie en president Juan Guaidó, beslag te laten leggen op hun bezittingen en hun staatsburgerschap in te trekken;
  7. veroordeelt de meest recente inbreuken op de vrijheid van meningsuiting door het regime en de sluiting van kantoren van dagbladen en andere media die een ander politiek geluid laten horen dan dat van het regime van Maduro;
  8. is ingenomen met het recente besluit van de Raad van 29 juni 2020 om gerichte sancties op te leggen aan nog eens elf personen, wat de Venezolaanse bevolking niet schaadt, en pleit ervoor dat deze sancties per direct verder worden aangescherpt en uitgebreid; is van mening dat de EU-autoriteiten de bewegingsvrijheid van de personen op die lijst moeten beperken en hun tegoeden en visa moeten bevriezen, alsook die van hun naaste familie; dringt voorts aan op een onmiddellijk verbod op de handel in en het in omloop brengen van bloedgoud uit Venezuela in de EU;
  9. wijst nogmaals op het belang van voortdurende nauwe samenwerking met internationale bondgenoten, namelijk de nieuwe Amerikaanse regering en de Groep van Lima, zodat een nieuwe impuls kan worden gegeven aan de uitgebreide diplomatieke inspanningen op internationaal niveau om voor de Venezolaanse bevolking opnieuw democratie, rechtsstatelijkheid en welvaart tot stand te brengen; verzoekt de VV/HV en de Raad om een beleid op hoog niveau, dat wordt gecoördineerd met de VS en de Groep van Lima, om bij te dragen aan een bredere strategische aanpak van de internationale diplomatieke inspanningen en om de opnieuw uit de hand lopende situatie in Venezuela grondig te beoordelen;
  10. verzoekt de legitieme Nationale Vergadering en haar voorzitter Juan Guaidó volledige transparantie te verzekeren bij het beheer van de middelen, om volledige verantwoording te kunnen waarborgen;
  11. herinnert eraan dat de crisis in Venezuela de meest ondergefinancierde crisis wereldwijd is en roept de internationale gemeenschap ertoe op haar financiële toezeggingen na te komen en de toegezegde bedragen voor de humanitaire crisis in Venezuela uit te keren, zoals overeengekomen door de donorconferentie;
  12. staat volledig achter het onderzoek van het Internationaal Strafhof naar de talrijke misdaden en daden van repressie door het Venezolaanse regime; dringt er bij de Europese Unie op aan steun te verlenen aan het initiatief van de verdragsstaten van het Internationaal Strafhof om een onderzoek in te stellen naar vermeende misdrijven tegen de menselijkheid door het regime van Maduro, met als doel de verantwoordelijken rekenschap te doen afleggen;
  13. staat volledig achter de oproep van de secretaris-generaal van de VN voor een diepgaand en onafhankelijk onderzoek naar de gepleegde moorden, in overeenstemming met zijn eerder aangenomen resoluties;
  14. pleit voor de oprichting van een contactgroep, bestaande uit leden van het Europees Parlement en democratisch verkozen vertegenwoordigers van de gedelegeerde commissie van de Nationale Vergadering, om het mogelijk te maken regelmatig contact te hebben en in dialoog te gaan met de legitieme democratische krachten in Venezuela;
  15. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de rechtmatige interim-president Juan Guaidó alsook de Nationale Vergadering van de Bolivariaanse Republiek Venezuela, de regeringen en parlementen van de landen van de Groep van Lima, de Euro-Latijns-Amerikaanse Parlementaire Vergadering, de secretaris-generaal van de Organisatie van Amerikaanse Staten en de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.
-

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0020

Toegang tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting voor iedereen**Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over toegang tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting voor iedereen (2019/2187(INI))**

(2021/C 456/14)

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name artikel 3, lid 3, alsmede het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name de artikelen 9, 14, 148, 151, 153, 160 en 168, en Protocol nr. 26 over diensten van algemeen belang,
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, met name titel IV (solidariteit),
- gezien de Universele Verklaring van de rechten van de mens, en met name de artikelen 8 en 25,
- gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap,
- gezien de slotopmerkingen van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap van september 2015 over het initiële verslag van de Europese Unie aan het Comité van juni 2014,
- gezien de in september 2015 door wereldleiders aangenomen en door de Raad bekrachtigde duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), en met name SDG 11 over duurzame steden en gemeenschappen, en SDG 3 over het waarborgen van een gezond leven en het bevorderen van welzijn voor iedereen, ongeacht leeftijd,
- gezien het Handvest van Genève van de VN inzake duurzame huisvesting en het doel daarvan van het 'waarborgen van toegang tot fatsoenlijke, passende, betaalbare en gezonde huisvesting voor eenieder' ⁽¹⁾;
- gezien de huisvestings- en gezondheidsrichtsnoeren ("Recommendations to promote healthy housing for a sustainable and equitable future" ⁽²⁾) van de Wereldgezondheidsorganisatie van 2018,
- gezien de Europese Pijler van sociale rechten (EPSR), die in november 2017 werd afgekondigd door de Europese Raad, het Europees Parlement en de Europese Commissie, en met name de beginselen 19 ("huisvesting en bijstand voor daklozen") en 20 ("toegang tot essentiële diensten"),
- gezien het herziene Europees Sociaal Handvest, en met name de artikelen 30 ("recht op bescherming tegen armoede en uitsluiting"), 31 ("recht op huisvesting") en 16 ("recht van het gezin op sociale, juridische en economische bescherming"),
- gezien het actieplan van het Urban Agenda Housing Partnership van de EU van 2018 ⁽³⁾,
- gezien de nieuwe stedelijke agenda, die in oktober 2016 werd aangenomen tijdens de Conferentie van de Verenigde Naties over huisvesting en duurzame stadsontwikkeling (Habitat III), die iedere 20 jaar wordt gehouden,
- gezien het rapport van de taskforce op hoog niveau inzake investeringen in sociale infrastructuur in Europa 2018 ⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ https://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/charter/Language_versions/ENG_Geneva_UN_Charter.pdf

⁽²⁾ <https://www.who.int/publications/i/item/who-housing-and-health-guidelines>

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/final_action_plan_euua_housing_partnership_december_2018_1.pdf

⁽⁴⁾ Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe: "Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe", Lieve Fransen, Gino del Bufalo en Edoardo Reviglio (januari 2018).

Donderdag 21 januari 2021

- gezien het advies van het Comité van de Regio's van 2017 getiteld “Naar een Europese agenda voor huisvesting” ⁽⁵⁾,
- gezien de verklaring van Eurocities van 2016 over staatssteun en plaatselijke openbare diensten ⁽⁶⁾,
- gezien de slotverklaring van de 19e informele bijeenkomst van de Europese ministers van Volkshuisvesting op 9 en 10 december 2013 ⁽⁷⁾,
- gezien de resolutie van 2014 van de burgemeesters van grote Europese steden over het recht op huisvesting ⁽⁸⁾,
- gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie van 26 april 2017 getiteld “Taking stock of the 2013 Recommendation on Investing in children: breaking the cycle of disadvantage”(SWD(2017)0258),
- gezien het verslag van de speciale VN-rapporteur van 30 december 2015 (A/HRC/31/54) ⁽⁹⁾ over passende huisvesting als onderdeel van het recht op een adequaat bestaansniveau, en over het recht op non-discriminatie in deze context, waarin werd vastgesteld dat dakloosheid een mondiale mensenrechtencrisis betreft die met spoed een mondiale respons vereist,
- gezien het pakket sociale-investeringsmaatregelen van de Commissie van 2013,
- gezien de aanbeveling van de Commissie van 20 februari 2013 betreffende “Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van achterstand doorbreken” (2013/112/EU),
- gezien de mededeling van de Commissie van 5 april 2011 getiteld “Een EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma tot 2020” (COM(2011)0173) en de daaropvolgende uitvoerings- en evaluatieverslagen,
- gezien de mededeling van de Commissie getiteld “Een kwaliteitskader voor diensten van algemeen belang in Europa” (COM(2011)0900),
- gezien het Besluit van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen,
- gezien de mededeling van de Commissie van 14 oktober 2020 getiteld “Een renovatiegolf voor Europa — groenere gebouwen, meer banen, hogere levenskwaliteit” (COM(2020)0662),
- gezien zijn wetgevingsresolutie van 10 juli 2020 over het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten ⁽¹⁰⁾,
- gezien zijn resolutie van 15 juni 2020 over Europese bescherming van grensoverschrijdende en seizoenarbeiders in het kader van de COVID-19-crisis ⁽¹¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 15 januari 2020 over de Europese Green Deal ⁽¹²⁾,
- gezien zijn resolutie van 10 oktober 2019 over het werkgelegenheids- en sociaal beleid van de eurozone ⁽¹³⁾,

⁽⁵⁾ <https://dmsearch.cor.europa.eu/search/opinion>

⁽⁶⁾ http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/EUROCITIES%20statement%20on%20state%20aid%20and%20local%20public%20services_16%2001%202016%20final.pdf

⁽⁷⁾ <http://www.iut.nu/wp-content/uploads/2017/07/Housing-Ministers%C2%B4-Communiqu%C3%A9.pdf>

⁽⁸⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/resolution-for-social-housing-in-europe.pdf>

⁽⁹⁾ https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/31/54

⁽¹⁰⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0194.

⁽¹¹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0176.

⁽¹²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0005.

⁽¹³⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0033.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien zijn resolutie van 26 maart 2019 over financiële misdrijven, belastingontduiking en belastingontwijking ⁽¹⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 13 maart 2019 over het “Europees semester voor coördinatie van het economisch beleid: sociale en werkgelegenheidsaspecten in de jaarlijkse groeianalyse 2019” ⁽¹⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 2 maart 2020 over de tenuitvoerlegging van de EU-strategie inzake handicaps voor de periode na 2020 ⁽¹⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 16 november 2017 over de bestrijding van ongelijkheid als hefboom om het scheppen van banen en groei te stimuleren ⁽¹⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 24 oktober 2017 over beleid ter garantie van een minimuminkomen als instrument om de armoede te bestrijden ⁽¹⁸⁾,
- gezien zijn resolutie van 7 juli 2016 over de tenuitvoerlegging van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, met speciale aandacht voor de slotopmerkingen van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap ⁽¹⁹⁾,
- gezien zijn resolutie van 5 juli 2016 over vluchtelingen: sociale inclusie en integratie op de arbeidsmarkt ⁽²⁰⁾,
- gezien zijn resolutie van 26 mei 2016 over armoede: een genderperspectief ⁽²¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 14 april 2016 over het armoedebestrijdingsdoel halen in het licht van stijgende huishoudelijke kosten ⁽²²⁾,
- gezien zijn resolutie van 24 november 2015 over vermindering van de ongelijkheid, met bijzondere focus op kinderarmoede ⁽²³⁾,
- gezien zijn resolutie van 24 november 2015 over cohesiebeleid en gemarginaliseerde gemeenschappen ⁽²⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 16 januari 2014 over een EU-strategie tegen dakloosheid ⁽²⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 11 juni 2013 over sociale huisvesting in de Europese Unie ⁽²⁶⁾,
- gezien het verslag van de speciale VN-rapporteur van 26 december 2019 over de richtsnoeren inzake de uitoefening van het recht op passende huisvesting als onderdeel van het recht op een adequaat bestaansniveau, en over het recht op non-discriminatie in deze context,
- gezien Aanbeveling CM/Rec(2010)5 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa inzake maatregelen ter bestrijding van discriminatie wegens seksuele geaardheid of genderidentiteit van 31 maart 2010,

⁽¹⁴⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0240.

⁽¹⁵⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0202.

⁽¹⁶⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0156.

⁽¹⁷⁾ PB C 356 van 4.10.2018, blz. 89.

⁽¹⁸⁾ PB C 346 van 27.9.2018, blz. 156.

⁽¹⁹⁾ PB C 101 van 16.3.2018, blz. 138.

⁽²⁰⁾ PB C 101 van 16.3.2018, blz. 2.

⁽²¹⁾ PB C 76 van 28.2.2018, blz. 93.

⁽²²⁾ PB C 58 van 15.2.2018, blz. 192.

⁽²³⁾ PB C 366 van 21.10.2017, blz. 19.

⁽²⁴⁾ PB C 366 van 21.10.2017, blz. 31.

⁽²⁵⁾ PB C 482 van 23.12.2016, blz. 141.

⁽²⁶⁾ PB C 65 van 19.2.2016, blz. 40.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de door het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten in mei 2020 uitgevoerde LGBTI-enquête II,
  - gezien het Europees burgerinitiatief “Housing for all” ⁽²⁷⁾,
  - gezien de studie van de Commissie van juni 2020 getiteld “Legal gender recognition in the EU: the journeys of trans people towards full equality” ⁽²⁸⁾,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken (A9-0247/2020),
- A. overwegende dat toegang tot passende huisvesting een grondrecht is dat moet worden beschouwd als een *conditio sine qua non* voor de uitoefening van, en de toegang tot, andere grondrechten, en voor een menswaardig leven; overwegende dat de nationale, regionale en lokale overheden van de lidstaten verplicht zijn hun eigen huisvestingsbeleid vast te stellen en de nodige maatregelen te treffen opdat dit grondrecht in hun respectieve woningmarkten wordt gehandhaafd;
- B. overwegende dat overeenkomstig artikel 151 VWEU, de Unie en de lidstaten zich, indachtig sociale grondrechten zoals vastgelegd in het op 18 oktober 1961 te Turijn ondertekend Europees Sociaal Handvest en in het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden van 1989, ten doel stellen de bevordering van de werkgelegenheid, de gestage verbetering van de levensomstandigheden en de arbeidsvoorwaarden, zodat de onderlinge aanpassing daarvan op de weg van de vooruitgang wordt mogelijk gemaakt, alsmede een adequate sociale bescherming, de sociale dialoog, de ontwikkeling van de menselijke hulpbronnen om een duurzaam hoog werkgelegenheidsniveau mogelijk te maken, en de bestrijding van uitsluiting;
- C. overwegende dat de EU en de lidstaten verplicht zijn eenieder te verzekeren van toegang tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting overeenkomstig de fundamentele rechten als vastgesteld in de artikelen 16, 30 en 31 van het Europees Sociaal Handvest en de Europese Pijler van sociale rechten;
- D. overwegende dat artikel 36 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie de Unie ertoe verbindt overeenkomstig de Verdragen de toegang tot diensten van algemeen economisch belang die in de nationale wetgevingen en praktijken is geregeld, te erkennen en te eerbiedigen, teneinde de sociale en territoriale samenhang van de Unie te bevorderen; overwegende dat diensten van algemeen belang als zodanig geclassificeerd zijn door de overheden van de lidstaten, en derhalve onderworpen zijn aan specifieke openbardienstverplichtingen; overwegende dat deze diensten door de staat of door de particuliere sector kunnen worden verleend; overwegende dat deze diensten sociale huisvesting omvatten, als een sociale dienst van algemeen belang; overwegende dat sociale diensten van algemeen belang tegemoetkomen aan de behoeften van kwetsbare burgers en gebaseerd zijn op de beginselen van solidariteit en gelijke toegang; overwegende dat de mededeling van de Commissie inzake een kwaliteitskader voor diensten van algemeen belang in de EU toegang tot essentiële diensten voor alle burgers waarborgt en de kwaliteit van de sociale dienstverlening bevordert;
- E. overwegende dat SDG 11 specifieke streefdoelen voor 2030 bevat om toegang voor eenieder tot passende, veilige en betaalbare huisvesting en essentiële diensten te waarborgen, en sloppenwijken op te waarderen, en om inclusieve en duurzame urbanisatie, alsook de capaciteit voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke vestigingen in alle landen, te bevorderen;
- F. overwegende dat steeds meer mensen met een laag of een middeninkomen in de EU moeite hebben hun woonlasten op te brengen, met excessieve woon- en onderhoudskosten worden geconfronteerd, in onveilige, ongezonde, kwalitatief laagwaardige, ontoegankelijke, energie-inefficiënte of overvolle huizen wonen, of dakloos zijn of met uitzetting worden bedreigd;
- G. overwegende dat een toename van voltooide woningbouwprojecten de toegang tot huisvesting niet wezenlijk verbetert voor degenen wier inkomen te laag is om een huur op de vrije markt te kunnen betalen en te hoog om in aanmerking te komen voor een sociale-huurwoning; overwegende dat dit met name een probleem is voor alleenstaande ouders, grote gezinnen en starters op de arbeidsmarkt;

⁽²⁷⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000003_nl

⁽²⁸⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/legal_gender_recognition_in_the_eu_the_journeys_of_trans_people_towards_full_equality_web.pdf

Donderdag 21 januari 2021

- H. overwegende dat ramingen van Eurofound laten zien dat niet-passende huisvesting de economieën van de EU jaarlijks 195 miljard EUR kost ⁽²⁹⁾; overwegende dat in 2018 17,1 % van de inwoners van de EU in een overvolle woning woont ⁽³⁰⁾; overwegende dat 28,5 % van de jonge mensen tussen de 25 en 34 jaar in de EU bij hun ouders wonen; overwegende dat dit percentage beïnvloed wordt door meerdere, hoofdzakelijke sociaal-economische factoren, alsook door de beschikbaarheid van woningen ⁽³¹⁾; overwegende dat in 2030 meer dan twee derde van de wereldbevolking in steden zal wonen ⁽³²⁾;
- I. overwegende dat 10,2 % van de EU-bevolking tussen 2010 en 2018 meer dan 40 % van hun besteedbaar inkomen aan huisvesting besteedde, alhoewel er grote verschillen waren tussen de EU-lidstaten onderling;
- J. overwegende dat de huizenprijzen al jarenlang stijgen, en sneller dan het besteedbaar inkomen; overwegende dat huisvesting momenteel de grootste uitgavenpost vormt voor Europese burgers;
- K. overwegende dat de woningmarkt naar schatting 25 000 miljard EUR genereert en daarmee van essentieel belang is voor de werkgelegenheid en als drijvende kracht achter economische bedrijvigheid fungeert, en onder meer gevolgen heeft voor de arbeidsmobiliteit, energie-efficiëntie, de infrastructuurbehoefte, de bestendigheid van de infrastructuur, duurzaam vervoer en stedelijke ontwikkeling;
- L. overwegende dat de betaalbaarheid van huisvesting en de woonomstandigheden voor eigenaren en huurders met een laag inkomen in de afgelopen decennia zijn verslechterd; overwegende dat bijna 38 % van de huishoudens die een verhoogd risico op armoede lopen meer dan 40 % van hun besteedbaar inkomen aan huisvesting besteedde; overwegende dat, als ook de huisvestingskosten in aanmerking worden genomen, 156 miljoen personen in de EU een risico op armoede lopen;
- M. overwegende dat de huurkosten in de EU de afgelopen tien jaar gestegen zijn, en dat hetzelfde geldt voor huizenprijzen in 22 lidstaten in de periode 2007-2019;
- N. overwegende dat uit het meest recente, na de uitbraak van de COVID-19-pandemie verzamelde bewijs blijkt dat de economische recessie en het banenverlies op de middellange termijn mogelijk leiden tot een verdere stijging van de buitensporige huisvestingskosten en het percentage daklozen in de EU;
- O. overwegende dat de huizen crisis zich in veel lidstaten vooral in stedelijke gebieden laat voelen, waar het moeilijk is geworden een betaalbare woning tegen marktcondities te vinden, waaronder voor huishoudens met een middeninkomen;
- P. overwegende dat de huizen crisis een verschijnsel is dat zich zowel in rijke als in minder rijke landen voordoet, en resulteert in sociale uitsluiting en ruimtelijke segregatie; overwegende dat de toegang tot fatsoenlijke en betaalbare woningen lastiger is voor kwetsbare groepen, zoals werkende armen, vrouwen, jongeren (met name jonge werklozen), alleenstaande ouders, grote gezinnen, ouderen (met name ouderen die alleen wonen), LGBTIQ-personeel, migranten, vluchtelingen, personen met een handicap, personen met een fysieke of psychiatrische aandoening, en mensen uit gemarginaliseerde gemeenschappen, met inbegrip van Roma;
- Q. overwegende dat de COVID-19-crisis de problemen op de huizenmarkt, de excessieve schuldenlast waar veel mensen mee kampen, en het risico van uitzetting en dakloosheid verder heeft vergroot, en aan het licht heeft gebracht dat veel mensen, met name ouderen, maar ook arbeidsmigranten en seizoenswerkers, die geen toegang hebben tot huizen die aan de voorschriften inzake gezondheid en 'social distancing' voldoen, met onzekerheid worden geconfronteerd;
- R. overwegende dat 38 % van de respondenten in de door Eurofound uitgevoerde COVID-19-enquête aangeeft dat hun financiële situatie al in april 2020 was verslechterd, en dat 47 % ⁽³³⁾ aangeeft moeite te hebben de eindjes aan elkaar te knopen, en dat dit percentage onder werkloze respondenten 87 % bedraagt; overwegende dat bijna 30 % van de respondenten achterloopt met de betaling van hun energierekening en 22 % met het betalen van de huur of hypotheek, en dat een vijfde van de respondenten bang is dat hun huisvesting in gevaar komt als het gevolg van huurachterstand; overwegende dat uit onderzoek door Eurofound blijkt dat in 2016 14 % van de mensen in de EU-28

⁽²⁹⁾ <https://www.eurofound.europa.eu/news/news-articles/inadequate-housing-is-costing-europe-eu194-billion-per-year>

⁽³⁰⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en>

⁽³¹⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20190514-1>

⁽³²⁾ https://www.un.org/en/events/citiesday/assets/pdf/the_worlds_cities_in_2018_data_booklet.pdf

⁽³³⁾ <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2020/addressing-household-over-indebtedness>

Donderdag 21 januari 2021

aangaf dat zij de betalingen met betrekking tot hun huur, hypotheek, consumentenkrediet, leningen van vrienden of familie, of energie- of telefoonrekeningen, niet op tijd konden voldoen; overwegende dat, indien het aantal mensen dat het lastig (of zelfs zeer lastig) vindt om de eindjes aan elkaar te knopen maar (nog) geen betalingsachterstand heeft, meegerekend wordt, 21 % van de respondenten het risico loopt op een onoplosbare schuldenlast;

- S. overwegende dat de COVID-19-pandemie een verwoestend effect op de Europese arbeidsmarkt heeft gehad, en dat dit volgens ramingen van de Internationale Arbeidsorganisatie in het tweede kwartaal van 2020 leidde tot een verlies aan arbeidsuren van 44 miljoen voltijdequivalenten; overwegende dat de COVID-19-crisis de situatie van niet-gouvernementele en liefdadigheidsorganisaties die traditiegetrouw mensen helpen die zich in lastige woon- of leefomstandigheden bevinden, heeft verslechterd, en tot onzekerheid heeft geleid met betrekking tot de voortzetting van hun dienstverlening;
- T. overwegende dat het begrip gedwongen uitzetting verwijst naar het permanent of tijdelijk verwijderden van personen, gezinnen en/of gemeenschappen uit hun huis en/of van het stuk grond waarop ze wonen, zonder de beschikbaarheid van en toegang tot passende vormen van juridische of andere bescherming overeenkomstig de internationale mensenrechtenwetgeving; overwegende dat gedwongen uitzettingen al sinds jaar en dag worden erkend als grove schendingen van de mensenrechten;
- U. overwegende dat het niet over een passende woning beschikken voor veel burgers in de EU een grote uitdaging vormt; overwegende dat er momenteel geen exacte cijfers beschikbaar zijn over het aantal daklozen in de EU en dat nauwkeurig verzamelde gegevens onontbeerlijk zijn voor iedere vorm van doeltreffend overheidsbeleid;
- V. overwegende dat het percentage daklozen de afgelopen tien jaar in een groot aantal lidstaten is toegenomen als gevolg van de stijgende huisvestingskosten, de impact van de economische crisis en de in het verlengde daarvan getroffen maatregelen, waaronder het opschorten of van minder financiering voorzien van sociale programma's en uitkeringen;
- W. overwegende dat het programma "Huisvesting voor alles" een geïntegreerde strategie is ter bestrijding van dakloosheid, op basis van een combinatie van huisvestingssteun, sociale voorzieningen en de integratie van daklozen op de arbeidsmarkt; overwegende dat de toepassing van de beginselen van dit programma door de lidstaten een aanzienlijke bijdrage kan leveren aan het terugdringen van het aantal daklozen;
- X. overwegende dat beginsel 19 van de EPSR betrekking heeft op bijstand voor huisvesting en dakloosheid; overwegende dat de Commissie heeft aangekondigd dat zij ten laatste in februari 2021 een actieplan voor de uitvoering van het programma in kwestie; overwegende dat dakloosheid een schending vormt van het recht op passende huisvesting en een aantal andere mensenrechten, waaronder het recht op non-discriminatie, gezondheid, water en sanitaire voorzieningen, zekerheid van de persoon, en vrijheid van wrede, mensonterende en onmenselijke behandeling⁽³⁴⁾, en derhalve fundamenteel onverenigbaar is met de EU-doelstellingen van sociale vooruitgang en haar sociaal model; overwegende dat daklozen en mensen die in informele huisvesting wonen vaak het slachtoffer zijn van criminalisering, intimidatie, stigmatisering, sociale uitsluiting en discriminerende behandeling vanwege hun huisvestingsstatus; overwegende dat zij vaak ook geen toegang hebben tot sanitaire voorzieningen, worden opgepakt en uit de gemeenschap worden verdreven, en blootstaan aan extreme vormen van geweld; overwegende dat de levensverwachting van daklozen aanzienlijk lager ligt dan die van de bevolking in het algemeen;
- Y. overwegende dat de definitie van dakloosheid zowel het materiële aspect ervan (het niet over een minimaal passende woning beschikken), als het sociale aspect (een veilige plaats om een gezin te stichten of sociale relaties te onderhouden, aan het leven van de gemeenschap deel te nemen en een waardig leven te leiden) moet omvatten⁽³⁵⁾; overwegende dat de COVID-19-crisis heeft laten zien dat het bestrijden van dakloosheid een volksgezondheidskwestie is en dat het mogelijk is oplossingen te vinden, bijvoorbeeld het aanbieden van tijdelijke huisvesting en het instellen van een moratorium op uitzettingen, zoals de praktijk in meerdere lidstaten duidelijk heeft gemaakt;
- Z. overwegende dat de dakloosheid in ten minste 24 lidstaten toeneemt; overwegende dat in de EU iedere nacht 700 000 dakloze mensen hun toevlucht moeten zoeken in opvanghuizen of op straat moeten slapen, en dat dit aantal in tien jaar met 70 % is gestegen;

⁽³⁴⁾ Eindrapport van de speciale VN-rapporteur over het recht op passende huisvesting, blz. 3.

⁽³⁵⁾ Rapport van de speciale VN-rapporteur over passende huisvesting als onderdeel van het recht op een adequaat bestaansniveau en over het recht op non-discriminatie in deze context, A/HRC/31/54.

Donderdag 21 januari 2021

- AA. overwegende dat er een tekort is aan betaalbare sociale woningen, en aan toegankelijke woningen; overwegende dat 9,6 % van de bevolking in de EU-27 deel uitmaakt van een huishouden dat 40 % of meer van zijn equivalente beschikbare inkomen aan huisvesting besteedt ⁽³⁶⁾; overwegende dat de woonlasten voor mensen met een handicap hoger liggen (12,5 % van alle personen met een handicap geeft bovenmatig veel uit aan woonlasten, terwijl dat bij personen zonder handicap 9,9 % is);
- AB. overwegende dat de betaalbaarheid van huisvesting moet worden gezien in algehele samenhang met het inkomensbeeld en de inkomensontwikkelingen, alsook met de rechtvaardige verdeling van woonruimte en de buitensporige stijgingen van de huisvestingskosten, en dat er een duidelijke genderdimensie aan verbonden is; overwegende dat tekortschietende woningmarkten de sociale cohesie in Europa in gevaar brengen, de dakloosheid en armoede doen toenemen, en het vertrouwen in de democratie doen afnemen; overwegende dat de nationale en lokale autoriteiten een adequaat huisvestingsbeleid moeten kunnen vaststellen, met inbegrip van staatssteunmaatregelen, teneinde al deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden en voorwaarden en draagvlak te creëren voor investeringen in sociale en betaalbare huisvesting;
- AC. overwegende dat de overheidsuitgaven voor sociale huisvesting in Europa van land tot land verschillen, waarbij sommige landen meer overheidssteun voor huisvesting uittrekken dan andere; overwegende dat de behoefte aan sociale huisvesting sinds de financiële crisis van 2008 echter is toegenomen aangezien mensen met een lager inkomen onder steeds grotere financiële druk staan waar het huisvesting betreft; overwegende dat landen met een universeel model inzake sociale huisvesting over het algemeen over een grote huurwoningensector beschikken, met als overkoepelend doel sociale vermenging te bevorderen en segregatie op basis van sociaaleconomische factoren te voorkomen ⁽³⁷⁾;
- AD. overwegende dat in 2018 de huizenprijzen in bijna alle lidstaten gestegen waren ten opzichte van 2015; overwegende dat de afgelopen drie jaar de huizenprijzen in de EU gemiddeld met 5 % zijn gestegen;
- AE. overwegende dat de overheidsinvesteringen in sociale huisvesting in de afgelopen jaren zijn afgenomen; overwegende dat de overheidsuitgaven (overdrachten en kapitaal) voor sociale huisvesting slechts 0,66 % van het Europees bbp vormen, hetgeen een laag bedrag is in vergelijking met de recente historische niveaus, en bovendien afneemt;
- AF. overwegende dat het woningbestand van de EU substantieel groeit, maar dat het woningtekort desondanks een aanzienlijk probleem blijft;
- AG. overwegende dat 10,3 % van de inwoners van de EU te kampen hebben met bovenmatige uitgaven voor huisvesting;
- AH. overwegende dat ongeschikte woonomstandigheden en dakloosheid niet alleen een negatieve impact hebben op de fysieke en geestelijke gezondheid, het welzijn en de levenskwaliteit van mensen, maar ook op hun toegang tot werk en tot andere economische en sociale diensten;
- AI. overwegende dat de toegang tot recreatiefaciliteiten, gemeenschapscentra, parken en groenvoorzieningen ook een positieve impact op de kwaliteit van leven heeft; overwegende dat investeringen in sociale huisvesting ook bijdragen tot de bouw van meer fysieke, in de gemeenschap gewortelde infrastructuur (gemeenschapscentra, sportfaciliteiten, e. d.), en tot gemeenschapsprogramma's ter verbetering van de kwaliteit van leven;
- AJ. overwegende dat de WHO huisvesting als een sleutelsector heeft aangemerkt voor het aanpakken van ongelijkheden op gezondheidsgebied ⁽³⁸⁾; overwegende dat 2,1 % van de Europese burgers geen badkamer, douche of toiletvoorzieningen in hun woning hebben; overwegende dat de meeste van deze burgers in vijf lidstaten wonen: Roemenië (27,7 %), Bulgarije (15,3 %), Litouwen (10,6 %), Letland (9,9 %) en Estland (5,3 %) ⁽³⁹⁾; overwegende dat met name plattelandsgebieden lijden onder achterblijvende investeringen in de toegang tot sanitaire en andere basisvoorzieningen; overwegende dat de Europese Unie bij het vaststellen en uitvoeren van haar beleid en activiteiten een hoog niveau van bescherming van de gezondheid moet waarborgen;

⁽³⁶⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Housing_statistics&oldid=497245#Housing_affordability

⁽³⁷⁾ Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa, Housing inequality in Europe, 2017, blz. 34.

⁽³⁸⁾ https://www.who.int/social_determinants/Guidance_on_pro_equity_linkages/en/

⁽³⁹⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20191119-1>

Donderdag 21 januari 2021

- AK. overwegende dat, volgens de Commissie, huishoudens met kinderen in het algemeen een groter risico lopen op slechte woonomstandigheden, en dat het percentage kinderen dat in overvolle huishoudens leeft hoger is bij kinderen in armoede dan onder de bevolking in het algemeen; overwegende dat gebrek aan toegang tot sociale huisvesting een obstakel vormt voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, en dat dit toe te schrijven is aan een tekort aan sociale woningen, resulterend in lange wachtlijsten; overwegende dat goed verwarmde woningen met veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen, en huisvesting in het algemeen, van cruciaal belang zijn voor de gezondheid, het welzijn, de groei en de ontwikkeling van kinderen; overwegende dat passende huisvesting voorts bevorderlijk is voor het leer- en studievermogen van kinderen ⁽⁴⁰⁾;
- AL. overwegende dat energie-armoede een groot, moeilijk uit te roeien probleem is, dat miljoenen mensen in de EU treft, en verder overwegende dat COVID-19 deze crisis verder vergroot, omdat verplicht thuisblijven tot meer energieverbruik en hogere energierekeningen leidt; overwegend dat, daarnaast, als gevolg van COVID-19 veel werknemers hun baan of een deel van hun inkomen zijn kwijtgeraakt, ondanks de financiële steunmaatregelen en de kortetermijnarbeidsregelingen die de meeste lidstaten hebben ingevoerd en waaraan de EU ondersteuning heeft verleend; overwegende dat huisvestingstoelagen en huursubsidies vaak niet volstaan om de daadwerkelijke huisvestingskosten te dekken en dat in sommige landen sprake is van zeer strikte criteria die de toegang tot huisvestingstoelagen onmogelijk maken voor kwetsbare groepen;
- AM. overwegende dat de Europese samenlevingen aan het vergrijzen zijn en te kampen hebben met demografische veranderingen; overwegende dat naarmate mensen ouder worden de huisvesting daaraan moet worden aangepast, rekening houdend met veranderingen van levensstijl of gezinssamenstelling; overwegende dat de toegang tot huisvesting onder meer wordt bemoeilijkt door ontoegankelijkheid, eenzaamheid, veiligheidsoverwegingen en onderhoudskosten;
- AN. overwegende dat woningen veilig, comfortabel en onderhoudsarm moeten zijn, wat met name belangrijk is voor ouderen;
- AO. overwegende dat de energie-efficiëntie van het woningbestand directe gevolgen heeft voor de energiearmoede en de onderhoudskosten; overwegende dat de gas- en energiemarkt tot de meest winstgevende sectoren ter wereld behoort, maar dat bijna 7 % van de huishoudens in de EU niet in staat is de energierekeningen te betalen ⁽⁴¹⁾; overwegende dat huishoudens met lagere inkomens bovendien meer voor energie betalen; overwegende dat de renovatiegolf in belangrijke mate tot energiebesparing, kostenreducties en een geringer energieverbruik kan bijdragen, en, dus, tot verlichting van de energie-armoede en verbetering van het comfort en de sanitaire en wooncondities van eenieder;
- AP. overwegende dat het uiterlijk in 2050 koolstofvrij maken van de EU-economie een gemeenschappelijke doelstelling is in de strijd tegen de klimaatverandering, die grotendeels het gevolg is van de energie die in gebouwen gebruikt wordt voor verwarming en koeling; overwegende dat de Europese Unie zichzelf door middel van de Europese Green Deal ten doel heeft gesteld gebouwen energie-efficiënter te maken;
- AQ. overwegende dat in meer dan de helft van de lidstaten er nu 500 woningen per 1 000 inwoners beschikbaar zijn; overwegende dat dit aantal het hoogste is in landen die een vakantiebestemming vormen, waar vakantiewoningen in toeristische trekpleisters die bestemd zijn voor gebruik tijdens het vakantie seizoen niet bijdragen aan het lenigen van de behoefte aan huisvesting in de samenleving in het algemeen ⁽⁴²⁾;
- AR. overwegende dat vluchtelingen, asielzoekers, migranten, met name zij die geen documenten hebben, intern verdrevenen, staatlozen, mensen met een handicap, kinderen en jongeren, inheemse bevolkingsgroepen, vrouwen, LGBTIQ-personen, ouderen en leden van raciale, etnische en religieuze minderheden onevenredig sterk vertegenwoordigd zijn in de groepen die dakloos zijn, in informele woonomstandigheden of in niet-passende huizen leven, en vaak verdrongen worden naar de meest marginale en onveilige gebieden; overwegende dat de bedoelde groepen vanwege hun huisvestingsstatus vaak ook met intersectionele discriminatie te maken krijgen; overwegende dat de Europese Unie bij de bepaling en de uitvoering van haar beleid en optreden streeft naar bestrijding van iedere discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid;
- AS. overwegende dat de Commissie op 12 november 2020 haar eerste gelijkheidsstrategie voor LGBTIQ-personen heeft aangenomen;

⁽⁴⁰⁾ Feasibility study for a Child Guarantee: Target Group Discussion Paper on Children living in Precarious Family Situations.

⁽⁴¹⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200120-1>

⁽⁴²⁾ <https://www.oecd.org/els/family/HM1-1-Housing-stock-and-construction.pdf>.

Donderdag 21 januari 2021

- AT. overwegende dat het Comité van Ministers van de Raad van Europa de lidstaten door middel van Aanbeveling CM/Rec (2010)5 heeft aangeraden maatregelen te treffen om te waarborgen dat iedereen op doeltreffende en gelijke wijze het recht op huisvesting kan uitoefenen, zonder discriminatie wegens seksuele geaardheid of genderidentiteit; overwegende dat het Comité voorts heeft aangeraden dat er passende aandacht moet worden besteed aan het risico op dakloosheid voor LGBTIQ-personeel, met inbegrip van jongeren en kinderen die extra kwetsbaar zijn voor sociale uitsluiting, onder meer door hun eigen familie;
- AU. overwegende dat de studie van de Commissie inzake wettelijke gendererkenning in de EU discriminatie van transgender personen en gendervariante personen bij de toegang tot de woningmarkt onder de aandacht heeft gebracht, onder meer met betrekking tot het verlies van woningen als gevolg van verplichte echtscheiding in het kader van sommige gendererkenningsprocedures in de EU; overwegende dat de toegang tot wettelijke gendererkenning de kansen van transgender personen op het vinden van een woning verhoogt indien hun documenten overeenkomen met hun genderexpressie;
- AV. overwegende dat de Commissie over aanzienlijke bevoegdheden beschikt met betrekking tot de huizenmarkt, waaronder op de gebieden banktoezicht, monetair beleid, leningen, hypotheek, schuldfaciliterings- en regelingsprocedures, alsook interventiecapaciteit in het geval van financiële zeepbellen, overheidsuitgaven in verband met de financiering van sociale huisvesting en niet-renderende leningen; overwegende dat overeenkomstig Protocol nr. 26 van het VWEU de verrichting van diensten van algemeen economisch belang (DAEB), waaronder de voorziening van sociale en betaalbare huisvesting, moet steunen op specifieke nationale, regionale of lokale bevoegdheden, op een manier die in overeenstemming is met de behoeften van de woningmarkt en de burgers;
- AW. overwegende dat de speculatieve verwerving van onroerend goed en grond een belangrijke rol speelt bij de aanhoudende stijging van de huizenprijzen; overwegende dat met name in steden en (voor)stedelijke gebieden sprake is van een sterke en aanhoudende stijging van de huizenprijzen en marktconforme huurprijzen;
- AX. overwegende dat het begrip gedwongen uitzetting verwijst naar het permanent of tijdelijk verwijderen van personen, gezinnen en/of gemeenschappen uit hun huis en/of van het stuk grond waarop ze wonen, zonder de beschikbaarheid van en toegang tot passende vormen van juridische of andere bescherming overeenkomstig de internationale mensenrechtenwetgeving; overwegende dat gedwongen uitzettingen al sinds jaar en dag worden erkend als grove schendingen van de mensenrechten;

Zorgen voor passende, energie-efficiënte en gezonde huisvesting

1. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat het recht op passende huisvesting door middel van Europese en nationale wettelijke bepalingen wordt erkend en afdwingbaar is als fundamenteel mensenrecht; verzoekt de Commissie en de lidstaten zorg te dragen voor gelijke toegang voor iedereen tot fatsoenlijke huisvesting, met inbegrip van schoon drinkwater van hoge kwaliteit en passende en billijke sanitaire voorzieningen en hygiëne, aansluiting op de riolering en het drinkwaternet, een binnenmilieu van hoge kwaliteit en betaalbare, betrouwbare en duurzame energie voor iedereen, en zo bij te dragen tot de uitbanning van armoede in al haar vormen, de bescherming van de mensenrechten van kansarme huishoudens en de ondersteuning van de meest kwetsbare groepen, teneinde hun gezondheid en welzijn te beschermen;
2. roept nogmaals op tot een EU-brede actie voor een moratorium op het afsluiten van de verwarming tijdens de winter, en vraagt dat uithuiszettingen tijdens de winter worden opgeschort; veroordeelt de omzeiling van het moratorium door het niet aansluiten van de verwarming in de herfst, waardoor het moratorium dode letter blijft; vraagt de Commissie erop toe te zien dat energieleveranciers beschermingsregelingen vaststellen om de levering van huishoudelijke energie aan de meest behoeftigen te garanderen, aangezien toegang tot elementaire nutsvoorzieningen zoals water, elektriciteit en sanitaire voorzieningen van essentieel belang is voor het verwezenlijken van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen;
3. vraagt dat er op EU-niveau verplichte minimumvereisten voor gezonde woningen, met inbegrip van de binnenluchtkwaliteit, worden ingevoerd, die ten minste moeten zijn afgestemd op de richtsnoeren van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO); verzoekt de lidstaten de basisregels inzake openbare sanitaire voorzieningen en volksgezondheid alsook de richtsnoeren van de WHO inzake passende huisvesting, gezondheid en temperatuur na te leven en te handhaven, en nationale beste praktijken en beschouwingen uit te wisselen;
4. verzoekt de Commissie en de lidstaten prioriteit toe te kennen aan emissiereducties en energie-efficiëntie door middel van woningrenovatie; steunt de nadruk die met de renovatiegolf wordt gelegd op het aanpakken van energiearmoede en de slechtst scorende gebouwen, in overeenstemming met de doelstellingen en beginselen van de Europese Green Deal, om te zorgen voor een sociaal rechtvaardige transitie naar een klimaatneutrale economie waarbij niemand buiten de boot valt;

Donderdag 21 januari 2021

vraagt dat er bijzondere aandacht wordt besteed aan sociale huisvesting, eengezinswoningen en door de eigenaren bewoonde flatgebouwen, alsook aan het aanpakken van niet-passende huisvesting en de beschikbaarheid van woningen; benadrukt in dit verband dat huurders en eigenaren-bewoners volledig moeten worden geïnformeerd over en worden betrokken bij renovatieprojecten, en door die projecten niet met hogere totale kosten mogen worden geconfronteerd;

5. vraagt de lidstaten energiebesparingscampagnes te voeren; wijst op de rol die minimumnormen inzake energieprestaties vervullen bij het stimuleren van de omvang en intensiteit van renovaties van de slechtst scorende gebouwen, en is verheugd dat in het kader van de renovatiegolf wordt gepland om bij de komende herziening van de energie-efficiëntierichtlijn en de richtlijn energieprestatie van gebouwen verplichte minimumnormen voor de energieprestatie van bestaande gebouwen in te voeren;

6. is verheugd dat de Commissie in het kader van de renovatiegolf steun verleent voor financieringsoplossingen voor huishoudens met een laag inkomen; is ingenomen met het model voor kostenneutraliteit in de huisvestingssector (waarin huurprijzen, energiekosten, operationele kosten en gemeentebelastingen zijn verwerkt), aangezien hiermee sociale en economische doelstellingen worden gecombineerd en “renovictie” (uitzettingen omdat een gebouw uitgebreid moet worden gerenoveerd) wordt voorkomen, zodat hogere huurprijzen volledig worden gecompenseerd door energiebesparingen; benadrukt dat huurders tijdens woningrenovaties moeten worden beschermd tegenhuisuitzetting;

7. merkt op dat participatie, communicatie en financiële stimulansen van groot belang zullen zijn om renovaties te stimuleren, met name in flatgebouwen; verzoekt de Commissie, de lidstaten en financieringsinstellingen ervoor te zorgen dat renovatiefinanciering ruim beschikbaar is en dat alle eigendoms categorieën daarvoor in aanmerking komen, ook in situaties waarin er geen eigenaarsverenigingen zijn;

8. verzoekt de Commissie in het meerjarig financieel kader en Next Generation EU prioriteit toe te kennen aan de renovatiegolf, door mensen in kwetsbare situaties een centrale plaats in het herstelbeleid te geven, en te zorgen voor gelijke toegang tot renovatieprojecten voor iedereen, aangezien investeringen op dit gebied als anticyclische ingreep met een groot werkgelegenheidspotentieel kunnen fungeren; verzoekt de lidstaten in hun herstel- en veerkrachtplannen prioriteit toe te kennen aan renovatie, om de doelstelling van grondige renovatie van 3 % van het Europese gebouwenbestand per jaar te helpen verwezenlijken; vraagt dat er ook bijzondere aandacht wordt besteed aan gebouwen met een hoog aardbevingsrisico in de aardbevingsgebieden in Europa;

9. vraagt de EU en de lidstaten de circulaire economie in de bouwsector te ondersteunen en circulaire beginselen met verplichte groene criteria toe te passen op gebouwen en producten; verzoekt de EU en de lidstaten bij de overweging van renovatieopties op bouw- en productniveau de voorkeur te geven aan bouwproducten die zijn vervaardigd van koolstofarme, duurzame en niet-toxische materialen die ook eenvoudig te repareren en te hergebruiken zijn, en een snelle transitie naar hernieuwbare energiebronnen voor verwarming en koeling aan te moedigen; wijst erop dat milieuvriendelijkere woningen die met milieuvriendelijkere en duurzamere materialen zijn gebouwd, brede maatschappelijke en individuele economische voordelen zullen opleveren; verzoekt de Commissie en de lidstaten groene sociale huisvesting op te nemen in hun investeringsplannen voor huisvesting, met inbegrip van duurzaamheidscriteria voor sociale huisvesting;

10. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de regels voor overheidsopdrachten innovatie en langetermijnpartnerschappen voor renovatie in de socialehuisvestingssector mogelijk maken, zoals de slimmebuurtbenadering die wordt voorgesteld in het kader van het initiatief voor betaalbare huisvesting in het kader van de renovatiegolf;

11. verzoekt de lidstaten programma's en stimulansen te bevorderen die beogen families in staat te stellen bij elkaar in de buurt te wonen, de intergenerationele banden te versterken en ouderen die om financiële of gezondheidsredenen hun woning moeten verlaten, in staat te stellen nieuwe huisvesting te vinden die in hun behoeften voorziet zonder dat zij de gemeenschap waar zij jarenlang deel van hebben uitgemaakt, hoeven te verlaten;

Dakloosheid aanpakken en discriminatie bestrijden

12. vraagt om een doelstelling op EU-niveau om uiterlijk in 2030 een einde te maken aan dakloosheid; verzoekt de Commissie krachtigere maatregelen te nemen om de lidstaten te ondersteunen bij het verminderen en uitbannen van dakloosheid als dringende prioriteit in het kader van het actieplan inzake de Europese Pijler van sociale rechten;

13. verzoekt de Commissie een voorstel voor een EU-kader voor nationale strategieën inzake dakloosheid te presenteren, en dringt er voorts bij de lidstaten op aan het beginsel “eerst een woning” toe te passen en prioriteit toe te kennen aan het verschaffen van permanente huisvesting aan daklozen, onder meer door proactieve en reactieve maatregelen als onderdeel van hun nationale strategieën inzake dakloosheid, op basis van structureel overleg met ngo's die actief zijn op het gebied van dakloosheid, armoede en discriminatie;

Donderdag 21 januari 2021

14. is van mening dat de Commissie de toepassing van geslaagde bestaande modellen zoals “eerst een woning” nader moet onderzoeken via passende financieringsinstrumenten zoals het Europees Sociaal Fonds Plus en het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling;

15. wijst op de noodzaak van interministeriële en intergouvernementele samenwerking bij de ontwikkeling en uitvoering van deze strategieën en op de noodzaak van participatie van belangrijke belanghebbenden, en pleit voor uitwisseling van de beste praktijken tussen de lidstaten;

16. benadrukt het belang van het verzamelen van betrouwbare gegevens over dakloosheid, met inbegrip van dakloosheid onder jongeren, in samenwerking met de relevante ngo's en autoriteiten die actief zijn in dienstverlening voor daklozen of mensen die het risico lopen dakloos te worden; verzoekt de Commissie en de lidstaten om een gemeenschappelijke kaderdefinitie van dakloosheid en coherente indicatoren inzake dakloosheid in de EU vast te stellen, zodat alle EU-lidstaten hetzelfde onder dakloosheid verstaan, zodat de omvang van dit probleem in de verschillende EU-lidstaten op systematische wijze kan worden vergeleken en beoordeeld, en zodat het percentage dakloosheid systematisch op EU-niveau kan worden gemonitord via instellingen zoals Eurostat; vraagt dat er gebruik wordt gemaakt van bestaande instrumenten zoals de Europese typologie van dakloosheid en uitsluiting van huisvesting;

17. verzoekt de Commissie en de lidstaten maatregelen te treffen en programma's uit te voeren voor jongeren die het risico lopen dakloos te worden wanneer ze 18 worden; verzoekt de Commissie financiële steun te verlenen voor jongeren die zelfstandig gaan wonen, de toegang tot informatie over financiering voor betaalbare huisvesting te verbeteren en ervoor te zorgen dat de herziene jongerengarantie dakloosheid onder jongeren, die in veel EU-landen toeneemt, helpt aan te pakken;

18. is verheugd dat er in de strategie voor gelijkheid van lhbtqi'ers aandacht wordt besteed aan dakloosheid onder lhbtqi'ers, en met name onder lhbtqi-jongeren; verzoekt de Commissie instrumenten ter verbetering van het verzamelen van gegevens te creëren, onderzoek in de hele EU te bevorderen en de uitwisseling van benaderingen voor de aanpak van dakloosheid onder lhbtqi'ers tussen de lidstaten te faciliteren;

19. herhaalt zijn oproep van 16 januari 2014 om te stoppen met het criminaliseren van daklozen en met de discriminerende praktijken die worden toegepast om daklozen de toegang tot sociale dienstverlening en opvangcentra te ontzeggen;

20. verzoekt het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten de monitoring van haatmisdrijven en incidenten die door aporofobie zijn ingegeven, te intensiveren; benadrukt dat armoede en dakloosheid geen misdrijf zijn; verzoekt de lidstaten in hun overheidsbeleid mechanismen vast te stellen om de veiligheid van daklozen te waarborgen en aporofobie in hun openbareveiligheidsbeleid op te nemen als haatmisdrijf; verzoekt de Commissie en de lidstaten discriminatie op grond van dakloosheid of een andere huisvestingsstatus te verbieden en aan te pakken, alle wetten en maatregelen op grond waarvan dakloosheid of daarmee verband houdend gedrag, zoals slapen of eten in de openbare ruimte, worden gecriminaliseerd of bestraft, in te trekken, en een verbod in te stellen op de gedwongen verwijdering van daklozen uit openbare ruimten — tenzij hun een veilig huisvestingsalternatief wordt verschaft — en op de vernietiging van hun persoonlijke eigendommen;

21. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat buitengewone maatregelen ter voorkoming van dakloosheid en ter bescherming van daklozen tijdens de COVID-19-crisis, in het bijzonder moratoria op huisuitzetting en afsluiting van de energievoorziening en de verschaffing van tijdelijke huisvesting, zo lang als nodig is worden gehandhaafd, en worden gevolgd door passende en permanente oplossingen; verzoekt de lidstaten non-gouvernementele organisaties en liefdadigheidsinstellingen die gezondheids- en sociale diensten aan daklozen verstrekken en hen helpen zich te beschermen tegen COVID-19, te steunen en te bevorderen;

22. erkent dat in sommige noodsituaties, bijvoorbeeld wanneer mensen in een onzekere administratieve situatie verkeren of voor slachtoffers van huiselijk geweld, noodhuisvestingsoplossingen zoals opvangcentra beschikbaar moeten worden gesteld aan mensen in nood; verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat niemand buiten moet slapen door een gebrek aan fatsoenlijke alternatieven; verzoekt de Commissie en de lidstaten samen te werken om in situaties van acute woningnood onvoorwaardelijke toegang tot noodopvang van adequate kwaliteit te bevorderen voor iedereen die daar behoefte aan heeft; benadrukt evenwel dat dit slechts een tijdelijke oplossing mag zijn en geen alternatief is voor structurele oplossingen zoals het voorkomen van dakloosheid en het verschaffen van passende huisvesting en sociale ondersteuning;

23. merkt op dat vrouwen bijzonder zwaar worden getroffen door de huisvestingscrisis; wijst erop dat vrouwen meer met armoede te kampen hebben, deels door de loon- en pensioenkloof tussen vrouwen en mannen, en ook doordat zij vaker deeltijds werken; benadrukt dat dakloosheid onder vrouwen vaak minder zichtbaar is en een specifieke aanpak vergt; verzoekt de Commissie en de lidstaten in het kader van hun nationale strategieën inzake dakloosheid een genderspecifieke aanpak te ontwikkelen om steun te verlenen aan dakloze vrouwen, die vaak complexe trauma's hebben opgelopen en

Donderdag 21 januari 2021

opnieuw getraumatiseerd dreigen te raken, bijvoorbeeld door huiselijk geweld en misbruik, scheiding van hun kinderen, stigmatisering en een gebrek aan veilig onderkomen; verzoekt de Commissie en de lidstaten in het kader van hun huisvestingsbeleid een genderspecifieke aanpak te ontwikkelen, met name door steun te verlenen aan vrouwen in specifieke situaties, zoals alleenstaande moeders;

24. herinnert eraan dat social distancing en quarantaine als gevolg van COVID-19 een dramatisch effect hebben gehad op het aantal gevallen van geweld tegen vrouwen, waaronder een toename van het aantal gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling; wijst erop dat economische onafhankelijkheid van vrouwen een belangrijk instrument is gebleken voor het tegengaan van gendergerelateerd geweld; verzoekt de Commissie en de lidstaten daarom financiële steun te verlenen aan vrouwen die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld en zelfstandig gaan wonen, en betere toegang te bieden tot informatie over financiering voor betaalbare huisvesting, teneinde hen economisch onafhankelijker te maken en hun levensstandaard te verhogen;

25. dringt aan op een alomvattende en geïntegreerde armoedebestrijdingsstrategie met een specifieke armoedereductie-doelstelling, ook voor kinderarmoede; verzoekt de Commissie en de lidstaten het recht van kinderen op passende huisvesting te waarborgen, onder meer door steun te verlenen aan ouders die het moeilijk hebben om hun woning te behouden of een woning te vinden, zodat ze bij hun kinderen kunnen blijven, en daarbij bijzondere aandacht te schenken aan jongvolwassenen die een jeugdbeschermingsinstelling verlaten; verzoekt de Commissie uiterlijk in 2021 een Europese kindergarantie voor te stellen, met een specifieke begroting van 20 miljard EUR, om ervoor te zorgen dat ieder kind in de EU toegang heeft tot onder meer fatsoenlijke huisvesting;

26. verzoekt de lidstaten te zorgen voor gelijke toegang tot fatsoenlijke huisvesting voor iedereen, racisme en zigeunerhaat te bestrijden en te garanderen dat er niet wordt gediscrimineerd op een van de in artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie genoemde gronden; verzoekt de Commissie en de lidstaten zorg te dragen voor de tenuitvoerlegging van het Handvest, de richtlijn inzake gelijke behandeling ongeacht ras of etnische afstamming, het EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma en het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap; vraagt dat daarbij speciale aandacht wordt besteed aan intersectionele discriminatie; verzoekt de Raad de horizontale antidiscriminatie-richtlijn spoedig goed te keuren; verzoekt de Commissie het politieke engagement van de lidstaten effectief te evalueren en inbreukprocedures in te leiden tegen lidstaten die de antidiscriminatiewetgeving van de EU niet handhaven of daklozen criminaliseren;

27. dringt er bij de lidstaten op aan beleidsmaatregelen tegen huisjesmelkerij en uitbuiting op de woningmarkt vast te stellen en uit te voeren, en goede praktijken met betrekking tot deze beleidsmaatregelen uit te wisselen;

28. stelt met grote bezorgdheid vast dat de situatie van Roma nog steeds uitermate zorgwekkend is en dat velen vaak in gesegregeerde nederzettingen met ondermaatse levensomstandigheden wonen; verzoekt de lidstaten ruimtelijke desegregatie te bevorderen en Roma-begunstigden bij het ontwerpen, uitvoeren, monitoren en evalueren van alle stadia van huisvestingsprojecten te betrekken, teneinde er effectief voor te zorgen dat zij de nodige informatie krijgen om te profiteren van de bestaande middelen en van antidiscriminatiebeleid en mechanismen om gedwongen huisuitzettingen te voorkomen, en niet-sedentaire Roma voldoende en passende verblijfslocaties ter beschikking te stellen; benadrukt dat er in dit verband dringend behoefte is aan voorlichtings- en bewustmakingscampagnes en aan overheidsinvesteringen, die ook vanwege de gevaren van de COVID-19-pandemie des te noodzakelijker zijn geworden; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan het geplande Fonds voor een rechtvaardige transitie zoals gepland te gebruiken om de huisvestings-, gezondheids- en werkgelegenheidssituatie te verbeteren teneinde niemand, met inbegrip van de Roma, aan zijn lot over te laten;

29. waarschuwt dat huisuitzettingen alleen stroken met het internationaal recht inzake de mensenrechten indien is voldaan aan een aantal criteria, waaronder zinvol overleg met de betrokkenen, verkenning van alle haalbare alternatieven, verhuizing naar passende huisvesting met instemming van de getroffen huishoudens zodat niemand dakloos wordt, toegang tot het gerecht om ervoor te zorgen dat de procedures eerlijk verlopen, en eerbiediging van alle mensenrechten; verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat indien niet aan deze criteria wordt voldaan, huisuitzettingen worden geacht onder dwang te zijn geschied en een schending van het recht op huisvesting vormen; dringt erop aan dat gedwongen huisuitzettingen als gedefinieerd in het internationaal recht inzake de mensenrechten onder alle omstandigheden worden verboden;

30. merkt met grote bezorgdheid op dat personen met een handicap op huisvestingsgebied vaak te maken hebben met diverse complexe uitdagingen en verschillende soorten ontzegging van rechten, zoals de afwezigheid van het recht om met gelijke kansen in de gemeenschap te leven, het ontbreken van de nodige gemeenschapsdiensten om de overgang van institutionele zorg naar leven binnen de gemeenschap te waarborgen, gedwongen verblijf in gesegregeerde residentiële instellingen, armoede, onvoldoende toegang tot huisvestingsprogramma's, bestaande barrières voor de toegankelijkheid, enz.; herinnert de Commissie en de lidstaten eraan dat het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap hun

Donderdag 21 januari 2021

verplichtingen oplegt; pleit voor een snelle de-institutionalisering in heel Europa en de aanwending van beschikbare Europese en nationale fondsen om voor toegankelijke, niet-gesegregeerde huisvesting te zorgen en personen met een handicap de nodige gemeenschapsdiensten te verstrekken om hun recht om zelfstandig in de gemeenschap te wonen te waarborgen en ervoor te zorgen dat zij gelijke kansen hebben om deel te nemen aan het maatschappelijk leven;

31. verzoekt de Commissie en de lidstaten erop toe te zien dat er geen middelen van de EU of de lidstaten worden aangewend voor huisvestingsprojecten die leiden tot segregatie of sociale uitsluiting; verzoekt de lidstaten altijd rekening te houden met de kwaliteit van de huisvesting met betrekking tot stadsontwikkeling, architectuur en functionaliteit, teneinde het welzijn van eenieder te verbeteren; verzoekt de Commissie en de lidstaten programma's en stimulansen te bevorderen die intergenerationele banden helpen aanhalen en versterken die mensen, en met name ouderen, die om financiële of gezondheidsredenen hun woning moeten verlaten, in staat stellen nieuwe huisvesting te vinden die in hun behoeften voorziet zonder dat zij hun gemeenschap hoeven te verlaten;

32. verzoekt de Commissie en de lidstaten in het kader van de geplande golf van renovatie van openbare en particuliere gebouwen een algemene verplichting op te leggen om aan toegankelijkheidscriteria te voldoen, en het potentieel ervan te benutten om de toegankelijkheid voor personen met een handicap, ouderen en mensen met motorische problemen of beperkte zintuiglijke vermogens te verbeteren teneinde de huisvesting comfortabel voor de bewoners te maken en toekomstbestendig te maken in het licht van de toenemende demografische veranderingen;

Een geïntegreerde aanpak van sociale, openbare en betaalbare huisvesting op EU-niveau

33. vraagt de Commissie en de lidstaten om van huisvesting een van de hoekstenen van het actieplan inzake de Europese Pijler van sociale rechten te maken; herinnert eraan dat het beleid, de financieringsprogramma's en de financieringsinstrumenten van de EU een grote invloed hebben op de huizenmarkten, de kwaliteit van het woningbestand en het leven van de burgers; verzoekt de Commissie dringend een geïntegreerde strategie op EU-niveau te ontwikkelen voor sociale, openbare, niet-gesegregeerde en betaalbare huisvesting en daarmee een faciliterend kader te scheppen zodat nationale, regionale en lokale autoriteiten voor veilige, gezonde, toegankelijke, betaalbare en kwalitatief hoogwaardige huisvesting voor iedereen kunnen zorgen; verzoekt de Commissie in het kader van deze strategie haar maatregelen te verbeteren om alle overheidsniveaus ertoe te bewegen het recht op fatsoenlijke huisvesting voor iedereen ten volle en consistent ten uitvoer te leggen;

34. juicht het toe dat betaalbare huisvesting in het Europees Semester is opgenomen; vraagt de Commissie ervoor te zorgen dat alle landspecifieke aanbevelingen op positieve wijze bijdragen tot de volledige en consistente tenuitvoerlegging van de beginselen van de Europese Pijler van sociale rechten en tot de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN en de klimaatdoelstellingen van de EU zoals vastgesteld in de Green Deal; vraagt de lidstaten de landspecifieke aanbevelingen inzake betaalbare huisvesting ten uitvoer te leggen; stelt dat er nationale plannen voor betaalbare huisvesting moeten worden opgenomen in de nationale hervormingsprogramma's, en vraagt de Commissie en de lidstaten specifieke strategieën vast te stellen om belemmeringen voor het recht op huisvesting, zoals discriminatie, speculatie, wurgkredieten, landroof, conflicten, gedwongen huisuitzettingen, milieuschade en kwetsbaarheid voor rampen aan te pakken;

35. benadrukt dat het indexcijfer van de huizenprijzen moet worden verfijnd; beschouwt een woning als betaalbaar als het resterende budget van de bewoner ten minste volstaat om ook andere uitgaven te dekken die essentieel zijn voor een waardig leven; benadrukt dat er op EU-niveau een alomvattende definitie van betaalbare huisvesting moet worden ontwikkeld waarbij rekening wordt gehouden met een hele reeks indicatoren, zoals het aantal huisuitzettingen en de armoedecijfers; wijst erop dat de huidige referentiedrempel voor bovenmatige uitgaven voor huisvesting, namelijk 40 % van het besteedbare inkomen van een huishouden, onvoldoende representatief is voor het aantal huishoudens dat met bovenmatige uitgaven voor huisvesting te kampen heeft; vraagt dat de referentiedrempel wordt herbekeken en verzoekt Eurostat een ruimere reeks gegevens over de uitgaven voor huisvesting van huishoudens te produceren, namelijk van 25 % tot 40 % van het beschikbare inkomen met intervallen van 5 %;

36. vraagt de Commissie via Eurostat (communautaire statistiek van inkomens en levensomstandigheden (EU-SILC)) en de Europese waarnemingspost voor energiearmoede meer nauwkeurige, kwalitatief hoogwaardige en vergelijkbare gegevens over de huizenmarkten te verzamelen en de betaalbaarheid van huisvesting in de hele EU te monitoren, ook op lokaal en regionaal niveau, rekening houdend met de fragmentatie van de nationale woningmarkten en de verschillen tussen de lidstaten;

37. verzoekt de Raad en de lidstaten de informele bijeenkomsten van de ministers van Huisvesting nieuw leven in te blazen, ook het Parlement daarbij te betrekken, deze bijeenkomsten open te stellen voor belanghebbenden en een herzien formaat van de contactpunten voor huisvesting te presenteren, teneinde te zorgen voor een mechanisme voor informatie-uitwisseling tussen de lidstaten en een platform te bieden voor de uitwisseling van beste praktijken om dakloosheid aan te pakken en fatsoenlijke en betaalbare huisvesting te verschaffen;

Donderdag 21 januari 2021

38. moedigt de lidstaten aan om samen te werken aan de financiering van sociale investeringen die beogen huisvestingsproblemen op te lossen samen met de sociale partners, het maatschappelijk middenveld en de particuliere sector, waarvan er veel een belangrijke rol vervullen of kunnen vervullen bij het ontwikkelen en onderhouden van passende huisvestingsoplossingen voor mensen in kwetsbare situaties;

39. vraagt de lidstaten meer te investeren in toegankelijke verpleeghuizen voor ouderen, met hoogwaardige zorgvoorzieningen, die toegankelijk zijn voor bredere lagen van de oudere bevolking;

Zorgen voor huurbescherming en inclusieve woningmarkten

40. wijst erop dat 25,1 % van de Europese huurders die marktconforme huurprijzen betalen, meer dan 40 % van hun inkomen aan huur besteden en dat de huurprijzen gemiddeld voortdurend blijven stijgen ⁽⁴³⁾; verzoekt de lidstaten en de regionale en lokale autoriteiten wettelijke bepalingen, met inbegrip van duidelijke huurvoorschriften, in te voeren om de rechten van huurders en eigenaren-bewoners te beschermen, de veiligheid van zowel eigenaars als huurders te bevorderen en huisuitzettingen te voorkomen, ook na renovatiemaatregelen, en ook als het gaat om bewoners van een woning waarvan de staat is onteigend in het kader van een restitutieprocedure; verzoekt de lidstaten en de regionale en lokale autoriteiten voor huurtransparantie te zorgen en steun te verlenen aan organisaties die zich bezighouden met de bescherming van huurders en eigenaren-bewoners, en in laagdrempelige procedures voor de beslechting van juridische geschillen te voorzien;

41. verzoekt de lidstaten hun huisvestingsbeleid te stoelen op het beginsel van neutraliteit tussen huiseigenaarschap, particuliere huurwoningen en sociale huurwoningen; verzoekt de Commissie dit beginsel in acht te nemen in het Europees Semester; is van mening dat het begrip recht op huisvesting niet in nauwe zin dient te worden gedefinieerd als sociale huisvesting, maar in ruimere zin, namelijk als het recht om op vredige, veilige en waardige wijze in een woning te wonen; benadrukt hoe belangrijk het is dat er transparante criteria worden vastgesteld om voor sociale en met openbare middelen gefinancierde huisvesting in aanmerking te komen, teneinde gelijke toegang tot huisvesting te waarborgen; moedigt de lidstaten aan om nationale strategieën in te voeren ter preventie van sociale segregatie, door middel van een grotere geografische spreiding van sociale woningen die beschikbaar zijn voor alle burgers, ongeacht status, gender, godsdienst of etnische afkomst; verzoekt de lidstaten de toegang tot huisvesting te vergemakkelijken en diverse wijken te bevorderen door een betere toegang tot kredietfaciliteiten en verhuur met kooprecht voor jongeren, gezinnen met een laag of middeninkomen en mensen uit sociaal en economisch achtergestelde groepen; moedigt de lidstaten aan om met de banksector samen te werken om betaalbare leningen met overheidsgarantie aan deze groepen te verstrekken en tegelijk zeepbellen en overmatige schuldenlast te voorkomen;

42. verzoekt de lidstaten ongelijkheden op de huizenmarkt actiever te corrigeren, onder meer door volledige informatie te verstrekken over de werking van de huizenmarkten, het aantal transacties en de geografische spreiding daarvan, de prijstrends in specifieke marktsegmenten en het ontwikkelingspotentieel in andere specifieke segmenten;

43. benadrukt dat een geschikt beleid en geschikte maatregelen ter ondersteuning van een toereikend woningaanbod essentieel zijn om de economische ontwikkeling van huisvesting in evenwicht te brengen en te bevorderen ten bate van de hele samenleving en met het oog op een betaalbare en welvarende leefomgeving voor iedereen; is van mening dat de getroffen maatregelen doelbewust moeten worden genomen, concreet moeten zijn en gericht moeten zijn op het binnen een redelijk tijdsbestek ten uitvoer leggen van het recht op huisvesting, en dat de lidstaten voldoende middelen moeten toewijzen en voorrang moeten geven aan de behoeften van achtergestelde en gemarginaliseerde personen en groepen die in preciaire huisvestingsomstandigheden leven; verzoekt de lidstaten daarom om, met steun van de Commissie, te zorgen voor toereikende, passende en betaalbare sociale huisvesting om in de huisvestingsbehoeften van deze personen en groepen te voorzien;

44. verzoekt de lidstaten hun woningbouwbeleid te ontwikkelen, waarmee een impuls zal worden gegeven aan de economische groei in de context van de COVID-19-pandemie;

45. maakt zich zorgen over de toegenomen financialisering van de woningmarkten, met name in steden, waarbij beleggers huisvesting als een verhandelbaar activum beschouwen in plaats van als een mensenrecht; verzoekt de Commissie te onderzoeken in hoeverre de beleidsmaatregelen en regelgeving van de EU bijdragen tot de financialisering van de woningmarkt en in hoeverre de nationale en lokale overheden in staat zijn het recht op huisvesting te garanderen; verzoekt de lidstaten en de lokale overheden passende maatregelen te treffen om speculatieve investeringen tegen te gaan, beleid vast te stellen dat langetermijninvesteringen in de woningmarkt in de hand werkt, en ruimtelijkeordeningsbeleid voor steden en het platteland te ontwikkelen dat prioriteit toekent aan betaalbare woningen, sociale mix en sociale cohesie;

⁽⁴³⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en>

Donderdag 21 januari 2021

46. benadrukt dat transparantie met betrekking tot de eigendom van en transacties met onroerend goed essentieel is om verstoringen op de woningmarkt en witwaspraktijken in de sector te voorkomen; wijst er nogmaals op dat de Commissie krachtens de antiwitwasrichtlijn uiterlijk 31 december 2020 verslag moet uitbrengen over de behoefte aan harmonisatie van de informatie over de eigendom van onroerend goed en de koppeling van de betrokken nationale registers om speculatie te voorkomen; herhaalt daarom zijn oproep van 26 maart 2019, namelijk dat de lidstaten publiek toegankelijke informatie ter beschikking moeten stellen over de uiteindelijke begunstigden van grond en onroerend goed;

47. vraagt de Commissie en de lidstaten om mensen met een hypotheek beter te beschermen tegen huisuitzetting; benadrukt dat mensen die uit hun huis worden gezet, hun rechten moeten kunnen doen gelden de een rechtbank; verzoekt de Commissie en de lidstaten bestaande bindende gedragsregels voor kredietgevers, kredietproviders en kredietkopers te versterken om misleidende praktijken, intimidatie en schending van de consumentenrechten, ten minste voor zover het hypothecaire leningen betreft, te voorkomen of zo nodig nieuwe regels vast te stellen; is van mening dat deze regels in het bijzonder vereisten moeten omvatten voor redelijke en haalbare respijtmateregelen in aanvulling op de vereisten van artikel 28 van Richtlijn 2014/17/EU; verzoekt de Commissie te beoordelen of er een wetgevingsvoorstel nodig is over een minimale leenquoteit op de markt voor hypotheekkrediet; verzoekt de Commissie rekening te houden met het effect op de woningmarkten wanneer zij regels betreffende securitisatie voorstelt;

48. wijst erop dat de enorme groei van kortetermijnverhuur aan vakantiegangers woningen aan de markt onttrekt en de prijzen opdrijft, en een negatief effect kan hebben op de leefbaarheid in stadscentra en toeristische centra; verzoekt de Commissie de dienstenrichtlijn te interpreteren in overeenstemming met het arrest van het Europees Hof van Justitie (C-390/18), waarin de betaalbaarheid van huisvesting en het tekort aan huurwoningen als “dwingende reden van algemeen belang” worden aangemerkt, en de nationale en lokale autoriteiten dus een ruime beoordelingsbevoegdheid te geven bij het vaststellen van evenredige regels voor horecadiensten, waaronder verplichte registratie, beperking van de vergunningen, specifiek zoneringsbeleid en beperking van de duur, teneinde “toeristificatie”, leegloop van stedelijke centra en achteruitgang van de levenskwaliteit van de bewoners te voorkomen; vraagt de Commissie in de wet inzake digitale diensten een voorstel op te nemen om platforms die zich met de kortetermijnverhuur van woningen bezighouden, te verplichten informatie te delen, met inachtneming van de regels inzake gegevensbescherming, aangezien toegang tot deze gegevens voor de autoriteiten van essentieel belang is om de beschikbaarheid van betaalbare huisvesting te waarborgen;

49. herinnert de Commissie en de lidstaten eraan dat zij tekortschieten in hun verplichtingen inzake het recht op huisvesting als zij de onroerendgoedmarkt en de financiële actoren die op die markt actief zijn, niet reguleren om de toegang tot betaalbare en passende huisvesting voor iedereen te waarborgen;

50. vraagt dat de huisvestingssector, en niet alleen sociale huisvesting, wordt beschouwd als dienst van algemeen economisch belang, aangezien dit essentieel is om het recht op betaalbare en fatsoenlijke huisvesting voor iedereen te garanderen;

Investeren in sociale, openbare, betaalbare en energie-efficiënte huisvesting

51. benadrukt dat de investeringskloof met betrekking tot betaalbare huisvesting 57 miljard EUR per jaar bedraagt ⁽⁴⁴⁾; verzoekt de Commissie en de lidstaten prioriteit toe te kennen aan het dichten van de investeringskloof met betrekking tot betaalbare huisvesting; vraagt in dit verband om een hervorming van het kader voor economische governance, zodat de lidstaten de nodige groene en sociale overheidsinvesteringen kunnen doen, onder meer in de ontwikkeling en verbetering van sociale, openbare, betaalbare en energie-efficiënte huisvesting; vraagt voorts om een geharmoniseerde boekhouding voor de afschrijving van investeringen in betaalbare huisvesting;

52. herinnert eraan dat sociale huisvesting als dienst van algemeen economisch belang (DAEB) is vrijgesteld van de verplichte melding van staatssteun; herinnert eraan dat sociale huisvesting de enige sector in het DAEB-besluit is waarvoor de Commissie een doelgroep vermeldt (achterstandsgroepen of sociaal kansarme groepen) en dat dit niet het geval is voor andere sociale dienstverlening; is van mening dat dit de mogelijkheden om in sociale en betaalbare huisvesting voor iedereen te voorzien, zou kunnen beperken; erkent dat het op EU-niveau ontbreekt aan een gemeenschappelijke definitie van sociale huisvesting; waarschuwt evenwel dat een enge definitie van sociale huisvesting die beperkt blijft tot huisvesting voor achterstandsgroepen of sociaal kansarme groepen die door een beperkte solvabiliteit geen huisvesting tegen marktvoorwaarden kunnen vinden, beperkend is en het voor de lidstaten moeilijker maakt om hun DAEB's en diensten van algemeen belang te omschrijven; benadrukt dat DAEB's op het gebied van huisvesting voornamelijk moeten inspelen op

⁽⁴⁴⁾ Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe: “Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe”(2018).

Donderdag 21 januari 2021

specifieke, door de nationale, regionale of lokale overheden vastgestelde vereisten, aangezien deze overheden bevoegd zijn om de huisvestingsbehoeften en levensomstandigheden van verschillende groepen in kaart te brengen en aan te pakken, en dat die sterk kunnen verschillen tussen landelijke en stedelijke gebieden, en aangezien deze overheden een cruciale rol spelen bij een doelgerichte besluitvorming; vraagt de Commissie de definitie van de doelgroep voor sociale en met openbare middelen gefinancierde huisvesting in de regels inzake DAEB's aan te passen teneinde nationale, regionale en lokale overheden in staat te stellen steun te verlenen voor huisvesting voor alle groepen wier behoefte aan fatsoenlijke en betaalbare huisvesting niet door de markt kan worden ingevuld, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat er voldoende financiering wordt uitgetrokken voor de meest achtergestelde groepen, teneinde investeringen aan te trekken, voor betaalbare huisvesting, neutraliteit tussen huur- en koopwoningen en duurzame stadsontwikkeling te zorgen, sociaal diverse wijken te creëren en sociale cohesie te bevorderen;

53. verzoekt de Commissie en de lidstaten om in de EU te zorgen voor nog meer investeringen in sociale, openbare, energie-efficiënte, adequate en betaalbare huisvesting en in het tegengaan van dakloosheid en uitsluiting van huisvesting; vraagt in dit verband om investeringen via het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Fonds voor een rechtvaardige transitie, InvestEU, ESF+, Horizon Europa en Next Generation EU, en in het bijzonder via de faciliteit voor herstel en veerkracht, het investeringsinitiatief coronavirusrespons (CRII) en het investeringsinitiatief coronavirusrespons plus (CRII+); dringt aan op meer synergieën tussen deze instrumenten; is ingenomen met de financiering van leningen voor sociale en betaalbare huisvesting via InvestEU en de ruimere portefeuille van de EIB; verzoekt de Commissie en de lidstaten sociale vooruitgang, samen met de groene en digitale transitie, op te nemen als investeringsprioriteit in de faciliteit voor herstel en veerkracht teneinde kwetsbare personen te beschermen tegen de negatieve gevolgen van de huidige crisis, en socialevooruitgangplannen op te nemen in de herstel- en veerkrachtplannen om aan te geven hoe de beginselen van de Europese Pijler van sociale rechten in de praktijk zullen worden gebracht en waar de sociale investeringen, met inbegrip van investeringen in sociale huisvesting, op gericht zullen zijn; vraagt de Commissie met klem ervoor te zorgen dat de financiering van de EU en de EIB toegankelijker wordt voor lokale en regionale aanbieders van sociale en openbare betaalbare huisvesting; vraagt de EIB te trachten de betreffende financiering te verhogen via gerichte technische bijstand en nauwere samenwerking met financiële intermediairs en de lidstaten;

54. verzoekt de Commissie het gebruik aan te moedigen van Europese programma's die steun verlenen voor vervangende nieuwbouw teneinde huisvesting betaalbaar te maken;

55. moedigt de lidstaten aan ervoor te zorgen dat alle toekomstige woningbouw- en renovatieprojecten gericht zijn op het bevorderen van intelligente gebouwen, waarvan het water- en energieverbruik kan worden gemonitord en kostenefficiënter kan worden gemaakt, in overeenstemming met de klimaatdoelstellingen van de Europese Unie;

56. verzoekt de Commissie, de lidstaten en de regionale en lokale overheden om door de gemeenschap aangestuurde, democratische en op samenwerking berustende huisvestingsoplossingen, waaronder "community land trusts", te erkennen, te ondersteunen en te financieren als legitieme en levensvatbare manieren om in commerciële en sociale huisvesting te voorzien; vraagt om een duurzame aanpak van grondgebruik in de stad, waarbij bijvoorbeeld de renovatie van verlaten huizen voorrang krijgt op de bouw van nieuwe huizen;

o

o o

57. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0021

Het recht om offline te zijn**Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende het recht om offline te zijn (2019/2181(INL))**

(2021/C 456/15)

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 225 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien artikel 153, lid 2, onder b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie in samenhang met artikel 153, lid 1, onder a), b) en i), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk ⁽¹⁾,
- gezien Richtlijn 91/383/EEG van de Raad van 25 juni 1991 ter aanvulling van de maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van de werknemers met arbeidsbetrekkingen voor bepaalde tijd of uitzendarbeid-betrekkingen ⁽²⁾,
- gezien Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd ⁽³⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie ⁽⁴⁾,
- gezien Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad ⁽⁵⁾,
- gezien de artikelen 23 en 31 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het Handvest),
- gezien de Europese pijler van sociale rechten, met name de beginselen 5, 7, 8, 9 en 10,
- gezien de verdragen en aanbevelingen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), in het bijzonder het Verdrag van 1919 tot beperking van de arbeidsduur in nijverheidsondernemingen (nr. 1), het Verdrag van 1930 betreffende de regeling van de arbeidsduur in de handel en op kantoren (nr. 30), de Aanbeveling van 1981 betreffende het collectief onderhandelen (nr. 163), het Verdrag van 1981 betreffende arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid (nr. 156) en de bijbehorende aanbeveling (nr. 165), alsook de eeuwfeestverklaring van de IAO van 2019 over de toekomst van werk,
- gezien het herziene Europees Sociaal Handvest van de Raad van Europa van 3 mei 1996, en met name artikel 2 (betreffende het recht op rechtvaardige arbeidsvoorwaarden, met inbegrip van redelijke werktijden en rusttijden), artikel 3 (betreffende het recht op veilige en gezonde arbeidsomstandigheden), artikel 6 (betreffende het recht op collectieve onderhandelingen) en artikel 27 (betreffende de bescherming van werknemers met gezinstaken),
- gezien artikel 24 van de Universele Verklaring van de rechten van de mens,
- gezien de kaderovereenkomst inzake telewerken (2002) en de kaderovereenkomst inzake digitalisering (2020) van de Europese sociale partners,

---

⁽¹⁾ PB L 183 van 29.6.1989, blz. 1.

⁽²⁾ PB L 206 van 29.7.1991, blz. 19.

⁽³⁾ PB L 299 van 18.11.2003, blz. 9.

⁽⁴⁾ PB L 186 van 11.7.2019, blz. 105.

⁽⁵⁾ PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien het onderzoek naar de beoordeling van de Europese meerwaarde, uitgevoerd door de afdeling Europese Meerwaarde van de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement (EPRS), getiteld “The right to disconnect” (het recht om offline te zijn) ⁽⁶⁾,
  - gezien het verslag van Eurofound van 31 juli 2019 getiteld “The right to switch off” (het recht op onbereikbaarheid),
  - gezien het werkdokument van Eurofound getiteld “The right to disconnect in the 27 EU Member States” (het recht om offline te zijn in de 27 EU-lidstaten),
  - gezien de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) over de criteria voor het bepalen van de arbeidstijd, met inbegrip van bereikbaarheidsdiensten en thuiswachtdienst, het belang van rusttijd en de verplichting om de arbeidstijd te registreren, en over de criteria voor het bepalen van de status van een werknemer ⁽⁷⁾,
  - gezien het arrest van het HvJ-EU in zaak C-518/15, waarin wordt gesteld dat bereikbaarheidsdiensten die werknemers thuis verrichten en tijdens welke zij binnen korte tijd aan oproepen van hun werkgever gehoor moeten kunnen geven, als “arbeidstijd” moeten worden aangemerkt ⁽⁸⁾,
  - gezien het arrest van het HvJ-EU in zaak C-55/18, waarin wordt gesteld dat elke lidstaat werkgevers moet verplichten om een systeem op te zetten waarmee de dagelijkse arbeidstijd wordt geregistreerd ⁽⁹⁾,
  - gezien het verslag van UNI Global Union getiteld “The Right to Disconnect: Best Practices” (Het recht om offline te zijn: beste praktijken),
  - gezien paragraaf 17 van zijn resolutie van 10 oktober 2019 over het werkgelegenheids- en sociaal beleid van de eurozone ⁽¹⁰⁾,
  - gezien artikel 5 van het Besluit van het Europees Parlement van 28 september 2005 houdende aanneming van het Statuut van de leden van het Europees Parlement ⁽¹¹⁾,
  - gezien de artikelen 47 en 54 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken (A9-0246/2020),
- A. overwegende dat er op dit moment geen Unierecht is inzake het recht van werknemers om de verbinding met digitale hulpmiddelen, waaronder informatie- en communicatietechnologie (ICT), voor het werk te verbreken;
- B. overwegende dat digitalisering en het juiste gebruik van digitale instrumenten veel economische en maatschappelijke voordelen hebben opgeleverd voor werkgevers en werknemers, zoals meer flexibiliteit en autonomie, het potentieel om het evenwicht tussen werk en privéleven te verbeteren en de woon-werktijden te verminderen, maar ook nadelen hebben veroorzaakt die leiden tot een aantal ethische, juridische en werkgelegenheidsgerelateerde uitdagingen, zoals het opvoeren van het werk en het verlengen van werktijden, waardoor de grenzen tussen werk en privéleven vervagen;
- C. overwegende dat het almaar toenemende gebruik van digitale hulpmiddelen voor het werk heeft geleid tot een cultuur waarin onafgebroken in verbinding staan en altijd aan staan de norm zijn, wat schadelijke gevolgen kan hebben voor de grondrechten van werknemers en voor billijke arbeidsvoorwaarden, waaronder een billijke vergoeding, de beperking van de arbeidsduur en evenwicht tussen werk en privéleven, de lichamelijke en geestelijke gezondheid, veiligheid op het werk en welzijn, evenals voor de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, aangezien de impact onevenredig groot is voor

⁽⁶⁾ PE 642.847, juli 2020; [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/642847/EPRS_BRI\(2020\)642847_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/642847/EPRS_BRI(2020)642847_EN.pdf)

⁽⁷⁾ Zie onder andere de arresten van het Hof van Justitie van 5 oktober 2004, Pfeiffer e.a., C-397/01 tot en met C-403/01, ECLI:EU:C:2004:584, punt 93; van 7 september 2006, Commissie/Verenigd Koninkrijk, C-484/04, ECLI:EU:C:2006:526, punt 36; van 17 november 2016, Betriebsrat der Ruhrlandklinik, C-216/15, ECLI:EU:C:2016:883, punt 27; van 21 februari 2018, Matzak, ECLI:EU:C:2018:82, C-518/15, punt 66; en van 14 mei 2019, Federación de Servicios de Comisiones Obreras (CCOO), C-55/18, ECLI:EU:C:2019:402, punt 60.

⁽⁸⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 21 februari 2018, Matzak, ECLI:EU:C:2018:82, C-518/15, punt 66.

⁽⁹⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 14 mei 2019, Federación de Servicios de Comisiones Obreras (CCOO), C-55/18, ECLI:EU:C:2019:402, punt 60.

⁽¹⁰⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0033.

⁽¹¹⁾ PB L 262 van 7.10.2005, blz. 1.

Donderdag 21 januari 2021

- werknemers met zorgtaken, die vaak vrouwen zijn; overwegende dat de digitale transitie gebaseerd moet zijn op eerbiediging van de mensenrechten en de grondrechten en waarden van de Unie, en een positief effect moet hebben op werknemers en arbeidsomstandigheden;
- D. overwegende dat het gebruik van digitale hulpmiddelen gedurende langere perioden kan leiden tot een vermindering van de concentratie en tot cognitieve en emotionele overbelasting; overwegende dat monotone, repetitieve handelingen en een statische houding gedurende lange tijd tot overbelasting van de spieren en spier- en skeletaandoeningen kunnen leiden; overwegende dat het Internationaal Agentschap voor kankeronderzoek radiofrequente straling als mogelijk kankerverwekkend heeft aangemerkt; overwegende dat zwangere vrouwen een bijzonder risico kunnen lopen wanneer zij worden blootgesteld aan radiofrequente straling;
- E. overwegende dat buitensporig gebruik van technologische apparatuur verschijnselen zoals isolement, techno-verslaving, slaaptekort, emotionele uitputting, angst en burn-out kan verergeren; overwegende dat volgens de Wereldgezondheidsorganisatie wereldwijd meer dan 300 miljoen mensen lijden aan een depressie of een andere veelvoorkomende geestelijke aandoening die met hun werk te maken heeft en dat jaarlijks 38,2 % van de bevolking in de Unie met een geestelijke aandoening kampt;
- F. overwegende dat de maatregelen die in verband met de COVID-19-crisis zijn genomen de manier waarop mensen werken hebben veranderd en het belang van digitale oplossingen hebben aangetoond, waaronder het gebruik van thuiswerkregelingen door bedrijven, zelfstandigen en overheidsinstellingen in de hele Unie; overwegende dat volgens Eurofound een derde van de werknemers in de Unie tijdens de lockdown van thuis uit is gaan werken, afgezet tegen 5 % van de werknemers die voorheen gewoonlijk van thuis uit werkten, en het gebruik van digitale hulpmiddelen voor het werk aanzienlijk is toegenomen; overwegende dat volgens Eurofound 27 % van de telewerkende respondenten aangaf in de vrije tijd te hebben gewerkt om aan de vereisten van het werk te voldoen⁽¹²⁾; overwegende dat werken vanop afstand en telewerken tijdens de COVID-19-crisis zijn toegenomen en naar verwachting hoger zullen blijven dan vóór de COVID-19-crisis of zelfs nog zullen toenemen;
- G. overwegende dat vrouwen een bijzonder hoog risico lopen en harder worden getroffen door de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis, vanwege hun overheersende of nog steeds traditionele rol van vrouw aan de haard en huismoeder; overwegende dat het toegenomen telewerk tijdens de COVID-19-crisis ook een groter risico kan inhouden voor jongeren en mensen met zorgtaken, zoals alleenstaande ouders, gezinnen met kinderen en gezinnen met zorgbehoevende familieleden; overwegende dat werk en privéleven in een tijd van telewerken, social distancing en lockdown goed in evenwicht moeten zijn; overwegende dat genderaspecten moeten worden aangepakt in het kader van het recht om offline te zijn;
- H. overwegende dat het recht om offline te zijn een grondrecht is dat onlosmakelijk verbonden is met de nieuwe werkpatronen in het nieuwe digitale tijdperk; overwegende dat dit recht moet worden beschouwd als een belangrijk instrument van het sociaal beleid van de Unie om de rechten van alle werknemers te beschermen; overwegende dat het recht om offline te zijn van bijzonder belang is voor de meest kwetsbare werknemers en degenen met zorgtaken;
- I. overwegende dat de technologische vooruitgang een extra complicerende factor bij de monitoring en bewaking op het werk vormt; overwegende dat het gebruik van opdringerige digitale technologieën op het werk in slechts enkele lidstaten tot op zekere hoogte wordt aangepakt en gereguleerd is; overwegende dat in artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) is bepaald dat eenieder recht heeft op bescherming van zijn persoonsgegevens; overwegende dat dit artikel in meerdere nationale rechtsgebieden is aangehaald om de privacy van werknemers in hun werkomgeving te beschermen; overwegende dat artikel 8 van het EVRM en de uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad (algemene verordening gegevensbescherming — AVG)⁽¹³⁾ ervoor moeten zorgen dat werknemers voldoende informatie over de omvang en de aard van de monitoring en bewaking krijgen en dat de werkgevers verplicht zijn de maatregelen te rechtvaardigen en de effecten daarvan tot een minimum te beperken door de minst opdringerige methoden te gebruiken;
- J. overwegende dat 27 % van de telewerkende respondenten in een studie van Eurofound aangaf in de vrije tijd te hebben gewerkt om aan de vereisten van het werk te voldoen;

⁽¹²⁾ <https://www.eurofound.europa.eu/publications/blog/covid-19-unleashed-the-potential-for-telework-how-are-workers-coping>

⁽¹³⁾ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).

Donderdag 21 januari 2021

1. benadrukt dat digitale hulpmiddelen voor het werk, waaronder ICT, hebben gezorgd voor meer flexibiliteit wat betreft de plaats, tijd en manier waarop werk kan worden verricht en voor het feit dat werknemers buiten hun normale werktijden bereikbaar zijn; wijst erop dat een passend gebruik van digitale hulpmiddelen werkgevers en werknemers ten goede kan komen door meer vrijheid, onafhankelijkheid en flexibiliteit toe te staan om werktijden en werktaken beter te organiseren, de tijd die nodig is voor woon-werkverkeer te reduceren en het beheer van persoonlijke en gezinsverplichtingen te vergemakkelijken, waardoor een beter evenwicht tussen werk en privéleven ontstaat; merkt op dat de behoeften van werknemers sterk uiteenlopen en benadrukt in dit verband dat het belangrijk is een duidelijk kader te ontwikkelen dat tegelijkertijd de persoonlijke flexibiliteit en de bescherming van de rechten van werknemers bevordert;
2. wijst erop dat onafgebroken bereikbaarheid in combinatie met veeleisend werk en de toenemende mate waarin van werknemers wordt verwacht dat zij op elk moment bereikbaar zijn, negatieve gevolgen kan hebben voor de grondrechten van werknemers, het evenwicht tussen werk en privéleven en voor hun fysieke en geestelijke gezondheid en welzijn;
3. erkent dat een doeltreffende registratie van de arbeidstijd ertoe kan bijdragen dat de contractuele werktijden worden geëerbiedigd; benadrukt dat het weliswaar belangrijk is dat de arbeidstijd wordt geregistreerd om ervoor te zorgen dat de overeengekomen uren en wettelijke grenzen niet worden overschreden, maar dat de effectiviteit extra aandacht vergt, aangezien slechts een paar lidstaten dit hebben gereguleerd;
4. merkt op dat steeds meer bewijs aantoont dat de afbakening van werktijden, evenwicht tussen werk en privéleven, een zekere flexibiliteit in de organisatie van de arbeidstijd en actieve maatregelen ter verbetering van het welzijn op het werk onder meer een positief effect hebben op de fysieke en geestelijke gezondheid van werknemers en zorgen voor een verbetering van de veiligheid op het werk en een hogere arbeidsproductiviteit doordat vermoeidheid en stress afnemen, de tevredenheid van werknemers met het werk en hun motivatie toenemen en het ziekteverzuim afneemt ⁽¹⁴⁾;
5. onderkent dat het belangrijk is dat digitale hulpmiddelen voor het werk goed en op efficiënte wijze worden gebruikt, voor zowel werknemers als werkgevers, waarbij ervoor wordt gezorgd dat geen inbreuk wordt gemaakt op het recht van werknemers op billijke arbeidsvoorwaarden, waaronder een billijke vergoeding, de beperking van de werktijd en evenwicht tussen werk en privéleven, evenals gezondheid en veiligheid op het werk;
6. is van mening dat verstoringen van de niet-arbeidstijd van werknemers en de verlenging van hun werktijden het risico op onbetaald overwerk, vermoeidheid door het werk, psychosociale, mentale en lichamelijke problemen, zoals angst, depressie, burn-out en technostress kunnen vergroten en negatieve gevolgen kunnen hebben voor hun gezondheid en veiligheid op het werk, hun evenwicht tussen werk en privéleven en het uitrusten van hun werk;
7. onderkent de bevindingen van Eurofound die aantonen dat mensen die geregeld van thuis uit werken in vergelijking met werknemers die op een bedrijfslocatie werken ruim twee keer zo vaak geneigd zijn langer te werken dan het verplichte maximum van 48 uur per week en tussen elke werkdag minder dan de verplichte 11 uur te rusten, zoals in het Unierecht is vastgelegd; wijst erop dat bijna 30 % van deze telewerkers aangeeft elke dag of meerdere keren per week ook in de vrije tijd te werken, terwijl dat voor werknemers op kantoor minder dan 5 % is, en dat telewerkers ook vaker geneigd zijn om op onregelmatige tijden te werken; benadrukt dat het aantal thuiswerkers in de Unie dat melding maakt van lange werktijden of niet van zijn vrije tijd kan genieten, toeneemt; merkt verder op dat regelmatige telewerkers vaker melding maken van werkgerelateerde stress en te lijden hebben onder slaapstoornissen, stress en blootstelling aan het licht van digitale schermen, en merkt op dat andere effecten op de gezondheid van telewerkers en “uiterst mobiele” werknemers hoofdpijn, oogvermoeidheid, vermoeidheid, angst en spier- en skeletaandoeningen zijn; erkent dat regelmatig telewerken een fysieke tol kan eisen van werknemers, aangezien ad hoc thuis opgezette werkruimtes alsook laptops en andere ICT-uitrusting mogelijk niet voldoen aan de ergonomische normen; verzoekt de Commissie en de lidstaten het desbetreffende onderzoek en gegevensverzameling te verbeteren en een gedetailleerde beoordeling van deze problemen te maken; benadrukt dat het van belang is deze kwesties aan te pakken gezien de voorspelde toename van telewerken op de langere termijn;
8. wijst erop dat telewerk tijdens de COVID-19-crisis een belangrijke rol heeft gespeeld om de werkgelegenheid en het bedrijfsleven in zekere mate te vrijwaren, maar herhaalt dat dit, vanwege de combinatie van lange werktijden en hogere eisen, ook grotere risico's kan inhouden voor werknemers, met negatieve gevolgen voor de kwaliteit van hun arbeidstijd en hun evenwicht tussen werk en privéleven, alsook voor hun lichamelijke en geestelijke gezondheid; wijst erop dat er bijzondere moeilijkheden ontstaan wanneer werk niet gebonden is aan een specifieke werkplek, wanneer mensen permanent met het werk verbonden zijn en wanneer werk in het gezins- en privéleven sijpelt;

⁽¹⁴⁾ Messenger, IAO, geciteerd in de studie over de beoordeling van de Europese meerwaarde, uitgevoerd door de afdeling Europese Meerwaarde van de onderzoeksdienst van het Europees Parlement (EPRS), getiteld “The right to disconnect” (Het recht om offline te zijn, PE 642.847, juli 2020); [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/642847/EPRS_BRI\(2020\)642847_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/642847/EPRS_BRI(2020)642847_EN.pdf)

Donderdag 21 januari 2021

9. benadrukt dat het recht van werknemers om offline te zijn van vitaal belang is om hun lichamelijke en geestelijke gezondheid en welzijn te beschermen en hen te beschermen tegen psychosociale risico's; wijst nogmaals op het belang en de voordelen van de uitvoering van psychosociale risicobeoordelingen op het niveau van particuliere en openbare bedrijven, alsook op het belang van het bevorderen van geestelijke gezondheid en het voorkomen van geestelijke stoornissen op het werk, waardoor betere omstandigheden voor zowel werknemers als werkgevers worden gecreëerd; erkent dat de door de sociale partners ingestelde comités voor gezondheid en veiligheid een positieve rol kunnen spelen om te zorgen voor frequentere en nauwkeurigere risicobeoordelingen;

10. herinnert eraan dat volgens de huidige wetgeving en de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie werknemers niet permanent en zonder onderbreking ter beschikking van de werkgever moeten staan en dat er een verschil is tussen arbeidstijd, waarbij een werknemer ter beschikking van de werkgever moet staan, en niet-arbeidstijd, waarbij een werknemer niet verplicht is ter beschikking van de werkgever te blijven, en dat de beschikbaarheidsdienst arbeidstijd is; erkent evenwel dat het recht om offline te zijn niet uitdrukkelijk is geregeld bij het Unierecht; herinnert eraan dat de situatie in de lidstaten sterk uiteenloopt, waarbij een aantal lidstaten en de sociale partners stappen hebben ondernomen om het gebruik van digitale hulpmiddelen voor het werk te reguleren in wetgeving en/of collectieve overeenkomsten om werknemers en hun gezin waarborgen en bescherming te bieden; verzoekt de Commissie en de lidstaten en moedigt de sociale partners aan om goede praktijken uit te wisselen en te zorgen voor een gecoördineerde gemeenschappelijke aanpak van de bestaande arbeidsomstandigheden zonder afbreuk te doen aan de sociale rechten en de mobiliteit binnen de Unie;

11. verzoekt de Commissie de risico's van het niet-beschermen van het recht om offline te zijn te beoordelen en aan te pakken;

12. verzoekt de lidstaten en de werkgevers ervoor te zorgen dat werknemers geïnformeerd worden over hun recht om offline te zijn en dat recht ook kunnen uitoefenen;

13. herinnert aan de specifieke behoeften van en de verschillen tussen de diverse sectoren ten aanzien van het recht om offline te zijn; verzoekt de Commissie om, op basis van een grondige beoordeling, een degelijke evaluatie en overleg met de lidstaten en de sociale partners, een voorstel in te dienen voor een richtlijn van de Unie inzake minimumnormen en voorwaarden om ervoor te zorgen dat werknemers hun recht om offline te zijn daadwerkelijk kunnen uitoefenen en om het gebruik van bestaande en nieuwe digitale hulpmiddelen voor arbeidsdoeleinden te reguleren, waarbij rekening moet worden gehouden met de kaderovereenkomst van de Europese sociale partners inzake digitalisering, die regelingen omvat om on- en offline te zijn; herinnert eraan dat in de kaderovereenkomst wordt bepaald dat de sociale partners binnen de komende drie jaar uitvoeringsmaatregelen zullen treffen en dat, wanneer er voor het einde van die uitvoeringsperiode een wetgevingsvoorstel wordt ingediend, voorbijgegaan wordt aan de rol van de sociale partners als vastgelegd in het VWEU; dringt erop aan dat elk wetgevingsvoorstel de autonomie van de nationale sociale partners, nationale collectieve overeenkomsten en nationale tradities en modellen op de arbeidsmarkt eerbiedigt en geen afbreuk doet aan het recht om in overeenstemming met het nationaal recht en de nationale praktijken over collectieve overeenkomsten te onderhandelen, deze af te sluiten en te doen naleven;

14. verzoekt de Commissie een wetgevingskader voor te stellen met het oog op de vaststelling van minimumvereisten voor werk op afstand in de hele Unie om ervoor te zorgen dat telewerken geen gevolgen heeft voor de arbeidsvoorwaarden van telewerkers; benadrukt dat een dergelijk kader de arbeidsomstandigheden moet verduidelijken, met inbegrip van de verstrekking en het gebruik en de aansprakelijkheid voor apparatuur, zoals bestaande en nieuwe digitale hulpmiddelen, en ervoor moet zorgen dat dergelijk werk op vrijwillige basis wordt uitgevoerd en dat de rechten, werklast en prestatienormen van telewerkers gelijkwaardig zijn aan die van vergelijkbare werknemers;

15. is van mening dat de nieuwe richtlijn de vereisten van Richtlijn 2003/88/EG betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd, met name de jaarlijkse vakantie met behoud van loon, van Richtlijn (EU) 2019/1152 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden, van Richtlijn (EU) 2019/1158 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en van Richtlijn 89/391/EEG van de Raad betreffende de veiligheid en de gezondheid van werknemers op het werk, en met name de voorschriften in die richtlijnen met betrekking tot maximale werktijden en minimumrusttijden, flexibele arbeidsregelingen en informatieverplichtingen, moet specificeren, aanvullen en volledig eerbiedigen, en geen negatieve gevolgen mag hebben voor werknemers; is van mening dat de nieuwe richtlijn oplossingen moet bieden voor de bestaande modellen, de rol van de sociale partners, de verantwoordelijkheden van werkgevers en de behoeften van werknemers met betrekking tot de organisatie van hun arbeidstijd wanneer zij digitale hulpmiddelen gebruiken; benadrukt het fundamentele belang van de correcte omzetting, uitvoering en toepassing van de regelgeving van de Unie, en herinnert eraan dat het acquis van de Unie op sociaal en werkgelegenheidsgebied volledig van toepassing is op de digitale transitie; verzoekt de Commissie en de lidstaten te zorgen voor correcte handhaving via de nationale arbeidsinspectiediensten;

Donderdag 21 januari 2021

16. benadrukt dat het recht om offline te zijn werknemers in staat stelt om buiten hun arbeidstijd, waaronder tijdens rusttijden, officiële feestdagen en betaalde vakantie, moederschaps-, vaderschaps- en ouderschapsverlof en andere soorten verlof, af te zien van taken, activiteiten en elektronische communicatie die verband houden met het werk, zoals telefoongesprekken, e-mails en andere berichten, zonder dat zij nadelige gevolgen ondervinden; benadrukt dat een zekere autonomie, flexibiliteit en tijdsovereïning, die inhouden dat werknemers de ruimte moeten krijgen om hun arbeidstijd om de verantwoordelijkheden in hun privéleven heen te plannen, in het bijzonder wanneer zij zorg dragen voor kinderen of zieke familieleden, moeten worden geëerbiedigd; benadrukt dat de toegenomen bereikbaarheid op het werk niet tot enige vorm van discriminatie mag leiden en geen negatieve gevolgen mag hebben met betrekking tot aanwerving of loopbaanontwikkeling;

17. benadrukt dat vooruitgang op het gebied van nieuwe technologische mogelijkheden, zoals artificiële intelligentie, een cruciale rol speelt bij het vormgeven van de werkplek van de toekomst en de waardering van de efficiëntie van het werk, en niet mag leiden tot een gedehumaniseerd gebruik van digitale hulpmiddelen en tot bezorgdheid over privacy en onevenredige en illegale verzameling van persoonsgegevens en controle en monitoring van werknemers; benadrukt dat nieuwe vormen van werkruimte en instrumenten voor toezicht op de arbeidsprestaties, waardoor bedrijven de activiteiten van werknemers uitgebreid kunnen volgen, niet mogen worden gezien als een kans om systematisch toezicht op werknemers uit te oefenen; verzoekt de sociale partners en de toezichthoudende autoriteiten voor gegevensbescherming ervoor te zorgen dat arbeidsmonitoringinstrumenten alleen worden gebruikt wanneer dat noodzakelijk en evenredig is en het recht op privacy van werknemers en zelfbeschikking bij hun werk waarborgen; wijst erop dat werkgevers in gevallen waar werknemers de door hun werkgever ter beschikking gestelde communicatiediensten ook voor privédoeleinden mogen gebruiken, geen toegang mogen hebben tot metagegevens van de communicatie en de inhoud daarvan, en dat werknemers moeten worden voorgelicht en geïnformeerd over de wijze waarop hun gegevens worden verwerkt; herinnert eraan dat er in een arbeidsrelatie normaal gesproken niet kan worden uitgegaan van de vrijwillige toestemming van werknemers voor de verwerking van persoonsgegevens en dat deze toestemming dan ook niet geldig is aangezien er sprake is van een duidelijke wanverhouding tussen de betrokken werknemer en de voor de verwerking verantwoordelijke werkgever;

18. herhaalt dat het naleven van de arbeidstijd en de voorspelbaarheid ervan als essentieel worden gezien voor het waarborgen van de gezondheid en veiligheid van werknemers en hun gezinnen in de Unie;

19. benadrukt dat de Commissie, de lidstaten, werkgevers en werknemers het recht om offline te zijn actief moeten ondersteunen en stimuleren en een efficiënte, weloverwogen en evenwichtige benadering van digitale hulpmiddelen op het werk moeten bevorderen, evenals bewustmakingsmaatregelen en voorlichtings- en opleidingscampagnes met betrekking tot de arbeidstijd en het recht om offline te zijn; benadrukt het belang van een redelijk gebruik van digitale hulpmiddelen om ervoor te zorgen dat het recht om offline te zijn en alle andere rechten die bedoeld zijn om de geestelijke en lichamelijke gezondheid van werknemers te beschermen, effectief worden toegepast en een vaste, actieve component van de arbeidscultuur in de Unie worden;

20. onderstreept het feit dat werkgevers niet mogen eisen dat werknemers buiten hun werktijd direct of indirect beschikbaar of bereikbaar zijn, en dat medewerkers buiten de overeengekomen werktijden geen contact mogen opnemen met hun collega's voor werkdoeleinden; herinnert eraan dat tijden waarop een werknemer beschikbaar of bereikbaar moet zijn voor de werkgever, onder de noemer "arbeidstijd" vallen; beklemtoont dat, gezien de veranderende aard van de arbeidswereld, het steeds noodzakelijker is dat werknemers volledig worden geïnformeerd over hun arbeidsvoorwaarden met het oog op de toepassing van het recht om offline te zijn, en dat zij deze informatie tijdig moeten krijgen, in een schriftelijke of digitale vorm waartoe zij gemakkelijk toegang hebben; wijst erop dat werkgevers werknemers van voldoende informatie moeten voorzien, waaronder een schriftelijke verklaring waarin het recht van werknemers om offline te zijn wordt uiteengezet, met name ten minste de praktische regelingen voor het uitschakelen van digitale hulpmiddelen voor het werk, met inbegrip van eventuele werkgerelateerde hulpmiddelen voor monitoring en bewaking, de manier waarop de arbeidstijd wordt geregistreerd, de veiligheids- en gezondheidsevaluaties van de werkgever en de maatregelen ter bescherming van werknemers tegen nadelige behandeling en voor het toepassen van het recht van werknemers op verhaal; herhaalt het belang van gelijke behandeling voor grensarbeiders en verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat werknemers naar behoren worden geïnformeerd over hun recht om offline te zijn, ook wanneer ze over de grens werken;

21. benadrukt dat de sociale partners belangrijk zijn om de doeltreffende tenuitvoerlegging en handhaving van het recht om offline te zijn overeenkomstig de nationale praktijken te waarborgen, en dat het werk dat zij op dit gebied reeds hebben verricht dan ook in aanmerking moet worden genomen; is van mening dat de lidstaten moeten waarborgen dat werknemers in staat zijn om hun recht om offline te zijn doeltreffend uit te oefenen, onder meer door middel van collectieve overeenkomsten; verzoekt de lidstaten nauwkeurige en toereikende mechanismen in te stellen om een minimaal beschermingsniveau conform de regelgeving van de Unie te waarborgen, alsook de handhaving van het recht om offline te zijn voor alle werknemers;

22. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat werknemers die zich beroepen op hun recht om offline te zijn, beschermd zijn tegen represailles en andere negatieve gevolgen en dat er mechanismen zijn om klachten of inbreuken op het recht om offline te zijn aan te pakken;

Donderdag 21 januari 2021

23. benadrukt dat alle werkgerelateerde (bij)scholingsactiviteiten onder de noemer “arbeidstijd” vallen en zonder passende compensatie niet tijdens overuren of op een vrije dag mogen plaatsvinden;
  24. benadrukt hoe belangrijk het is individuele trainingen voor het verbeteren van de IT-vaardigheden van alle werknemers te ondersteunen, in het bijzonder voor mensen met een beperking en oudere collega's, teneinde ervoor te zorgen dat zij hun werk goed en efficiënt uitvoeren;
  25. verzoekt de Commissie het recht om offline te zijn op te nemen in haar nieuwe strategie inzake veiligheid en gezondheid op het werk en om binnen het kader inzake veiligheid en gezondheid op het werk expliciet nieuwe psychosociale maatregelen en acties uit te werken;
  26. verzoekt de Commissie op grond van artikel 153, lid 2, onder b), in samenhang met artikel 153, lid 1, onder a), b) en i), VWEU, een voorstel in te dienen voor een handeling inzake het recht om offline te zijn, aan de hand van de aanbevelingen in de bijlage hierbij;
  27. is van oordeel dat het gevraagde voorstel geen financiële gevolgen mag hebben;
  28. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie en bijgaande gedetailleerde aanbevelingen te doen toekomen aan de Commissie en de Raad, alsmede aan de parlementen en de regeringen van de lidstaten.
-

Donderdag 21 januari 2021

BIJLAGE BIJ DE RESOLUTIE:

AANBEVELINGEN BETREFFENDE DE INHOUD VAN HET VERLANGDE VOORSTEL

TEKST VAN HET VERLANGDE WETGEVINGSVOORSTEL

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

inzake het recht om offline te zijn

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 153, lid 2, onder b), in samenhang met artikel 153, lid 1, onder a), b) en i),

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité ⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's ⁽²⁾,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure ⁽³⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In artikel 153, lid 1, onder a), b) en i), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) is bepaald dat Unie de activiteiten van de lidstaten op het gebied van de verbetering van het werkmilieu om de veiligheid en de gezondheid van de werknemers te beschermen van de arbeidsvoorwaarden en de gelijkheid van mannen en vrouwen wat hun kansen op de arbeidsmarkt en de behandeling op het werk betreft, ondersteunt en aanvult.
- (2) Artikel 31 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het Handvest) bepaalt dat iedere werknemer recht heeft op gezonde, veilige en waardige arbeidsomstandigheden, op een beperking van de maximumarbeidsduur en op dagelijkse en wekelijkse rusttijden, alsmede op een jaarlijkse vakantie met behoud van loon. Artikel 30 van het Handvest voorziet in het recht op bescherming tegen iedere vorm van kennelijk onredelijk ontslag en de artikelen 20 en 21 van het Handvest voorzien in gelijkheid voor de wet en verbieden discriminatie. Uit hoofde van artikel 23 van het Handvest moet de gelijkheid van vrouwen en mannen worden gewaarborgd op alle gebieden, met inbegrip van werkgelegenheid, beroep en beloning.
- (3) In de Europese pijler van sociale rechten is bepaald dat werknemers ongeacht de aard en de duur van hun arbeidsverhouding recht hebben op een billijke en gelijke behandeling wat betreft arbeidsvoorwaarden, dat moet worden gewaarborgd dat werkgevers over de nodige flexibiliteit beschikken om zich snel aan te kunnen passen aan veranderingen in de economische context, dat innovatieve vormen van werk die goede arbeidsvoorwaarden waarborgen, moeten worden bevorderd, en dat arbeidsverhoudingen die leiden tot onzekere arbeidsomstandigheden worden voorkomen, onder meer door een verbod op misbruik van atypische arbeidsovereenkomsten (beginsel nr. 5). In de Europese pijler van sociale rechten is ook bepaald dat werknemers het recht hebben om bij hun indiensttreding schriftelijk in kennis te worden gesteld van de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de arbeidsrelatie (beginsel nr. 7), dat de sociale partners met in achtneming van de nationale gebruiken worden geraadpleegd over de vormgeving en uitvoering van economisch, sociaal en werkgelegenheidsbeleid (beginsel nr. 8), dat ouders en mensen met zorgtaken recht hebben op geschikte vormen van verlof en flexibele werkregelingen (beginsel nr. 9), en dat werknemers recht hebben op een gezonde, veilige en goed aangepaste werkomgeving en op gegevensbescherming, alsook het recht op een werkomgeving die op hun professionele behoeften is afgestemd en hen in staat stelt langer op de arbeidsmarkt actief te blijven (beginsel nr. 10).

⁽¹⁾ PB C...

⁽²⁾ PB C...

⁽³⁾ Standpunt van het Europees Parlement ...

Donderdag 21 januari 2021

- (4) In deze richtlijn wordt rekening gehouden met de verdragen en aanbevelingen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) met betrekking tot de organisatie van de arbeidstijd, met inbegrip van met name het Verdrag van 1919 tot beperking van de arbeidsduur in nijverheidsondernemingen (nr. 1), het Verdrag van 1930 betreffende de regeling van de arbeidsduur in de handel en op kantoren (nr. 30), de Aanbeveling van 1981 betreffende het collectief onderhandelen (nr. 163), het Verdrag van 1981 betreffende arbeiders met gezinsverantwoordelijkheid (nr. 156) en de bijbehorende aanbeveling (nr. 165), alsook de eeuwfeestverklaring van de IAO over de Toekomst van Werk van 2019.
- (5) In deze richtlijn wordt ook rekening gehouden met het herziene Europees Sociaal Handvest van de Raad van Europa van 3 mei 1996, en met name artikel 2 (betreffende het recht op billijke arbeidsvoorwaarden, met inbegrip van redelijke arbeidstijden en rusttijden), artikel 3 (betreffende het recht op veilige en gezonde arbeidsomstandigheden), artikel 6 (betreffende het recht op collectief onderhandelen) en artikel 27 (betreffende de bescherming van werknemers met gezinsverantwoordelijkheden).
- (6) In artikel 24 van de Universele Verklaring van de rechten van de mens wordt gesteld dat eenieder recht heeft op rust en vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd en periodieke vakanties met behoud van loon.
- (7) Digitale hulpmiddelen stellen werknemers in staat overal en op elk moment te werken en kunnen, wanneer ze naar behoren worden gebruikt, bijdragen tot de verbetering van het evenwicht tussen werk en privéleven van werknemers doordat ze hun meer flexibiliteit geven in de organisatie van hun privéleven. Het gebruik van digitale hulpmiddelen voor het werk, waaronder ICT, kan echter ook negatieve gevolgen hebben, zoals langere werktijden omdat werknemers worden aangezet om buiten hun arbeidstijd te werken, een hogere arbeidsintensiteit, evenals de vervaging van de grenzen tussen werktijd en vrije tijd. Als dergelijke digitale hulpmiddelen niet uitsluitend tijdens arbeidstijd worden gebruikt, kunnen zij het privéleven van werknemers verstoren. Voor werknemers met onbetaalde zorgtaken kunnen digitale hulpmiddelen het bijzonder moeilijk maken om een gezond evenwicht tussen werk en privéleven te bereiken. Vrouwen besteden meer tijd dan mannen aan dergelijke zorgtaken, verrichten minder uren betaald werk en stoppen mogelijk geheel met werken.
- (8) Digitale hulpmiddelen die voor het werk worden gebruikt kunnen constante druk en stress veroorzaken, een negatieve invloed hebben op de fysieke en geestelijke gezondheid en het welzijn van werknemers en leiden tot psychosociale of andere beroepsziekten zoals angststoornissen, depressie, burn-out, technostress, slaapstoornissen en skeletspierstelselaandoeningen. Al die effecten zorgen voor toenemende druk op werkgevers en socialezekerheidsstelsels en verhogen het risico op schending van het recht van werknemers op arbeidsomstandigheden die hun gezondheid en veiligheid eerbiedigen. Gezien de uitdagingen die de aanzienlijke groei van het gebruik van digitale hulpmiddelen voor het werk, atypische arbeidsverhoudingen en telewerkregelingen met zich meebrengt, in het bijzonder in de context van de COVID-19-crisis, die heeft geleid tot extra werkgerelateerde stress en de grenzen tussen werk en privéleven nog meer heeft vervaagd, is het nog urgenter geworden te waarborgen dat werknemers hun recht om offline te zijn kunnen uitoefenen.
- (9) Het toenemende gebruik van digitale technologieën heeft de traditionele werkmodellen veranderd en een cultuur gecreëerd waarin onafgebroken "online zijn" en "altijd aan staan" de norm is. In die context is het belangrijk te zorgen voor de bescherming van de grondrechten van werknemers, billijke arbeidsvoorwaarden, met inbegrip van het recht op een billijke vergoeding en de eerbiediging van de arbeidstijd, gezondheid en veiligheid en de gelijkheid van vrouwen en mannen.
- (10) Het recht om offline te zijn verwijst naar het recht van werknemers om buiten de arbeidstijd af te zien van werkgerelateerde activiteiten of communicatie door middel van digitale hulpmiddelen zoals telefoonoproepen, e-mails of andere berichten. Het recht om offline te zijn moet werknemers het recht geven om buiten de arbeidstijd werkgerelateerde hulpmiddelen uit te schakelen en niet te reageren op verzoeken van hun werkgever, zonder dat zij het risico lopen op negatieve gevolgen zoals ontslag of andere represaillemaatregelen. Omgekeerd geldt dat werkgevers niet van werknemers mogen eisen dat zij buiten arbeidstijd werken. Werkgevers mogen geen cultuur bevorderen waarin "altijd aan staan" de norm is en werknemers die afzien van hun recht om offline te zijn, duidelijk worden bevoordeeld ten opzichte van werknemers die dat niet doen. Werknemers die situaties van niet-naleving van het recht om offline te zijn op de werkplek melden, mogen niet worden bestraft.

Donderdag 21 januari 2021

- (11) Het recht om offline te zijn moet van toepassing zijn op alle werknemers en in alle sectoren, zowel de particuliere als de overheidssector, en moet doeltreffend worden gehandhaafd. Het recht om offline te zijn is bedoeld om de bescherming van de gezondheid en veiligheid van werknemers en van billijke arbeidsvoorwaarden te waarborgen, met inbegrip van het evenwicht tussen werk en privéleven.
- (12) Er is op dit moment geen Unierecht waarin het recht om offline te zijn uitdrukkelijk is geregeld en de wettelijke regelgeving inzake dit recht verschilt sterk per lidstaat. Richtlijnen 89/391/EEG⁽⁴⁾ en 91/383/EEG⁽⁵⁾ van de Raad hebben echter tot doel de verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van de werknemers met arbeidsbetrekkingen voor onbepaalde of bepaalde tijd of uitzendarbeid-betrekkingen te bevorderen; in Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad⁽⁶⁾ worden minimumvoorschriften vastgesteld inzake veiligheid en gezondheid op het gebied van de organisatie van de arbeidstijd, ook met betrekking tot maximaal toegestane arbeidstijd en minimale rusttijd; Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad⁽⁷⁾ heeft tot doel arbeidsvoorwaarden te verbeteren door transparantere en beter voorspelbare werkgelegenheid te bevorderen; en in Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad⁽⁸⁾ worden minimumvoorschriften vastgesteld om de combinatie van werk en privéleven mogelijk te maken voor werknemers met kinderen of die mantelzorger zijn.
- (13) Overeenkomstig Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad hebben werknemers in de Unie recht op minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid op het gebied van de organisatie van de arbeidstijd. In dit verband voorziet de richtlijn in dagelijkse rusttijd, pauzes, wekelijkse rusttijd, maximale wekelijkse arbeidstijd en jaarlijkse vakantie en worden bij de richtlijn aspecten van nacht- en ploegenarbeid en het werkrooster geregeld. Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) moet beschikbaarheidsdienst, waarbij een werknemer op een door de werkgever bepaalde plaats fysiek aanwezig moet zijn, “in zijn geheel als arbeidstijd [...] moet worden aangemerkt, ook wanneer hij gedurende deze dienst niet continu daadwerkelijk beroepswerkzaamheden verricht”⁽⁹⁾ en moet thuiswachtdienst, waarbij een werknemer de wachtdienst thuis moet verrichten en beschikbaar voor zijn werkgever moet zijn, als arbeidstijd worden aangemerkt⁽¹⁰⁾. Bovendien heeft het HvJ-EU de voorschriften inzake minimale rusttijd uitgelegd als “bijzonder belangrijke voorschriften van communautair sociaal recht die voor alle werknemers gelden als een minimumnorm ter bescherming van hun veiligheid en hun gezondheid”⁽¹¹⁾. Richtlijn 2003/88/EG bevat echter geen uitdrukkelijke bepaling inzake het recht van een werknemer om offline te zijn en vereist evenmin dat werknemers buiten de arbeidstijd, tijdens rusttijden of andere niet-arbeidstijd bereikbaar zijn, maar voorziet wel in het recht op ononderbroken dagelijkse, wekelijkse en jaarlijkse rusttijden waarin de werknemer onbereikbaar is en er geen contact met hem of haar mag worden opgenomen. Voorts is er geen uitdrukkelijke bepaling in het Unierecht waarin het recht is verankerd om buiten de (contractueel) overeengekomen arbeidstijd te allen tijde onbeschikbaar te zijn.
- (14) Het HvJ-EU heeft bevestigd dat werkgevers uit hoofde van Richtlijnen 89/391/EEG en 2003/88/EG verplicht zijn een systeem op te zetten waarmee de dagelijkse arbeidstijd van iedere werknemer wordt gemeten, en dat dit systeem “objectief, betrouwbaar en toegankelijk” moet zijn⁽¹²⁾.
- (15) In zijn rechtspraak heeft het HvJ-EU criteria vastgesteld voor het bepalen van de status van een werknemer. Bij de uitvoering van deze richtlijn moet rekening worden gehouden met de interpretatie door het HvJ-EU van deze criteria. Op voorwaarde dat zij voldoen aan die criteria, vallen alle werknemers in zowel de particuliere als de overheidssector, onder wie oproepwerkers, deeltijdwerkers, gelegenheidswerkers, werknemers die werken op basis van een vouchersysteem, platformwerkers, stagiairs en leerlingen, binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn. Misbruik, op nationaal niveau of in grensoverschrijdende situaties, van de rechtspositie van zelfstandigen als omschreven in het nationaal recht, is een vorm van valselijk gemeld werk die vaak verband houdt met zwartwerk. Er is sprake van schijnzelfstandigheid wanneer iemand die voldoet aan de voorwaarden die kenmerkend zijn voor een

⁽⁴⁾ Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk (PB L 183 van 29.6.1989, blz. 1).

⁽⁵⁾ Richtlijn 91/383/EEG van de Raad van 25 juni 1991 ter aanvulling van de maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van de werknemers met arbeidsbetrekkingen voor bepaalde tijd of uitzendarbeid-betrekkingen (PB L 206 van 29.7.1991, blz. 19).

⁽⁶⁾ Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd (PB L 299 van 18.11.2003, blz. 9).

⁽⁷⁾ Richtlijn (EU) 2019/1152 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie (PB L 186 van 11.7.2019, blz. 105).

⁽⁸⁾ Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad (PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79).

⁽⁹⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 5 oktober 2004, Pfeiffer e.a., C-397/01 t/m C-403/01, ECLI:EU:C:2004:584, punt 93.

⁽¹⁰⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 21 februari 2018, Matzak, ECLI:EU:C:2018:82, C-518/15, punt 66.

⁽¹¹⁾ Arrest van 7 september 2006, Commissie/Verenigd Koninkrijk, C-484/04, ECLI:EU:C:2006:526, punt 38.

⁽¹²⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 14 mei 2019, Federación de Servicios de Comisiones Obreras (CCOO), C-55/18, ECLI:EU:C:2019:402, punt 60.

Donderdag 21 januari 2021

arbeidsverhouding wordt aangemeld als zelfstandige, met als doel te ontkomen aan bepaalde juridische of fiscale verplichtingen. Dergelijke personen moeten binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn vallen. Of er sprake is van een arbeidsverhouding moet worden bepaald aan de hand van de feiten die verband houden met de daadwerkelijke uitvoering van het werk en niet aan de hand van de beschrijving van de verhouding door de betrokken partijen. Voor wat betreft deze richtlijn verwijst de term “werknemer” naar iedere werknemer die een arbeidsverhouding heeft die voldoet aan de criteria van het HvJ-EU.

- (16) In de afgelopen decennia is het aantal standaardarbeidsovereenkomsten afgenomen en is de gangbaarheid van atypische of flexibele arbeidsregelingen toegenomen, grotendeels vanwege de digitalisering van economische activiteiten. Er is Unierecht inzake sommige soorten atypisch werk. Richtlijn 97/81/EG van de Raad ⁽¹³⁾ is gericht op de uitvoering van de raamovereenkomst tussen de Europese Sociale partners inzake deeltijdarbeid en heeft ten doel de opheffing van discriminatie van deeltijdwerkers te waarborgen en de kwaliteit van deeltijdarbeid te verbeteren, de ontwikkeling van deeltijdarbeid op vrijwillige basis te vergemakkelijken en bij te dragen aan een flexibele organisatie van arbeidstijd waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van werkgevers en werknemers. Richtlijn 1999/70/EG van de Raad ⁽¹⁴⁾ is gericht op de uitvoering van de raamovereenkomst tussen de Europese sociale partners inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd en het doel van de richtlijn is de kwaliteit van arbeid voor bepaalde tijd te verbeteren door de toepassing van het non-discriminatiebeginsel te waarborgen en het misbruik als gevolg van het gebruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten of arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd te voorkomen. Richtlijn 2008/104/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁵⁾, die werd vastgesteld nadat de Europese sociale partners geen raamovereenkomst konden sluiten, heeft tot doel de bescherming van uitzendkrachten te garanderen en de kwaliteit van uitzendwerk te verbeteren door de gelijke behandeling van uitzendkrachten te waarborgen en door uitzendbureaus als werkgever te erkennen, daarbij rekening houdend met de noodzaak om een geschikt kader te creëren voor de gebruikmaking van uitzendwerk teneinde doeltreffend bij te dragen tot bij te dragen tot de schepping van werkgelegenheid en de ontwikkeling van flexibele arbeidsvormen.
- (17) De Europese sociale partners hebben in juli 2002 een kaderovereenkomst inzake telewerken en in juni 2020 een kaderovereenkomst inzake digitalisering gesloten. De kaderovereenkomst inzake digitalisering voorziet in mogelijke door de sociale partners overeen te komen maatregelen met betrekking tot het online en offline zijn van werknemers. In het licht van de ontwikkelingen sinds de goedkeuring van de kaderovereenkomst inzake telewerken in 2002 is duidelijk geworden dat er behoefte is aan een evaluatie en een rechtskader op het niveau van de Unie voor sommige onderdelen van die overeenkomst.
- (18) In artikel 3, lid 1, onder a), en artikel 3, lid 2, van Richtlijn 2008/104/EG wordt bepaald dat het begrip “werknemer” volgens het nationaal recht wordt gedefinieerd. Het HvJ-EU heeft echter bepaald dat de criteria die in zijn rechtspraak zijn vastgesteld moeten worden toegepast om te beoordelen of iemand de status van werknemer heeft. Met name is doorslaggevend of “een persoon [...] voor een ander en onder diens leiding prestaties levert en in ruil daarvoor een vergoeding ontvangt”, en “de juridische kwalificatie naar nationaal recht en de vorm van deze verhouding, evenals de aard van de rechtsbetrekking tussen deze twee personen [zijn] in dit opzicht niet doorslaggevend” ⁽¹⁶⁾.
- (19) Een aantal lidstaten heeft stappen genomen om het recht om offline te zijn voor werknemers die digitale hulpmiddelen voor het werk gebruiken, te reguleren. Andere lidstaten bevorderen het gebruik van digitale hulpmiddelen voor het werk zonder dat zij de risico's specifiek aan de orde stellen, een derde groep lidstaten past algemene wetgeving toe op het gebruik van digitale hulpmiddelen en een vierde groep heeft geen specifieke wetgeving ⁽¹⁷⁾. Optreden op het niveau van de Unie op dit gebied zou zorgen voor minimumvoorschriften voor de bescherming van alle werknemers in de Unie die digitale hulpmiddelen gebruiken voor het werk, en meer in het bijzonder hun grondrechten met betrekking tot billijke arbeidsomstandigheden en -voorwaarden.
- (20) Het doel van deze richtlijn is de arbeidsomstandigheden en -voorwaarden voor alle werknemers te verbeteren door minimumvoorschriften vast te stellen met betrekking tot het recht om offline te zijn. Deze richtlijn moet worden uitgevoerd op een manier die volledig in overeenstemming is met de vereisten zoals vastgelegd in Richtlijnen 89/391/EEG, 2003/88/EG, (EU) 2019/1152 en (EU) 2019/1158, en mag geen negatieve gevolgen voor werknemers hebben.

⁽¹³⁾ Richtlijn 97/81/EG van de Raad van 15 december 1997 betreffende de door de Unice, het CEEP en het EVV gesloten raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid (PB L 14 van 20.1.1998, blz. 9).

⁽¹⁴⁾ Richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999 betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde duur (PB L 175 van 10.7.1999, blz. 43).

⁽¹⁵⁾ Richtlijn 2008/104/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende uitzendarbeid (PB L 327 van 5.12.2008, blz. 9).

⁽¹⁶⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 17 november 2016, Betriebsrat der Ruhrländische Klinik, C-216/15, ECLI:EU:C:2016:883, punt 27.

⁽¹⁷⁾ Eurofound.

Donderdag 21 januari 2021

- (21) De praktische regelingen voor de uitoefening van het recht van de werknemer om offline te zijn en de toepassing van dat recht door de werkgever moeten door de sociale partners overeengekomen kunnen worden door middel van een collectieve overeenkomst of op het niveau van de onderneming van de werkgever. De lidstaten moeten, bijvoorbeeld door nationale arbeidsinspectiediensten, waarborgen dat werkgevers een verklaring aan de werknemers verstrekken waarin deze praktische regelingen worden beschreven.
- (22) De lidstaten moeten ervoor zorgen dat werkgevers een objectief, betrouwbaar en toegankelijk systeem opzetten waarmee de dagelijkse arbeidstijd van elke werknemer kan worden gemeten, overeenkomstig de jurisprudentie van het HvJ-EU, met name het arrest van 14 mei 2019, *Federación de Servicios de Comisiones Obreras (CCOO)*, C-55/18 ⁽¹⁸⁾.
- (23) De autonomie van de sociale partners moet worden geëerbiedigd. De lidstaten moeten de sociale partners ondersteunen bij het sluiten van collectieve overeenkomsten ter uitvoering van deze richtlijn.
- (24) De lidstaten moeten in overeenstemming met het nationale recht en de nationale praktijk de effectieve betrokkenheid van de sociale partners waarborgen en de sociale dialoog bevorderen en versterken met het oog op de uitvoering van deze richtlijn. Daartoe moeten de lidstaten ervoor zorgen dat, na raadpleging van de sociale partners op het passende niveau, een minimumpakket van arbeidsvoorwaarden wordt vastgesteld om werknemers in staat te stellen hun recht om offline te zijn uit te oefenen. De lidstaten moeten de mogelijkheid hebben de sociale partners overeenkomstig het nationale recht en de nationale praktijk met de uitvoering van deze richtlijn te belasten, teneinde deze reeks minimumarbeidsvoorwaarden vast te stellen of aan te vullen.
- (25) Afwijkingen van het vereiste om het recht om offline te zijn toe te passen, mogen alleen in buitengewone omstandigheden plaatsvinden, zoals bij overmacht of in andere noodgevallen, op voorwaarde dat de werkgever iedere betrokken werknemer schriftelijk op de hoogte stelt van de redenen en de noodzaak van de afwijking onderbouwt. Het minimumpakket van arbeidsvoorwaarden ter uitvoering van het recht om offline te zijn moet voorzien in criteria voor dergelijke afwijkingen en voor het bepalen van de compensatie voor werkzaamheden die buiten de werktijd worden verricht. Dergelijke compensatie moet ervoor zorgen dat het algemene doel om de gezondheid en veiligheid van werknemers te beschermen, wordt geëerbiedigd.
- (26) Werknemers die hun rechten uit hoofde van deze richtlijn uitoefenen, moeten worden beschermd tegen nadelige gevolgen, waaronder ontslag en andere represaillemaatregelen. Deze werknemers moeten ook worden beschermd tegen discriminerende maatregelen, bijvoorbeeld verlies van inkomen of promotiekansen.
- (27) Werknemers moeten adequate en snelle gerechtelijke en administratieve bescherming genieten tegen elke nadelige behandeling die voortvloeit uit de uitoefening van de rechten uit hoofde van deze richtlijn of een poging daartoe, met inbegrip van het verhaalrecht en het recht een administratieve of gerechtelijke procedure in te leiden om de naleving van deze richtlijn te waarborgen.
- (28) De lidstaten moeten de regelingen vaststellen voor de toepassing van het bij deze richtlijn vastgestelde recht om offline te zijn, in overeenstemming met het nationale recht, collectieve overeenkomsten of gebruiken. De lidstaten moeten voor inbreuken op de verplichtingen krachtens deze richtlijn doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties vaststellen.
- (29) Als een werknemer voor de rechter of een andere bevoegde instantie feiten heeft aangevoerd die kunnen doen vermoeden dat hij is ontslagen of andere nadelige gevolgen heeft ondervonden omdat hij gebruik heeft gemaakt of heeft willen maken van zijn recht om offline te zijn, rust de last om te bewijzen dat een ontslag of gelijkaardig nadeel niet op die gronden heeft plaatsgevonden op de werkgever.
- (30) Deze richtlijn omvat minimumvereisten en laat de bevoegdheid van de lidstaten om gunstigere bepalingen in te voeren of te handhaven daarom onverlet. Deze richtlijn en de uitvoering ervan vormen geen geldige grondslag voor een verlaging van het algemene beschermingsniveau van de werknemers op het onder deze richtlijn vallende gebied.
- (31) De Commissie moet de uitvoering van deze richtlijn evalueren teneinde de naleving ervan te monitoren en te waarborgen. Hiertoe moeten de lidstaten regelmatig verslagen indienen bij de Commissie.
- (32) Teneinde het effect van deze richtlijn te beoordelen, worden de Commissie en de lidstaten aangespoord met elkaar te blijven samenwerken, met ondersteuning van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA), om vergelijkbare statistieken over de uitvoering van de rechten uit hoofde van deze richtlijn te ontwikkelen.

⁽¹⁸⁾ Arrest van het Hof van Justitie van 14 mei 2019, *Federación de Servicios de Comisiones Obreras (CCOO)*, C-55/18, ECLI:EU:C:2019:402.

Donderdag 21 januari 2021

- (33) Aangezien de doelstelling van deze richtlijn, namelijk het vaststellen van passende waarborgen voor de handhaving van het recht om offline te zijn in de Unie, niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen ervan beter door de Unie kan worden gerealiseerd, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken,

HEBLEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Onderwerp en toepassingsgebied

1. In deze richtlijn worden minimumvoorschriften vastgesteld om werknemers die gebruikmaken van digitale hulpmiddelen, waaronder ICT, voor het werk in staat te stellen hun recht om offline te zijn uit te oefenen en te waarborgen dat werkgevers het recht van werknemers om offline te zijn eerbiedigen. De richtlijn is van toepassing op alle sectoren, zowel de publieke als particuliere sector, ongeacht hun status en hun arbeidsregelingen.
2. Deze richtlijn vormt een nadere specificatie van en aanvulling op Richtlijnen 89/391/EEG, 2003/88/EG, (EU) 2019/1152 en (EU) 2019/1158 voor de in lid 1 genoemde doeleinden, en laat de in die richtlijnen vastgestelde vereisten onverlet.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze richtlijn gelden de volgende definities:

- (1) "offline zijn": buiten de arbeidstijd geen werkgerelateerde activiteiten of communicatie door middel van digitale hulpmiddelen verrichten, rechtstreeks noch indirect;
- (2) "arbeidstijd": arbeidstijd als gedefinieerd artikel 2, punt 1, van Richtlijn 2003/88/EG.

Artikel 3

Het recht om offline te zijn

1. De lidstaten waarborgen dat werkgevers de nodige maatregelen nemen om werknemers de middelen te bieden gebruik te maken van hun recht om offline te zijn.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat werkgevers een objectief, betrouwbaar en toegankelijk systeem opzetten waarmee de dagelijkse arbeidstijd van elke werknemer kan worden gemeten, overeenkomstig het recht van werknemers op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van hun persoonsgegevens. Werknemers hebben te allen tijde de mogelijkheid de registratie van hun arbeidstijd op te vragen en te verkrijgen.
3. De lidstaten waarborgen dat werkgevers het recht om offline te zijn op een billijke, rechtmatige en transparante manier toepassen.

Artikel 4

Maatregelen voor de toepassing van het recht om offline te zijn

1. De lidstaten zorgen ervoor dat, na raadpleging van de sociale partners op het passende niveau, gedetailleerde regelingen worden vastgesteld om werknemers in staat te stellen hun recht om offline te zijn uit te oefenen en dat werkgevers dit recht op een eerlijke en transparante manier toepassen. Hiertoe zorgen de lidstaten voor ten minste de volgende arbeidsvoorwaarden:
  - (a) de praktische regelingen voor het uitschakelen van digitale hulpmiddelen voor het werk, met inbegrip van eventuele werkgerelateerde monitoringinstrumenten;
  - (b) het systeem voor het meten van de arbeidstijd;
  - (c) gezondheids- en veiligheidsevaluaties, met inbegrip van beoordelingen van de psychosociale risico's, in verband met het recht om offline te zijn;
  - (d) de criteria voor een afwijking door werkgevers van hun verplichting om het recht van een werknemer om offline te zijn toe te passen;
  - (e) in het geval van een afwijking op grond van punt d), de criteria om te bepalen hoe de compensatie voor buiten de arbeidstijd verricht werk moet worden berekend overeenkomstig de Richtlijnen 89/391/EEG, 2003/88/EG, (EU) 2019/1152 en (EU) 2019/1158, en de nationale wetgeving en praktijken.

Donderdag 21 januari 2021

- (f) bewustmakingsmaatregelen, waaronder opleiding op de werkplek, die werkgevers moeten nemen met betrekking tot de in dit lid genoemde arbeidsvoorwaarden.

Een eventuele afwijking in de zin van lid 1, onder d), vindt alleen in buitengewone omstandigheden plaats, zoals bij overmacht of in andere noodgevallen, op voorwaarde dat de werkgever in ieder geval waarin een beroep wordt gedaan op de afwijking iedere betrokken werknemer schriftelijk op de hoogte stelt van de redenen en de noodzaak van de afwijking onderbouwt.

2. De lidstaten kunnen, overeenkomstig het nationale recht en de nationale praktijk, de sociale partners belasten met het sluiten van collectieve overeenkomsten op nationaal, regionaal, sectoraal of werkgeversniveau waarin de in lid 1 genoemde arbeidsvoorwaarden zijn opgenomen of aangevuld.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat werknemers die niet vallen onder een collectieve arbeidsovereenkomst op grond van lid 2 bescherming genieten overeenkomstig deze richtlijn.

Artikel 5

Bescherming tegen nadelige behandeling

1. De lidstaten zorgen ervoor dat discriminatie, een minder gunstige behandeling, ontslag en andere nadelige maatregelen door werkgevers op grond van het feit dat werknemers gebruik hebben gemaakt of hebben willen maken van hun recht om offline te zijn, worden verboden.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat werkgevers werknemers, met inbegrip van vertegenwoordigers van de werknemers, beschermen tegen nadelige behandeling en tegen nadelige gevolgen van een klacht tegen de werkgever of van een procedure die is ingeleid om de rechten uit hoofde van deze richtlijn te handhaven.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat ingeval werknemers die van oordeel zijn dat zij ontslagen of anderszins benadeeld zijn op grond van het feit dat zij gebruik hebben gemaakt of hebben willen maken van hun recht om offline te zijn, voor een rechter of andere bevoegde instantie feiten hebben aangevoerd die kunnen doen vermoeden dat zij op deze gronden ontslagen of anderszins benadeeld zijn, de last om te bewijzen dat het ontslag of de nadelige behandeling op andere gronden heeft plaatsgevonden op de werkgever rust.

4. Lid 3 belet de lidstaten niet om voor de werknemers gunstiger bewijsregels in te voeren.

5. De lidstaten zijn niet verplicht lid 3 toe te passen in procedures waarin het aan de rechter of een andere bevoegde instantie is om de feiten te onderzoeken.

6. Lid 3 is niet van toepassing op strafrechtelijke procedures, tenzij de lidstaten anders bepalen.

Artikel 6

Recht op verhaal

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de werknemers wier recht om offline te zijn is geschonden toegang hebben tot een snel, doeltreffend en onpartijdig systeem van geschillenbeslechting en een recht op verhaal in geval van inbreuken op de rechten uit hoofde van deze richtlijn.

2. De lidstaten kunnen vakbondsorganisaties de mogelijkheid geven om namens of ter ondersteuning van werknemers en met hun toestemming administratieve procedures in te stellen met het oog op de uitvoering of handhaving van deze richtlijn.

Artikel 7

Informatieplicht

De lidstaten zorgen ervoor dat werkgevers aan iedere werknemer schriftelijk duidelijke, toereikende en passende informatie verstrekken over het recht om offline te zijn, waaronder een verklaring waarin de voorwaarden van de eventuele toepasselijke collectieve of andere overeenkomsten worden uiteengezet. Deze informatie behelst ten minste het volgende:

- (a) de praktische regelingen voor het uitschakelen van digitale hulpmiddelen voor het werk, met inbegrip van eventuele werkgerelateerde monitoringinstrumenten zoals genoemd in artikel 4, lid 1, onder a);
- (b) het systeem voor meting van de arbeidstijd, zoals genoemd in artikel 4, lid 1, onder b);
- (c) de gezondheids- en veiligheidsevaluaties van de werkgever in verband met het recht om offline te zijn, met inbegrip van beoordelingen van de psychosociale risico's, als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c);

Donderdag 21 januari 2021

- (d) de criteria voor elke afwijking van de verplichting van de werkgever om het recht om offline te zijn toe te passen en de criteria voor het bepalen van de compensatie voor buiten de arbeidstijd verrichte arbeid, zoals genoemd in artikel 4, lid 1, onder d), en e);
- (e) de bewustmakingsmaatregelen van de werkgever, waaronder opleiding op de werkplek, zoals genoemd in artikel 4, lid 1, onder f);
- (f) de maatregelen ter bescherming van werknemers tegen nadelige behandeling overeenkomstig artikel 5;
- (g) de maatregelen voor de toepassing van het recht van werknemers op verhaal overeenkomstig artikel 6.

Artikel 8

Sancties

De lidstaten stellen vast welke sancties gelden voor inbreuken op de nationale bepalingen die ter uitvoering van deze richtlijn zijn vastgesteld en op de reeds geldende bepalingen met betrekking tot de onder deze richtlijn vallende rechten, en nemen alle maatregelen om ervoor te zorgen dat die sancties worden uitgevoerd. De vastgestelde sancties zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend. De lidstaten stellen de Commissie uiterlijk op ... [twee jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] van die voorschriften en maatregelen in kennis en delen haar onverwijld alle latere wijzigingen daarvan mee.

Artikel 9

Beschermingsniveau

1. Deze richtlijn vormt geen geldige grondslag voor een verlaging van het algemene beschermingsniveau van de werknemers in de lidstaten.
2. Deze richtlijn doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om voor de werknemers gunstigere wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen toe te passen of in te voeren, dan wel de toepassing van voor de werknemers gunstigere collectieve overeenkomsten te bevorderen of toe te staan.
3. Deze richtlijn laat eventuele andere rechten die door andere rechtshandelingen van de Unie aan werknemers zijn verleend, onverlet.

Artikel 10

Verslaggeving, evaluatie en toetsing van het recht om offline te zijn

1. De lidstaten verstrekken de Commissie uiterlijk op ... [vijf jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn] een verslag over alle relevante informatie met betrekking tot de praktische uitvoering en toepassing van deze richtlijn, evenals evaluatie-indicatoren met betrekking tot de uitvoeringspraktijken van het recht om offline te zijn, waarin de respectieve standpunten van de nationale sociale partners worden aangegeven.
2. Uiterlijk op ... [zes jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn] en iedere twee jaar daarna dient de Commissie op basis van de overeenkomstig lid 1 door de lidstaten verstrekte informatie een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering en toepassing van deze richtlijn en gaat zij na of er aanvullende maatregelen nodig zijn, waaronder in voorkomend geval wijzigingen van deze richtlijn.

Artikel 11

Omzetting

1. De lidstaten stellen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen vast om aan deze richtlijn te voldoen, en publiceren deze, uiterlijk op ... [twee jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn]. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Zij passen deze bepalingen vanaf ... [drie jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] toe.

Wanneer de lidstaten die maatregelen vaststellen, wordt in die maatregelen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

2. Na de inwerkingtreding van deze richtlijn dragen de lidstaten er zorg voor dat ieder ontwerp van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die zij overwegen in te voeren op het gebied waarop deze richtlijn van toepassing is, tijdig ter kennis van de Commissie wordt gebracht, teneinde de Commissie de gelegenheid te bieden opmerkingen te maken.

Donderdag 21 januari 2021

3. Overeenkomstig artikel 153, lid 3, VWEU kunnen de lidstaten de sociale partners, indien zij gezamenlijk daarom verzoeken belasten met de uitvoering van deze richtlijn, op voorwaarde dat zij de naleving van deze richtlijn waarborgen.

Artikel 12

Persoonsgegevens

Werkgevers verwerken de in artikel 4, lid 1, onder a) en b), van deze richtlijn bedoelde persoonsgegevens uitsluitend met het oog op het registreren van de arbeidstijd van een individuele werknemer. Zij verwerken deze gegevens voor geen ander doeleinde. De verwerking van de persoonsgegevens gebeurt overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁹⁾ en Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁰⁾.

Artikel 13

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 14

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter

⁽¹⁹⁾ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).

⁽²⁰⁾ Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie) (PB L 201 van 31.7.2002, blz. 37).

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0022

Herziening van de EU-lijst van belastingparadijzen

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de herziening van de EU-lijst van belastingparadijzen (2020/2863(RSP))

(2021/C 456/16)

Het Europees Parlement,

- gezien de resolutie van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten van 1 december 1997 betreffende een gedragscode inzake de belastingregeling voor ondernemingen ⁽¹⁾, met als doel schadelijke belastingconcurrentie in de Europese Unie te bestrijden,
- gezien de mededeling van de Commissie van 17 juni 2015 getiteld “Een eerlijk en doeltreffend vennootschapsbelastingstelsel in de Europese Unie: vijf belangrijke actiegebieden” (COM(2015)0302),
- gezien de mededeling van de Commissie van 28 januari 2016 over een externe strategie voor effectieve belastingheffing (COM(2016)0024),
- gezien de conclusies van de Raad van 8 maart 2016 over de Gedragscode inzake de belastingregeling voor ondernemingen ⁽²⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie van 5 juli 2016 over verdere maatregelen om de transparantie te verhogen en belastingontduiking en -ontwijking te bestrijden (COM(2016)0451), die uitleg bevat over de wijze waarop de EU de lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden opstelt,
- gezien de conclusies van de Raad van 8 november 2016 over de criteria en het proces voor de opstelling van de EU-lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden,
- gezien het resultaat van de vergadering van de Raad Ecofin van 5 december 2017,
- gezien de meest recente versie van de EU-lijst van de Raad van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden van 6 oktober 2020 ⁽³⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie van 15 juli 2020 getiteld “Actieplan voor billijke en eenvoudige belastingheffing ter ondersteuning van de herstelstrategie” (COM(2020)0312),
- gezien de mededeling van de Commissie van 15 juli 2020 over goed fiscaal bestuur in de EU en daarbuiten (COM(2020)0313),
- gezien zijn resoluties van 25 november 2015 over tax rulings en andere maatregelen van gelijke aard of met vergelijkbaar effect ⁽⁴⁾, van 6 juli 2016 over tax rulings en andere maatregelen van gelijke aard of met vergelijkbaar effect ⁽⁵⁾, en van 26 maart 2019 over financiële misdrijven, belastingontduiking en belastingontwijking ⁽⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 16 december 2015 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende meer transparantie, coördinatie en convergentie van het vennootschapsbelastingbeleid in de Unie ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ Bijlage I bij de Conclusies van de Raad Economische en Financiële Zaken (Ecofin) van 1 december 1997 inzake het belastingbeleid — Resolutie van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der Lidstaten, in het kader van de Raad bijeen van 1 december 1997 betreffende een gedragscode inzake de belastingregeling voor ondernemingen (PB C 2 van 6.1.1998, blz. 1).

⁽²⁾ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2016/03/08/ecofin-conclusions-code-conduct-business-taxation/>

⁽³⁾ PB C 331 van 7.10.2020, blz. 3.

⁽⁴⁾ PB C 366 van 27.10.2017, blz. 51.

⁽⁵⁾ PB C 101 van 16.3.2018, blz. 79.

⁽⁶⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0240.

⁽⁷⁾ PB C 399 van 24.11.2017, blz. 74.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de aanbeveling van de PANA-commissie van 13 december 2017 aan de Raad en de Commissie na het onderzoek naar witwaspraktijken, belastingontwijking en belastingontduiking ⁽⁸⁾,
- gezien de follow-up van de Commissie van de bovengenoemde resoluties en aanbeveling van het Europees Parlement ⁽⁹⁾,
- gezien het voorstel van de Commissie inzake openbare verslaglegging per land ⁽¹⁰⁾ en zijn standpunt van 27 maart 2019 ⁽¹¹⁾ over dat voorstel,
- gezien de studie van de Commissie getiteld “The Impact of Tax Planning on Forward-Looking Effective Tax Rates” ⁽¹²⁾,
- gezien de studie van de Commissie naar indicatoren voor agressieve fiscale planning getiteld “Aggressive tax planning indicators” ⁽¹³⁾,
- gezien de studie van de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement getiteld “An overview of shell companies in the European Union” ⁽¹⁴⁾,
- gezien de landenverslagen van de Commissie die worden opgesteld in het kader van het Europees Semester,
- gezien de lopende werkzaamheden van het VN-panel op hoog niveau inzake internationale financiële verantwoording, transparantie en integriteit,
- gezien de lopende werkzaamheden van het inclusieve kader van de OESO/G20 inzake grondslaguitholling en winstverschuiving (Base Erosion and Profit Shifting — BEPS) met betrekking tot de belastingproblematiek rond digitalisering,
- gezien het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie ⁽¹⁵⁾,
- gezien de vragen aan de Commissie en de Raad over de herziening van de EU-lijst van belastingparadijzen (O-000082/2020 — B9-0002/2021 en O-000081/2020 — B9-0001/2021),
- gezien artikel 136, lid 5, en artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,
- gezien de ontwerpresolutie van de Commissie economische en monetaire zaken, die is opgesteld met hulp van de Subcommissie belastingaangelegenheden,

⁽⁸⁾ PB C 369 van 11.10.2018, blz. 132.

⁽⁹⁾ De gezamenlijke follow-up van de resolutie van het Europees Parlement (ECON) met aanbevelingen aan de Commissie over meer transparantie, coördinatie en convergentie van het beleid ten aanzien van de vennootschapsbelasting in de Europese Unie, en de resolutie van het Europees Parlement (TAXE) over tax rulings en andere maatregelen van gelijke aard of met vergelijkbaar effect, vastgesteld door de Commissie op 16 maart 2016, de follow-up van de resolutie van het Europees Parlement (TAX2) over tax rulings en andere maatregelen van gelijke aard of met vergelijkbaar effect, vastgesteld door de Commissie op 16 november 2016, de follow-up van de niet-wetgevingsresolutie (PANA) van het Europees Parlement van 12 december 2017 over de ontwerpaanbeveling van het Europees Parlement aan de Raad en de Commissie naar aanleiding van het onderzoek naar witwaspraktijken, belastingontwijking en belastingontduiking, vastgesteld door de Commissie in april 2018, en de follow-up van 27 augustus 2019 van de resolutie van het Europees Parlement (TAX3) over financiële misdrijven, belastingontduiking en belastingontwijking.

⁽¹⁰⁾ Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 12 april 2016 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU wat betreft de openbaarmaking van informatie over de winstbelasting door bepaalde ondernemingen en bijkantoren (COM(2016)0198).

⁽¹¹⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0309.

⁽¹²⁾ Europese Commissie, “The Impact of Tax Planning on Forward-Looking Effective Tax Rates”, Taxation paper nr. 64, 25 oktober 2016.

⁽¹³⁾ Europese Commissie, “Aggressive tax planning indicators — Final Report”, Taxation paper nr. 71, 7 maart 2018.

⁽¹⁴⁾ Kiendl Krišto I. en Thirion E., “An overview of shell companies in the European Union”, Onderzoeksdienst van het Europees Parlement, oktober 2018.

⁽¹⁵⁾ PB C 384 I van 12.11.2019, blz. 1.

Donderdag 21 januari 2021

- A. overwegende dat het bestaan van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden en schadelijke belastingregelingen, inclusief in EU lidstaten, leidt tot dramatische financiële verliezen voor EU-lidstaten, met de onttrekking van middelen aan de nationale begrotingen en de belemmering van de capaciteit van de overheden tot gevolg; overwegende dat de kosten van de ontwijking van de vennootschapsbelasting momenteel worden geschat op 500 miljard USD per jaar ⁽¹⁶⁾; overwegende dat deze daling van de belastinginkomsten bijzonder problematisch is met het oog op het herstel van de sociale, economische en gezondheids crisis die door de COVID-19-pandemie is veroorzaakt en op de financiering van de groene transitie;
- B. overwegende dat volgens de Eurobarometer-enquête van het najaar van 2016 86 % van de EU-burgers voorstander is van strengere regels inzake belastingontwijking en belastingparadijzen ⁽¹⁷⁾;
- C. overwegende dat de Unie haar eerste lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden ("de lijst") op 5 december 2017 heeft vastgesteld; overwegende dat er 17 niet-EU-landen en -gebieden op de lijst stonden; overwegende dat de Unie de lijst twaalf keer heeft herzien;
- D. overwegende dat volgens de index van belastingparadijzen voor de vennootschapsbelasting 2019 de hoogst geplaatste rechtsgebieden in de ranglijst de volgende zijn: 1) de Britse Maagdeneilanden, 2) Bermuda, 3) de Kaaimaneilanden, 4) Nederland, 5) Zwitserland, 6) Luxemburg, 7) Jersey, 8) Singapore, 9) de Bahama's 10) Hongkong en 11) Ierland;
- E. overwegende dat 95 rechtsgebieden zijn beoordeeld aan de hand van de drie criteria die zijn uiteengezet in de conclusies van de Raad van 8 november 2016, namelijk transparantie over belastingen, billijke belastingheffing en uitvoering van de BEPS-minimumnormen van de OESO;
- F. overwegende dat 135 landen en rechtsgebieden samenwerken bij de uitvoering van het BEPS-actieplan, deels ingegeven door het risico om te worden opgenomen in de EU-lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden; overwegende dat bij de opstelling van de lijst bijna 40 landen is gevraagd meer dan 120 schadelijke belastingpraktijken te hervormen;
- G. overwegende dat volgens het verslag "State of Tax Justice 2020" slechts 2 % van de mondiale belastingderving werd veroorzaakt door rechtsgebieden op de EU-lijst; overwegende dat de Kaaimaneilanden het rechtsgebied bleken te zijn dat verantwoordelijk is voor het grootste mondiale fiscale verlies, dat andere landen meer dan 70 miljard USD per jaar kost, oftewel 16,5 % van de totale belastingderving;
- H. overwegende dat de Raad de lijst op 6 oktober 2020 voor het laatst heeft herzien en toen de Kaaimaneilanden en Oman ervan heeft geschrapt en Barbados en Anguilla eraan heeft toegevoegd; overwegende dat de Kaaimaneilanden nog steeds geen vennootschapsbelasting heffen en volgens het Internationaal Monetair Fonds ⁽¹⁸⁾ in de top tien van bestemmingen voor spookinvesteringen staan, hetgeen vragen oproept over de transparantie en over een mogelijke voorkeursbehandeling van bepaalde landen;
- I. overwegende dat de EU-lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden momenteel bestaat uit: Amerikaans Samoa, Anguilla, Barbados, Fiji, Guam, Palau, Panama, Samoa, de Seychellen, Trinidad en Tobago, de Amerikaanse Maagdeneilanden en Vanuatu;
- J. overwegende dat verschillende andere rechtsgebieden toezeggingen hebben gedaan om de beginselen inzake goed fiscaal bestuur toe te passen met betrekking tot het transparantiecriterium of het criterium inzake billijke belastingheffing;
- K. overwegende dat de documenten en de werkzaamheden van de Groep gedragscode (belastingregeling voor ondernemingen) beperkt toegankelijk zijn voor het publiek, met name wat betreft de opstelling van de EU-lijst; overwegende dat de Europese Ombudsman bevoegd is om onderzoek te doen naar de wijze waarop de EU-instellingen de regels inzake de toegang van het publiek tot documenten ⁽¹⁹⁾ toepassen en met name om alle EU-documenten, al dan niet vertrouwelijk, te inspecteren, en aanbevelingen kan doen over het al dan niet publiceren ervan;

⁽¹⁶⁾ Cobham en Janský (2018); <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jid.3348>

⁽¹⁷⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/51abaf14-6b6e-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

⁽¹⁸⁾ <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2019/09/the-rise-of-phantom-FDI-in-tax-havens-damgaard.htm>

⁽¹⁹⁾ Verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie (PB L 145 van 31.5.2001, blz. 43).

Donderdag 21 januari 2021

- L. overwegende dat de Commissie in haar mededeling over goed fiscaal bestuur in de EU en daarbuiten heeft gewezen op de noodzaak om de gedragscode inzake de belastingregeling voor ondernemingen te hervormen en de lijst te herzien;
- M. overwegende dat de EU volgens de meest conservatieve verdeelsleutel wereldwijd de grootste verliezen lijdt als gevolg van de winstverschuiving naar belastingparadijzen en naar schatting jaarlijks ongeveer 20 % van haar inkomsten uit de vennootschapsbelasting misloopt ⁽²⁰⁾;
1. erkent de positieve effecten die de lijst reeds heeft gesorteerd, maar betreurt dat het potentieel ervan nog niet ten volle wordt benut, aangezien de rechtsgebieden die momenteel op de lijst staan goed zijn voor minder dan 2 % van de wereldwijde derving van belastinginkomsten, waardoor de lijst verwarrend en ondoeltreffend is ⁽²¹⁾; streeft ernaar de lijst te versterken door de transparantie en samenhang te vergroten, strengere en onpartijdigere opnemingscriteria te hanteren en sterkere beschermingsmaatregelen te nemen tegen belastingontwijking; betreurt dat landen waarvan duidelijk is dat zij BEPS bevorderen, zoals de Kaaimaneilanden, van de lijst zijn geschrapt; betreurt de ontoereikende uitleg die aan het algemene publiek is verstrekt, terwijl de publieke opinie voorstander is van strengere regels voor belastingparadijzen;

Governance en transparantie van de EU-lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden

2. merkt op dat de oorspronkelijke procedure voor de opstelling van de lijst door de Commissie is voorgesteld in haar mededeling over een externe strategie voor effectieve belastingheffing en in haar mededeling over verdere maatregelen om de transparantie te verhogen en belastingontduiking en -ontwijking te bestrijden; merkt op dat de Groep gedragscode, hoofdzakelijk via zijn subgroep inzake derde partijen, belast is met de voorbereidende werkzaamheden voor de opstelling van de lijst, hoewel die taak niet behoorde tot het oorspronkelijke mandaat van de groep; vraagt zich af of een dergelijke informele groep in staat en geschikt is om deze taak te verrichten;
3. is van mening dat de EU-lijst op EU-niveau moet worden herzien; beveelt aan om deze procedure te formaliseren, met name door middel van een juridisch bindend instrument; is van mening dat deze hervorming uiterlijk eind 2021 moet zijn doorgevoerd om de EU te beschermen tegen verdere inkomstenderving in de herstelperiode na COVID-19; verlangt dat de Raad de Commissie, ondersteund door de lidstaten en met passende betrokkenheid van het Parlement, belast met de beoordeling van derde rechtsgebieden op basis van duidelijke en transparante criteria, alsmede met de indiening van een conceptlijst bij de Raad die openbaar moet worden gemaakt voordat de Raad de lijst en de herzieningen ervan formeel goedkeurt; verzoekt de Raad het Parlement de status van waarnemer bij de discussies van de Groep gedragscode te verlenen; meent dat de opstelling van de lijst met deze wijzigingen onpartijdig en objectief is en onderworpen is aan een verantwoordingsplicht;
4. wijst op het belang van transparantie bij de opstelling van de lijst teneinde publieke controle mogelijk te maken en de democratische verantwoordingsplicht van de besluitvormers te vergroten; verlangt dat volledige openheid wordt geboden met betrekking tot het standpunt van de lidstaten; verzoekt de Groep gedragscode daarom de deelnemende autoriteiten, de besproken onderwerpen, de technische beoordelingen en de aangenomen notulen of samenvattingen en conclusies openbaar te maken; is van mening dat, teneinde de verantwoordingsplicht en de transparantie te verbeteren, de gegevensbronnen voor de screening van rechtsgebieden gemakkelijk toegankelijk moeten worden gemaakt wanneer deze voor het publiek beschikbaar zijn; meent dat de methode voor de beoordeling van regelingen van derde landen moet worden verfijnd en volledig openbaar moet worden gemaakt; verzoekt de Groep gedragscode om op systematische wijze uitgebreide samenvattingen te verstrekken van zijn interacties met derde landen, de besproken onderwerpen en de door derde landen gedane toezeggingen in iedere stap van de beoordelingsprocedure;
5. merkt op dat de gebrekkige transparantie ertoe kan leiden dat besluiten verkeerd worden uitgelegd, en het risico met zich meebrengt dat het vertrouwen van het publiek in de opstelling van de lijst wordt ondermijnd, met name wanneer de EU-lijst afwijkt van de lijsten van belastingparadijzen die op transparante wijze door derden zijn opgesteld; herinnert aan de oorspronkelijke lijst, die was samengesteld op basis van de lijsten van de lidstaten, waarnaar de Commissie verwijst in haar mededeling getiteld "Een eerlijk en doeltreffend vennootschapsbelastingstelsel in de Europese Unie: vijf belangrijke actiegebieden", en die dertig rechtsgebieden omvatte die door ten minste tien lidstaten werden genoemd;
6. is ingenomen met de reeds gezette stappen op het gebied van transparantie, zoals de publicatie van de tweejaarlijkse voortgangsverslagen en het vrijgeven van bepaalde aan derde rechtsgebieden verzonden brieven; vraagt de Raad om in zijn brieven aan derde rechtsgebieden die nog niet voldoen aan de criteria inzake de opstelling van de EU-lijst, de eis op te nemen dat alle correspondentie met de EU openbaar wordt gemaakt en om alle negatieve reacties daarop te beschouwen als

⁽²⁰⁾ Tørsløv, Wier en Zucman (2020); <http://gabriel-zucman.eu/files/TWZ2020.pdf>

⁽²¹⁾ <https://www.taxjustice.net/reports/the-state-of-tax-justice-2020/>

Donderdag 21 januari 2021

verzuim van het betrokken rechtsgebied om samen te werken; betreurt dat deze documenten pas na afronding van de beoordelingsprocedure openbaar worden; roept ertoe op alle brieven en toezeggingen van derde rechtsgebieden openbaar te maken zodra ze zijn ontvangen; roept ertoe op de openbare informatie beschikbaar te stellen op een gebruiksvriendelijk platform;

7. roept op tot een regelmatige uitwisseling tussen de voorzitter van de Groep gedragscode en het Parlement, met inbegrip van ten minste één formele verschijning per jaar bij een openbare zitting;

8. onderstreept dat de rol van het Parlement met betrekking tot de Groep gedragscode moet worden geformaliseerd, onder meer met betrekking tot de governance en de criteria van de opstelling van de lijst, bijvoorbeeld door middel van een adviesprocedure;

9. merkt op dat bij de opstelling van de EU-lijst alleen wordt gekeken naar derde landen; merkt op dat de invloed van de Unie bij het aanpakken van belastingontduiking en schadelijke belastingpraktijken wereldwijd afhangt van het voorbeeld dat zij zelf geeft; benadrukt dat er samenhang moet bestaan tussen de criteria voor opname in de lijst en de criteria inzake schadelijke belastingpraktijken binnen de EU; herinnert aan de verklaring van de voorzitter van de Groep gedragscode tijdens de hoorzitting van de TAX3-commissie op 10 oktober 2018, waarin verwezen wordt naar de mogelijkheid om de lidstaten te screenen volgens dezelfde criteria waarmee wordt gewerkt voor de EU-lijst waarover momenteel wordt besproken in de context van de herziening van het mandaat van de Groep gedragscode; merkt op dat één lidstaat volgens het Mondiaal Forum inzake transparantie en uitwisseling van inlichtingen voor belastingdoeleinden slechts ten dele voldoet aan de internationale norm inzake transparantie en uitwisseling van inlichtingen op verzoek (EOIR) ⁽²²⁾, en merkt op dat de Raad derde landen bij een dergelijk oordeel in de lijst opneemt ⁽²³⁾; onderstreept in dit verband dat sommige lidstaten regelmatig landspecifieke aanbevelingen hebben ontvangen over de noodzaak om agressieve fiscale planning aan te pakken ⁽²⁴⁾; benadrukt dat de Commissie erkent dat sommige van de eerder vermelde lidstaten maatregelen hebben genomen om hun belastingstelsels te verbeteren teneinde tegemoet te komen aan de kritiek van de Commissie, maar merkt op dat de Commissie nog steeds aangeeft dat de huidige belastingregels in die lidstaten agressieve fiscale planning bevorderen; herhaalt zijn verzoek uit de TAX3-resolutie aan de Commissie en de Raad om de aan de betreffende lidstaten gedane landspecifieke aanbevelingen te blijven monitoren totdat er substantiële belastinghervormingen zijn doorgevoerd en om maatregelen voor te stellen, waar en wanneer dat nodig is, en om ten minste die lidstaten in de tussentijd te beschouwen als EU-belastingparadijzen; kijkt ernaar uit dat deze overheden de punten van zorg aanpakken en de belastingontwijking in hun rechtsgebieden verminderen; verbindt zich ertoe de initiatieven die overheden nemen in navolging van deze aanbevelingen regelmatig te evalueren en maatregelen voor te stellen, waar en wanneer dat nodig is;

10. brengt in herinnering dat de procedure van artikel 116 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het Parlement en de Raad volgens de gewone wetgevingsprocedure handelen, moet worden toegepast wanneer schadelijke belastingpraktijken leiden tot marktverstoring binnen de Unie;

11. verzoekt de Groep gedragscode het proces inclusiever te maken en de acceptatie ervan door de buitenwacht te vergroten door ontwikkelingslanden en maatschappelijke organisaties te raadplegen; stelt voor een werkgroep of adviesorgaan met derde landen (met name ontwikkelingslanden), leden van het maatschappelijk middenveld en deskundigen op te zetten teneinde de dialoog over de genomen beslissingen te bevorderen;

Het bijwerken van de criteria voor opname in de EU-lijst teneinde die criteria af te stemmen op huidige en toekomstige uitdagingen

12. herhaalt hoe belangrijk het transparantiecriterium van de lijst is; roept ertoe op duidelijkheid te verschaffen over het aanstaande transparantiecriterium met betrekking tot de uiteindelijke begunstigde, in overeenstemming met de vijfde antiwitwasrichtlijn; wijst op het ongelijke speelveld tussen landen die zich houden aan de Common Reporting Standard van de OESO en aan de Amerikaanse Foreign Account Tax Compliance Act (wet naleving belastingplicht buitenlandse rekeningen, FATCA); is bijgevolg van mening dat het gebrek aan wederkerigheid van de Amerikaanse FATCA moet worden onderzocht aan de hand van het transparantiecriterium;

⁽²²⁾ <https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/global-forum-reveals-compliance-ratings-from-new-peer-review-assessments-for-anguilla-chile-china-gibraltar-greece-korea-malta-papua-new-guinea-and-uruguay.htm>

⁽²³⁾ PB C 331 van 7.10.2020, blz. 3.

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en

Donderdag 21 januari 2021

13. meent dat het criterium van billijke belastingheffing niet beperkt mag blijven tot de preferentiële aard van belastingmaatregelen, maar ook betrekking moet hebben op ruime belastingvrijstellingen en discrepanties tussen verrekenprijzen; herinnert eraan dat de huidige procedure voor de opneming van derde landen in de lijst geen op zichzelf staand criterium omvat inzake belastingtarieven van 0 % of zeer lage belastingtarieven; verzoekt de Commissie en de Groep gedragscode om belastingmaatregelen die leiden tot een laag niveau van belastingheffing, op te nemen in de beoordeling, in overeenstemming met de lopende onderhandelingen over pijler II van het inclusieve kader van de OESO/G20, met name wat betreft een minimum voor belastingheffing; verzoekt de Commissie en de Raad om een minimale effectieve belastingheffing voor te stellen als op zichzelf staand criterium voor de EU-lijst; beveelt aan om dit minimaal effectief tarief in elk geval vast te stellen op een billijk en toereikend niveau en is van mening dat bij dit tarief ook rekening moet worden gehouden met het gemiddelde wettelijke tarief voor de vennootschapsbelasting in de EU ⁽²⁵⁾ om winstverschuiving te ontmoedigen en schadelijke belastingconcurrentie te voorkomen;

14. verzoekt de Commissie na te gaan welke voordelen de aanneming van een met pijler II van het inclusieve kader vergelijkbaar initiatief met zich meebrengt voor de criteria voor opneming in de EU-lijst, mocht de OESO tegen het eind van 2021 geen politieke consensus hebben bereikt over de uitvoering van die maatregelen;

15. merkt op dat enkele van de meest schadelijke derde rechtsgebieden, waaronder de Kaaimaneilanden en Bermuda, van de lijst zijn verwijderd na de invoering van zeer minimale materiële criteria en zwakke handhavingsmaatregelen; benadrukt dat dergelijke beslissingen vragen kunnen oproepen met betrekking tot de waarachtigheid van bepaalde activiteiten en de onpartijdigheid van het besluitvormingsproces, en het vertrouwen van het publiek kunnen ondermijnen; roept op tot het aanscherpen van de screeningcriteria, met inbegrip van materiële vereisten op basis van een formulebenadering, evenals evenredigheidsvereisten en de monitoring daarvan, om de lijst doeltreffender te maken en beter toe te rusten op de aanpak van de nieuwe uitdagingen in verband met de digitalisering van de economie; verzoekt de Raad om derde rechtsgebieden automatisch in de lijst op te nemen wanneer zij een vennootschapsbelastingtarief van 0 % of geen belasting op bedrijfswinsten heffen, als een op zichzelf staand criterium; stelt bezorgd vast dat derde landen niet-conforme belastingstelsels mogen intrekken om ze vervolgens te vervangen door nieuwe stelsels die potentieel schadelijk zijn voor de EU; herhaalt het belang van informatie over de openbare verslaglegging per land teneinde de materiële vereisten te monitoren;

16. benadrukt het belang van BEPS-minimumnormen bij de screening van derde landen, met name de acties 5, 6, 13 en 14; benadrukt hoe belangrijk het is verdere BEPS-normen te identificeren om te gebruiken als criteria voor opneming in de lijst;

17. steunt de verbreding van de geografische reikwijdte van de EU-lijst, rekening houdend met de positie van de minst ontwikkelde landen; onderstreept dat bij toekomstige beoordelingen stelselmatig rekening moet worden gehouden met het feit dat sommige ontwikkelingslanden mogelijk niet over de middelen beschikken om de afgesproken nieuwe belastingnormen snel toe te passen; dringt er daarom bij de Raad op aan in het kader van de tegenmaatregelen geen bezuinigingen op ontwikkelingshulp te overwegen die de uiteindelijke begunstigden van de hulp direct raken; merkt evenwel op dat landen met omvangrijke financiële centra niet op dezelfde coulance mogen rekenen;

18. merkt op dat er een aanzienlijk verschil bestaat tussen de EU-lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden en de nationale equivalenten daarvan; neemt kennis van de ambitie van de Commissie om de nationale lijsten en de EU-lijst beter op elkaar af te stemmen; roept op tot opwaartse convergentie en harmonisatie van criteria teneinde te zorgen voor hogere normen en meer samenhang;

19. is ingenomen met het voorstel van de Commissie om bij het screenen van fiscale rechtsgebieden rekening te houden met de methode die is ontwikkeld om derde landen met een hoog risico te identificeren in het kader van de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, teneinde ervoor te zorgen dat de twee processen voor het opstellen van een lijst elkaar wederzijds versterken;

20. neemt kennis van de inspanningen om een gelijk speelveld tot stand te brengen na het vertrek van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie; roept op tot een grondige beoordeling van die rechtsgebieden, met inbegrip van een voortdurende beoordeling van de overzeese gebiedsdelen van het VK en de direct van de Kroon afhankelijke gebieden, in overeenstemming met de door de Groep gedragscode vastgestelde normen; merkt op dat de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het VK moeten stoelen op wederzijdse waarden en gericht moeten zijn op gemeenschappelijke welvaart, en dat agressieve belastingconcurrentie derhalve automatisch uitgesloten is; betreurt het ontbreken van mogelijke evenwichtsherstellende maatregelen in de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het VK in geval van toekomstige divergentie van het VK op het gebied van belastingontduiking en witwaspraktijken;

⁽²⁵⁾ Tax policies in the European Union: 2020 Survey, DG Belastingen en Douane-unie, Europese Commissie, blz. 100.

Donderdag 21 januari 2021

21. roept op tot een gelijke en onpartijdige beoordeling van de belangrijkste handelspartners van de EU; verzoekt met name om een duidelijke beoordeling van de VS aan de hand van het transparantiecriterium;

Coördinatie van beschermingsmaatregelen

22. erkent de impact op de reputatie van opneming op de lijst als een stimulans voor de betrokkenheid van rechtsgebieden bij de screeningprocedure; onderstreept dat dat niet volstaat om de negatieve effecten van die rechtsgebieden op de lidstaten en de interne markt doeltreffend te bestrijden, aangezien de schadelijke impact op de reputatie wordt ondermijnd door de bovengenoemde tekortkomingen, met name het gebrek aan transparantie, zachte criteria en de beperkte geografische reikwijdte;

23. is verheugd over de koppeling tussen normen voor goed fiscaal bestuur en het gebruik van EU-middelen zoals vastgelegd in het Financieel Reglement⁽²⁶⁾, de verordening betreffende het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling⁽²⁷⁾, de verordening betreffende het Europees Fonds voor strategische investeringen⁽²⁸⁾ en het besluit over het mandaat voor externe leningen⁽²⁹⁾, en erkent dat deze normen een voorwaarde zijn voor EU-steun; waarschuwt evenwel voor nadelige bestaande of potentiële effecten voor de burgers van ontwikkelingslanden; wijst erop hoe belangrijk het is gelijkwaardige voorwaarden te ontwikkelen voor bedrijven en voor partijen die agressieve fiscale planning mogelijk maken en faciliteren bij aanbestedingsprocedures;

24. dringt erop aan dat de staatssteunregels en de nationale steunprogramma's van de lidstaten ervoor zorgen dat bedrijven die economische banden onderhouden met niet-coöperatieve rechtsgebieden, zoals die welke voor belastingdoeleinden in dergelijke rechtsgebieden gevestigd zijn, niet voor steun in aanmerking komen; benadrukt het belang hiervan in de context van de solidariteit binnen Europa en het opbouwen van vertrouwen tussen de lidstaten; herinnert eraan dat transparantie aan de hand van openbare verslaggeving per land voor alle sectoren nodig is om ervoor te zorgen dat dit het geval is; verzoekt de Raad om zo snel mogelijk de discussie af te ronden en zijn algemene aanpak met betrekking tot het wetgevingsvoorstel vast te stellen;

25. ondersteunt en roept op tot de aanscherping van de aanvullende controle- en zorgvuldigheidsvereisten voor bedrijven en beleggers die zijn gevestigd in niet-coöperatieve rechtsgebieden; beschouwt beschermingsmaatregelen als essentieel voor een impactvolle lijst;

26. merkt op dat strenge tegenmaatregelen zouden leiden tot minder prikkels voor belastingontwijking; overwegende dat het EU-instrumentarium van beschermingsmaatregelen wordt ondermijnd door de willekeurige toepassing door afzonderlijke lidstaten; verzoekt de Commissie derhalve te overwegen om te komen met een wetgevingsvoorstel voor gecoördineerde beschermingsmaatregelen tegen belastingontwijking en -ontduiking, rekening houdend met de onderhandelingen over pijler II van het inclusieve kader of over een doeltreffend minimaal belastingtarief op EU-niveau, met inbegrip van het volgende:

- (a) niet-afrekbaarheid van kosten;
- (b) aangescherpte regels voor gecontroleerde buitenlandse vennootschappen;
- (c) maatregelen inzake bronbelasting;
- (d) beperking van de vrijstelling voor deelnemingen;
- (e) een switch-overregel;
- (f) consequenties voor openbare aanbestedingen en staatssteun;
- (g) bijzondere documentatievoorschriften;

⁽²⁶⁾ Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1).

⁽²⁷⁾ Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad van 26 september 2017 tot instelling van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling (EFDO), de EFDO-garantie en het EFDO-garantiefonds (PB L 249 van 27.9.2017, blz. 1).

⁽²⁸⁾ Verordening (EU) 2015/1017 van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2015 betreffende het Europees Fonds voor strategische investeringen, de Europese investeringsadvieshub en het Europese investeringsprojectenportaal en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1291/2013 en (EU) nr. 1316/2013 — het Europees Fonds voor strategische investeringen (PB L 169 van 1.7.2015, blz. 1).

⁽²⁹⁾ Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 tot verlening van een EU-garantie voor verliezen van de Europese Investeringsbank op financieringsverrichtingen van projecten buiten de Unie (PB L 135 van 8.5.2014, blz. 1).

Donderdag 21 januari 2021

(h) opschorting van bepalingen van het verdrag tot het vermijden van dubbele belasting;

merkt op dat belastingmaatregelen voor bedrijven afhankelijk moeten zijn van koppelingsregels die van toepassing zijn wanneer de transactie of de belastingbetaler in kwestie aan specifieke schadelijke criteria voldoet; is van mening dat deze maatregelen evenzeer van toepassing moeten zijn op betrekkingen tussen een lidstaat en een derde land als tussen lidstaten onderling;

27. wijst op de “grijze lijst” van rechtsgebieden die de regels niet naleven, maar hebben toegezegd veranderingen door te voeren; verzoekt de Raad en de lidstaten specifieke maatregelen te nemen zoals opgevoerde controles of een verbeterd “ken uw klant”-beleid voor de transacties en de zorgvuldigheid van deze rechtsgebieden;

28. verzoekt de Commissie een overzicht te maken van de overeenkomsten tussen de EU en derde landen of regio's die geen “clausule inzake goed bestuur” omvatten zoals vereist in paragraaf 3.1 van de mededeling van de Commissie over een externe strategie voor effectieve belastingheffing en zoals beschreven in de conclusies van de Raad van 25 mei 2018, waarin de standaardbepalingen zijn opgenomen die zijn overeengekomen voor overeenkomsten met derde landen ⁽³⁰⁾; verzoekt de Commissie en de Raad uit te leggen waarom een dergelijke clausule ontbreekt;

o

o o

29. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, het secretariaat van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, en de regeringen en parlementen van de lidstaten.

⁽³⁰⁾ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2018/05/25/tax-fraud-standard-provision-agreed-for-agreements-with-third-countries/>

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0023

Beperking van de gevolgen van aardbevingen in Kroatië**Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het verlichten van de gevolgen van de aardbevingen in Kroatië (2021/2504(RSP))**

(2021/C 456/17)

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,
- gezien artikel 174, artikel 175, derde alinea, en artikel 212 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien Verordening (EG) nr. 2012/2002 van de Raad van 11 november 2002 tot oprichting van het Solidariteitsfonds van de Europese Unie ⁽¹⁾, gewijzigd bij Verordening (EU) nr. 661/2014 ⁽²⁾ en Verordening (EU) 2020/461 ⁽³⁾,
- gezien Besluit nr. 1313/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 betreffende een Uniemechanisme voor civiele bescherming ⁽⁴⁾, gewijzigd bij Verordening (EU) 2018/1475 ⁽⁵⁾ en Besluit (EU) 2019/420 ⁽⁶⁾,
- gezien het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad van 29 mei 2018 en de actualisering daarvan van 14 januari 2020 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel en migratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor grensbeheer en visa (COM(2020)0023),
- gezien Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad ⁽⁷⁾, gewijzigd bij Verordening (EU) 2015/1839 ⁽⁸⁾, Verordening (EU) 2016/2135 ⁽⁹⁾, Verordening (EU) 2017/825 ⁽¹⁰⁾, Verordening (EU) 2017/1199 ⁽¹¹⁾, Verordening (EU) 2017/2305 ⁽¹²⁾, Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 ⁽¹³⁾, Verordening (EU) 2018/1719 ⁽¹⁴⁾, Verordening (EU) 2019/711 ⁽¹⁵⁾, Verordening (EU) 2020/460 ⁽¹⁶⁾, Verordening (EU) 2020/558 ⁽¹⁷⁾, Verordening (EU) 2020/1041 ⁽¹⁸⁾ en Verordening (EU) 2020/1542 ⁽¹⁹⁾,

⁽¹⁾ PB L 311 van 14.11.2002, blz. 3.

⁽²⁾ PB L 189 van 27.6.2014, blz. 143.

⁽³⁾ PB L 99 van 31.3.2020, blz. 9.

⁽⁴⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 924.

⁽⁵⁾ PB L 250 van 4.10.2018, blz. 1.

⁽⁶⁾ PB L 77 I van 20.3.2019, blz. 1.

⁽⁷⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 320.

⁽⁸⁾ PB L 270 van 15.10.2015, blz. 1.

⁽⁹⁾ PB L 338 van 13.12.2016, blz. 34.

⁽¹⁰⁾ PB L 129 van 19.5.2017, blz. 1.

⁽¹¹⁾ PB L 176 van 7.7.2017, blz. 1.

⁽¹²⁾ PB L 335 van 15.12.2017, blz. 1.

⁽¹³⁾ PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1.

⁽¹⁴⁾ PB L 291 van 16.11.2018, blz. 5.

⁽¹⁵⁾ PB L 123 van 10.5.2019, blz. 3.

⁽¹⁶⁾ PB L 99 van 31.3.2020, blz. 5.

⁽¹⁷⁾ PB L 130 van 24.4.2020, blz. 1.

⁽¹⁸⁾ PB L 231 van 17.7.2020, blz. 4.

⁽¹⁹⁾ PB L 356 van 26.10.2020, blz. 1.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien Verordening (EU) 2016/369 van de Raad van 15 maart 2016 betreffende de verstrekking van noodhulp binnen de Unie ⁽²⁰⁾, gewijzigd bij Verordening (EU) 2020/521 van de Raad ⁽²¹⁾,
- gezien de mededeling van de Commissie van 14 oktober 2020 getiteld “Een renovatiegolf voor Europa — groenere gebouwen, meer banen, hogere levenskwaliteit” (COM(2020)0662),
- gezien Verordening (EU) nr. 375/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 tot oprichting van het Europese vrijwilligerskorps voor humanitaire hulpverlening (“EU-vrijwilligersinitiatief voor humanitaire hulp”) ⁽²²⁾, als gerectificeerd op 24 april 2014 ⁽²³⁾,
- gezien Verordening (EG) nr. 1257/96 van de Raad van 20 juni 1996 betreffende humanitaire hulp ⁽²⁴⁾, gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1882/2003 ⁽²⁵⁾, Verordening (EG) nr. 219/2009 ⁽²⁶⁾ en Verordening (EU) 2019/1243 ⁽²⁷⁾,
- gezien het Interinstitutioneel Akkoord van 2 december 2013 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer ⁽²⁸⁾, met name punt 11 van het Interinstitutioneel Akkoord van 16 december 2020 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer, alsook nieuwe eigen middelen, inclusief een routekaart voor de invoering van nieuwe eigen middelen ⁽²⁹⁾,
- gezien het voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2020 over de beschikbaarstelling van middelen uit het Solidariteitsfonds van de Europese Unie voor bijstand aan Kroatië en Polen in verband met een natuurramp en voor de betaling van voorschotten aan Kroatië, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Ierland, Portugal en Spanje naar aanleiding van een volksgezondheids crisis (COM(2020)0960),
- gezien het Besluit van de Raad van 30 oktober 2020 tot vaststelling van het standpunt van de Raad ten aanzien van het ontwerp van gewijzigde begroting nr. 9 van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2020 ⁽³⁰⁾,
- gezien zijn resolutie van 24 november 2020 over het standpunt van de Raad inzake het ontwerp van gewijzigde begroting nr. 9/2020 van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2020 bij het voorstel betreffende de beschikbaarstelling van middelen uit het Solidariteitsfonds van de Europese Unie voor bijstand aan Kroatië en Polen in verband met een natuurramp en voor de betaling van voorschotten aan Kroatië, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Ierland, Portugal en Spanje naar aanleiding van een volksgezondheids crisis ⁽³¹⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 28 november 2008 met het oog op de versterking van de capaciteit voor civiele bescherming door middel van een Europees systeem voor wederzijdse bijstand op basis van de modulaire aanpak voor civiele bescherming,
- gezien zijn resolutie van 14 november 2007 over de regionale impact van aardbevingen ⁽³²⁾,
- gezien zijn resolutie van 19 juni 2008 over versterking van het reactievermogen van de Unie bij rampen ⁽³³⁾,
- gezien artikel 132, leden 2 en 4, van zijn Reglement,

⁽²⁰⁾ PB L 70 van 16.3.2016, blz. 1.

⁽²¹⁾ PB L 117 van 15.4.2020, blz. 3.

⁽²²⁾ PB L 122 van 24.4.2014, blz. 1.

⁽²³⁾ PB L 123 van 19.5.2015, blz. 122.

⁽²⁴⁾ PB L 163 van 2.7.1996, blz. 1.

⁽²⁵⁾ PB L 284 van 31.10.2003, blz. 1.

⁽²⁶⁾ PB L 87 van 31.3.2009, blz. 109.

⁽²⁷⁾ PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241.

⁽²⁸⁾ PB C 373 van 20.12.2013, blz. 1.

⁽²⁹⁾ PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 28.

⁽³⁰⁾ PB C 372 I van 4.11.2020, blz. 1.

⁽³¹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0313.

⁽³²⁾ PB C 282 E van 6.11.2008, blz. 269.

⁽³³⁾ PB C 286 E van 27.11.2009, blz. 15.

Donderdag 21 januari 2021

- A. overwegende dat Kroatië het afgelopen jaar door zware, verwoestende aardbevingen getroffen is: één in de stad Zagreb en de provincies Zagreb en Krapina-Zagorje op 22 maart 2020 met een kracht van 5,5 op de schaal van Richter, twee andere in de provincie Sisak-Moslavina op 28 en 29 december 2020 met een kracht van 5,2 resp. 6,4 op de schaal van Richter, en een laatste aardbeving in dezelfde provincie op 6 januari 2021 met een kracht van 5,0 op de schaal van Richter;
- B. overwegende dat de aardbeving van maart 2020 de zwaarste was sinds 1880 in de regio rond Zagreb en dat daarbij meer dan 26 000 gebouwen beschadigd zijn, waarvan er 1 900 onbruikbaar zijn verklaard, en de schade meer dan 11,5 miljard EUR bedraagt;
- C. overwegende dat deze aardbeving enorme sociaal-economische, culturele en infrastructurele gevolgen heeft gehad en langdurige psychologische effecten teweeg heeft gebracht, dat daarbij één persoon is omgekomen en 26 mensen gewond zijn geraakt, en dat de stad en provincie Zagreb en de provincie Krapina-Zagorje nog altijd niet van die aardbeving zijn hersteld;
- D. overwegende dat het Europees Parlement in november 2020 een toewijzing van 683,7 miljoen EUR uit het Europees Solidariteitsfonds (SFEU) heeft goedgekeurd voor de wederopbouw na de aardbeving in Zagreb van maart 2020;
- E. overwegende dat de meest recente aardbeving in Centraal-Kroatië de stad Petrinja bijna volledig heeft verwoest en de nabijgelegen gemeenten Glina, Sisak, Hrvatska Kostajnica, Majske Poljane en andere dorpen in de provincie Sisak-Moslavina zwaar heeft getroffen, alsook de provincies Zagreb en Karlovac;
- F. overwegende dat er bij de bevingen 8 mensen zijn omgekomen, 36 mensen gewond zijn geraakt en 30 mensen uit het puin zijn gered; overwegende dat er bij deze aardbeving meer dan 45 000 gebouwen⁽³⁴⁾ zijn beschadigd en meer dan 70 000 mensen rechtstreeks zijn getroffen, en dat de aardbeving ook in Slovenië, Oostenrijk, Italië, Hongarije, Bosnië en Herzegovina en Servië voelbaar was, en in mindere mate in Duitsland, Slowakije en Tsjechië;
- G. overwegende dat Kroatië op 22 maart en 29 december 2020 het Uniemechanisme voor civiele bescherming heeft geactiveerd en om wintertenten, verlichtingssystemen en lichtmasten, elektrische verwarmingstoestellen, opklapbedden, slaapzakken en wooncontainers heeft verzocht;
- H. overwegende dat de regering van Kroatië op 4 januari 2021 in de zwaarst getroffen provincies, in het bijzonder in de provincie Sisak-Moslavina en in delen van de provincies Zagreb en Karlovac, de noodtoestand heeft afgekondigd;
- I. overwegende dat er in de weken na deze aardbeving nog naschokken waren en dat er ook nu nog naschokken voelbaar zijn in de getroffen gebieden en ver buiten het epicentrum; overwegende dat mensen in voortdurende spanning leven vanwege de onzekerheid en angst voor mogelijke nieuwe aardbevingen, die zich dagelijks blijven voordoen waardoor het risico bestaat dat nog meer gebouwen door verdere bevingen zullen instorten; overwegende dat dit alles plaatsvindt te midden van de COVID-19-pandemie, hetgeen de komende periode aanleiding kan geven tot geestelijke-gezondheidsproblemen en posttraumatische aandoeningen;
- J. overwegende dat de getroffen regio's en steden enorme materiële en sociaal-economische schade hebben geleden zoals sinds de onafhankelijkheidsoorlog in de jaren negentig niet meer is voorgekomen en dat er dringend en snel moet worden begonnen met de heropbouw, terwijl er daarnaast een langdurig herstelprogramma nodig is; overwegende dat de aardbevingen een groot aantal inwoners van de getroffen gebieden op de rand van de wanhoop hebben gebracht en verschillende vormen van onrechtstreekse schade hebben veroorzaakt in de omliggende gebieden; overwegende dat deze gebieden al in hoge mate sociaal achtergesteld en arm waren, en dat de recente aardbevingen verdere negatieve financiële en sociaal-psychologische gevolgen zullen hebben voor de bewoners en de hele regio;
- K. overwegende dat naar schatting maar liefst 90 % van de huizen in Petrinja moet worden afgebroken; overwegende dat in sommige gehuchten en dorpen in de buurt van Glina (zoals Majske Poljane) al vóór de aardbeving niet iedereen over elektriciteit en water beschikte, en dat deze ramp de toegang tot basisinfrastructuur en -diensten voor de bewoners verder bemoeilijkt;
- L. overwegende dat er aanwijzingen zijn dat de aardbevingen schade hebben toegebracht aan dijken en waterkeringen, waardoor er in het huidige seizoen met meer regenval en overstromingen kans is op bijkomende schade in de reeds verwoeste gebieden;
- M. overwegende dat lokale en regionale infrastructuur ernstig beschadigd is, dat historisch en cultureel erfgoed is verwoest en de economische activiteiten stil zijn komen te liggen, met name in de landbouw en de veeteelt, de sectoren waarvan de lokale bevolking het meest afhankelijk is;

⁽³⁴⁾ Volgens voorlopige ramingen van het Kroatische ministerie van Ruimtelijke Ordening, Bouw en Overheidsactiva (<https://mgipu.gov.hr/en>).

Donderdag 21 januari 2021

- N. overwegende dat er ernstige schade is toegebracht aan lokale landbouwvoorzieningen, zoals gebouwen, machines, installaties, akkers en voederopslag, en dat een groot deel van het vee en een enorm aantal huisdieren is omgekomen of achtergelaten, en in het laatste geval te lijden heeft onder de gevolgen van de aardbeving;
- O. overwegende dat de aardbeving de werking van openbare en gezondheidsinstellingen en infrastructuur zoals wegen en elektriciteit aanzienlijk belemmert; overwegende dat er in het bijzonder ingezet moet worden op het aanleggen van de basisinfrastructuur die vóór de aardbeving ontbrak, en dat op korte termijn de toegang tot basisbehoeften en -diensten in alle getroffen gebieden moet worden hersteld;
- P. overwegende dat een groot aantal scholen volledig moet worden gesloopt en dat sommige universiteitsgebouwen, zoals de Faculteit Metallurgie en de lerarenopleiding in Sisak, niet langer kunnen worden gebruikt voor de uitvoering van hun onderwijsactiviteiten aan het begin van het nieuwe semester; overwegende dat deze instellingen al onder druk stonden vanwege de COVID-19-pandemie, en dat de kinderen nu niet fysiek naar school kunnen gaan maar ook geen gebruik kunnen maken van online-onderwijsfaciliteiten thuis;
- Q. overwegende dat het medisch centrum van Sisak na de aardbeving meteen moest worden geëvacueerd, met een verhoogd gezondheidsrisico voor COVID-19- en andere patiënten tot gevolg, waaronder personen met een handicap en kinderen; overwegende dat er grote schade is aangericht aan de medische centra van Glina en Petrinja, met inbegrip van de apotheken; overwegende dat de aardbevingen extra druk leggen op de Kroatische gezondheids- en zorgsystemen en de verspreiding van de COVID-19-pandemie hebben versneld, met name in de getroffen gebieden;
- R. overwegende dat bepaalde gebieden in de Europese Unie kwetsbaarder en aardbevingsgevoeliger zijn dan andere; overwegende dat duurzame wederopbouwinspanningen en aardbevingsbestendige bouwprojecten goed moeten worden gecoördineerd en gemonitord om de economische en sociale verliezen te compenseren, met inachtneming van transparantie, optimale werkmethoden en de regels voor overheidsopdrachten;
- S. overwegende dat de snelle en professionele reactie van de nationale, regionale en lokale autoriteiten, de civielebeschermings- en reddingsteams, de Kroatische strijdkrachten, diverse humanitaire organisaties en met name honderden vrijwilligers de onmiddellijke impact van de aardbeving aanzienlijk heeft beperkt;
- T. overwegende dat de COVID-19-crisis en de verspreiding van het virus de reddings- en hersteloperaties verder bemoeilijken; overwegende dat de COVID-19-pandemie een grote kostenpost is voor de Kroatische economie en dat daarvoor extra financiële middelen nodig zijn;
1. geeft uitdrukking aan zijn diepste medeleven en solidariteit met alle personen die door de aardbevingen getroffen zijn, met hun gezinnen, en met de Kroatische nationale, regionale en lokale autoriteiten die betrokken zijn bij de hulpverlening;
  2. prijst de reddingsteams, de eenheden voor civiele bescherming, de Kroatische strijdkrachten, de vrijwilligers, de maatschappelijke organisaties, de internationale organisaties, de lokale, regionale en nationale autoriteiten en alle andere belangrijke actoren die onmiddellijk in actie zijn gekomen in de getroffen gebieden en onophoudelijk operationeel zijn gebleven om levens te redden, de schade te beperken en de basisdiensten opnieuw in werking te stellen om een fatsoenlijke levensstandaard te kunnen handhaven; spreekt zijn dankbaarheid uit ten aanzien van alle personen, organisaties en initiatieven die deze inspanningen mogelijk hebben gemaakt en voor steun en hulpverlening hebben gezorgd;
  3. is ingenomen met de solidariteit van de lidstaten en andere landen die in deze noodsituatie steun verlenen in de vorm van wederzijdse bijstand — onder meer door middel van basisbenodigdheden, financiële hulp en vrijwilligers — en die aldus de interventies faciliteren; is ingenomen met de solidariteit die de EU-instellingen en de internationale gemeenschap hebben betoond in de vorm van wederzijdse bijstand in noodsituaties; benadrukt bijgevolg dat het Uniemechanisme voor civiele bescherming belangrijk is om in heel Europa de samenwerking tussen de nationale diensten voor civiele bescherming in moeilijke situaties te bevorderen en om de gevolgen van uitzonderlijke gebeurtenissen tot een minimum te beperken;
  4. verzoekt de Commissie en de Kroatische autoriteiten alle manieren in kaart te brengen waarop onmiddellijke hulp en steun kan worden geboden, teneinde de mensen die hun huis zijn kwijtgeraakt en nog geen veilig onderkomen hebben gevonden, fatsoenlijke en veilige levensomstandigheden te kunnen aanbieden, ten minste in de vorm van containers, die de komende maanden een minimum aan bescherming kunnen bieden tegen de barre winterse omstandigheden;
  5. dringt erop aan bijzondere aandacht te besteden aan personen met een handicap, ouderen, en kinderen en tieners met kritieke behoeften, aangezien zij de meest kwetsbare personen in de samenleving zijn; is in dat verband ingenomen met alle bijstand die reeds door organisaties ter plaatse wordt verleend;

Donderdag 21 januari 2021

6. benadrukt dat er speciale aandacht moet worden besteed aan de grote hoeveelheid vee, boerderijdieren en huisdieren die als gevolg van de aardbeving gewond zijn geraakt of uiteengedreven zijn; is in dit verband ingenomen met de aanzienlijke inspanningen van en de samenwerking tussen het ministerie van Landbouw, lokale en regionale autoriteiten en ngo's op het gebied van dierenwelzijn;
7. benadrukt de ernst van de situatie ter plaatse, die voor aanzienlijke en zware financiële druk op de nationale, regionale en lokale overheden van Kroatië zorgt en die kan leiden tot een onomkeerbare bevolkingsafname in de gebieden in kwestie, waarbij de getroffen bevolking te kampen heeft met verwoestende sociale en economische gevolgen en extreme psychologische en sociale druk;
8. spoort de Kroatische autoriteiten aan om samen met deskundigen van de Commissie de totale schade in de provincie Sisak-Moslavina snel en grondig in kaart te brengen, zodat de renovatie en de aardbevingsbestendige wederopbouw van start kunnen gaan zodra de omstandigheden dat toelaten; benadrukt dat het cruciaal is om de economische heropleving en de inkomstenbronnen van de bevolking duurzaam te stimuleren wanneer het herstel en de wederopbouw in de regio beginnen;
9. verzoekt de nationale, regionale en lokale overheden van Kroatië nauwlettend toe te zien op de wederopbouwactiviteiten en te waarborgen dat de voorschriften inzake aardbevingsbestendige gebouwen en infrastructuur worden nageleefd en er gebruik wordt gemaakt van de beste professionele praktijken en deskundigheid uit andere lidstaten; verzoekt de bevoegde Kroatische autoriteiten en instellingen rekening te houden met de ervaringen van het naoorlogse wederopbouwproces in de getroffen gebieden om helder te krijgen of onregelmatigheden in bouwpraktijken hebben geleid tot kwalitatief slechte huisvesting en hebben bijgedragen aan de verwoestende gevolgen van de recente aardbevingen; is ingenomen met het besluit van de Kroatische regering om het register van bedrijven die aan het wederopbouwproces hebben deelgenomen, te publiceren als eerste stap op weg naar de verwezenlijking van dit doel;
10. wijst op de problemen in verband met systemen die aardbevingen voorspellen in de regio's met grote seismische activiteit in Zuidoost-Europa; verzoekt de Commissie en de lidstaten hun onderzoeks- en onderwijsinspanningen op te voeren teneinde een paraatheidssysteem op te zetten om soortgelijke crisissen in de toekomst te voorkomen en beter te beheersen, en om de impact van soortgelijke rampen tot een minimum te beperken;
11. dringt aan op meer coördinatie en samenwerking tussen de instellingen voor onderzoek en ontwikkeling van de lidstaten, en met name van lidstaten die vergelijkbare risico's lopen; pleit voor een versterking van de systemen voor vroegtijdige waarschuwing van de lidstaten en voor de totstandbrenging of verbetering van verbindingen tussen de verschillende systemen voor vroegtijdige waarschuwing;
12. verzoekt de Kroatische autoriteiten in hun plan voor herstel en veerkracht prioriteit te geven aan renovatie en bijzondere aandacht te besteden aan grondige preventieve renovatie waarbij de hoogste seismische normen in acht worden genomen voor de woningen en gebouwen die de grootste risico's lopen, in de meest aardbevingsgevoelige regio's;
13. benadrukt dat het in het geval van ernstige aardbevingen, zoals onlangs in Kroatië, veel tijd kost om de gevolgen te verzachten, waarmee rekening moet worden gehouden bij een toekomstige herziening van het SFEU, en wel door ervoor te zorgen dat er voldoende tijd is voor de absorptie van de financiering na afloop van de huidige aanvraagtermijnen; onderstreept bovendien het belang van een verhoging van de uitgaven uit het SFEU, niet alleen voor het herstellen van schade, maar ook voor de weerbaarheid ten aanzien van klimaatverandering, natuurrampen en noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid, teneinde sterker uit rampen te kunnen komen;
14. is ingenomen met de steun van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds voor rampenrisicopreventie, veerkracht, energie en seismische aanpassingen in de lopende begrotingsperiode; spoort de Kroatische autoriteiten aan deze maatregelen dienovereenkomstig op te nemen in hun planning en programmering voor de EU-begrotingstoewijzingen voor 2021-2027; verzoekt de Commissie bij de aanpak van natuurrampen flexibiliteit aan de dag te leggen met betrekking tot de programmering en wijziging van de nationale operationele programma's;
15. verzoekt de Commissie in samenwerking met de Europese en de Kroatische instellingen een snelle manier te vinden om de nodige financiële en andere bijstand te verdelen met het oog op een spoedig herstel van de getroffen gebieden, en alle mogelijke financiële middelen beschikbaar te stellen om Kroatië te helpen toe te zien op een snel herstel en bijstand te verlenen aan alle mensen in nood en de administratieve rompslomp bij de toegang tot hulp en ondersteuning voor de mensen ter plaatse tot een minimum te beperken;
16. benadrukt dat er bij de COVID-19-vaccinatie voorrang moet worden gegeven aan de inwoners van de getroffen gebieden; spoort de Kroatische regering aan uitvoering te geven aan het door haar aangekondigde besluit om een aanzienlijk deel van de beschikbare vaccins aan de provincie Sisak-Moslavina toe te wijzen en zo de gezondheid van alle inwoners, hulpverleners en werknemers ter plaatse onmiddellijk te beschermen; is in dat verband verheugd over het besluit van de lidstaten om een deel van hun vaccinatievoorraden aan Kroatië te verstrekken;

Donderdag 21 januari 2021

17. wijst de Commissie erop dat de nieuwe schade die door de recente aardbevingen is aangericht aan gebouwen die al waren beschadigd door de aardbeving van maart 2020 een nadere beoordeling en verdere renovaties vereist; dringt er voorts bij de Commissie op aan in de planning en wetgeving in het kader van de renovatiegolf gerichte maatregelen op te nemen om aardbevingen en de gevolgen daarvan aan te pakken;

18. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de Kroatische regering, de regionale en lokale autoriteiten van de getroffen gebieden en de regeringen en parlementen van de lidstaten.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0024

Het genderperspectief in de COVID-19-crisis en de periode na de crisis

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het genderperspectief in de COVID-19-crisis en de periode na de crisis (2020/2121(INI))

(2021/C 456/18)

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 2 en artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en de artikelen 6, 8 en 153 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien artikel 23 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien de Europese pijler voor sociale rechten, en met name de beginselen 2, 3, 5, 9, 10, 16 en 20,
- gezien de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, het beginsel dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten, en met name doelstelling 1, die erop gericht is armoede uit te bannen, doelstelling 3, die erop gericht is dat mensen gezond kunnen leven, doelstelling 5, die erop gericht is gendergelijkheid te verwezenlijken en de levensomstandigheden van vrouwen te verbeteren, en doelstelling 8, die erop gericht is duurzame en economische groei te verwezenlijken,
- gezien het Verdrag van de Verenigde Naties van 18 december 1979 inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen,
- gezien artikel 6 van het Verdrag van de Verenigde Naties van 3 mei 2008 inzake de rechten van personen met een handicap,
- gezien het bestaan, sinds 1975, van EU-richtlijnen inzake verschillende aspecten van de gelijke behandeling van vrouwen en mannen (Richtlijnen 79/7/EEG ⁽¹⁾, 86/613/EEG ⁽²⁾, 92/85/EEG ⁽³⁾ en 2004/113/EG ⁽⁴⁾ van de Raad, Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁾, Richtlijn 2010/18/EU van de Raad ⁽⁶⁾ en Richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁷⁾),
- gezien Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad ⁽⁸⁾,
- gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het “Verdrag van Istanbul”),
- gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020, getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025” (COM(2020)0152),

⁽¹⁾ Richtlijn 79/7/EEG van de Raad van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid (PB L 6 van 10.1.1979, blz. 24).

⁽²⁾ Richtlijn 86/613/EEG van de Raad van 11 december 1986 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen, de landbouwsector daarbij inbegrepen, en tot bescherming van het moederschap (PB L 359 van 19.12.1986, blz. 56).

⁽³⁾ Richtlijn 92/85/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 inzake de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van werkneemsters tijdens de zwangerschap, na de bevalling en tijdens de lactatie (tiende bijzondere richtlijn in de zin van artikel 16, lid 1, van Richtlijn 89/391/EEG) (PB L 348 van 28.11.1992, blz. 1).

⁽⁴⁾ Richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten (PB L 373 van 21.12.2004, blz. 37).

⁽⁵⁾ Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (PB L 204 van 26.7.2006, blz. 23).

⁽⁶⁾ Richtlijn 2010/18/EU van de Raad van 8 maart 2010 tot uitvoering van de door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten herziene raamovereenkomst en tot intrekking van Richtlijn 96/34/EG (PB L 68 van 18.3.2010, blz. 13).

⁽⁷⁾ Richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad (PB L 180 van 15.7.2010, blz. 1).

⁽⁸⁾ PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien het gezamenlijke werkdocument van 21 september 2015 getiteld “Gender Equality and Women’s Empowerment: Transforming the Lives of Girls and Women through EU External Relations 2016-2020” (SWD(2015)0182),
- gezien het voorstel voor een besluit van de Raad van 4 maart 2016 over de sluiting, door de Europese Unie, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (COM(2016)0109),
- gezien zijn resolutie van 13 februari 2020 over de EU-prioriteiten voor de 64e vergadering van de Commissie van de VN inzake de positie van de vrouw ⁽⁹⁾,
- gezien zijn resolutie van 30 januari 2020 over de loonkloof tussen mannen en vrouwen ⁽¹⁰⁾,
- gezien zijn resolutie van 13 februari 2019 over verslechtingen op het gebied van de rechten van de vrouw en gendergelijkheid in de EU ⁽¹¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 28 november 2019 over de toetreding van de EU tot het Verdrag van Istanbul en andere maatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld ⁽¹²⁾,
- gezien zijn resolutie van 15 november 2018 over de zorgdiensten in de EU ter bevordering van gendergelijkheid ⁽¹³⁾,
- gezien zijn resolutie van 29 november 2018 over de situatie van vrouwen met een handicap ⁽¹⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 17 april 2018 over het versterken van de positie van vrouwen en meisjes via de digitale sector ⁽¹⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 16 januari 2018 over vrouwen, gendergelijkheid en klimaatrechtvaardigheid ⁽¹⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 3 oktober 2017 over de economische empowerment van vrouwen in de particuliere en openbare sector in de EU ⁽¹⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 14 juni 2017 over de noodzaak van een EU-strategie tot beëindiging en preventie van de gendependensiekloof ⁽¹⁸⁾,
- gezien zijn resolutie van 14 maart 2017 over gelijkheid tussen mannen en vrouwen in de Europese Unie 2014-2015 ⁽¹⁹⁾,
- gezien zijn resolutie van 4 april 2017 over vrouwen en hun rol in plattlandsgebieden ⁽²⁰⁾,
- gezien zijn resolutie van 14 februari 2017 over de bevordering van gendergelijkheid in de geestelijke gezondheid en het klinisch onderzoek ⁽²¹⁾,

⁽⁹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0039.

⁽¹⁰⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0025.

⁽¹¹⁾ PB C 449 van 23.12.2020, blz. 102.

⁽¹²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0080.

⁽¹³⁾ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 80.

⁽¹⁴⁾ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 164.

⁽¹⁵⁾ PB C 390 van 18.11.2019, blz. 28.

⁽¹⁶⁾ PB C 458 van 19.12.2018, blz. 34.

⁽¹⁷⁾ PB C 346 van 27.9.2018, blz. 6.

⁽¹⁸⁾ PB C 331 van 18.9.2018, blz. 60.

⁽¹⁹⁾ PB C 263 van 25.7.2018, blz. 49.

⁽²⁰⁾ PB C 298 van 23.8.2018, blz. 14.

⁽²¹⁾ PB C 252 van 18.7.2018, blz. 99.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien zijn resolutie van 8 maart 2016 over de situatie van vrouwelijke vluchtelingen en asielzoekers in de EU ⁽²²⁾,
- gezien zijn resolutie van 19 januari 2016 over externe factoren die een obstakel vormen voor vrouwelijke ondernemers in Europa ⁽²³⁾,
- gezien zijn resolutie van 9 september 2015 over glazen plafonds in de wetenschappelijke en universitaire loopbaan van vrouwen ⁽²⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 9 juni 2015 over de EU-strategie voor de gelijkheid van vrouwen en mannen na 2015 ⁽²⁵⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 10 december 2019 over gendergelijke economieën in de EU: volgende stappen,
- gezien het verslag van de Internationale Arbeidsorganisatie van 27 mei 2020, getiteld “COVID-19 and the world of work. Fourth edition”,
- gezien de analyse van de IAO getiteld “Sectoral impact, responses and recommendations related to COVID-19”,
- gezien het verslag van de OESO van april 2020 getiteld “Women at the core of the fight against COVID-19”,
- gezien het werkdokument van de diensten van de Commissie van 6 maart 2019 getiteld “2019 Report on equality between women and men in the EU” (SWD(2019)0101),
- gezien het verslag van UN Women van 9 april 2020 getiteld “The Impact of COVID-19 on Women”,
- gezien het verslag van UN Women van 2 september 2020 getiteld “From Insights to Action: Gender Equality in the Wake of COVID-19”,
- gezien de publicatie van UN Women getiteld “Online and ICT* Facilitated Violence against Women and Girls during COVID-19”,
- gezien het verslag van het Bevolkingsfonds van de VN (UNFPA) van 27 april 2020 getiteld “Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Planning and Ending Gender-based Violence, Female Genital Mutilation and Child Marriage”,
- gezien de verklaring van UNFPA van 28 april 2020 getiteld “Millions more cases of violence, child marriage, female genital mutilation, unintended pregnancy expected due to the COVID-19 pandemic”,
- gezien de verklaring van de voorzitter van de Groep van deskundigen van de Raad van Europa inzake actie tegen geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (GREVIO), Marcelline Naudi, van 24 maart 2020 over de noodzaak om in tijden van een pandemie vast te houden aan de normen van het Verdrag van Istanbul,
- gezien het verslag van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) getiteld “How will the COVID-19 crisis affect existing gender divides in Europe?”.

⁽²²⁾ PB C 50 van 9.2.2018, blz. 25.

⁽²³⁾ PB C 11 van 12.1.2018, blz. 35.

⁽²⁴⁾ PB C 316 van 22.9.2017, blz. 173.

⁽²⁵⁾ PB C 407 van 4.11.2016, blz. 2.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de index voor gendergelijkheid van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) voor 2019, die op 15 oktober 2019 werd gepubliceerd,
  - gezien het verslag van EIGE van 29 mei 2019 getiteld “Tackling the gender pay gap: not without a better work-life balance”,
  - gezien het verslag van EIGE van 5 maart 2020 getiteld “Beijing + 25: the fifth review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States”,
  - gezien de gegevensset van 2020 van de enquête van Eurofound getiteld “Living, Working and COVID-19”,
  - gezien de enquête van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) van 14 mei 2020 getiteld “A long way to go for LGBTI equality”,
  - gezien het verslag van het FRA van 5 april 2018 getiteld “A persisting concern: anti-Gypsyism as a barrier to Roma inclusion”,
  - gezien de enquête van het FRA van 5 maart 2014 getiteld “Violence against women: an EU-wide survey”,
  - gezien de beleidsnota van ILGA Europa getiteld “COVID-19: domestic violence against LGBTI people”,
  - gezien de publicatie van de Europese Vrouwenlobby getiteld “Putting equality between women and men at the heart of the response to COVID-19 across Europe”,
  - gezien de publicatie van IPPF European Network getiteld “How to address the impact on women, girls and vulnerable groups and their sexual and reproductive safety”,
  - gezien de beleidsnota van de Europese Vrouwenlobby getiteld “Walk-the-talk: EU funds must mirror women’s equality”,
  - gezien de beleidsnota van de Europese Vrouwenlobby getiteld “Women must not pay the price for COVID-19”,
  - gezien de studie van professor Sabine Oertelt-Prigione van 27 mei 2020 getiteld “The impact of sex and gender in the COVID-19 pandemic”,
  - gezien het gezamenlijke verslag van het Europees parlementair forum voor seksuele en reproductieve rechten en de Europese antenne van de Internationale Federatie voor Ouderschapsplanning getiteld “Sexual and Reproductive Health and Rights during the COVID-19 pandemic”, gepubliceerd op 22 april 2020,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid (A9-0229/2020),
- A. overwegende dat de COVID-19-crisis en de gevolgen ervan een duidelijk genderperspectief hebben, aangezien ze vrouwen en mannen op een andere manier treffen, en dat ze de bestaande ongelijkheden en tekortkomingen met betrekking tot gendergelijkheid en de rechten van vrouwen duidelijk hebben gemaakt; overwegende dat er daarom een genderbewuste respons nodig is;

Donderdag 21 januari 2021

- B. overwegende dat COVID-19 verschillende groepen in de maatschappij op verschillende manieren en in verschillende mate treft, met inbegrip van vrouwen en mannen, jongeren, ouderen, personen met een handicap, slachtoffers van gendergerelateerd en huiselijk geweld, personen met verschillende socio-economische achtergronden, kinderen, alleenstaande ouders, en minderheidsgroepen, waaronder de Roma, LGBTQI+-personen en vrouwelijke vluchtelingen en migranten, en dat COVID-19 ook intersectionele gevolgen heeft; overwegende dat vrouwen en meisjes op de korte, middellange en lange termijn onevenredig zwaar zullen worden getroffen en dat de pandemie bestaande structurele genderongelijkheden heeft verergerd, met name voor meisjes en vrouwen uit gemarginaliseerde groepen;
- C. overwegende dat uit de initiële officiële sterftcijfers blijkt dat de sterfte door het virus bij oudere mannen hoger is, maar dat vrouwen een groter risico op besmetting lopen vanwege hun onevenredig hoge vertegenwoordiging onder eerstelijns werkers in essentiële sectoren tijdens de huidige crisis;
- D. overwegende dat de EU en de lidstaten niet voorbereid waren op een dergelijke gezondheids crisis; overwegende dat toegang tot gezondheidszorg zonder discriminatie een fundamenteel mensenrecht is; overwegende dat de reeds bestaande belemmeringen voor de toegang tot intensieve zorgen aanzienlijk verergerd zijn door de gezondheids crisis; overwegende dat de toegang tot intensieve zorgen voor dringende klachten, waaronder voor vrouwen, vertraging heeft opgelopen en soms werd belemmerd als gevolg van de annulering of het uitstel van “niet-essentiële” gezondheidsdiensten; overwegende dat de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en -diensten in dit opzicht ernstig is verstoord, met ernstige gevolgen, en dat er in bepaalde lidstaten pogingen zijn ondernomen om het recht op veilige en legale abortus te beperken; overwegende dat onder meer de toegang tot kraamzorg en veilige bevallingen, de beschikbaarheid van anticonceptiemiddelen, veilige abortus, ivf-diensten en voorzieningen voor klinische begeleiding in het geval van verkrachting essentiële behoeften zijn voor vrouwen; overwegende dat vanwege de buitengewone situatie met betrekking tot de nationale zorgstelsels en omdat essentiële openbare diensten en goederen tijdens de crisis schaarser worden, vrouwen en meisjes het risico lopen hun fundamentele recht op gezondheidsdiensten te verliezen; overwegende dat door de inspanningen om uitbraken in te dammen middelen kunnen worden onttrokken aan routinematige gezondheidsdiensten en de reeds beperkte toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten nog kan verslechteren;
- E. overwegende dat uit verslagen en cijfers van verschillende lidstaten tijdens en na de lockdownperiode blijkt dat het huiselijk en gendergerelateerd geweld, met inbegrip van fysiek geweld, psychisch geweld, dwang en cybergeweld, in zorgwekkende mate is toegenomen; overwegende dat geweld geen privéaangelegenheid is, maar een maatschappelijk probleem; overwegende dat lockdownmaatregelen het voor slachtoffers van partnergeweld moeilijker maken om hulp te zoeken, aangezien zij vaak samenwonen met hun misbruikers, en dat een beperkte toegang tot ondersteunende diensten, zoals opvangcentra en noodnummers voor vrouwen, en onvoldoende ondersteunende structuren en middelen een reeds bestaande “schaduwpanndemie” kunnen verergeren; overwegende dat er in opvangcentra voor vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn geworden van geweld slechts half zoveel bedden zijn als vereist op grond van het Verdrag van Istanbul; overwegende dat het leven en welzijn van veel kwetsbare groepen vrouwen in gevaar zijn als gevolg van de COVID-19-pandemie; overwegende dat femicides niet worden meegeteld in de officiële overlijdensstatistieken van COVID-19, maar wel gerelateerd kunnen zijn aan de uitbraak en de tijdens deze periode genomen lockdownmaatregelen; overwegende dat afzonderings- en quarantainemaatregelen mogelijk hebben geleid tot een hoger risico op vrouwelijke genitale verminking, waarbij gevallen onopgemerkt blijven door de sluiting van de scholen; overwegende dat economische en sociale druk verergerende factoren zijn die op de lange termijn kunnen leiden tot een toename van het huiselijk en gendergerelateerd geweld en het moeilijker kunnen maken voor vrouwen om hun mishandelende partner te verlaten;
- F. overwegende dat het toegenomen gebruik van internet tijdens de pandemie leidt tot meer online en door ICT gefaciliteerd gendergerelateerd geweld en meer online seksueel misbruik van kinderen en met name meisjes; overwegende dat mensenrechtenactivisten, vrouwelijke politici, vrouwelijke journalisten, vrouwen die tot een etnische minderheid behoren, inheemse vrouwen, lesbische, biseksuele en transgendervrouwen, en vrouwen met een handicap in het bijzonder het slachtoffer zijn van door ICT gefaciliteerd geweld; overwegende dat jonge vrouwen tussen 18 en 29 jaar in Europa het meeste risico lopen om geconfronteerd te worden met online geweld⁽²⁶⁾;
- G. overwegende dat de meerderheid van de werknemers die essentiële diensten verlenen in de huidige crisis vrouwen zijn, waaronder 76 % van de gezondheidswerkers (dokters, verpleegkundigen, verloskundigen, personeel in verzorgingshuizen), 82 % van de kassiers, 93 % van de kinderverzorgers en leraren, 95 % van de poets- en huishoudelijke hulpen en 86 % van de persoonlijke zorgverleners in de EU⁽²⁷⁾; overwegende dat onze economische, sociale en

⁽²⁶⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU\(2018\)604979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf)

⁽²⁷⁾ <https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/frontline-workers>

Donderdag 21 januari 2021

gezondheidszorgstelsels, ons openbaar leven en onze essentiële activiteiten kunnen worden gehandhaafd dankzij diegenen voor wie fysieke afstand bewaren geen optie is en die derhalve meer risico lopen om het virus door te geven aan hun familie;

- H. overwegende dat de lonen in veel essentiële, voornamelijk door vrouwen gedomineerde sectoren laag kunnen zijn, en dat in die sectoren vaak slechts het minimumloon wordt betaald; overwegende dat de horizontale en verticale segregatie op de arbeidsmarkt in de EU nog steeds aanzienlijk is en dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn in minder winstgevendere sectoren; overwegende dat 30 % van de vrouwen werkzaam is in het onderwijs en in de zorg- en sociale sector, tegenover 8 % van de mannen, en dat 7 % van de vrouwen werkzaam is in de wetenschap, technologie, engineering en wiskunde, tegenover 33 % van de mannen⁽²⁸⁾; overwegende dat de IAO waarschuwt dat bepaalde groepen onevenredig zwaar zullen worden getroffen door de economische crisis, waaronder diegenen die hun eerste stappen zetten op de arbeidsmarkt, waardoor de ongelijkheid zal toenemen, en dat vrouwen minder toegang hebben tot sociale bescherming en een onevenredig zware last zullen dragen; overwegende dat er als gevolg van de crisis reden tot bezorgdheid is over banenverlies in door vrouwen gedomineerde beroepen; overwegende dat door mannen gedomineerde sectoren zich waarschijnlijk eerder zullen herstellen dan typisch door vrouwen gedomineerde sectoren; overwegende dat het herstelplan “Next Generation EU” voldoende gericht moet zijn op de sectoren waarin vrouwen oververtegenwoordigd zijn; overwegende dat in het voorstel van de Commissie voor een herstelplan wordt benadrukt dat investeringen in de digitale transitie de sleutel vormen tot de toekomstige welvaart en veerkracht van Europa; overwegende dat uit de gendergelijkheidsindex van 2019 blijkt dat er in de digitale sector nog altijd sprake is hardnekkige ongelijkheden tussen mannen en vrouwen, en dat er tijdens de digitale transformatie van de arbeidsmarkt inspanningen moeten worden geleverd om genderkloven en segregatie op de arbeidsmarkt te beperken;
- I. overwegende dat vrouwen vaker een tijdelijke, deeltijdse of preciaire baan hebben dan mannen (26,5 % van de vrouwen tegenover 15,1 % van de mannen⁽²⁹⁾) en dat ze daarom aanzienlijk worden geraakt door banenverlies en tijdelijke werkloosheid als gevolg van de crisis, wat op lange termijn zo zal blijven;
- J. overwegende dat uit onderzoek van Eurofound blijkt dat de COVID-19-crisis een ernstig risico inhoudt dat de vooruitgang die op het gebied van gendergelijkheid met betrekking tot arbeidsparticipatie is geboekt, tientallen jaren wordt teruggedraaid, met name als de activiteit in sectoren waarin vrouwen oververtegenwoordigd zijn verder wordt belemmerd⁽³⁰⁾; overwegende dat uit onderzoek blijkt dat de afname van de arbeidsparticipatiekloof tussen mannen en vrouwen tussen 2015 en 2018 is gestagneerd en dat de aanhoudende ongelijkheid in arbeidsparticipatie Europa meer dan 335 miljard EUR per jaar kost, wat in 2019 overeenkwam met 2,41 % van het bnp⁽³¹⁾;
- K. overwegende dat de verschillende gevolgen van de crisis voor vrouwen en mannen goed worden aangetoond door de werkzaamheden van onder andere EIGE en UN Women; overwegende dat de volledige impact van de crisis echter moeilijk te meten is gezien het gebrek aan vergelijkbare, naar gender uitgesplitste gegevens in de verschillende lidstaten; overwegende dat de COVID-19-pandemie een ongekende impact op de Europese arbeidsmarkt heeft gehad; overwegende dat de situatie zorgvuldig per sector moet worden beoordeeld, waarbij de gegevens naar geslacht en leeftijd worden uitgesplitst, zowel tijdens de crisis als in de herstelperiode; overwegende dat de volledige gevolgen van de pandemie op economisch, sociaal en werkgelegenheidsgebied nog niet bekend zijn, maar dat voorlopige studies, waaronder van Eurofound, wijzen op een aanzienlijk banenverlies in de dienstensector en de industrie, evenals in contactsectoren zoals de detailhandel, de recreatieve sector en de verlening van persoonlijke diensten, waarin overwegend vrouwen werken; overwegende dat andere sectoren, waaronder de publieke, de medische en de ICT-sector, ondanks de crisis de werkzekerheid echter hebben weten te bewaren;
- L. overwegende dat startende ondernemers aanzienlijk zijn getroffen door de crisis;
- M. overwegende dat COVID-19 een allang bestaand probleem op het gebied van de zorgverlening in veel EU-lidstaten heeft blootgelegd; overwegende dat zorg als geheel en als voortdurend proces moet worden beschouwd, van kinderopvang en naschoolse opvang tot zorg voor personen met een handicap en ouderenzorg;

⁽²⁸⁾ EIGE, gendergelijkheidsindex 2019.

⁽²⁹⁾ <https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/economic-hardship-and-gender>

⁽³⁰⁾ Eurofound, enquête over COVID-19, 2020.

⁽³¹⁾ Eurofound, “Closing gender gaps in employment: defending progress and responding to COVID-19 challenges”, 2020.

Donderdag 21 januari 2021

- N. overwegende dat door de sluiting van scholen, zorgcentra en werkplaatsen de ongelijke verdeling van onbetaalde huishoudelijke en zorgtaken thuis is toegenomen voor vrouwen, die vaak niet alleen een evenwicht moesten vinden met betrekking tot telewerk, maar het ook moesten stellen zonder voldoende steun voor kinder- en ouderenzorg; overwegende dat telewerken kinderopvang niet kan vervangen; overwegende dat vrouwen gewoonlijk 13 uur per week meer dan mannen besteden aan onbetaalde zorg en huishoudelijk werk⁽³²⁾; overwegende dat de COVID-19-crisis mannen de kans heeft geboden om meer zorgtaken op zich te nemen, maar ook heeft aangetoond dat de verdeling van de zorg en huishoudelijke taken nog steeds ongelijk is en dat vrouwen en meisjes daar waarschijnlijk meer door worden getroffen; overwegende dat het zoeken naar een evenwicht tussen telewerk en gezinstaken voor extra druk zorgt en dat vrouwen derhalve worden geconfronteerd met een grotere emotionele, geestelijke en sociale belasting; overwegende dat dit kan leiden tot minder verwezenlijkingen op het werk en een invloed kan hebben op hun professionele ontwikkeling in vergelijking met hun mannelijke collega's;
- O. overwegende dat alleenstaande ouders onevenredig zwaar worden belast, van wie 85 % vrouwen zijn, wat neerkomt op 6,7 miljoen alleenstaande moeders in de EU⁽³³⁾, van wie bijna de helft ernstig gevaar loopt op sociale uitsluiting en armoede;
- P. overwegende dat uit onderzoek⁽³⁴⁾ blijkt dat COVID-19 een grotere impact heeft gehad op vrouwen met jonge kinderen dan op mannen in dezelfde thuissituatie; overwegende dat bijna een derde (29 %) van de vrouwen met jonge kinderen het moeilijk vond zich te concentreren op het werk, tegenover 16 % van de mannen met jonge kinderen; overwegende dat twee keer meer vrouwen met kinderen (29 %) zich na hun werk te moe voelden om huishoudelijk werk te verrichten, tegenover 16 % van de mannen; overwegende dat in april 2020 vrouwen met kinderen tussen 0 en 11 jaar vaker dan mannen met kinderen in dezelfde leeftijdsgroep last hadden van spanning (23 % tegenover 19 %) of zich eenzaam (14 % tegenover 6 %) en gedepimeerd (14 % tegenover 9 %) voelden;
- Q. overwegende dat in het voorstel van de Commissie voor een herstelpaan de nadruk wordt gelegd op investeringen in de groene transitie; overwegende dat het effect van de klimaatverandering anders wordt ervaren door vrouwen, aangezien zij om verschillende redenen met meer risico's en lasten worden geconfronteerd; overwegende dat gendergelijkheid en het betrekken van vrouwen bij besluitvormingsprocessen voorwaarden zijn voor duurzame ontwikkeling en een efficiënt beheer van de klimaatproblematiek; overwegende dat alle klimaatmaatregelen een gender- en intersectioneel perspectief moeten hebben;
- R. overwegende dat bepaalde groepen in de maatschappij, zoals alleenstaande ouders, slachtoffers van geweld, vrouwen die tot raciale of etnische minderheden behoren, oudere en jonge vrouwen, vrouwen met een handicap, Romavrouwen, LGBTQI+-vrouwen, vrouwen in de prostitutie en vluchtelingen en migranten, bijzonder kwetsbaar zijn voor het virus en de gezondheids- en socio-economische gevolgen ervan, gezien de maatregelen die zijn genomen en de bestaande tekortkomingen op het gebied van infrastructuur en diensten;
- S. overwegende dat dakloze vrouwen tijdens de COVID-19-pandemie met specifieke uitdagingen geconfronteerd blijven worden, aangezien tijdelijk onderdak en noodhuisvesting bijzonder kwetsbaar zijn voor overdracht van ziekten, gendergerelateerd geweld en gebrekkige toegang tot hygiëne en zorgfaciliteiten;
- T. overwegende dat COVID-19 een mondiale pandemie is die ieder land ter wereld treft; overwegende dat de pandemie verwoestende gevolgen heeft voor de bevolking in landen met ondergefinancierde gezondheidszorgstelsels, met name vrouwen en meisjes, en de bevolking van door conflicten getroffen landen; overwegende dat door de pandemie meer dan 47 miljoen vrouwen en meisjes in 2021 onder de armoedegrens zullen leven⁽³⁵⁾;
- U. overwegende dat uit recente gegevens van het UNFPA blijkt dat het uitstel of de onderbreking van hulpverleningsprogramma's en voorlichting op het gebied van schadelijke praktijken, de komende tien jaar zal leiden tot naar schatting 2 miljoen meer gevallen van vrouwelijke genitale verminking en 13 miljoen meer kinderhuwelijken wereldwijd, in vergelijking met de schattingen van vóór de pandemie;

⁽³²⁾ <https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/unpaid-care-and-housework>

⁽³³⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/how-will-covid-19-crisis-affect-existing-gender-divides-europe>

⁽³⁴⁾ Eurofound, enquête over COVID-19, 2020.

⁽³⁵⁾ UN Women, "From Insights to Action: Gender Equality in the wake of COVID-19".

Donderdag 21 januari 2021

- V. overwegende dat de verlening van diensten moet worden gebaseerd op gegevensgestuurde identificatie van behoeften, waarbij begrotingsmiddelen worden toegewezen op basis van dit onderzoek; overwegende dat in de begrotingen en bij de toewijzing van middelen rekening moet worden gehouden met de verschillende behoeften en omstandigheden van mannen en vrouwen;
- W. overwegende dat vrouwen en mannen vanwege het bestaande glazen plafond niet in dezelfde mate betrokken zijn bij de besluitvorming over de herstelfase; overwegende dat vrouwen, en de maatschappelijke organisaties die hen vertegenwoordigen, een actieve en centrale moeten spelen in het besluitvormingsproces, om ervoor te zorgen dat bij de besluitvorming over en het ontwerp, de tenuitvoerlegging en de monitoring van de herstelfase en aanverwante maatregelen op lokaal, regionaal, nationaal en EU-niveau rekening wordt gehouden met hun standpunten en behoeften;
- X. overwegende dat kwesties met betrekking tot vrouwenrechten en de bevordering van gendergelijkheid moeten worden gemainstreamd en op het hoogste niveau moeten worden besproken, met name met het oog op de uitvoering van de gendergelijkheidsstrategie van de EU; overwegende dat het Europees Parlement een Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid heeft en dat de Commissie een commissaris heeft die exclusief met gelijkheid belast is, maar dat er geen specifieke Raadsformatie bestaat die gewijd is aan gendergelijkheid en dat de ministers en staatssecretarissen die bevoegd zijn voor gendergelijkheid geen specifiek forum hebben voor debat en besluitvorming;
- Y. overwegende dat de op dit gebied geïdentificeerde essentiële acties zullen zorgen voor weerbaarheid en paraatheid voor toekomstige crises;

Algemene opmerkingen

1. benadrukt de noodzaak van een gendergevoelige aanpak, waarbij gendermainstreaming en genderbudgettering in alle aspecten van de respons op de COVID-19-crisis worden toegepast, om tijdens de pandemie en de periode erna vrouwenrechten te behouden en te beschermen en om gendergelijkheid te bevorderen;
2. benadrukt dat de lessen die in vorige crises en de huidige crisis zijn geleerd in de toekomst moeten worden toegepast op de ontwikkeling en uitvoering van beleid om fouten uit het verleden niet te herhalen, en dat er voor alle stadia van toekomstige crises een gendergevoelige respons moet worden voorbereid om negatieve gevolgen voor de rechten van vrouwen te voorkomen; roept de Commissie ertoe op een permanent netwerk in het leven te roepen voor de uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten over de aanpak van de gendergerelateerde aspecten van COVID-19; roept de Raad op een specifieke Raadsformatie op te zetten die gewijd is aan gendergelijkheid, evenals een formele werkgroep om gemeenschappelijke en concrete maatregelen in te voeren om de uitdagingen op het gebied van de rechten van vrouwen en gendergelijkheid aan te gaan en ervoor te zorgen dat kwesties inzake gendergelijkheid op het hoogste politieke niveau worden besproken;
3. benadrukt dat de Commissie en de lidstaten automatisch gendereffectbeoordelingen moeten uitvoeren, waaronder voor maatregelen die deel uitmaken van het herstelplan; is voornemens om via het standpunt van het Parlement gendergelijkheid te integreren en te versterken in "Next Generation EU";
4. dringt er bij de Commissie op aan de prevalentie van het virus bij werknemers in essentiële sectoren tijdens de huidige crises te onderzoeken, met name bij vrouwen en etnische minderheden vanwege hun onevenredig hoge vertegenwoordiging in deze sectoren; spoort de Commissie en de lidstaten ertoe aan passende maatregelen te treffen om de veiligheid op het werk te vergroten, en verzoekt de lidstaten hun arbeidsvoorwaarden te verbeteren, waaronder door middel van de Kaderrichtlijn⁽³⁶⁾, Richtlijn 92/85/EEG en het strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk voor de periode na 2020;
5. verzoekt de lidstaten, de Commissie, Eurostat en EIGE om regelmatig gegevens te verzamelen over COVID-19 die onder andere zijn uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en intersectionele discriminatie, evenals gegevens over de socio-economische gevolgen van het virus; benadrukt dat herstelmaatregelen moeten worden vastgesteld op basis van naar geslacht uitgesplitste gegevens om te verzekeren dat de respons alomvattend is, met bijzondere aandacht voor gebieden waarvoor de gegevens schaars en niet vergelijkbaar zijn, zoals geweld tegen vrouwen en zorgdiensten; benadrukt dat dergelijke gegevens systematisch moeten worden geproduceerd en openbaar beschikbaar moeten zijn; wijst erop dat de Commissie en de lidstaten de capaciteitsopbouw van nationale instanties voor statistiek en andere in dat opzicht relevante actoren moeten ondersteunen;

⁽³⁶⁾ Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk (PB L 183 van 29.6.1989, blz. 1).

Donderdag 21 januari 2021

6. benadrukt de noodzaak van gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen, ook uit de kwetsbaarste groepen, in leidinggevende functies en in het besluitvormingsproces bij de vaststelling en opheffing van maatregelen in tijden van crisis, en in alle stadia van het ontwerp, de goedkeuring en uitvoering van herstelplannen, zodat hun specifieke behoeften en omstandigheden volledig en op gepaste wijze in aanmerking worden genomen en zodat doeltreffende en gerichte maatregelen worden gepland om ervoor te zorgen dat het noodzakelijke steunpakket aan hun behoeften voldoet; roept de lidstaten op om in tijden van crisis gerichte taskforces in te stellen waarbij relevante belanghebbenden en vertegenwoordigers van vrouwenorganisaties betrokken zijn om te zorgen voor gendermainstreaming; roept de nationale parlementen van de lidstaten op commissies in het leven te roepen die gewijd zijn aan het effect van de COVID-19-crisis op vrouwen en meisjes, om zo te zorgen voor een speciale ruimte voor debat over en toezicht op de crisis en de gendereffecten daarvan; is ingenomen met het voornemen van de Commissie om aan te dringen op de goedkeuring van het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de verbetering van de man-vrouwverhouding bij niet-uitvoerende bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen en daarmee samenhangende maatregelen⁽³⁷⁾ (de richtlijn vrouwelijke bestuurders), en verzoekt de Raad dit voorstel te deblokken en aan te nemen; benadrukt verder dat meer vrouwen moeten worden betrokken bij het EU-mechanisme voor civiele bescherming en overige crisisresponsmechanismen op zowel EU- als nationaal niveau; verbindt zich er bovendien toe om te waarborgen dat panels tijdens de hoorzittingen en workshops van het Parlement genderevenwichtig zijn en om de discussies over herstelmaatregelen te verrijken door middel van diversiteit;

7. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan desinformatie, negatieve publieke verklaringen, onvoldoende prioritering, beperkte of geweigerde toegang tot relevante diensten en regressieve initiatieven op het gebied van vrouwenrechten, LGBTQI+-rechten en gendergelijkheid nauwlettend te volgen en er streng op te reageren; verzoekt de Commissie om toe te zien op de steeds kleiner wordende ruimte voor maatschappelijke organisaties en demonstraties in verband met de hierboven vernoemde onderwerpen als gevolg van de lockdownmaatregelen, als kwesties die verband houden met de democratie en de grondrechten tijdens de COVID-19-crisis in de periode na de crisis; merkt op dat er passende maatregelen worden genomen indien wordt vastgesteld dat schendingen van de rechtsstaatbeginselen in een lidstaat op een voldoende directe manier afbreuk doen of ernstig afbreuk dreigen te doen aan het goede financiële beheer van de Uniebegroting of de bescherming van de financiële belangen van de Unie; roept de lidstaten op om ervoor te zorgen dat restrictieve noodmaatregelen uitsluitend dienen ter bestrijding van de pandemie, beperkt zijn in de tijd en niet in strijd zijn met de grondrechten;

Gezondheidsgerelateerde aspecten en genderimpact van COVID-19

8. is bezorgd over het hoge sterftecijfer door COVID-19; wijst op het initiële hogere sterftecijfer onder mannen en spoort de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de relevante EU-agentschappen aan de verschillende gezondheidseffecten voor mannen en vrouwen te onderzoeken; roept de Commissie ertoe op de situatie te blijven volgen teneinde de langetermijneffecten van het virus op de gezondheid van mannen en vrouwen te begrijpen; benadrukt dat klinisch onderzoek naar het virus een evenwichtige gendervertegenwoordiging moet omvatten om na te kunnen gaan hoe het virus en een potentieel vaccin of mogelijke behandeling een andere impact hebben op mannen en vrouwen;

9. spoort de lidstaten aan om de toegang tot essentiële, kwalitatieve medische en psychologische gezondheidszorg die geen verband houdt met COVID-19 te waarborgen voor vrouwen en mannen, zoals kankerscreening en -behandeling, zwangerschaps- en neonatale gezondheidszorg en spoedeisende zorg voor personen met een hartaanval of beroerte; dringt er bij de lidstaten op aan om op die gebieden in overeenstemming met de richtsnoeren van de WHO te handelen;

10. betreurt dat de toegang tot diensten voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRHR) in sommige lidstaten tijdens de crisis is verwaarloosd, beperkt of zelfs is aangevallen; benadrukt dat de lidstaten de kwaliteit van en de betaalbare toegang zonder discriminatie tot diensten, informatie en goederen op het gebied van SRHR moeten waarborgen tijdens en na de crisis, evenals tijdens vergelijkbare noodsituaties, door te erkennen dat dit essentiële, levensreddende en vaak tijdgevoelige diensten zijn die in overeenstemming met de WHO-richtsnoeren en een patiëntgerichte, op de mensenrechten gebaseerde benadering moeten worden verleend; verwerpt nadrukkelijk alle pogingen om SRHR- en LGBTQI+-rechten te beknotten en wijst erop dat tegenstanders van SRHR deze crisis niet mogen misbruiken om de rechten van vrouwen, zoals het recht op veilige abortus, in te perken; roept de Commissie op de uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten te vergemakkelijken en maatschappelijke organisaties, die vaak deskundig zijn op deze gebieden, te betrekken bij nieuwe methoden voor het verlenen van SRHR-zorg en manieren om lacunes in de dienstverlening aan te

⁽³⁷⁾ COM(2012)0614.

Donderdag 21 januari 2021

pakken; benadrukt dat het belangrijk is te communiceren met dienstverleners om duidelijk te maken dat deze diensten essentieel blijven en continu moeten worden verleend; beklemtoont dat alle kraamzorg beschikbaar moet blijven en over voldoende personeel en middelen moet beschikken;

11. spoort de lidstaten aan om te investeren in robuuste en veerkrachtige gezondheidszorgstelsels en om essentiële werknemers, zoals gezondheids- en maatschappelijk werkers, te prijzen en te ondersteunen door veilige arbeidsomstandigheden te waarborgen, gepaste uitrusting te bieden, voorwaarden voor een billijke verloning vast te stellen, professionele ontwikkeling mogelijk te maken, onder meer via hoger onderwijs, en de toegang tot diensten zoals kinderopvang en geestelijke gezondheidszorg te waarborgen;

12. spoort de Commissie ertoe aan om bij haar gezondheidsgerelateerde beleidsreacties, waaronder het EU4Health-programma, het kankerbestrijdingsplan van de EU en de gezondheidsstrategie van de EU, rekening te houden met noodsituaties zoals COVID-19, met inbegrip van de gevolgen ervan voor genderspecifieke gezondheidszorgaspecten zoals SRHR; roept de Commissie en de lidstaten op om de gezondheidsgerelateerde aspecten van de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 te behandelen bij de tenuitvoerlegging van het EU4Health-programma, zoals SRHR als integraal onderdeel van gezondheid en een essentieel aspect van het welzijn en de bevordering van gendergelijkheid; vraagt om meer te investeren in diensten die essentieel zijn voor gendergelijkheid en om gender- en gezondheidsdeskundigen en genderevenwicht op te nemen in de tenuitvoerlegging van het EU4Health-programma;

13. herinnert eraan dat toegang tot gezondheidszorg een mensenrecht is en voldoende financiering vereist; herinnert de lidstaten eraan dat ze de unieke behoeften van vrouwen en mannen in aanmerking moeten nemen bij de versterking van de capaciteit van de gezondheidszorgstelsels en van de essentiële infrastructuur als gevolg van COVID-19, in het bijzonder wat betreft gezondheidszorg, ziektedetectie en -respons, paraatheid bij noodsituaties, onderzoek en ontwikkeling en gezondheidswerkers;

14. roept de lidstaten ertoe op om tijdens en na de crisis initiatieven op het gebied van geestelijke gezondheidszorg te steunen, vanwege de stress, angst, depressie en eenzaamheid als gevolg van de lockdown, financiële zorgen en huiselijk geweld of andere factoren die te maken hebben met de crisis, waarbij rekening moet worden gehouden met de verschillende impact op vrouwen en mannen, en roept hen er tevens toe op om financiële middelen te investeren om ervoor te zorgen dat adequate diensten beschikbaar zijn wanneer nodig; verzoekt de Commissie om in heel Europa een campagne inzake geestelijke gezondheid te organiseren;

Gendergerelateerd geweld tijdens COVID-19

15. dringt er bij de lidstaten op aan om bij hun respons op de COVID-19-pandemie gendergerelateerd geweld aan te pakken waarmee vrouwen en meisjes, met inbegrip van transvrouwen, evenals interseksuele en non-binaire personen en genderdiverse personen, worden geconfronteerd; spoort de lidstaten aan gegevens en tendensen te blijven analyseren op het gebied van de prevalentie en melding van alle vormen van gendergerelateerd en huiselijk geweld, evenals de gevolgen voor kinderen, zolang de lockdownmaatregelen gelden en in de periode onmiddellijk daarna; erkent dat de publieke respons ontoereikend is geweest als het gaat om de bestrijding van geweld tegen vrouwen en meisjes en om de noodzaak om geweld tegen vrouwen te voorkomen in noodplannen en bij toekomstige noodsituaties, en dat er te weinig nadruk is gelegd op het invoeren van uitzonderingen op de lockdownregels, het opzetten van hulplijnen en instrumenten en signalen om informatie te delen, het waarborgen van ononderbroken toegang tot gezondheidsdiensten en het behouden van veilige toegang tot rechtswinkels, opvangcentra of alternatieve huisvesting met voldoende capaciteit, politie- en justitiediensten, noodrechtbanken voor het uitvaardigen van de gepaste contactverboden en/of beschermingsbevelen, en het waarborgen dat dit als essentieel wordt beschouwd; vraagt de lidstaten om veilige en flexibele noodwaarschuwingssystemen op te zetten, nieuwe hulpverleningsdiensten per telefoon, e-mail en sms aan te bieden voor onmiddellijke politiebijstand, evenals onlinediensten zoals hulplijnen, verborgen apps, digitale platformen en apotheeknetwerken, en noodfinanciering te verstrekken aan ondersteunende diensten, niet-gouvernementele organisaties en maatschappelijke organisaties; verzoekt de lidstaten te waarborgen dat ondersteunende diensten een gecoördineerde aanpak hanteren om vrouwen die risico lopen te identificeren, teneinde ervoor te zorgen dat al deze maatregelen beschikbaar en toegankelijk zijn voor alle vrouwen en meisjes die onder hun jurisdictie vallen, met inbegrip van diegenen met een handicap, ongeacht hun migratiestatus, en te voorzien in genderbewuste opleidingen voor gezondheidswerkers, eerstelijns politieagenten en magistraten; nodigt de lidstaten uit om nationale innovaties en beste praktijken op het gebied van de aanpak van gendergerelateerd geweld te delen, teneinde doeltreffende praktijken beter te kunnen identificeren en bevorderen, en verzoekt de Commissie deze praktijken aan te moedigen;

Donderdag 21 januari 2021

16. verzoekt de lidstaten om, in het licht van de pandemie, een gecoördineerde benadering tussen de overheid en openbare diensten, ondersteunende faciliteiten en de privésector te waarborgen en om hun protocollen bij te werken die slachtoffers van gendergerelateerd geweld kunnen gebruiken om hulp te zoeken, strafbare feiten te melden en toegang te krijgen tot gezondheidsdiensten, evenals getuigen aan te moedigen om dergelijke strafbare feiten te melden; dringt er bij de Commissie op aan een EU-protocol inzake geweld tegen vrouwen in crisis- en noodsituaties op te stellen teneinde geweld tegen vrouwen te voorkomen en slachtoffers van gendergerelateerd geweld te steunen in noodsituaties zoals de COVID-19-pandemie; wijst erop dat dit protocol essentiële beschermingsdiensten voor slachtoffers moet omvatten; is ingenomen met het voorstel van het Duitse voorzitterschap om voor slachtoffers van huiselijk en gendergerelateerd geweld een EU-brede hulplijn in alle talen van de Unie op te zetten en dringt er bij de Raad op aan dit voorstel te steunen;

17. verzoekt de Commissie om bewustmakings-, informatie- en voorlichtingscampagnes te bevorderen over alle vormen van huiselijk en gendergerelateerd geweld, zoals fysiek geweld, seksuele intimidatie en cybergeweld en seksuele uitbuiting, in het bijzonder met betrekking tot nieuwe preventiemaatregelen en flexibele waarschuwingssystemen, teneinde meldingen aan te moedigen, in samenwerking met en gecoördineerd door erkende en gespecialiseerde vrouwenorganisaties; verzoekt de Commissie samen te werken met technologieplatformen binnen de werkingssfeer van de wet inzake digitale diensten om illegale onlineactiviteiten aan te pakken, waaronder ook alle vormen van onlinegeweld tegen vrouwen en meisjes, aangezien het internet sinds het begin van de pandemie op grote schaal wordt gebruikt voor werk, onderwijs en ontspanning en dat ook in de toekomst zo zal blijven;

18. herinnert eraan dat de speciale VN-rapporteur inzake geweld tegen vrouwen heeft opgemerkt dat tijdens de COVID-19-crisis duidelijk is geworden dat centrale verdragen ter bescherming tegen en voorkoming van gendergerelateerd geweld niet goed ten uitvoer zijn gelegd; verzoekt de Raad de ratificatie van het Verdrag van Istanbul door de EU zo snel mogelijk af te ronden op basis van een brede toetreding zonder enige beperkingen, en te pleiten voor de ratificatie, de snelle en goede tenuitvoerlegging en handhaving van het verdrag door alle lidstaten; verzoekt de lidstaten die dat nog niet hebben gedaan het verdrag snel te ratificeren en voldoende financiële en personele middelen ter beschikking te stellen om geweld tegen vrouwen en gendergerelateerd geweld te voorkomen en te bestrijden en slachtoffers, vooral in crisissituaties, te beschermen; dringt er bij de lidstaten op aan rekening te houden met de aanbevelingen van GREVIO en hun wetgeving te verbeteren zodat deze meer in overeenstemming is met de bepalingen van het Verdrag van Istanbul, in het bijzonder wat betreft gezamenlijke definities voor daden van gendergerelateerd geweld;

19. roept de Raad op om geweld tegen vrouwen aan de lijst van strafbare feiten in de EU toe te voegen, en roept de Commissie op om een richtlijn voor te stellen om alle vormen van gendergerelateerd geweld aan te pakken, teneinde een sterk juridisch kader vast te stellen, de uitwisseling van beste praktijken tussen lidstaten te coördineren, de verzameling van accurate en vergelijkbare gegevens te bevorderen, de omvang van het geweld nauwkeurig in kaart te brengen, de mogelijkheid te overwegen om prognoses op te stellen en de gevolgen van COVID-19 voor de verlening van cruciale diensten aan slachtoffers te beoordelen; is ingenomen met de toezegging van de Commissie om een nieuwe EU-enquête over gendergerelateerd geweld uit te voeren, waarvan de resultaten in 2023 zullen worden voorgesteld; benadrukt de noodzaak om geharmoniseerde gegevens over gendergerelateerd geweld te verzamelen en roept de lidstaten op om de relevante gegevens te verzamelen en te verstrekken wanneer daar om wordt gevraagd, waaronder aan Eurostat;

20. bevestigt zijn krachtige steun voor zowel het programma Justitie als het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden; is ingenomen met de creatie van het nieuwe onderdeel "waarden van de Unie" in het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden en benadrukt dat het gericht moet zijn op de bescherming en bevordering van en de bewustmaking over rechten, door financiële steun te verlenen aan maatschappelijke organisaties die op lokaal, regionaal en transnationaal niveau actief zijn; herinnert aan het standpunt van het Parlement over het waarborgen van voldoende financiering voor die programma's; is ingenomen met de aanvullende toewijzing voor de vlaggenschipprogramma's, zoals overeengekomen in de slotonderhandelingen tussen het Parlement en de Raad over het MFK voor 2021-2027, waarvan het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden zal profiteren; is ingenomen met het voorlopig akkoord over de EU-begroting voor 2021, waarin 6,6 miljoen EUR extra wordt toegewezen aan het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden; benadrukt de noodzaak van voldoende financiering uit deze toewijzingen voor acties die gericht zijn op het voorkomen en bestrijden van gendergerelateerd geweld in het kader van de specifieke doelstelling van Daphne, en is ingenomen met de toewijzing die daarvoor is overeengekomen; benadrukt dat de EU ambitieuzer moet zijn bij de verdediging van onze waarden en in voldoende financiering voor deze activiteiten moet voorzien; dringt bovendien aan op de dringende tenuitvoerlegging van duidelijke, gendergerichte maatregelen via de toewijzing van middelen, om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van vrouwen na de crisis, met name op het gebied van werkgelegenheid, gendergerelateerd geweld en SRHR, waaronder in andere programma's en instrumenten binnen "Next Generation EU", en het MFK voor 2021-2027, in overeenstemming met de tweeledige aanpak van de strategie voor gendergelijkheid; roept de lidstaten en de Commissie op om dit in aanmerking te nemen wanneer ze nationale COVID-19-responsplannen indienen, om terdege rekening te houden met bestaande maatregelen en financiering, en om gendergelijkheid een centrale plaats te geven in het economisch herstel; verzoekt de lidstaten en de Commissie om gendermainstreaming en genderbudgettering toe te passen in de herstelmaatregelen;

Donderdag 21 januari 2021

21. toont zich ernstig verontrust over de impact van de crisis op LGBTQI+-personen, en in het bijzonder op jongeren, van wie velen fysieke afstandsregels hebben moeten naleven of in quarantaine zijn moeten gaan in vijandige gezinsomgevingen, waardoor zij meer risico lopen om het slachtoffer te worden van huiselijk en LGBTQI+-foob geweld; merkt op dat een groter dan gemiddeld percentage LGBTQI+-personen werkloos is of een onzekere baan heeft met beperkte en instabiele financiële middelen waardoor zij in een vijandige of gewelddadige omgeving moeten blijven; verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat bij alle COVID-19-initiatieven op het gebied van huiselijk, gendergerelateerd en seksueel geweld rekening wordt gehouden met het verhoogde risico en de specifieke problemen van LGBTQI+-personen en dat ondersteuningsdiensten voor slachtoffers en speciale COVID-19-initiatieven in reactie op huiselijk geweld uitdrukkelijk LGBTQI+-slachtoffers van huiselijk geweld proberen te bereiken;

22. roept de lidstaten ertoe op de verlening van doeltreffende, toegankelijke, betaalbare en kwalitatieve medische en psychologische ondersteuning te waarborgen voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, met inbegrip van diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid, in het bijzonder in tijden van crisis, wanneer dergelijke ondersteuning als essentieel moet worden beschouwd; vraagt de Commissie om nauw samen te werken met de lidstaten om de volledige tenuitvoerlegging van de richtlijn slachtofferrechten⁽³⁸⁾ te verzekeren, met bijzondere aandacht voor het genderperspectief naar aanleiding van haar recente uitvoeringsverslag⁽³⁹⁾ en met het oog op de versterking van de rechten van slachtoffers van gendergerelateerd geweld in de nieuwe strategie inzake slachtofferrechten;

COVID-19, de economie, het herstel en de genderimpact

23. roept de Commissie, het Parlement en de Raad ertoe op rekening te houden met het feit dat de COVID-19-crisis vrouwen onevenredig zwaar treft op socio-economisch gebied, waaronder op het gebied van hun inkomen en arbeidsparticipatie, en zal leiden tot nog grotere ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en discriminatie op de arbeidsmarkt, en verzoekt hen om samen met de lidstaten de socio-economische behoeften van vrouwen en mannen na de crisis grondig te onderzoeken en specifieke maatregelen te treffen, en bij de tenuitvoerlegging van programma's in het kader van de EU-begroting voor 2021, het volgende MFK en "Next Generation EU" de horizontale en verticale segregatie op de arbeidsmarkt te onderzoeken, waarbij moet worden gewaarborgd dat het genderperspectief en genderbudgettering in alle programma's worden geïntegreerd en dat nadien genereffectbeoordelingen worden uitgevoerd, zoals bepaald in de gendergelijkheidsstrategie van de Commissie voor 2020-2025; dringt aan op de doeltreffende tenuitvoerlegging en monitoring van de strategie; roept de lidstaten ertoe op om een hoofdstuk op te nemen in hun nationaal plan voor herstel en veerkracht met gerichte acties om gendergelijkheid te bevorderen, dat wordt uitgewerkt in samenwerking met de nationale instanties voor gelijke behandeling;

24. benadrukt dat de aard en de plaats van werk na de crisis moeten worden herbekeken; benadrukt dat telewerken kinderopvang niet kan vervangen en niets afdoet aan de noodzaak van toegang tot betaalbare, kwalitatieve kinderopvang of van aanpassingen van de werkplek in verband met handicaps; wijst erop dat flexibel werk, zoals overeengekomen met de werkgever, het voor vrouwen en mannen mogelijk kan maken om vanuit huis of lokale coworkingruimtes te werken en tot een beter evenwicht tussen werk en privéleven kan leiden, wat mogelijk kan leiden tot genderinclusieve groei op de lange termijn; merkt op dat deze aanpak extra impulsen kan geven aan plattelandsgebieden en hun infrastructuur; verzoekt de Commissie te waarborgen dat de Barcelona-doelstellingen worden gehaald; dringt er bij de lidstaten op aan onverwijd het IAO-Verdrag betreffende geweld en intimidatie uit 2019 (nr. 190) te ratificeren en het toe te passen samen met de bijbehorende aanbeveling (nr. 206) die betrekking heeft op alle plaatsen waar werkgerelateerd geweld en intimidatie kunnen voorkomen, zoals openbare en private werkplekken en werkgerelateerde communicatie;

25. roept de Commissie ertoe op uitgesplitste en vergelijkbare gegevens te verzamelen over de verlening van verschillende soorten zorg, waaronder kinderopvang, ouderenzorg en gehandicaptenzorg, alsook over het geslacht, de leeftijd en de arbeidssituatie van de zorgverleners, en die te gebruiken voor een onderzoek naar de zorgkloof, met het oog op een EU-zorgstrategie die een holistische en levenslange aanpak van zorg biedt, rekening houdend met de behoeften van zorgverleners en de mensen voor wie zij zorgen; merkt op dat de bevoegdheden van de lidstaten en de regio's in de strategie moeten worden geëerbiedigd, maar dat de strategie ook gericht moet zijn op betere samenwerking en coördinatie op EU-niveau, door middel van relevante initiatieven en investeringen, waaronder in het kader van het InvestEU-programma en de faciliteit voor herstel en veerkracht, in het belang van formele en informele zorgverleners en de mensen voor wie zij

⁽³⁸⁾ Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (PB L 315 van 14.11.2012, blz. 57).

⁽³⁹⁾ Verslag van de Commissie van 11 mei 2020 over de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (COM(2020)0188).

Donderdag 21 januari 2021

zorgen; beklemtoont dat samenwerking en maatregelen op EU-niveau in combinatie met een doeltreffend gebruik van EU-middelen kan bijdragen tot de totstandbrenging van kwalitatieve, toegankelijke en betaalbare zorgdiensten;

26. beklemtoont dat investeringen in de zorg belangrijk zijn om gendergelijkheid en de economische empowerment van vrouwen te garanderen, veerkrachtige samenlevingen tot stand te brengen en de regelgeving inzake werkgelegenheid, sociale zekerheid en pensioenen in door vrouwen gedomineerde sectoren te verbeteren, en dat dergelijke investeringen ook een positief effect hebben op het bbp omdat meer vrouwen de kans krijgen betaald werk te verrichten; wijst erop dat er als gevolg van de COVID-19-pandemie en de daarmee samenhangende maatregelen andere modellen voor de zorgverlening moeten komen; verzoekt de Commissie in dit verband de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorgdiensten en op het gebied van de verschillende zorgmodellen te vergemakkelijken; spoort de Commissie ertoe aan de situatie van mantelzorgers te onderzoeken en beste praktijken uit te wisselen over de manier waarop de lidstaten hun werk kunnen regulariseren; dringt er bij de lidstaten op aan te voorzien in de behoeften van zorgverleners bij pensionering; vraagt in dat opzicht om een voorstel voor een aanbeveling van de Raad inzake sociale bescherming en diensten voor zorgverleners;

27. dringt er bij de lidstaten op aan om mannen, bijvoorbeeld door middel van stimuleringsmaatregelen, aan te sporen om gebruik te maken van flexibele werkregelingen, aangezien een onevenredig aantal vrouwen gewoonlijk een beroep doet op dergelijke regelingen; spoort de lidstaten aan de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven onverwijld om te zetten en ten uitvoer te leggen en verzoekt de Commissie om de tenuitvoerlegging van de richtlijn door de lidstaten jaarlijks systematisch en nauwlettend te monitoren; spoort de lidstaten aan tekortkomingen op het gebied van een goed evenwicht tussen werk en privéleven aan te pakken door verder te gaan dan de normen die in de richtlijn zijn vervat, met name gezien de noodzaak om de omstandigheden die door de COVID-19-maatregelen aan het licht zijn gekomen, en de gevolgen daarvan voor de medische protocollen in instellingen, met inbegrip van kinderopvangvoorzieningen, aan te pakken;

28. verzoekt de lidstaten, zolang de maatregelen om de COVID-19-crisis aan te pakken van kracht zijn, een speciaal, niet-overdraagbaar verlof voor verzorgers en werkende ouders in te voeren met volledig behoud van loon;

29. erkent dat alleenstaande ouders, van wie een grote meerderheid (85 %) vrouwen zijn, tijdens de pandemie en de periode na de crisis worden geconfronteerd met unieke en uitdagende omstandigheden als gevolg van meerdere lasten, waaronder voortdurende zorgverlening, zorgen over voogdijregelingen en mogelijke financiële zorgen en eenzaamheid; roept de Commissie en de lidstaten ertoe op rekening te houden met hun specifieke situatie en deze verder te onderzoeken, met inbegrip van de bijkomende lasten op het gebied van werk, onderwijs en zorg, de toegang tot advocaten en de uitvoering van voogdijregelingen;

30. benadrukt dat het belangrijk is de deelname van vrouwen aan de economie te vergroten en te zorgen voor inclusievere groei als deel van de oplossing voor het herstel na de pandemie, aangezien gelijke kansen en een grotere arbeidsmarktparticipatie van vrouwen kunnen zorgen voor meer banen, economische welvaart en een groter concurrentievermogen in de EU; spoort de lidstaten aan om de richtsnoeren van de Commissie voor het werkgelegenheidsbeleid in de EU te volgen, met inachtneming van hun nationale arbeidsmarktmodellen; verzoekt de lidstaten in dit verband om terdege rekening te houden met arbeidsmarktsegregatie, onzeker werk en de loon- en pensioenkloof, teneinde de arbeidsomstandigheden en sociale bescherming te verbeteren door middel van op maat gesneden beleid;

31. benadrukt dat een gelijk loon voor gelijk en gelijkwaardig werk voor vrouwen en mannen een leidend beginsel moet zijn voor de Commissie, het Parlement en alle lidstaten bij het ontwerp van responsmaatregelen in het kader van de COVID-19-crisis; spoort de Commissie aan haar toezegging na te komen om snel bindende maatregelen op het gebied van loontransparantie voor te stellen om de loon- en pensioenkloof tussen vrouwen en mannen doeltreffend aan te pakken, aangezien economische indicatoren aangeven dat beide kloven ten gevolge van de pandemie nog breder worden; roept de Commissie in dit verband op om de beste praktijken van de lidstaten in aanmerking te nemen en terdege rekening te houden met de unieke omstandigheden van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en de verschillende arbeidsmarktmodellen in de EU; verzoekt de Commissie voorts om Richtlijn 2006/54/EG te herzien;

32. wijst op de uitdagingen voor de huishoud- en thuiszorgsector en zijn werknemers; roept de lidstaten op om IAO-Verdrag nr. 189 inzake huishoudelijk personeel te ratificeren en ervoor te zorgen dat de sector in aanmerking komt voor maatregelen tot matiging van de financiële gevolgen van de crisis zodat zij hun activiteit in adequate omstandigheden kunnen hervatten; verzoekt de lidstaten de huishoudsector te regulariseren;

33. is ingenomen met het investeringsinitiatief coronavirusrespons (CRII) en het CRII+-pakket dat het cohesiebeleid mobiliseert om de meest getroffen sectoren te ondersteunen, en dringt tevens aan op gerichte maatregelen in sectoren waar vooral vrouwen werken; benadrukt het belang van het instrument van de Commissie voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand (SURE), dat inkomenssteun biedt aan werklozen en tijdelijk werklozen; benadrukt dat het nodig is de impact van deze instrumenten op de situatie van vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt van

Donderdag 21 januari 2021

de EU te beoordelen en toekomstige beleidsmaatregelen daaraan aan te passen; beklemtoont de noodzaak van omscholings- en bijscholingsprogramma's voor vrouwen om rekening te houden met verschuivingen op de arbeidsmarkt ten gevolge van COVID-19;

34. roept de Commissie ertoe op ondernemers, en met name vrouwelijke ondernemers, te ondersteunen wanneer zij vaardigheden of interesses die zij tijdens de COVID-19-periode hebben opgedaan verder willen ontwikkelen of erop willen voortbouwen, waaronder door middel van ondernemingskansen voor moeders, alleenstaande ouders en anderen die minder geneigd zijn ondernemer te worden, teneinde hun financiële onafhankelijkheid te bevorderen en de toegang tot en de kennis over leningen, aandelenfinanciering en microfinanciering via EU-programma's en -fondsen te verbeteren, zodat de crisis een kans wordt om vooruitgang te boeken door middel van aanpassing en transformatie als onderdeel van de groene en digitale economie; verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten bijzondere nadruk te leggen op de ondersteuning van kmo's, en in het bijzonder door vrouwen geleide kmo's, die vaak met unieke uitdagingen worden geconfronteerd wat betreft de toegang tot financiering en die in de herstelfase ook steun nodig zullen hebben; verzoekt de Commissie, EIGE en Eurostat om meer gegevens te verzamelen over door vrouwen geleide kmo's, vrouwelijke zelfstandigen en door vrouwen geleide start-ups, en over de impact van de COVID-19-pandemie;

35. verzoekt de Commissie en de lidstaten om de aanwezigheid en bijdrage van vrouwen in de sectoren artificiële intelligentie, wetenschap, technologie, engineering en wiskunde en de digitale sector, evenals in de groene economie te vergroten; dringt aan op een aanpak op meerdere niveaus om de genderkloof in alle lagen van het digitaal onderwijs en werkgelegenheid te dichten teneinde de digitale kloof te dichten die overduidelijk werd toen werk en onderwijs, alsook tal van diensten en voorzieningen plots online verliepen; benadrukt dat door het dichten van de digitale kloof de gendergelijkheid niet alleen op de arbeidsmarkt zal toenemen, maar ook op het gebied van toegang tot technologie in het privéleven; verzoekt de Commissie om gendergelijkheid te integreren in de strategie voor de eengemaakte markt en de digitale agenda, teneinde de ondervetegenwoordiging van vrouwen in groeiende sectoren voor de toekomstige EU-economie doeltreffend aan te pakken; is ingenomen met het scorebord "Women in Digital" van de Commissie, waarmee de deelname van vrouwen aan de digitale economie, hun internetgebruik, internetvaardigheden alsook gespecialiseerde vaardigheden en werkgelegenheid worden gemonitord; wijst op het belang ervan om de lidstaten en de Commissie te helpen goed geïnformeerde besluiten te nemen en relevante streefdoelen te bepalen, in het bijzonder gezien de gevolgen van COVID-19;

36. merkt op dat het belangrijk is rekening te houden met de bijzondere situatie van vrouwen die terugkeren uit zwangerschapsverlof en te waarborgen dat zij zonder discriminatie toegang hebben tot overheidssteun;

37. wijst op de uitdagingen voor de landbouwsector en de voedselvoorziening in de EU, evenals de specifieke situatie van vrouwen in plattlandsgebieden; benadrukt dat het huidige thematisch subprogramma voor vrouwen in plattlandsgebieden moet worden behouden via de strategische plannen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, gefinancierd door het Europees Landbouwfonds voor plattlandsontwikkeling; beklemtoont dat dit subprogramma erop is gericht de arbeidsparticipatie van vrouwen en vrouwelijk ondernemerschap aan te moedigen; roept in dit verband op om EU-middelen beschikbaar te stellen voor de verbetering van de leef- en arbeidsomstandigheden in plattlandsgebieden; roept bovendien op om na te denken over de rol van vrouwen bij de bescherming van het milieu en de biodiversiteit in het kader van de Europese Green Deal; dringt er bij de lidstaten op aan beste praktijken uit te wisselen over de beroepsstatus van meewerkende echtgenoten in de landbouwsector en verzoekt de Commissie in dit verband richtsnoeren op te stellen;

COVID-19 en intersectionaliteit

38. beklemtoont dat overlappende en structurele discriminatie aanvullende belemmeringen en uitdagingen creëert en negatieve socio-economische gevolgen heeft voor specifieke groepen vrouwen en dat daarom de veiligheid, bescherming en het socio-economisch welzijn van alle personen moet worden gewaarborgd en hun specifieke behoeften in aanmerking moeten worden genomen door bij de maatregelen tijdens en na de crisis een intersectionele benadering te hanteren;

39. benadrukt dat het belangrijk is dat vrouwen en meisjes worden betrokken bij het ontwerp van toegankelijke en gerichte informatie en dat deze informatie in alle contexten wordt verspreid, in het bijzonder in tijden van crisis;

40. onderstreept dat de meeste bewoners van voorzieningen voor langdurige zorg, die in veel landen virushotspots zijn geworden door onder andere het gebrek aan middelen en kennis om hun veiligheid en bescherming te waarborgen, oudere vrouwen zijn, vanwege hun hogere levensverwachting en de hogere kans op gezondheidsproblemen⁽⁴⁰⁾; roept de Commissie ertoe op de verschillende settings van formele, langdurige zorgverlening en de weerbaarheid ervan tijdens de COVID-19-pandemie te analyseren; roept de lidstaten op om de zorgverlening aan ouderen te onderzoeken, zowel in

⁽⁴⁰⁾ <https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/gender-impacts-health>

Donderdag 21 januari 2021

woonzorgcentra als in de gemeenschapsgebaseerde zorg, waaronder permanente thuiszorg of inwonende zorgverleners, en om het welzijn van oudere vrouwen te waarborgen, met inbegrip van de toegang tot (gezondheids)zorg en financiële onafhankelijkheid; roept de Raad ertoe op streefcijfers vast te stellen voor de verlening van toegankelijke, betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg die gelijkwaardig zijn aan de Barcelonadoelstellingen;

41. betreft dat veel vrouwen met een handicap, met inbegrip van diegenen die voor hun dagelijkse verzorging afhankelijk zijn van anderen, en met name diegenen die in instellingen en andere gesloten settings wonen en die veel steun nodig hebben, aanzienlijk zijn geraakt door de pandemie, en hun gebruikelijke ondersteunende netwerken niet konden gebruiken of geen fysieke afstand konden bewaren, en moeilijkheden hadden bij de toegang tot diensten en goederen; verzoekt de lidstaten te waarborgen dat deze ondersteunende netwerken als essentiële diensten worden beschouwd en goed zijn aangepast aan de omstandigheden, en dat in toekomstige crisis- en noodmaatregelen rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van personen met een handicap, met name vrouwen en meisjes; roept de EU en de lidstaten ertoe op de rechten van alle vrouwen en meisjes met een handicap, zoals verankerd in het Gehandicaptenverdrag, te waarborgen, waaronder hun recht op zelfstandig wonen en op toegang tot onderwijs, arbeid en werkgelegenheid;

42. nodigt de lidstaten uit om te waarborgen dat vrouwelijke en mannelijke migranten worden ondersteund door middel van toegang tot cruciale gezondheidszorg tijdens de crisis; benadrukt dat vluchtelingen- en opvangcentra voldoende rekening moeten houden met de behoeften en risico's van vrouwen en meisjes in het licht van de bekende uitdagingen in verband met social distancing en hygiëne, evenals hun kwetsbaarheid voor gendergerelateerd geweld, en in voldoende financiering moeten voorzien om tegemoet te komen aan deze risico's;

43. benadrukt de unieke omstandigheden van dakloze vrouwen en vrouwen in de prostitutie en hun grotere kwetsbaarheid voor gendergerelateerd geweld, evenals het gebrek aan toegang tot sanitaire en gezondheidszorgvoorzieningen als gevolg van de COVID-19-pandemie en de daaropvolgende noodmaatregelen; verzoekt de lidstaten te waarborgen dat passende steun en diensten worden verleend aan mensen in een kwetsbare situatie, waaronder vrouwen die met armoede worden bedreigd of in armoede leven, en dakloze vrouwen en vrouwen die kwetsbaar zijn voor sociale uitsluiting; is ingenomen met het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) dat bijkomende middelen biedt om materiële ontbering aan te pakken en maatschappelijke bijstand te verlenen; benadrukt dat het noodzakelijk is om dakloze vrouwen en vrouwen zonder papieren toegang te verschaffen tot gezondheidszorg; merkt op dat de omstandigheden van deze maatschappelijke groepen in aanmerking zijn genomen in het actieplan voor integratie en inclusie van de Commissie; roept de lidstaten ertoe op om in hun plannen voor de bestrijding van de pandemie terdege rekening te houden met dakloze vrouwen;

44. wijst op de bijkomende behoeften van minderheidsgroepen, zoals vrouwen met een Roma-achtergrond, die te maken krijgen met diepgewortelde discriminatie en voortdurende schendingen van hun rechten vanwege een gebrek aan toegang tot basisinfrastructuur, -diensten en -informatie, in het bijzonder tijdens de lockdown;

45. benadrukt de essentiële aard van ondersteuningsdiensten voor LGBTQI+-personen, met inbegrip van geestelijke gezondheidszorg, steungroepen en ondersteuningsdiensten voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld;

46. betreft gevallen van xenofobe en raciale discriminatie, die zijn toegenomen in het kader van de crisis, en spoort de Commissie en de lidstaten ertoe aan een nultolerantiebenadering te hanteren ten aanzien van racistische aanvallen, en een intersectionele aanpak bij hun respons, waarbij de behoeften van gemarginaliseerde bevolkingsgroepen, met inbegrip van raciale en etnische minderheden, in aanmerking moeten worden genomen;

47. dringt er bij de lidstaten op aan de antidiscriminatie-richtlijn goed te keuren en uit te voeren en te garanderen dat de diverse en intersectionele vormen van discriminatie in alle EU-lidstaten worden uitgebannen;

48. benadrukt dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat kinderen toegang blijven hebben tot onderwijs, waarbij de nodige aandacht moet worden besteed aan groepen uit gemarginaliseerde socio-economische milieus, kwetsbare kinderen en meisjes die risico lopen op armoede of in armoede leven en die een groter risico lopen op huwelijken op jonge leeftijd of gedwongen huwelijken; wijst op de noodzaak om afstandsonderwijs voor iedereen volledig toegankelijk te maken; wijst erop dat alle jongeren tijdens schoolsluitingen toegang moeten hebben tot de nodige middelen en ondersteuning om het gemakkelijker te maken om opnieuw naar school te gaan zodra de crisis voorbij is;

Extern optreden

49. benadrukt dat de mondiale aard van de COVID-19-pandemie een mondiaal antwoord vereist; wijst op de kwetsbare positie van vrouwen en meisjes in grote delen van de wereld — met name in kwetsbare en door conflicten getroffen staten — in verband met COVID-19, bijvoorbeeld vanwege een gebrek aan toegang tot gezondheidszorg, waaronder SRHR, kwetsbaarheid voor gendergerelateerd geweld, waaronder vrouwelijke genitale verminking en huwelijken op jonge leeftijd

Donderdag 21 januari 2021

of gedwongen huwelijken, hun arbeidssituatie, een gebrek aan toegang tot onderwijs en extreme armoede en honger; benadrukt dat in veel partnerlanden vrouwen werken in vervrouwelijkte sectoren zoals de kledingindustrie en de voedselproductie, die het hardst zijn getroffen, met domino-effecten op het armoedeniveau van hun gezin en gemeenschap en de financiële onafhankelijkheid, gezondheid en veiligheid van vrouwen en meisjes; verzoekt de Commissie en de lidstaten om te waarborgen dat financiële steun die aan partnerlanden wordt verleend om de crisis het hoofd te bieden, ook wordt toegewezen aan de ondersteuning van vrouwen en meisjes; dringt aan op meer steun voor vrouwenrechtenactivisten en vrouwenrechtenorganisaties en voor hun deelname op alle niveaus van de besluitvorming; benadrukt dat alles in het werk moet worden gesteld om ervoor te zorgen dat het toekomstige vaccin voor iedereen beschikbaar is;

50. is ingenomen met het door de Commissie voorgestelde Team-Europapakket om partnerlanden te helpen in de strijd tegen de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan, en benadrukt de noodzaak van een gendergevoelige aanpak en voor gendergelijkheid geoordeelde uitgaven bij de toewijzing van deze middelen; benadrukt de noodzaak van een gendergevoelige respons op COVID-19 bij de tenuitvoerlegging van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) en het instrument voor pretoetredingssteun III, teneinde rekening te houden met de unieke omstandigheden van vrouwen en meisjes en meer kansen te creëren in de periode na de crisis; moedigt de voortzetting en prioritering van het onderwijs in noodsituaties tijdens deze periode aan; roept de EU en haar lidstaten ertoe op prioriteit te verlenen aan mondiale solidariteit door een voldoende hoog niveau van financiering voor officiële ontwikkelingshulp te handhaven en door op alomvattende wijze steun te verlenen aan de respons van partnerlanden op de crisis; verzoekt de EU zich in het kader van haar humanitaire en ontwikkelingsrespons op de COVID-19-pandemie, internationale ontwikkeling en het nieuwe genderactieplan III te richten op de verbetering van de toegang tot gezondheidszorg, met inbegrip van SRHR; benadrukt dat gendermainstreaming en genderbudgettering in alle geografische en thematische programma's van het NDICI moeten worden toegepast;

51. verzoekt de Commissie een op waarden gebaseerd EU-handelsbeleid te voeren dat garant staat voor een hoog niveau van bescherming van de arbeids- en milieurechten en eerbiediging van de fundamentele vrijheden en de mensenrechten, met inbegrip van gendergelijkheid; herinnert eraan dat gendermainstreaming moet worden toegepast op alle EU-handels- en investeringsovereenkomsten en dat deze een ambitieus en afdwingbaar hoofdstuk over handel en duurzame ontwikkeling moeten bevatten; herinnert eraan dat onderhandelingen over handelsovereenkomsten een belangrijk instrument zijn om gendergelijkheid te bevorderen en de empowerment van vrouwen in derde landen te ondersteunen; roept op tot de bevordering van en steun voor de opname van specifieke genderhoofdstukken in de handels- en investeringsovereenkomsten van de EU op basis van hun toegevoegde waarde, voortbouwend op bestaande internationale voorbeelden;

52. roept de Europese Commissie ertoe op vrouwen en meisjes centraal te stellen in haar mondiale respons en hen ten volle te betrekken, naar hen te luisteren en hen in staat te stellen een actieve rol te spelen in de respons op de pandemie;

Gender en het herstel

53. roept de Commissie en de lidstaten ertoe op om de genderspecifieke impact van en de behoeften die voortvloeien uit de crisis en de socio-economische gevolgen ervan volledig te analyseren; roept de Commissie en de lidstaten op om extra en gerichte begrotingsmiddelen toe te wijzen om vrouwen te helpen de crisis te boven te komen, onder meer bij de tenuitvoerlegging van het herstelpakket, en met name op het gebied van werkgelegenheid, geweld en SRHR, en verzoekt hen om die uitgaven te monitoren en gendermainstreaming toe te passen op alle begrotings-, beleids- en wetgevingsvoorstellen, in overeenstemming met de toezeggingen in het kader van de gendergelijkheidsstrategie; verzoekt de Commissie het verband tussen klimaatveranderingsbeleid, digitaal beleid en gendergelijkheid in haar toekomstige voorstellen te versterken; benadrukt dat voorbereidende actie de beste manier is om op alle gebieden weerbaarheid op te bouwen voor toekomstige crises;

54. roept ertoe op gendergelijkheid tot een van de beleidsprioriteiten te maken die moeten worden aangepakt tijdens de komende conferentie over de toekomst van Europa, en vraagt de EU om het genderevenwicht in haar organen te waarborgen en om vrouwenrechtenorganisaties en vrouwenorganisaties te betrekken bij haar werkzaamheden, om ervoor te zorgen dat de behoeften van vrouwen in aanmerking worden genomen na de COVID-19-crisis;

55. dringt er bij de EU en de lidstaten op aan een omgeving te handhaven die bevorderlijk is voor organisaties van het maatschappelijk middenveld, met name door middel van politieke steun en voldoende financiering;

Donderdag 21 januari 2021

o

o o

56. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0025

De EU-strategie inzake gendergelijkheid

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de EU-strategie inzake gendergelijkheid (2019/2169(INI))

(2021/C 456/19)

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 2 en artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en de artikelen 6, 8, 10, 83, 153 en 157 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien de artikelen 21 en 23 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de VN en de bijbehorende doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling (SDG's), met name doelstelling 5 en de bijbehorende streefcijfers en indicatoren,
- gezien het Verdrag van de Verenigde Naties van 18 december 1979 inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW),
- gezien het bestaan, sinds 1975, van richtlijnen inzake verschillende aspecten van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen (Richtlijn 79/7/EEG ⁽¹⁾, Richtlijn 86/613/EEG ⁽²⁾, Richtlijn 92/85/EEG ⁽³⁾, Richtlijn 2004/113/EG ⁽⁴⁾, Richtlijn 2006/54/EG ⁽⁵⁾, Richtlijn 2010/18/EU ⁽⁶⁾ en Richtlijn 2010/41/EU ⁽⁷⁾),
- gezien Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad ⁽⁸⁾ (“Richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven”),
- gezien het voorstel van de Commissie van 14 maart 2012 voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de verbetering van de man-vrouwverhouding bij niet-uitvoerende bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen en daarmee samenhangende maatregelen (de “richtlijn vrouwelijke bestuurders”) (COM(2012)0614),
- gezien het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het “Verdrag van Istanbul”),
- gezien het voorstel voor een besluit van de Raad van 4 maart 2016 over de sluiting, door de Europese Unie, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (COM(2016)0109),
- gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie van 6 maart 2019, getiteld “Verslag 2019 inzake gelijkheid tussen vrouwen en mannen in de EU” (SWD(2019)0101),

⁽¹⁾ Richtlijn 79/7/EEG van de Raad van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling op het gebied van de sociale zekerheid (PB L 6 van 10.1.1979, blz. 24).

⁽²⁾ Richtlijn 86/613/EEG van de Raad van 11 december 1986, betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen, de landbouwsector daarbij inbegrepen, en tot bescherming van het moederschap (PB L 359 van 19.12.1986, blz. 56).

⁽³⁾ Richtlijn 92/85/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 inzake de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid op het werk van werkneemsters tijdens de zwangerschap, na de bevalling en tijdens de lactatie (PB L 348 van 28.11.1992, blz. 1).

⁽⁴⁾ Richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten (PB L 373 van 21.12.2004, blz. 37).

⁽⁵⁾ Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (PB L 204 van 26.7.2006, blz. 23).

⁽⁶⁾ Richtlijn 2010/18/EU van de Raad van 8 maart 2010 tot uitvoering van de door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten herziene raamovereenkomst en tot intrekking van Richtlijn 96/34/EG (PB L 68 van 18.3.2010, blz. 13).

⁽⁷⁾ Richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad (PB L 180 van 15.7.2010, blz. 1).

⁽⁸⁾ PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien zijn resolutie van 13 februari 2020 over de EU-prioriteiten voor de 64e zitting van de VN-Commissie voor de positie van de vrouw ⁽⁹⁾,
- gezien zijn resolutie van 30 januari 2020 over de loonkloof tussen mannen en vrouwen ⁽¹⁰⁾,
- gezien zijn resolutie van 13 februari 2019 over verslechtingen op het gebied van de rechten van de vrouw en gendergelijkheid in de EU ⁽¹¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 28 november 2019 over de toetreding van de EU tot het Verdrag van Istanbul en andere maatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld ⁽¹²⁾,
- gezien zijn resolutie van 17 april 2018 over gendergelijkheid in de mediasector in de EU ⁽¹³⁾,
- gezien de index voor gendergelijkheid van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) voor 2019, die op 15 oktober 2019 werd gepubliceerd,
- gezien zijn resolutie van 15 januari 2019 over gendergelijkheid en belastingbeleid in de EU ⁽¹⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 13 maart 2018 over gendergelijkheid in de handelsverdragen van de EU ⁽¹⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 3 oktober 2017 over de economische empowerment van vrouwen in de particuliere en openbare sector in de EU ⁽¹⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 14 juni 2017 over de noodzaak van een EU-strategie tot beëindiging en preventie van de genderpensioenkloof ⁽¹⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 14 maart 2017 over gelijkheid tussen mannen en vrouwen in de Europese Unie 2014-2015 ⁽¹⁸⁾,
- gezien zijn resolutie van 14 februari 2017 over de bevordering van gendergelijkheid in de geestelijke gezondheid en het klinisch onderzoek ⁽¹⁹⁾,
- gezien het Verdrag betreffende gelijke beloning (nr. 100) uit 1951 en het Verdrag inzake geweld en intimidatie (nr. 190) uit 2019 van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO),
- gezien de aanbeveling van de Commissie van 7 maart 2014 “Het beginsel van gelijke beloning voor mannen en vrouwen versterken door transparantie” ⁽²⁰⁾,
- gezien het strategisch engagement voor gendergelijkheid 2016-2019 van de Commissie,
- gezien de mededeling van de Commissie van 20 november 2017 getiteld “EU-actieplan tegen 2017-2019: De loonkloof tussen mannen en vrouwen aanpakken” (COM(2017)0678),
- gezien het verslag van de Commissie van 2019 over de gelijkheid van mannen en vrouwen in de EU,
- gezien de conclusies van de Raad van 13 juni 2019 over het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen: kernbeleid en kernmaatregelen,
- gezien zijn resolutie van 26 mei 2016 over armoede: een genderperspectief ⁽²¹⁾,

---

⁽⁹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0039.

⁽¹⁰⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0025.

⁽¹¹⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0111.

⁽¹²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0080.

⁽¹³⁾ PB C 390 van 18.11.2019, blz. 19.

⁽¹⁴⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0014.

⁽¹⁵⁾ PB C 162 van 10.5.2019, blz. 9.

⁽¹⁶⁾ PB C 346 van 27.9.2018, blz. 6.

⁽¹⁷⁾ PB C 331 van 18.9.2018, blz. 60.

⁽¹⁸⁾ PB C 263 van 25.7.2018, blz. 49.

⁽¹⁹⁾ PB C 252 van 18.7.2018, blz. 99.

⁽²⁰⁾ PB L 69 van 8.3.2014, blz. 112.

⁽²¹⁾ PB C 76 van 28.2.2018, blz. 93.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien zijn resolutie van 16 november 2017 over de bestrijding van ongelijkheid als hefboom om het scheppen van banen en groei te stimuleren ⁽²²⁾,
- gezien zijn resolutie van 26 februari 2014 over seksuele uitbuiting en prostitutie en de gevolgen daarvan voor de gendergelijkheid ⁽²³⁾,
- gezien zijn resolutie van 19 januari 2016 over externe factoren die een obstakel vormen voor vrouwelijke ondernemers in Europa ⁽²⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 4 april 2017 over vrouwen en hun rol in plattelandsgebieden ⁽²⁵⁾,
- gezien zijn resolutie van 15 november 2018 over de zorgdiensten in de EU ter bevordering van gendergelijkheid ⁽²⁶⁾,
- gezien zijn resolutie van 17 april 2020 over gecoördineerde EU-maatregelen om de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan te bestrijden ⁽²⁷⁾,
- gezien zijn resolutie van 16 januari 2018 over vrouwen, gendergelijkheid en klimaatrechtvaardigheid ⁽²⁸⁾,
- gezien zijn resolutie van 28 april 2016 over gendergelijkheid en het versterken van de positie van de vrouw in het digitale tijdperk ⁽²⁹⁾,
- gezien zijn resolutie van 9 juni 2015 over de EU-strategie voor de gelijkheid van vrouwen en mannen na 2015 ⁽³⁰⁾,
- gezien de conclusies van de Raad van 10 december 2019 over gendergelijke economieën in de EU: volgende stappen,
- gezien de Europese pijler voor sociale rechten, en met name de beginselen 1, 2, 3, 6, 9, 11, 12 en 15,
- gezien het EU-genderactieplan II (GAP II) en het gezamenlijk werkdocument met de titel “Gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen: het leven van meisjes en vrouwen via de externe betrekkingen van de EU veranderen (2016-2020)” (SWD(2015)0182),
- gezien de verklaring en het actieprogramma van Peking (Beijing) en de uitkomsten van de herzieningsconferenties ervan,
- gezien de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling (ICPD) en het actieprogramma en de uitkomsten van de herzieningsconferenties ervan,
- gezien de Overeenkomst van Parijs van 2016 in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC) en het verbeterde werkprogramma van Lima inzake gender en het verwante genderactieplan van december 2019,
- gezien de enquête van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), getiteld “Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête”, die in 2014 werd gepubliceerd,
- gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025” (COM(2020)0152),
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 7 mei 2020, getiteld “Demografische uitdagingen in de EU in het licht van de ongelijkheid op economisch en ontwikkelingsvlak”,

⁽²²⁾ PB C 356 van 4.10.2018, blz. 89.

⁽²³⁾ PB C 285 van 29.8.2017, blz. 78.

⁽²⁴⁾ PB C 11 van 12.1.2018, blz. 35.

⁽²⁵⁾ PB C 298 van 23.8.2018, blz. 14.

⁽²⁶⁾ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 80.

⁽²⁷⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0054.

⁽²⁸⁾ PB C 458 van 19.12.2018, blz. 34.

⁽²⁹⁾ PB C 66 van 21.2.2018, blz. 44.

⁽³⁰⁾ PB C 407 van 4.11.2016, blz. 2.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien het Europees Handvest voor gelijkheid van vrouwen en mannen,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien de adviezen van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken, de Commissie cultuur en onderwijs en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken,
  - gezien het verslag van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid (A9-0234/2020),
- A. overwegende dat het recht op gelijke behandeling een in de Verdragen en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkend grondrecht is en essentieel is voor de verdere ontwikkeling ervan;
- B. overwegende dat de lidstaten gemiddeld 67,4 op 100 scoorden in de EU-gendergelijkheidsindex van 2019, een score die sinds 2005 met slechts 5,4 punten is verbeterd;
- C. overwegende dat ongelijkheid wereldwijd in stand wordt gehouden door schadelijke structuren en stereotypen; overwegende dat gendergelijkheid kan worden bevorderd door deze structuren en stereotypen te ontcrachten; overwegende dat het vergroten van de gendergelijkheid en het investeren in vrouwen en meisjes niet alleen gunstig is voor de hele maatschappij, maar ook een op zichzelf staand doel is; overwegende dat het belangrijk is het voortbestaan en de onderliggende oorzaken van het fenomeen van de “lekkende leiding” onderzoeken; overwegende dat een sterke vrouwenrechtenbeweging nodig is om de democratische waarden, de grondrechten en, in het bijzonder, de vrouwenrechten te handhaven; overwegende dat bedreigingen voor de vrouwenrechten ook bedreigingen voor de democratie vormen;
- D. overwegende dat discriminatie op grond van gender vaak gepaard gaat met discriminatie op grond van identiteitsaspecten als ras, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, eigendom, geboorte, handicap, leeftijd, seksuele gerichtheid, genderidentiteit, genderexpressie, klasse en/of migratiestatus, waardoor zich twee of meer vormen van discriminatie tegelijk kunnen voordoen; overwegende dat een horizontaal intersectioneel perspectief essentieel is voor elk beleid inzake gendergelijkheid om deze verschillende vormen van discriminatie te erkennen en aan te pakken; overwegende dat in het EU-beleid tot nu toe geen intersectionele benadering is toegepast en voornamelijk aandacht is besteed aan de individuele dimensie van discriminatie, waardoor de institutionele, structurele en historische dimensies over het hoofd worden gezien; overwegende dat door toepassing van intersectionele analyses niet alleen inzicht kan worden verkregen in structurele belemmeringen, maar ook bewijs wordt verzameld voor benchmarks en de weg wordt vrijgemaakt voor strategisch en doeltreffend beleid om systemische discriminatie, uitsluiting en sociale ongelijkheden te bestrijden, en overwegende dat daarbij moet worden getracht alle vormen van discriminatie aan te pakken teneinde gendergelijkheid voor alle vrouwen te bewerkstelligen;
- E. overwegende dat de EU belangrijke wetgeving heeft vastgesteld en cruciale stappen voorwaarts heeft gezet om gendergelijkheid te verwezenlijken; overwegende dat deze inspanningen in de afgelopen jaren echter zijn afgezwakt, terwijl bewegingen tegen beleid op het gebied van gendergelijkheid en vrouwenrechten — die traditionele genderrollen weer als norm proberen in te voeren, de status quo in twijfel trekken en verdere vooruitgang belemmeren — juist meer aanhangers hebben gekregen; overwegende dat deze bewegingen — die gekant zijn tegen beleid inzake gendergelijkheid, diversiteit van gezinsvormen, huwelijken tussen personen van hetzelfde geslacht, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en gendermainstreaming — trachten nationale en Europese beleidsvorming te beïnvloeden, in een verontrustende poging om reeds vastgestelde grondrechten terug te draaien, en overwegende dat ontwikkelingen die een bedreiging vormen voor vrouwenrechten automatisch ook een bedreiging inhouden voor de democratie en maatschappelijke en economische vooruitgang;
- F. overwegende dat gezondheidsrechten, en met name rechten betreffende de seksuele en reproductieve gezondheid, grondrechten van vrouwen zijn, die versterkt moeten worden en op geen enkele wijze mogen worden ingeperkt of geschrapt;
- G. overwegende dat er in sommige lidstaten sprake is van een zichtbare terugval, ook op gebieden als de economische empowerment van vrouwen, en dat het risico bestaat dat er op de agenda van de EU steeds minder aandacht is voor gendergelijkheid;
- H. overwegende dat één op de drie vrouwen van 15 jaar of ouder in de EU te maken heeft gehad met een vorm van fysiek en/of seksueel geweld⁽³¹⁾, één op de twee met seksuele intimidatie en één op de tien met online-intimidatie;

⁽³¹⁾ FRA-enquête 2014, de meest uitgebreide studie op EU-niveau op dit terrein, uitgevoerd in 28 lidstaten.

Donderdag 21 januari 2021

- I. overwegende dat alle vormen van geweld (fysiek, seksueel, psychologisch, economisch of cybergeweld) tegen vrouwen in strijd zijn met de mensenrechten en onder de grootste belemmeringen voor de verwezenlijking van gendergelijkheid vallen; overwegende dat een leven zonder geweld een voorwaarde is voor gelijkheid; overwegende dat er pas in de afgelopen jaren aandacht is gekomen voor gendergerelateerd geweld in de gezondheidszorg, zoals obstetrisch of gynaecologisch geweld, en overwegende dat geweld tegen oudere vrouwen nog steeds onvoldoende wordt onderkend; overwegende dat desinformatiecampagnes die bedoeld zijn om de gendergelijkheid te ondermijnen, ook belemmeren dat vorderingen worden geboekt bij het uitbannen van geweld tegen vrouwen, bijvoorbeeld in verband met het Verdrag van Istanbul, en dat deze campagnes in sommige lidstaten leiden tot weerstand onder de bevolking en schadelijke politieke besluiten;
- J. overwegende dat mensenhandel een van de meest flagrante schendingen is van de grondrechten en menselijke waardigheid; overwegende dat vrouwen en meisjes 80 % van de geregistreerde slachtoffers van mensenhandel uitmaken en 95 % van de geregistreerde slachtoffers van mensenhandel voor seksuele uitbuiting; overwegende dat mensenhandel een steeds grotere tak vormt binnen de georganiseerde misdaad, een vorm van slavernij en mensenrechtenschending is en vooral betrekking heeft op vrouwen en kinderen, met name als het om seksuele uitbuiting gaat; overwegende dat de markt voor prostitutie de handel in vrouwen en kinderen aanwakkert en het geweld tegen hen verergert; overwegende dat de lidstaten hun sociaal en economisch beleid zodanig moeten ontwerpen dat kwetsbare vrouwen en meisjes worden geholpen de prostitutie te verlaten, onder meer door specifieke sociale en economische beleidsmaatregelen in te voeren die hen helpen;
- K. overwegende dat armoede en sociale uitsluiting structurele oorzaken hebben die moeten worden uitgebannen en aangepakt, met name door middel van beleid inzake werkgelegenheid, huisvesting, mobiliteit en toegang tot openbare diensten; overwegende dat prostitutie en de handel in mensen, en met name in vrouwen en kinderen, ten behoeve van seksuele uitbuiting een vorm van slavernij is die strijdig is met de menselijk waardigheid, met name in landen waar de seksindustrie is gelegaliseerd; overwegende dat de toename van de georganiseerde criminaliteit en de winstgevendheid daarvan ertoe heeft geleid dat ook de mensenhandel wereldwijd is toegenomen; overwegende dat de markt voor prostitutie de handel in vrouwen en kinderen aanwakkert en het geweld tegen hen verergert, met name in landen waar de seksindustrie is gelegaliseerd;
- L. overwegende dat volgens de VN bijna 35 % van de vrouwen wereldwijd psychologische of seksuele intimidatie op de werkplek of intimidatie met ernstige gevolgen voor de persoonlijke en professionele ambities ervaart, wat schadelijk is voor hun gevoel van eigenwaarde en voor hun onderhandelingspositie met het oog op een eerlijkere beloning; overwegende dat eerlijke beloning en economische onafhankelijkheid essentiële voorwaarden zijn voor het vermogen van vrouwen om zich te onttrekken aan een gewelddadige relatie;
- M. overwegende dat de gelijkheid tussen mannen en vrouwen alleen kan worden verwezenlijkt als hun gelijkheid voor de wet en gelijke kansen op toegang tot onderwijs, opleiding en werk worden gegarandeerd;
- N. overwegende dat stereotypen en de traditionele rollen van man en vrouw nog altijd van invloed zijn op de taakverdeling tussen mannen en vrouwen in het huishouden, in het onderwijs, op de werkvloer en in de samenleving; overwegende dat onbetaalde zorg- en huishoudelijke taken vaak door vrouwen worden uitgevoerd, hetgeen gevolgen heeft voor de arbeidsparticipatie en loopbaanontwikkeling, en bijdraagt aan de genderloon- en genderpensioenkloof; overwegende dat maatregelen ter bevordering van het evenwicht tussen werk en privéleven, waaronder de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven, belangrijke eerste stappen vormen, die in de eerste plaats naar behoren moeten worden omgezet in de nationale stelsels van de EU-lidstaten, volledig en tijdig moeten worden uitgevoerd en daarnaast met verdere maatregelen moeten worden aangevuld om ervoor te zorgen dat mannen vaker onbetaald zorgwerk doen — waarbij moet worden onderstreept dat dit werk even waardevol is als professioneel werk — en zorgtaken uitvoeren en om het model van gelijke verdiemers en gelijke verzorgers te bevorderen; overwegende dat traditionele structuren, onbetaalde zorgtaken en negatieve prikkels in het nationale belastingbeleid ertoe bijdragen dat vrouwen in een positie van tweede verdiener worden geduwd of gehouden, hetgeen negatieve gevolgen heeft voor vrouwen en hun economische onafhankelijkheid en voor de maatschappij als geheel;
- O. overwegende dat volgens schattingen 80 % van alle zorg in de EU wordt verleend door mantelzorgers die overwegend (75 %) vrouw zijn, hetgeen duidt op een genderzorgkloof die sterk van invloed is op de genderpensioenkloof; overwegende dat meer dan 50 % van de verzorgers onder de 65 jaar zorg met een baan combineert en daardoor moeilijkheden ondervindt om werk en privéleven in evenwicht te brengen; overwegende dat verzorgers vaak laaggeschoold en slecht betaald werk verrichten dat gemakkelijk te combineren is met hun zorgtaken, en zich vaak ook gedwongen zien om minder uren te werken of een betaalde baan op te zeggen; overwegende dat tussen de 7 % en

Donderdag 21 januari 2021

21 % van de mantelzorgers minder uren gaat werken en dat tussen de 3 % en 18 % zich volledig terugtrekt van de arbeidsmarkt; overwegende dat er binnen en tussen de lidstaten van de EU en tussen particuliere en publieke stelsels, stedelijke en plattelandsgebieden en verschillende leeftijdsgroepen grote verschillen bestaan in de kwaliteit van de zorgverlening; overwegende dat gegevens over de zorgverlening in de EU behoorlijk gefragmenteerd zijn en er geen integrale aanpak is voor de demografische uitdagingen waarmee de EU te kampen heeft en die tot druk op de overheidsuitgaven leiden;

- P. overwegende dat de systemen voor kinderopvang in de verschillende lidstaten nog steeds onvoldoende zijn afgestemd op de behoeften van ouders, waaronder alleenstaande ouders (met name alleenstaande moeders), en het nog steeds lastig is om gezins- en privéleven met werk te combineren, met name voor vrouwen; overwegende dat vrouwen boven de 45 vaak gedeeltelijk werkloos zijn of onder veel ongunstiger omstandigheden werken dan mannen, met name wanneer zij weer aan het werk gaan na afloop van een zwangerschaps- of ouderschapsverlof, of wanneer zij zich gedwongen zien werk en de zorg voor afhankelijke personen te combineren;
- Q. overwegende dat er, om het evenwicht tussen werk en privéleven te bevorderen, een weldoordacht systeem van zorggerelateerde verloven moet worden geboden, met inbegrip van hoogwaardige, gemakkelijk toegankelijke en betaalbare zorgvoorzieningen, en dat de uitgaven voor deze voorzieningen als investeringen in infrastructuur moeten worden aangemerkt; overwegende dat deze diensten een randvoorwaarde zijn voor de deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt en voor hun mogelijkheden om leidinggevende functies op het gebied van wetenschap en onderzoek te bekleden;
- R. overwegende dat zwangerschapsbescherming een recht is dat ten volle moet worden gewaarborgd en overwegende dat er moet worden gestreefd naar een uitgebreider zwangerschapsverlof met alle rechten en 100 % loon;
- S. overwegende dat het recht op gelijke beloning voor gelijk of gelijkwaardig werk in veel gevallen niet wordt gegarandeerd, zelfs niet wanneer dat wettelijk is vastgelegd; overwegende dat collectieve onderhandelingen een belangrijk middel zijn om de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt tegen te gaan en weg te nemen; overwegende dat het verschil in uurloon tussen mannen en vrouwen in de EU 16 % bedraagt, hoewel er aanzienlijke verschillen zijn tussen de lidstaten; overwegende dat de loonkloof tussen mannen en vrouwen oploopt tot 40 % wanneer ook de werkgelegenheidspercentages en de totale arbeidsmarktparticipatie in aanmerking worden genomen; overwegende dat de genderloonkloof onder meer een verschil van 37 % in pensioeninkomen tussen mannen en vrouwen tot gevolg heeft; overwegende dat wat de arbeidsmarktparticipatie betreft, 8 % van de mannen en 31 % van de vrouwen in de EU deeltijds werken, hetgeen wijst op aanhoudende ongelijkheden, en dat de onderliggende oorzaken daarvan moeten worden aangepakt;
- T. overwegende dat de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt wel is toegenomen maar dat er nog steeds sprake is van ongelijkheden tussen mannen en vrouwen, waardoor vrouwen in kwetsbare of preciaire situaties kunnen terechtkomen; overwegende dat het verschil in arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen in de EU op 11,6 % ligt ⁽³²⁾; overwegende dat vrouwen ondervetegenwoordigd zijn in goedbetaalde sectoren en besluitvormingsposities en vaker banen hebben waarvoor zij overgekwalificeerd zijn, waarbij één op de vijf vrouwelijke werknemers in de EU in de laagste loongroep valt, en slechts één op de tien mannen; overwegende dat een van de gevolgen van de genderloonkloof een genderkloof van 37 % ⁽³³⁾ in pensioeninkomen is, iets wat de komende decennia nog zal aanhouden, en een ongelijke mate van economische onafhankelijkheid tussen vrouwen en mannen; overwegende dat er serieuze inspanningen nodig zijn om al deze genderkloven te dichten;
- U. overwegende dat het feit dat vrouwen ondervetegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt ook tot gevolg heeft dat zij minder betrokken zijn bij besluitvormingsprocessen en het loonbeleid, wat de mogelijkheden van vrouwen beperkt om economische, politieke, maatschappelijke en culturele structuren te veranderen; overwegende dat verticale en horizontale segregatie in het beroepsleven en discriminerende praktijken bij werving en promotie tot de belangrijkste oorzaken van de loonkloof tussen mannen en vrouwen behoren; overwegende dat is gebleken dat genderquota, om-en-omlijsten en sancties in geval van niet-naleving of niet-werkende procedures efficiënte maatregelen zijn gebleken om gelijkheid te waarborgen en ongelijke machtsrelaties te bestrijden;

⁽³²⁾ Mededeling van de Commissie, getiteld "Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025" (COM(2020)0152).

⁽³³⁾ Resolutie van het Europees Parlement van 30 januari 2020 over de loonkloof tussen mannen en vrouwen (Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0025).

Donderdag 21 januari 2021

- V. overwegende dat er economische argumenten zijn om vrouwen volledig aan de economie te laten deelnemen, aangezien het verschil in werkgelegenheid tussen mannen en vrouwen in Europa elk jaar 370 miljard EUR kost ⁽³⁴⁾;
- W. overwegende dat toegang tot op leeftijd afgestemde informatie en tot seksuele en relationele voorlichting, alsook tot seksuele- en reproductieve-gezondheidszorg en seksuele en reproductieve rechten, met inbegrip van gezinsplanning, anticonceptie en veilige en legale abortus, van essentieel belang is voor de verwezenlijking van gendergelijkheid en het uitbannen van gendergerelateerd geweld; overwegende dat schendingen van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen, met inbegrip van het ontzeggen van veilige en legale abortushulpverlening, een vorm van geweld tegen vrouwen inhouden; overwegende dat integrale seksuele en relationele voorlichting en de autonomie van meisjes en vrouwen en hun vermogen om vrije en onafhankelijke beslissingen te nemen over hun lichaam en leven voorwaarden zijn voor hun economische onafhankelijkheid en derhalve voor gendergelijkheid en de uitbanning van gendergerelateerd geweld;
- X. overwegende dat vrouwen een voortrekkersrol hebben vervuld in de strijd tegen de COVID-19-pandemie en overwegende dat de huidige crisis onevenredige negatieve gevolgen heeft voor vrouwen, meisjes en gendergelijkheid; overwegende dat deze gevolgen variëren van een zorgwekkende toename van gendergerelateerd geweld en intimidatie, onbetaalde en ongelijke zorg- en huishoudelijke taken, beperkte toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten tot ingrijpende economische en arbeidsgerelateerde gevolgen voor vrouwen, met name voor gezondheidswerkers, verzorgers en werknemers in andere preciaire sectoren waar met name vrouwen werkzaam zijn; overwegende dat specifieke maatregelen nodig zijn om dit te compenseren; overwegende dat herstelprogramma's of transitiefondsen op een genderevenwichtige manier moeten worden toegewezen; overwegende dat bezuinigingsmaatregelen in het verleden schadelijk zijn gebleken voor vrouwen, vrouwenrechten en gendergelijkheid;
- Y. overwegende dat eerbiediging van de fundamentele vrijheden en mensenrechten, met inbegrip van gendergelijkheid, een voorwaarde is voor de ontwikkeling en verspreiding van diverse culturele en educatieve uitingen, aangezien alle culturele en creatieve sectoren aanzienlijke invloed uitoefenen op onze overtuigingen, waarden en perceptie van genderkwesties;
- Z. overwegende dat vrouwen en meisjes in de sportwereld te kampen hebben met diverse obstakels en niet alleen het slachtoffer worden van geweld, maar ook te maken hebben met discriminatie op het gebied van betaling, prijzengeld en arbeidsomstandigheden en sterk ondervertegenwoordigd zijn in besturen van sportorganisaties en media;
- AA. overwegende dat slechts 34,4 % van de zelfstandigen in de EU en 30 % van de ondernemers die een start-up oprichten vrouw is;
- AB. overwegende dat vrouwen in Europa, en met name alleenstaande moeders, vrouwen met een handicap, oudere vrouwen, vrouwen in plattelands- en afgelegen gebieden, vrouwelijke migranten en vrouwen die tot een etnische minderheid behoren, onevenredig zwaar worden getroffen door armoede en sociale uitsluiting; overwegende dat 15 % van de huishoudens met kinderen in de EU eenoudergezinnen zijn; overwegende dat bij gemiddeld 85 % van deze gezinnen een alleenstaande moeder aan het hoofd staat en dat 47 % van de eenoudergezinnen in 2017 het risico liep op armoede of sociale uitsluiting; overwegende dat dakloosheid onder vrouwen een toenemend probleem is; overwegende dat de antidiscriminatie-richtlijn, die dankzij zijn horizontale benadering voor grotere bescherming zou zorgen, nog steeds wordt geblokkeerd in de Raad;
- AC. overwegende dat gendergelijkheid en het betrekken van vrouwen bij besluitvormingsprocessen voorwaarden zijn voor duurzame ontwikkeling en efficiënt beheer van de klimaatproblematiek teneinde een eerlijke en rechtvaardige transitie mogelijk te maken waarbij niemand achterblijft; overwegende dat de klimaatcrisis de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen verergert en het verwezenlijken van genderrechtvaardigheid bemoeilijkt; overwegende dat de klimaatverandering andere gevolgen heeft voor vrouwen, die om verschillende redenen, variërend van ongelijke toegang tot hulpbronnen, onderwijs, kansen op de arbeidsmarkt en landrechten tot sociale en culturele normen, stereotypen en hun diverse intersectionele ervaringen, kwetsbaarder zijn, een hoger risico lopen en meer lasten hebben; overwegende dat alle klimaatactie een genderdimensie en een intersectioneel perspectief moet omvatten; overwegende dat de rechten van vrouwen moeten worden versterkt om de effecten van de klimaatverandering op vrouwen te verminderen en dat kansen moeten worden gecreëerd om vrouwen als leiders, professionals en technische actoren van verandering een grotere rol te laten spelen in discussies en besluitvorming over klimaatverandering;

⁽³⁴⁾ <https://www.eurofound.europa.eu/news/news-articles/gender-employment-gap-costs-europe-eu370-billion-per-year>

Donderdag 21 januari 2021

- AD. overwegende dat vrouwen in plattelandsgebieden te maken hebben met diverse uitdagingen, waaronder lagere levensstandaarden, beperkte kansen op de arbeidsmarkt, relatieve afzondering van markten, beperkte toegang tot infrastructuur, waaronder plattelandsinfrastructuur, openbare diensten en gezondheidszorg, beperkte toegang tot onderwijs (met inbegrip van seksuele voorlichting) en informatie over scholingsmogelijkheden en dat zij ondervertegenwoordigd zijn in forums waar besluiten worden genomen; overwegende dat zij soms onzichtbare werkzaamheden op landbouwbedrijven uitvoeren omdat echtgenotes die meewerken geen formele status hebben, hetgeen leidt tot problemen om hun werkzaamheden binnen nationale stelsels te laten erkennen;
- AE. overwegende dat er in de Europese Unie 46 miljoen vrouwen en meisjes met een handicap zijn; overwegende dat dit neerkomt op een percentage van bijna 60 % van de totale bevolking met een handicap; overwegende dat mensen in de meeste gevallen op latere leeftijd een handicap krijgen;
- AF. overwegende dat meer dan de helft van de vrouwen in de werkende leeftijd met een handicap economisch inactief is; overwegende dat het percentage vrouwen met een handicap dat te maken heeft met ernstige materiële deprivatie in alle lidstaten hoger is dan dat van vrouwen zonder handicap;
- AG. overwegende dat uit de index voor gendergelijkheid voor 2019 blijkt dat in de digitale sector nog altijd sprake is hardnekkige ongelijkheden tussen mannen en vrouwen en behoefte bestaat aan een genderperspectief in en gendereffectbeoordelingen van al het beleid inzake de digitale transformatie; overwegende dat het van het allergrootste belang is om de digitale genderkloof te dichten door meisjes en vrouwen betere toegang tot technologie en internet te bieden; overwegende dat vrouwen een onbenutte hulpbron zijn in opkomende sectoren zoals de digitale sector, kunstmatige intelligentie en ICT, aangezien vrouwen slechts 16 % vertegenwoordigen van de bijna acht miljoen werknemers in de ICT in Europa; overwegende dat in de digitale sector drie keer meer mannen dan vrouwen werkzaam zijn; overwegende dat het van vitaal belang is te stimuleren dat meer vrouwen aan de slag gaan in de digitale sector en andere toekomstbestendige sectoren om de genderloon- en genderpensioenkloof te kunnen dichten en hun economische afhankelijkheid te waarborgen, alsook nieuwe kansen voor werkgelegenheid te creëren, onder meer voor groepen die doorgaans van de arbeidsmarkt worden buitengesloten; overwegende dat het in dit opzicht essentieel is dat vrouwen worden aangemoedigd digitaal te ondernemen, opleidingen te volgen op het gebied van wetenschap, technologie, engineering en wiskunde (STEM) of ITC of op deze terreinen aan het werk te gaan; overwegende dat de integratie van meer vrouwen op de digitale arbeidsmarkt potentieel een jaarlijkse bbp-stimulus inhoudt van 16 miljard EUR voor de Europese economie; overwegende dat genderongelijkheden en discriminatie zijn gereproduceerd via het ontwerp, de input en het gebruik van kunstmatige intelligentie; overwegende dat onvolledige gegevenssets en onjuiste vooroordelen de logica van systemen op basis van kunstmatige intelligentie kunnen verstoren en de gendergelijkheid in de maatschappij in gevaar kunnen brengen;
- AH. overwegende dat het van groot belang is naar geslacht uitgesplitste gegevens te verzamelen om ongelijkheden zichtbaar te maken en gericht beleid te ontwikkelen, en dat dit van het grootste belang is voor een op gender gerichte benadering voor alle relevante kwesties, waaronder gendergerelateerd geweld, handicaps, kanker en zeldzame en chronische ziekten, de impact van klimaatverandering, digitale vaardigheden en STEM; overwegende dat genderbewuste gegevens op verschillende beleidsterreinen in de EU en de lidstaten nog steeds ontbreken;
- AI. overwegende dat vrouwen onevenredig zijn ondervertegenwoordigd in het nieuws en de media; overwegende dat het ongelijke beeld dat wordt geschetst van vrouwen en mannen in de media, stereotypen in stand houdt die van invloed zijn op het imago van vrouwen en mannen;
- AJ. overwegende dat gendermainstreaming, genderbudgettering en gendereffectbeoordeling essentiële instrumenten zijn voor het verwezenlijken van gendergelijkheid op alle beleidsterreinen van de EU; overwegende dat in het kader van het EU-beleid diverse fondsen en instrumenten worden ingezet voor gendergelijkheid en dat de benutting van optimale synergieën tussen die fondsen en instrumenten van cruciaal belang is; overwegende dat dit met name belangrijk is voor de sociaaleconomische maatregelen die zijn genomen in de nasleep van de COVID-19-gezondheids crisis, onder meer het herstelplan van de EU;
- AK. overwegende dat de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 en de versterking van genderbewust beleid op EU-niveau van het allergrootste belang zijn om te voorkomen dat de impact van de COVID-19-crisis de genderkloof verder vergroot en om ervoor te zorgen dat de maatregelen de discriminatie van vrouwen helpen verminderen;
- AL. overwegende dat de COVID-19-crisis ook gevolgen heeft gehad voor sekswerkers, die een groter risico lopen hun inkomen kwijt te raken en in armoede terecht te komen, aangezien een kader voor hun mensenrechten en de handhaving daarvan nog steeds ontbreken;

Donderdag 21 januari 2021

- AM. overwegende dat een onderling afgestemd optreden van essentieel belang is om de vrouwenrechten in Europa opwaarts te convergeren en te harmoniseren via een sterk pact tussen de lidstaten waarbij zij zich verbinden tot de meest ambitieuze wetgeving en momenteel in de EU beschikbare beste praktijken en deze delen;
- AN. overwegende dat er weliswaar een commissaris is die exclusief verantwoordelijk is voor gelijkheid en dat het Europees Parlement een commissie heeft voor vrouwenrechten en gendergelijkheid, maar dat er geen specifieke samenstelling van de Raad bestaat voor gendergelijkheid en dat de voor gendergelijkheid verantwoordelijke ministers en staatssecretarissen niet over een specifiek discussieforum beschikken;

Algemene opmerkingen

1. is verheugd over de goedkeuring van de mededeling van de Commissie, getiteld "Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025", die binnen de eerste honderd dagen van de nieuwe Commissie werd voorgelegd, waarmee een sterk signaal werd afgegeven wat betreft de politieke betrokkenheid bij Europees beleid op het gebied van gendergelijkheid en waarmee bovendien werd voorzien in een voortvarend, duidelijk en ambitieus beleidskader voor de verdere bevordering van vrouwenrechten en gendergelijkheid en de bestrijding van aanvallen op vrouwen; schaaft zich achter de doelstelling van de Commissie om een Europese Unie zonder discriminatie en structurele ongelijkheden voor alle personen, in al hun diversiteit, tot stand te brengen; onderstreept het belang van de gekozen tweeledige aanpak, die bestaat uit gerichte maatregelen en de toezegging om gendermainstreaming en intersectionaliteit consequent toe te passen als horizontale beginselen; is verheugd over de sterke samenhang tussen de werkgebieden en de uitbanning van stereotypen, gendervooroordelen en discriminatie, en verzoekt om sterke toezichtmechanismen teneinde het succes van de strategie en de bijbehorende maatregelen regelmatig te meten en te evalueren;
2. benadrukt echter dat behoefte bestaat aan een op kansen gebaseerde benadering binnen de strategie voor gendergelijkheid; verzoekt de Commissie om gelijke kansen voor vrouwen als uitgangspunt te nemen om de strategie verder uit te rollen;
3. is ingenomen met de prioriteit die door de nieuwe Commissie en haar voorzitter aan gendergelijkheid wordt toegekend en met de benoeming van een commissaris die zich specifiek met gelijkheid zal bezighouden, en kijkt uit naar het jaarverslag over gelijkheid dat een nuttig instrument is voor het evalueren van de vorderingen en het identificeren van de tekortkomingen en behoeften met betrekking tot gendermainstreaming in het beleidskader;
4. is verheugd over de aankondiging van verschillende, aanvullende EU-initiatieven, zoals een Europese strategie voor personen met een handicap met bindende maatregelen na 2020, de strategie voor LGBTI+ en het EU-kader voor strategieën voor gelijkheid en integratie van de Roma voor de periode na 2020, en pleit voor een strategisch kader voor de onderlinge koppeling daarvan, alsook voor de vaststelling van een intersectionele aanpak voor elk van deze strategieën; benadrukt hoe belangrijk het is om toezicht te houden op de situatie en in staat te zijn op flexibele wijze aanpassingen te doen aan de strategie voor gendergelijkheid en andere relevante strategieën op grond van de resultaten en toekomstige uitdagingen met behulp van het huidige beleid of door nieuwe instrumenten voor te stellen, zoals de recente COVID-19-crisis heeft aangetoond; wijst nogmaals op de noodzaak van versterking van specifieke maatregelen om non-discriminatie, en de gelijkheid en bescherming van vrouwen die structurele genderongelijkheden ondergaan te waarborgen, en herinnert de Commissie eraan dat er op dit gebied extra inspanningen nodig zijn;
5. betreurt het feit dat in de strategie nog altijd geen duidelijkheid wordt geboden met betrekking tot de tijdschema's voor verscheidene, zeer welkome maatregelen en dat geen concrete doelstellingen op het gebied van gendergelijkheid voor 2025 of duidelijke toezichtinstrumenten worden vastgesteld; verzoekt de Commissie daarom een concreet stappenplan met tijdschema's, doelstellingen, een jaarlijkse evaluatie, een toezichtmechanisme, duidelijke en meetbare succesindicatoren en aanvullende, gerichte acties vast te stellen; verzoekt de Commissie eveneens richtsnoeren en een stappenplan voor te stellen voor de doeltreffende toepassing van de intersectionele aanpak en gendermainstreaming, met inbegrip van genderbudgettering, in al het EU-beleid en specifieke instrumenten (zoals indicatoren, streefwaarden en toezichtinstrumenten) te ontwikkelen en toereikende personele en financiële middelen toe te wijzen om te garanderen dat deze in al het EU-beleid worden toegepast; verzoekt om duidelijke tijdschema's met betrekking tot de ontwikkeling van het aangekondigde nieuwe kader voor de samenwerking tussen internetplatforms, de EU-strategie voor de uitbanning van mensenhandel, de strategie voor gendergelijkheid in de audiovisuele industrie (in het kader van het MEDIA-subprogramma) en de EU-brede voorlichtingscampagne over de bestrijding van genderstereotypen;
6. verzoekt de Commissie de toezeggingen in het kader van het werkprogramma voor 2020 bij alle herzieningen te eerbiedigen en een voorstel voor bindende maatregelen inzake loontransparantie, een EU-strategie inzake slachtofferrechten en een nieuwe EU-strategie voor de uitbanning van mensenhandel in te dienen; betreurt dat de Commissie in 2020 geen voorstel voor bindende maatregelen inzake loontransparantie heeft ingediend, zoals gepland was;
7. dringt er bij de lidstaten op aan de antidiscriminatie-richtlijn goed te keuren en uit te voeren en te garanderen dat de diverse en intersectionele vormen van discriminatie in alle EU-lidstaten worden uitgebannen;

Donderdag 21 januari 2021

8. stipt aan dat meervoudige discriminatie moet worden bestreden, met name van kwetsbare groepen, waaronder vrouwen met een handicap, zwarte vrouwen, vrouwelijke migranten, vrouwen uit etnische minderheden en Roma-vrouwen, oudere vrouwen, alleenstaande moeders, LGBTIQ+'s en dakloze vrouwen, en benadrukt dat het van belang is dat zij profiteren van de doelstellingen en acties van de EU-strategie voor gendergelijkheid 2020-2025; verzoekt de Commissie duidelijke richtsnoeren vast te stellen voor de uitvoering van het intersectioneel kader, waarbij voorrang dient te worden gegeven aan de participatie van de groepen die worden getroffen door de elkaar overlappende vormen van discriminatie om de uiteenlopende gevolgen van beleid en acties te beoordelen teneinde op elk gebied met een gepast antwoord te komen dat is gebaseerd op het beginsel van non-discriminatie;
9. verzoekt de Commissie en de lidstaten om, in overeenstemming met de doelstellingen van de strategie, systematisch een genderperspectief te integreren in alle fasen van de respons op de COVID-19-crisis en de betrokkenheid van vrouwen op alle niveaus van het besluitvormingsproces te bevorderen; onderstreept dat het een fout signaal zou afgeven om sommige elementen van de nieuwe strategie uit te stellen en dringt er daarom bij de Commissie op aan op schema te blijven met de nieuwe strategie; verzoekt de Commissie en de lidstaten naar behoren rekening te houden met de behoeften van vrouwen en tegelijkertijd de fondsen op te zetten en te verdelen waarover in het kader van het herstelplan voor Europa getiteld "NextGenerationEU" overeenstemming is bereikt;
10. wijst erop te waarborgen dat betrouwbare en adequate, naar geslacht uitgesplitste gegevens worden verzameld en geanalyseerd die als basis kunnen dienen voor de besluitvorming, door de financiering en bevoegdheden van het EIGE veilig te stellen en uit te breiden;
11. verzoekt de lidstaten regelmatig beste praktijken uit te wisselen en zich te verbinden aan een opwaartse convergentie en harmonisatie van vrouwenrechten in Europa door in hun respectieve wetgeving de meest ambitieuze nationale maatregelen en praktijken in te voeren die momenteel in de EU-lidstaten worden toegepast;
12. roept er eveneens toe op de gendergelijkheidsindex van het EIGE in het toezichtproces van de Commissie op te nemen en een indicator voor de genderpensioenkloof te ontwikkelen naar aanleiding van de aanbevelingen van het Europees Parlement in zijn resolutie van 14 juni 2017 over de noodzaak van een EU-strategie tot beëindiging en preventie van de genderpensioenkloof⁽³⁵⁾, waarop toezicht moet worden gehouden in het kader van de strategie voor gendergelijkheid, de enige strategie die ingaat op alle ongelijkheden waarmee vrouwen gedurende hun leven te maken hebben; roept ertoe op ook andere indicatoren voor onder meer de genderloonkloof, de genderzorgkloof en de digitale kloof tussen mannen en vrouwen in overweging te nemen;
13. verzoekt de Raad een format voor gendergelijkheid vast te stellen, waarbij de voor gendergelijkheid verantwoorde-lijke ministers en staatssecretarissen in één gespecialiseerd forum samenkomen om gemeenschappelijke en concrete maatregelen te ontwikkelen om de uitdagingen op het gebied van vrouwenrechten en gendergelijkheid aan te pakken en te garanderen dat kwesties inzake gendergelijkheid op het hoogste politieke niveau worden besproken;
14. roept de lidstaten op een formele Raadsformatie over gendergelijkheid in het leven te roepen, zodat de ministers en staatssecretarissen die bevoegd zijn voor gendergelijkheid over een eigen discussieforum kunnen beschikken, en gendermainstreaming op alle beleidsterreinen van de EU, waaronder werkgelegenheid en sociaal beleid, te vergemakkelijken;
15. betreurt dat er in de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 met geen woord wordt gerept over de bescherming van vrouwen en meisjes die blootstaan aan het risico van sociale uitsluiting, armoede en dakloosheid; verzoekt de Commissie die problemen aan te pakken in het komende actieplan voor integratie en inclusie teneinde te voorkomen dat deze vrouwen worden uitgesloten van sociaal-economisch beleid en in een neerwaartse armoedespiraal terechtkomen;
16. dringt er bij de Raad op aan om de Conclusies van de Raad vast te stellen om de strategie inzake gendergelijkheid goed te keuren en er met concrete acties uitvoering aan te geven;

Het uitbannen van geweld tegen vrouwen en gendergerelateerd geweld

17. steunt de inspanningen van de Commissie om gendergerelateerd geweld te bestrijden, slachtoffers van dergelijke misdrijven te steunen en te beschermen, en ervoor te zorgen dat de daders aansprakelijk worden gesteld voor hun misdrijven; staat achter het plan van de Commissie om te blijven aandringen op de ratificatie van het Verdrag van Istanbul in de hele EU; onderstreept in dit verband dat er specifieke maatregelen nodig zijn om de bestaande verschillen tussen wetten, beleid en diensten van de lidstaten en het toegenomen huiselijk en gendergerelateerd geweld tijdens de COVID-19-pandemie aan de orde te stellen; wijst er evenwel op dat reeds verscheidene, vergeefse pogingen zijn gedaan om halsstarrige lidstaten te overtuigen en dat Hongarije onlangs heeft besloten het verdrag helemaal niet te ratificeren; is daarom zeer verheugd over het voornemen van de Commissie om in 2021 met maatregelen te komen voor de

⁽³⁵⁾ PB C 331 van 18.9.2018, blz. 60.

Donderdag 21 januari 2021

verwezenlijking van de doelstellingen van het Verdrag van Istanbul, indien de volledige toetreding van de EU tegen die tijd nog steeds wordt geblokkeerd; pleit ervoor nu van start te gaan met voorbereidende handelingen om zo snel mogelijk aanvullende, juridisch bindende maatregelen en een EU-kaderrichtlijn in te voeren om alle vormen van gendergerelateerd geweld te voorkomen en te bestrijden, waarbij onder meer de kwesties genitale verminking bij vrouwen, gedwongen abortus en sterilisatie, gedwongen huwelijken worden aangepakt, en om in deze kaderrichtlijn de onderwerpen seksuele uitbuiting, mensenhandel, cybergeweld, wraakporno en onlinehaatuitingen tegen vrouwen met behulp van een sterke intersectionele aanpak te behandelen; is ingenomen met het initiatief de vormen van criminaliteit uit te breiden en er specifieke vormen van gendergerelateerd geweld overeenkomstig artikel 83, lid 1, VWEU in op te nemen; herinnert eraan dat deze nieuwe wetgevingsmaatregelen een aanvulling moeten vormen op de ratificatie van het Verdrag van Istanbul;

18. is verheugd over het plan om een aanvullende aanbeveling en eventueel ook wetgeving op te stellen over het voorkomen van schadelijke praktijken en een EU-netwerk op te zetten voor het voorkomen van zowel gendergerelateerd geweld als huiselijk geweld; vraagt dat de definities en doelstellingen van het Verdrag van Istanbul worden toegepast en dat vrouwenrechten- en maatschappelijke organisaties consistent bij het proces worden betrokken; dringt erop aan passende follow-upmaatregelen voor te stellen die alle het beginsel van non-discriminatie eerbiedigen; benadrukt hoe belangrijk de betrokkenheid van lokale en regionale overheden bij dit proces is — wanneer dit volgens de structuur van een bepaalde lidstaat passend is; onderstreept de rol van voorlichting, onder meer voor jongens en mannen, en roept in dit opzicht op tot het bestrijden van genderstereotypen; dringt aan op de fatsoenlijke bescherming van vrouwen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld, door de beschikbare overheidsmiddelen uit te breiden en doeltreffende maatregelen te nemen;

19. onderstreept dat uitgesplitste gegevens over alle vormen van gendergerelateerd geweld moeten worden verzameld; is verheugd over de aankondiging van een nieuwe enquête voor de hele EU over de wijdverbreidheid en dynamiek van alle vormen van geweld tegen vrouwen; benadrukt het belang van integrale en vergelijkbare, naar geslacht uitgesplitste gegevens op EU-niveau en van de harmonisatie van de systemen voor gegevensverzameling van de verschillende lidstaten;

20. beklemtoont dat vrouwen die minderjarig zijn, tot een minderheid behoren of gezondheidsproblemen of een handicap hebben, moeten worden beschermd als mogelijke slachtoffers en doelwitten van diverse vormen van geweld; onderschrijft het voornemen van de Commissie om maatregelen voor te stellen en te financieren die misbruik, uitbuiting en geweld tegen deze bijzonder kwetsbare groepen kunnen verhinderen;

21. verzoekt de Commissie en de lidstaten de inclusieve gelijkheid van vrouwen en meisjes met een handicap in alle levenssferen te waarborgen, hun seksuele en reproductieve rechten te garanderen, hen te beschermen tegen huiselijk geweld en geweld door zorgverstrekkers en hulpverleners, alsmede hiertoe programma's inzake bewustmaking en capaciteitsopbouw te starten voor professionals in de gezondheidszorg, sociale en zorgdiensten, het onderwijs, opleiding en arbeidsbemiddeling, politie en justitie;

22. wijst nadrukkelijk op de reikwijdte en de gevolgen van geweld en intimidatie op de werkvloer en op de noodzaak van concrete maatregelen op EU-niveau om deze kwesties aan te pakken en psychologische en seksuele intimidatie te bestrijden; brengt in herinnering dat onder meer mantelzorgers, huishoudelijk personeel en werknemers in de landbouw in het bijzonder geen bescherming genieten en verzoekt de lidstaten Verdrag nr. 189 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) ten uitvoer te leggen om de rechten van mensen, en met name die van vrouwen, die in de informele economie werken te bevorderen, en te garanderen dat klachtenmechanismen onafhankelijk, vertrouwelijk en toegankelijk zijn voor alle vrouwen, zonder enige vorm van discriminatie, en dat specifieke maatregelen worden getroffen om indiensen van klachten te beschermen tegen vergelding door werkgevers en herhaald slachtofferschap; is ingenomen met de toezegging van de Commissie dat zij, als werkgever, een nieuw uitgebreid rechtskader zal vaststellen met een reeks preventieve en reactieve maatregelen tegen intimidatie op het werk;

23. betreurt dat er zo weinig aandacht is voor de genderdimensie van mensenhandel voor uitbuiting op arbeidsgebied, met name in het geval van huishoudelijk personeel, als gevolg van de beperkingen die de familiewoning als werkplek met zich meebrengt met betrekking tot de mogelijkheden tot inspectie en controle van de werkactiviteiten; herinnert aan zijn resolutie van 28 april 2016 over vrouwen die als huishoudelijk personeel en als verzorger werken in de EU, en verzoekt de Commissie en de lidstaten onderzoeken op dit gebied te bevorderen, teneinde de mechanismen voor de identificatie en bescherming van de slachtoffers te verbeteren, en ngo's, vakbonden, overheidsinstanties en alle burgers bij het opsporingsproces te betrekken;

24. maakt zich grote zorgen over de aard, de omvang en de ernst van geweld en intimidatie in de werkomgeving en de impact van alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes in werksituaties; is in dit verband ingenomen met het onlangs aangenomen IAO-Verdrag nr. 190 inzake geweld en intimidatie op het werk, en verzoekt de lidstaten dit onverwijld te ratificeren en ten uitvoer te leggen; verzoekt de Commissie en de lidstaten tevens doeltreffende en bindende maatregelen in te voeren om geweld en intimidatie op de werkplek te definiëren en te verbieden, onder meer door te zorgen voor effectieve

Donderdag 21 januari 2021

toegang tot genderresponsieve, veilige en doelmatige mechanismen voor klachtenbehandeling en geschillenbeslechting, opleidingen en bewustmakingscampagnes, ondersteunende diensten en rechtsmiddelen;

25. is van mening dat vrouwelijke werknemers die het slachtoffer zijn van gendergerelateerd geweld, recht dienen te hebben op arbeidstijdschikking of -verkorting en overplaatsing naar een andere werkplek; is van mening dat gendergerelateerd geweld dient te worden opgenomen in risico-evaluaties van de werkplek;

26. veroordeelt de campagne tegen het Verdrag van Istanbul om geweld tegen vrouwen te bestrijden en de weloverwogen campagne om dit Verdrag in diskrediet te brengen; is bezorgd over de afwijzing van nultolerantie voor geweld tegen vrouwen en gendergerelateerd geweld, waarover een sterke internationale consensus bestaat; wijst erop dat de essentie van de mensenrechten, zoals gelijkheid, autonomie en waardigheid, hierdoor in twijfel wordt getrokken; wijst op de uitermate belangrijke rol die maatschappelijke organisaties bij de bestrijding van gendergerelateerd geweld en de ondersteuning van slachtoffers spelen en dringt er derhalve bij de Commissie op aan in passende financiering te voorzien voor organisaties die deze doelen nastreven; is ingenomen met de toezegging dat in de nieuwe strategie inzake slachtofferrechten zal worden ingegaan op de specifieke behoeften van vrouwen en meisjes die het slachtoffer zijn van geweld, teneinde de rechten, bescherming en compensatie van slachtoffers te garanderen; verzoekt de Raad de ratificatie van het Verdrag van Istanbul door de EU en de volledige tenuitvoerlegging ervan dringend te voltooien en te pleiten voor de ratificatie van het verdrag door alle lidstaten;

27. benadrukt dat alle vormen van geweld en intimidatie in het onderwijs, op scholen en universiteiten en in het kader van stages, programma's voor professionele ontwikkeling en andersoortige programma's, in de hele sector moeten worden erkend en bestreden;

28. is ingenomen met de voorgestelde, specifieke maatregelen ter bestrijding van cybergeweld (met inbegrip van online-intimidatie, cyberpesten en seksistische haatzaaiende uitlatingen), waar vrouwen en meisjes, met name activisten, vrouwelijke politici en andere publieke figuren die in het openbaar debat op de voorgrond treden, onevenredig vaak het slachtoffer van worden; is in dit verband ingenomen met de aankondiging dat dit probleem zal worden aangepakt in de wet inzake digitale diensten en dat daarbij samenwerking wordt beoogd met technologieplatforms en de ICT-sector in een nieuw kader voor samenwerking, zodat deze laatste het probleem kan aanpakken met behulp van toereikende technische maatregelen, zoals preventieve technieken en responsmechanismen voor schadelijke inhoud; dringt er bij de lidstaten en de EU op aan verdere maatregelen vast te stellen, met inbegrip van bindende wetgevingsmaatregelen, ter bestrijding van deze vormen van geweld in het kader van een richtlijn betreffende de preventie en bestrijding van alle vormen van geweld tegen vrouwen, en ter ondersteuning van de lidstaten bij de ontwikkeling van opleidingsinstrumenten voor de diensten die zijn betrokken bij alle stadia, van preventie en bescherming tot vervolging, zoals de politie en het gerechtelijk apparaat, in combinatie met informatie en communicatie, waarbij de grondrechten echter ook online moeten worden geëerbiedigd;

29. maakt zich zorgen over het gebrek aan een uitdrukkelijk verbod op discriminatie op grond van iemands genderidentiteit en genderexpressie in het EU-recht; merkt op dat LGBTIQ+-personen nog steeds worden gediscrimineerd, geïntimideerd en uitgesloten van de arbeidsmarkt; herinnert aan zijn resolutie van 14 februari 2019 over de toekomst van de lijst van acties ter bevordering van de gelijkheid van LGBTI-personeel⁽³⁶⁾ en die van 18 december 2019 over openbare discriminatie en haatzaaiende uitlatingen ten aanzien van LGBTI-personeel⁽³⁷⁾; is ingenomen met de goedkeuring van de allereerste LGBTI+-strategie en verzoekt de Commissie een vervolg te geven aan haar lijst van acties ter bevordering van de gelijkheid van LGBTI-personeel 2016-2019, door specifieke maatregelen vast te stellen ter bestrijding van discriminatie op het werk op grond van seksuele gerichtheid, genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken;

30. is ingenomen met de onlangs vastgestelde, allereerste EU-strategie inzake slachtofferrechten (2020-2025) waarin zal worden ingegaan op de specifieke behoeften van slachtoffers van gendergerelateerd geweld, met name een specifieke aanpak van psychologisch geweld tegen vrouwen en de langetermijneffecten ervan op hun mentale gezondheid; benadrukt dat iets moet worden gedaan aan de huidige lacunes in de EU-wetgeving en vraagt de Commissie om onverwijld te komen met een voorstel tot herziening van de richtlijn slachtofferrechten met betrekking tot internationale normen inzake geweld tegen vrouwen, zoals het Verdrag van Istanbul, teneinde de wetgeving betreffende de rechten, bescherming en compensatie van slachtoffers aan te scherpen; benadrukt dat alle slachtoffers effectief toegang moeten krijgen tot de rechter via de uitvoering van de richtlijn slachtofferrechten, die in sommige lidstaten nog steeds ontbreekt; verzoekt door te gaan met de bevordering van slachtofferrechten, ook via bestaande instrumenten als het Europese opsporingsbevel;

31. vestigt de aandacht van de Commissie en de lidstaten op de buitengewoon dramatische situatie van kinderen die wees zijn geworden als gevolg van gendergerelateerd geweld of worden gedwongen in een omgeving met huiselijk geweld te leven, en dringt er bij hen op aan rekening te houden met deze situaties wanneer ze het probleem van huiselijk geweld aanpakken;

⁽³⁶⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0129.

⁽³⁷⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0101.

Donderdag 21 januari 2021

32. verzoekt de Commissie met klem de langverwachte EU-strategie voor de uitbanning van mensenhandel te presenteren en beklemtoont dat duidelijk moet worden onderkend dat mensenhandel en seksuele uitbuiting een belangrijke gendercomponent hebben, aangezien vrouwen en meisjes veruit het zwaarst worden getroffen; erkent dat seksuele uitbuiting met het oog op draagmoederschap en reproductieve doeleinden of doeleinden zoals gedwongen huwelijken, prostitutie en pornografie onaanvaardbaar is en een schending is van de menselijke waardigheid en de mensenrechten; verzoekt derhalve in het kader van de strategie meer dan voldoende aandacht te besteden aan de situatie van vrouwen in de prostitutie, met bijzondere aandacht voor het verband tussen prostitutie en de handel in vrouwen en kinderen, in de EU en wereldwijd, en aan de opkomst van manieren om het internet te gebruiken voor uitbuiting; onderstreept hoe belangrijk de werkzaamheden van de EU-coördinator voor de bestrijding van mensenhandel zijn en dringt er bij de Commissie op aan de nieuwe coördinator onverwijld aan te stellen, zodat deze de uitvoering van de richtlijn inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel door de lidstaten op de voet kan volgen; hamert erop dat het belangrijk is ook maatregelen en strategieën vast te stellen die gericht zijn op het verminderen van de vraag;

33. dringt aan op krachtigere maatregelen met betrekking tot de wetgeving inzake seksuele delicten en benadrukt dat seks altijd vrijwillig moet zijn; verzoekt de Commissie aanbevelingen aan alle lidstaten op te nemen om de definitie van verkrachting in hun nationale wetgeving aan te passen, zodat deze is gebaseerd op het ontbreken van instemming;

34. is ingenomen met de EU-brede voorlichtingscampagne ter bestrijding van genderstereotypen en de maatregelen ter voorkoming van geweld die zijn gericht op mannen, jongens en vormen van mannelijkheid; roept op tot duidelijkere maatregelen om destructieve normen van mannelijkheid aan te pakken, aangezien genderstereotypen een van de onderliggende oorzaken vormen van genderongelijkheid en negatieve gevolgen hebben voor alle aspecten van de samenleving;

35. verzoekt om meer aandacht en steun voor weeshuizen en pleeggezinnen voor slachtoffers van geweld, aangezien deze zijn gesloten of hun opvangcapaciteit sterk is beperkt tijdens de COVID-19-pandemie, waardoor vrouwen, jonge meisjes en kinderen worden gedwongen om tijdens de lockdown in huis te wonen bij de persoon die hen mishandelt;

36. benadrukt dat geweld tegen vrouwen in veel gevallen de voornaamste reden is waarom vrouwen dakloos raken; dringt er daarom bij de Commissie op aan de nodige maatregelen te nemen om geweld tegen vrouwen te voorkomen, zodat zij niet op straat terecht komen of langer op straat blijven;

37. is ingenomen met de aankondiging van een aanbeveling inzake de preventie van schadelijke praktijken, in aanvulling op eventuele wetgeving, voor de bestrijding van vrouwelijke genitale verminking, gedwongen sterilisatie, vroegtijdige en gedwongen huwelijken en de zogeheten "eerwraak", waar vooral kinderen en jonge meisjes het slachtoffer van worden;

Vrouwen en de economie

38. herhaalt zijn oproepen aan de Commissie en de lidstaten om de verzameling van naar gender uitgesplitste gegevens⁽³⁸⁾, statistieken, onderzoek en analyse, alsmede de steun voor en maatregelen ter verbetering van de institutionele en maatschappelijke capaciteitsopbouw op het gebied van gegevensverzameling en -analyse, verder te ontwikkelen en te verbeteren, met name wat betreft de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt en op gebieden als informele werkgelegenheid, ondernemerschap, toegang tot financiering en tot gezondheidszorgdiensten, onbetaald werk, armoede en het effect van socialebeschermingsstelsels; dringt er tevens bij het EIGE en alle andere betrokken EU-instellingen en agentschappen/bureaus op aan nieuwe indicatoren uit te werken en op te nemen, bijvoorbeeld voor armoede onder werkenden, tijdarmoede, verschillen in tijdsindeling, de waarde van zorgwerk (betaald en/of onbetaald), alsook verschillen in de mate waarin vrouwen en mannen gebruikmaken van de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven; verzoekt de Commissie deze gegevens te gebruiken voor een daadwerkelijke uitvoering van genereffectbeoordelingen van haar beleidsmaatregelen en programma's en die van andere EU-agentschappen en -instellingen;

39. staat achter de herziening van de Barcelona-doelstellingen en het verzoek aan de lidstaten om te garanderen dat voldoende wordt geïnvesteerd in zorgdiensten en langdurige zorg, onder meer met beschikbare EU-fondsen, en te zorgen voor betaalbare, toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige kinderopvang, met inbegrip van voorschools onderwijs, die met name jonge moeders de kans biedt om te werken en/of te studeren en herinnert in dit verband aan beginsel elf van de Europese pijler van sociale rechten; pleit voor financiële steun voor en uitwisseling van beste praktijken tussen lidstaten die de doelstellingen nog niet hebben verwezenlijkt; is voorts ingenomen met de opstelling van richtsnoeren voor de lidstaten over het aanpakken van financiële belemmeringen op het gebied van maatschappelijk, economisch en belastingbeleid; onderstreept de doelstelling van gelijke verzorgers en gelijke verdieners, die centraal moet staan bij deze inspanningen, en ziet de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven in dit opzicht als welkome eerste stap;

⁽³⁸⁾ Zie de resolutie van het Europees Parlement van 30 januari 2020 over de loonkloof tussen mannen en vrouwen.

Donderdag 21 januari 2021

40. verzoekt de Commissie een zorgdeal voor Europa voor te stellen, met een alomvattende benadering van alle zorgbehoeften en -diensten en de vaststelling van minimumnormen en kwaliteitsrichtsnoeren voor zorg gedurende de gehele levenscyclus, ook voor kinderen, ouderen en personen die langdurige zorg behoeven; verzoekt de Commissie en de lidstaten opgesplitste gegevens over de verstrekking van zorgdiensten te verzamelen; dringt er bij de lidstaten op aan de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven snel en volledig om te zetten en uit te voeren, teneinde een eerlijke verdeling tussen werk en gezinsleven te garanderen, en verzoekt hen verder te gaan dan de minimumnormen van de richtlijn door maatregelen in te voeren zoals volledig betaald verlof, de bevordering van de gelijke rol van mannen als verzorgers, om zo genderstereotypen in het opnemen van vader-/moederschapsverlof te bestrijden, de erkenning van de rol van mantelzorgers door hun toegang tot sociale zekerheid en hun recht op pensioenrechten te waarborgen, steun voor diensten die zijn afgestemd op de specifieke uitdagingen en behoeften van ouders en/of familieleden die zorg dragen voor personen met een handicap of langdurige ziekte of voor ouderen, en flexibele werkregelingen die niet ten koste gaan van lonen van de werknemer of de toegang tot sociale en arbeidsrechten en uitkeringen, en het recht van werknemers eerbiedigen om onbereikbaar te zijn; dringt er bij de Commissie op aan ieder jaar nauwlettend en systematisch te controleren hoe de lidstaten de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven ten uitvoer leggen;

41. verzoekt om toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige kinderopvang en zorgfaciliteiten voor afhankelijke personen, die het — met name voor vrouwen — mogelijk maken weer aan het werk te gaan en een evenwicht tussen werk en privéleven te bereiken;

42. benadrukt de noodzaak om een netwerk voor kinderopvang en voorschools onderwijs op te zetten; wijst erop dat het een brede maatschappelijke verantwoordelijkheid is om een universele dienst te creëren die daadwerkelijk toegankelijk is voor alle kinderen en gezinnen die daarvan gebruik wensen te maken;

43. moedigt de lidstaten aan om, op basis van een uitwisseling van beste praktijken, “zorgtegoeden” voor zowel mannen als vrouwen in te voeren teneinde loopbaanonderbrekingen te compenseren die plaatsvinden omdat iemand mantelzorg verleent aan een gezinslid of een formeel zorgverlof, zoals zwangerschaps-, vaderschaps- en ouderschapsverlof, opneemt, en deze kredieten op eerlijke wijze mee te rekenen bij de bepaling van de pensioenrechten; is van mening dat dergelijke tegoeden moeten worden toegekend voor een korte vaste periode om stereotypen en ongelijkheden niet verder te versterken;

44. verzoekt de lidstaten met klem specifieke maatregelen te nemen om het gevaar van armoede op latere leeftijd en na pensionering tegen te gaan door de pensioenen te verhogen en de sociale uitkeringen een impuls te geven; is van mening dat een einde moet worden gemaakt aan de inkomensongelijkheid tussen mannen en vrouwen na pensionering, en dat dit betekent dat de pensioenen moeten worden verhoogd en dat de publieke, universele en op solidariteit gebaseerde socialezekerheidsstelsels moeten worden gehandhaafd en versterkt, waarbij moet worden gewaarborgd dat deze herverdelend werken en een eerlijk en fatsoenlijk inkomen bieden na een leven lang werken, alsook dat deze publieke stelsels duurzaam zijn door banen te creëren met gepaste rechten en lonen;

45. verzoekt de Commissie, het Parlement en de Raad om de behoeften van vrouwen en hun arbeidsmarktparticipatie, evenals de horizontale en verticale segregatie van de arbeidsmarkt grondig te analyseren wanneer zij programma's ontwerpen binnen het volgend meerjarig financieel kader (MFK) en het herstelplan “NextGenerationEU”;

46. acht het urgent maatregelen te nemen om gezinnen te steunen, mede door middel van gepaste en betaalbare kinderopvangvoorzieningen, die een positieve bijdrage zullen leveren aan de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt en hun pensioenvooruitzichten;

47. is ingenomen met het voornemen van de Commissie om toezicht te houden op de correcte omzetting van de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven in nationaal recht uiterlijk in 2022 en op de volledige uitvoering ervan;

48. verzoekt de Commissie gegevens te verzamelen over de verlening van verschillende soorten zorg (kinderopvang, ouderenzorg, gehandicaptenzorg of langdurige zorg) en deze gegevens te gebruiken voor een onderzoek naar de zorgkloof die als input kan dienen voor een voorstel voor een Europese zorgstrategie; merkt op dat de strategie in kwestie de bevoegdheden van de lidstaten, zoals verankerd in de Verdragen, moet eerbiedigen, maar tot doel zou hebben de samenwerking en coördinatie van alle maatregelen die gunstig kunnen zijn voor zowel de mantelzorgers in de EU als de personen voor wie zij zorgen, te verbeteren; benadrukt dat samenwerking op Europees niveau, in combinatie met een efficiënt gebruik van EU-fondsen, kan bijdragen aan de ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige, toegankelijke en betaalbare zorgdiensten;

Donderdag 21 januari 2021

49. is ingenomen met het besluit van de Raad om de “algemene ontsnapingsclausule” te activeren en vraagt de lidstaten te investeren in openbare diensten, waaronder gratis kinderopvang en gezondheidszorg, teneinde nieuwe kwaliteitsbanen te scheppen en de sociaal-economische impact van de crisis te milderen; is van oordeel dat bezuinigingsmaatregelen nadelige langetermijngevolgen hebben, met name voor vrouwen, en in de periode na de COVID-19-crisis niet mogen worden opgelegd;

50. is ingenomen met het instrument voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid in noodsituaties te beperken (SURE); verzoekt de Commissie en de lidstaten erop toe te zien dat SURE inkomensverlies van vrouwen ondervangt;

51. benadrukt de noodzaak om de investeringen in diensten een aanzienlijke impuls te geven, met name in gezondheidszorg, onderwijs en vervoer, teneinde te voorzien in de behoeften van de bevolking en een bijdrage te leveren aan de onafhankelijkheid, gelijkheid en emancipatie van vrouwen;

52. is verheugd dat de Commissie heeft toegezegd met voorstellen te komen voor bindende maatregelen op het gebied van loontransparantie, die een nuttig instrument kunnen zijn om ongelijkheden en discriminatie binnen een bepaalde sector te detecteren en de genderloonkloof te dichten; betreurt echter dat de bekendmaking van dit voorstel vertraging heeft opgelopen en verzoekt de Commissie om zo spoedig mogelijk met een voorstel te komen; benadrukt in dit opzicht het belang van volledige samenwerking met en betrokkenheid van de sociale partners en alle belanghebbenden overeenkomstig de nationale praktijken en tradities; wijst er evenwel op dat de kwestie van gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid in verschillende beroepssectoren nog altijd aan de orde moet worden gesteld, om verschillen in beloning weg te nemen voor gelijkwaardige arbeid op de door gendersegregatie gekenmerkte arbeidsmarkt, waarbij in sectoren waar voornamelijk vrouwen werken, zoals de verpleegkunde, zorg, detailhandel, verkoop en het onderwijs, lagere lonen worden betaald dan in de sectoren die worden gedomineerd door mannen, zoals de industriële en technische sectoren; beveelt ten zeerste aan om in de desbetreffende maatregelen het beginsel van gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke of gelijkwaardige arbeid op te nemen, dat als volgt kan worden gedefinieerd: “arbeid wordt als gelijkwaardig beschouwd indien de verrichte taken vergelijkbaar zijn op basis van een vergelijking van twee groepen werknemers die niet willekeurig zijn samengesteld, met inachtneming van factoren zoals de arbeidsomstandigheden, de door de werknemers gedragen verantwoordelijkheid en de lichamelijke of geestelijke vereisten van de arbeid”; wijst erop dat hiertoe genderneutrale beoordelingsinstrumenten en indelingscriteria moeten worden vastgesteld;

53. is ingenomen met de evaluatie door de Commissie van het bestaande kader voor gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid, de start van een raadplegingsproces over de manier waarop meer gendergelijkheid in de arbeidsomgeving kan worden bereikt, het aanstaande verslag over de toereikendheid van de pensioenen en de mogelijke verstrekking van pensioencredieten voor zorggerelateerde loopbaanonderbrekingen in het kader van bedrijfspensioenregelingen;

54. verzoekt de Commissie binnen een jaar een herziening van Richtlijn 2006/54/EG voor te leggen, rekening houdend met de recente evaluatie van de werking en tenuitvoerlegging van de EU-wetgeving inzake gelijke beloning en in overeenstemming met de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie; is van mening dat deze herziening een voor alle beroepssectoren bindende definitie van “gelijkwaardige arbeid”, inclusief het perspectief “gender”, alsook een verwijzing naar verschillende vormen van discriminatie en aanvullende maatregelen ter waarborging van de handhaafbaarheid van de richtlijn dient te omvatten;

55. wijst op zijn resolutie van 30 januari 2020 over de loonkloof tussen mannen en vrouwen; verzoekt om een onmiddellijke herziening van het actieplan en om een ambitieus nieuw actieplan voor de loonkloof tussen mannen en vrouwen uiterlijk eind 2020, waarin duidelijke doelstellingen voor de lidstaten moeten worden vastgesteld om de genderloonkloof de komende vijf jaar te verkleinen en ervoor te zorgen dat dergelijke doelstellingen in de landspecifieke aanbevelingen aan bod komen; wijst er met name op dat in het nieuwe actieplan een intersectioneel perspectief moet worden opgenomen; verzoekt de Commissie en de lidstaten de sociale partners en maatschappelijke organisaties te betrekken bij de ontwikkeling van het nieuwe beleid om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te dichten en de statistieken, het onderzoek en de analyses te verbeteren en verder te ontwikkelen, teneinde de vooruitgang bij het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen beter te kunnen meten en volgen, met bijzondere aandacht voor groepen personen die met meervoudige en intersectionele vormen van discriminatie worden geconfronteerd; verzoekt de Commissie aandacht te besteden aan de factoren die tot de pensioenloof leiden en de lidstaten te ondersteunen bij hun maatregelen om deze te dichten door een indicator voor de genderpensioenloof vast te stellen om de opeenstapeling van ongelijkheden te kunnen beoordelen waarmee vrouwen in de loop van hun leven te maken krijgen;

56. merkt op dat belastingbeleid voor elk huishouden andere gevolgen heeft; beklemtoont dat individuele belastingheffing van cruciaal belang kan zijn voor de verwezenlijking van eerlijke belastingheffing voor vrouwen; wijst op de negatieve gevolgen van bepaalde vormen van belastingheffing voor de werkgelegenheidspercentages en de economische onafhankelijkheid van vrouwen en merkt op dat belastingbeleid geoptimaliseerd moet worden om meer prikkels te geven voor een hogere arbeidsmarktparticipatiegraad van vrouwen; vestigt de aandacht op de mogelijke negatieve gevolgen van gezamenlijke belasting voor de genderpensioenloof; benadrukt dat belastingstelsels de aanname

Donderdag 21 januari 2021

dat huishoudens hun middelen gelijk met elkaar delen stilaan moeten loslaten; benadrukt dat veel Europese vrouwen kampen met menstruatiearmoede vanwege de dure menstruatieproducten en de hoge belastingen die in veel lidstaten op deze producten worden geheven en dringt er bij de lidstaten dan ook op aan maatregelen te nemen tegen deze vorm van indirecte belastingdiscriminatie en tegen menstruatiearmoede;

57. wijst erop dat financierings- en belastingbeleid een sterke gendercomponent vertonen; juicht de inzet van de Commissie toe om de genderdimensie te integreren in het MFK, en met name wat het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) betreft, ter bevordering van de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen, het evenwicht tussen werk en privéleven en vrouwelijk ondernemerschap, maar betreurt het gebrek aan genderbudgettering in het nieuwe MFK en de structuurfondsen; verzoekt de Commissie het gebruik van genderbudgettering verder te bevorderen en te verbeteren, en verzoekt de lidstaten het genderperspectief in het belastingbeleid te integreren, onder meer door hun fiscaal beleid aan een genderevaluatie te onderwerpen om zo belastinggerelateerde genderdiscriminatie weg te werken;

58. herinnert er nogmaals aan dat in de verschillende stadia van het proces van het Europees semester meer aandacht moet zijn voor gendergelijkheid en dringt aan op de invoering van een pijler voor gendergelijkheid en een overkoepelende gendergelijkheidsdoelstelling in de opvolger van de Europa 2020-strategie; dringt erop aan duidelijke indicatoren van gendergelijkheid te integreren in de landspecifieke uitdagingen die op het sociale scorebord worden vastgesteld en statistische methoden en analyses te ontwikkelen om de vorderingen op het gebied van gendergelijkheid te volgen vanuit een intersectioneel perspectief;

59. benadrukt dat 70 % van de zorg- en maatschappelijke werkers wereldwijd vrouw is en dat zij vaak slechts het minimumloon betaald krijgen en onder erbarmelijke omstandigheden werken, en roept op tot het gelijktrekken van lonen en arbeidsomstandigheden in sectoren waar veel meer vrouwen werken, zoals de zorg, gezondheidszorg en detailhandel, het dichten van de genderloon- en pensioenkloof en de bestrijding van arbeidsmarktsegregatie;

60. verzoekt de Commissie en de lidstaten om, in overleg met de sociale partners, genderbewuste richtsnoeren op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk te ontwikkelen die specifiek gericht zijn op eerstelijnsberoepen, teneinde werknemers in die beroepen te beschermen in geval van toekomstige uitbraken; onderstreept dat veranderingen in de arbeidsomstandigheden zoals telewerken weliswaar kansen bieden om flexibele werkregelingen en het evenwicht tussen werk en privéleven te verbeteren maar ook de ruimte om de dingen los te laten kunnen beïnvloeden en de werkdruk kunnen verhogen, waarbij vrouwen veel zwaarder worden getroffen dan mannen omdat zij een overheersende of traditionele rol spelen in de zorg voor gezin en huishouden; verzoekt de Commissie derhalve een genderbewust wetgevingsvoorstel in te dienen over het recht op onbereikbaar zijn, alsook een richtlijn geestelijk welzijn op de werkplek die tot doel heeft angststoornissen, depressie en burn-out als beroepsziekten te erkennen, en mechanismen vast te stellen om deze aandoeningen te voorkomen en de getroffen werknemers weer aan het werk te krijgen;

61. verzoekt de Commissie Richtlijn 92/85/EEG van de Raad te herzien, om ervoor te zorgen dat vrouwen in heel Europa op voet van gelijkheid met mannen kunnen profiteren van het vrije verkeer van werknemers⁽³⁹⁾;

62. benadrukt dat de lidstaten dienen te komen met op feiten gebaseerd en goed doordacht arbeidsmarktbeleid en hervormingen op dat gebied die de arbeidsomstandigheden van vrouwen daadwerkelijk verbeteren en meer banen van goede kwaliteit scheppen;

63. verzoekt de Commissie met een Europese strategie voor sociale bescherming te komen met het oog op het vrije verkeer van werknemers en, in het bijzonder, de feminisering van armoede, met bijzondere nadruk op eenoudergezinnen waarbij een vrouw aan het hoofd staat;

64. onderstreept dat gelijke kansen en een hogere arbeidsmarktparticipatiegraad van vrouwen kan leiden tot meer banen, economische voorspoed en concurrentie in Europa; verzoekt de Commissie en de lidstaten doelen vast te stellen om het aantal onzekere banen en onvrijwillig deeltijdwerk te verminderen teneinde de situatie van vrouwen op de arbeidsmarkt te verbeteren;

65. verzoekt de Commissie om een specifieke benadering van alleenstaande moeders, aangezien zij vanuit economisch oogpunt bijzonder kwetsbaar zijn omdat zij vaak minder verdienen dan mannen en de kans groter is dat zij de arbeidsmarkt verlaten wanneer zij een kind krijgen; verzoekt de Commissie in dit opzicht de handhaving te verbeteren van de bestaande wettelijke instrumenten inzake de grensoverschrijdende inning van alimentatie en voorlichting te geven over de beschikbaarheid van deze instrumenten; dringt er bij de Commissie op aan nauw samen te werken met de lidstaten om praktische problemen te identificeren met betrekking tot de inning van alimentatie in grensoverschrijdende situaties en instrumenten te ontwikkelen om betalingsverplichtingen doeltreffend af te dwingen;

⁽³⁹⁾ Richtlijn 2014/54/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende maatregelen om de uitoefening van de in de context van het vrije verkeer van werknemers aan werknemers verleende rechten te vergemakkelijken (PB L 128 van 30.4.2014, blz. 8).

Donderdag 21 januari 2021

66. merkt op dat de arbeidsmarktparticipatie onder vrouwen lager is dan onder mannen; onderstreept het belang van een verlaging van de belasting op inkomen om de arbeidsmarktparticipatie aan te moedigen;
67. dringt er bij de lidstaten op aan verdere actie te ondernemen om de discriminatie van vrouwen op de arbeidsmarkt te bestrijden;
68. wijst erop dat de werkomgeving nog steeds ongelijk is wat betreft inkomen, loopbaanperspectieven, door vrouwen beheerste sectoren en toegang tot sociale bescherming, onderwijs en scholing; wijst erop dat al deze dimensies moeten worden aangepakt om gendergelijkheid te bewerkstelligen;
69. verzoekt de Commissie en de lidstaten gelijke arbeidsmarktparticipatie en gelijke kansen op de arbeidsmarkt voor mannen en vrouwen te waarborgen en de feminisering van armoede in al haar verschijningsvormen, met inbegrip van armoede op oudere leeftijd, aan te pakken, in het bijzonder door rekening te houden met de factor "gender" wat de beschikbaarheid van en de toegang tot voldoende pensioenrechten betreft, teneinde de genderpensioenkloof te dichten, en door de arbeidsvoorwaarden te verbeteren in sectoren en beroepen waarin vrouwen sterk oververtegenwoordigd zijn, zoals de horeca, toerisme, schoonmaakdiensten en de zorgsector; wijst op het belang van het aanpakken van de culturele onderwaardering van banen waarin vrouwen sterk oververtegenwoordigd zijn, alsook op het belang van het bestrijden van dergelijke stereotypen en van de oververtegenwoordiging van vrouwen in atypische vormen van werk; verzoekt de lidstaten te zorgen voor gelijke behandeling van vrouwelijke migranten (ook door middel van een herziening van het stelsel van erkenning van beroepskwalificaties), alsook van andere bijzonder kwetsbare groepen vrouwen; verzoekt de Commissie en de lidstaten om het bereik van collectieve onderhandelingen op sectoraal niveau en de betrokkenheid van de sociale partners bij de beleidsvorming te vergroten, teneinde stabiele en kwalitatief hoogwaardige werkgelegenheid te bevorderen; benadrukt het belang van strategieën om ondernemersinitiatieven van vrouwen aan te moedigen en te ondersteunen;
70. merkt op dat de groeiende kluseconomie gevolgen heeft voor werknemers, die minder vaak lid zijn van een vakbond en een lage werkzekerheid hebben als gevolg van factoren als onstabiele werktijden en een onstabiel inkomen, onvoldoende bescherming van de arbeidsrechten, onzekerheid omtrent sociale zekerheid en pensioenen, of gebrek aan doorgroe- en omscholingsmogelijkheden; is bezorgd over het feit dat de daarmee gepaard gaande onzekerheid, die nog wordt verergerd door de lockdownmaatregelen als gevolg van de huidige crisis, bijzonder nadelig uitpakt voor vrouwen op de in hoge mate "vergengerde" arbeidsmarkt, aangezien de zorglast nog steeds op hun schouders rust, met name voor vrouwen die te maken hebben met elkaar overlappende vormen van discriminatie; roept de lidstaten op gerichte maatregelen voor sociale bescherming in te voeren ten behoeve van vrouwelijke freelancers en vrouwen die werkzaam zijn in de kluseconomie; vraagt de Commissie nauwgezet toezicht te houden op de uitvoering van Richtlijn 2010/41/EU;
71. juicht het toe dat de Commissie heeft beloofd een actieplan te zullen presenteren voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten; onderstreept dat het belangrijk is het genderperspectief te integreren, met gebruikmaking van een intersectionele benadering, in overeenstemming met de beginselen 2 en 3 van de pijler;
72. benadrukt dat de genderloonkloof in de mediasector groot is en dat de kans dat vrouwelijke journalisten te maken krijgen met intimidatie, geweld, seksisme en discriminatie groter is dan bij hun mannelijke collega's; herinnert aan het tweede hoofdstuk van de Europese pijler van sociale rechten inzake eerlijke arbeidsomstandigheden; verzoekt de lidstaten derhalve het recht op eerlijke en veilige arbeidsomstandigheden voor alle werknemers in de mediasector te vrijwaren;
73. verzoekt de lidstaten om maatregelen te nemen om de toegang van vrouwelijke migranten en vluchtelingen tot gezondheidszorg, werk, voeding en informatiediensten te waarborgen, en om de risico's voor hen te beperken, met name het gevaar van geweld tussen mannen en vrouwen, en van vrouwenhandel;
74. spoort de lidstaten aan om stevige maatregelen te nemen om bedrijven te beboeten die zich niet houden aan de arbeidswetgeving en mannen en vrouwen ongelijk behandelen; is verder van mening dat bij de toewijzing van EU-financiering gebruik moet worden van conditionaliteit, zodat deze wordt toegewezen aan bedrijven die strikte arbeidsnormen hanteren en vrouwen niet discrimineren;
75. verzoekt de Commissie met klem zich in te spannen om ervoor te zorgen dat meer vrouwen economische besluitvormingsfuncties bekleden, door de economische en maatschappelijke voordelen daarvan onder de aandacht te brengen en beste praktijken, zoals openbare indexen over de prestaties van bedrijven op het gebied van gelijkheid, uit te wisselen; dringt er bij de Commissie op aan dat zij zich, samen met de lidstaten, het huidige EU-voorzitterschap en de aankomende EU-voorzitterschappen, blijft inspannen om de impasse met betrekking tot de voorgestelde richtlijn vrouwelijke bestuurders te doorbreken en deze richtlijn goed te keuren en met de lidstaten een strategie te ontwikkelen om ervoor te zorgen dat een aanzienlijk aantal vrouwen met verschillende achtergronden functies met besluitvormingsbevoegdheden bekleden, onder meer bij alle EU-instellingen;
76. herinnert eraan dat ondervertegenwoordiging van vrouwen in het openbare en politieke leven afbreuk doet aan de goede werking van democratische instellingen en processen; roept de lidstaten dan ook op om maatregelen te stimuleren en te steunen die een evenwichtige deelname van mannen en vrouwen aan de nationale, regionale en lokale besluitvorming faciliteren;

Donderdag 21 januari 2021

77. verzoekt de Commissie en de lidstaten maatregelen vast te stellen ter bestrijding van het zogeheten “glazen plafond”, zoals verlenging van het ouderschapsverlof, toegang tot hoogwaardige en betaalbare kinderopvang, en uitbanning van alle vormen van directe en indirecte discriminatie in verband met promoties op de arbeidsmarkt;

78. is ingenomen met de steun voor een evenwichtige genderverdeling in gekozen organen zoals het Europees Parlement; roept op tot de invoering van bindende maatregelen zoals quota, en beklemtoont dat het Parlement in dit verband een voorbeeldfunctie moet vervullen; is voorts ingenomen met de aankondiging van de Commissie dat zij het goede voorbeeld zal geven met betrekking tot managementfuncties en verzoekt om strategieën om ervoor te zorgen dat een aanzienlijk aantal vrouwen met verschillende achtergronden functies met besluitvormingsbevoegdheden bekleden bij de Commissie; wijst op de inspanningen die daartoe reeds zijn gedaan bij de samenstelling van de huidige Commissie en beklemtoont dat dezelfde ambitie nodig is voor het Parlement; verzoekt de lidstaten bindende quota in te voeren in hun kiesstelsels om gelijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in zowel het Europees Parlement als in nationale parlementen te waarborgen;

79. juicht het engagement van de Commissie toe om de deelname van vrouwen als kiezers en kandidaten aan de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2024 te bevorderen; benadrukt in dit verband de noodzaak van een herziening van de Verkiezingsakte om ervoor te zorgen dat leden van het Europees Parlement die gebruikmaken van hun recht op moederschapsverlof, vaderschapsverlof of ouderschapsverlof tijdelijk kunnen worden vervangen; verzoekt de Commissie de Verkiezingsakte navenant te herzien en vraagt de Raad deze herziening goed te keuren;

80. verlangt dat vrouwen hun levensloop ook op het platteland en in perifere gebieden kunnen verwezenlijken; wijst erop dat zij daartoe over de noodzakelijke infrastructuur moeten beschikken, er nieuwe bedrijven moeten worden opgericht, herintreding op de arbeidsmarkt moet worden vergemakkelijkt en de samenwerking tussen zeer verschillende partners moet worden bevorderd om de toegang tot de arbeidsmarkt voor die vrouwen te ondersteunen, aan te moedigen, te vergemakkelijken en te bevorderen, gelijke kansen te waarborgen en de sociale cohesie in de dorpen te versterken;

81. benadrukt de actieve en cruciale rol van vrouwen in de economie van plattelandsgebieden en betreurt dat er nog steeds aanzienlijke genderverschillen bestaan op het gebied van werkgelegenheid in de agrarische sector en inzake de toegang tot sociale zekerheid, opleiding, zwangerschapsverlof en ouderdomspensioenen; dringt er bij de Commissie, de lidstaten en de regionale en lokale autoriteiten op aan met name op vrouwen gerichte projecten te ondersteunen met betrekking tot het opzetten van innovatieve landbouwactiviteiten in plattelandsgebieden en ontvolkte gebieden, ter versterking van hun positie op de landbouwmarkt, die een bron van nieuwe banen kan zijn; verzoekt de Commissie voorts de financieringsmogelijkheden in het kader van de tweede pijler van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) in kaart te brengen om de toegang van vrouwen tot land te vergroten en hun arbeidsomstandigheden in plattelandsgebieden aan te pakken, met name die van seizoenswerkers;

82. verzoekt de Commissie zich extra in te spannen en concrete maatregelen en specifieke fondsen voor te stellen om de feminisering van armoede en onzeker werk te bestrijden, met bijzondere aandacht voor vrouwen die worden geconfronteerd met meerdere vormen van discriminatie;

83. herhaalt zijn verzoek aan de Commissie en de lidstaten in verband met zijn resolutie van 28 april 2016 over vrouwen die als huishoudelijk personeel en als verzorger werken in de EU; verzoekt de Commissie met klem een kader in te voeren voor de professionalisering van huishoudelijk werk en zorg, dat moet leiden tot erkenning en standaardisering van de relevante beroepen en vaardigheden alsmede de mogelijkheid om een loopbaan op te bouwen, de lidstaten aan te moedigen om systemen op te zetten voor professionalisering, scholing, de doorlopende ontwikkeling van vaardigheden en de erkenning van de kwalificaties van vrouwelijk huishoudelijk personeel en verzorgers, alsook overheidsinstanties voor arbeidsbemiddeling op te zetten om de professionalisering te versterken;

84. verzoekt de lidstaten beleid voor de sector van de podiumkunsten te bevorderen en te ontwikkelen waarin de beginselen van gelijke kansen en gendergelijkheid binnen alle activiteiten worden geëerbiedigd, met bijzondere aandacht voor het wegnemen van de negatieve effecten van hardnekkige verschillen en ongelijkheden, zoals de genderkloof in de muzieksector, die in alle regio's en in Europa voor ruwweg 70 % uit mannen en 30 % uit vrouwen bestaat en waar vrouwen 20 % of minder uitmaken van de geregistreerde componisten en tekstschrijvers, gemiddeld 30 % minder verdienen dan mannen, slechts 2,3 % van de klassieke werken componeren die tijdens concerten worden uitgevoerd en slechts 15 % van de platenmaatschappijen in handen hebben;

85. maakt zich zorgen over het gebrek aan sociale mobiliteit dat de arbeidsmobiliteit van vrouwen belemmert; benadrukt de noodzaak van verbetering van de kansen op arbeidsmobiliteit binnen de EU;

Donderdag 21 januari 2021

Digitaal beleid voor gendergelijkheid

86. vindt het betreuenswaardig dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in de digitale economie en de KI-, ICT- en STEM-sectoren als het gaat om onderwijs, opleiding en werk, en wijst erop dat dit tot de verergering en reproductie van stereotypen en genderoordelen kan leiden via de programmering van kunstmatige intelligentie en andere programma's; wijst op de mogelijke voordelen en kansen, maar ook op de mogelijke problemen van digitalisering voor vrouwen en meisjes, en dringt er bij de Commissie op aan te garanderen dat bij de uitvoering van de strategie voor de eengemaakte markt en de digitale agenda concrete gendermainstreamingmaatregelen worden vastgesteld, zodat eventuele negatieve effecten van de digitalisering voor vrouwen en meisjes tijdig kunnen worden voorkomen en een duidelijke koppeling wordt gewaarborgd tussen toezeggingen om korte metten te maken met stereotypen en integrale acties om de onafhankelijkheid van vrouwen bij de vorming van de digitale arbeidsmarkt te garanderen; verzoekt de Commissie concrete maatregelen voor te stellen om technologieën en kunstmatige intelligentie in te zetten als instrumenten in de strijd om genderstereotypen uit te bannen en om meisjes en vrouwen te stimuleren opleidingen te volgen op het gebied van STEM, evenals op het gebied van ICT, en dit loopbaantraject door te zetten;

87. verzoekt de Commissie en de lidstaten de horizontale en verticale segregatie op de arbeidsmarkt en discriminerende praktijken bij de besluitvorming over aanwerving en bevordering aan te pakken, met inbegrip van beleid ter bevordering van de integratie van vrouwen uit gemarginaliseerde groepen op de arbeidsmarkt;

88. pleit ervoor de traditionele rolmodellen en genderspecifieke waarderingen van beroepen en werkzaamheden structureel op de schop te nemen om een maatschappelijke verandering in gang te zetten teneinde van oudsher bestaande oordelen en genderstereotypen te overwinnen, en benadrukt in dit verband het belang van bewustmaking van iedereen die betrokken is bij studie- en beroepskeuze;

89. onderstreept het belang van toegang tot en de ontwikkeling van digitale vaardigheden voor oudere vrouwen, vrouwen in plattlandsgebieden en kansarme vrouwen en meisjes met beperkte toegang tot nieuwe technologieën, zodat zij kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven en contact kunnen onderhouden met vrienden en familie;

90. is ingenomen met de toezeggingen van de Commissie dat zij Horizon Europa zal benutten om inzichten en oplossingen te genereren voor de bestrijding van potentiële genderoordelen in KI; verzoekt echter dat alle beschikbare fondsen worden gebruikt om projecten te ondersteunen die meisjes en vrouwen aanmoedigen hun digitale vaardigheden uit te breiden en hen in contact brengt met STEM;

91. merkt op dat in tijden zoals die van de huidige coronaviruspandemie de rol van en de mogelijkheden voor telewerken en werken op afstand toenemen; verzoekt de Commissie om de rol van telewerken en werken op afstand op te nemen in de strategie als belangrijke factor voor het bereiken van evenwicht tussen werk en privéleven;

Gendermainstreaming in alle beleidsmaatregelen van de EU en financiering van beleid op het gebied van gendergelijkheid

92. benadrukt dat gendermainstreaming en genderbudgettering essentiële instrumenten zijn om de effecten van verschillende beleidsacties en de toepassing van de begroting op mannen en vrouwen te beoordelen en beter te richten, en moeten worden gebruikt in het volledige beleidvormingsproces en voor alle begrotingsacties;

93. wijst nogmaals op het belang van gendermainstreaming als systematische aanpak voor de verwezenlijking van gendergelijkheid; is daarom ingenomen met de oprichting, door de Commissie, van een nieuwe taskforce voor gelijkheid en dringt erop aan dat deze taakgroep goed wordt getraind en wordt voorzien van adequate middelen, en dat zij regelmatig verslag uitbrengt aan de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid over haar werkzaamheden; onderstreept het belang van transparantie en de betrokkenheid van vrouwenrechten- en maatschappelijke organisaties met verschillende achtergronden; verzoekt de Commissie met klem bepalingen vast te stellen uit hoofde waarvan directoraten-generaal verplicht rekening moeten houden met de inbreng van de taskforce, alsook opleidingen voor al het personeel en processen ter monitoring en beoordeling van de mainstreaming overeenkomstig haar missie te ontwikkelen;

94. verzoekt de Commissie, het Parlement en de Raad een thematisch subprogramma op te richten voor vrouwen in plattlandsgebieden via de strategische plannen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, en dit subprogramma te financieren vanuit het Europees Landbouwarantieffonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor Plattlandsontwikkeling (ELFPO); benadrukt dat er met dit subprogramma naar moet worden gestreefd vrouwen aan te moedigen aan het werk te gaan en te ondernemen door kansen te benutten met betrekking tot agrotourisme en de ontwikkeling van digitale dorpen, een betere toegang tot grond voor vrouwelijke boeren, krediet en financiële instrumenten, vaardigheden en prestaties via onderwijs, opleiding en adviesdiensten, een verhoogde deelname in lokale actiegroepen en de ontwikkeling van lokale partnerschappen in het kader van het Leader-programma; verzoekt in dit opzicht EU-fondsen te bestemmen voor betere levens- en arbeidsomstandigheden in plattlandsgebieden, waaronder betere toegang tot diensten en ontwikkeling van infrastructuur, met bijzondere aandacht voor toegang tot breedbandinternet en de ondersteuning van initiatieven op het gebied van ondernemerschap, en zo bij te dragen tot de empowerment van vrouwen in

Donderdag 21 januari 2021

plattelandsgebieden; verzoekt de lidstaten beste praktijken uit te wisselen met betrekking tot een beroepsstatus voor echtgenotes die meewerken in landbouwbedrijven en er zo voor te zorgen dat vrouwen recht hebben op sociale zekerheid, met inbegrip van zwangerschapsverlof en pensioen, en verzoekt de Commissie hiertoe richtsnoeren op te stellen;

95. verzoekt de Commissie ondernemerschap onder vrouwen en hun toegang tot leningen en aandelenfinanciering te bevorderen via EU-programma's en -fondsen, en is ingenomen met het voornemen van de Commissie om in 2020 nieuwe maatregelen in te voeren om door vrouwen geleide start-ups en kleine en middelgrote ondernemingen te ondersteunen en gendergelijkheid te bevorderen in het kader van Horizon Europa; benadrukt dat de verplichte indiening van een gendergelijkheidsplan door aanvragers een cruciaal instrument is om op dit terrein stappen voorwaarts te maken; benadrukt dat voorlichting moet worden gegeven over de bestaande en toekomstige mogelijkheden voor EU-financiering voor vrouwen en meisjes die ondernemen, en dat de zichtbaarheid van vrouwelijke leiders moet worden vergroot teneinde krachtigere rolmodellen te introduceren en bestaande stereotypen te doorbreken;

96. benadrukt dat de respons op de COVID-19 epidemie moet worden gebruikt om aanvullende middelen vrij te maken die de lidstaten kunnen aanwenden om slachtoffers van geweld te ondersteunen;

97. is zeer bezorgd over het feit dat er in de Europese Green Deal en gerelateerde initiatieven geen aandacht is voor het genderperspectief en dat er niet in wordt verwezen naar gendergelijkheid; dringt erop aan dat gendermainstreaming wordt opgenomen in het milieu- en klimaatbeleid van de EU, waaronder de Green Deal, en benadrukt dat al deze beleidsmaatregelen gepaard moeten gaan met genereffectbeoordelingen om de bestaande genderongelijkheden en andere vormen van sociale exclusie aan te pakken; dringt er bij de Commissie op aan financiële en institutionele steun te vergroten voor een gendergelijk klimaatbeleid, en sterke beleidsmaatregelen te treffen ter bevordering van de gelijke deelname van vrouwen aan besluitvormingsorganen en hun deelname aan nationaal en lokaal klimaatbeleid, hetgeen van cruciaal belang is om op lange termijn klimaatrechtvaardigheid te bereiken, en de rol van vrouwen en meisjes als katalysatoren van verandering te erkennen en te ondersteunen;

98. verzoekt de Commissie een concrete routekaart uit te werken om de verbintenissen van het verlengde genderactieplan als afgesproken op de COP25 waar te maken en een permanent contactpunt voor genderkwesties en klimaatverandering in het leven te roepen, met voldoende begrotingsmiddelen, om genderverantwoordelijke klimaatactie in de EU en wereldwijd uit te voeren en te monitoren;

99. benadrukt dat de middelen voor EU-programma's die betrekking hebben op het stimuleren van gendergelijkheid en vrouwenrechten moeten worden verhoogd; verzoekt de Commissie om meer inspanningen te leveren om genderbudgettering te implementeren als integraal onderdeel van de begrotingsprocedure, in alle stadia en voor alle begrotingsposten, en dat zij afzonderlijke begrotingslijnen voor gerichte acties opneemt; benadrukt dat iedere nieuwe maatregel of strategie of ieder nieuw mechanisme moet worden onderworpen aan een genereffectbeoordeling; dringt er bij de Commissie en de Raad op aan in deze context te investeren in de zorg economie en een Zorgdeal voor Europa op te stellen, in aanvulling op de Europese Green Deal; is ingenomen met het feit dat gendermainstreaming voor het eerst een horizontale prioriteit in het MFK is en dat er dus een grondige beoordeling en monitoring van de genereffecten van de programma's zal worden uitgevoerd;

100. dringt er bij de Commissie op aan rekening te houden met gendergelijkheid en een levenscyclusperspectief bij de opstelling van de jongste Europese beleidsmaatregelen en -strategieën, die zullen bijdragen tot een grotere economische onafhankelijkheid van vrouwen om de ongelijkheden op dit gebied op de langere termijn terug te dringen;

101. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat vrouwen kunnen profiteren van de kansen die geboden worden door de groene transitie; benadrukt dat genderbeleid moet worden gemainstreamd in werkgelegenheidsbeleidsmaatregelen die verband houden met duurzaamheid en rechtvaardige transitie om te zorgen voor een goede werk-privébalans, gelijke beloning, een fatsoenlijk inkomen, persoonlijke ontwikkeling en passende sociale bescherming; dringt erop aan dat projecten die gefinancierd worden in het kader van milieuprogramma's of toegang willen hebben tot investeringen voor klimaatactie een genderperspectief moeten bevatten;

102. dringt er bij de lidstaten en de Commissie op aan de gendergelijkheid en empowerment van vrouwen binnen sport in ruime zin te vergroten, gezien de krachtige en onmiskenbare rol die sport kan spelen bij het ondersteunen van vrouwen en meisjes om genderstereotypen te doorbreken, het opbouwen van vertrouwen en het verbeteren van de leidinggevende vaardigheden; vraagt de lidstaten en de Commissie effectieve platforms te bieden om vrouwelijke rolmodellen en leiders op internationaal, nationaal en lokaal niveau te bevorderen; roept de lidstaten op beleidsmaatregelen te bevorderen en te ontwikkelen ter bestrijding van een loonkloof tussen de genders en ongelijkheden in geldprijzen, en elke vorm van geweld tegen vrouwen in de sport, en te zorgen dat vrouwen meer aandacht krijgen in de sportmedia en in besluitvormingsposities; verzoekt de Europese Commissie sport op te nemen in de geplande campagne om genderstereotypen te bestrijden;

Donderdag 21 januari 2021

103. dringt er bij de EU op aan een intersectioneel gendergelijkheidsperspectief vast te stellen om te reageren op COVID-19 en aanzienlijke middelen vanuit de Faciliteit voor herstel en veerkracht toe te wijzen aan maatregelen inzake gendergelijkheid, met name in sectoren die in hoge mate door vrouwen worden gedomineerd, en ter bevordering van vrouwenrechten; dringt er op aan dat de financiering gebaseerd moet zijn op een meetbaar gendermainstreamingsbeginsel op basis waarvan kan worden gezorgd voor een eerlijke, adequate en coherente verdeling van de middelen; vraagt verder om een coronafonds gericht op gendergelijkheid ter ondersteuning van de strijd tegen de bestaande ongelijkheden;

104. herhaalt dat het genderperspectief moet worden opgenomen in de aanstaande strategie voor een gelijke behandeling van mensen met een handicap 2021, met gepaste aandacht voor betere toegang tot de arbeidsmarkt via gerichte maatregelen en acties;

105. wijst op zijn resolutie van 29 november 2018 over de situatie van vrouwen met een handicap⁽⁴⁰⁾; verzoekt de Commissie met klem in het kader van de Europese strategie inzake handicaps voor de periode na 2020 een geconsolideerd voorstel te presenteren waarin de ontwikkeling van positieve maatregelen voor vrouwen met een handicap is opgenomen om hun volledige en daadwerkelijke arbeidsmarktparticipatie te waarborgen en de discriminatie en vooroordelen uit te bannen waarmee zij te maken krijgen, met inbegrip van maatregelen ter bevordering van werkgelegenheid, scholing, arbeidsbemiddeling, gelijke loopbaanontwikkeling, gelijke beloning, toegankelijkheid van en redelijke aanpassingen op de werkplek en aanvullende scholing, met aandacht voor hun digitale inclusie en het belang van een goed evenwicht tussen werk en privéleven; vraagt tevens dat in de maatregelen in verband met de genderloon-, de genderpensioen- en de zorgkloof uitdrukkelijk rekening wordt gehouden met de behoeften van ouders en verzorgers van kinderen met een handicap, met name vrouwen en eenoudergezinnen; wijst erop dat er een garantie voor de rechten van gehandicapten moet komen, met specifieke maatregelen die aansluiten bij de behoeften van vrouwen met een handicap, en dat de jongerengarantie moet worden versterkt;

106. verzoekt de Commissie om vooral de kwetsbaarste vrouwen te bereiken; dringt er derhalve bij de Commissie op aan dat er in alle relevante acties geen vrouwen aan hun lot worden overgelaten;

107. vestigt de aandacht op het gebrek aan een genderperspectief op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk; benadrukt dat gendermainstreaming integraal deel moet uitmaken van de ontwikkeling van beleid voor gezondheid en veiligheid op het werk en preventiestrategieën voor alle sectoren, ook tijdens de aanstaande herziening door de Commissie van het strategisch kader voor gezondheid en veiligheid op het werk voor de periode na 2020; dringt er bij de Commissie, de lidstaten en de sociale partners op aan ziekten die nog niet als beroepsziekten en werkgerelateerde ziekten zijn erkend en in het bijzonder voorkomen in door vrouwen beheerste banen of specifiek vrouwen treffen, als dusdanig te beschouwen, gendergelijkheid te integreren in de gezondheid en veiligheid in beroepen die door mannen worden gedomineerd, waar er nog veel lacunes zijn, onder meer met betrekking tot sanitaire installaties, arbeidsmiddelen of persoonlijke beschermingsmiddelen, de bescherming en veiligheid van zwangere vrouwen op de werkplek te waarborgen en maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat vrouwen na het zwangerschapsverlof kunnen terugkeren naar hun functie, en de arbeidsrisico's in door vrouwen beheerste sectoren, waaronder huishoudelijk werk en zorg in de huiselijke context, te evalueren;

108. verzoekt de Commissie borstvoeding te promoten, omdat is aangetoond dat moedermelk gezond is voor zuigelingen, met name vroeg geboren; dringt er bij de Commissie op aan beleidsmaatregelen te steunen die gericht zijn op bevordering van moedermelk, met inbegrip van zowel borstvoeding als gedoneerde moedermelk, voor vroeg geboren en grensoverschrijdende melkbanken te bevorderen om ervoor te zorgen dat vrouwen in grensregio's gebruik kunnen maken van deze faciliteit wanneer zij daar behoefte aan hebben;

109. dringt erop aan dat alle algemene initiatieven voor gendergelijkheid die binnen de Europese Unie worden bevorderd, ook een handicapperspectief omvatten; dringt erop aan dat de bescherming wordt gewaarborgd van slachtoffers van gendergerelateerd geweld met een handicap die onder voogdijschap staan of anderszins beperkt handelingsbekwaam zijn, en dringt daartoe aan op effectieve toegang tot de rechter voor deze groep, alsmede op opleiding en capaciteitsopbouw voor de medewerkers van de gespecialiseerde diensten die bij het proces betrokken zijn (zoals strafrechtprofessionals of gezondheidswerkers); dringt aan op de invoering van een toegankelijk onderwijssysteem zonder stereotypering dat meisjes en vrouwen met een handicap in staat stelt hun studie- en werkdomein te kiezen op basis van hun wensen en talenten, en niet gehinderd door ontoegankelijkheid, vooroordelen of stereotypen; steunt de deelname van vrouwen met een handicap als rolmodellen voor verandering in de gendergelijkheids- en vrouwenrechtenbewegingen; dringt erop aan dat vrouwen en meisjes met een handicap, ook die welke in instellingen verblijven, worden opgenomen in alle plannen voor de preventie van borst- en baarmoederhalskanker in de lidstaten, en dat deze groep wordt opgenomen in alle programma's ter bestrijding van hiv/aids en andere programma's om seksueel overdraagbare aandoeningen uit te roeien; dringt erop aan dat alle indicatoren en gegevens die in het kader van gendergelijkheidskwesities worden verzameld, naar leeftijd, handicap en geslacht worden uitgesplitst;

⁽⁴⁰⁾ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 164.

Donderdag 21 januari 2021

Het bestrijden van verzet tegen gendergelijkheid

110. herhaalt dat er behoefte is aan regelmatige uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten, de Commissie en de voornaamste belanghebbenden (zoals medewerkers van de gezondheidszorg, regelgevers en maatschappelijke organisaties) op het gebied van genderspecten in de gezondheidszorg, met inbegrip van richtsnoeren voor alomvattende seksuele en relationele voorlichting, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en een genderbewuste respons op epidemieën; verzoekt de Commissie nadere maatregelen te treffen en de SRGR te waarborgen tijdens de implementatie van de huidige strategie voor gendergelijkheid en SRGR op te nemen in haar volgende EU-gezondheidsstrategie; verzoekt de Commissie de lidstaten te ondersteunen bij de versterking van hun gezondheidsstelsels en bij de levering van hoogwaardige, universele toegang tot gezondheidsdiensten voor iedereen, en de ongelijkheid in toegang tot gezondheidsdiensten terug te dringen, inclusief die tot SRGR-diensten tussen en binnen lidstaten; vraagt de lidstaten in dit opzicht te zorgen voor veilige, tijdige en volledige toegang tot SRGR en de noodzakelijke gezondheidsdiensten;

111. vraagt de Commissie de ongelijkheden op het gebied van gezondheidszorg aan te pakken binnen de aanstaande EU-gezondheidsstrategie, die gericht zou moeten zijn op toegang tot preventieve zorg in alle stadia van het leven, en gezondheid en veiligheid van vrouwen op de werkplek, met een specifieke genderfocus in de Europese kankerbestrijding; onderstreept het belang van genderspecifieke geneeskunde en genderspecifiek onderzoek, en benadrukt daarom dat investeringen in onderzoek naar de verschillen tussen mannen en vrouwen met betrekking tot hun gezondheid moet worden gesteund via Horizon Europa om gezondheidsstelsels aan te moedigen ervoor te zorgen dat ze afgestemd zijn op de verschillende behoeften van mannen en vrouwen;

112. dringt er bij de Commissie op aan onderzoek naar niet-hormonale anticonceptie voor vrouwen te steunen, om hun meer alternatieven te bieden en onderzoek naar anticonceptiemiddelen voor mannen te steunen, om te zorgen voor gelijke toegang tot en gebruik van anticonceptiemiddelen en gedeelde verantwoordelijkheid;

113. eist ondersteuning van vrouwenrechtenverdedigers en vrouwenrechtenorganisaties in de EU en wereldwijd, inclusief organisaties die actief zijn op het gebied SRGR en LGBTI+, door verhoogde en geoordeelde financiële ondersteuning in het volgende MFK; benadrukt verder de financiële moeilijkheden waar ze mee kampen ten gevolge van de huidige crisis en dringt erop aan meer middelen toe te wijzen zodat zij hun werkzaamheden kunnen voortzetten; is ernstig bezorgd over verslechtering van de bestaande vrouwenrechten en gendergelijkheid in sommige lidstaten, en met name over de pogingen in Polen om abortuszorg verder te criminaliseren en de toegang van jongeren tot allesomvattende seksuele opvoeding te ondermijnen, en over de doorgevoerde hervorming die de rechten van transgenders en interseksuelen in Hongarije aantast; pleit voor voortdurend toezicht op de stand van zaken met betrekking tot de vrouwenrechten en gendergelijkheid, met inbegrip van desinformatie en regressieve initiatieven in alle lidstaten, alsook voor een alarmsysteem om achteruitgang te kunnen signaleren; verzoekt de Commissie onderzoek naar het verband tussen antidemocratische bewegingen en aanvallen op en desinformatiecampagnes over de vrouwenrechten en gendergelijkheid alsook over de democratie te ondersteunen, en vraagt de Commissie de onderliggende oorzaken daarvan te analyseren, en haar inspanningen op te voeren om deze tegen te gaan en feitenonderzoek te ontwikkelen en een tegendiscours en bewustmakingscampagnes te organiseren;

114. dringt er bij de Commissie op aan een wereldwijde campagne op te zetten tegen de verhoogde aanvallen waar zij aan blootstaan en ervoor te zorgen dat mensenrechtenverdedigers worden vrijgelaten, waarbij speciale aandacht uitgaat naar vrouwenrechtenverdedigers; dringt aan op onmiddellijke opname in de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtenverdedigers van een bijlage om aanvullende strategieën en instrumenten te erkennen en te ontwikkelen om een betere en doeltreffendere respons te kunnen geven op de specifieke situatie, bedreigingen en risicofactoren waar verdedigers van de mensenrechten van vrouwen mee te kampen hebben, en deze te voorkomen;

115. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan vrouwen te beschermen die bijzonder kwetsbaar zijn voor meervoudige discriminatie waarbij erkend moet worden dat veel vrouwen gediscrimineerd worden op grond van geslacht, etniciteit, nationaliteit, leeftijd, handicap, sociale status, seksuele geaardheid, genderidentiteit en migratiestatus, en ervoor te zorgen dat er maatregelen worden getroffen om hier rekening mee te houden en te voorzien in de behoeften van deze groep;

Donderdag 21 januari 2021

116. wijst op zijn resolutie van 12 februari 2019 over de behoefte aan een versterkt strategisch EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma voor de periode na 2020 ⁽⁴¹⁾, waarin wordt gesteld dat in de meeste lidstaten geen verbetering is waargenomen op het gebied van de toegang tot werkgelegenheid, dat er ernstige bezorgdheid bestaat met betrekking tot huisvesting en er maar weinig vooruitgang is geboekt betreffende armoede, en dat er behoefte is aan een sterk genderperspectief in het EU-kader; maakt zich zorgen over de haatzaaiende taal jegens Roma in verband met de COVID-19-pandemie en de aanvullende beperkingen die sommige lidstaten hebben ingevoerd om Romagemeenschappen in quarantaine te plaatsen, en vreest voor de nadelige gevolgen voor de meest kwetsbare groepen Roma, zoals meisjes, jonge vrouwen, oudere vrouwen, mensen met een handicap en LGBTIQ+-personen; is ingenomen met het feit dat de Commissie het strategisch EU-kader voor de gelijkheid en inclusie van Roma heeft goedgekeurd, waardoor het mogelijk wordt de impact van het coronavirus op de Romagemeenschappen nader te onderzoeken en maatregelen te treffen om een sterke negatieve reactie tegen hen te voorkomen;

117. dringt er bij de Commissie op aan een concreet kader op te stellen voor de rechten en bescherming van sekswerkers gedurende en na de crisis; dringt er verder op aan maatregelen en strategieën te ontwikkelen om discriminatie van sekswerkers tegen te gaan met betrekking tot toegang tot financiering, huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en andere diensten;

118. benadrukt dat de audiovisuele en gedrukte media een van de sectoren vormen die een aanzienlijk cultureel, sociaal en economisch gewicht hebben en een afspiegeling vormen van de maatschappij en cultuur, en deze mede vormgeven; betreurt dat vrouwen zwaar zijn ondervertegenwoordigd in belangrijke creatieve posities in deze sector, met inbegrip van de filmindustrie in Europa en wereldwijd; dringt er bij de Commissie op aan genderstereotypen in de media tegen te gaan en gendergelijke content te bevorderen; benadrukt dat mediageletterdheid moet worden bevorderd en dat alle relevante belanghebbenden moeten worden voorzien van genderbewuste media/onderwijsinitiatieven; dringt er bij de lidstaten op aan wetgeving aan te nemen om seksistische advertenties in de media te verbieden en opleiding en praktische cursussen over bestrijding van genderstereotypen op scholen voor journalistiek, communicatie, media en reclame te bevorderen; dringt er bij de Commissie op aan beste praktijken op het gebied van bestrijding van seksistische reclame-uitingen te delen; verzoekt de lidstaten beleid te ontwikkelen en uit te voeren om hardnekkige ongelijkheden in de hele audiovisuele sector uit te bannen en aldus te zorgen voor betere kansen voor vrouwen en meisjes;

Gendergelijkheid via externe betrekkingen

119. pleit, overeenkomstig artikel 8 VWEU, waarin gesteld wordt dat de Unie er bij elk optreden naar moet streven de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen, voor samenhang tussen en wederzijdse versterking van het interne en het externe beleid van de EU met betrekking tot eenvoudige discriminatie en de beginselen van gendermainstreaming en gendergelijkheid om genderstereotypen en -normen alsook schadelijke praktijken en discriminerende wetgeving te bestrijden, en daarbij ook te bevorderen dat vrouwen via externe betrekkingen gelijkelijk al hun mensenrechten kunnen uitoefenen; wijst in dit verband met name op het handelsbeleid, de ontwikkelingssamenwerking en het mensenrechtenbeleid van de EU; benadrukt de primaire rol van empowerment van vrouwen teneinde het ontwikkelingsbeleid doelmatig te kunnen uitvoeren; herinnert aan het belang van onderwijs voor de empowerment van vrouwen en meisjes, zowel in de EU als in partnerlanden; benadrukt dat onderwijs niet alleen een recht is, maar ook een cruciaal instrument om (gedwongen) huwelijken op jonge leeftijd en tienerzwangerschappen tegen te gaan; dringt er op aan dat het externe beleid van de EU ertoe bijdraagt dat meisjes naar school blijven gaan en dat hun onderwijs in de partnerlanden wordt voortgezet als prioriteit; is verheugd over de hernieuwde verbintenis inzake vrouwen- en meisjesrechten en de verwijzing naar de duurzameontwikkelingsdoelen (SDG's) en met name SDG 5 als centraal beleidskader voor de strategie voor gendergelijkheid;

120. verzoekt de Commissie in samenwerking met de lidstaten toezicht te houden op en te werken aan de volledige uitvoering van het actieprogramma van Peking, het ICPD-actieprogramma en de uitkomsten van de herzieningsconferenties ervan, en alle duurzameontwikkelingsdoelstellingen, waaronder de doelstellingen 3.7 en 5.6, zowel binnen als buiten de EU, aan de hand van indicatoren die in overeenstemming zijn met het wereldwijde kader van indicatoren voor de SDG's van de VN;

121. is ingenomen met het nieuwe genderactieplan III (GAP III) als belangrijk instrument ter bevordering van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes via de externe betrekkingen; benadrukt dat dit document vergezeld moet gaan van duidelijke, meetbare, tijdsgebonden indicatoren, met inbegrip van de toewijzing van rollen en verantwoordelijkheden aan de verschillende actoren; is ingenomen met het feit dat in het nieuwe actieplan de doelstelling is opgenomen dat 85 % van alle nieuwe programma's moet bijdragen tot gendergelijkheid; betreurt dat de nieuwe doelstelling dat 20 % van de programma's gendergelijkheid als hoofddoelstelling moet hebben in het actieplan niet is overgenomen; eist dat het nieuwe instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking in dit opzicht

⁽⁴¹⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0075.

Donderdag 21 januari 2021

gendergelijkheid en vrouwenrechten prioriteert binnen geografische en thematische programma's; verwelkomt de verschuiving binnen de institutionele cultuur van de diensten van de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden om effectiever uitvoering te geven aan de verbintenissen van de EU ten aanzien van vrouwenrechten en gendergelijkheid;

122. verzoekt de Commissie de rol van de EU als katalysator voor gendergelijkheid overal ter wereld verder te versterken;

123. dringt er bij de Commissie op aan meer begrip te tonen voor de bijzondere behoeften van vrouwelijke migranten en asielzoekende meisjes en vrouwen met betrekking tot de toegang tot gezondheids- en onderwijssteuning en financiële zekerheid om te voorkomen dat ze seksueel worden uitgebuit en ervoor te zorgen dat hun rechten worden geëerbiedigd;

124. vraagt de Commissie met klem ervoor te zorgen dat met name vrouwen in migratie- en asielopvangcentra worden beschermd tegen gendergerelateerd geweld en pleit voor aanpassing van de infrastructuur voor vrouwen en meisjes alsmede aangepaste opleidingen voor het personeel, voor zover nodig;

125. is verheugd over een op waarden gebaseerd EU-handelsbeleid met een hoog beschermingsniveau van arbeids- en milieurechten, alsmede de eerbiediging van grondrechten en mensenrechten, met inbegrip van gendergelijkheid; herinnert eraan dat gendermainstreaming moet worden toegepast op alle EU-handels- en investeringsovereenkomsten en dat deze een ambitieus en afdwingbaar hoofdstuk over handel en duurzame ontwikkeling moeten bevatten; is verheugd dat de Commissie heeft toegezegd er voor de eerste keer voor te zullen zorgen dat in de gemoderniseerde associatieovereenkomst tussen de EU en Chili een specifiek hoofdstuk over handel en gendergelijkheid wordt opgenomen, dat voortbouwt op de bestaande internationale voorbeelden;

126. herhaalt dat het de werkzaamheden van de Commissie op dit gebied blijft steunen;

o

o o

127. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0026

De digitale kloof tussen vrouwen en mannen dichten: de deelname van vrouwen aan de digitale economie

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de digitale kloof tussen vrouwen en mannen dichten: de deelname van vrouwen aan de digitale economie (2019/2168(INI))

(2021/C 456/20)

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 2 en artikel 3, lid 3, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 8 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien artikel 23 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien de verklaring en het actieprogramma van Peking, die tijdens de vierde Wereldvrouwenconferentie van 1995 werden vastgesteld, en met name het aandachtsgebied “Vrouwen en de media”,
- gezien het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) betreffende geweld en intimidatie (nr. 190) van 2019 en de IAO-aanbeveling betreffende geweld en intimidatie (nr. 206) van 2019,
- gezien het slotdocument d.d. 16 december 2015 van de bijeenkomst op hoog niveau van de Algemene Vergadering van de VN in het kader van de algemene evaluatie van de uitvoering van de conclusies van de Wereldtop over de informatiemaatschappij,
- gezien de mededeling van de Commissie van 6 mei 2015 getiteld “Strategie voor een digitale eengemaakte markt voor Europa” (COM(2015)0192) en de tussentijdse evaluatie van de uitvoering daarvan van 10 mei 2017 getiteld “Een connectieve digitale interne markt” (COM(2017)0228),
- gezien de Europese pijler van sociale rechten, en met name de beginselen 1, 2, 3 en 20,
- gezien pijler II (“randvoorwaarden die bevorderlijk zijn voor digitale netwerken en diensten”) en III (“maximaal groeipotentieel voor de Europese digitale economie”) van de strategie van de Commissie voor een digitale eengemaakte markt,
- gezien het strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding,
- gezien de studies van de Commissie getiteld “ICT for work: Digital skills in the workplace” en “Women in the Digital Age”,
- gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025” (COM(2020)0152),
- gezien de mededeling van de Commissie van 1 juli 2020, getiteld “Europese vaardighedenagenda voor duurzaam concurrentievermogen, sociale rechtvaardigheid en veerkracht” (COM(2020)0274),
- gezien het verslag van de Commissie van 1 oktober 2013 getiteld “Women active in the ICT sector”,
- gezien het onderzoek van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (European Institute for Gender Equality — EIGE) van 26 januari 2017 getiteld “Gender and Digital Agenda”,
- gezien de conclusies van de Raad van 30 mei 2016 getiteld “Het ontwikkelen van mediageletterdheid en kritisch denken door onderwijs en opleiding”,
- gezien de conclusies van de Raad van 6 december 2018 getiteld “Gendergelijkheid, jeugdzaken en digitalisering”,
- gezien de conclusies van de Raad van 10 december 2019, getiteld “Gendergelijke economieën in de EU: volgende stappen”,

Donderdag 21 januari 2021

- gezien het advies van het Raadgevend Comité voor gelijke kansen van mannen en vrouwen van 19 december 2018 getiteld “The future of gender equality strategy after 2019: the battles that we win never stay won”,
- gezien de in 2019 door 27 EU-ministers en vertegenwoordigers van de lidstaten en door Noorwegen ondertekende toezeggingsverklaring “Women in Digital”,
- gezien zijn resolutie van 24 mei 2012 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers voor gelijke of gelijkwaardige arbeid ⁽¹⁾,
- gezien zijn resolutie van 12 maart 2013 over de uitbanning van genderstereotypen in de EU ⁽²⁾,
- gezien zijn resolutie van 12 september 2013 over de digitale agenda voor groei, mobiliteit en werkgelegenheid: tijd voor een hogere versnelling ⁽³⁾, en met name de Grote Coalitie voor digitale banen,
- gezien zijn resolutie van 8 oktober 2015 over de toepassing van Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep ⁽⁴⁾,
- gezien zijn resolutie van 28 april 2016 over gendergelijkheid en het versterken van de positie van de vrouw in het digitale tijdperk ⁽⁵⁾,
- gezien het forum van 2019 in het kader van de Wereldtop over de informatiemaatschappij (WTIM) getiteld “Information and Communication Technologies for achieving the Sustainable Development Goals”,
- gezien het WTIM-forum van 2020 getiteld “Fostering digital transformation and global partnerships: WSIS Action Lines for achieving the Sustainable Development Goals (SDGs)”,
- gezien de vraag aan de Commissie over het versterken van de positie van vrouwen en meisjes via de digitale sector (O-000004/2018 — B8-0010/2018),
- gezien zijn resolutie van 17 april 2018 over het versterken van de positie van vrouwen en meisjes via de digitale sector ⁽⁶⁾,
- gezien de interparlementaire commissievergadering die op de Internationale Vrouwendag van 2018 werd gehouden over het versterken van de positie van vrouwen en meisjes in de media en in de ICT-sector,
- gezien de diepteanalyse getiteld “Empowering women on the Internet”, die op 30 oktober 2015 door het directoraat-generaal Intern Beleid van het Parlement werd gepubliceerd ⁽⁷⁾,
- gezien de studie getiteld “The underlying causes of the digital gender gap and possible solutions for enhanced digital inclusion of women and girls”, die op 15 februari 2018 door het directoraat-generaal Intern Beleid werd gepubliceerd ⁽⁸⁾,
- gezien de studie getiteld “Cyber violence and hate speech online against women”, die op 16 augustus 2018 door het directoraat-generaal Intern Beleid werd gepubliceerd ⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ PB C 264 E van 13.9.2013, blz. 75.

⁽²⁾ PB C 36 van 29.1.2016, blz. 18.

⁽³⁾ PB C 93 van 9.3.2016, blz. 120.

⁽⁴⁾ PB C 349 van 17.10.2017, blz. 56.

⁽⁵⁾ PB C 66 van 21.2.2018, blz. 44.

⁽⁶⁾ PB C 390 van 18.11.2019, blz. 28.

⁽⁷⁾ Diepteanalyse “Empowering women on the Internet”, Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling C — Rechten van de burger en constitutionele zaken, 30 oktober 2015.

⁽⁸⁾ Studie “The underlying causes of the digital gender gap and possible solutions for enhanced digital inclusion of women and girls”, Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling C — Rechten van de burger en constitutionele zaken, 15 februari 2018.

⁽⁹⁾ Studie “Cyber violence and hate speech online against women”, Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling C — Rechten van de burger en constitutionele zaken, 16 augustus 2018.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de studie getiteld “Education and employment of women in science, technology and the digital economy, including AI and its influence on gender equality”, die op 15 april 2020 door het directoraat-generaal Intern Beleid werd gepubliceerd ⁽¹⁰⁾,
  - gezien het verslag van het Bureau voor de grondrechten van de Europese Unie (FRA) van 2014 getiteld “Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête”,
  - gezien Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad ⁽¹¹⁾,
  - gezien de mededeling van de Commissie van 19 juni 2012 getiteld “De EU-strategie voor de uitroeiing van mensenhandel 2012-2016” (COM(2012)0286) en het tussentijds verslag van 17 oktober 2014 over de uitvoering daarvan (SWD(2014)0318),
  - gezien het scorebord “Women in Digital” ⁽¹²⁾,
  - gezien artikel 54 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid (A9-0232/2020),
- A. overwegende dat de Unie er overeenkomstig artikel 8 VWEU bij elk optreden naar streeft de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen en de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen; overwegende dat meisjes en jonge vrouwen ter verwezenlijking van gendergelijkheid gelijke toegang moeten hebben tot technologie en digitale opleiding en veilig moeten zijn op het internet; overwegende dat duurzameontwikkelingsdoelstelling (Sustainable Development Goal — SDG) 5 betrekking heeft op gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen, waarbij het gebruik van technologie en internet een rol speelt;
- B. overwegende dat de digitalisering de meeste facetten van ons leven ingrijpend heeft veranderd op manieren die niet alleen talloze kansen, maar ook nieuwe uitdagingen met zich meebrengen; overwegende dat de COVID-19-crisis en de nasleep ervan waarschijnlijk zullen leiden tot permanente veranderingen voor het leven van Europeanen, waarbij digitalisering een grote rol zal spelen; overwegende dat het effect van digitalisering op de arbeidsperspectieven van vrouwen en de gevolgen van telewerken moeten worden onderzocht en geëvalueerd; overwegende dat het in evenwicht houden van telewerk, privéleven en zorgtaken voor extra druk zorgt en dat vrouwen daarom zwaarder emotioneel, geestelijk en sociaal worden belast; overwegende dat de arbeidsmarkt een grote digitale transformatie doormaakt om het hoofd te bieden aan de uitdagingen die met de pandemie gepaard gaan;
- C. overwegende dat genderstereotypen een ernstige belemmering vormen voor de verwezenlijking van gelijkheid tussen mannen en vrouwen en daarmee bijdragen aan de gendersegregatie in het onderwijs en op de werkvloer, de kloof tussen mannen en vrouwen in de digitale sector verder verdiepen en de volledige deelname van vrouwen als gebruikers, vernieuwers en makers in de weg staan; overwegende dat hoogintellectuele vaardigheden vaak eerder met mannen dan met vrouwen worden geassocieerd en dat dergelijke stereotypen al door kinderen, en met name door meisjes, van zes jaar worden onderschreven en de interesses van deze kinderen beïnvloeden;
- D. overwegende dat uit de gendergelijkheidsindex van 2019 blijkt dat in de digitale sector nog altijd sprake is van hardnekkige genderongelijkheden;
- E. overwegende dat gegevens van Eurostat aantonen dat in 2018 ongeveer 1,3 miljoen mensen in de Europese Unie informatie- en communicatietechnologie (ICT) studeerden en dat meisjes en vrouwen onder hen sterk in de minderheid waren, aangezien ze slechts 17 % van alle ICT-studenten in de EU uitmaakten;
- F. overwegende dat 73 % van de jongens tussen de vijftien en zestien jaar geen probleem hebben om digitale apparaten te gebruiken waarmee ze minder bekend zijn, ten opzichte van 63 % van de meisjes uit dezelfde leeftijdsgroep ⁽¹³⁾, die zichzelf onderschatten, ondanks het feit dat ze over de vaardigheden beschikken om op het gebied van digitale geletterdheid beter te presteren dan jongens;

⁽¹⁰⁾ Studie “Education and employment of women in science, technology and the digital economy, including AI and its influence on gender equality”, Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling C — Rechten van de burger en constitutionele zaken, 15 april 2020.

⁽¹¹⁾ PB L 101 van 15.4.2011, blz. 1.

⁽¹²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/women-digital-scoreboard>

⁽¹³⁾ EIGE-indicator 6. Bron: EIGE-informatieblad “Gender equality and digitalisation in the European Union”, gepubliceerd op 11 oktober 2018.

Donderdag 21 januari 2021

- G. overwegende dat genderstereotypen een grote invloed hebben op de keuze voor bepaalde vakken; overwegende dat zeer weinig tienermeisjes in de lidstaten (minder dan 3 %) erin geïnteresseerd zijn op hun dertigste een baan in de ICT-sector te hebben ⁽¹⁴⁾; overwegende dat leraren en ouders genderstereotypen kunnen versterken door meisjes af te raden een loopbaan in de ICT-sector na te streven; overwegende dat het wegnemen van genderspecifieke verwachtingen over beroepen en het bevorderen van vrouwelijke rolmodellen op het gebied van wetenschap, technologie, engineering en wiskunde ("science, technology, engineering and mathematics" — STEM) en ICT meisjes kunnen aansporen ICT te studeren;
- H. overwegende dat vrouwen die in de ICT-sector werken 19 % minder verdienen dan mannen; overwegende dat de genderloonkloof rechtstreeks bijdraagt aan de genderpensioenkloof tussen mannen en vrouwen ⁽¹⁵⁾; overwegende dat het salarisniveau van mannen en vrouwen moet stroken met het beginsel van billijkheid en gelijkheid;
- I. overwegende dat vrouwen als bevolkingsgroep wereldwijd minder vaak gebruikmaken van het internet dan mannen om software te installeren, online naar de radio te luisteren of televisie te kijken, te internetbankieren of e-handelsdiensten te gebruiken;
- J. overwegende dat het aantal vrouwen dat werkzaam is in de cyberbeveiligingssector de afgelopen jaren is gestegen, maar dat dit aantal niettemin nog altijd zeer laag is, aangezien minder dan 20 % van de cyberbeveiligingsprofessionals in Europa vrouw is;
- K. overwegende dat in de toekomst naar verwachting meer dan 90 % van de banen een zekere mate van e-vaardigheden en digitale geletterdheid vereist;
- L. overwegende dat het voor vrouwen als gevolg van verschillende belemmeringen, zoals genderstereotypen en door mannen gedomineerde werkplekken met een gebrek aan diversiteit, vaak lastiger is om hun plek te vinden in de ICT-sector; overwegende dat er in de ICT-sector sprake is van aanzienlijke verticale en horizontale segregatie en dat vrouwen vaak overgekwalificeerd zijn voor de functies die ze bekleden; overwegende dat slechts een klein aantal vrouwen een hogere leidinggevende functie als software-engineer bekleeft;
- M. overwegende dat het gebruik en de ontwikkeling van software van cruciaal belang zijn voor de digitale transitie; overwegende dat de genderkloof onder softwareontwikkelaars en -engineers problematisch is wat betreft de betrokkenheid van vrouwen bij de aangelegenheden in de sector en potentiële, bewuste en onbewuste gendervertekening in kunstmatig intelligente toepassingen, videogames, speelgoed en andere toepassingen;
- N. overwegende dat uit de enquête van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) over geweld tegen vrouwen is gebleken dat 14 % van de vrouwen sinds de leeftijd van vijftien jaar te maken heeft gehad met cyberpesten ⁽¹⁶⁾; overwegende dat er op STEM-onderwijslocaties, waaronder op scholen, universiteiten en werkplekken, veelvuldig melding wordt gemaakt van seksuele intimidatie, waardoor vrouwen nog sterker van de sector worden uitgesloten; overwegende dat veel vrouwen tijdens de COVID-19-pandemie het slachtoffer zijn geworden van nieuwe vormen van online seksuele en psychologische intimidatie en onder meer te maken hebben gekregen met "Zoom-bombing" of zijn gestalkt of bedreigd; overwegende dat er dringend maatregelen nodig zijn om deze nieuwe vormen van seksuele en psychologische intimidatie aan te pakken; overwegende dat het tot lustobject maken alsook de oversexualisering en uitbuiting van vrouwen op het internet, met name via online pornografie, verwoestende gevolgen hebben voor de ontwikkeling van seksualiteit en gendergelijkheid in het algemeen;
- O. overwegende dat er naar verhouding weinig vrouwen werkzaam zijn in de ICT-sector; overwegende dat een groot aantal vrouwen hogere opleiding, academische kansen en een loopbaan op het gebied van ICT opgeeft (een verschijnsel dat ook wel bekendstaat als de "lekkende pijplijn") vanwege een slecht evenwicht tussen werk en privéleven, beperkingen van organisatorische aard en een door mannen gedomineerde werkomgeving; overwegende dat het jaarlijkse productiviteitsverlies voor de Europese economie als gevolg van vrouwen die digitale banen opgeven en inactief worden, 16,1 miljard EUR bedraagt ⁽¹⁷⁾;
- P. overwegende dat het aantal vrouwelijke bestuursleden in de IT-sector aanzienlijk is toegenomen, maar dat de sector tegelijkertijd het grootste aantal uitsluitend uit mannen bestaande bestuursraden heeft;

⁽¹⁴⁾ EIGE-informatieblad "Gender equality and digitalisation in the European Union", gepubliceerd op 11 oktober 2018.

⁽¹⁵⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/women-ict>

⁽¹⁶⁾ FRA-enquête — [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU\(2018\)604979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf)

⁽¹⁷⁾ Studie van de Commissie getiteld "Women in the Digital Age" (2018).

Donderdag 21 januari 2021

- Q. overwegende dat digitale vaardigheden inhouden dat men over het vermogen beschikt om digitale informatie te verwerven, te verwerken en door te geven; overwegende dat de sociaal-culturele en economische achtergrond van mensen van invloed zijn op hun digitale vaardigheden; overwegende dat vrouwen meer tijd besteden aan onbetaalde zorgtaken en huishoudelijk werk; overwegende dat dit een beperking vormt op hun vrije tijd, de tijd die ze besteden aan betaald werk en hun kansen om digitale en internetvaardigheden te ontwikkelen; overwegende dat acties die gericht zijn op bewustmaking, het bestrijden van genderstereotypen en -normen, en het tot stand brengen van een betere verdeling van onbetaalde kinderopvang en huishoudelijk werk de deelname van vrouwen aan (digitale) arbeidsmarkten en opleidingen zouden bevorderen en vrouwen in staat zouden stellen hun digitale vaardigheden beter te ontwikkelen;
- R. overwegende dat slechts een zeer klein percentage van verschaffers van risicokapitaal, zogenaamde “business angels” en investeerders vrouw is; overwegende dat meisjes doorgaans van de basisschool tot de universiteit minder ICT- en STEM-vakken volgen, waardoor er uiteindelijk aanzienlijk minder vrouwen in deze bedrijfstakken werken of een eigen onderneming of start-up opzetten of bezitten; overwegende dat dit lagere aantal vrouwen dat in technologische bedrijfstakken werkt rechtstreeks van invloed is op alle maatschappelijke ontwikkelingen en leidt tot vertekening op het gebied van innovatie, die doorvloeit naar de soorten innovaties en nieuwe technologieën die aan consumenten worden verkocht;
- S. overwegende dat er een dalende trend te zien is ten opzichte van 2011 in het aantal vrouwen dat besluit hoger onderwijs op het gebied van ICT te volgen; overwegende dat slechts 17 % van de acht miljoen ICT-specialisten in de EU vrouw is; overwegende dat de digitale sector enorm zou profiteren van een onaangeboorde talentenpool van vaardigheden en uiteenlopende oogpunten als meer vrouwen zich op de digitale arbeidsmarkt zouden begeven, aangezien dit de Europese economie een jaarlijkse bnp-impuls van 16 miljard EUR zou geven;
- T. overwegende dat volgens het Global Gender Gap Report 2018 van het Economisch Wereldforum slechts 22 % van de mensen die werkzaam zijn op het gebied van kunstmatige intelligentie vrouw is en maar liefst 78 % man, wat betekent dat er nog altijd sprake is van een genderkloof van 72 % die moet worden gedicht; overwegende dat van elke 100 USD die in 2019 in Europese technologiebedrijven werd geïnvesteerd, 92 USD werd besteed aan het opzetten van teams die uitsluitend uit mannen bestonden⁽¹⁸⁾;
- U. overwegende dat digitale inclusie inhoudt dat alle individuen en gemeenschappen toegang hebben tot en gebruik kunnen maken van ICT; overwegende dat het gebrek aan toegang, betaalbaarheid en onderwijs, evenals gendergerelateerde verwachtingen en sociaal-culturele normen, een geringere deelname aan onderwijs op het gebied van STEM en ICT, beperkt gebruik van digitale hulpmiddelen en een lagere activiteit op sociale platforms als gevolg van cybergeweld ten aanzien van meisjes en vrouwen stuk voor stuk bijdragen aan de uitsluiting van meisjes en vrouwen van digitale inclusie; overwegende dat gendergerelateerde digitale inclusie deel moet uitmaken van alle EU-initiatieven en -investeringen op het gebied van ICT en digitalisering;
- V. overwegende dat digitale financiële inclusie betekent dat formele financiële diensten die zijn toegespitst op specifieke behoeften en op verantwoordelijke wijze en tegen een betaalbare prijs worden verleend, digitaal toegankelijk zijn en kunnen worden gebruikt; overwegende dat wetten en normen die het recht van vrouwen kunnen ondermijnen om deel uit te maken van de beroepsbevolking, vermogen te beheren, een formele onderneming op te richten en de nodige financiering te vergaren om groei te verwezenlijken, en hun eigen financiële beslissingen te nemen, de voornaamste redenen zijn achter de financiële uitsluiting van vrouwen; overwegende dat ongeveer een miljard vrouwen nog altijd geen toegang heeft tot formele financiële diensten vanwege een gebrek aan toegang tot identificatiedocumenten, mobiele telefoons, digitale vaardigheden en financiële kennis, en vanwege ongeschikte producten; overwegende dat betere toegang tot en een beter gebruik van verantwoordelijke digitale financiële diensten de financiële kracht en economische onafhankelijkheid van vrouwen kunnen bevorderen;
- W. overwegende dat de mogelijkheden van vrouwen wat betreft de toegang tot en het gebruik van digitale technologieën door veel factoren worden beïnvloed, waaronder door investeringen, regelgeving en mededinging; overwegende dat vrouwen en meisjes in plattelandsgebieden en gebieden die moeilijk te bereiken zijn op problemen en belemmeringen stuiten wanneer zij toegang proberen te krijgen tot internet en digitale technologieën en voorzieningen, waardoor ze niet in staat zijn ten volle de vruchten te plukken van het digitale potentieel van moderne technologieën; overwegende dat vrouwen en meisjes, met name in ontwikkelingslanden, in het algemeen in de landbouw werken en onbetaald en onzeker werk verrichten, waardoor ze in een technologiearme omgeving wonen en maar moeilijk toegang kunnen krijgen tot digitale technologieën;

⁽¹⁸⁾ <https://2019.stateofeuropeantech.com/chapter/diversity-inclusion/article/state-di-european-tech/>

Donderdag 21 januari 2021

Algemeen

1. verzoekt de Commissie en de lidstaten de maatregelen ter bevordering van de digitale transitie in overeenstemming te brengen met de doelstellingen van de Unie inzake gendergelijkheid; beklemtoont dat niemand tijdens de digitale transitie buiten de boot mag vallen; is ingenomen met de in de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 opgenomen toezeggingen van de Commissie om de deelname van vrouwen aan de digitale economie en informatiemaatschappij te stimuleren; verzoekt de Commissie de diepe genderkloof binnen de ICT-sector aan te pakken in de digitale agenda, de Europese digitale strategie en alle andere beleidsmaatregelen en initiatieven op het gebied van digitale vaardigheden en digitaal onderwijs, met concrete maatregelen die specifiek gericht zijn op het bevorderen van de aanwezigheid van vrouwen en meisjes in de sector; benadrukt dat de grotere deelname van vrouwen aan de digitale sector een belangrijk effect kan hebben op de bestrijding van genderongelijkheid, -stereotypen en -discriminatie, de verbetering van de toegang van vrouwen tot de arbeidsmarkt en van hun arbeidsomstandigheden, en het dichten van de genderloonkloof; verzoekt de Commissie en de lidstaten passende financiering ter beschikking te stellen voor programma's die erop gericht zijn de interesse van meer meisjes en vrouwen te wekken voor STEM-opleidingen en -beroepen, ondernemerschapsprogramma's op te zetten die erop gericht zijn financiering te verstrekken aan meisjes en vrouwen die technologieprojecten of nieuwe ondernemingen opzetten, strategieën vast te stellen die erop gericht zijn de digitale (financiële) inclusie van meisjes en vrouwen te bevorderen op het gebied van STEM en kunstmatige intelligentie, alsook in de onderzoeks- en innovatiesector, en een meerlagige aanpak te hanteren waarmee de genderkloof in alle lagen van het onderwijs en het bedrijfsleven in de digitale sector aan de orde kan worden gesteld;

2. verzoekt de Commissie bij de onderhandelingen over de programma's in het kader van het volgende meerjarig financieel kader en de fondsen en leningen in het kader van het herstelplan rekening te houden met gelijke kansen voor mannen en vrouwen en met de digitale genderkloof, en de kennis van deze mechanismen onder vrouwen te vergroten; benadrukt dat gendermainstreaming en genderbudgettering met meetbare indicatoren deel uit moeten maken van beleid ter ondersteuning van ontwikkeling op het gebied van ICT; verzoekt de Commissie te zorgen voor gendermainstreaming van de wet inzake digitale diensten en alle toekomstige voorstellen met betrekking tot de digitale wereld;

3. verzoekt de Commissie en de lidstaten zorg te dragen voor de volledige uitvoering van de ministeriële toezeggingsverklaring "Women in Digital"; verzoekt de Commissie toe te zien op de uitvoering van de sectoroverschrijdende nationale plannen inzake vrouwen in de digitale sector;

Onderwijs

4. onderstreept dat het belangrijk is om ervoor te zorgen dat gendermainstreaming op alle niveaus van het digitaal onderwijs wordt gehandhaafd, ook voor buitenschoolse activiteiten, informeel en niet-formeel onderwijs, en het onderwijzend personeel; pleit voor specifieke strategieën voor verschillende leeftijdsgroepen;

5. spoort de Commissie en de lidstaten, alsook ontwikkelaars, bedrijven en universiteiten aan om de genderkloof in de ICT-sector te dichten en samen te werken om oplossingen te vinden en beste praktijken uit te wisselen voor de betere inclusie van meisjes in vakken die van belang zijn voor digitaal onderwijs vanaf jonge leeftijd; verzoekt de EU en de lidstaten de door de VN en de VN-organen bepleite acties vorm te geven, te ondersteunen en uit te voeren;

6. verzoekt de Commissie de kwestie van het kleine aantal vrouwelijke ICT-studenten en -professionals grondig aan te pakken en een krachtig genderperspectief op te nemen in het programma Digitaal Europa en het bijgewerkte actieplan voor digitaal onderwijs, waarbij zij er onder meer voor moet zorgen dat digitaal materiaal toegankelijk en betaalbaar is; verzoekt onderwijsinstellingen een gendercomponent op te nemen in alle lesprogramma's, -materialen en -methoden op het gebied van STEM en ICT om meisjes vanaf jonge leeftijd aan te sporen op school wiskunde, programmeren, ICT en exacte vakken te volgen en zich daarin ook later te blijven verdiepen; spoort de Commissie en de lidstaten aan samen te werken met onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties om de vorm van ICT-onderwijs onder de loep te nemen en opnieuw vorm te geven;

7. onderstreept hoe belangrijk het is dat vrouwen en meisjes worden betrokken bij de vormgeving van hun toekomst in STEM-studies en -beroepen, en dat ICT een integraal onderdeel uitmaakt van voorschools en basisonderwijs, zodat korte metten kan worden gemaakt met schadelijke genderstereotypen voor jongens en meisjes;

8. verzoekt de Commissie en de lidstaten bij de vaststelling van digitaal-onderwijsbeleid rekening te houden met het genderperspectief om zowel mannelijke als vrouwelijke studenten in staat te stellen toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden; verzoekt de Commissie en de lidstaten voor alle onderwijsniveaus mentorprogramma's op te zetten met vrouwelijke rolmodellen uit de ICT-sector; verzoekt de Commissie en de lidstaten zich hard te maken voor bewustmakingscampagnes die gericht zijn op zowel studenten als ouders en genderstereotypen in schoolprojecten en banen tegengaan; beklemtoont hoe belangrijk het is om vrouwen erkenning te geven voor hun werk, zodat meisjes niet alleen over mannelijke wetenschappers lezen, maar ook vrouwelijke rolmodellen hebben;

Donderdag 21 januari 2021

9. verzoekt de Commissie en de lidstaten een leven lang leren te ondersteunen om de beroepsmatige overgang van vrouwen naar ICT-functies te bevorderen, evenals opleidingen en regelingen om de e-vaardigheden en de bij- en omscholing van meisjes en vrouwen te bevorderen; benadrukt dat de aanbeveling van de Raad inzake beroepsonderwijs en -opleiding en de bijgewerkte Europese vaardighedenagenda moeten zorgen voor een genderperspectief;
10. verzoekt de Commissie en de lidstaten beleid en maatregelen vast te stellen om lekkende-pijprijnverschijnsel aan te pakken;
11. pleit ervoor dat gendergelijkheid consequent en structureel wordt opgenomen in toekomstige EU-strategieën en -beleidsmaatregelen voor jongeren;

Werkgelegenheid en ondernemerschap

12. spoort de lidstaten aan de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven volledig om te zetten en uit te voeren en vraagt de Commissie daarop doeltreffende wijze op toe te zien, zodat beide ouders kunnen profiteren van betaald vaderschapsverlof, ouderschapsverlof en zorgverlof; spoort de lidstaten aan om ICT te beschouwen als middel waarmee het evenwicht tussen werk en privéleven kan worden bevorderd en trends in de digitalisering van het bedrijfsleven in de gaten kunnen worden gehouden, zodat zij in voorkomend geval hun bestaande maatregelen voor evenwicht tussen werk en privéleven bij kunnen stellen en hun stelsels kunnen bevorderen en versterken om te zorgen voor een gelijke verdeling van zorgtaken; spoort de Commissie en de lidstaten in dit verband aan beleid vast te stellen om de situatie van zelfstandigen, en met name die van vrouwelijke ondernemers in de ICT- en de digitale sector evenals hun behoefte aan toegang tot socialebeschermingsstelsels, zwangerschapsverlof en kinderopvang aan de orde te stellen; wijst erop dat telewerken vrouwen in staat stelt thuis te werken en daarmee kan zorgen voor een beter evenwicht tussen werk en privéleven; merkt niettemin op dat de lidstaten hierop moeten toezien en ervoor moeten zorgen dat dit naar behoren wordt geregeld;
13. benadrukt dat de genderloonkloof negatieve gevolgen heeft voor de socialezekerheidsuitkeringen van vrouwen en de pensioenkloof, onder meer in de digitale sector; is verheugd dat de Commissie heeft toegezegd om voor het einde van 2020 bindende maatregelen met betrekking tot loontransparantie voor te leggen en daarbij naar behoren rekening te houden met de unieke omstandigheden van Europese kleine en middelgrote ondernemingen en de verschillende arbeidsmarktmodellen die in de EU bestaan, om de genderloonkloof, de pensioenkloof en armoede onder ouderen op doeltreffende wijze aan te pakken;
14. verzoekt de Commissie en de lidstaten gendergelijkheid te bevorderen binnen ondernemingen in de ICT-sector en in aanverwante sectoren, alsook in de digitale economie, en horizontale beleidsmaatregelen vast te stellen om de genderkloof in de digitale economie aan te pakken met behulp van gerichte maatregelen, waaronder Europese fondsen voor de financiering van door vrouwen geleide projecten in de digitale sector, de bevordering van een minimumaantal vrouwelijke deelnemers aan onderzoeksprojecten op het gebied van ICT, voorlichting voor HR-afdelingen over “onbewuste gendervertekening” ter bevordering van evenwichtige aanwerving, de totstandbrenging van prijzen en stimuleringsregelingen voor ondernemingen en organisaties die actief genderneutraal beleid voeren op basis van meetbare streefcijfers, de bevordering van gendermainstreaming in bedrijfsstrategieën voor de productie, vormgeving en marketing van ICT-producten, jaarverslagen van ICT-ondernemingen over diversiteit en de genderloonkloof, beleidsmaatregelen en/of richtsnoeren voor openbare aanbestedingen voor de aanschaf van ICT-diensten van dienstverleners die aandacht besteden aan de evenwichtige samenstelling van hun onderneming en bestuursraad, de vergemakkelijking van de distributie van Europese middelen aan ondernemingen die de criteria voor genderevenwicht in acht nemen, de aansporing van de uitvoering van plannen en protocollen inzake gendergelijkheid ter verbetering en monitoring van de prestaties van ondernemingen op het gebied van de deelname van vrouwen, onder meer op management- en leidinggevend niveau, en de invoering van mentorprogramma's;
15. verzoekt de Commissie en de lidstaten onderzoek te doen naar de oorzaken en factoren die schuilgaan achter het hoge uitvalpercentage onder vrouwen in de digitale sector; verzoekt de Commissie en de lidstaten na te gaan wat voor gevolgen een gebrek aan evenwicht tussen werk en privéleven heeft voor de mogelijkheid van vrouwen om deel te nemen aan de bijscholing die nodig is om het vereiste vaardighedeniveau in de ICT-sector te behouden; verzoekt de Commissie en de lidstaten mechanismen en programma's te ontwikkelen om vrouwen en meisjes te betrekken bij onderwijs-, opleidings- en werkgelegenheidsinitiatieven in de digitale sector, ongeacht hun wettelijke migratiestatus;
16. verzoekt de Commissie en de lidstaten vrouwelijk ondernemerschap en de betrokkenheid van vrouwen bij innovatie te bevorderen, meer financieringskansen te bieden voor vrouwelijke ondernemers en door vrouwen geleide, digitale start-ups, de toegankelijkheid van bestaande fondsen te verbeteren zodat vrouwen gelijke kansen krijgen om te concurreren op de digitale eengemaakte markt, en aan te sporen tot de genderevenwichtigere samenstelling van financiële instellingen;

Donderdag 21 januari 2021

17. spoort de Commissie en de lidstaten aan om de financiering voor onderzoek naar gendergerelateerde kwesties in de ICT-sector op te voeren;

18. is van oordeel dat het van het allergegrootste belang is om te zorgen voor meer vrouwelijke rolmodellen en een groter aantal vrouwen in leidinggevende functies in de ICT-sector; roept mannelijke rolmodellen op zich uit te spreken voor gendergelijkheid binnen de digitale economie; benadrukt hoe belangrijk het voor ICT-bedrijven is om HR-praktijken in te voeren die diversiteit bevorderen, zoals genderevenwicht in functies in het midden- en hoger management en in bestuursraden; is ingenomen met het uitgesproken voornemen van de Commissie om aan te dringen op de goedkeuring van het voorstel van 2012 voor een richtlijn inzake de man-vrouwverhouding bij niet-uitvoerende bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen (de richtlijn vrouwelijke bestuurders), en verzoekt de Raad dit voorstel te deblokken en aan te nemen;

De culturele en audiovisuele sector en de media

19. vestigt de aandacht op de rol die de culturele en audiovisuele sector, de reclamesector en de media spelen bij de totstandkoming en versterking van genderstereotypen en de opwerping van normatieve en culturele barrières, die door middel van de gebruikte taal en verspreide beelden worden gereproduceerd;

20. verzoekt de audiovisuele sector en de media meer vrouwen te tonen die werkzaam zijn op het gebied van STEM en ICT, en een beeld te schetsen van de diversiteit en mogelijkheden binnen deze sectoren; verzoekt de media meer vrouwen op te nemen in discussiepanels, krantenartikelen en andere platforms waar de publieke opinie en het publieke debat over technologische thema's wordt vormgegeven;

21. wijst erop dat algoritmen, kunstmatig intelligente toepassingen, videogames en speelgoed die schadelijke genderstereotypen in stand houden, moeten worden vrijgemaakt van bewuste en onbewuste gendervertekening, aangezien deze leidt tot een kleinere deelname van vrouwen in de digitale sector en op het gebied van kunstmatige intelligentie en ICT; benadrukt dat de innovatievertekning in de ICT-sector moet worden aangepakt, aangezien de ontwerpers en ontwikkelaars van diensten, software en toepassingen voor gebruikers overwegend mannen zijn en de gebruikers overwegend vrouwen;

De versterking van de maatschappelijke, politieke en economische positie van vrouwen

22. benadrukt dat ICT een grote invloed kan hebben op de mogelijkheid van vrouwen om deel te nemen aan verkiezingsprocessen, openbare raadplegingen, enquêtes en debatten en om zich te verenigen en zich in te zetten voor vrouwenrechten; verzoekt de Commissie en de lidstaten bij het vaststellen van e-overheidsinitiatieven rekening te houden met de genderdimensie; vestigt de aandacht op de doeltreffendheid van het gebruik van internet voor campagnes, fora en de verbetering van de zichtbaarheid van vrouwelijke rolmodellen;

23. verzoekt de Commissie en de lidstaten constructief samen te werken met en ondersteuning te bieden aan digitale maatschappelijke organisaties en deze organisaties aan te sporen gebruik te gaan maken van internetgovernance; verzoekt de Commissie en de lidstaten ook bij de vormgeving en uitvoering van openbaar technologiebeleid nauw samen te werken met vrouwen en maatschappelijke organisaties voor vrouwen en deze meer bij de processen te betrekken om beter in te kunnen spelen op de zorgen waarmee vrouwen en meisjes in hun dagelijks leven te maken krijgen en deze zorgen te kunnen verlichten; verzoekt de Commissie en de lidstaten bovendien de economische en digitale inclusie van vrouwen te bevorderen;

24. spoort de lidstaten en de Commissie aan om bewustmakings-, voorlichtings- en gendermainstreamingcampagnes te organiseren om het belang van ICT-vaardigheden voor de versterking van de economische positie van vrouwen onder de aandacht te brengen;

25. is van oordeel dat vrouwen moeten worden aangemoedigd om een belangrijkere rol te spelen bij het ontwerp, de ontwikkeling, de bouw en het onderhoud van slimme steden en dorpen;

Gegevensverzameling

26. is ingenomen met de totstandbrenging van het scorebord "Women in Digital" als integraal onderdeel van de index van de digitale economie en samenleving, alsook met de vier nieuwe indicatoren die in het verslag van het EIGE van 2018, getiteld "Gender equality and youth: opportunities and risks of digitalisation", worden voorgesteld;

27. verzoekt de Commissie en de lidstaten, alsook platforms en bedrijven, vergelijkbare, naar gender en leeftijd uitgesplitste gegevens te verzamelen over het gebruik van ICT en initiatieven, waaronder onderzoek, voor te stellen om de onderliggende oorzaken van de digitale genderkloof beter te begrijpen en aan te pakken; verzoekt de Commissie en de lidstaten met klem bestaande naar gender uitgesplitste gegevens te verzamelen en in te zetten ter bevordering van nader onderzoek naar de wisselwerking van de verschillende factoren die de digitale inclusie van vrouwen en meisjes in de weg

Donderdag 21 januari 2021

staan; beklemtoont dat geharmoniseerde gegevensverzameling de vergelijking en uitwisseling van gegevens en voorbeelden van beste praktijken tussen de lidstaten vergemakkelijkt;

De bestrijding van gendergerelateerd geweld: cybergeweld

28. neemt met grote bezorgdheid kennis van de toename van het aantal digitale misdrijven en gevallen van intimidatie, pesten, ongewenst gedrag en geweld ten aanzien van vrouwen in de digitale wereld; vestigt de aandacht op het belang van digitale en mediageletterdheid, cyberhygiëne en cyberveiligheid; pleit ervoor dat er middelen worden vrijgemaakt en campagnes worden opgezet om mensen bewust te maken van deze problemen en vrouwen voor te lichten over manieren waarop ze hun accounts en gesprekken kunnen beveiligen om zichzelf op het internet te beschermen, en over respectvolle sociale communicatie op het internet om vrouwen te waarschuwen voor potentiële aanvallers en andere gebruikers die mogelijk ongewenst gedrag kunnen vertonen; merkt op dat deze middelen en campagnes bovendien moeten worden ingezet om vrouwen te laten weten waar ze hulp kunnen zoeken in geval van nood; is van oordeel dat deze campagnes gericht moeten zijn op de bestrijding van gendergerelateerd geweld en genderstereotypen, de voorlichting van mannen over de manier waarop ze zich op het internet ten aanzien van vrouwen moeten gedragen, en de veiligstelling van de vrijheid van meningsuiting van vrouwen, evenals hun betekenisvolle deelname aan het openbaar debat; is bovendien van mening dat ondernemingen en ontwikkelaars gendergerelateerd geweld op het internet en misbruik van hun voorzieningen moeten aanpakken met behulp van doeltreffende meldings- en schorsingsmechanismen; verzoekt de lidstaten genoeg ruimte te bieden voor meldingskanalen en de ontwikkeling van opleidingsinstrumenten voor de politie, justitie en de ICT-sector te ondersteunen om rechtshandavingsinstanties in staat te stellen doeltreffend onderzoek in te stellen naar kwaadwillige aanvallers en deze te vervolgen, en bijstand te bieden aan slachtoffers van intimidatie en geweld op het internet;

29. vraagt de instellingen, organen en instanties van de EU, alsook de lidstaten en hun rechtshandavingsinstanties, samen te werken en concrete stappen te zetten om hun acties voor het tegengaan van het gebruik van ICT om misdrijven te begaan, waaronder online seksuele intimidatie en mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, te coördineren en naar gender uitgesplitste gegevens met betrekking tot online gendergerelateerd geweld te verzamelen; is verheugd over de aankondiging door de Commissie van een enquête over gendergerelateerd geweld; verzoekt de Commissie en de lidstaten met klem te voorzien in passende financiering voor de ontwikkeling van kunstmatig intelligente oplossingen ter voorkoming en bestrijding van cybergeweld, seksuele intimidatie op het internet en de uitbuiting van vrouwen en meisjes, en intimidatie op de werkvloer; vraagt de lidstaten hun strafrecht te herzien om ervoor te zorgen dat nieuwe vormen van digitaal geweld worden gedefinieerd, erkend en strafbaar worden gesteld; verzoekt de lidstaten bovendien het IAO-verdrag van 2019 betreffende geweld en intimidatie te ratificeren, dat onder meer van toepassing is op beroepsmatige communicatie;

30. is van oordeel dat het voor de verwezenlijking van gendergelijkheid van essentieel belang is om alomvattende, leeftijds geschikte seksuele en relationele voorlichting tot stand te brengen waarin onder meer aandacht wordt besteed aan de bestrijding van cybergeweld en seksuele intimidatie op het internet, alsook aan het tegengaan van het tot lustobject maken en de overseksualisering en seksuele uitbuiting van vrouwen op het internet; verzoekt de Commissie en de lidstaten beleid en maatregelen vast te stellen om de seksuele intimidatie op STEM-onderwijslocaties en op scholen, evenals in de ICT-sector, aan te pakken; roept werkgevers op hun HR-maatregelen aan te passen om zowel oude als nieuwe vormen van online intimidatie aan te kunnen pakken met behulp van verplichte voorlichting en noodnummers voor slachtoffers;

31. pleit voor verdere, juridisch bindende maatregelen en voor een richtlijn ter voorkoming en bestrijding van gendergerelateerd geweld, waaronder cybergeweld, dat vaak gericht is op vrouwen en waarmee onder meer wordt beoogd prominente vrouwelijke figuren en vrouwelijke politici en activisten het zwijgen op te leggen, alsook van haatzaaiende taal ten aanzien van vrouwen op het internet; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat in het aankomende voorstel voor een wet inzake digitale diensten en een nieuw kader voor samenwerking tussen internetplatforms ook aandacht wordt besteed aan de verantwoordelijkheden van deze platforms met betrekking tot de verspreiding door gebruikers van haatzaaiende uitlatingen en andere schadelijke, beledigende of seksistische inhoud, ter bescherming van de veiligheid van vrouwen op het internet; verzoekt de Commissie geharmoniseerde juridische definities van cybergeweld te formuleren en een nieuwe gedragscode voor internetplatforms vast te stellen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld op het internet;

Opkomende gebieden

32. roept de nationale overheden en de EU-instellingen op de handen ineen te slaan met de private sector om EU-brede rolmodelcampagnes op te zetten en jonge vrouwelijke professionals via deze weg aan te sporen een baan te zoeken op het gebied van cyberbeveiliging, wat de vaardighedenkloof aanzienlijk zou verkleinen, de economie een impuls zou geven en de algehele veerkracht van de cyberbeveiligingsindustrie in Europa zou verbeteren;

33. beklemtoont dat er nadere inspanningen moeten worden geleverd op regelgevingsgebied om ervoor te zorgen dat kunstmatige intelligentie strookt met de beginselen en waarden op het gebied van gendergelijkheid en non-discriminatie, zoals verankerd in artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie;

Donderdag 21 januari 2021

34. benadrukt dat er behoefte is aan een dieper inzicht, vanuit een genderperspectief, in opkomende gebieden zoals algoritmische besluitvorming, blockchaintechnologie, cryptovaluta en gegevenstoezicht, en dat in dit verband speciale strategieën moeten worden opgesteld;

Gendergelijkheid in ontwikkelingsbeleid

35. uit zijn bezorgdheid over de mogelijkheid dat de digitale genderkloof in ontwikkelingslanden en -gebieden tijdens de huidige crisis nog groter wordt; vestigt de aandacht op het belang van de bevordering van de digitale geletterdheid van en de digitale toegankelijkheid en betaalbaarheid voor vrouwen en meisjes als instrumenten voor de verwezenlijking van gendergelijkheid in ontwikkelingsstrategieën; onderstreept dat ontwikkelingsmiddelen moeten worden ingezet voor de bevordering van digitaal onderwijs voor meisjes en vrouwen, en de ondersteuning van door vrouwen geleide projecten in de digitale sector, en met name projecten met een maatschappelijke impact;

36. brengt in herinnering dat mensen met een handicap, (etnische) minderheden, vrouwen met uiteenlopende sociaal-economische achtergronden, oudere vrouwen, vrouwen in plattelandsgebieden en vrouwelijke vluchtelingen en migranten op problemen kunnen stuiten bij het verkrijgen van toegang tot digitale diensten en aanverwante voorzieningen; onderstreept het belang van een intersectionele aanpak voor alle initiatieven op het gebied van gendermainstreaming met betrekking tot de bevordering van de toegang van vrouwen tot digitale diensten en hun gebruik daarvan, alsook van het onderwijs en werk in de digitale economie en samenleving; verzoekt de lidstaten de digitale uitsluiting van alle kwetsbare groepen in de samenleving aan te pakken en ICT-onderwijs aan deze groepen beschikbaar te stellen door de onderwijsmethoden en tijdschema's af te stemmen op de verschillende factoren die bepalend zijn voor de toegang van vrouwen tot onderwijs;

o

o o

37. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0027

Het optreden tegen de democratische oppositie in Hongkong

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het harde optreden tegen de democratische oppositie in Hongkong (2021/2505(RSP))

(2021/C 456/21)

Het Europees Parlement,

- gezien zijn resoluties van 19 juni 2020 over de wet inzake de nationale veiligheid die de Volksrepubliek China heeft uitgevaardigd voor Hongkong en het feit dat de EU de hoge mate van autonomie van Hongkong moet verdedigen ⁽¹⁾, van 18 juli 2019 over de situatie in Hongkong ⁽²⁾, van 24 november 2016 over de in China gevangengezette uitgever Gui Minhai ⁽³⁾, van 4 februari 2016 over de zaak van de vermiste boekhandelaars in Hongkong ⁽⁴⁾ en van 17 december 2020 ⁽⁵⁾, met name wat betreft het belang van doeltreffende wetgeving inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven,
- gezien zijn eerdere resoluties over China, in het bijzonder die van 12 september 2018 over de stand van zaken van de betrekkingen tussen de EU en China ⁽⁶⁾ en van 16 december 2015 over de betrekkingen EU-China ⁽⁷⁾,
- gezien zijn eerdere aanbevelingen in verband met Hongkong, in het bijzonder zijn aanbeveling van 13 december 2017 aan de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger (VV/HV) van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid over Hongkong, 20 jaar na de machtsoverdracht ⁽⁸⁾,
- gezien de verklaring van de hoge vertegenwoordiger namens de EU van 7 januari 2021 over de massa-arrestatie van betrokkenen bij de prodemocratische voorverkiezingen van juli 2020 in Hongkong, de verklaring van de woordvoerder van 29 december 2020 over de terechtzitting van tien Hongkongers, de verklaring van de hoge vertegenwoordiger namens de EU van 12 november 2020 over de diskwalificatie van leden van de Wetgevende Vergadering van Hongkong, de verklaring van de woordvoerder van 2 november 2020 over de arrestatie van verscheidene prodemocratische wetgevers en voormalige wetgevers in Hongkong, de verklaring van de woordvoerder van 24 september 2020 over de arrestatie van Joshua Wong en andere prodemocratische activisten, de verklaring van de woordvoerder van 10 augustus 2020 over de recente arrestaties en razzia's uit hoofde van de NSL in Hongkong, de verklaring van de hoge vertegenwoordiger namens de EU van 3 augustus 2020 over het uitstel van de parlementsverkiezingen in Hongkong en de verklaring van de hoge vertegenwoordiger namens de EU van 1 juli 2020 over de aanneming van wetgeving inzake nationale veiligheid voor Hongkong door het Chinese Nationale Volkscongres,
- gezien de persverklaring van de Conferentie van voorzitters van het Europees Parlement van 6 juli 2020,
- gezien de goedkeuring van een nieuwe wet inzake de nationale veiligheid in Hongkong door het permanente comité van het Chinese Nationale Volkscongres op 30 juni 2020,
- gezien de verklaring van de ministers van Buitenlandse Zaken van de G7 van 17 juni 2020 over Hongkong,
- gezien de basiswet van de Speciale Administratieve Regio (SAR) Hongkong, die op 4 april 1990 werd aangenomen en op 1 juli 1997 in werking is getreden,
- gezien de gezamenlijke verklaring van de regering van het Verenigd Koninkrijk en de regering van de Volksrepubliek China van 19 december 1984 over de kwestie Hongkong, de zogeheten Chinees-Britse Gezamenlijke Verklaring,

⁽¹⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0174.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0004.

⁽³⁾ PB C 224 van 27.6.2018, blz. 78.

⁽⁴⁾ PB C 35 van 31.1.2018, blz. 46.

⁽⁵⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0375.

⁽⁶⁾ PB C 433 van 23.12.2019, blz. 103.

⁽⁷⁾ PB C 399 van 24.11.2017, blz. 92.

⁽⁸⁾ PB C 369 van 11.10.2018, blz. 156.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de 13e jaarlijkse gestructureerde dialoog die op 28 november 2019 plaatsvond in Hongkong,
  - gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de VV/HV van 12 maart 2019 getiteld “EU-China — Een strategische visie” (JOIN(2019)0005),
  - gezien het één-China-beleid van de EU,
  - gezien artikel 144, lid 5, en artikel 132, lid 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de politie van Hongkong op 5 januari 2021 53 vertegenwoordigers van de democratische oppositie en activisten heeft gearresteerd op beschuldiging van subversie uit hoofde van de wet inzake de nationale veiligheid in Hongkong (hierna: “NSL”); overwegende dat de organisatoren en kandidaten van de democratische voorverkiezingen van juli jongstleden in de aanloop naar de komende verkiezingen voor de Wetgevende Vergadering van de SAR Hongkong tot de gearresteerden behoorden, evenals voormalige leden van de Wetgevende Vergadering, districtsraadsleden en een Amerikaanse advocaat die actief is in de prodemocratische beweging; overwegende dat banken in opdracht van de politie van Hongkong bovendien 1,6 miljoen HKD in verband met die 53 personen hebben bevroren; overwegende dat zij ondertussen allemaal, op drie personen na, in afwachting van verder onderzoek op borgtocht zijn vrijgelaten;
- B. overwegende dat dit de recentste was van een lange reeks arrestaties van vertegenwoordigers en activisten van de democratische oppositie en andere acties die erop gericht zijn de democratische instellingen in Hongkong te ondermijnen sinds de inwerkingtreding van de NSL op 1 juli 2020; overwegende dat sinds de invoering van de wet al 93 oppositieleiden zijn gearresteerd; overwegende dat mensenrechtensdeskundigen van de Verenigde Naties op 1 september 2020 hebben bevestigd dat de wet aanleiding geeft tot ernstige bezorgdheid over de rechtmatigheid ervan en dat ze de vrijheid van mening en meningsuiting en de vrijheid van vreedzame vergadering onnodig beperkt;
- C. overwegende dat de minister van Veiligheid van Hongkong heeft verklaard dat de gearresteerden ervan werden verdacht dat ze met hun plannen om hun democratische rechten te gebruiken en een meerderheid van de zetels in de Wetgevende Vergadering te bemachtigen hebben geprobeerd de regering lam te leggen;
- D. overwegende dat verscheidene prodemocratische personen om politieke redenen geen verkozen ambt meer mogen bekleden op basis van de resolutie van het Chinese Nationale Volkscongres van 10 november 2020 waarbij patriotisme wettelijk verplicht wordt gesteld voor wetgevers, wat ertoe heeft geleid dat bijna alle oppositieleiden in de Wetgevende Vergadering ontslag hebben genomen; overwegende dat de voorheen onafhankelijke rechterlijke macht steeds vaker wordt aangevallen door de Chinese communistische partij en de door de staat gecontroleerde pers;
- E. overwegende dat het *Hong Kong Broadband Network* (HKBN) op 15 januari 2021 op verzoek van de Hongkongse autoriteiten uit hoofde van de NSL een prodemocratische website heeft geblokkeerd; overwegende dat dit eerste geval van internetcensuur uit hoofde van de NSL aanleiding geeft tot bezorgdheid over het feit dat de Hongkongse autoriteiten van plan zijn deze wet te gebruiken om de vrijheid van meningsuiting en online-informatie verder te beperken; overwegende dat dit schadelijke gevolgen zou hebben voor de burgerlijke vrijheden en de democratie;
- F. overwegende dat de Hongkongse regering heeft besloten de aanvankelijk op 6 september 2020 geplande verkiezingen voor de Wetgevende Vergadering met een jaar uit te stellen, wat duidelijk een poging is om de oppositie, die voor het eerst een reële kans had om een meerderheid te behalen, tegen te werken; overwegende dat de regeringsleider van Hongkong, Carrie Lam, meteen na de inwerkingtreding van de NSL heeft verklaard dat de voorverkiezingen illegaal waren en mogelijk in strijd waren met de NSL;
- G. overwegende dat de Chinese autoriteiten op 23 augustus 2020 twaalf Hongkongse activisten hebben opgepakt die zogenaamd per boot uit Hongkong probeerden te vluchten; overwegende dat tien van de twaalf activisten in een proces waarbij het recht op een eerlijke procesgang niet werd geëerbiedigd een gevangenisstraf hebben gekregen van zeven maanden tot drie jaar op beschuldiging van het op illegale wijze oversteken van de grens; overwegende dat een van deze activisten, Kok Tsz-Lun, een 19-jarige student is die zowel de Chinese als de Portugese nationaliteit heeft en dus EU-burger is; overwegende dat de beklaagden werden gearresteerd, in eenzame opsluiting werden vastgehouden en in Shenzhen voor de rechter werden gebracht; overwegende dat zij niet de mogelijkheid hebben gekregen hun vertegenwoordiging te kiezen;
- H. overwegende dat zij zijn opgepakt en in Shenzhen voor de rechter zijn gebracht, hetgeen in strijd is met de beginselen van een eerlijk proces en een eerlijke rechtsbedeling; overwegende dat de vergunning van de Chinese mensenrechtenadvocaat Lu Siwei om het recht te beoefenen op 15 januari 2021 door het departement justitie van de provincie Sichuan is ingetrokken omdat hij een van deze twaalf activisten vertegenwoordigde; overwegende dat de mensenrechtenadvocaat Ren Quanniu op 19 januari 2021 ter terechtzitting is verschenen in het departement justitie van de provincie Henan om de beslissing van het departement om zijn vergunning om dezelfde reden in te trekken, aan te vechten; overwegende dat beide advocaten het risico lopen hun vergunning kwijt te raken nadat ze hebben

Donderdag 21 januari 2021

geprobeerd de Hongkongse activisten te vertegenwoordigen die door de Chinese autoriteiten zijn opgepakt terwijl ze per boot naar Taiwan probeerden te vluchten; overwegende dat tien diplomaten, waaronder enkele vertegenwoordigers van EU-lidstaten, de terechtzitting van Lu Siwei op 13 januari 2021 in Chengdu niet mochten waarnemen;

- I. overwegende Jimmy Lay, de mediamagnaat en oprichter van de prodemocratische krant *Apple Daily*, op 10 augustus 2020 is gearresteerd wegens schending van de NSL;
- J. overwegende dat de NSL duidelijk in strijd is met de Chinees-Britse Gezamenlijke Verklaring uit 1984 en de basiswet van de SAR Hongkong uit 1990, waarbij de autonomie en de onafhankelijkheid van de uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht alsook fundamentele rechten en vrijheden, zoals de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vergadering en de persvrijheid, tot vijftig jaar na de overdracht van de soevereiniteit worden gewaarborgd; overwegende dat de NSL er ook voor zorgt dat Hongkong zijn internationale mensenrechtenverplichtingen niet kan nakomen, met inbegrip van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR), waarvan de tenuitvoerlegging door Hongkong binnenkort wordt beoordeeld;
- K. overwegende dat Human Rights Watch in zijn jaarverslag stelt dat China zich wat de mensenrechten betreft in de donkerste periode bevindt sinds het bloedbad op het Plein van de Hemelse Vrede;
- L. overwegende dat de Europese Unie zich ernstige zorgen blijft maken over de door China vastgestelde NSL voor Hongkong; overwegende dat dit een gevoelige kwestie is met verreikende gevolgen voor Hongkong en zijn bevolking, voor de EU en voor buitenlandse burgers, voor maatschappelijke organisaties uit de EU en uit andere landen, alsook voor het vertrouwen in de economie van Hongkong; overwegende dat de NSL de risico's voor EU-burgers in Hongkong vergroot;
- M. overwegende dat de EU het beginsel "één land, twee systemen" altijd krachtig heeft ondersteund, evenals het behoud van de hoge mate van autonomie van Hongkong, in overeenstemming met de basiswet en met internationale verplichtingen; overwegende dat deze beginselen in de huidige situatie op het punt staan om onomkeerbaar te worden ondermijnd;
- N. overwegende dat de EU en China in december 2020 een principe-akkoord hebben bereikt over de brede investeringsovereenkomst tussen de EU en China (CAI);
  1. roept op tot de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van degenen die in Hongkong in de eerste twee weken van 2021 zijn gearresteerd en degenen die eerder zijn gearresteerd op grond van aanklachten in het kader van de NSL en dringt erop aan dat alle aanklachten tegen hen worden ingetrokken; dringt er bij de autoriteiten op aan de rechtsstaat, mensenrechten, democratische beginselen en de sterke autonomie van Hongkong volgens het beginsel "één land, twee systemen" te respecteren, aangezien deze rechten zijn verankerd in de basiswet van Hongkong en overeenstemmen met de nationale en internationale verplichtingen;
  2. roept op tot de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van de activisten uit Hongkong die op 23 augustus 2020 zijn opgepakt terwijl ze zogenaamd per boot probeerden te vluchten, en dringt erop aan dat alle aanklachten tegen hen worden ingetrokken; roept de Europese Dienst voor extern optreden op om, met name via de EU-delegatie in China, de nodige bijstand te blijven verlenen aan de heer Kok Tsz-Lun, die zowel de Chinese als de Portugese nationaliteit heeft en dus ook burger is van de Europese Unie, en die ook een van de tien in Shenzhen berechte personen was; roept de Chinese autoriteiten op om het intrekken van de bevoegdheid van hun verdedigers, de mensenrechtenadvocaten Lu Siwei en Ren Quanniu, onmiddellijk ongedaan te maken;
  3. roept op tot de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van alle vreedzame Hongkongse betogers die de afgelopen jaren zijn gearresteerd, waaronder Joshua Wong, Ivan Lam en Agnes Chow, en dringt erop aan dat alle aanklachten tegen hen worden ingetrokken; roept op tot onafhankelijke, onpartijdige, doeltreffende en snelle onderzoeken naar het gewelddadige optreden van de politie van Hongkong tegen betogers;
  4. roept de autoriteiten van Hongkong op om onmiddellijk af te zien van het verdere gebruik van de NSL om het recht op vrije meningsuiting, vreedzame vergadering en vereniging te onderdrukken; benadrukt dat het belangrijk is om, als volgende stap, te voorkomen dat districtsraadsleden worden buitengesloten en de kieswet wordt gewijzigd, waardoor de ruimte van het pro-democratische kamp verder zou worden beperkt, hetgeen in strijd zou zijn met de wettelijke garanties van de basiswet van Hongkong en met de internationale verplichtingen en normen;
  5. roept op tot volledige intrekking van de wet "Besluit van het Nationale Volkscongres betreffende de instelling en vervollediging van het rechtsselsel en de uitvoeringsmechanismen ter handhaving van de nationale veiligheid van de Speciale Administratieve Regio Hongkong", die de internationale status van Hongkong schaadt doordat de autonomie en democratie van het land, de onafhankelijkheid van het rechtsselsel en de eerbiediging van de mensenrechten uitgehoud

Donderdag 21 januari 2021

worden; benadrukt dat de bevolking van Hongkong de vrijheden en hoge mate van autonomie moet genieten op grond van zowel de basiswet als het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, waarbij Hongkong partij is;

6. benadrukt dat de invoering van de NSL een inbreuk vormt op de verbintenissen en verplichtingen van de Volksrepubliek China uit hoofde van het internationaal recht, met name de gezamenlijke Chinees-Britse verklaring, een vertrouwensrelatie tussen China en de EU in de weg staat en hun toekomstige samenwerking ondermijnt;

7. spreekt zijn bezorgdheid uit over het toenemende aantal aanvallen op de rechterlijke macht in Hongkong door de Chinese communistische partij en de door de staat gecontroleerde Chinese pers, die erop gericht zijn de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in twijfel te trekken; is bezorgd dat de NSL als volgende stap verder zal worden ingezet om de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht van Hongkong te ondermijnen, aangezien Chief Executive de bevoegdheid krijgt om rechters te benoemen teneinde zaken van nationale veiligheid te vervolgen en aangezien de aangeklaagde personen aan het Chinese vasteland zouden kunnen worden uitgeleverd om in Chinese rechtbanken te worden berecht;

8. is zeer verheugd over het besluit van de Britse regering om voor de meer dan een miljoen inwoners van Hongkong die in het bezit zijn van een Brits nationaal overzees paspoort, een pad naar het burgerschap te creëren; veroordeelt de dreigementen van China om de erkenning van dergelijke paspoorten als geldig reisdocument in te trekken en is bezorgd over de meest recente informatie dat China zou overwegen om personen met een dergelijk paspoort uit te sluiten van het bekleden van een openbaar ambt in Hongkong of hen zelfs het recht te ontzeggen om te stemmen bij verkiezingen in Hongkong; verzoekt de Raad, de EDEO en de Commissie de coördinatie te verbeteren met het oog op een succesvolle en doeltreffende uitvoering van het in juli 2020 aangenomen maatregelenpakket voor Hongkong; verzoekt de EDEO om een transparantere beoordeling van deze maatregelen, met inbegrip van de dringende noodzaak om een "reddingsbootregeling" voor de burgers van Hongkong op te zetten indien de mensenrechten en de fundamentele vrijheden nog verder in het gedrang komen;

9. dringt er bij al het Europese diplomatieke personeel en alle diplomatieke functionarissen van de EU op aan alles in het werk te stellen om vreedzame activisten in Hongkong bescherming en steun te bieden, onder meer door het bijwonen van processen, het verzoeken om gevangenisbezoeken en het consequent en resoluut benaderen van de lokale autoriteiten, waarbij de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtenactivisten en andere relevante EU-beleidsmaatregelen, waaronder het nieuwe EU-actieplan voor mensenrechten en democratie, volledig worden toegepast;

10. is diep verontrust over de berichten dat de autoriteiten van Hongkong overwegen de Deense parlementsleden Uffe Elbæk en Katarina Ammitzbøll te vervolgen voor hun hulp aan de Hongkongse activist Ted Hui om in het Verenigd Koninkrijk in ballingschap te gaan; is van mening dat de geplande aanklachten tegen de Deense wetgevers onwettig en onwaar zijn en spreekt zijn grote bezorgdheid uit over de vastberadenheid van de Chinese communistische partij om het uiten van andere meningen van mensen uit Hongkong in de democratische wereld te onderdrukken door middel van een extraterritoriale toepassing van de NSL; dringt er bij China op aan om onterecht vastgehouden EU-burgers, zoals de Ierse burger Richard O'Halloran, vrij te laten; verzoekt de Commissie voorts een risicobeoordeling uit te voeren van de gevolgen die de NSL in Hongkong kan hebben voor Europese burgers;

11. is bijzonder verontwaardigd over het feit dat de Zweedse uitgever Gui Minhai nog altijd in detentie zit en dringt erop aan dat de EU en de lidstaten op het hoogste niveau krachtig en consequent ingrijpen om zijn vrijlating te bewerkstelligen; roept op tot de vrijlating van de Hongkongs-Portugese staatsburger Kok Tsz-Lun, en dringt erop aan dat hij toegang krijgt tot Portugees consulaire personeel en een raadsman van zijn keuze;

12. is verheugd over de besluiten van de EU-lidstaten en andere internationale partners om de uitleveringsverdragen met Hongkong op te schorten; wijst erop dat het belangrijk is de processen te blijven volgen en de eventuele reacties op de gevolgen van de NSL buiten Hongkong te blijven beoordelen en voor te bereiden; herhaalt zijn oproep aan de lidstaten om hun uitleveringsverdragen met de Volksrepubliek China op te schorten, om te voorkomen dat bijvoorbeeld Oeigoeren, Hongkongse burgers, Tibetanen of Chinese dissidenten vanuit Europa worden uitgeleverd om onderworpen te worden aan een politiek proces in de Volksrepubliek China;

13. veroordeelt de rol van in Europa gevestigde banken die de Chinese autoriteiten helpen bij het toepassen van de NSL door de tegoeden en bankrekeningen van voormalige pro-democratische wetgevers en religieuze leiders te bevriezen;

14. herinnert eraan dat Hongkong vrije internettoegang kent, maar is bezorgd dat de NSL de politie de bevoegdheid geeft om internetproviders te gelasten websites te blokkeren; geeft uiting aan zijn grote bezorgdheid over de recente verklaringen van de internetprovider Hong Kong Broadband Network dat hij voornemens is alle sites te weren die zouden kunnen aanzetten tot "illegale handelingen" op basis van de NSL, en bijgevolg met het wezenlijke risico dat Hongkong achter de Chinese firewall komt te liggen; dringt er bij de autoriteiten van Hongkong op aan om alle reeds uitgevaardigde opdrachten tot het blokkeren van internetsites onmiddellijk in te trekken en de volledige toegankelijkheid van het internet te herstellen;

Donderdag 21 januari 2021

15. dringt er bij de Raad op aan zijn besprekingen over en evaluatie van het pakket maatregelen inzake Hongkong te intensiveren en onverwijld de invoering te overwegen van gerichte sancties tegen personen in Hongkong en China, waaronder Carrie Lam, Teresa Yeuk-wah Cheng, Xia Baolong, Xiaoming Zhang, Luo Huining, Zheng Yanxiong, Ping-kien Tang, Wai-Chung Lo en Ka-chiu Lee, in het kader van het wereldwijde sanctieregime van de EU op het gebied van de mensenrechten, rekening houdend met de noodzaak om in de loop van 2021 de burger- en politieke rechten te herstellen, en met de voorwaarde dat de vertegenwoordigers van de democratische oppositie worden vrijgelaten en mogen deelnemen aan de komende verkiezingen, volledig in overeenstemming met de basiswet van de speciale administratieve regio Hongkong;

16. betreurt het feit dat het besluit over een politieke afronding van de CAI niet in overeenstemming is met de verzoeken van het Parlement in eerdere resoluties over Hongkong om de investeringsonderhandelingen te gebruiken als hefboom voor het behoud van de hoge mate van autonomie van Hongkong en de fundamentele rechten en vrijheden van het land; betreurt het feit dat de EU, door zich te haasten om deze overeenkomst te bereiken en tegelijkertijd geen concrete actie te ondernemen tegen de voortdurende ernstige schendingen van de mensenrechten, bijvoorbeeld in Hongkong, de provincie Xinjiang en Tibet, het risico loopt haar geloofwaardigheid als wereldwijde voorvechter van de mensenrechten te ondermijnen; wijst erop dat het Parlement de overeenkomst, met inbegrip van de bepalingen inzake arbeidsrechten, zorgvuldig zal bestuderen en herinnert de Commissie eraan dat het Parlement rekening zal houden met de mensenrechtensituatie in China, ook in Hongkong, wanneer het gevraagd wordt de investeringsovereenkomst of toekomstige handelsovereenkomsten met de Volksrepubliek China goed te keuren;

17. dringt er bij de EU en al haar lidstaten op aan om eensgezind en vastberaden op te treden met het oog op de oprichting van een onafhankelijk VN-waarnemingsorgaan voor China, door coalities van gelijkgestemde landen op proactieve wijze te verbreden door het houden een bijeenkomst op basis van de "Arria"-formule inzake China in de VN-Veiligheidsraad, door er bij de Hoge Commissaris voor de mensenrechten van de VN op aan te dringen een onderzoek in te stellen naar de schendingen en door er bij de secretaris-generaal van de VN op aan te dringen een speciale gezant voor China te benoemen; dringt er bij de EDEO en de lidstaten die lid zijn van de VN-Mensenrechtenraad op aan hun inspanningen op te voeren om de bezorgdheid over de schendingen van de mensenrechten in China publiekelijk aan de orde te stellen, bijvoorbeeld door het initiatief te nemen om op te roepen tot een speciale zitting over de mensenrechtensituatie in China, met inbegrip van Hongkong, tijdens de cyclus van de Raad van 2021, en onderstreept dat het lidmaatschap van China van de Raad vereist dat het land zich aan hogere normen op het gebied van de mensenrechten houdt;

18. dringt erop aan dat de EU zich actief ervoor inzet dat de secretaris-generaal van de VN of de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten een speciale gezant of speciale rapporteur van de VN voor de situatie in Hongkong benoemt, en zich zo aansluit bij het initiatief van de voorzitters van de commissies buitenlandse zaken van het VK, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland; verzoekt de Raad en de VV/HV samen met de internationale gemeenschap te werken aan de oprichting van een internationale contactgroep voor Hongkong;

19. roept de internationale gemeenschap op haar beloften aan de bevolking van Hongkong na te komen en met spoed en op niet eerder vertoonde wijze actie te ondernemen om China ter verantwoording te roepen voor deze schendingen van het internationaal recht; herhaalt dat de EU en de lidstaten moeten overwegen een zaak aanhangig te maken bij het Internationaal Gerechtshof omdat het besluit van China om de NSL aan Hongkong op te leggen en de daaropvolgende tenuitvoerlegging ervan in strijd zijn met de gezamenlijke Chinees-Britse verklaring en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten;

20. is verheugd over de onlangs ingestelde bilaterale dialoog tussen de EU en de VS over China, die op 23 oktober 2020 van start is gegaan; roept op tot een betere coördinatie met internationale partners, waaronder de nieuwe Amerikaanse regering, met betrekking tot alle aspecten van de betrekkingen met de Volksrepubliek China en Hongkong; dringt erop aan dat de mensenrechten, met bijzondere aandacht voor de situatie in Hongkong, een prominente plaats innemen op de agenda van de komende dialoog tussen de EU en de VS;

21. merkt op dat het beleid van de Volksrepubliek China om de aanpak van "één land, twee systemen" op te geven de bevolking van Taiwan sterk heeft vervreemd, en benadrukt bereid te zijn met internationale partners samen te werken om de democratie in Taiwan te helpen waarborgen;

22. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regering en het parlement van de Volksrepubliek China en de Chief Executive en de Wetgevende Vergadering van de Speciale Administratieve Regio Hongkong.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0028

Mensenrechtensituatie in Turkije, met name het geval van Selahattin Demirtas en andere politieke gevangenen

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de mensenrechtensituatie in Turkije, met name het geval van Selahattin Demirtaş en andere politieke gevangenen (2021/2506(RSP))

(2021/C 456/22)

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Turkije, met name die van 8 februari 2018 over de huidige mensenrechtensituatie in Turkije ⁽¹⁾, van 13 maart 2019 over het Commissieverslag 2018 over Turkije ⁽²⁾, en van 19 september 2019 over de situatie in Turkije, met name de afzetting van verkozen burgemeesters ⁽³⁾,
  - gezien de mededeling van de Commissie van 6 oktober 2020 inzake het uitbreidingsbeleid van de EU (COM(2020)0660) en het bijbehorende verslag 2020 over Turkije (SWD(2020)0355),
  - gezien het onderhandelingskader voor Turkije van 3 oktober 2005,
  - gezien Verordening (EU) 2020/1998 van de Raad ⁽⁴⁾ over de wereldwijde sanctieregeling voor de mensenrechten,
  - gezien de conclusies van de Raad van 10 en 11 december 2020, alsook eerdere conclusies van de Raad en de Europese Raad met betrekking tot Turkije,
  - gezien het arrest van de Grote kamer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) van 22 december 2020 in de zaak *Demirtaş tegen Turkije* (14305/17),
  - gezien het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) van 20 november 2018 in de zaak *Demirtaş tegen Turkije*,
  - gezien artikel 144, lid 5, en artikel 132, lid 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat Turkije een kandidaat-lidstaat en al geruime tijd lid van de Raad van Europa is; overwegende dat Turkije, als lid van de Raad van Europa, partij is bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM), en gebonden is aan de voorschriften en de jurisprudentie van het EHRM;
- B. overwegende dat de Turkse politie sinds medio september 2020 onaangekondigde controles houdt in heel Turkije, waarbij reeds tientallen politici, politieke activisten, advocaten en andere maatschappelijke actoren werden gearresteerd op verdenking van terrorismegerelateerde feiten; overwegende dat in Turkije op 31 december 2020 de nieuwe Wet inzake het voorkomen van de financiering van de verspreiding van massavernietigingswapens van kracht werd, waarvan slechts zes artikelen maatregelen en regelgeving betreffen om de financiering van terrorisme te bestrijden, en de overige artikelen het Turkse Ministerie van Binnenlandse Zaken en de president uitgebreide bevoegdheden verlenen om de activiteiten van niet-gouvernementele organisaties (ngo's), zakelijke partnerschappen, en onafhankelijke groeperingen en verenigingen terug te dringen en hun rol te beperken;
- C. overwegende dat de heer Selahattin Demirtaş, voormalig lid van het Turks Parlement van 2007 tot 2018, voormalig covoorzitter van de Turkse Democratische Volkspartij (HDP), en kandidaat bij de presidentsverkiezingen van 2014 en 2018 (waarin hij 9,76 % en 8,32 % van de stemmen haalde), al meer dan vier jaar lang wordt vastgehouden op basis van ongegronde beschuldigingen, ondanks twee EHRM-arresten waarin zijn vrijlating wordt geëist;

⁽¹⁾ PB C 463 van 21.12.2018, blz. 56.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P8_TA(2019)0200.

⁽³⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0017.

⁽⁴⁾ PB L 410 I van 7.12.2020, blz. 1.

Donderdag 21 januari 2021

- D. overwegende dat de heer Demirtaş oorspronkelijk op 4 november 2016 gevangen werd genomen, samen met acht andere democratisch verkozen parlementsleden van de HDP, waaronder mevrouw Figen Yüksekdağ, die eveneens covoorzitter van de HDP is geweest, en dat zij werden vervolgd voor “lidmaatschap van een terroristische organisatie”, “verspreiding van terroristische propaganda” en verschillende andere strafbare feiten; overwegende dat dit het startpunt vormde voor aanhoudende aanvallen van de Turkse regering op de partij, en deel uitmaakt van een groter geheel van politiek gemotiveerde vervolging en opsluiting; overwegende dat de HDP in 2019 de lokale verkiezingen won in 65 gemeenten verspreid over het land, maar dat vandaag nog slechts zes HDP-burgemeesters in functie zijn, en dat de anderen uit hun functie ontheven, gevangengenomen, of door vertrouwelingen van de regering vervangen zijn;
- E. overwegende dat de hoofdaanklager van Ankara op 20 september 2019, precies de dag waarop de heer Demirtaş overeenkomstig een beschikking van het 26e Hof van Assisen van Istanboel vrijgelaten had moeten worden, een oud en slapend maar nog niet afgerond onderzoek als aanleiding opgaf om de heer Demirtaş en mevrouw Yüksekdağ opnieuw gevangen te nemen; overwegende dat de heer Demirtaş bijgevolg nog steeds in voorlopige hechtenis zit in verband met een onderzoek naar de protesten die in oktober 2014 plaatsvonden tegen het beleg van Kobane door ISIS en tegen het niet-optreden en stilzwijgen van de Turkse regering bij een dreigend bloedbad, dat erg wreed uitdraaide en tientallen levens eiste;
- F. overwegende dat de Grote kamer van het EHRM op 22 december 2020 oordeelde dat de Turkse regering, bij de opsluiting van de heer Demirtaş en de verlenging van zijn detentie gedurende meer dan vier jaar, voornamelijk had willen vermijden dat hij zijn politieke activiteiten zou uitoefenen, waardoor de kiezers hun gekozen vertegenwoordiger werd ontzegd, teneinde het pluralisme te verstikken en de vrijheid van het politieke debat te beperken, oftewel de kern van het concept van een democratische samenleving, en dat Turkije bijgevolg artikel 18 van het EVRM had geschonden; overwegende dat het EHRM in zijn definitieve uitspraak oordeelde dat er onvoldoende redenen waren voor verdere detentie, en nogmaals bevel gaf tot de onmiddellijke vrijlating van de heer Demirtaş; overwegende dat Turkije volgens het EHRM ook de vrijheid van meningsuiting heeft geschonden (artikel 10 EVRM), het recht op vrijheid en veiligheid (artikel 5, lid 1 en lid 3, EVRM) en het recht te kiezen en verkozen te worden (artikel 3, lid 1, EVRM); overwegende dat het EHRM geen duidelijk verband kon vaststellen tussen de uitspraken van de heer Demirtaş enerzijds, en strafbare terroristische feiten anderzijds;
- G. overwegende dat een Turks strafhof op 7 januari 2021 aanklachten tegen 108 verweerders heeft aangenomen, waaronder de voormalige covoorzitters van de HDP, de heer Demirtaş en mevrouw Yüksekdağ, in het kader van een onderzoek naar de dodelijke terroristische gebeurtenissen van 2014, en dit strafhof bijgevolg de eis van het EHRM om de heer Demirtaş vrij te laten afwees en 38 levenslange gevangenisstraffen zonder mogelijkheid tot vervroegde vrijlating eiste tegen de verweerders, van wie er zich 27 in hechtenis bevinden;
- H. overwegende dat de heer Demirtaş nog steeds vastgehouden wordt in de zwaarbewaakte type-F-gevangenis van Edirne, ook al heeft het Turks Grondwettelijk Hof op 9 juni 2020 geoordeeld dat de langdurige voorlopige hechtenis een schending vormt van zijn grondwettelijke rechten; overwegende dat hij slechts één van de velen is die in Turkije op grond van politiek gemotiveerde aanklachten onrechtmatig gevangen worden gehouden;
- I. overwegende dat ook de herhaalde politieke verklaringen op het hoogste niveau door functionarissen van de Turkse regering en leiders van de regeringscoalitie naar aanleiding van deze zaak, en de temporele samenhang van deze politieke verklaringen met het duidelijk onrechtmatige optreden van het gerecht, er sterk op wijzen dat er politieke motieven achter deze zaak zitten, en dit de onafhankelijkheid van de Turkse rechterlijke macht zwaar ondermijnt;
- J. overwegende dat het EHRM op 10 december 2019, in een andere zaak, oordeelde dat de voorlopige hechtenis van een prominent maatschappelijk figuur, de heer Osman Kavala, niet in overeenstemming was met het EVRM en dat de Turkse overheid de onmiddellijke vrijlating van de heer Kavala moest verzekeren; overwegende dat de rechtbank in Istanboel, ondanks het arrest van het EHRM, op 9 oktober 2020 de detentie van de heer Kavala heeft verlengd op beschuldiging van spionage en pogingen tot het omverwerpen van de constitutionele orde tijdens de protesten in het Gezi-park in 2013; overwegende dat het optreden van Turkije nog steeds strijdig is met het EVRM, omdat het weigert de heer Kavala vrij te laten, ondanks de oproepen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa;
1. eist dat de heer Demirtaş onmiddellijk en onvoorwaardelijk wordt vrijgelaten, conform het arrest uit 2018 van het EHRM, dat op 22 december 2020 is bevestigd door de Grote Kamer van het EHRM, en eist de intrekking van alle aanklachten tegen hem en tegen mevrouw Yüksekdağ, voormalige covoorzitters van de oppositiepartij HDP, alsook tegen de andere gevangengenomen leden van deze partij; benadrukt dat de Turkse autoriteiten hen moeten toestaan hun democratische mandaten onafhankelijk uit te voeren, zonder bedreigingen of belemmeringen; herhaalt dat al wie zich blijft inzetten om een eind te maken aan dit en andere gevallen van absoluut onrecht en om van Turkije opnieuw een echte democratie te maken, op zijn steun kan rekenen;
  2. wijst de Turkse autoriteiten erop dat hun weigering om de heer Demirtaş vrij te laten een rechtstreekse schending vormt van het EVRM en van de Turkse wetgeving, een onverdedigbare en aanhoudende schending van de rechten van de heer Demirtaş, en een flagrante schending van Turkijes plicht om de arresten van het EHRM uit te voeren; benadrukt dat het arrest van het EHRM betekent dat de Turkse autoriteiten hem meteen moeten vrijlaten;

Donderdag 21 januari 2021

3. onderstreept dat het EHRM de langdurige en onrechtmatige uitsluiting van de heer Demirtaş voorafgaand aan zijn proces als politiek gemotiveerd heeft bestempeld; maakt zich grote zorgen over de onregelmatige praktijken en politieke verklaringen rond deze zaak, die doen vermoeden dat de langdurige opsluiting van de heer Demirtaş het gevolg is van inmenging van de Turkse regering in gerechtelijke aangelegenheden;
4. vraagt het Comité van Ministers van de Raad van Europa met klem om zich tijdens zijn volgende bijeenkomst op 21 maart 2021 te buigen over de weigering van Turkije om het arrest van de Grote Kamer van het EHRM in de zaak *Demirtaş tegen Turkije* uit te voeren, hierover een verklaring aan te nemen, en de nodige maatregelen te nemen om de Turkse regering ertoe te dwingen dit arrest zonder bijkomend uitstel uit te voeren; heeft er het volste vertrouwen in dat het Duitse voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa alle gepaste en noodzakelijke maatregelen zal nemen om de uitvoering van het arrest van de Grote Kamer van het EHRM in de zaak *Demirtaş* te garanderen; verzoekt de EU-delegatie bij de Raad van Europa om haar inspanningen met het oog op de uitvoering van de arresten van het EHRM betreffende Turkije te verdubbelen;
5. laakt de manier waarop de Turkse autoriteiten de heer Demirtaş behandelen, en wijst erop dat deze behandeling een schending inhoudt van de rechten van de heer Demirtaş uit hoofde van het EVRM, het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en de Turkse wetgeving, evenals een schending van zijn menselijke waardigheid zoals bepaald in artikel 17 van de grondwet van de Republiek Turkije; beschouwt de onrechtmatige verlenging van de opsluiting van de heer Demirtaş als een wrede en politiek gemotiveerde straf die hemzelf en zijn gezin en partij onherstelbare persoonlijke en politieke schade toebrengt; vraagt Turkije de heer Demirtaş niet langer te intimideren en zijn mensenrechten te eerbiedigen, overeenkomstig de bepalingen van de Turkse grondwet en van het Europese en internationale recht;
6. roept de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Commissie en de lidstaten ertoe op het geval van de heer Demirtaş en alle andere gevallen van mensenrechtenverdedigers, juristen, journalisten, politici en academici die ongefundeerd worden vastgehouden, te blijven aankaarten in de omgang met hun Turkse gesprekspartners, en de betrokkenen diplomatieke en politieke steun te bieden; verzoekt de Commissie en de lidstaten veelvuldiger gebruik te maken van noodsubsidies voor mensenrechtenverdedigers en te zorgen voor de volledige tenuitvoerlegging van de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers door de delegatie van de Europese Unie en de diplomatieke afgevaardigden van de lidstaten in Turkije; verzoekt de EU-delegatie in Turkije met klem om het geval van de heer Demirtaş en andere gevangenen op de voet te blijven volgen, onder meer door hun processen bij te wonen, en hun situatie te blijven aankaarten bij de Turkse autoriteiten;
7. is diep bezorgd over het feit dat de Turkse rechterlijke en uitvoerende macht de arresten van het EHRM negeren en over de toenemende niet-naleving door lagere Turkse rechtbanken van de uitspraken van het Turkse Grondwettelijk Hof; sommeert Turkije tot volledige naleving van de bepalingen van het EVRM en de beslissingen van het EHRM; eist dat Turkije in alle opzichten samenwerkt met de Raad van Europa om de rechtsstaat, de rechten van minderheden, de democratie en de fundamentele rechten te versterken; hoopt dat het EHRM snel tot een besluit kan komen in de talrijke zaken die verband houden met de situatie in Turkije; verzoekt de Turkse regering dringend om ervoor te zorgen dat alle individuen kunnen gebruikmaken van het fundamentele recht op een eerlijk proces, en dat zij conform de internationale normen worden berecht door een geheel onafhankelijk en goed functionerend gerechtelijk apparaat;
8. maakt zich grote zorgen om de voortdurende aanvallen en druk vanwege de Turkse autoriteiten op de oppositiepartijen, met name de permanente gerichte en politiek gemotiveerde aanvallen op de HDP en haar jongerenafdelingen, die de goede werking van een democratisch systeem ondermijnen, en maant de Turkse autoriteiten ertoe aan hier ogenblikkelijk mee op te houden; is bijzonder verontrust over de huidige discussie over de ontbinding van de HDP en de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van negen HDP-leden, dit alles op grond van diezelfde protesten van oktober 2014 tegen de situatie in Kobani die de aanleiding vormden voor de opsluiting van de heer Demirtaş; vestigt de aandacht op het geval van Cihan Erdal, lid van de jongerenafdeling van de Turkse groen-linkse partij (Groenen en de Linkse Partij van de Toekomst), die op 25 september 2020 werd gearresteerd en op 7 januari 2021 samen met ruim honderd anderen, onder wie Selahattin Demirtaş, werd aangeklaagd in het kader van de 'zaak-Kobani'; maakt zich ernstige zorgen over de aanhoudende politieke en gerechtelijke intimidatie jegens Canan Kaftancıoğlu, de CHP-voorzitter (Republikeinse Volkspartij) van de provincie Istanbul, die in september 2019 op politieke gronden tot bijna tien jaar hechtenis werd veroordeeld — deze veroordeling is momenteel in behandeling bij het Hoogerechtshof — en die in december 2020 is aangeklaagd in een nieuwe zaak, die haar tien jaar extra kan opleveren;
9. vindt het uiterst verontrustend dat het maatschappelijk middenveld in Turkije steeds minder ruimte krijgt en dat de fundamentele rechten en vrijheden en de rechtsstaat in Turkije er gestaag op achteruitgaan; wijst hierbij in het bijzonder op de aanhoudende afbrokkeling van de onafhankelijkheid van de Turkse rechterlijke macht; roept de Turkse autoriteiten ertoe op een eind te maken aan de gerechtelijke intimidatie van mensenrechtenverdedigers, academici, journalisten, spirituele leiders, advocaten en lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen, wier fundamentele rechten

Donderdag 21 januari 2021

zijn geschonden, in het bijzonder na de mislukte poging tot een staatsgreep; vraagt de Turkse regering met klem om Osman Kavala, een vooraanstaand figuur uit het maatschappelijk middenveld, ogenblikkelijk vrij te laten, conform het arrest van het EHRM van mei 2020 en de herhaalde oproepen en resoluties van het Comité van Ministers van de Raad van Europa;

10. herinnert aan de onlangs goedgekeurde wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, een mechanisme voor het monitoren en sanctioneren van ernstige mensenrechtenschendingen, zoals het geval is in Turkije, dat gericht is op personen, entiteiten en organen die betrokken zijn geweest bij of in verband worden gebracht met ernstige mensenrechtenschendingen;

11. beschouwt de situatie van de mediavrijheid in Turkije als uitermate verontrustend; roept de Turkse autoriteiten ertoe op meteen te reageren op alle meldingen die bij het Platform voor de bescherming van de journalistiek en de veiligheid van journalisten van de Raad van Europa zijn gedaan met betrekking tot Turkije, en de bescherming van de verslaggeving en de veiligheid van journalisten te vergroten; vraagt de Turkse autoriteiten eerlijke toegang tot de rechter te garanderen en een eind te maken aan politiek gemotiveerde rechtszaken tegen journalisten en mediaprofessionals, zoals het recente geval van journalist Melis Alphan, die beschuldigd werd van de verspreiding van terroristische propaganda, en die tot een gevangenisstraf van zevenenhalf jaar kan worden veroordeeld; spreekt zijn ernstige verontrusting uit over het toezicht op de sociale media en hekelt het afsluiten van socialemedia-accounts door de Turkse autoriteiten; beschouwt dit als een verdere inperking van de vrijheid van meningsuiting en een manier om het maatschappelijk middenveld onder de duim te houden;

12. neemt kennis van de verklaringen van president Erdogan en andere hooggeplaatste regeringsfunctionarissen op 9 januari 2021 over het feit dat Turkije een nieuw hoofdstuk wil beginnen in zijn betrekkingen met de EU, vastbesloten is om hervormingen door te voeren en zich in alle opzichten zal inzetten voor het EU-toetredingsproces; is van mening dat de naleving en toepassing van de arresten van het EHRM een belangrijk en objectief bewijs zouden vormen voor de geloofwaardigheid van dergelijke verklaringen; herhaalt dat de EU bereid is om met een nieuwe lei te beginnen; beklemtoont evenwel dat de mogelijkheid van betere en hechtere betrekkingen geheel afhangt van onder meer tastbare verbeteringen op het gebied van de eerbiediging van de democratische beginselen, de rechtsstaat en de fundamentele rechten in Turkije;

13. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten, het Duitse voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa, en de president, de regering en het parlement van de Republiek Turkije, en vraagt om een vertaling van deze resolutie in het Turks.

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0029

Mensenrechtensituatie in Vietnam, met name het geval van mensenrechtenjournalisten Pham Chi Dung, Nguyen Tuong Thuy en Le Huu Minh Tuan

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over de mensenrechtensituatie in Vietnam, met name het geval van mensenrechtenjournalisten Pham Chi Dung, Nguyen Tuong Thuy en Le Huu Minh Tuan (2021/2507(RSP))

(2021/C 456/23)

Het Europees Parlement,

- gezien zijn eerdere resoluties over Vietnam, in het bijzonder de resolutie van 15 november 2018 over Vietnam, met name de situatie van politieke gevangenen ⁽¹⁾, de resolutie van 14 december 2017 over de vrijheid van meningsuiting in Vietnam, met name het geval van Nguyen Van Hoa ⁽²⁾, en de resolutie van 9 juni 2016 over Vietnam ⁽³⁾,
- gezien zijn resoluties van 12 februari 2020 over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de sluiting van de vrijhandelsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Socialistische Republiek Vietnam ⁽⁴⁾, en over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de sluiting, namens de Unie, van de investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Socialistische Republiek Vietnam, anderzijds (IPA) ⁽⁵⁾,
- gezien de kaderovereenkomst inzake een breed partnerschap en samenwerking tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Socialistische Republiek Vietnam, anderzijds, die op 27 juni 2012 is ondertekend en in oktober 2016 in werking is getreden (PCA),
- gezien de vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Vietnam,
- gezien de tiende mensenrechtendialoog tussen de EU en Vietnam, die op 19 februari 2020 plaatsvond,
- gezien de verklaring van de woordvoerder van de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) van 6 januari 2021 over de veroordeling van drie journalisten (Pham Chi Dung, Nguyen Tuong Thuy en Le Huu Minh Tuan),
- gezien het bericht van de Delegatie van de Europese Unie in Vietnam met betrekking tot het in januari 2021 door het hof van beroep van Ho Chi Minhstad uitgesproken vonnis waarmee de zware straf die is opgelegd aan de leden van de Hiên Pháp-groep wordt gehandhaafd,
- gezien de gezamenlijke verklaring van de speciale VN-rapporteurs van 14 januari 2021: “Viet Nam: Arrests Send Chilling Message Before Key Party Meeting”,
- gezien de persbriefingnota’s van 8 januari 2021 van de woordvoerder van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten over Vietnam, en gezien de verklaring van 3 juni 2020 van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten: “Asia: Bachelet alarmed by clampdown on freedom of expression during COVID-19”,
- gezien de brieven betreffende gemeenschappelijke aantijgingen in het kader van de speciale procedures van de VN van 17 september 2020 over de drie journalisten en van 22 januari 2020 over twee personen, waaronder de journalist Pham Chi Dung, en gezien de reacties van de Vietnamese regering van respectievelijk 28 december 2020 en 18 maart 2020,
- gezien het derde periodieke verslag over Vietnam (CCPR/C/VNM/3) van 11 en 12 maart 2019, en gezien de slotopmerkingen van 29 augustus 2019 van het VN-Mensenrechtencomité naar aanleiding van dit verslag,
- gezien de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten van 2011,

⁽¹⁾ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 66.

⁽²⁾ PB C 369 van 11.10.2018, blz. 73.

⁽³⁾ PB C 86 van 6.3.2018, blz. 122.

⁽⁴⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0027.

⁽⁵⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2020)0029.

Donderdag 21 januari 2021

- gezien de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtenverdedigers,
  - gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 1948,
  - gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (ICCPR) waarbij Vietnam sinds 1982 partij is,
  - gezien artikel 144, lid 5, en artikel 132, lid 4, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de mensenrechtenverdedigers en journalisten Pham Chi Dung, Nguyen Tuong Thuy en Le Huu Minh Tuan — leden van de Vereniging van onafhankelijke journalisten van Vietnam — op 5 januari 2021 door de Volksrechtbank van Ho Chi Minhstad veroordeeld zijn tot zware gevangenisstraffen van respectievelijk 15, 11 en 11 jaar, waarbij hun onder meer “het produceren, opslaan en verspreiden van informatie, materiaal en voorwerpen met het doel de staat tegen te werken” ten laste werd gelegd; overwegende dat zij onder meer verslag hebben gedaan van respectievelijk wanbeheer door en corruptie van de regering, de behandeling van mensenrechtenverdedigers door de Vietnamese autoriteiten, en de prodemocratische beweging in Vietnam;
- B. overwegende dat de Vietnamese autoriteiten stelselmatig mensenrechtenverdedigers, journalisten, bloggers, mensenrechtenadvocaten, medewerkers van maatschappelijke organisaties en vakbondsleden in het land arresteren, opsluiten, mishandelen en intimideren; overwegende dat mensenrechtenverdedigers lange gevangenisstraffen riskeren wegens hun werkzaamheden op het gebied van de mensenrechten en wegens de uitoefening van hun recht op vrije meningsuiting, zowel online als offline; overwegende dat Vietnam momenteel het grootste aantal politieke gevangenen in Zuidoost-Azië vasthoudt, waaronder 170 gewetensgevangenen van wie 69 personen uitsluitend worden vastgehouden wegens hun activiteiten op sociale media; overwegende dat de meeste politieke gevangenen vastgehouden worden op grond van vaag geformuleerde clausules inzake de nationale veiligheid die niet stroken met de Vietnamese grondwet, noch met internationale mensenrechtenverdragen zoals het ICCPR, waarbij Vietnam partij is;
- C. overwegende dat politieke en mensenrechtenactivisten onder barre omstandigheden gevangengehouden worden, waarbij hun onder meer de toegang tot medische zorg en juridische bijstand wordt ontzegd, zij geen contact mogen hebben met familieleden, en dikwijls het slachtoffer worden van geweld, marteling of andere vormen van mishandeling; overwegende dat hun dikwijls snelle processen niet voldoen aan de basale normen van onpartijdigheid, billijkheid en onafhankelijkheid van de rechter; overwegende dat bekentenissen regelmatig onder dwang worden afgelegd en op de televisie worden uitgezonden;
- D. overwegende dat Pham Chi Dung, een onafhankelijke journalist die campagne voert ter verdediging van het milieu, democratie, mediavrijheid, politiek pluralisme, de rechtsstaat en de ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld, sinds november 2019 willekeurig gevangen wordt gehouden op beschuldiging van “samenwerking met buitenlandse media om vertekende informatie te verstrekken”; overwegende dat deze aanklacht is ingediend nadat hij parlamentsleden een videoboodschap had gestuurd waarin hij hen ertoe opriep de ratificatie van de vrijhandelsovereenkomst EU-Vietnam uit te stellen totdat het land voortgang boekt op het gebied van de mensenrechten; overwegende dat Pham Chi Dung ook in 2012 zes maanden gevangengehouden is op grond van dezelfde aanklachten;
- E. overwegende dat de website van de Vereniging van onafhankelijke journalisten van Vietnam kort na de arrestatie van Pham Chi Dung door de autoriteiten is afgesloten; overwegende dat Ngyuen Tuong Thuy op 23 mei 2020 is gearresteerd in zijn appartement in Hanoi en dat Le Huu Minh Tuan op 12 juni 2020 is gearresteerd; overwegende dat deze mensenrechtenverdedigers alle drie voorafgaand aan hun willekeurige arrestatie en veroordeling door de Vietnamese autoriteiten zijn gechicaneerd en geïntimideerd;
- F. overwegende dat uit verslagen van maatschappelijke organisaties blijkt dat bijna 80 % van de gewetensgevangenen in Vietnam gevangengenomen zijn op grond van hun activiteiten op sociale media; overwegende dat twee wereldwijd actieve socialemediaplatforms strenger de in Vietnam geldende beperkte vrijheid van meningsuiting en censuur zijn gaan naleven, onder meer door het censureren van vreedzame kritiek op de staat, door het uitbreiden van geoblocking en door het verwijderen van “propaganda tegen de Partij en de Staat”, hetgeen een schending is van universele normen zoals de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten, alsook van hun eigen gedragscodes;
- G. overwegende dat Vietnam in de wereldpersvrijheidsindex 2020 van Verslaggevers zonder Grenzen op plaats 175 van de 180 plaatsen staat; overwegende dat vrijwel alle mediakanalen in Vietnam staatsbezit zijn en door de staat gecontroleerd worden, en dat er sprake is van censuur, ook van buitenlandse zenders en buitenlandse publicaties; overwegende dat de Vietnamese regering onafhankelijke en particuliere media nog altijd verbiedt om actief te zijn en zeer strenge controle uitoefent op radio- en televisiestations en de gedrukte pers; overwegende dat de Nationale Assemblee in april 2016 een wet heeft aangenomen die de persvrijheid in Vietnam ernstig beperkt;

Donderdag 21 januari 2021

- H. overwegende dat de Nationale Assemblée van Vietnam op 12 juni 2018 een wet inzake cyberveiligheid heeft aangenomen die ten doel heeft het onlinetoezicht aan te scherpen, en op grond waarvan providers posts die als een “bedreiging” voor de nationale veiligheid worden beschouwd moeten verwijderen; overwegende dat deze wet de vrijheid van meningsuiting online in ernstige mate beperkt en ten doel heeft het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer sterk in te perken;
- I. overwegende dat de vrijheid van meningsuiting gewaarborgd wordt door de Vietnamese grondwet, door de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en door andere internationale verdragen waarbij Vietnam partij is, met inbegrip van het ICCPR; overwegende dat Vietnam in het kader van de universele periodieke doorlichting van de VN aanbevelingen heeft aanvaard om de vrijheid van mening en meningsuiting te waarborgen en de beperkingen daarop op te heffen;
- J. overwegende dat op 1 januari 2018 een volledig nieuwe wet inzake geloof en godsdienst in werking is getreden, waarin is bepaald dat alle religieuze groeperingen in Vietnam zich moeten laten registreren en de autoriteiten in kennis moeten stellen van hun activiteiten; overwegende dat de autoriteiten verzoeken om registratie kunnen belemmeren en afwijzen en religieuze activiteiten die zij in strijd achten met het nationaal belang, de openbare orde of de nationale eenheid op arbitraire wijze kunnen verbieden;
- K. overwegende dat het wetboek van strafrecht van Vietnam repressieve bepalingen bevat die worden misbruikt om mensenrechtenverdedigers, dissidenten, advocaten, vakbonden, religieuze groeperingen en ngo's, met name als zij zich kritisch opstellen ten opzichte van de Vietnamese regering, het zwijgen op te leggen, te arresteren, gevangen te zetten, te veroordelen of te beperken in hun activiteiten;
- L. overwegende dat de doodstraf nog steeds wordt uitgevoerd in het land, maar dat het aantal executies onbekend is, omdat de Vietnamese autoriteiten de statistieken met betrekking tot de doodstraf als staatsgeheim bestempelen;
- M. overwegende dat de betrekkingen tussen de EU en Vietnam gebaseerd zijn op de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst EU-Vietnam, waarin de mensenrechten zijn aangemerkt als een essentieel onderdeel en waarin is voorzien in de opschorting van de bilaterale samenwerkingsinstrumenten, met inbegrip van bilaterale handelspreferenties, in het geval van ernstige en systematische schendingen van de mensenrechten;
- N. overwegende dat Vietnam zich uit hoofde van de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst EU-Vietnam, en met name uit hoofde van de artikelen 1, 2 en 35 daarvan, ertoe heeft verbonden samen te werken met de Europese Unie ter bevordering en bescherming van de mensenrechten; overwegende dat een dergelijke samenwerking inhoudt dat internationale mensenrechteninstrumenten — zoals het ICCPR, waarbij Vietnam partij is — worden uitgevoerd; overwegende dat er een duidelijk verband bestaat tussen de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst en de vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Vietnam, in het kader waarvan beide partijen hebben toegezegd hun verplichtingen op het gebied van de mensenrechten na te leven; overwegende dat de “essentiële onderdelen”-clausule in de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst EU-Vietnam voorziet in passende maatregelen in het geval van ernstige en systematische schendingen van de mensenrechten;
- O. overwegende dat het tweede gemengde comité in het kader van de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst EU-Vietnam, dat op 15 december 2020 online is bijeengekomen, voorstellen heeft geëvalueerd voor samenwerking op het gebied van de mensenrechten, met inbegrip van de uitvoering van het ICCPR, en de aanbevelingen in het kader van de universele periodieke doorlichting heeft aanvaard;
1. verzoekt de Vietnamese autoriteiten om de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van Pham Chi Dung, Nguyen Tuong Thuy en Le Huu Minh Tuan, en van alle andere journalisten, mensenrechtenverdedigers, milieuactivisten, vakbondsafgevaardigden en gewetensgevangenen die uitsluitend zijn opgesloten en veroordeeld omdat ze hun recht op vrijheid van meningsuiting hebben uitgeoefend, en om alle aanklachten tegen hen te laten vallen;
  2. is ontzet over en veroordeelt het steeds hardere optreden tegen andersdenkenden en de aanhoudende schendingen van de mensenrechten in Vietnam, onder meer door veroordeling, politieke intimidatie, bewaking, pesterijen, aanvallen, oneerlijke rechtszaken en gedwongen ballingschap ten aanzien van politieke activisten, journalisten, bloggers, dissidenten en mensenrechtenverdedigers wegens de uitoefening van hun recht op vrije meningsuiting, hetgeen duidelijke schendingen zijn van de internationale verplichtingen van Vietnam op het gebied van de mensenrechten;
  3. verzoekt de Vietnamese autoriteiten onmiddellijk een einde te stellen aan andere vormen van pesterijen, waaronder gerechtelijke pesterijen en intimidatie van journalisten, mensenrechtenverdedigers, milieuactivisten, andere activisten en alle personen die op vreedzame wijze hun recht op vrijheid van meningsuiting en andere mensenrechten uitoefenen, zowel online als offline;

Donderdag 21 januari 2021

4. uit zijn diepe bezorgdheid over de overbevolking en onhygiënische omstandigheden in de Vietnamese gevangenissen, die een verhoogd risico inhouden op besmetting met COVID-19 en andere ziekten; herhaalt de oproep van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten om elke persoon die zonder afdoende wettelijke basis is gedetineerd vrij te laten, met inbegrip van politieke gevangenen en personen die vanwege afwijkende standpunten worden vastgehouden; dringt erop aan dat de Vietnamese autoriteiten in afwachting van hun vrijlating ervoor moet zorgen dat de fysieke veiligheid en het psychisch welzijn van alle gevangen in alle omstandigheden worden gewaarborgd, onder meer in het geval van Pham Chi Dung, Nguyen Tuong Thuy en Le Huu Minh Tuan, en ervoor moet zorgen dat de behandeling van alle andere politieke gevangenen en gedetineerden in overeenstemming is met internationale normen; benadrukt dat het recht op toegang tot een advocaat, medische beroepsbeoefenaars en familieleden een belangrijke waarborg is tegen foltering en mishandeling;
5. verzoekt de Vietnamese autoriteiten te stoppen met het censureren van onafhankelijke nieuws- en media-items van zowel binnenlandse als internationale nieuwskanalen, met inbegrip van de Vereniging van onafhankelijke journalisten van Vietnam, en verzoekt de beperkingen voor online-informatiebronnen en het internetgebruik op te heffen en te voorzien in een veilige ruimte en een gunstig klimaat voor journalisten, burgerjournalisten, bloggers en andere personen zich online uiten;
6. uit zijn bezorgdheid over de vermeende deelname van wereldwijde socialemedianetwerken aan pogingen van de Vietnamese autoriteiten om de vrijheid van meningsuiting aan banden te leggen, en dringt er bij wereldwijde socialemediaplatforms op aan niet medeplichtig te zijn aan de huidige censuur in Vietnam;
7. verzoekt de regering van Vietnam om alle beperkingen voor de vrijheid van godsdienst op te heffen en een einde te maken aan de intimidatie van religieuze gemeenschappen;
8. dringt bij de Vietnamese regering aan op een herziening van de bepalingen van het Vietnamese wetboek van strafrecht, met name de artikelen 117, 118 en 331, die een onnodige beperking inhouden van het recht op vrijheid van meningsuiting, vreedzame vergadering en vereniging, alsook op een wijziging van de wet inzake cyberveiligheid, decreet 15/2020/ND-CP betreffende boetes voor administratieve inbreuken op de regels inzake postdiensten, telecommunicatie, radiofrequenties, informatietechnologie en elektronische transacties, en decreet 72/2013/ND-CP betreffende het beheer, het aanbod en het gebruik van internetdiensten en online-inhoud, teneinde deze teksten in overeenstemming te brengen met de internationale normen inzake de mensenrechten; benadrukt met name dat een hervorming van het wetboek van strafrecht tevens noodzakelijk is om de doeltreffende uitvoering van Verdrag nr. 98 en Verdrag nr. 87 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) te waarborgen, die Vietnam heeft beloofd te ratificeren;
9. verzoekt Vietnam het tempo op te drijven voor de ratificering van IAO-Verdrag nr. 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht en te zorgen voor de snelle inwerkingtreding ervan, alsook te voorzien in een geloofwaardige routekaart voor de uitvoering van IAO-Verdrag nr. 105 betreffende de afschaffing van gedwongen arbeid en van Verdrag nr. 98 betreffende het recht zich te organiseren en collectief te onderhandelen; verzoekt de Vietnamese autoriteiten onafhankelijke vakbonden te erkennen en alle werknemers, met name vrouwen en kinderen, te beschermen tegen discriminatie, seksuele intimidatie, inbreuken op de wettelijke drempel voor overuren en inbreuken op de verplichtingen inzake veiligheid en gezondheid;
10. verzoekt de Vietnamese autoriteiten de uitvoering van de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten te ondersteunen, en verzoekt ondernemingen die gevestigd zijn of activiteiten ontplooiën in de EU zich te houden aan deze leidende beginselen, het internationale recht en het recht inzake de mensenrechten;
11. verzoekt de Vietnamese autoriteiten om een onmiddellijk moratorium in te stellen op de toepassing van de doodstraf, als een stap in de richting van afschaffing; dringt aan op een herziening van alle doodvonnissen om te waarborgen dat bij de desbetreffende rechtszaken is voldaan aan de internationale normen, en op toetreding van Vietnam tot het Tweede Facultatieve Protocol bij het ICCPR, dat tot doel heeft de doodstraf af te schaffen;
12. onderstreept dat de eerbiediging van de mensenrechten een belangrijke basis vormt voor de bilaterale betrekkingen tussen Vietnam en de EU en een essentieel onderdeel is van de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst EU-Vietnam en de vrijhandelsovereenkomst EU-Vietnam;
13. is ingenomen met het versterkte partnerschap en de mensenrechtendialoog tussen de EU en Vietnam, met name met de oprichting van de gezamenlijke parlementaire monitoringgroep van het Europees Parlement en de Nationale Assemblée van Vietnam om toe te zien op de uitvoering van de vrijhandelsovereenkomst en de investeringsbeschermingsovereenkomst EU-Vietnam, hetgeen de dialoog over andere zaken dan handel kan vergemakkelijken; wijst op het belang van de mensenrechtendialoog als een belangrijk instrument dat op doeltreffende wijze moet worden gebruikt om Vietnam te begeleiden en aan te moedigen de noodzakelijke hervormingen door te voeren; verzoekt de EDEO, de Commissie en de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten de mensenrechtendialoog met Vietnam te versterken op de hoogste niveaus;
14. erkent het institutionele en juridische verband tussen de vrijhandelsovereenkomst en de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst, dat ervoor zorgt dat de mensenrechten centraal staan in de betrekkingen tussen de EU en Vietnam; verzoekt de partijen gebruik te maken van de overeenkomsten om de mensenrechtensituatie in Vietnam te verbeteren en onderstreept het belang van een constructieve en doeltreffende mensenrechtendialoog tussen de EU en Vietnam; herinnert de regering van Vietnam er in het licht van de omvang van de huidige mensenrechtenschendingen aan

Donderdag 21 januari 2021

dat in de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst EU-Vietnam, die gekoppeld is aan de vrijhandelsovereenkomst, is voorzien in passende maatregelen in het geval van ernstige mensenrechtenschendingen, d.w.z. door middel van een harder standpunt ten aanzien van de Vietnamese regering; is ingenomen met de kans om mensenrechtenkwesaties te berde te brengen tijdens de bijeenkomsten van de gezamenlijke parlementaire monitoringgroep over de vrijhandelsovereenkomst EU-Vietnam met het Vietnamese parlement, en is verheugd over het feit dat de eerste bijeenkomst in december 2020 heeft plaatsgevonden;

15. dringt er bij de Commissie en de EDEO op aan snel over te gaan tot de uitvoering van een uitgebreide effectbeoordeling inzake de mensenrechten waarin wordt ingegaan op de mogelijke gevolgen van de vrijhandelsovereenkomst EU-Vietnam voor de mensenrechten, zoals het Europees Parlement had gevraagd in zijn resolutie over de ratificatie van de overeenkomst; dringt aan op de vaststelling van een actieplan om het steeds hardere optreden van Vietnam en het verzuim van het land om zich te houden aan zijn verplichtingen inzake de mensenrechten op doeltreffende wijze aan te pakken, en verzoekt de Commissie en de EDEO met klem regelmatig verslag uit te brengen aan het Parlement over de uitvoering van dat actieplan;

16. herhaalt zijn oproep aan de EU en Vietnam om een onafhankelijk monitoringmechanisme inzake de mensenrechten en een onafhankelijk klachtenmechanisme op te zetten, zodat getroffen burgers en plaatselijke belanghebbenden over doeltreffende rechtsmiddelen beschikken;

17. betreurt dat de interne adviesgroepen voor de vrijhandelsovereenkomst EU-Vietnam nog niet operationeel zijn, en herhaalt zijn oproep om een brede en evenwichtige vertegenwoordiging van onafhankelijke, vrije en diverse maatschappelijke organisaties binnen die groepen te waarborgen, met inbegrip van onafhankelijke Vietnamese organisaties op het gebied van arbeid en milieu en mensenrechtenverdedigers; verzoekt de Vietnamese autoriteiten zich niet onnodig te mengen in de samenstelling en werking van het orgaan en zich niet in te laten met dreigementen of vergeldingsacties tegen de geselecteerde leden;

18. dringt er bij Vietnam op aan een vaste uitnodiging te verstrekken aan functionarissen belast met de speciale procedures van de VN om Vietnam te bezoeken, met name aan de speciale rapporteur voor vrijheid van meningsuiting en de speciale rapporteur voor mensenrechtenverdedigers, en verzoekt hun vrije en onbeperkte toegang te verlenen tot alle partijen die zij wensen te raadplegen;

19. verzoekt de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de EDEO en de Commissie journalisten, groepen en personen uit het maatschappelijk middenveld die de mensenrechten in Vietnam verdedigen actief te steunen, onder meer door aan te dringen op de vrijlating van journalisten, mensenrechtenverdedigers en gewetensgevangenen in al hun contacten met de Vietnamese autoriteiten; dringt er bij de EU-delegatie in Hanoi op aan alle passende steun te verlenen aan de gevangenen mensenrechtenverdedigers, onder meer door het organiseren van gevangenisbezoeken, het volgen van processen en het verlenen van juridische bijstand;

20. verzoekt de EU-delegatie de in deze resolutie genoemde zaken aan te kaarten, net zoals de organen en deskundigen van de VN doen, waaronder die van Tran Huynh Duy Thuc, Ho Duc Hoa, Tran Anh Kim, Le Thanh Tung, Phan Kim Khanh, Tran Hoang Phuc, Hoang Duc Binh, Bui Van Trung, Truong Minh Duc, Nguyen Trung Ton, Pham Van Troi, Nguyen Bac Truyen, Le Dinh Luong, Nguyen Van Tuc, Nguyen Trung Truc, Pham Van Diep, Nguyen Nang Tinh, Tran Duc Thach, Pham Doan Trang, Can Thi Theu, Trinh Ba Phuong, Trinh Ba Tu, Dinh Thi Thu Thuy, Nguyen Thi Ngoc Hanh, Ngo Van Dung, Le Quy Loc en Ho Dinh Cuong, en vele anderen;

21. dringt er bij de Raad Buitenlandse Zaken van de EU op aan de mensenrechtensituatie in Vietnam te bespreken; verzoekt de lidstaten om, bij voorkeur nog voor het 13e Nationale Congres van de Vietnamese Communistische Partij, hun bezorgdheid over de verslechterende mensenrechtensituatie in Vietnam nadrukkelijk kenbaar te maken; spoort de EU en haar lidstaten ertoe aan hun internationale inspanningen te intensiveren om in de VN-Mensenrechtenraad te pleiten voor een gezamenlijk initiatief met gelijkgestemde partners, en met name met de nieuwe Amerikaanse regering, teneinde toe werken naar concrete verbeteringen op het gebied van de mensenrechten in Vietnam;

22. dringt er bij de EU op aan te blijven werken aan een doeltreffend controlesysteem voor de uitvoer, de verkoop, de actualisering en het onderhoud van alle soorten veiligheidsuitrusting, wapens en producten voor tweërlei gebruik, met inbegrip van technologieën voor toezicht op internetgebruik, om te voorkomen dat deze worden gebruikt voor interne repressie door landen met een verontrustende staat van dienst op het gebied van de mensenrechten, waaronder Vietnam;

23. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de secretaris-generaal van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten, de regering en de Nationale Assemblée van Vietnam, en de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

Dinsdag 19 januari 2021

III

(Vorbereidende handelingen)

EUROPEES PARLEMENT

P9_TA(2021)0001

Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen (Overeenkomst van Bonn): uitbreiding van het materiële en geografische toepassingsgebied ***

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de vaststelling van de wijzigingen van de Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen (Overeenkomst van Bonn), wat betreft de uitbreiding van het toepassingsgebied van die Overeenkomst en betreffende de toetreding van het Koninkrijk Spanje tot die Overeenkomst (11487/2020 — C9-0351/2020 — 2020/0205(NLE))

(Goedkeuring)

(2021/C 456/24)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerp van besluit van de Raad (11487/2020),
  - gezien het ontwerp van besluit van de partijen bij de Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen betreffende de uitbreiding van het toepassingsgebied van die Overeenkomst met het oog op samenwerking op het gebied van toezicht met betrekking tot de voorschriften van bijlage VI bij het Marpol-Verdrag (11490/2020),
  - gezien het ontwerp van besluit van de partijen bij de Overeenkomst inzake samenwerking bij het bestrijden van verontreiniging van de Noordzee door olie en andere schadelijke stoffen betreffende de toetreding van het Koninkrijk Spanje tot de Overeenkomst (11493/2020),
  - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 192, lid 1, artikel 196, lid 2, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, onder a), punt v), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C9-0351/2020),
  - gezien artikel 105, leden 1 en 4, en artikel 114, lid 7, van zijn Reglement,
  - gezien de aanbeveling van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid (A9-0268/2020),
1. hecht zijn goedkeuring aan de vaststelling van de wijzigingen van de Overeenkomst;
  2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en van de partijen bij de Overeenkomst.
-

Dinsdag 19 januari 2021

P9_TA(2021)0002

Vrijstelling van bepaalde benchmarks voor contante wisselkoersen van valuta's van derde landen en de aanwijzing van vervangingsbenchmarks voor bepaalde benchmarks die worden uitgefaseerd ***I

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2016/1011 wat betreft de vrijstelling van bepaalde benchmarks voor contante wisselkoersen van valuta's van derde landen en de aanwijzing van vervangingsbenchmarks voor bepaalde benchmarks die worden uitgefaseerd (COM(2020)0337 — C9-0209/2020 — 2020/0154(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

(2021/C 456/25)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2020)0337),
  - gezien artikel 294, lid 2, en artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C9-0209/2020),
  - gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
  - gezien het advies van de Europese Centrale Bank van 18 september 2020 ⁽¹⁾,
  - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 29 oktober 2020 ⁽²⁾,
  - gezien het overeenkomstig artikel 74, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 9 december 2020 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
  - gezien artikel 59 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A9-0227/2020),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
  2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
  3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

P9_TC1-COD(2020)0154

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 19 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2020/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2016/1011 wat betreft de vrijstelling van bepaalde benchmarks voor contante wisselkoersen van valuta's van derde landen en de aanwijzing van vervangingen voor bepaalde benchmarks die worden stopgezet, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012

(Aangezien het Parlement en de Raad tot overeenstemming zijn geraakt, komt het standpunt van het Parlement overeen met de definitieve rechtshandeling: Verordening (EU) 2021/168.)

⁽¹⁾ PB C 366 van 30.10.2020, blz. 4.

⁽²⁾ PB C 10 van 11.1.2021, blz. 35.

Dinsdag 19 januari 2021

P9_TA(2021)0003

Instrument voor technische ondersteuning ***I

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning (COM(2020)0409 — C9-0148/2020 — 2020/0103(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

(2021/C 456/26)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Parlement en de Raad (COM(2020)0409),
  - gezien artikel 294, lid 2, artikel 175, lid 3, en artikel 197, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C9-0148/2020),
  - gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
  - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 15 juli 2020 ⁽¹⁾,
  - gezien het advies van het Comité van de Regio's van 14 oktober 2020 ⁽²⁾,
  - gezien het overeenkomstig artikel 74, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissies goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 16 december 2020 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
  - gezien artikel 59 van zijn Reglement,
  - gezien het gezamenlijk overleg van de Begrotingscommissie en de Commissie economische en monetaire zaken overeenkomstig artikel 58 van het Reglement,
  - gezien het advies van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken,
  - gezien het verslag van de Begrotingscommissie en de Commissie economische en monetaire zaken (A9-0173/2020),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
  2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
  3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

P9_TC1-COD(2020)0103

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 19 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2021/... van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning

(Aangezien het Parlement en de Raad tot overeenstemming zijn geraakt, komt het standpunt van het Parlement overeen met de definitieve rechtshandeling: Verordening (EU) 2021/240.)

⁽¹⁾ PB C 364 van 28.10.2020, blz. 132.

⁽²⁾ PB C 440 van 18.12.2020, blz. 160.

Dinsdag 19 januari 2021

P9_TA(2021)0004

Uitoefening van de rechten van de Unie voor de toepassing en handhaving van internationale handelsregels ***I

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 19 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 654/2014 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitoefening van de rechten van de Unie voor de toepassing en handhaving van de internationale handelsregels (COM(2019)0623 — C9-0197/2019 — 2019/0273(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

(2021/C 456/27)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2019)0623),
  - gezien artikel 294, lid 2, en artikel 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C9-0197/2019),
  - gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
  - gezien advies 2/15 van het Europees Hof van Justitie ⁽¹⁾,
  - gezien zijn resolutie over de crisis van de WTO-Beroepsinstantie van 28 november 2019 ⁽²⁾,
  - gezien het overeenkomstig artikel 74, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 4 november 2020 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,
  - gezien artikel 59 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie internationale handel (A9-0133/2020),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
  2. hecht zijn goedkeuring aan de gemeenschappelijke verklaringen van het Parlement, de Raad en de Commissie die als bijlage bij onderhavige resolutie zijn gevoegd;
  3. neemt kennis van de verklaringen van de Commissie die als bijlage bij onderhavige resolutie zijn gevoegd;
  4. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
  5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

P9_TC1-COD(2019)0273

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 19 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2021/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 654/2014 betreffende de uitoefening van de rechten van de Unie voor de toepassing en handhaving van de internationale handelsregels

(Aangezien het Parlement en de Raad tot overeenstemming zijn geraakt, komt het standpunt van het Parlement overeen met de definitieve rechtshandeling: Verordening (EU) 2021/167.)

⁽¹⁾ ECLI:EU:C:2017:376.

⁽²⁾ Aangenomen teksten, P9_TA(2019)0083.

Dinsdag 19 januari 2021

BIJLAGE BIJ DE WETGEVINGSRESOLUTIE

Gemeenschappelijke verklaring van de Commissie, de Raad en het Europees Parlement over een instrument om dwingend optreden van derde landen te voorkomen en tegen te gaan

De Commissie neemt nota van de bezorgdheid van het Parlement en de lidstaten over de praktijken van bepaalde derde landen om te trachten de Unie en/of haar lidstaten te dwingen bepaalde beleidsmaatregelen te nemen dan wel in te trekken. De Commissie deelt de mening dat dergelijke praktijken aanleiding geven tot ernstige bezorgdheid. De Commissie bevestigt haar voornemen om nader te onderzoeken of een instrument zou kunnen worden ingevoerd dat ertoe strekt dwingend optreden van derde landen te ontmoedigen of te compenseren en dat het mogelijk zou maken snel tegenmaatregelen naar aanleiding van dergelijk optreden te treffen. De Commissie is voornemens haar beoordeling voort te zetten en op basis van die beoordeling, rekening houdend met alle relevante omstandigheden, met een wetgevingsvoorstel te komen dat voorziet in een mechanisme waarmee dergelijk optreden kan worden ontmoedigd of gecompenseerd op een wijze die in overeenstemming is met het internationaal recht. Zoals aangekondigd in de intentieverklaring van de voorzitter van de Europese Commissie van 16 september 2020 aan de voorzitter van het Europees Parlement en de fungerend voorzitter van de Raad, zal de Commissie het voorstel uiterlijk eind 2021 goedkeuren, dan wel op een eerder tijdstip indien dit nodig mocht blijken als gevolg van het dwingend optreden van een derde land.

De Raad en het Europees Parlement nemen nota van het voornemen van de Commissie om een voorstel in te dienen voor een instrument dat ertoe strekt dwingend optreden van derde landen te voorkomen en tegen te gaan. Beide instellingen zijn vastbesloten hun institutionele rol als medewetgever te vervullen en het voorstel tijdig in behandeling te nemen, rekening houdend met de verplichtingen van de Unie op grond van het internationaal publiekrecht en het WTO-recht alsmede met relevante ontwikkelingen in de internationale handel.

Gemeenschappelijke verklaring van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie

De Unie blijft zich inzetten voor een multilaterale benadering van internationale geschillenbeslechting, voor op regels gebaseerde handel en voor internationale samenwerking om de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties te verwezenlijken. De Unie zal meewerken aan alle inspanningen voor hervorming van het geschillenbeslechtingsmechanisme van de WTO waarmee de doeltreffende werking van de WTO-Beroepsinstantie kan worden gewaarborgd.

Verklaringen van de Commissie**1. Verklaring van de Commissie over de naleving van het internationaal recht**

Wanneer de Unie in het kader van het Memorandum inzake Geschillenbeslechting (Dispute Settlement Understanding — DSU) een procedure tegen een ander lid van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) inleidt, zal de Commissie alle redelijke inspanningen leveren om zo spoedig mogelijk de instemming van dat lid te verkrijgen om over te gaan tot arbitrage uit hoofde van artikel 25 van het DSU, als een voorlopige beroepsprocedure die de essentiële kenmerken behoudt van een beroep bij de Beroepsinstantie (de “procedure voor beroep tegen arbitrale uitspraken”), zolang de Beroepsinstantie niet in staat is haar werkzaamheden als bedoeld in artikel 17 van het DSU volledig te hervatten.

Bij het vaststellen van uitvoeringshandelingen overeenkomstig artikel 3, punt a bis), van de verordening zal de Commissie handelen in overeenstemming met de regels van het internationaal recht inzake tegenmaatregelen, zoals gecodificeerd in de door de International Law Commission opgestelde Articles on the Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (“artikelen inzake de aansprakelijkheid van staten voor een internationaal onrechtmatige daad”).

Met name zal de Commissie, alvorens uitvoeringshandelingen overeenkomstig artikel 3, punt a bis), vast te stellen, het betrokken WTO-lid verzoeken de conclusies en aanbevelingen van het WTO-panel uit te voeren, dat WTO-lid in kennis stellen van het voornemen van de Unie om tegenmaatregelen te nemen en zich opnieuw bereid verklaren te onderhandelen over een onderling overeen te komen oplossing in overeenstemming met de regels van het DSU.

Wanneer reeds uitvoeringshandelingen overeenkomstig artikel 3, punt a bis), zijn vastgesteld, zal de Commissie de uitvoering ervan opschorten wanneer de Beroepsinstantie haar werkzaamheden als bedoeld in artikel 17 van het DSU met betrekking tot de betrokken zaak hervat, of wanneer een voorlopige beroepsprocedure wordt ingeleid, op voorwaarde dat die procedure te goeder trouw wordt voortgezet.

2. Verklaring van de Commissie

De Commissie is ingenomen met de aanneming van de verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 654/2014.

Dinsdag 19 januari 2021

De Commissie herinnert aan de verklaring die zij bij de aanneming van de oorspronkelijke verordening heeft afgelegd, onder meer dat de uitvoeringshandelingen die zij bevoegd is vast te stellen, zouden worden gebaseerd op objectieve criteria en zouden worden onderworpen aan controle door de lidstaten. De Commissie is bij de uitoefening van die bevoegdheid voornemens te handelen in overeenstemming met de bij de aanneming van de oorspronkelijke verordening afgelegde verklaring alsmede met de onderhavige verklaring.

Zij wijst op haar verplichtingen uit hoofde van artikel 9, lid 1 bis, bij het opstellen van ontwerpuitvoeringshandelingen die gevolgen hebben voor de handel in diensten of handelsgerelateerde aspecten van intellectuele-eigendomsrechten, en bevestigt dat zij intensief voorafgaand overleg zal plegen om ervoor te zorgen dat alle betrokken belangen en relevante implicaties onder de aandacht van de Commissie kunnen worden gebracht, met de lidstaten kunnen worden gedeeld en naar behoren in aanmerking kunnen worden genomen bij de eventuele vaststelling van maatregelen. In het kader van dat overleg zal de Commissie om input verzoeken, en verwacht zij input te ontvangen, van particuliere belanghebbenden die worden geraakt door eventuele door de Unie op die gebieden vast te stellen handelspolitieke maatregelen. Evenzo zal zij om input verzoeken, en verwacht zij input te ontvangen, van overheidsinstanties die betrokken kunnen zijn bij of de gevolgen kunnen ondervinden van de uitvoering van eventuele door de Unie vastgestelde handelspolitieke maatregelen.

In het geval van maatregelen op de gebieden handel in diensten en handelsgerelateerde aspecten van intellectuele-eigendomsrechten zal bij het opstellen van ontwerpuitvoeringshandelingen in het bijzonder terdege rekening worden gehouden met de input van overheidsinstanties van de lidstaten die betrokken zijn bij de formulering of de uitvoering van wettelijke voorschriften tot regulering van de betrokken gebieden, onder meer over de wisselwerking tussen eventuele handelspolitieke maatregelen en Unie- en nationale wetgeving. Evenzo zullen andere belanghebbenden die door dergelijke handelspolitieke maatregelen worden geraakt, in de gelegenheid worden gesteld hun aanbevelingen en bezwaren te formuleren met betrekking tot de keuze en de vormgeving van de vast te stellen maatregelen. De opmerkingen zullen met de lidstaten worden gedeeld wanneer maatregelen worden vastgesteld op grond van artikel 8 van de verordening. Bij de regelmatige evaluatie van dergelijke maatregelen die tijdens of na de geldigheidsduur ervan vereist is, zal ook rekening worden gehouden met de input van instanties van de lidstaten en van particuliere belanghebbenden met betrekking tot de werking van dergelijke maatregelen; op basis van die evaluatie zal het ook mogelijk zijn aanpassingen aan te brengen indien zich problemen hebben voorgedaan.

Tot slot benadrukt de Commissie opnieuw dat zij er groot belang aan hecht ervoor te zorgen dat de verordening een doeltreffend en efficiënt instrument vormt voor de handhaving van de rechten die de Unie aan internationale handelsovereenkomsten ontleent, ook op het gebied van de handel in diensten en de handelsgerelateerde aspecten van intellectuele-eigendomsrechten. Daarom moeten de op deze gebieden te nemen maatregelen ook een zodanig doeltreffende handhaving in overeenstemming met de rechten van de Unie waarborgen dat het betrokken derde land tot naleving wordt aangezet en die maatregelen in overeenstemming zijn met de toepasselijke internationale regels inzake het soort handhavingsmaatregelen dat is toegestaan.

Verklaring van de Commissie

Bij de aanneming van de verordening in 2014 heeft de Commissie zich verbonden tot een doeltreffende communicatie en gedachtewisseling met het Europees Parlement en de Raad over handelsgeschillen die kunnen leiden tot de vaststelling van maatregelen in het kader van de verordening, en over handhavingsmaatregelen in het algemeen. Gezien de overkoepelende doelstelling van doeltreffende en efficiënte handhaving van de rechten die de Unie aan haar internationale handelsovereenkomsten ontleent, zal de Commissie haar interacties met het Europees Parlement en de Raad blijven bevorderen en stroomlijnen op voor alle drie de instellingen nuttige wijze.

Met name verbindt de Commissie zich ertoe om, als onderdeel van haar systeem voor versterkte handhaving, onderzoek te doen naar vermeende schendingen van de internationale handelsovereenkomsten van de Unie wanneer deze door het Parlement, zijn leden of zijn commissies, of door de Raad aan de orde worden gesteld, met dien verstande dat dergelijke verzoeken vergezeld gaan van bewijsstukken. De Commissie zal het Parlement en de Raad op de hoogte houden van de resultaten van haar werkzaamheden voor versterkte handhaving.

Bij de invoering van het systeem voor versterkte handhaving zal de Commissie aan vermeende inbreuken op de bepalingen inzake handel en duurzame ontwikkeling in de EU-handelsovereenkomsten evenveel aandacht besteden als aan vermeende inbreuken op systemen voor markttoegang. De behandeling van vermeende inbreuken op bepalingen inzake handel en duurzame ontwikkeling zal volledig in het systeem worden geïntegreerd. De Commissie zal voorrang geven aan zaken die wat de gevolgen ervan voor de werknemers of het milieu in een handelscontext bijzonder ernstig zijn, die systeemrelevant zijn en die op duidelijke rechtsgrondslagen zijn gebaseerd.

De Commissie zal zich in speciale bijeenkomsten met de bevoegde parlementaire commissie ten volle blijven inzetten om van gedachten te wisselen over handelsgeschillen en handhavingsactiviteiten, onder meer wat de gevolgen voor de bedrijfstakken van de Unie betreft. In dit verband zal de Commissie haar verslagleggingspraktijk voortzetten door op gezette tijden de stand van zaken op te maken met betrekking tot alle aanhangige geschillen en prompte informatie te verstrekken over belangrijke ontwikkelingen in verband met geschillen, waarbij die informatie tegelijkertijd met de lidstaten wordt gedeeld. Deze verslaglegging en uitwisseling van informatie vinden plaats via de bevoegde commissies van de Raad en van het Parlement.

Dinsdag 19 januari 2021

Tegelijkertijd zal de Commissie het Parlement en de Raad regelmatig blijven informeren over internationale ontwikkelingen die kunnen leiden tot situaties waarin maatregelen op grond van de verordening moeten worden vastgesteld.

Tot slot bevestigt de Commissie haar toezeggingen in het kader van Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad om ontwerpuitvoeringshandelingen die zij aan het comité van de lidstaten voorlegt alsmede definitieve ontwerpuitvoeringshandelingen na het uitbrengen van advies in het comité onverwijld aan het Parlement en de Raad toe te zenden. Dit geschiedt via het comitologieregister.

Dinsdag 19 januari 2021

P9_TA(2021)0005

Geen bezwaar tegen een gedelegeerde handeling: datum van toepassing van de wijzigingen van bepaalde gedetailleerde productievoorschriften voor biologische producten

Besluit van het Europees Parlement geen bezwaar te maken tegen de Gedelegeerde verordening van 4 december 2020 van de Commissie tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/427 wat betreft de datum van toepassing van de wijzigingen van bepaalde gedetailleerde productievoorschriften voor biologische producten in bijlage II bij Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad (C(2020)08462 — 2020/2902(DEA))

(2021/C 456/28)

Het Europees Parlement,

- gezien de gedelegeerde verordening van de Commissie (C(2020)08462),
  - gezien het schrijven van de Commissie van 17 december 2020, waarin zij het Parlement verzoekt te verklaren dat het geen bezwaar zal maken tegen de gedelegeerde verordening,
  - gezien de brief van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling van 14 januari 2021 aan de voorzitter van de Conferentie van commissievoorzitters,
  - gezien artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
  - gezien Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de biologische productie en de etikettering van biologische producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 834/2007 van de Raad ⁽¹⁾, en met name artikel 12, lid 2, onder e), artikel 14, lid 2, onder c), en artikel 15, lid 2, onder a) en d),
  - gezien artikel 111, lid 6, van zijn Reglement,
  - gezien de aanbeveling voor een besluit van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling,
- A. overwegende dat alle lidstaten en landbouwers in alle lidstaten uitzonderlijke moeilijkheden hebben ondervonden als gevolg van de huidige COVID-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende uitgebreide verplaatsingsbeperkingen;
- B. overwegende dat de datum van toepassing van Verordening (EU) 2018/848, aanvankelijk vastgesteld op 1 januari 2021, onlangs bij Verordening (EU) 2020/1693 is gewijzigd naar 1 januari 2022;
- C. overwegende dat de gedelegeerde verordening tot doel heeft de datum van toepassing van Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/427 van de Commissie ⁽²⁾ af te stemmen op de gewijzigde datum van toepassing van Verordening (EU) 2018/848;
- D. overwegende dat het om verwarring te vermijden en rechtszekerheid te waarborgen voor de biologische sector, van het allergegrootste belang is de inwerkingtreding van de gedelegeerde verordening te bespoedigen;
1. verklaart geen bezwaar te maken tegen de gedelegeerde verordening;
  2. verzoekt zijn Voorzitter dit besluit te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

⁽¹⁾ PB L 150 van 14.6.2018, blz. 1.

⁽²⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/427 van de Commissie van 13 januari 2020 tot wijziging van bijlage II bij Verordening (EU) 2018/848 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft bepaalde gedetailleerde productievoorschriften voor biologische producten (PB L 87 van 23.3.2020, blz. 1).

Donderdag 21 januari 2021

P9_TA(2021)0015

Invoering van specifieke maatregelen voor de aanpak van de COVID-19-crisis ***I

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 223/2014 wat de invoering van specifieke maatregelen voor de aanpak van de COVID-19-crisis betreft (COM(2020)0223 — C9-0151/2020 — 2020/0105(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

(2021/C 456/29)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Parlement en de Raad (COM(2020)0223),
- gezien artikel 294, lid 2, en artikel 175, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C9-0151/2020),
- gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 10 juni 2020 ⁽¹⁾,
- na raadpleging van het Comité van de Regio's,
- gezien het overeenkomstig artikel 74, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de schriftelijke toezegging van de vertegenwoordiger van de Raad van 18 december 2020 om het standpunt van het Parlement goed te keuren, overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
- gezien artikel 59 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken (A9-0174/2020),
  1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
  2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;
  3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

P9_TC1-COD(2020)0105

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 21 januari 2021 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2021/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 223/2014 wat betreft de invoering van specifieke maatregelen voor de aanpak van de met de COVID-19-uitbraak verband houdende crisis

(Aangezien het Parlement en de Raad tot overeenstemming zijn geraakt, komt het standpunt van het Parlement overeen met de definitieve rechtshandeling: Verordening (EU) 2021/177.)

⁽¹⁾ PB C 311 van 18.9.2020, blz. 82.

ISSN 1977-0995 (elektronische uitgave)
ISSN 1725-2474 (papieren uitgave)

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL